SISMANOGLIO

Α. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Β.

1883

SISMANOGLIO
MEGARO

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΗΣ

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1883

ΥΠΟ

ΑΘ. ΠΑΛΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

—

Ἀδεία τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1882.

—

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡΑΚΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤΕΦΑΝΩ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΩ.

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩ.

ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΕΝΝΑΙΩ. ΧΟΡΗΓΩ.

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ ΤΟΔΕ

ΑΝΑΤΕΘΕΙΤΑΙ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὀλίγοι ἴσως τῶν ἀναγνωστῶν δύνανται νὰ κατανοήσωσι τὰς φροντίδας καὶ τοὺς ἀγῶνας, ὅσους ἐγκλείει τὸ ἔργον, ὅπερ μετ' ἀκουσίαν τετραετῆ διακοπὴν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ, κατὰ τὸ 1879, ἐκδόσεως, τῆς τόσον παρ' ἡμῖν τε καὶ παρὰ τοῖς ξένοις ἐπαινεθείσης, προσφέρομεν αὖθις τῷ δημοσίῳ, εὐσταλέστερον ἅμα καὶ ἀνατολικώτερον· ἔργον προωρισμένον οὐχὶ νὰ ἐξαφανισθῇ, ὡς τὰ συνήθη ἡμερολόγια, μετὰ τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἐκδίδοται, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ κτῆμα ἐς ἀεί, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ ἀποτεθησαυρισμένας, χρησίμους ἐν παντὶ ἔτει, εἰδήσεις καὶ γνώσεις. Ὅσα δὲ κἂν εἴπωμεν ἐνταῦθα, ἀδύνατον νὰ παραστήσωμεν τὰς δυσχερείας, ἃς ἔδει νὰ ὑπερνικήσωμεν, ἕως οὗ φθάσωμεν εἰς τὸ ποθητὸν τέρμα. Αἱ δυσχέρειαι αὗται καὶ δὴ αἱ περιπέτειαι, αἱ ἐπακολουθήσασαι τῇ πρώτῃ ἐκδόσει, ἀντιθέτως τῆς συμπαθοῦς ὑποδοχῆς, ἧς παρὰ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ἔτυχε τὸ ἔργον ἐκεῖνο, πολλὰς ἡμᾶς ἐπότισαν πικρίας καὶ ἐνεστάλαξαν τῇ ψυχῇ ἡμῶν οὐ μικρὰν ἀποθάρρυνσιν. Ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς ἡ σκέψις ὅτι τὸ ἔργον, οἷον ἀπ' ἀρχῆς προτύπως ἐσχεδιάσθη, ἦν ἔργον ἐκπληροῦν σπουδαίαν παρ' ἡμῖν ἀνάγκην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἐπιτυχία καὶ δὴ ἀγαθῶν καὶ σπου-

δαίων φίλων ἡ πρόθυμος σύμπραξις καὶ ἀρωγὴ ἀνερρίπισαν ἐν ἡμῖν τὸ πόθον τῆς ἐπαναλήψεως αὐτοῦ.

Τὸ ἀνὰ χεῖρας ἔργον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τοῦ 1879, εἰ καὶ ἔλαττον κατὰ τὸν ὄγκον τῶν τυπογραφικῶν φύλλων, ἐστὶ πολλῷ ἐκείνου περιεκτικώτερον οὐ μόνον ὡς ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῆς ὕλης, ἐκτετυπωμένον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διὰ στοιχείων τῶν ἐννέα στιγμῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς παραλείψεως τῶν εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη ἀναγομένων καταστατικῶν, ὧν τὸν χῶρον κατέλαβον ἤδη τὰ περὶ Ἀνατολῆς, συμφώνως τῷ προορισμῷ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου, διόπερ καὶ ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς ἐπωνυμεῖται· κατὰ δὲ τοῦτο δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπερτερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ περιλαλήτου τῆς Γόθας ἡμερολογίου, ὅπερ ἄλλον ἔχον προορισμόν, οὔτε πολλὰ, ἀλλ' οὔτε ἀσφαλῶς περὶ Ἀνατολῆς δύναται νὰ περιλάβῃ[1], ὡς δῆλον γίνεται ἐκ τῆς συγκρίσεως πρὸς τὰς ἀμέσους καὶ ἐπισήμους πηγὰς, ἐξ ὧν ἡμεῖς ἠρύσθημεν ἰδίᾳ τὰς εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον καὶ τὴν βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν ἀναγομένας πολιτειογραφικὰς εἰδήσεις.

Εἰς τὴν σύνταξιν τῶν κεφαλαίων τούτων σπουδαίως συνεβάλοντο τρεῖς ἐκ τῶν ἡμετέρων φίλων, ὁ φιλοπονώτατος καὶ ἀγαπητὸς καὶ τὸ πρὶν συνεκδότης Π. Θωμᾶ, ἐπεξεργασάμενος ἰδίᾳ τὰ καθαρῶς καταστατικά· ὁ ἀείποτε πρόθυμος εἰς τὸ συναντιλαμβάνεσθαι τοῖς φίλοις Νικόλαος Θ. Σουλλίδης, χρησιμεύσας ἡ μόνη κλεὶς, δι' ἧς ἀνεῴγη ἡμῖν ἡ πύλη τῆς ἐπισήμου τουρκικῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ἐλήφθησαν τὰ περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς αὐτοκρατορίας, τὰ περὶ μου-

[1] Ἐνιαχοῦ μάλιστα ἡ ἄγνοια τῶν παρ' ἡμῖν πραγμάτων μέχρι τοσούτου προβαίνει, ὥστε δικαίως δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ τόπος, ἔνθα τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἐκδίδοται, μόλις κατὰ τετραετίαν καὶ πενταετίαν συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς.

σουλμανικῶν σχολῶν, περὶ μουσουλμανικῶν βιβλιοθηκῶν, περὶ βαθμῶν καὶ βαθμοφόρων τοῦ κράτους καὶ ἄλλα, ἀποτελοῦντα ἐργασίαν κοπιωδεστάτην· καὶ ὁ τέως τὸ ἐν Σοφίᾳ διπλωματικὸν πρακτορεῖον τῆς Ἑλλάδος διευθύνων καὶ νῦν εἰς τὸ γενικὸν προξενεῖον Ἀλεξανδρείας ὡς Α' γραμματεὺς μετατεθεὶς ἀξιότιμος φίλος καὶ ἱκανώτατος ὑπάλληλος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως Σωτήριος Μπουφίδης, ᾧπερ ὀφείλονται πᾶσαι αἱ εἰς τὴν βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν ἀναγόμεναι εἰδήσεις, ληφθεῖσαι ἐκ τοῦ ἐν Σοφίᾳ βουλγαρικοῦ καταστατικοῦ γραφείου.

Τὸ κεφάλαιον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἔν τε Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ἐπεξεργασθὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, ἱκανῶς ἐπεξετάθη, εἰ καὶ σημειά τινα ἔχρῃζον πλατυτέρας ἀναπτύξεως. Ἀλλὰ τοῦτο θὰ πράξωμεν ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἐὰν, ὡς ἐλπίζομεν, συμπληρώσωμεν τὰς περὶ τούτων εἰδήσεις. Χάριτας δὲ ἐνταῦθα ὁμολογοῦμεν τῷ περισπουδάστῳ φίλῳ Ἰωάννῃ Βεργάδῃ, διευθυντῇ τῶν ἐν Τραπεζοῦντι ἐκπαιδευτηρίων ἐκ τῶν πρώτων σπεύσαντι νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν σημειώσεις, ἃς, ληφθείσας μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐν τῷ παρόντι.

Ἐπίσης ἐπεξετάθη τὸ ἐκκλησιαστικὸν μέρος, οὐσιωδῶς διαρρυθμισθέν. Προσετέθησαν, πρὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Σερβίας, πολλῆς ἀξίας εἰδήσεις περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, διεσκευάσθησαν τὰ τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει ρωσσικῶν κειμένων καὶ τὸ συνταγμάτιον τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τῇ προσθήκῃ μὲν καταλόγου τῶν ἐν Κων]πόλει τιτουλαρίων ἐπισκόπων καὶ τῶν διαθεσίμων ἀρχιερέων, προσετέθη κατάλογος τῶν ἱερατικῶς προϊσταμένων τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἑλληνικῶν κοινοτήτων, συνεπληρώθησαν δὲ τὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τὸ συνταγμάτιον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προεκδεδομένου ἐν τῷ τοῦ 1879 ἡμερολογίῳ ἡμῶν. Συναφὲς δὲ κεφάλαιον ἀποτελοῦσιν αἱ περὶ ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ λατινικῆς ἱεραρχίας, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει λατινικῶν ναῶν καὶ λατινικῶν ταγμάτων εἰδήσεις, τὸ πρῶτον νῦν δημοσιευόμεναι. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων προσθηκῶν σημειωτέαι τὸ περὶ διπλωματικῆς ἀντιπροσωπείας ἰδιαίτερον κεφάλαιον, ἐν ᾧ καὶ πλήρης κατάλογος τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικῆς πρεσβείας, κατὰ τὰς σημειώσεις, ἃς προθυμότατα καὶ νῦν ἐχορήγησεν ἡμῖν ὁ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ γραφείου αὐτῆς διατελῶν καλὸς καὶ εὐγενὴς φίλος Ἐμμανουὴλ Μανωλόπουλος· καὶ οἱ δύο πίνακες τῶν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἤτοι τῆς ἀπὸ Σιρκετζῆ εἰς Βέλλοβαν καὶ τῆς ἀπὸ Χαϊδὰρ πασσὰ εἰς Νικομήδειαν, ὧν τὸν μὲν ὀφείλομεν τῷ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς διευθύνσεως τῆς πρώτης τῶν γραμμῶν τούτων Δημ. Ἰωαννίδῃ, τὸν δὲ τῷ σταθμάρχῃ Μάλτεπε Ν. Ξενιάδῃ, ἀμφοτέροις νέοις καλοῖς κἀγαθοῖς καὶ φίλοις προθύμοις. Αἱ περὶ τῆς σερβικῆς Ἐκκλησίας σημειώσεις ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἐπισήμου σερβικοῦ ἡμερολογίου, μεταφρασθεῖσαι προθύμως ὑπὸ τοῦ φίλου Μ. Μ. Βασιλειάδου, γραμματέως ἐν τῷ Ἐθν. Μ. Συμβουλίῳ τῶν πατριαρχείων, κατόχῳ δὲ τῆς σερβικῆς· αἱ τῆς ρωσσικῆς ἐχορηγήθησαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀξιοσεβάστου καὶ τοὺς τρόπους εὐγενεστάτου ἑλληνιστοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐνταῦθα ρωσσικῆς πρεσβείας Σμαράγδου, αἱ δὲ περὶ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου φίλου καὶ χρηστοῦ πολίτου Α. Κ. Παλαιολόγου, τοῦ καὶ διευθυντοῦ καὶ συντάκτου τῆς ἐν Λεμησσῷ Κύπρου ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἀληθείας», οὗ ἡ κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν συνταύτισις τοῦ ἐπιθέτου μετὰ τοῦ ἡμετέρου ἓν μόνον ἔχει κοινόν, τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, δι' ἧς οὐ πρὸ πολλοῦ μακρόθεν συνεδέθημεν, ἀ-

φορμῆς ἡμῖν δοθείσης ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἃς εὑρεστήθη νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν μετὰ προθυμίας, μαρτυρούσης τάς τε εὐγενεῖς διαθέσεις καὶ τὴν φιλογένειαν τοῦ ἀνδρός.

Τὴν δὲ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων ἐργασίαν διεπέρανεν ὁ γνώριμος μεσαιωνοδίφης καὶ χρήσιμος φίλος Μ. Ι. Γεδεών, ὃς καὶ ἰδίᾳ κοσμεῖ καὶ πάλιν τὰς στήλας τοῦ φιλολογικοῦ μέρους διὰ ἀξιολόγου εἰς τὴν μεσήλικα ἡμῶν ἱστορίαν ἀναγομένης πραγματείας, ἥπερ μετὰ τῆς προτασσομένης τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν λογίου καὶ ἐπίσης περὶ τὰ μεσαιωνικὰ τρίβωνος Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως ἀποτελοῦσιν ἀνάγνωσμα περισπούδαστον. Οὐχ ἧττον, πεποίθαμεν, εὐχαρίστως ἀναγνωσθήσονται καὶ αἱ λοιπαὶ πραγματεῖαι, δι' ὧν κοσμεῖται τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἡμερολογίου, αἵ τε καθαρῶς ἐπιστημονικαί, αἵ τε ἐκπαιδευτικαὶ καὶ αἱ τῆς ἐλαφρᾶς λεγομένης φιλολογίας, τῆς τερπούσης ἅμα καὶ διδασκούσης. Λυπούμεθα δὲ ὅτι τοῦ καιροῦ ἐπισπεύδοντος τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἔργου, ἠναγκάσθημεν νὰ παραλείψωμεν πολλὰς ἄλλας πραγματείας, ἐν αἷς καὶ τὴν περὶ Ἀχρίδος ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ περισπουδάστου φίλου Ἀναστασίου Η. Πηχιῶνος, τὴν περὶ βυζαντινῶν χρονολογικῶν συστημάτων τοῦ ἡμετέρου Μ. Ι. Γεδεών, καὶ ἄλλας, ἃς ἐπιφυλασσόμεθα ἐκ τῶν πρώτων νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῷ τεύχει τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ καθαρῶς ἡμερολογίου, ἐν πρώτοις ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τῷ ἐγκαρδίως ἀγαπῶντι ἡμᾶς καθηγητῇ τῶν φυσικομαθηματικῶν Ἀνδρέᾳ Σπαθάρῃ, ὃς καὶ ἤδη ἐξεπόνησεν ἡμῖν τὸ ἀστρονομικὸν μέρος· δεύτερον δὲ ἀναγκαῖον ἡγούμεθα νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἡμῶν ἑορτολογίου, ὅπερ, ἐκ νέου διαρρυθμισθέν, περιλαμβάνει μνήμας ἁγίων καθιερωμένας μὲν

© SISMANOGLIO MEGARO

ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μὴ σημειουμένας ἐν τοῖς κοινοῖς ἑορτολογίοις, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐπιφανεστέρων πατριαρχῶν Κωνσ]λεως ἀπὸ Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ τῶν εὐσεβοῦς μνήμης βασιλέων, ὡς καὶ τῶν φερόντων ἀρχαῖα ὀνόματα, ἅτινα οὐκ οἴδαμεν διατί παρρῶνται ἀποκείμενα ἄχρηστα ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Ἐὰν δὲ ὡς ἐλπίζομεν, τὸ ἑορτολόγιον τοῦ ἡμερολογίου τῆς Ἀνατολῆς γενικῆς τύχῃ ἐφαρμογῆς, δὲν θὰ ἔχωμεν τοῦ λοιποῦ τὸ ἄτοπον τοῦ ἑορτάζειν π. χ. τὸν Χρῆστον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, τὴν Φωτεινὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων, τὸν Παναγιώτην κατὰ τὴν μνήμην τῆς Παναγίας, τὸν Σταῦρον κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Σταυροῦ, τὸν Λεωνίδαν κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου, νομίζομεν, Χαραλάμπους, ἐνῷ ἔχομεν Χρῆστον νεομάρτυρα (Φεβρ. 12), Φωτεινὴν τὴν Σαμαρείτιδα (Φεβρ. 26), Παναγιώτην νεομάρτυρα (Ἰουνίου 24), Σταῦρον μάρτυρα (Φεβρ. 1), ὡς ἔχομεν Σταμάτιον μάρτυρα (Αὐγούστ. 16) καὶ δὴ Λεωνίδαν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν (Ἀπριλ. 15), Θεμιστοκλῆν μάρτυρα (10βρ. 21), Ἀλκιβιάδην μάρτυρα (Αὐγ. 16), Ἀριστοκλῆν μάρτυρα (Ἰουνίου 23), Ἀριάδνην μάρτυρα (7βρ. 18) καὶ τόσα ἄλλα ἀρχαῖα ὀνόματα. Τοῦ λόγου δὲ περὶ ἑορτολογίου ὄντος, ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τῷ φίλῳ Γ. Μωϋσιάδῃ τῷ συλλαβόντι τὴν ἐπίνοιαν καὶ ἐκπονήσαντι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἡμετέρου ἑορτολογίου εὑρετήριον ἀλφαβητικὸν πίνακα, ὃν ὅμως ἕνεκα τοῦ σπεύδοντος καιροῦ καὶ τοῦτον ἠναγκάσθημεν νὰ παραλίπωμεν ἐν τῷ παρόντι. Ἐπίσης διερρυθμίσθησαν καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἑορτολόγια καὶ ἡμερολόγια. Καὶ τὸ μὲν λατινικόν, ὡς καὶ πάσας τὰς εἰδήσεις περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ λατινικῆς ἱεραρχίας καὶ τῶν λατινικῶν ναῶν καὶ ταγμάτων ὀφείλομεν τῷ ἑλληνομαθεῖ λατίνῳ ἱερεῖ Βικεντίῳ Νοβάρῳ, τῷ ἐν τῷ δυτικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐν Γαλατᾷ ἐφημερεύοντι, τὸ ἀρμενικὸν ὡς καὶ πάσας τὰς λοιπὰς εἰς

τὴν ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν ἀναγομένας εἰδήσεις τῷ προθύμῳ φίλῳ καὶ δεινῷ ἀρμενιστῇ Δ. Τσολακίδῃ, τὸ δὲ ἰουδαϊκὸν συνετάξαμεν τῇ βοηθείᾳ καὶ αὖθις τοῦ ἄλλοτε παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ διαγγελέως τοῦ ἀρχιρραβίνου, Ἰακώβου ἐφένδη Γκαμπάη. Πᾶσι τούτοις εὐγενῶς προσενεγκοῦσιν ἡμῖν τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν δημοσίᾳ εὐχαριστοῦμεν. Δημοσίᾳ ἐπίσης ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστήσωμεν τῷ ἀρίστῳ ἡμῶν φίλῳ Γεωργίῳ Λ. Ξανθοπούλῳ, ἐκδότῃ τῆς «Θεατρικῆς Βιβλιοθήκης», τῷ μετ' ἐξαιρετικῆς στοργῆς βοηθήσαντι καὶ συναντιλαβομένῳ τῷ ἔργῳ ἡμῶν, ὑπὲρ οὗ διέθετο μέγα μέρος τοῦ χρόνου, ὃν εἶχε προωρισμένον ὑπὲρ τῆς «Θεατρικῆς Βιβλιοθήκης», ἔργου μαρτυροῦντος τὴν μεγάλην αὐτοῦ φιλοπονίαν καὶ δὴ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὸν φιλοκαλίαν. Τούτου καὶ διὰ τερπνοῦ ἀναγνώσματος ἐπικοσμοῦντος τὸ ἡμερολόγιον, εἰς ἰδιαιτέραν δὲ ἐπιστήμην ἀναγαγόντος τὴν διορθωτικήν, τῷ ὀξυδερκεῖ καὶ γεγυμνασμένῳ ὀφθαλμῷ ὀφείλεται τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἡ διόρθωσις ὅλου σχεδὸν τοῦ ἔργου· τὰ δὲ παρεισφρήσαντα ὀλίγιστα, ὧν τὰ κυριώτερα σημειοῦμεν ἐν τέλει τοῦ ἀνὰ χεῖρας πονήματος, προῆλθον τοῦτο μὲν ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς ἐκτυπώσεως, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν παρ' ἡμῖν τυπογραφικῶν μέσων. Ἀποβλέπων ὅμως τις εἰς τὴν τυπογραφικὴν φιλοκαλίαν τοῦ ἡμετέρου ἔργου, δὲν δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ἐπαισθητὴν πρόοδον, ἣν ἐποιήσατο παρ' ἡμῖν ἡ τυπογραφικὴ τέχνη, φιλοκαλίᾳ τιμῶσα τὸ τυπογραφεῖον, ἔνθα τὸ ὅλον ἔργον ἐξετυπώθη, ἤτοι τὸ τῆς «Θρᾴκης», συμβαλλομένου καὶ τοῦ ἐν Πέραν τυπολιθογραφείου Ἰω. Παλλαμάρη, οὗ τὸ μέρος, καὶ εἰ μὴ ἔτι ἐσημειοῦτο διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς καλλιτεχνίας. Ἰδίᾳ δ' ἡμεῖς χάριτας ὁμολογοῦμεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Νικολαΐδας, ἀναλαβόντας καὶ ἐκτυπώσαντας τὸ ἔργον οὐχὶ κερ-

SISMANOGLIO

δοσκοπικῶς, ἀλλὰ ὡς ἀληθεῖς φίλους ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἔργου.

Εὐχαριστοῦμεν ἐπίσης καὶ τῷ καλῷ φίλῳ Γεωργίῳ Τσιάκᾳ, ἔτι δὲ καὶ τῷ γνωστῷ παρ' ἡμῖν λογίῳ Λάμπρῳ Ἐνυάλῃ ἐπὶ τῇ προθύμῳ συμπράξει αὐτῶν, ὡς καὶ τῷ ἡμετέρῳ ἐξαδέλφῳ Γεωργίῳ Ζώτῳ, ὑπαλλήλῳ ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις γενικῇ διευθύνσει τῶν ταχυδρομείων, τῷ πέμψαντι ἡμῖν προθυμότατα τὰ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν περὶ Ἑλλάδος πολιτειογραφικῶν ἀναγκαῖα βοηθήματα καὶ πᾶσαν δι' αὐτοῦ ζητηθεῖσαν πληροφορίαν παρὰ διαφόρων ὑπουργικῶν γραφείων.

Ἄπειρον δὲ ὀφείλομεν τὴν εὐγνωμοσύνην τῷ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικῷ ὑπουργείῳ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, δι' ἃς ἐχορήγησεν ἡμῖν εὐμενῶς ὑπὲρ τοῦ ἔργου εὐκολίας, ἰδίᾳ δὲ τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἐξέλεγξιν τῶν χειρογράφων Ναὴμ βέῃ, προσπαθήσαντι νὰ συμβιβάσῃ τὴν αὐστηρὰν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῷ καθηκόντων μετὰ τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας καὶ συμπαθείας αὐτοῦ[1].

[1] Ὁ Ναὴμ βέης Φράσαρης, ὡς καὶ ὁ ἐν τοῖς ἀνακτόροις θέσιν κατέχων ἀδελφὸς αὐτοῦ Σαμῆ βέης Φράσαρης, ἐσπούδασαν ἐν τῇ Ζωσιμαίᾳ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων, ἐν τοῖς ἀρίστοις ἀριθμούμενοι τῶν μαθητῶν αὐτῆς. Ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ πολλὰ ἐξεπόνησαν εἰς τὴν τουρκικὴν κοινῆς ὠφελείας ἔργα. Νεώτερον δὲ ἔργον ὁ μὲν Σαμῆ βέης ἔχει τὸ ὁσονούπω ἐκ τῶν πιεστηρίων ἐξερχόμενον μέγα γαλλοτουρκικὸν λεξικόν, ὁ δὲ Ναὴμ βέης τὰς «Μελέτας» αὐτοῦ, ἤτοι ποιήσεις περσικὰς καὶ τὴν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταγλωττισθεῖσαν εἰς τὴν τουρκικὴν μυθιστορίαν «Τέσσαρας ἐποχὰς», ἀμφότερα ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκόμενα. Ἐπιχειρεῖ δὲ νῦν τὴν εἰς τὸ τουρκικὸν μεταγλώττισιν τοῦ Ὁμήρου. Ταῦτα παρεμβατικῶς περὶ τῶν δύο τούτων εὐπαιδεύτων καὶ χρηστῶν νέων σημειοῦντες, καθῆκον θεωροῦμεν καὶ δημοσίᾳ νὰ εὐχαριστήσωμεν τῷ ἀξιαγάστῳ φίλῳ Θ. Κασάπῃ, οὗ τῇ συστάσει ὀφείλομεν τὴν ἀπόκτησιν δύο τόσῳ περισπουδάστων φίλων.

Τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ἐπίσης ἀπονέμομεν τοῖς ἀξιοτίμοις ἐκείνοις δημοσιογράφοις, τοῖς τε ἐν Τουρκίᾳ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, ὅσοι τὴν ἀγγελίαν τῆς δευτέρας ταύτης ἐκδόσεως τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου δημοσιεύσαντες, ἐκθύμως αὐτὴν τῷ δημοσίῳ συνέστησαν, καὶ ἐν γένει πᾶσι τοῖς εἴτε ἠθικῶς εἴτε ὑλικῶς συνδραμοῦσι καὶ ὑποστηρίξασι τὸ ἔργον, ἰδίᾳ δὲ τοῖς ἐριτίμοις φίλοις Ζήσῃ Θ. Ζήσῃ καὶ Θεοδώρῳ Ἀποστολίδῃ, τῷ πολλαχῶς εὐηργετηκότι ἡμᾶς πολυσεβάστῳ ἰατρῷ Ἀποστόλῳ Βαφιάδῃ καὶ τῷ ἰατρῷ Κ. Η. Βασιάδῃ, τῷ ἐκθύμως συναιρομένῳ παντὶ τῷ ὁπωσδήποτε ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν γραμμάτων ἀγωνιζομένῳ. Ἐκ δὲ τῶν ἀναλαβόντων τὴν εὐγενῆ φροντίδα τῆς ἐγγραφῆς συνδρομητῶν μνημονευτέοι οἱ ἐξῆς περισπούδαστοι φίλοι: Ἐν Στρωμνίτσῃ Δημήτριος Ι. Ρίζος ἰατρὸς, νῦν ἐν Παρισίοις διατρίβων· ἐν Θεσσαλονίκῃ Κωνσταντῖνος Μέλφος· ἐν Σμύρνῃ Ἀχ. Γεωργαντζόγλους· ἐν Ἀμισῷ Γ. Παπαζογλους· ἐν Βουκουρεστίῳ Ν. Κολλάρος· ἐν Τούλτσῃ Σωτήριος Γριμάνης· ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Δ. Εὐελπίδης, ἰατρὸς ἐν τῇ Μονῇ Βατοπεδίου· ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀλέξανδρος Ναούμ, Ἰωάννης Σωτηριάδης, Κωνσταντῖνος Κυπραῖος καὶ Ἀναστάσιος Βαφείδης, πάρεδρος δικαστὴς ἐν τῷ κατὰ Μάλτεπε πρωτοδικείῳ. Μετ' ἐξόχου δὲ εὐγνωμοσύνης ἀναγράφομεν ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Καλκούττῃ ἀξιοτίμου ὁμογενοῦς, τοῦ φιλοτίμου τῶν καλῶν ἐργάτου Π. Κ. Πρωΐου, οὗ τῇ εὐγενεῖ φροντίδι ἠξιώθημεν καὶ πάλιν τῆς τιμῆς νὰ συγκαταλέξωμεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ Ἡμερολογίου ἡμῶν τὴν ἐν Καλκούττῃ ἑλληνικὴν κοινότητα, πρὸς δὲ ταύτῃ καὶ τρεῖς ἐκ τῶν Ἰνδῶν, προθυμότατα σημειώσαντας τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ὡς γράφει ἡμῖν ὁ ἐρίτιμος φίλος, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδειχθείσῃ αὐτοῖς ἀγγελίᾳ. Τὰ ὀνόματα τῶν ἐν Καλκούττῃ μεγαλοφρόνων συνδρομητῶν ἡμῶν, παρ' οἷς τὸ

SISMANOGLIO MEGARO

ἡμέτερον ἔργον ἐξαιρετικῆς ἔτυχε συμπαθείας καὶ κατὰ τὴν πρώτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἔκδοσιν, ἀποτελοῦσιν ὡραῖον φιλογενείας στέφανον καὶ δι' αὐτοῦ ἐπιστέφομεν τὸ προοίμιον τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ 1883.

Ἔγραφον ἐν Κωνστ]πόλει, τῇ 20 Δεκεμβρίου 1882.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΚΑΛΚΟΥΤΤΗΣ.

Π. Κ. Πρώϊος
Μ. Λ. Καλβοκορέσης
Ν. Λ. Καλβοκορέσης
Θ. Α. Σύψωμος
Παῦλος Ι. Βαλέττας
Κ. Ι. Βαλέττας
Α. Μ. Συριώτης
Γ. Ἀλαμπουριάρης
Ι. Κ. Σταυρίδης
Κ. Ι. Σταυρίδης
Θ. Δ. Ράλλης
Κ. Κανελλᾶς, ἀρχιμ.
Σ. Χ. Παλλάκης
Φ. Χ. Παλλάκης
Μ. Ε. Σεβαστόπουλος
Ε. Βασιλόπουλος
Φιλ. Κ. Στεφανίδης
Θρασ. Κ. Στεφανίδης
Π. Α. Μασῶν
Ε. Δ. Πετροκόκκινος
Hurish Chunder Dutt
Jugul Kissove Bilasseeram
Hurgopal Dass Rai Bahadour

—

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΟ 1883

Ἔτος κοινὸν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ

7391 ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα.

5887 ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ Λατίνους.

5643 ἀπὸ κτίσεως κόσμου καθ' Ἑβραίους.

6596 τῆς ἰουλιανῆς περιόδου.

2659 ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν Ὀλυμπιάδων ἢ τὸ γ' ἔτος τῆς 665ης Ὀλυμπιάδος.

2636 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης.

1300 τῶν Μωαμεθανῶν, καὶ τέλος πρὸς τὸ ἐνδέκατον τῆς 106ης Ἰνδικτιῶνος.

SISMANOGLIO MESARO

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ **1883.**

1ον. Ἔκλειψις μερικὴ Σελήνης τὴν 10 Ἀπριλίου, ἀόρατος ἐξ Εὐρώπης.

2ον. Ἔκλειψις ὁλικὴ Ἡλίου τὴν 24 Ἀπριλίου, ἀόρατος ἐξ Εὐρώπης· ἡ γραμμὴ τῆς κεντρικῆς ἐκλείψεως περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἐν τῷ νοτίῳ Εἰρηνικῷ.

3ον. Ἔκλειψις μερικὴ Σ ελήνης τὴν 4 Ὀκτωβρίου, ἀόρατος ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Μέσης Εὐρώπης. Αἱ ἄκραι τῆς Εὐρώπης δυσμαὶ θέλουσιν ἰδεῖ τὸ φαινόμενον ἀρχόμενον ἐνῷ ἡ Σελήνη θὰ πλησιάζῃ εἰς τὴν δύσιν αὐτῆς.

4ον. Ἔκλειψις δακτυλιοειδὴς Ἡλίου τὴν 18—19 ὀκτωβρίου, ἀόρατος ἐξ Εὐρώπης. Ἡ γραμμὴ τῆς κεντρικῆς ἐκλείψεως περιλαμβάνεται ἐν τῷ βορείῳ Εἰρηνικῷ καὶ διέρχεται διὰ τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων.

ΜΗΝΕΣ.	Ἡμέραι.	Μέσος χρόνος Κωνστ/πόλεως Ἀνατολ.		Δύσις		Τουρκικὸν Ὡρολόγιον κατὰ τὴν μέσ. μεσημβρίαν		Μέσος χρόνος κατὰ τὴν ἀληθῆ μεσημβρίαν Κωνστ/πόλεως			Μέγεθος ἡμέρας	
		ὥρ.	λ.	ὥρ.	λ.	ὥρ.	λεπ.	ὥρ.	λεπ.	δευτ.	ὥρ.	λ.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.	1[13	7	26	4	54	6	59	0	8	53	9	28
	6[18	7	24	4	58	6	55	0	10	37	9	34
	11[23	7	22	5	3	6	50	0	12	3	9	41
	16[28	7	17	5	10	6	43	0	13	9	9	53
	21[2	7	13	5	16	6	37	0	13	56	10	3
	26[7	7	7	5	22	6	31	0	14	22	10	15
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.	1[13	7	1	5	30	6	23	0	14	26	10	29
	6[18	6	55	5	36	6	17	0	14	9	10	41
	11[23	6	46	5	42	6	11	0	13	34	10	56
	16[28	6	38	5	49	6	4	0	12	45	11	11
	21[5	6	30	5	54	5	59	0	11	42	11	24
	26[10	6	23	5	59	5	54	0	10	29	11	36
ΜΑΡΤΙΟΣ.	1[13	6	18	6	2	5	51	0	9	41	11	44
	6[18	6	10	6	7	5	46	0	8	15	11	57
	11[23	6	2	6	13	5	40	0	6	45	12	11
	16[28	5	53	6	18	5	35	0	5	12	12	25
	21[2	5	45	6	24	5	29	0	3	41	12	39
	26[7	5	36	6	29	5	24	0	2	13	12	53
ΑΠΡΙΛΙΟΣ.	1[13	5	27	6	35	5	18	0	0	35	13	8
	6[18	5	20	6	40	5	13	11	59	21	13	20
	11[23	5	12	6	45	5	8	11	58	18	13	33
	16[28	5	6	6	50	5	3	11	57	25	13	44
	21[3	4	59	6	56	4	57	11	56	46	13	57
	26[8	4	53	7	1	4	52	11	56	20	14	8
ΜΑΙΟΣ.	1[13	4	48	7	6	4	47	11	56	9	14	18
	6[18	4	43	7	10	4	43	11	56	12	14	27
	11[23	4	38	7	15	4	38	11	56	29	14	37
	16[28	4	34	7	20	4	33	11	56	51	14	46
	21[2	4	32	7	24	4	29	11	57	40	14	52
	26[7	4	30	7	27	4	26	11	58	31	14	57
ΙΟΥΝΙΟΣ.	1[13	4	28	7	31	4	22	11	59	42	15	3
	6[18	4	29	7	35	4	18	0	0	46	15	6
	11[23	4	29	7	36	4	17	0	1	50	15	7
	16[28	4	30	7	35	4	18	0	2	53	15	5
	21[3	4	33	7	34	4	19	0	3	52	15	1
	26[8	4	35	7	33	4	20	0	4	44	14	58

SISMANOGLIO

ΗΛΙΟΔΡΟΜΙΟΝ.

ΜΗΝΕΣ.	Ἡμέραι.	Μέσος χρόνος Κωνστ/πόλεως Ἀνατολ. ὥρ.	λ.	Δύσις ὥρ.	λ.	Τουρκικὸν Ὡρολόγιον κατὰ τὴν μέσ. μεσημβρίαν ὥρ.	λεπ.	Μέσος χρόνος κατὰ τὴν ἀληθῆ μεσημβρίαν Κωνστ/πόλεως ὥρ.	λεπ.	δευτ.	Μέγεθος ἡμέρας ὥρ.	λ.
ΙΟΥΛΙΟΣ.	1[13	4	41	7	30	4	23	0	5	26	14	49
	6[18	4	44	7	26	4	27	0	5	56	14	42
	11[23	4	49	7	23	4	30	0	6	10	14	34
	16[28	4	54	7	18	4	35	0	6	15	14	24
	21[2	4	57	7	13	4	40	0	6	3	14	16
	26[7	5	3	7	7	4	46	0	5	35	14	4
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.	1[13	5	9	7	0	4	53	0	4	43	13	51
	6[18	5	13	6	53	5	0	0	3	44	13	40
	11[23	5	18	6	45	5	8	0	2	32	13	27
	16[28	5	23	6	37	5	16	0	1	10	13	14
	21[2	5	28	6	31	5	22	11	59	39	13	3
	26[7	5	33	6	22	5	31	11	58	1	12	49
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	1[13	5	39	6	12	5	41	11	55	57	12	33
	6[18	5	44	6	3	5	50	11	54	10	12	19
	11[23	5	49	5	55	5	58	11	52	25	12	6
	16[28	5	55	5	46	6	7	11	50	43	11	51
	21[3	5	59	5	38	6	15	11	49	7	11	39
	26[8	6	4	5	30	6	23	11	47	39	11	26
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.	1[13	6	10	5	22	6	31	11	46	21	11	12
	6[18	6	16	5	14	6	39	11	45	16	10	58
	11[23	6	21	5	7	6	46	11	44	26	10	46
	16[28	6	27	5	0	6	53	11	43	54	10	33
	21[2	6	33	4	53	7	0	11	43	41	10	20
	26[7	6	40	4	47	7	6	11	43	47	10	7
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.	1[13	6	47	4	41	7	12	11	44	23	9	54
	6[18	6	53	4	37	7	16	11	45	16	9	44
	11[23	6	58	4	34	7	19	11	46	29	9	36
	16[28	7	4	4	32	7	21	11	48	3	9	28
	21[3	7	8	4	31	7	22	11	49	54	9	23
	26[8	7	13	4	30	7	23	11	51	58	9	17
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.	1[13	7	17	4	31	7	22	11	54	16	9	14
	6[18	7	21	4	32	7	21	11	56	41	9	11
	11[23	7	24	4	34	7	19	11	59	11	9	10
	16[28	7	26	4	38	7	15	0	1	40	9	12
	21[2	7	27	4	42	7	11	0	4	10	9	15
	26[7	7	26	4	47	7	6	0	6	26	9	21

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον.
(8/20, ὥρ. 10, λ. 27, δ. 48, π. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Σά. Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη Βασιλ. τοῦ Μεγ.
14	2	Κυ. Κοσμᾶ πατρ. Κ/πόλεως, Συλβέστρου πάπα Ρ., Θεαγέν. ἱερμ.
15	3	Δε. Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
16	4	Τρ. Μνήμη τῶν ο' ἀποστόλ. καὶ Θεοκτίστου καὶ Ζωσίμου ὁσίων.
17	5	Τε. Θεοπέμπτου, Θεωνᾶ μαρτύρ. (Νης. ἐπὶ τῇ παραμ. Θεοφ.)
18	6	Πέ. ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ.
19	7	Πα. † Μνήμη τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
20	8	Σά. Κύρου καὶ Ἀττικοῦ πατρ. Κ/πόλεως καὶ Δομνίκης ὁσίας.
21	9	Κυ. Πολυεύκτου μάρτυρος καὶ Εὐστρατίου ὁσίου.
22	10	Δε. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης.
23	11	Τρ. Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου.
24	12	Τε. Φωτίου, Ἀνικήτου καὶ Εὐθασίας μαρτύρων.
25	13	Πέ. Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων.
26	14	Πα. Ἁγνῆς μάρτυρος.
27	15	Σα. Ἰωάννου τοῦ Καλυβήτου καὶ Παύλου τοῦ Θηβαίου.
28	16	Κυ. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἁλύσεως τοῦ ἀποστ. Πέτρου.
29	17	Δε. † Ἀντωνίου τοῦ Μεγ. καὶ τοῦ βασιλ. Θεοδοσ. τοῦ Μεγ.
30	18	Τρ. † Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.
31	19	Τε. Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀρχ. Ἐφέσου, Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, Ἀρσενίου ἀρχ. Κερκύρας καὶ Εὐφρασίας μάρτ.
		ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	20	Πέ. † Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.
2	21	Πα. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.
3	22	Σά. Τιμοθέου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
4	23	Κυ. Κλήμεντος ἐπισκόπου Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτ.
5	24	Δε. Ξένης ὁσίας.
6	25	Τρ. † Γρηγορίου πατριάρχου Κωνστ/πόλεως τοῦ Θεολόγου.
7	26	Τε. Ξενοφῶντος ὁσίου καὶ ἀνάμνησις τοῦ ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Εὐδοξίας ἐπισυμβάντος ἐν Κ/πόλει μεγάλου σεισμοῦ.
8	27	Πέ. † Ἡ ἀνακομ. τοῦ λειψ. Ἰωάν. Χρυσ. Μαρκιανῆς τῆς βασ.
9	28	Πα. Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου καὶ Παλλαδίου ὁσίου.
10	29	Σά. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
11	30	Κυ. † Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ Ἱππολύτου πάπα Ρώμης.
12	31	Δε. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων, Ἀθανασίας καὶ τῶν τριῶν σὺτῆς θυγ. Θεοδότης, Θεοκτίσης καὶ Εὐδοξίας.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πρῶτον τέταρτον	Τελ. τέταρτον
4, ὥρ. 2, λ. 44 π. μ.	19, ὥρ. 0, λ. 23 μ. μ.
Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
11, ὥρ. 9, λ. 12 π. μ.	26, ὥρ. 8, λ. 7 μ. μ.

SISMANOGLIO

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς ἰχθῦς.
(7/19, ὥρ. 1, λ. 1, δ. 22, π. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Τρ. Τρύφωνος καὶ Σταύρου μαρτύρων.
14	2	Τε. Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
15	3	Πέ. Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄννης τῆς προφήτιδος.
16	4	Πα. Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
17	5	Σά. Πολυεύκτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
18	6	Κυ. Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. (Ἀρχὴ τοῦ Τριῳδίου.)
19	7	Δε. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου.
20	8	Τρ. Θεοδώρου μεγαλ. τοῦ Στρατηλάτου, Ζαχαρίου τοῦ προφ. καὶ τῶν ἁδελφῶν Μάρθας καὶ Μαρίας μαρτύρων.
21	9	Τε. Νικηφόρου μάρτυρος.
22	10	Πέ. ✝ Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος, Ἀναστασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ζήνωνος ὁσίου.
23	11	Πα. Βλασίου ἱερομ. καὶ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης.
24	12	Σά. Ἀντωνίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας καὶ Χρήστου νεομάρτυρος.
25	13	Κυ. Τοῦ Ἀσώτου. Εὐλογίου ἀρχιεπ. Ἀλεξανδρείας.
26	14	Δε. Αὐξεντίου καὶ Ἀβραμίου ὁσίων.
27	15	Τρ. Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου.
28	16	Τε. Σλαβιανοῦ πατρ. Κ/πόλεως καὶ Παμφίλου μάρτυρος.
		ΜΑΡΤΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	17	Πέ. Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τύρωνος καὶ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν βασιλέων.
2	18	Πα. Λέοντος πάπα Ρώμης καὶ Παρηγορίου μάρτυρος.
3	19	Σά. Τῶν Κεκοιμημένων. Ἀρχίππου τοῦ ἀποστόλου.
4	20	Κυ. Τῆς Ἀπόκρεω. Βησαρίωνος ὁσ. καὶ Ἀγάθωνος π. Ρ.
5	21	Δε. Ἰωάννου πατριάρχ. Κ/πόλεως καὶ Εὐσταθίου πατριάρχου Ἀντιοχείας.
6	22	Τρ. Συνετοῦ καὶ Ἀνθούσης μαρτύρων.
7	23	Τε. Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης καὶ Πολυχρονίου ὁσίου.
8	24	Πε. Ἡ α' καὶ β' εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
9	25	Πα. Ταρασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
10	26	Σά. Πορφυρίου ἐπ. Γάζης καὶ Φωτεινῆς τῆς Σαμαρείτιδος.
11	27	Κυ. Τῆς Τυροφάγου. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
12	28	Δε. Βασιλ. τοῦ ὁμολογητοῦ. (Ἀρχὴ τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς.)

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πρῶτον τέταρτον
2, ὥρ. 11, λ. 51 π. μ.
Πανσέληνος
10, ὥρ. 2, λ. 15 π. μ.
Τελ. τέταρτον
18, ὥρ. 7, λ. 22 π. μ.
Νέα Σελήνη
25, ὥρ. 6, λ. 28 π. μ.

ΜΑΡΤΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν.
(9/21, ὥρ. 0, λ. 45, δ. 32, π. μ., ἔαρ.)

Ν.	Π.	
13	1	Τρ. Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος τῆς ἀπὸ Σαμαρειτῶν.
14	2	Τε. Ἡσυχίου καὶ Εὐθαλίας μαρτύρων.
15	3	Πέ. Εὐτροπ., Κλεονίκ. καὶ Βασιλίσκου μαρτ., Θεοδωρήτ. ὁσμ.
16	4	Πα. Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ.
17	5	Σά. Κόνωνος ὁσιομάρτυρος καὶ Ἀρχελάου μάρτυρος.
18	6	Κυ. Τῆς Ὀρθοδοξίας. (Α' τῶν νηστειῶν.) Εὐφροσύνου μ.
19	7	Δε. Τῶν ἐν Χερσῶνι ἱερομαρ. Ἀγαθοδώρου, Βασιλέως, κλπ.
20	8	Τρ. Θεοφυλάκτου Νικομηδείας, Ἑρμοῦ ἀποστ., Δίωνος μάρ.
21	9	Τε. ✝ Τῶν ἐν Σεβας. 40 μ. καὶ Καισαρείου ἀδελφοῦ Γρ. Θεολ.
22	10	Πέ. Κοδράτου μάρτυρος τοῦ ἐν Κορίνθῳ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
23	11	Πα. Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
24	12	Σά. Γρηγορίου π. Ρ. τοῦ Διαλόγου καὶ Θεοφάνους ὁμολογητοῦ.
25	13	Κυ. (Β' τῶν νηστειῶν.) Γρηγορίου Θεσσαλον. τοῦ Παλαμᾶ.
26	14	Δε. Εὐσχήμονος ἐπ. Λαμψάκου καὶ Βενεδίκτου ὁσίων.
27	15	Τρ. Ἀγαπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 7 μαρτ. Ρωμύλ., Ἑρμολ., κλπ. Ἀριστοβούλου ἐπ. Βρεττανίας καὶ Νικάνδρου μάρτυρος.
28	16	Τε. Χριστοδούλου ὁσίου τοῦ ἐν Πάτμῳ.
29	17	Πέ. Ἀλεξίου καὶ Θεοστηρίκτου ὁσίων.
30	18	Πα. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
31	19	Σά. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας, Ἰάσωνος καὶ Ἰλαρίας μαρτύρ.
		ΑΠΡΙΛΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	20	Κυ. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. (Γ' τῶν νηστειῶν.) Τῶν ἐν τῇ μονῇ ἁγ. Σάββα ἀναιρ. πατ., Ἐμμανουὴλ μ.
2	21	Δε. Θωμᾶ πτρχ. Κ/πόλεως καὶ Σεραπίωνος μάρτυρος.
3	22	Τρ. Βασιλείου ἱερομ. καὶ Καλλινίκης καὶ Δροσίδος μαρτύρ.
4	23	Τε. Νίκωνος ὁσιομάρτυρος.
5	24	Πέ. Παρθενίου πτρχ. Κ/λεως καὶ Ζαχαρίου ὁσίου.
6	25	Πα. Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ τῆς Θεοτόκου.
7	26	Σά. Μνήμη τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Κυ. (Δ' τῶν νηστειῶν.) Ματρώνης ὁσίας. Ἀκολουθία Ἰωάννου συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
9	28	Δε. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου καὶ Ἡρωδίωνος τοῦ ἐκ τῶν ο' ἀπος.
10	29	Τρ. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων καὶ Κυρίλλου διακόνου.
11	30	Τε. Ἰωάννου συγγραφέως τῆς Κλίμακος.
12	31	Πέ. Ὑπατίου ὁσμ., Ἀνανίου ἐπ. Μελετινῆς. (Ὁ Μ. Κανών.)

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πρῶτον τέταρτον
3, ὥρ. 10, λ. 28 μ. μ.
Πανσέληνος
11, ὥρ. 8, λ. 1, μ. μ.
Τελ. τέταρτον
19, ὥρ. 10, λ. 18 μ. μ.
Νέα Σελήνη
26, ὥρ. 3, λ. 33 μ. μ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΠΡΙΛΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον.
(8/20, ὥρ. 0, λ. 40, δ. 16, μ.μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Πα. Μαρίας τῆς αἰγυπτίας.
14	2	Σά. Τίτου ὁσ. καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου.
15	3	Κυ. (Ε' τῶν νηστειῶν.) Νικήτα ὁσίου, Ἰωσὴφ τοῦ Ὑμνογράφου καὶ ἡ ἀκολουθία Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.
16	4	Δε. Πλάτωνος καὶ Ζωσιμᾶ ὁσίων.
17	5	Τρ. Θεοδώρας ὁσ. τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ, Πομπηΐου μάρτυρος.
18	6	Τε. Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Πέ. Καλλιοπίου μάρτυρος, Γεωργίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης.
20	8	Πα. Ἀγάθου, Φλέγοντος, Ρούφου καὶ Ἀσυγκρίτου τῶν ἐκ τῶν ο' ἀποστόλων.
21	9	Σά. Τοῦ Λαζάρου. Εὐψυχίου μάρτυρ. τοῦ ἐν Καισαρείᾳ.
22	10	Κυ. Τῶν Βαΐων. (ΣΤ' τῶν νηστειῶν.)
23	11	Δε. (Ἑβδομὰς τῶν παθῶν.) Ἀντίπα ἐπ. Περγάμου ἱερμ.
24	12	Τρ. Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.
25	13	Τε. Μαρτίνου πάπα Ρώμης ὁμολογητοῦ.
26	14	Πέ. Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου τῶν ἐκ τῶν ο' ἀπος.
27	15	Πα. Λεωνίδου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
28	16	Σά. Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μαρτύρων.
29	17	Κυ. Η ΕΚ ΝΕΚΡΩΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
30	18	Δε. (Ἑβδομὰς τῆς Διακαινησίμου.) Κοσμᾶ ἐπ. Χαλκηδόνος.
		ΜΑΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	19	Τρ. Τρύφωνος πτρχ. Κ/λεως, Σωκράτους καὶ Διονυσίου μαρτ.
2	20	Τε. Ζακχαίου τοῦ ἀποστόλου.
3	21	Πέ. Μαξιμιανοῦ πτρχ. Κ/λεως καὶ Ἀλεξάνδρας τῆς βασιλ.
4	22	Πα. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ναθαναὴλ τοῦ ἀποστόλου καὶ Νεάρχου μάρτυρος.
5	23	Σά. ✝ Γεωργίου μεγαλομάρτυρος.
6	24	Κυ. Τοῦ Θωμᾶ. Ἐλισάβετ ὁσίας, Δούκα Μιτυληναίου νμρ.
7	25	Δε. Μάρκου τοῦ ἀποστόλου, Μακεδονίου πτρχ. Κ/πόλεως.
8	26	Τρ. Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασείας ἱερομάρτυρος.
9	27	Τε. Συμεὼν ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων ἱερομάρτυρος.
10	28	Πέ. Τῶν ἐν Κυζίκῳ ἐννέα μαρτ. Θεόγνιδος, Ἀντιπάτρου κλπ.
11	29	Πα. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἐκ τῶν ο' ἀποστόλων.
12	30	Σά. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἀργυρῆς νεομάρτυρος.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πρῶτον τέταρτον	Τελ. τέταρτον
2, ὥρ. 10, λ. 46 π. μ.	18, ὥρ. 9. λ. 0 π. μ.
Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
10, ὥρ. 1, λ. 24 μ.μ.	24, ὥρ. 11, λ. 55 μ. μ.

ΜΑΪΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους.
(9/21, ὥρ. 0, λ. 34, δ. 59, μ.μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Κυ. Τῶν Μυροφόρων. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
14	2	Δε. Η Ἀνακομ. τοῦ λειψ. Ἀθανασίου τοῦ Μ. καὶ Ζωῆς μ.
15	3	Τρ. Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων.
16	4	Τε. Πελαγίας μάρτυρος.
17	5	Πέ. Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
18	6	Πα. Ἰὼβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου.
19	7	Σά. Ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ σταυροῦ καὶ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων.
20	8	Κυ. Τοῦ Παραλύτου. Ἰωάννου τοῦ θεολ., Ἀρσενίου Μ.
21	9	Δε. Ἡσαΐου τοῦ προφήτου καὶ Χρισοφόρου μεγαλομάρτυρος.
22	10	Τρ. Σίμωνος ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
23	11	Τε. Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων Κ/πόλεως καὶ Ἀργυροῦ νεομάρ. τοῦ ἐν Θ/νίκῃ.
24	12	Πέ. Γερμανοῦ Κ/πόλεως, Ἐπιφανίου ἐπ. Κωνσαντίας Κύπρου.
25	13	Πα. Γλυκερίας μάρτυρος.
26	14	Σά. Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ, Θεράποντος ἱερομάρτ.
27	15	Κυ. Τῆς Σαμαρείτιδος. Παχωμ., Ἀχιλλίου ἐπ. Λαρίσ.
28	16	Δε. Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
29	17	Τρ. Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας τῶν ἀποστόλων.
30	18	Τε. Στεφάνου Κ/πόλεως, Ἰουλίας, καὶ τῶν λοιπ. 7 μαρτ. γυν.
31	19	Πέ. Πατρικίου ἐπ. Προύσης ἱερομ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
		ΙΟΥΝΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	20	Πα. Θαλαλαίου μάρτυρος.
2	21	Σά. ✝ Κωνσαντίνου καὶ Ἑλένης τῶν ἰσαποστόλων βασιλέων.
3	22	Κυ. Τοῦ Τυφλοῦ. Κόδρου μάρτυρος.
4	23	Δε. Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συνάδων.
5	24	Τρ. Συμεὼν ὁσίου τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει.
6	25	Τε. Η γ' εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7	26	Πέ. Τῆς ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. Κάρπου ἐκ τῶν ο', Ἀλφαίου ἀπς.
8	27	Πα. Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.
9	28	Σά. Εὐτυχοῦς ἐπ. Μελετινῆς ἱερομ., Ἑλικωνίδος μάρτυρος.
10	29	Κυ. Μνήμη τῶν 318 πατέρ. καὶ Θεοδοσίας ὁσιομ. Κ/λίτιδος.
11	30	Δε. Ἰσαακίου ὁσίου.
12	31	Τρ. Ἑρμείου μάρτυρος.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πρῶτον τέταρτον	Τελ. τέταρτον
2, ὥρ. 0, λ. 50 π. μ.	17, ὥρ. 4, λ. 19 μ.μ.
Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
10, ὥρ. 5, λ. 8 π. μ.	24, ὥρ. 8, λ. 9 π. μ.
Πρῶτον τέταρτον, 31, ὥρ. 4, λ. 38 μ. μ.	

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΟΥΝΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον.
(9/26, ὥρ. 8, λ. 58, δ. 58, μ.μ., θέρος.)

Ν.	Π.	
13	1	Τε. Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ Θεσπεσίου μαρτύρων.
14	2	Πέ. Νικηφόρου πατριάρχου Κ/πόλεως ὁμολογητοῦ.
15	3	Πα. Λουκιλλιανοῦ καὶ Παύλης μαρτύρων.
16	4	Σά. Τῶν Κεκοιμημένων. Μητροφάνους Κ/πόλεως.
17	5	Κυ. Τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Δε. Τῆς ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ.
19	7	Τρ. Θεοδότου ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
20	8	Τε. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, Καλλιόπης μάρτυρος καὶ Μελανίας ὁσίας.
21	9	Πέ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
22	10	Πα. Ἀπόλλωνος καὶ Ἀλεξίου ἐπισκόπων.
23	11	Σά. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
24	12	Κυ. Τῶν Ἁγίων Πάντων. Ὀνουφρίου ὁσίου τοῦ αἰγυπτίου καὶ Ἀντωνίνης μάρτυρος.
25	13	Δε. Ἀκυλίνης μάρτυρος.
26	14	Τρ. Μεθοδίου πτρχ. Κ/πόλεως καὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. (Ἀρχὴ τῆς Νηστείας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἡμέρας 16.)
27	15	Τε. Ἁμὼς τοῦ προφήτου καὶ Νερσῆ μάρτυρος.
28	16	Πέ. Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς ἐν Κύπρῳ.
29	17	Πα. Μανουὴλ μάρτυρος.
30	18	Σά. Λεοντίου καὶ Αἰθερίου μαρτύρων.
		ΙΟΥΛΙΟΣ (ν. ἔ.)
1	19	Κυ. Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου καὶ Παϊσίου τοῦ Μεγάλου, ὁσίου.
2	20	Δε. Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων ἱερομάρτυρος.
3	21	Τρ. Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως μάρτυρος.
4	22	Τε. Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμωσάτων.
5	23	Πέ. Ἀριστοκλέους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
6	24	Πα. Τὸ γενέθλιον τοῦ Προδρόμου καὶ Παναγιώτου νεομάρτ.
7	25	Σά. Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
8	26	Κυ. Δαυὶδ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27	Δε. Σαμψὼν ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
10	28	Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
11	29	Τε. † Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων.
12	30	Πέ. † Μνήμη τῶν δώδεκα ἀποστόλων.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
8, ὥρ. 6, λ. 1, δ. 28 μ. μ.	22, ὥρ. 5, λ. 0 μ. μ.
Τελ. τέταρτον	Πρῶτον τέταρτον
15, ὥρ. 9, λ. 34 μ. μ.	30, ὥρ. 9, λ. 46 π. μ.

ΙΟΥΛΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα.
(11/23, ὥρ. 7, λ. 52, δ. 58, π. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Πα. † Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
14	2	Σά. Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐπὶ Λέοντος τοῦ Μεγάλου.
15	3	Κυ. Ἀνατολίου Κ/λεως καὶ Ὑακίνθου μάρτυρος.
16	4	Δε. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
17	5	Τρ. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ καὶ Λαμπαδοῦ ὁσίων.
18	6	Τε. Σισώη ὁσίου τοῦ Μεγάλου καὶ Λουκίας μάρτυρος.
19	7	Πέ. Εὐαγγέλου μάρτυρος καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος.
20	8	Πα. Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.
21	9	Σά. Παγκρατίου ἱερομ. ἐπ. Ταυρομενίας τῆς ἐν Σικελίᾳ.
22	10	Κυ. Τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας μ' μαρτύρων.
23	11	Δε. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
24	12	Τρ. Πρόκλου, Ἱλαρίου καὶ Βερονίκης μαρτύρων.
25	13	Τε. Μνήμη τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
26	14	Πέ. Ἀκύλα τοῦ ἐκ τῶν ο' ἀποστόλων, Ἰωσὴφ ἀρχ. Θ/νίκης.
27	15	Πα. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
28	16	Σά. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
29	17	Κυ. Μνήμη τῶν 630 θεοφόρων πατέρων τῆς δ' οἰκουμ. συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι καὶ Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.
30	18	Δε. Αἰμιλιανοῦ καὶ Οὐαλεντίνης μαρτύρων.
31	19	Τρ. Τῶν ὁσ. Δίου καὶ Μακρίνης ἀδελφῆς τοῦ Μ. Βασιλείου.
		ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ν. ἔ.)
1	20	Τε. † Ἠλιοὺ τοῦ προφήτου.
2	21	Πέ. Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ.
3	22	Πα. Μαρίας Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου.
4	23	Σά. Φωκᾶ ἱερομ. ἐπ. Σινώπης καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
5	24	Κυ. Χρηστίνης μεγαλομάρτυρος.
6	25	Δε. Ἡ κοίμησις θεομ. Ἄννης. Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐπραξίας ὁσ.
7	26	Τρ. Ἑρμολάου, Ἑρμίππου, Ἑρμοκράτους καὶ Ὡραιοζήλης μαρτύρων καὶ Παρασκευῆς ὁσίας.
8	27	Τε. † Παντελεήμονος μεγαλομάρτυρος.
9	28	Πέ. Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος καὶ Παρμενᾶ ἀποστόλων.
10	29	Πα. Κωνσαντίνου πτρχ. Κ/λεως, Καλλινίκου, Θεοδότης μρτ.
11	30	Σά. Σίλα, Σιλουαν., Κρήσκεντ., Ἐπαινετ., Ἀνδρον. ἐκ τῶν ο'.
12	31	Κυ. Τὰ ἐγκαίν. τοῦ ἐν Βλαχέρν. ναοῦ. Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
8, ὥρ. 5, λ. 27 π. μ.	22, ὥρ. 3, λ. 23 π. μ.
Τελ. τέταρτον	Πρῶτον τέταρτον
15, ὥρ. 2, λ. 10 π. μ.	30, ὥρ. 3, λ. 26 π. μ.

© SISMANOGLIO MEGARO

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον.
(11/23, ὥρ. 2, λ. 32, δ. 17, μ. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Δε. Μνήμη τῶν 7 Μακκαβαίων μαρτ., τοῦ διδασκ. αὐτῶν Ἐλεαζάρου καὶ τῆς μητρ. Σολομονῆς. (Ἀρχὴ νης.τῆςΘ.)
14	2	Τρ. Ἡ ἀνακομ. τῶν λειψ. Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως.
15	3	Τε. Στεφάνου π.Ρ., Σαλώμης τῆς Μυροφόρ., Θεοκλητοῦς ὁσ.
16	4	Πέ. Τῶν ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ.
17	5	Πα. Εὐσιγνίου μάρτυρος.
18	6	Σά. Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
19	7	Κυ. Ναρκίσσου ἀρχιεπισκόπ. Ἱεροσολύμων, Ἀστερίου ὁσμ.
20	8	Δε. Αἰμιλιανοῦ ἐπ. Κυζίκου καὶ Μύρωνος ἐπ. Κρήτης.
21	9	Τρ. Ματθία τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Τε. Ξύστου π. Ρ., Λαυρεντίου καὶ Ἱππολύτου μαρτύρων.
23	11	Πέ. Εὔπλου μεγαλομάρτυρος.
24	12	Πα. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μαρτύρων.
25	13	Σά. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης.
26	14	Κυ. Μιχαίου τοῦ προφήτου.
27	15	Δε. Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ τῆς Θεοτόκου.
28	16	Τρ. Ἀλκιβιάδου, Σταματίου καὶ Διομήδους μαρτύρων.
29	17	Τε. Στράτωνος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
30	18	Πέ. Ἰωάννου καὶ Γεωργ. πτρχ.Κ/πόλεως, Φλώρου,Λαύρου μ.
31	19	Πα. Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου μεγαλομάρτυρος.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Σά. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
2	21	Κυ. Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
3	22	Δε. Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
4	23	Τρ. Καλλινίκου πτρχ. Κ/πόλεως, Εἰρηναίου ἐπ. Λουγδούνων.
5	24	Τε. Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, μάρτυρος.
6	25	Πέ. Βαρθολομαίου καὶ Τίτου τῶν ἀποστόλων.
7	26	Πα. Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.
8	27	Σά. Ποιμένος ὁσίου.
9	28	Κυ. Μωϋσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Δε. † Ἡ ἀποτομὴ τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. (Νηστεία.)
11	30	Τρ. Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ Νέου, πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.
12	31	Τε. Ἡ κατάθ. τῆς τιμίας ζών. τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ ἁγ.Σορῷ.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
6, ὥρ. 2, λ. 50 μ. μ.	20, ὥρ. 4, λ. 10 μ.μ.
Τελ. τέταρτον	Πρῶτον τέταρτον
13, ὥρ. 7, λ. 28 π.μ.	28, ὥρ. 8, λ. 34 μ. μ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν.
(11/23, ὥρ. 11, λ. 27, δ. 48 π. μ., φθινόπωρον.)

Ν.	Π.	
13	1	Πέ. † Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου καὶ ἀνάμνησις τοῦ μεγάλου ἐν Κ/πόλει ἐπισυμβάντος ἐμπρησμοῦ ἐν ἔτει 450.
14	2	Πα. Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ πτρχ. Κ/πόλεως, Μάμαντος μ.
15	3	Σά. Ἀνθίμου ἐπ.Νικομηδείας, Ἀρισίωνος ἐπ.Ἀλεξανδρείας.
16	4	Κυ. Βαβύλα ἐπ. Ἀντιοχείας ἱερομ., Μωϋσέως τοῦ Θεόπτου καὶ Ἑρμιόνης μάρτυρος.
17	5	Δε. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
18	6	Τρ. Ἀνάμν. τοῦ ἐνΚολοσσαῖς θαύματος τοῦ ἀρχαγγ.Μιχαήλ.
19	7	Τε. Σώζοντος μάρτ., Εὐόδου καὶ Ὀνησιφόρου τῶν ἀποσ.όλων.
20	8	Πέ. Τὸ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ τῆς Θεοτόκου.
21	9	Πα. Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης τῶν θεοπατόρων.
22	10	Σά. Ἀπελλοῦ, Λουκᾶ καὶ Κλήμεντος τῶν ἀποστόλων.
23	11	Κυ. Θεοδώρας ὁσ. τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Εὐανθίας μάρτ.
24	12	Δε. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος.
25	13	Τρ. Τὰ ἐγκαίν.τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναςάσεως.Κορνηλίουἑκατοντχ.
26	14	Τε. Η ΠΑΓΚΟΣΜ. ΥΨΩΣΙΣ τοῦ τιμίουΣταυροῦ.(Νηςεία.)
27	15	Πέ. Νικήτα μάρτυρος καὶ Φιλοθέου ὁσίου.
28	16	Πα. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
29	17	Σά. Σοφίας μάρτ. καὶ τῶν 3 αὐτῆς θυγατ. Πίςεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης, καὶ Ἀγαθοκλείας καὶ Παντολέοντος μαρτ.
30	18	Κυ. Εὐμενίου ἐπ. Γορτύνης καὶ Ἀριάδνης μάρτυρος.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	19	Δε. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος μαρτύρων.
2	20	Τρ. Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος καὶ Θεοπίστης τῆς συμβίου.
3	21	Τε. Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
4	22	Πέ. Φωκᾶ ἐπ. Σινώπης ἱερομ. καὶ Ἰσαὰκ μάρτυρος.
5	23	Πα. Ἡ σύλληψις τοῦ Προδρόμου. Πολυξένης καὶ Ξανθίππης ὁσίων.
6	24	Σά. Θέκλης πρωτομάρτυρος καὶ ἰσαποστόλου.
7	25	Κυ. Εὐφροσύνης ὁσίας.
8	26	Δε. † Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
9	27	Τρ. Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μθ' μαρτύρων.
10	28	Τε. Χαρίτωνος ὁμολογητοῦ καὶ Βαρούχ τοῦ προφήτου.
11	29	Πέ. Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.
12	30	Πα. Γρηγορίου ἐπ. τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας ἱερομ.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
4, ὥρ. 11, λ. 38 μ. μ.	19, ὥρ. 7, λ. 51 π. μ.
Τελ. τέταρτον	Πρῶτον τέταρτον
11, ὥρ. 2, λ. 47 μ. μ.	27, ὥρ. 0, λ. 16 μ.μ.

SISMANOGLIO

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον.
(11/23, ὥρ. 7, λ. 59, δ. 59, μ. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Σά. Ἀνανίου τοῦ ἐκ τῶν ο' καὶ Ρωμανοῦ ὁσ. τοῦ Μελωδοῦ.
14	2	Κυ. Κυπριανοῦ ἱερομ., Ἰουσίνης μάρτ. καὶ Θεοφίλου ὁμολογ.
15	3	Δε. Διονυσίου τοῦ Ἀρειοπαγίτου ἱερομάρτυρος.
16	4	Τρ. Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5	Τε. Χαριτίνης μάρτυρος.
18	6	Πέ. Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.
19	7	Πα. Σεργίου καὶ Βάκχου μαρτύρων καὶ Πολυχρονίου ἱερομ.
20	8	Σά. Πελαγίας ὁσίας.
21	9	Κυ. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου.
22	10	Δε. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μαρτύρων.
23	11	Τρ. Φιλίππου τοῦ ἐκ τῶν ο' ἀποστόλ., Νεκταρίου, Ἀρσακίου, Σισινίου πατριαρχῶν Κ]πόλεως, Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ.
24	12	Τε. Ἀνδρομάχου καὶ Διοδώρου μαρτύρων.
25	13	Πέ. Ἀντιγόνου, Ἀγαθοδώρου, Ἀγαθονίκης καὶ Χρυσῆς μ.
26	14	Πα. Κοσμᾶ τοῦ Ποιητοῦ.
27	15	Σά. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
28	16	Κυ. Μνήμη τῶν θεοφόρ. πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ β' ἐν ἔτει 787 συνελθούσης ζ' οἰκουμ. συνόδου καὶ Λογγίνου μάρτ.
29	17	Δε. Ὡσιὴ τοῦ προφήτου.
30	18	Τρ. Λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ Μαρίνου μάρτυρος.
31	19	Τε. Ἰωὴλ τοῦ προφήτου.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Πέ. Ἀρτεμίου μεγαλομ. καὶ Γερασίμου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ.
2	21	Πα. Ἱλαρίωνος τοῦ Μεγάλου.
3	22	Σά. Ἀβερκίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως.
4	23	Κυ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ Ἰγνατίου πτρχ. Κ/λεως.
5	24	Δε. Ἀρέθα μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
6	25	Τρ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου μαρτύρων.
7	26	Τε. † Δημητρίου μεγαλομ., ἀνάμν. τοῦ ἐν ἔτει 741 σεισμοῦ.
8	27	Πέ. Κυριακοῦ πτρχ. Κ/λεως καὶ Νέστορος μάρτυρος.
9	28	Πα. Τερεντίνου καὶ Νεονίλλης μαρτύρων.
10	29	Σά. Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, ὁσιομ., καὶ Ἀβραμίου ὁσίου.
11	30	Κυ. Κλεόπα ἀποσ., Ἰωσὴφ Κ/λεως, Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας μ.
12	31	Δε. Στάχυος α' μετὰ τὸν ἀπόστολον Ἀνδρέαν ἐπισκόπου Κ/λεως καὶ Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος
4, ὥρ. 8, λ. 42 π. μ.
Τελ. τέταρτον
11, ὥρ. 1, λ. 15 π. μ.
Νέα Σελήνη
19, ὥρ. 1, λ. 53 π. μ.
Πρῶτον τέταρτον
27, ὥρ. 2, λ. 1 π.μ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην.
(10/22, ὥρ. 3, λ. 39, δ. 20, μ. μ.)

Ν.	Π.	
13	1	Τρ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
14	2	Τε. Ἀκινδύνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
15	3	Πέ. Ἀειθαλᾶ μάρτυρος.
16	4	Πα. Ἰωαννικίου τοῦ Μεγ. καὶ Νικάνδρου καὶ Ἑρμαίου ἱερομ.
17	5	Σά. Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης μαρτύρων.
18	6	Κυ. Παύλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὁμολογητοῦ.
19	7	Δε. Τῶν ἐν Μελετινῇ λγ' μαρτύρων Ἱέρωνος καὶ τῶν λοιπῶν.
20	8	Τρ. † Μνήμη τῶν ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων.
21	9	Τε. Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μαρτύρ. καὶ Ματρώνης ὁσ.
22	10	Πέ. Ὀρέστου μάρτυρος.
23	11	Πα. Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.
24	12	Σά. Ἰωάννου Ἐλεήμονος ἀρχ. Ἀλεξανδρείας, Νείλου ὁσίου.
25	13	Κυ. ✣ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
26	14	Δε. † Φιλίππου τοῦ ἐκ τῶν ιβ' ἀποστόλων καὶ Κωνσταντίνου νεομάρτυρος τοῦ Ὑδραίου.
27	15	Τρ. Τῶν βασιλέων Ἰουσίνου καὶ Θεοδώρας. (Ἀρχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.)
28	16	Τε. Ματθαίου τοῦ εὐαγγελιστοῦ.
29	17	Πέ. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας καὶ Γενναδίου α' μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
30	18	Πα. Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ μαρτύρων.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	19	Σά. Ἀββιοὺ τοῦ προφήτου.
2	20	Κυ. Πρόκλου πτρχ. Κ/λεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.
3	21	Δε. Τὰ ΕΙΣΟΔΙΑ τῆς Θεοτόκου.
4	22	Τρ. Φιλήμονος, Ἀπφίας, Ἀρχίππου καὶ Ὀνησίμου τῶν ἀπος.
5	23	Τε. Ἀμφιλοχίου ἐπ. Ἰκονίου. Γρηγορίου ἐπ. Ἀκραγαντίνων.
6	24	Πέ. Κλήμεντος πάπα Ρώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.
7	25	Πα. ✣ Αἰκατερίνης καὶ Μερκουρίου μεγαλομαρτύρων.
8	26	Σά. Στυλιανοῦ ὁσίου.
9	27	Κυ. Ἰακώβου μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
10	28	Δε. Στεφάνου τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
11	29	Τρ. Νικολάου ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης καὶ Φαίδρου μάρτυρος.
12	30	Τε. † Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου ἀποστόλου.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος
2, ὥρ. 6, λ. 34 μ. μ.
Τελ. τέταρτον
9, ὥρ. 3, λ. 40 μ. μ.
Νέα Σελήνη
17, ὥρ. 8, λ. 51 μ.μ.
Πρῶτον τέταρτον
25, ὥρ. 1, λ. 42 μ. μ.

© SISMANOGLIO

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερω.

(10/22, ὥρ 5, λ. 47, δ. 45, π. μ., χειμών.)

Ν.	Π.	
13	1	Πέ. Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
14	2	Πα. Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου.
15	3	Σά. Σοφονίου τοῦ προφήτου καὶ Ἀγγελῆ νεομάρτυρος.
16	4	Κυ. Βαρβάρας μεγαλομάρτυρος, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Σεραφεὶμ ἱερομάρτυρος.
17	5	Δε. † Σάββα τοῦ Θεοφόρου καὶ Διογένους μάρτυρος.
18	6	Τρ. † Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.
19	7	Τε. Ἀμβροσίου ἐπ. Μεδιολάνων καὶ Ἀθηνοδώρου μάρτυρος.
20	8	Πέ. Σωσθένους τοῦ ἐκ τῶν ο' ἀποστόλων.
21	9	Πα. Ἡ σύλληψις τῆς θεομήτορος Ἄννης.
22	10	Σά. Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρων.
23	11	Κυ. Τῶν κατὰ σάρκα προπατόρων τοῦ Κυρίου.
24	12	Δε. † Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος τῆς ἐν Κύπρῳ.
25	13	Τρ. Εὐστρατίου, Αὐξεντίου καὶ Λουκίας μάρτυρος.
26	14	Τε. Θύρσου, Λευκίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων.
27	15	Πέ. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος καὶ Σωσάννης ὁσιομάρτυρος.
28	16	Πα. Ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ Θεοφανοῦς τῆς βασιλίσσης.
29	17	Σά. Δανιὴλ τοῦ προφήτου μετὰ τῶν τριῶν παίδων καὶ Διονυσίου τοῦ ἐκ Ζακύνθου.
30	18	Κυ. Σεβαστιανοῦ καὶ Ζωῆς μαρτύρων.
31	19	Δε. Βονιφατίου μάρτυρος.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ (ν. ἔ.)

1	20	Τρ. Ἰγνατίου ἱερομάρτυρος τοῦ Θεοφόρου.
2	21	Τε. Θεμιστοκλέους καὶ Ἰουλιανῆς μαρτύρων.
3	22	Πέ. Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας μεγαλομάρτυρος.
4	23	Πα. Τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.
5	24	Σά. Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος.
6	25	Κυ. Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
7	26	Δε. † Μνήμη τῆς Θεοτόκου καὶ Εὐθυμίου ἐπ. Σάρδεων.
8	27	Τρ. † Στεφάνου πρωτομάρτυρος.
9	28	Τε. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων μαρτ. καὶ Δόμνης μάρτυρ.
10	29	Πέ. Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων νηπίων.
11	30	Πα. Ἀνυσίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ μάρτυρος.
12	31	Σά. Μελάνης ὁσίας τῆς Ρωμαίας καὶ Ὀλυμπιοδώρας μάρτ.

ΣΕΛΗΝΟΔΡΟΜΙΟΝ.

Πανσέληνος	Νέα Σελήνη
2, ὥρ. 5, λ. 25 π. μ.	17, ὥρ. 2, λ. 56 μ. μ.
Τελ. τέταρτον	Πρῶτον τέταρτον
9, ὥρ. 10, λ. 5 π. μ.	25, ὥρ. 7, λ. 46 π. μ.

ΕΟΡΤΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΑΙ.

Π.	Ν.		
20	1	Ἰανουαρίου.	Δε. Ἡ Περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ.
25	6	»	Σά. Τὰ Θεοφάνεια.
9	21	»	Κυ. Ἑβδόμη πρὸ τῆς τοῦ Πάθους (Dimanche de Septuagésime).
15	27	»	Σά. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
16	28	»	Κυ. Ἕκτη πρὸ τῆς τοῦ Πάθους (Dimanche de Sexagésime).
21	2	Φεβρουαρ.	Πα. Ἡ Ὑπαπαντή.
23	4	»	Κυ. Πέμπτη πρὸ τῆς τοῦ Πάθους (Dimanche de Quinquagésime).
25	6	»	Τρ. Τελευταία τῆς Ἀπόκρεω (Mardi Gras).
26	7	»	Τε. Ἀρχὴ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς (Cendres).
30	11	»	Κυ. Πρώτη τῶν νηστειῶν.
2	14	»	Τε.
4	16	»	Πα. Νηστεία τριήμερος τοῦ ἔαρος (Quatre-temps[1]).
5	17	»	Σά.
6	18	»	Κυ. Δευτέρα τῶν νηστειῶν.
13	25	»	Κυ. Τρίτη τῶν νηστειῶν.
20	4	Μαρτίου.	Κυ. Τετάρτη τῶν νηστειῶν.
27	11	»	Κυ. Τοῦ Πάθους (Dimanche de la Passion).
6	18	»	Κυ. Τῶν Βαΐων.
7	19	»	Δε. Ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος.
13	25	»	Κυ. Πάσχα.
21	3	Μαΐου.	Πέ. Τῆς Ἀναλήψεως.
1	13	»	Κυ.
2	14	»	Δε. Τῆς Πεντηκοστῆς.

[1] Ἡ νηστεία αὕτη τελουμένη κατὰ τὰς τέσσαρας τοῦ ἔτους ὥρας, δι' ὃ καὶ καλεῖται Quatre-temps, καὶ ἀρχομένη πάντοτε ἀπὸ ἡμέρας Τετάρτης, διατάσσεται τοῦ ἔαρος τῇ α' ἑβδομάδι τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τοῦ θέρους τῇ ἑβδομάδι τῆς Πεντηκοστῆς, τοῦ φθινοπώρου τῇ γ' ἑβδομάδι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ χειμῶνος τῇ γ' ἑβδομάδι τῶν Χριστουγέννων.

SISMANOGLIO MUSEUM

Π.	Ν.			
4	16	Μαΐου.	Τε.	Νηστεία τριήμερος τοῦ Θέρους (Quatre-temps).
6	18	»	Πα.	
7	19	»	Σά.	
8	20	»	Κυ.	Τῆς Ἁγίας Τριάδος.
12	24	»	Πέ.	Τῆς Ἁγίας Δωρεᾶς (Fête-Dieu).
12	24	Ἰουνίου.	Κυ.	Ἡ Γέννησις τοῦ Προδρόμου.
17	29	»	Πα.	Πέτρου καὶ Παύλου τῶν ἀποστόλων.
3	15	Αὐγούστου.	Τε.	Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.
4	16	»	Πέ.	St Roch.
27	8	Σεπτεμβρ.	Σά.	Ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου.
2	14	»	Πα.	Ἡ Ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.
7	19	»	Τε.	Νηστεία 3μερος τοῦ φθινοπώρου (Quatre temps).
9	21	»	Πα.	
10	22	»	Σά.	
25	7	Ὀκτωβρίου.	Κυ.	Notre-Dame du Rosaire[1].
20	1	Νοεμβρίου.	Πέ.	Τῶν Ἁγίων Πάντων.
21	2	»	Πα.	Τῶν Κεκοιμημένων.
20	2	Δεκεμβρίου.	Κυ.	Πρώτη Κυριακὴ τῆς πρὸ τῶν Χριστουγέννων νηστείας (1er Dimanche de l'Avent).
26	8	»	Σά.	Ἡ Σύλληψις τῆς Παρθένου.
7	19	»	Τε.	Νηστεία τριήμερος τοῦ χειμῶνος (Quatre-temps).
9	21	»	Πα.	
10	22	»	Σά.	
13	25	»	Τρ.	Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ.
14	26	»	Τε.	Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.

[1] Ἡ ἑορτὴ αὕτη συνέστη ὑπὸ τῶν παπῶν τῆς Ρώμης πρὸς ἀνάμνησιν τῶν θαυμασίων τοῦ Χριστιανισμοῦ, συντελεσθέντων τῇ προστασίᾳ τῆς Θεοτόκου. Πανηγυρίζεται δ' αὕτη ἐξόχως ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, καθ' ἣν διὰ μεγάλης ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς λιτανεύεται ἡ ἐκεῖ ἐναποτεθειμένη ἐν ἀγάλματι εἰκὼν τῆς Θεοτόκου.

ΕΟΡΤΑΙ ΑΡΜΕΝΙΚΑΙ.

1	Ἰανουαρίου.	Σά.	Γκαγὰντ (Νέον Ἔτος).
6	»	Πέ.	Τζουνοὺντ καὶ Μιγκιρτουτιοὺν (Γέννησις καὶ Βάπτισις τοῦ Χριστοῦ). Προηγοῦνται ἓξ ἡμέραι νηστείας.
7	»	Πα.	Μερελὸτς (τῶν Κεκοιμημένων).
13	»	Πέ.	Ἀνβαναγκοσιουτιοὺν (ἡ Περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ).
7	Φεβρουαρίου.	Δε.	Μπὰκ Ἀρατσαβουρὰτς (νησεία πενταήμερος).
12	»	Σά.	Σοὺρπ Σαρκὶς (ἁγίου Σεργίου).
14	»	Δε.	Διὰρν Ἰνταρὰτς (ἡ Ὑπαπαντή).
7	Ἀπριλίου.	Πέ.	Ἀβεδοὺμ (ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου).
10	»	Κυ.	Τζαγκαζὰρτ (τῶν Βαΐων).
17	»	Κυ.	Ζαδδὶκ (Πάσχα).
24	»	Κυ.	Νὸρ Γκυραγγὴ (Νέα Κυριακή, ἤτοι τοῦ Θωμᾶ).
26	Μαΐου.	Πέ.	Χαμπαρτσοὺν (τῆς Ἀναλήψεως).
5	Ἰουνίου.	Κυ.	Χοκκεκαλοὺστ Πεντηκοσὲ (τῆς Πεντηκοστῆς).
2	Ἰουλίου.	Σά.	Κρηκὸρ Λουσαβορὶτς (Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ). Προηγοῦνται πέντε ἡμέραι νηστείας.
17	»	Κυ.	Βαρταβὰρ (ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ). Προηγοῦνται ἓξ ἡμέραι νηστείας.
29	»	Πα.	Μερελὸτς (τῶν Κεκοιμημένων).
12	Αὐγούστου.	Πα.	Βεραποχούμουν Σοὺρπ Ἀσσφατζατζνὶν (ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου). Προηγοῦνται ἓξ ἡμέραι νηστείας.
13	»	Σά.	Μερελὸτς (τῶν Κεκοιμημένων).
8	Σεπτεμβρίου.	Πέ.	Τζουνοὺντ Σοὺρπ Ἀσσφατζντζνὶν (ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου).
16	»	Πα.	Χὰτς Βερὰτς (ἡ Ὕψωσις τοῦ Σταυροῦ). Προηγοῦνται ἓξ ἡμέραι νηστείας.
17	»	Σά.	Μερελὸτς (τῶν Κεκοιμημένων).
30	»	Πα.	Βαρακὰ Χὰτς (ἡ ἐν Βαρὰκ ἐμφάνισις τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ). Προηγοῦνται ἓξ ἡμέραι νηστείας.

SISMANOGLIO MEGARO

19 Νοεμβρίου.	Σά.	Μπὰκ 'Ισναγγὰτς (νηστεία ἐξαήμερος).
20 »	Κυ.	'Ισναγγάτς.
21 »	Δε.	'Ιντσαϊούμουν Σοὺρπ 'Ασσφατζατζνὶν (τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου).
9 Δεκεμβρίου.	Πα.	Χηγουτιοὺν Σοὺρπ 'Ασσφατζατζνὶν (ἡ Σύλληψις τῆς ἁγ. Ἄννης).
10 »	Σά.	Μπὰκ Χαγγοπὰ (νηστεία ἐξαήμερος).
15 »	Πέ.	Σοὺρπ Χαγγὸπ (ἁγίου 'Ιακώβου).

Σημ. Αἱ λοιπαὶ κοιναὶ μετὰ τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας ἑορταὶ ἑορτάζονται παρ' 'Αρμενίοις πάντοτε κατὰ Κυριακήν.

ΠΑΣΧΑΛΙΑ.

1883

Πάσχα 'Ανατολικῶν	'Απριλίου ιζ'.	'Ηλίου κύκλοι	κζ'.
Πάσχα Δυτικῶν	Μαρτίου ιγ'.	Σελήνης κύκλοι	ιθ'.
Πάσχα 'Ισραηλιτῶν	» ι'.	Σελήνης θεμέλιον	β'.

1884.

Πάσχα 'Ανατολικῶν	'Απριλίου η'.	'Ηλίου κύκλοι	κη'.
Πάσχα Δυτικῶν	» α'.	Σελήνης κύκλοι	α'.
Πάσχα 'Ισραηλιτῶν	Μαρτίου κθ'.	Σελήνης θεμέλιον	ιδ'.

1885.

Πάσχα 'Ανατολικῶν	Μαρτίου κδ'.	'Ηλίου κύκλοι	α'.
Πάσχα Δυτικῶν		Σελήνης κύκλοι	β'.
Πάσχα 'Ισραηλιτῶν	» ιθ'.	Σελήνης θεμέλιον	κε'.

Η ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

ὑπὸ τοῦ καθηγ. τῶν φυσικομαθηματικῶν Α. ΣΠΑΘΑΡΗ.

Κατὰ διάταξιν τῆς ἐν Νικαίᾳ α' οἰκουμενικῆς συνόδου, τὸ χριστιανικὸν Πάσχα δέον νὰ ἑορτάζηται κατὰ τὴν Κυριακὴν τὴν ἑπομένην τῆς ἡμέρας τῆς πανσελήνου, ἥτις ἢ συμπίπτει μετὰ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἢ ἕπεται αὐτῆς πρώτη, ἵνα ἡ χριστιανικὴ ἑορτὴ ἕπηται πάντοτε τῇ ἰουδαϊκῇ· ἀλλ' ἡ 'Ανατολικὴ καὶ Δυτικὴ 'Εκκλησία συμμορφοῦνται πρὸς τὴν διάταξιν ταύτην καθ' ὃν τρόπον ἑκατέρα λογίζεται τὴν μηνολογίαν τῆς ἰσημερίας καὶ τὴν μηνολογίαν τῆς πανσελήνου.

Καὶ ἡ μὲν 'Ανατολικὴ 'Εκκλησία ἐκλαμβάνει ὅτι ἡ μηνολογία 21 Μαρτίου συμπίπτει πάντοτε μετὰ τῆς πραγματικῆς ἰσημερίας, ὑστερεῖ ἑπομένως αὐτῆς πρὸς τὸ παρὸν κατὰ 13 ἡμέρας· παραδεχομένη δὲ πρὸς εὕρεσιν τῶν μηνολογιῶν τῶν πανσελήνων τὸν καλούμενον μετώνειον κύκλον ὡς τέλειον, καθ' ὃν μετὰ τὴν λῆξιν τῶν 19 ἐτῶν ἐπανέρχονται δῆθεν αἱ αὐταὶ ἡλικίαι τῆς Σελήνης εἰς τὰς αὐτὰς μηνολογίας, ὑστερεῖ πρὸς τὸ παρὸν τῶν μέσων ἀστρονομικῶν πανσελήνων κατὰ 5 ἡμέρας.

Ἡ δὲ Δυτικὴ, ἐπενεγκοῦσα διορθώσεις ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ ὑπολογίζειν ταῦτα, παραδέχεται ὅτι κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἡ μηνολογία 9 Μαρτίου συμπίπτει μετὰ τῆς ἰσημερίας καὶ ὑστερεῖ τῆς πραγματικῆς κατὰ 1 ἡμέραν· τὰς δὲ πανσελήνους ἐκλαμβάνει συμβαινούσας 4 ἡμέρας πρὸ τῆς 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας καὶ ὑστερεῖ πρὸς τὸ παρὸν τῶν μέσων ἀστρονομικῶν ἐπίσης κατὰ 1 ἡμέραν.

Κατὰ ταῦτα ἡ πασχάλιος πανσέληνος τῆς 'Ανατολικῆς 'Εκκλησίας δυνατὸν νὰ συμπέσῃ ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου μέχρι τῆς 18 'Απριλίου συμπεριλαμβανομένων· καὶ ἐὰν ἡ 21 Μαρτίου τύχῃ Σάββατον καὶ ἡμέρα πανσελήνου, ἑορτάζεται τὸ Πάσχα τὴν 22 Μαρτίου (4κις 532 ἐπὶ ἐτῶν, οἷον κατὰ τὸ 1915)· ἐὰν ὅμως ἡ 20 Μαρτίου ἐκληφθῇ ἡμέρα πανσελήνου, ἡ πρώτη ἐαρινὴ πανσέληνος συμπίπτει μετὰ τῆς 18 'Απριλίου· καὶ ἐὰν αὕτη τύχῃ Κυριακὴ, τὸ Πάσχα ἑορτάζεται τὴν 25 'Απριλίου (4κις ἐπὶ 532 ἐτῶν, οἷον κατὰ τὸ 1983)· ὥστε ὑπάρχουσι 35 διάφορα πασχάλια. Ὁμοίως 35 τοιαῦτα ὑπάρχουσι καὶ διὰ τὴν Λατινικὴν 'Εκκλησίαν ἀπὸ τῆς 10 Μαρτίου μέχρι τῆς 13 'Απριλίου συμπεριλαμβανομένων, κατὰ τοῦτον τὸν αἰῶνα.

SISMANOGLIO MIGRARO

Δυνατὸν δὲ νὰ ὑπάρξωσι τέσσαρες συνδυασμοὶ τῶν μηνολογιῶν τῶν δύο ἑορτῶν οἱ ἑξῆς:

Α'. Αἱ δύο Ἐκκλησίαι συνεορτάζουσιν, ὅταν ἡ ἑλληνικὴ πανσέληνος ὑποτίθεται συμβαίνουσα τὸ πολὺ 20 ἡμέρας μετὰ τὴν 21 Μαρτίου καθ' ἡμέραν καλουμένην Πέμπτην, Παρασκευὴν ἢ Σάββατον· διότι τότε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐκλαμβάνει τὴν πανσέληνον συμβαίνουσαν τὸ πολὺ 16 ἡμέρας μετὰ τὴν 21, ἢ τὸ πολὺ 28 ἡμέρας μετὰ τὴν 9 Μαρτίου· ἐπειδὴ δὲ 28 ἡμέραι δὲν ἀποτελοῦσιν εἰσέτι τὸν ἐκκλησιαστικὸν συνοδικὸν μῆνα, μεταξὺ τῶν δύο ἰσημεριῶν δὲν συμπίπτει ἑτέρα πανσέληνος· ὥστε ἡ πασχάλιος πανσελήνος ἐστι κοινή· ἀλλ' ἡ ἡμέρα τῆς Δυτικῆς πανσελήνου προηγουμένη κατὰ τέσσαρας καλεῖται Κυριακή, Δευτέρα ἢ Τρίτη· ὥστε ἡ πανσέληνος ἀνήκει εἰς τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα καὶ αἱ Ἐκκλησίαι συνεορτάζουσι τὴν ἀκόλουθον Κυριακήν. Τοιοῦτον ἦν τὸ ἔτος 1882, καθ' ὃ ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πανσέληνος συνέβη τὴν 25 Μαρτίου Πέμπτην, ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς τὴν 21 Μαρτίου Κυριακήν, καὶ αἱ Ἐκκλησίαι συνεώρτασαν τὴν 28 Μαρτίου· ὁμοίως κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πανσέληνος συμβαίνει τὴν 22 Μαρτίου Παρασκευήν, ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς τὴν 18 Μαρτίου Δευτέραν, καὶ αἱ Ἐκκλησίαι συνεορτάζουσι τὴν 24 Μαρτίου· ὁμοίως κατὰ τὸ 1886, ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πανσέληνος συμβαίνει τὴν 10 Ἀπριλίου Πέμπτην, ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς τὴν 6 Ἀπριλίου Κυριακήν, καὶ ἡ κοινὴ ἑορτὴ τὴν 13 Ἀπριλίου. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1886 ἡ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἑορτὴ συμπίπτει μετὰ τοῦ ἐσχάτου αὐτῆς ὁρίου 13]25 Ἀπριλίου, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος θέλει ποιήσει ἐπὶ τούτου θόρυβον.

Β'. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἑορτάζει 7 ἡμέρας μετὰ τὴν Δυτικήν, ὅταν ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πανσέληνος λογίζηται τὸ πολὺ 20 ἡμέρας μετὰ τὴν 21 Μαρτίου καθ' ἡμέραν καλουμένην Κυριακήν, Δευτέραν, Τρίτην ἢ Τετάρτην· διότι, ὡς καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην περίπτωσιν, ἡ πανσέληνός ἐστι κοινή, ἀλλ' ἡ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας συμπίπτει μετὰ τῆς Τετάρτης, Πέμπτης, Παρασκευῆς ἢ Σαββάτου τῆς προηγουμένης ἑβδομάδος. Τοιοῦτον ἦν τὸ ἔτος 1881, καθ' ὃ ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πανσέληνος συνέπεσε μετὰ τῆς 5 Ἀπριλίου Κυριακῆς, ἡ δὲ τῆς Δυτικῆς μετὰ τῆς 1 Ἀπριλίου Τετάρτης, ὥσε οἱ μὲν Δυτικοὶ ἑώρτασαν τὴν 5 Ἀπριλίου, οἱ δὲ Ἀνατολικοὶ τὴν 12 Ἀπριλίου· ὁμοίως κατὰ τὸ ἔτος 1884 οἱ Ἀνατολικοὶ ἐκλαμβάνουσι τὴν πανσέληνον συμπίπτουσαν μετὰ τῆς 2 Ἀπριλίου Δευτέρας καὶ ἑορτάζουσι τὴν 8 Ἀπριλίου, οἱ δὲ Δυτικοὶ ἐκλαμβάνουσι τὴν πανσέληνον συμπίπτουσαν μετὰ τῆς 29 Μαρτίου Πέμπτης καὶ ἑορτάζουσι τὴν 1 Ἀπριλίου.

Γ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἑορτάζει 28 ἡμέρας μετὰ τὴν Δυτικήν, ὅταν λογίζηται τὴν πανσέληνον αὐτῆς συμβαίνουσαν τοὐλάχιστον 22 ἡμέρας μετὰ τὴν 21 Μαρτίου κατὰ Σάββατον· διότι τότε οἱ Δυτικοὶ ὑπολαμβάνοντες τὴν πανσέληνον ταύτην συμβαίνουσαν τοὐλάχιστον 18 ἡμέρας μετὰ τὴν 21, ἢ 30 ἡμέρας μετὰ τὴν 9 Μαρτίου, θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς δευτέραν μετὰ τὴν ἰσημερίαν πανσέληνον καὶ ὡς πρώτην τὴν κατ' αὐτοὺς 34 ἡμέρας πρὸ τῆς Ἀνατολικῆς συμβᾶσαν κατὰ Κυριακήν· ὥστε ἐνῷ οἱ Ἀνατολικοὶ ἑορτάζουσι τὴν ἐπαύριον τῆς πανσελήνου αὐτῶν, οἱ Δυτικοὶ ἑορτάζουσιν 7 ἡμέρας μετὰ τὴν πανσέληνον αὐτῶν, καὶ ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερῶν τῶν ἑορτῶν καταντᾷ εἰς 34 + 1 — 7 = 28 ἡμέρας. Τοιοῦτον ἔτος ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσεται πρῶτον τὸ 1899, καθ' ὃ ἡ τῆς Ἀνατολικῆς πανσέληνος συμβαίνει τὴν 17 Ἀπριλίου Σάββατον καὶ ἡ ἑορτὴ τὴν 18 Ἀπριλίου, ἡ δὲ Δυτικὴ πανσέληνος τὴν 14 Μαρτίου Κυριακήν, καὶ ἡ ἑορτὴ μετὰ 7 ἡμέρας τὴν 21 Μαρτίου.

Δ'. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἑορτάζει 35 ἡμέρας μετὰ τὴν Δυτικήν, ὅταν λογίζηται μὲν τὴν πανσέληνον αὐτῆς ὡς καὶ κατὰ τὴν γ' περίπτωσιν, ἀλλ' αὕτη συμπίπτῃ μεθ' ἡμέρας μὴ καλουμένης Σάββατον· διότι τότε ἡ πρὸ 34 ἡμερῶν ἐκλαμβανομένη λατινικὴ πανσέληνος συμπίπτει ἐν τῇ ἑβδομάδι μεθ' ἡμέρας κατεχούσης τάξιν ὀνόματος κατὰ μονάδα μείζονα τοῦ ὀνόματος τῆς ἡμέρας τῆς Ἀνατολικῆς πανσελήνου, ἑπομένως οὐχὶ μετὰ Κυριακῆς· ὥστε μέχρι τῶν μετὰ τὰς πανσελήνους Κυριακῶν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία λογίζεται μίαν ἡμέραν πλέον τῆς διαφορᾶς τῶν πανσελήνων καὶ τὸ ὅλον τῆς διαφορᾶς ἀνέρχεται εἰς 35 ἡμέρας· τοιοῦτον ἦν τὸ ἔτος 1880, καθ' ὃ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὑπελάμβανε τὴν 17 Ἀπριλίου Πέμπτην ὡς ἡμέραν πανσελήνου, καὶ ἑώρτασε μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὴν 20 Ἀπριλίου· ἡ δὲ Δυτικὴ ἐξελάμβανε τὴν 14 Μαρτίου Παρασκευὴν ὡς ἡμέραν πανσελήνου καὶ ἑώρτασε μετὰ 2 ἡμέρας τὴν 16 Μαρτίου, ὥστε ἡ μεταξὺ τῶν πανσελήνων διαφορὰ 34 αὐξάνει εἰς 35 ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὀνομάτων· ὁμοίως κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐκ-

SISMANOGLIO MEGARO

λαμβάνει τὴν πανσέληνον συμπίπτουσαν μετὰ τῆς 13 Ἀπριλίου Τετάρτης καὶ ἑορτάζει τὴν 17 Ἀπριλίου, ἡ δὲ Δυτικὴ ἐκλαμβάνει τὴν πανσέληνον συμπίπτουσαν τὴν 10 Μαρτίου καλουμένην Πέμπτην καὶ ἑορτάζει τὴν 13 Μαρτίου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῶν 19 ἐτῶν τοῦ μετωνείου κύκλου πεντάκις μόνον, κατὰ τὸ 2ον, 7ον, 10ον, 13ον καὶ 18ον ἔτος, ἐκλαμβάνει ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὴν πανσέληνον συμβαίνουσαν τοὐλάχιστον 22 ἡμέρας μετὰ τὴν 21ην Μαρτίου, αἱ μηνολογίαι τῶν δύο ἑορτῶν ἀπέχουσι κατὰ τὰς μείζονας διαφορὰς 28 ἢ 35 ἡμερῶν πεντάκις μόνον ἐπὶ ἐτῶν 19. Τοιαῦτα ἔτη περιλαμβάνει ὁ ΙΘ' αἰὼν 26, ἀλλ' ἐν 5 μόνον ἐν αὐτοῖς ἁπαντᾷ ἡ διαφορὰ 28, διότι αὕτη ὑποτίθησι καὶ τὴν σπανίαν σύμπτωσιν τοῦ ὀνόματος Σαββάτου μετὰ τῆς ἡμέρας τῆς πανσελήνου· τὰ ἔτη ταῦτά εἰσι τὰ 1807, 1831, 1872, 1875 καὶ 1899.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πιθανότης τῶν ἐλασσόνων διαφορῶν 0 καὶ 7 ἡμερῶν ἐστιν ἄνισος, διότι ἡ πρώτη ἀντιστοιχεῖ εἰς 3 ὀνόματα, ἡ δὲ δευτέρα εἰς 4 ἐκ τῶν 7· καὶ πράγματι ἐν διαστήματι δύο 19ετηρίδων (1863—1900) ἁπαντᾷ ἡ διαφορὰ 0 δωδεκάκις, ἡ δὲ 7 δεκαεξάκις.

Σημείωσις. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀρέσκονται εἰς τοὺς νεωτερισμούς, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἡ δυτικὴ μεταρρύθμισις, καίπερ μᾶλλον προσεγγίζουσα εἰς τὰ οὐράνια φαινόμενα, ἐστὶν ἀνακριβής, διότι μάλιστα περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἡ ἀκρίβειά ἐστι φύσει ἀδύνατος· ὥςε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἰσήγαγεν, οὕτως εἰπεῖν, δωρεὰν τὸν περίπλοκον γρηγοριανὸν νεωτερισμὸν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ χρονολογικοῦ ἰουλιανοῦ συστήματος τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας· περιέπεσε δὲ εἰς τοῦτο πράξασα φανερὰν παράβασιν τῆς συνοδικῆς διατάξεως, διότι κατὰ τὸ σύστημα αὐτῆς πρὸς τὸ παρὸν μὲν ἀναγκάζεται ἄλλοτε νὰ συνεορτάζῃ μετὰ τῶν Ἰουδαίων (1805, 1825, 1903, 1927, 1981), καὶ ἄλλοτε νὰ ἑορτάζῃ πρὸ αὐτῶν (1856, 1864, 1872, 1875, 1883, ὅτε οἱ Ἑβραῖοι ἑορτάζουσι τὴν 10 Ἀπριλίου, 1891, 1894, 1902), ἐν τῷ μέλλοντι δὲ θέλει ἀναγκασθῇ νὰ ἑορτάζῃ πάντοτε πρὸ τῶν Ἰουδαίων· ἐνῷ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸ παρὸν ὑποπίπτει εἰς τὸ σφάλμα ὅτι ἑορτάζει ἕνα μῆνα ἀργότερον τῶν Ἑβραίων, ὡς συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 1880· ἀλλ' ἡ ἀνωμαλία αὕτη δύναται νὰ διορθωθῇ διά τινος συνοδικῆς διατάξεως, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ διόλου ἀνάγκη νεωτερισμοῦ περὶ τὸ ἡμερολόγιον.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΟΝ.

1882		1300		
31	Ὀκτωβρίου	1	Μουχαρὲμ	Νέον ἔτος.
9	Νοεμβρίου	10	»	Γέβμι ἀσιουρὲ βακαὰ Κερμπελᾶ (τὸ μαρτύριον τοῦ Κερμπελᾶ). [1]
30	»	1	Σαφὲρ	
1883				
29	Δεκεμβρίου	1	Ρεβί-οὐλ-Ἐββὲλ	
9	Ἰανουαρ.	12	»	Λεϊλέϊ - μεβλούδη - νεμπὶ (ἡ γέννησις τοῦ Μωάμεθ).
28	»	1	Ρεβί-οὐλ-Ἀχήρ.	
26	Φεβρουαρ.	1	Δζεμαζί-οὐλ-Ἐββέλ.	
28	Μαρτίου	1	Δζεμαζί-οὐλ-Ἀχήρ.	
26	Ἀπριλίου	1	Ρεδζὲπ	Λεϊλέϊ-ραγαὶπ (νὺξ τῆς συλλήψεως τοῦ προφήτου).
22	Μαΐου	27	»	Λεϊλέϊ - μιραάτζουν - νεμπὶ (νὺξ τῆς ἀναλήψεως τοῦ προφήτου).
26	»	1	Σιαμπάν.	
9	Ἰουνίου	15	»	Λεϊλέϊ-μπεράτ (νὺξ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν προφήτην).
24	»	1	Ραμαζάν.	
8	Ἰουλίου	15	»	Χιρκάϊ-Σερίφ (ἡ προσκύνησις τοῦ ἱεροῦ μανδύου).
20	»	27	»	Λεϊλέϊ-Καδὴρ (νὺξ ἰσχύος).

[1] Ἤτοι ἡ θανάτωσις τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ Χουσεὶν ἐν Κερμπελᾷ (τῆς νομαρχίας Βαγδατίου). Ἑορτάζεται δ' ἡ ἡμέρα αὕτη ἐξόχως παρὰ τοῖς Πέρσαις διὰ νηστειῶν καὶ θρήνων.

SISMANOGLIO ARCHIVE

24 Ἰουλίου	1	Σεβάλ.	Ἤδι-φητὴρ, ἢ Σεκὲρ Βαϊράμ, ἡμέρας 3.
23 Αὐγούστου	1	Ζιλκαδέ.	
21 Σεπτεμβρ.	1	Ζιλχιδζέ.	
30 »	10	»	Ἤδι-ἀζχὰ, ἢ Κουρμπὰν Βαϊράμ, ἡμέρας 4.
20 Ὀκτωβρ.	1	Μουχαρέμ.	Νέον ἔτος 1301.

Σημ. Ἐκ τῶν 12 μηνῶν τοῦ μουσουλμανικοῦ ἡμερολογίου οἱ μὲν Μουχαρὲμ, Ρεβί-οὺλ-Ἐββὲλ, Δζεμαζί-οὺλ-Ἐββὲλ, Ρεδζὲπ, Ραμαζὰν καὶ Σεβὰλ ἔχουσιν ἀνὰ τριάκοντα ἡμέρας, οἱ δὲ Σαφὲρ, Ρεβί-οὺλ-Ἀχὴρ, Δζεμαζί-οὺλ-Ἀχὴρ, Σιαμπὰν, Ζιλκαδὲ καὶ Ζιλχιδζὲ ἀνὰ 29.

Πλὴν δὲ τοῦ ἡμερολογίου τούτου, ὑπάρχει εἰσηγμένη ἀπὸ ἐτῶν ἤδη καὶ ἑτέρα χρονολογία κατὰ τὸ ἡλιακὸν ἡμερολόγιον, ἧς γίνεται χρῆσις ἐν τῷ προϋπολογισμῷ καὶ ἄλλαις ἐπισήμοις πράξεσι τῆς κυβερνήσεως. Κατὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην τῇ 1/13 Μαρτίου 1883 ἔχουσιν οἱ Μωαμεθανοὶ 1 Μαρτίου 1299. Σημειοῦσι δὲ ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τούτου τὰς ἑξῆς ἡμέρας:

1 Μαρτίου	Νέον ἔτος.
9 »	Νεβρούζι-Σουλτανὶ (βασιλικὴ ἡμέρα), συμπίπτουσα μετὰ τῆς ἐαρινῆς τροπῆς καὶ κυρίως πρώτη τοῦ ἔτους παρὰ Πέρσαις.
23 Ἀπριλίου	Ρούζι-Χηζὴρ (Ἅγιος Γεώργιος).
19 Αὐγούστου	Δζουλούσι-Χουμαγιοὺν (ἡ ἀνάβασις εἰς τὸν θρόνον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου).
26 Ὀκτωβρίου	Ρούζι-Κασὴμ[1] (Ἅγιος Δημήτριος).

[1] Κασὴμ σημαίνει χωρίζειν· δηλοῖ δὲ κυρίως ἐνταῦθα τὸν χωρισμὸν τοῦ χειμῶνος ἀπὸ τοῦ καλοκαιρίου.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΙΟΥΔΑΪΚΟΝ.

1882			**5643**
28 Δεκεμβρίου	1	Σεβάτ.	
1883			
10 Ἰανουαρ.	15	»	Ἡμέρα ἱκεσίας ὑπὲρ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων.
27 »	1	Ἀδάρ.	
26 Φεβρουαρ.	1	Βεαδάρ.[1]	
10 Μαρτίου	13	»	Νηστεία τῆς Ἐσθήρ.
11 »	14	»	Πουρὶμ (Ἀπολύτρωσις), ἑορτὴ 2μερος.[2]
27 »	1	Νισάν.	
9 Ἀπριλίου	14	»	Νηστεία τῶν πρωτοτόκων.[3]
10 »	15	»	Πεσὰχ (Πάσχα), ἑορτὴ ὀκταήμερος.
6 Μαΐου	1	Ἰγιάρ.	
9 »	14	»	Πεσὰχ δεύτερον.[4]

[1] Δεύτερος Ἀδὰρ, ἤτοι μὴν ἐμβόλιμος, παρεντιθέμενος καθ' ὡρισμένην ἐτῶν περίοδον, πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ σεληνιακοῦ πρὸς τὸ ἡλιακὸν ἔτος. Ἡ ἐξίσωσις αὕτη συμπληροῦται ἐντὸς κύκλου 19 ἐτῶν, ὧν ἐμβόλιμά εἰσι τὸ 3ον, 9ον, 8ον, 11ον, 14ον, 17ον καὶ 19ον. (Ἴδε περὶ τούτου «Μελέτην Πασχαλίου» ὑπὸ Α. Σπαθάρη.)

[2] Ἑορτὴ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν Ἰουδαίων ἐκ τῆς πανωλεθρίας ἣν παρεσκεύαζε κατ' αὐτῶν ὁ Ἀμὰν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος.

[3] Ἡ νηστεία αὕτη τελεῖται ὑπὸ παντὸς πρωτοτόκου Ἰσραηλίτου (Βοχὸρ), πρὸς ἀνάμνησιν τῆς γενομένης ἐν Αἰγύπτῳ σφαγῆς τῶν πρωτοτόκων πάσης ἀνθρωπίνης καὶ ζωϊκῆς ὑπάρξεως ὑπὸ τοῦ ἐξολοθρευτοῦ Ἀγγέλου, μιᾶς τῶν 10 πληγῶν τοῦ Φαραώ.

[4] Ἡ ἑορτὴ αὕτη καθωρίσθη χάριν ἐκείνων, οἵτινες ἕνεκα τῶν περὶ τὴν συγκοινωνίαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους δυσχερειῶν δὲν προέφθανον νὰ ἑορτάζωσι τὸ Πάσχα κατὰ τὴν κυρίαν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς.

SISMANOGLIO MEGARO

13	Μαΐου	18	Ἰγιάρ.	Λὰγ-λαόμερ (τριακοστὴ τρίτη ἀπὸ τοῦ Πάσχα).
25	»	1	Σιβάν.	
30	»	6	»	Σαβοὼθ (Πεντηκοστή), ἑορτὴ διήμερος.
24	Ἰουνίου	1	Ταμούζ.	
10	Ἰουλίου	17	»	Ἅλωσις τοῦ Ναοῦ. Νηστεία.
23	»	1	Ἀβ.	
31	»	9	»	Ἐννάτη Ἀβ. Νηστεία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναοῦ.
22	Αὐγούστου	1	Ἐλούλ.	

5644

20	Σεπτεμβρ.	1	Τισρί.	Νέον ἔτος. Ἑορτὴ διήμερος.
23	»	3	»	Νηστεία Γεδάλια.
30	»	10	»	Κιποὺρ (Ἐξιλασμός). Μεγάλη νηστεία.
5	Ὀκτωβρ.	15	»	Σουκὼθ (Σκηνοπηγία), ἑορτὴ ἑπτάμερος.
20	»	1	Χεσβάν.	
18	Νοεμβρίου	1	Κισλέβ.	
13	Δεκεμβρίου	25	»	Χανουκὰ (Ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ).
18	»	1	Τεβέτ.	
28	»	10	»	Ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλήμ. Νηστεία.

ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.

α'. Θρησκευτικαί:

Ἡ 1η τοῦ Ραμαζὰν (24 Ἰουνίου). — Ἡ 15η τοῦ Ραμαζὰν (8 Ἰουλίου).—Αἱ τρεῖς ἡμέραι τοῦ Σεκὲρ Βαϊρὰμ (24, 25 καὶ 26 Ἰουλίου). — Αἱ τέσσαρες ἡμέραι τοῦ Κουρμπὰν Βαϊρὰμ (30 Σεπτεμβρίου καὶ 1, 2, 3 Ὀκτωβρίου).

β'. Βασιλικαί:

Τὰ γενέθλια τῆς Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου (Βελαδὲτ Χουμαγιοὺν), ἑορταζόμενα κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος, 17 Σιαμπὰν, ἤτοι 11 Ἰουνίου.—Ἡ ἀνάβασις εἰς τὸν θρόνον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου (Δζουλούσι-Χουμαγιοὺν), ἑορταζομένη κατὰ τὸ ἡλιακὸν ἔτος, 19 Αὐγούσου.

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

α'. Θρησκευτικαί:

1. Νέον ἔτος. — 2. Θεοφάνεια. — 3. Εὐαγγελισμός. — 4. Μεγ. Παρασκευὴ καὶ Μέγ. Σάββατον. — 5. Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6. Ἅγιος Γεώργιος. — 7. Ἀνάληψις. — 8. Πεντηκοστή. — 9. Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10. Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11. Ἅγιος Δημήτριος. — 12. Αἱ δύο ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

β'. Βασιλικαί:

Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου (23 Ἀπριλίου). — Τὰ γενέθλια αὐτοῦ (12 Δεκεμβρίου).—Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης Ὄλγας (11 Ἰουλίου).—Τὰ γενέθλια αὐτῆς (22 Αὐγούσου). — Τὸ ὄνομα τοῦ βασιλικοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου (21 Μαΐου). — Τὰ γενέθλια αὐτοῦ (21 Ἰουλίου).

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Α'

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

Σουλτὰν ΑΒΔ-ΟΥΛ-ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ, δεύτερος τὸ ὄνομα Χαμὶτ, γεννηθεὶς τῇ 10/22 σεπτεμβρίου 1842, τριακοστὸς πέμπτος ἡγεμὼν τῆς δυναστείας τοῦ Ὀσμὰν καὶ εἰκοστὸς ἔννατος ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως, υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀβδ-ούλ-Μεδζὶτ (γεννηθέντος τῇ 11/23 ἀπριλίου 1823 καὶ ἀποθανόντος τῇ 13/25 ἰουνίου 1861), ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῇ 19/31 αὐγούστου 1876.

Τέκνα:

1. Πρίγκηψ Μεχμὲτ Σελὴμ ἐφένδης, γεννηθεὶς τῇ 30/11 ἰανουαρίου 1870.

2. Πριγκηπέσσα Ζεκιὲ σουλτάνα, γεννηθεῖσα τῇ 31/12 ἰανουαρίου 1871.

3. Πριγκηπέσσα Ναϊμὲ σουλτάνα, γεννηθεῖσα τῇ 24/5 αὐγούστου 1876.

4. Πρίγκηψ Ἀβδ-ουλ-Καδὶρ ἐφένδης, γεννηθεὶς τῇ 11/23 φεβρουαρίου 1878.

5. Πρίγκηψ Ἀχμὲτ ἐφένδης, γεννηθεὶς τῇ 2/14 μαρτίου 1878

Ἀδελφοί:

1. Μεχμὲτ Μουρὰτ, γεννηθεὶς τῇ 9/21 σεπτεμβρίου 1840.

2. Πρίγκηψ Μεχμὲτ Ρεσὰδ, γενν. τῇ 22/3 νοεμβρίου 1844.

3. Πρίγκηψ Ἀχμὲτ Κεμαλεδδὶν, γενν. τῇ 24/3 δεκεμβρίου 1847.

4. Πρίγκηψ Νουρεδδὶν, γεννηθεὶς τῇ 2/14 ἀπριλίου 1851.

5. Πρίγκηψ Σουλεϊμὰν, γενν. τῇ 31/12 ἰανουαρίου 1861.

6. Πρίγκηψ Βαχτεδδὶν, γενν. τῇ 23/5 δεκεμβρίου 1860.

Ἀδελφαί:

1. Πριγκηπέσσα Φατιμὲ σουλτάνα, γεννηθεῖσα τῇ 20/1 νοεμβρίου 1840, ἐνυμφεύθη πρῶτον τὸν αὔγουστον τοῦ 1854 τὸν Ἀλῆ Γκαλὴπ πασσᾶν, τριτότοκον υἱὸν τοῦ Ρεσὶτ πασσᾶ, καὶ τούτου ἀποθανόντος τὸν ὀκτώβριον τοῦ 1858, ἐνυμφεύθη τὸ δεύτερον τῇ 12/24 μαρτίου 1859 τὸν μουσίρην Μεχμὲτ Νουρῆ πασσᾶν.

2. Πριγκηπέσσα Δζεμιλὲ σουλτάνα, γενν. τῇ 6/18 αὐγούστου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 22/3 ἰουνίου 1858 τὸν Μαχμοὺτ Δζελαλεδδὶν πασσᾶν, υἱὸν τοῦ Ἀχμὲτ Φετὴ πασσᾶ.

3. Πριγκηπέσσα Σενιχὲ σουλτάνα, γενν. τῇ 9/21 νοεμβρίου 1851, ἐνυμφεύθη τῇ 7 δεκεμβρίου 1876 τὸν Μαχμοὺτ βέην.

4. Πριγκηπέσσα Μεδιχὰ σουλτάνα, γενν. τῇ 1 μαρτίου 1855.

Θεία:

Πριγκηπέσσα Ἀδιλὲ σουλτάνα, ἀδελφὴ τοῦ ἀποθανόντος σουλτάνου Ἀβδ-οὺλ-Μεδζὶτ, γεννηθεῖσα τῇ 23 μαΐου 1826, χήρα τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ πασσᾶ, καπετὰν πασσᾶ.

Θεῖος:

Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ-Ἀζὶζ Χὰν, γεννηθεὶς τῇ 28/9 φεβρουαρίου 1830, διαδεξάμενος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ σουλτὰν Μεδζὶτ τῇ 13/25 ἰουνίου 1861, ἀπέθανε τῇ 23/4 ἰουνίου 1876.

Τέκνα αὐτοῦ α'. Ἄρρενα:

1. Πρίγκηψ Γιουσοὺφ Ἰζζεδδὶν, γεννηθεὶς τῇ 29/11 ὀκτωβρίου 1857.

2. Πρίγκηψ Μαχμοὺτ Δζελαλεδδὶν, γεννηθεὶς τῇ 5/17 νοεμβρίου 1862.

3. Πρίγκηψ Ἀβδοὺλ Μεδζὶδ, γενν. τῇ 20/1 ἰουνίου 1868.

4. Πρίγκηψ Μεχμὲτ Σεβκὲτ, γενν. τῇ 30/11 ἰουνίου 1869.

5. Πρίγκηψ Μεχμὲτ Σεϊφεδδὶν, γενν. τῇ 13/25 ἰουνίου 1874.

β'. Θήλεα:

1. Πριγκηπέσσα Σαλιχὲ σουλτάνα, γενν. τῇ 26/7 αὐγ. 1862.

2. Πριγκηπέσσα Φατιμὲ σουλτάνα, γενν. τῇ 11/23 μαρτ. 1867.

3. Πριγκηπέσσα Ἐσμὰ σουλτάνα, γενν. τῇ 24/8 μαρτ. 1870.

4. Πριγκηπέσσα Ἐμινὲ σουλτάνα, γενν. τῇ 9/21 ὀκτωβρ. 1874.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α', βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Σλέσβιγ - Ὁλστεΐν - Σονδερβοὺργ - Γλυξβοὺργ, τριτότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Θ' καὶ τῆς βασιλίσσης Λουΐζης, γεννηθεὶς τῇ 12/24 Δεκεμβρίου 1845, ἐδέχθη τῇ 6 ἰουνίου 1863 ἐν Κοπεγχάγῃ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος, προσενεχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῶν Ἑλλήνων, δυνάμει τοῦ ὑπογραφέντος τῇ 5 ἰουνίου ἐν Λονδίνῳ Πρωτοκόλλου ὑπὸ τῶν τριῶν προστατίδων δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἑνώσεως τῶν Ἰονίων νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐχηρύχθη ἐνῆλιξ τῇ 27 ἰουνίου 1863 ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ τῇ 30 ὀκτωβρίου καὶ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν τῇ 31· εἶναι ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος τοῦ ρωσσικοῦ πεζικοῦ ἀρ. 1. Ἐνυμφεύθη τῇ 15/27 ὀκτωβρίου 1867 τὴν

Βασίλισσαν ΟΛΓΑΝ Κωνσταντινόβναν, μεγάλην δούκισσαν τῆς Ρωσσίας, γεννηθεῖσαν τῇ 22/3 σεπτεμβρίου 1851, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς Κωνσταντίνου Νικολάϊεβιτς, ἀδελφοῦ τοῦ πρώην αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας καὶ θείου τοῦ νῦν.

© SISMANOGLIO MEGARO

Τέκνα:

1. Κωνσταντῖνος, διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 21/2 αὐγούστου 1869.

2. Γεώργιος, γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ τῇ 12/24 ἰουνίου 1870.

3. Ἀλεξάνδρα, γενν. ἐν Κερκύρᾳ τῇ 18/30 αὐγούστου 1871.

4. Νικόλαος, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 9/21 ἰανουαρίου 1872.

5. Μαρία, γεννηθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῇ 20/3 μαρτίου 1876.

ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.

Κάρολος Α', βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας, ἐκ τοῦ οἴκου Χοεντζόλλερν, γεννηθεὶς τῇ 8/20 ἀπριλίου 1839, ἐκλεχθεὶς ἡγεμὼν κληρονομικὸς τῆς Ρουμανίας τῇ 8/20 ἀπριλίου 1866, ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ρουμανίας ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους τῇ 14/26 μαρτίου 1881 καὶ ἐστέφθη τῇ 10/22 μαΐου 1881. Ἐνυμφεύθη τῇ 3/15 μαρτίου 1869 τὴν ἡγεμονίδα καὶ ἤδη βασίλισσαν Ἐλισάβετ, γεννηθεῖσαν τῇ 17/29 δεκεμβρίου 1843. Εἰσὶν ἄτεκνοι.

ΣΕΡΒΙΑΣ.

Μιλάνος Ὀβρένοβιτς, βασιλεὺς τῆς Σερβίας, γεννηθεὶς ἐν Ἰασίῳ τῇ 10/22 αὐγούστου 1854, ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τῆς Σερβίας τῇ 2 ἰουλίου 1868, κηρυχθεὶς ἐνῆλιξ τῇ 22 αὐγούστου 1872, ἀνηγορεύθη δὲ ἐπ' ἐσχάτων βασιλεὺς τῆς Σερβίας διὰ ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Ἐνυμφεύθη τῇ 17 ὀκτωβρίου 1875 τὴν ἡγεμονίδα καὶ ἤδη βασίλισσαν Ναθαλίαν, θυγατέρα τοῦ ρώσσου συνταγματάρχου Κέσκω καὶ τῆς Πουλχερίας, πριγκηπέσσης Στούρτζα.

Τέκνον: Πρίγκηψ Ἀλέξανδρος, γενν. τῇ 14 αὐγούστου 1876.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.

Νικόλαος Α' Πέτροβιτς Νιεγκὸς, Ἡγεμὼν (Ὀσποδὰρ) τοῦ Μαυροβουνίου, γεννηθεὶς τῇ 7 ὀκτωβρίου 1841, ἀνηγορεύθη ἐν Κετ-

τίγνῃ τῇ 14 αὐγούστου 1860, διαδεχθεὶς τὸν πρίγκηπα Δανίλον Α'. Ἐνυμφεύθη τῇ 8 νοεμβρίου 1860 τὴν ἡγεμονίδα Μιλέναν, θυγατέρα τοῦ Πέτρου Βούκοτιτς, γερουσιαστοῦ, βοεβόδα καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἡγεμονικῆς φρουρᾶς, γεννηθεῖσαν τῇ 22 ἀπριλίου 1847.

Τέκνα:

1. Πριγκηπέσσα Ζόρκα, γενν. τῇ 14 δεκεμβρίου 1864.—2. Πριγκηπέσσα Μιλίκα, 1866. — 3. Πριγκηπέσσα Στάνα, 1867. — 4. Πριγκηπέσσα Σοφία, 1868. — 5. Πριγκηπέσσα Μαρίκα, 1869. — 6. Πρίγκηψ Δανίλος, γενν. τῇ 30 ἰουνίου 1871. — 7. Πριγκηπέσσα Ἑλένα, 1876. — 8. Πρίγκηψ Μίρκος, γενν. τῇ 17 ἀπριλίου 1879.

Χήρα τοῦ πρίγκηπος Δανίλου πριγκηπέσσα Λαρίγκα Κβεκιτσέβα, ἐκ τῆς σερβικῆς οἰκογενείας Κβέκιτς. Θυγάτηρ αὐτῆς: Πριγκηπέσσα Ὄλγα, γενν. τῇ 19 μαρτίου 1859.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ

ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΛΛΑΙΣ ΧΩΡΑΙΣ.

ΑΓΓΛΙΑ.

Βικτωρία Α' (Ἀλεξανδρίνα), βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας καὶ αὐτοκράτειρα τῆς Ἰνδικῆς, γεννηθεῖσα τῇ 24 μαΐου 1819, διεδέχθη τὸν θεῖον αὐτῆς Γουλιέλμον Δ' τῇ 20 ἰουνίου 1837, ἐστέφθη τῇ 28 ἰουνίου 1838, ἐνυμφεύθη τῇ 10 φεβρουαρίου 1840 μετὰ τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, δουκὸς τῆς Σαξωνίας, καὶ ἐχήρευσε τῇ 14 δεκεμβρίου 1861.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Ἀλβέρτος Ἐδουάρδος, πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, δευτερότοκος υἱὸς τῆς βασιλίσσης, γεννηθεὶς τῇ 21 νοεμβρίου 1840 καὶ νυμφευθεὶς τῇ 25 ἰανουαρίου 1858 μετὰ τῆς πριγκη-

© SISMANOGLIO

πέσσης Ἀλεξάνδρας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Θ' καὶ ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Γεωργίου Α', γεννηθείσης τῇ 1 δεκεμβρίου 1844.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ Α' (Κάρολος), αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλεὺς (ἀποστολικὸς) τῆς Οὐγγαρίας κλπ., γεννηθεὶς τῇ 18 αὐγούστου 1830, διεδέχθη τὸν θεῖον αὐτοῦ αὐτοκράτορα Φερδινάνδον Α', παραιτηθέντα τῇ 2 δεκεμβρίου 1848, στεφθεὶς καὶ βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας τῇ 8 ἰουνίου 1867. Ἐνυμφεύθη τῇ 24 ἀπριλίου 1854 μετὰ τῆς αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ, θυγατρὸς τοῦ Μαξιμιλιανοῦ Ἰωσὴφ, δουκὸς τῆς Βαυαρίας.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Ἀρχιδοὺξ Ροδόλφος, αὐτοκρατορικὸς πρίγκηψ τῆς Αὐστρίας καὶ βασιλικὸς τῆς Οὐγγαρίας, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος, γενν. τῇ 21 αὐγούστου 1858 καὶ νυμφευθεὶς τῇ 10 Μαΐου 1881 μετὰ τῆς πριγκηπέσσης Στεφανίας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Βέλγων Λεοπόλδου Β', γεννηθείσης τῇ 21 μαΐου 1864.

ΒΑΥΑΡΙΑ.

Λεοπόλδος Β' (Ὄθων Φρειδερῖκος Γουλιέλμος), βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, γεννηθεὶς τῇ 25 αὐγούστου 1845, διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Μαξιμιλιανὸν Β' τῇ 10 μαρτίου 1864. Ἄγαμος.

Ἀδελφὸς αὐτοῦ· Πρίγκηψ Ὄθων, γενν. τῇ 27 ἀπριλίου 1848, ὑποστράτηγος.

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Λεοπόλδος Β' (Λουδοβῖκος Φίλιππος Μάριος Βίκτωρ), βασιλεὺς τῶν Βέλγων, γενν. τῇ 9 ἀπριλίου 1865, υἱὸς τοῦ Λεοπόλδου Α', διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 10 δεκεμβρίου 1855, ἐνυμφεύθη τῇ 22 αὐγούστου 1853 μετὰ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Ἑρριέτης, ἀρχιδουκίσσης αὐστριακῆς.

Τέκνα αὐτῶν: Τρεῖς θυγατέρες, ὧν ἡ δευτερότοκος πριγκηπέσσα Στεφανία ἐνυμφεύθη τὸν ἐπίδοξον διάδοχον τῆς Αὐστροουγγαρίας ἀρχιδοῦκα Ροδόλφον.

ΒΥΤΤΕΜΒΕΡΓΗ.

Κάρολος Α' (Φρειδερῖκος Ἀλέξανδρος), βασιλεὺς τῆς Βυττεμβέργης, υἱὸς τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου Α', γενν. τῇ 6 μαρτίου 1823, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 25 ἰουνίου 1864, ἐνυμφεύθη δὲ τῇ 13 ἰουλίου 1846 τὴν βασίλισσαν Ὄλγαν Νικολαΐεβναν, θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου, γεννηθεῖσαν τῇ 30]11 σεπτεμβρίου 1822.

Τέκνα δὲν ἔχουσι.

ΓΑΛΛΙΑ.

Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας: Ἰούλιος Γρεβύ, ἐκλεχθεὶς τῇ 30 Ἰανουαρίου 1879, κατὰ τὸ σύνταγμα, ἐπὶ ἑπταετίαν.

Πρόεδρος τῆς Γερουσίας:

Πρόεδρος τῆς Βουλῆς:

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Φρειδερῖκος Γουλιέλμος Α', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας κλπ., γεννηθεὶς τῇ 22 μαρτίου 1797, διεδέχθη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Φρειδερῖκον Γουλιέλμον Δ' ὡς βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας τῇ 2 ἰανουαρίου 1861, στεφθεὶς τῇ 18 ὀκτωβρίου 1861, ἀπὸ δὲ τῆς 18 ἰανουαρίου 1871 ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Ἐνυμφεύθη τῇ 11 ἰουνίου 1829 τὴν αὐτοκράτειραν Αὐγούσαν, θυγατέρα τοῦ Μ. δουκὸς τοῦ Σὰξ-Βεϊμαρ Καρόλου Φρειδερίκου, γεννηθεῖσαν τῇ 30 σεπτεμβρίου 1811. Εἶναι δὲ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἡγεμόνων καὶ πολιτευομένων τῆς Εὐρώπης, συμπληρῶν τῇ 22 τοῦ προσεχοῦς μαρτίου τὸ 86ον ἔτος.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Φρειδερῖκος Γουλιέλμος, αὐτοκρατορικὸς καὶ βασιλικὸς πρίγκηψ τῆς Πρωσσίας, στρατάρχης τοῦ

© SISMANOGLIO

γερμανικοῦ καὶ τοῦ ρωσσικοῦ στρατοῦ, γεννηθεὶς τῇ 18 ὀκτωβρίου 1831, ἐνυμφεύθη τῇ 25 ἰανουαρίου 1858 τὴν πριγκηπέσσαν Βικτωρίαν, πρωτότοκον θυγατέρα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, γεννηθεῖσαν τῇ 21 νοεμβρίου 1840, καὶ ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτῶν πρίγκηψ Γουλιέλμος (γεννηθεὶς τῇ 27 ἰανουαρίου 1859) ἐνυμφεύθη ἤδη τῇ 27 φεβρουαρίου 1881 τὴν πριγκηπέσσαν Αὐγοῦσταν Βικτωρίαν (γεννηθεῖσαν τῇ 25 ἰανουαρίου 1860), θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος δουκὸς τοῦ Σλέσβιγ-Ὁλστεΐν Φρειδερίκου.

Θυγάτηρ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους τῆς Γερμανίας εἶναι ἡ μεγάλη δούκισσα τῆς Βάδης Λουΐζα

ΔΑΝΙΑ.

Χριστιανὸς Θ', βασιλεὺς τῆς Δανίας, γεννηθεὶς τῇ 8 ἀπριλίου 1818 καὶ ἀναβὰς τὸν δανικὸν θρόνον τῇ 15 νοεμβρίου 1863, ἐνυμφεύθη τῇ 26 μαΐου 1842 τὴν βασίλισσαν Λουΐζαν, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Ἔσσης Κασέλης Γουλιέλμου, γεννηθεῖσαν τῇ 7 σεπτεμβρίου 1817.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Πρίγκηψ βασιλικὸς Χριστιανὸς Φρειδερῖκος, γεννηθεὶς τῇ 3 ἰουνίου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 28 ἰουλίου 1869 μετὰ τῆς πριγκηπέσσης Λουΐζης, θυγατρὸς τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου ΙΕ'.

Ἄλλα τέκνα αὐτῶν: Πριγκηπέσσα Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα τῇ 1 δεκεμβρίου 1844, καὶ νυμφευθεῖσα τῇ 10 μαρτίου 1863 τὸν πρίγκηπα τῆς Οὐαλλίας.—Πρίγκηψ Γουλιέλμος Γεώργιος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. — Πριγκηπέσσα Δάγμαρ (ἡ νῦν αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας Μαρία Θεοδωρόβνα), γεννηθεῖσα τῇ 26 νοεμβρίου 1847.—Πριγκηπέσσα Θύρα, γεννηθεῖσα τῇ 29 σεπτεμβρίου 1853 καὶ νυμφευθεῖσα τῇ 21 δεκεμβρίου 1878 τὸν δοῦκα τῆς Κουμβερλανδίας Ἐρνέστον Αὔγουστον.— Πρίγκηψ Βαλδεμὰρ, γεννηθεὶς τῇ 27 ὀκτωβρίου 1858.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Ἀλφόνσος ΙΒ', βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας, γεννηθεὶς τῇ 28 νοεμβρίου 1857, υἱὸς τοῦ βασιλέως Φραγκίσκου καὶ τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλης, ἐκθρονισθείσης τῇ 30 σεπτεμβρίου 1868 ἕνεκα ἐπαναστάσεως, ἀνηγορεύθη τῇ 30 δεκεμβρίου 1874, ἐνυμφεύθη εἰς δεύτερον γάμον τῇ 29 νοεμβρίου 1879 τὴν βασίλισσαν Μαρίαν Χριστίνην, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος αὐστριακοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου Φερδινάνδου, γεννηθεῖσαν τῇ 21 Ἰουλίου 1858.

Θυγάτηρ: Πριγκηπέσσα τῶν Ἀστουριῶν Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 12 σεπτεμβρίου 1880.

ΙΤΑΛΙΑ.

Οὐμβέρτος Α', βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, γεννηθεὶς τῇ 14 μαρτίου 1844, διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Βίκτορα Ἐμμανουὴλ τὸν Β', ἀποθανόντα τῇ 9 ἰανουαρίου 1878, ἐνυμφεύθη τῇ 22 ἀπριλίου 1868 μετὰ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Μαργαρίτης, θυγατρὸς Φερδινάνδου, πρίγκηπος τῆς Σαβοΐας, γεννηθείσης τῇ 20 νοεμβρίου 1851.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Βασιλικὸς πρίγκηψ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ γεννηθεὶς τῇ 11 νοεμβρίου 1869.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Γουλιέλμος Γ', βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ Μέγας δοὺξ τοῦ Λουξεμβούργου, γεννηθεὶς τῇ 19 φεβρουαρίου 1817, διεδέχθη τὸν πατέρα του Γουλιέλμον Β' τῇ 17 μαρτίου 1849. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 ἰουνίου 1839 τὴν βασίλισσαν Σοφίαν, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Βυττεμβέργης Γουλιέλμου Α' καὶ χηρεύσας τῷ 1877, ἐνυμφεύθη τῇ 7 ἰανουαρίου 1879 τὴν βασίλισσαν Ἔμμαν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου τοῦ Βαλδὲκ.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Βασιλικὸς πρίγκηψ Γουλιέλμος Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 25 αὐγούστου 1851.

ΠΕΡΣΙΑ.

Σιαχησιὰχ Νασρ-ἐδ-δὶν, γεννηθεὶς τῇ 24 ἀπριλίου 1831, τέταρτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Καδζὰρ, διεδέχθη τὸν πατέρα

SISMANOGLIO MEGARO

του Μοχαμμὲτ Σὶὰχ (γενν. 1807 καὶ ἀποθ. 1848) κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1848.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Πρίγκηψ Μουζαφφὲρ-ἐδ-δὶν, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σάχου, γεννηθεὶς τῷ 1852.

Ὁ Σὶάχης ἔχει ἐν ὅλῳ 11 τέκνα, ὧν τρεῖς υἱοὶ καὶ 8 θυγατέρες, καὶ πολλοὺς συγγενεῖς, ἀδελφοὺς, ἀδελφὰς, θείους κλπ., οἵτινες κατέχουσι διάφορα ἀξιώματα ἐν τῷ Κράτει.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

Λουδοβῖκος Α', βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας, γεννηθεὶς τῇ 31 ὀκτωβρίου 1838, διεδέχθη τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ Πετρον Ε' τῇ 11 νοεμβρίου 1861, ἐνυμφεύθη τῇ 6 ὀκτωβρίου 1862 τὴν βασίλισσαν Μαρίαν Πίαν, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτορος Ἐμμανουὴλ, γεννηθεῖσαν τῇ 16 ὀκτωβρίου 1847.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Βασιλικὸς πρίγκηψ Κάρολος γεννηθεὶς τῇ 28 σεπτεμβρίου 1863.

ΡΩΣΣΙΑ.

Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Γ' Ἀλεξάνδροβιτς, γεννηθεὶς τῇ 26/10 μαρτίου 1845, διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀλέξανδρον Β', δολοφονηθέντα τῇ 1/13 μαρτίου 1881. Ἐνυμφεύθη τῇ 28.9 νοεμβρίου 1866 τὴν αὐτοκράτειραν Μαρίαν Θεοδωρόβναν (πριγκηπέσσαν Δάγμαρ), θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Θ', γεννηθεῖσαν τῇ 14/26 νοεμβρίου 1847.

Τέκνα:

1. Νικόλαος Ἀλεξάνδροβιτς, Τσεζάρεβιτς, μέγας δοὺξ διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 6/18 μαΐου 1868.—2. Μέγας δοὺξ Γεώργιος, γεννηθεὶς τῇ 27/9 μαΐου 1871.—3. Μεγάλη δούκισσα Ξενία, γεννηθεῖσα τῇ 25/6 ἀπριλίου 1875. — 4. Μέγας δοὺξ Μιχαὴλ, γεννηθεὶς τῇ 23/5 δεκεμβρίου 1878.

ΣΑΞΩΝΙΑ.

Ἀλβέρτος, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας, γεννηθεὶς τῇ 23 ἀπριλίου 1828, υἱὸς τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως Ἰωάννου, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 29 ὀκτωβρίου 1873. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Ἰουνίου 1853 τὴν βασίλισσαν Καρολίναν, θυγατέρα τοῦ δανοῦ πρίγκηπος Γουσταύου τοῦ Βάζα, γεννηθεῖσαν τῇ 5 αὐγούστου 1833. Ἄτεκνοι.

ΣΟΥΗΔΙΑ καὶ ΝΟΡΒΗΓΙΑ.

Ὄσκὰρ Β' βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, γεννηθεὶς τῇ 21 ἰανουαρίου 1829, υἱὸς τοῦ βασιλέως Ὀσκὰρ Α'. διεδέχθη τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Κάρολον ΙΕ' τῇ 18 σεπτεμβρίου 1872, ἐνυμφεύθη τῇ 6 ἰουνίου 1857 τὴν βασίλισσαν Σοφίαν θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος δουκὸς τοῦ Νασσὼ Γουλιέλμου, γεννηθεῖσαν τῇ 9 ἰουλίου 1836.

Διάδοχος· Πρίγκηψ βασιλικὸς Γουσταῦος, γεννηθεὶς τῇ 16 ἰουνίου 1858, ἐνυμφεύθη τῇ 20 σεπτεμβρίου 1881 τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης Σοφίαν Βικτωρίαν, γεννηθεῖσαν τῇ 7 αὐγούστου 1862.

ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

Πέτρος Β' τῆς Ἀλκαντάρας, αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος δὸν Πέτρου Α', γεννηθεὶς τῇ 2 δεκεμβ. 1825, ἐβασίλευσε κατ' ἀρχὰς ὑπὸ κηδεμονίαν παραιτηθέντος τοῦ πατρός του τῇ 7 ἀπριλίου 1831 καὶ αὐτοπροσώπως ἀπὸ τῆς 23 ἰουλίου 1840, στεφθεὶς τῇ 18 ἰουλίου 1841 καὶ νυμφευθεὶς τῇ 4 σεπτεμβρίου 1843 τὴν αὐτοκράτειραν δόνναν Θηρεσίαν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Δύω Σικελιῶν Φραγκίσκου Α'.

Ἐπίδοξος διάδοχος· Ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ αὐτοκρατορικὴ πριγκηπέσσα Ἰσαβέλλα, γεννηθεῖσα τῇ 29 Ἰουλίου 1846, καὶ νυμφευθεῖσα τῇ 15 ὀκτωβρίου 1864 τὸν πρίγκηπα Λουδοβῖκον κόμητα d'Eu, γάλλον πρίγκηπα, γεννηθέντα τῇ 29 ἀπριλίου 1842.

© SISMANOGLIO

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ (τῆς Ἀμερικῆς).

Ὁμόσπονδος Δημοκρατία. Διακήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν τῇ 4 ἰουνίου 1776. Σύνταγμα τῆς 17 δεκεμβρίου 1787 διανέμον τὰς ἐξουσίας τοῦ Κράτους εἰς τρία ἀνεξάρτητα καὶ διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων σώματα: τὴν Ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, ἐξασκουμένην ὑπὸ τοῦ Προέδρου, τὴν Νομοθετικὴν ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου καὶ τὴν Δικαστικὴν ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, κλπ.— Καθέδρα τῆς Ὁμοσπονδίας: Οὐασιγκτών, ἐν τῷ Κράτει τῆς Κολομβίας.

Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τετραετίαν (4 μαρτίου 1881—4 μαρτίου 1885) ὁ στρατηγὸς Ἰάκωβος Α. Γκάρφηλδ, ἀλλὰ τούτου δολοφονηθέντος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1882 κατέλαβε τὴν προεδρείαν ὁ τέως ἀντιπρόεδρος Τζέστερ Α. Ἄρθοῦρος.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Ὁμόσπονδος Δημοκρατία. Προκήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας τῇ 16 σεπτεμβρίου 1810. Σύνταγμα τῆς 5 φεβρουαρίου 1857. Ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ἐξασκεῖται ὑπὸ τριῶν ἀνεξαρτήτων σωμάτων: ἡ Ἐκτελεστικὴ ὑπὸ τοῦ Προέδρου, ἡ Νομοθετικὴ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ Δικαστικὴ ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου.

Πρόεδρος: στρατηγὸς Μανουὴλ Γονζαλὲζ, ἐκλεχθεὶς τῇ 18 ἰουλίου 1880 ἐπὶ τετραετίαν.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΗΓΕΜΟΝΩΝ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΚΡΑΤΙΔΙΩΝ.

ΑΓΧΑΛΤΗ.

Δουκάτον. — Δοὺξ Φρειδερῖκος, γεννηθεὶς τῇ 29 ἀπριλίου 1831, διεδέχθη τὸν πατέρα του Λεοπόλδον τῇ 22 μαΐου 1871 εἰς τὸ δουκάτον τῆς Ἀγχάλτης, περιλαμβάνον τὰς ἡνωμένας χώρας τῆς Ἀγχάλτης Δεσώ, Ἀγχάλτης Γοΐθεν καὶ Ἀγχάλτης Βερνβοὺργ,

στρατηγὸς τοῦ πρωσσικοῦ ἱππικοῦ. Ἐνυμφεύθη τῇ 22 ἀπριλίου 1854 τὴν δούκισσαν Ἀντωνιέτταν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος τοῦ Σὰξ-Ἀλτεμβούργου Ἐδουάρδου.—Τέκνα 6.

ΒΑΔΗ.

Μέγα Δουκάτον. — Φρειδερῖκος (Γουλιέλμος Λουδοβῖκος) μέγας δοὺξ τῆς Βάδης, γεννηθεὶς τῇ 9 σεπτεμβρίου 1826, διεδέχθη κατ' ἀρχὰς ὡς ἀνθηγεμὼν τὸν πατέρα του Λεοπόλδον, ἀντὶ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του, τῇ 24 ἀπριλίου 1852 καὶ ἔλαβεν ὁριστικῶς τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης τῇ 5 σεπτεμβρίου 1856· ἐνυμφεύθη τῇ 20 σεπτεμβρίου 1856 τὴν μεγάλην δούκισσαν Λουΐζαν, θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου, γεννηθεῖσαν τῇ 3 δεκεμβρίου 1838.

Ἐπίδοξος διάδοχος: Μέγας δοὺξ διάδοχος Φρειδερῖκος Γουλιέλμος, πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ, γεννηθεὶς τῇ 9 ἰουλίου 1857.

ΒΑΛΔΕΚ.

Πριγκηπάτον.— Πρίγκηψ Γεώργιος Βίκτωρ, γεννηθεὶς τῇ 14 ἰανουαρίου 1831, διεδέχθη τὸν πατέρα του πρίγκηπα Γεώργιον Φρειδερῖκον τῇ 15 μαΐου 1845 ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός του καὶ ἀνεξαρτήτως τῇ 17 αὐγούστου 1852, ἀντιστράτηγος τοῦ πρωσσικοῦ ἱππικοῦ. Ἐνυμφεύθη τῇ 26 σεπτεμβρίου 1853 τὴν πριγκηπέσσαν Ἑλένην, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τοῦ Νασώ.—Τέκνα 6.

ΒΡΟΥΝΣΒΙΚ.

Δουκάτον. — Αὔγουστος Λουδοβῖκος Γουλιέλμος, δοὺξ τοῦ Βροῦνσβικ καὶ Λουνεμβούργου, γεννηθεὶς τῇ 25 ἀπριλίου 1806, διεδέχθη τὸν πατέρα του Γουλιέλμον Φρειδερῖκον, στρατηγὸς τοῦ πρωσσικοῦ ἱππικοῦ. Ἀνέλαβεν ὁριστικῶς τὴν κυβέρνησιν τοῦ δουκάτου τῇ συγκαταθέσει τοῦ πρεσβυτέρου του ἀδελφοῦ τῇ 20 ἀπριλίου 1831.

SISMANOGLIO MUSEUM

ΕΣΣΗ.

Μέγα Δουκάτον.— Μέγας δοὺξ Λουδοβῖκος Δ', γεννηθεὶς τῇ 12 σεπτεμβρίου 1837, διεδέχθη τῇ 13 ἰουνίου 1877 τὸν θεῖόν του μέγαν δοῦκα Λουδοβῖκον Γ', ἀντιστράτηγος πρῶσσος. Ἐνυμφεύθη τῇ 1 ἰουλίου 1862 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἀλίξ, θυγατέρα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας.—Τέκνα 6.

ΛΙΠΠΕ ΔΕΤΜΟΛΤ.

Πριγκηπάτον.—Πρίγκηψ Βόλδεμαρ, γεννηθεὶς τῇ 18 ἀπριλίου 1824, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Λεοπόλδου, ἀντιστράτηγος πρῶσσος, διεδέχθη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρίγκηπα Λεοπόλδον τῇ 8 δεκεμβρίου 1875. Ἐνυμφεύθη τῇ 9 νοεμβρίου 1858 τὴν πριγκηπέσσαν Σοφίαν, θυγατέρα τοῦ μαργράβου Γουλιέλμου τῆς Βάδης.—Τέκνα 5.

ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ.

Ἡγεμονία.— Ἰωάννης Β', ἡγεμὼν τοῦ Λιχτενστάϊν, γεννηθεὶς τῇ 5 ὀκτωβρίου 1840, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 12 νοεμβρίου 1858. (Ὁ ἡγεμὼν τοῦ κρατιδίου τούτου κατοικεῖ συνήθως ἐν Βιέννῃ καὶ Μοραβίᾳ.)

ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ ΣΧΒΕΡΙΝ.

Μέγα δουκάτον. — Φρειδερῖκος Φραγκῖσκος Β', μέγας δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου, πρίγκηψ τοῦ Βένδων, Σχβέριν καὶ Βάτσβουργ, γεννηθεὶς τῇ 28 φεβρουαρίου 1823, διεδέχθη τῇ 7 μαρτίου 1842 τὸν πατέρα του μέγαν δοῦκα Παῦλον Φρειδερῖκον, ἔχει τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ τῆς Πρωσσίας καὶ τὸν ἐπίτιμον τίτλον ρώσσου στρατάρχου. Ἐνυμφεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1849 τὴν θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ρόϋς Ἐρρίκου ΙΔ' Σοφίαν, τὸ δεύτερον τῇ 12 μαΐου 1864 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἄννα ν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος τῆς Ἔσσης Λουδοβίκου, καὶ τρίτον τῇ 4 ἰουλίου 1868 τὴν μεγάλην δούκισσαν Μαρίαν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος τοῦ Σχβαρτζβούργ Ρουδολστὰδτ Ἀδόλφου. — Τέκνα ἐκ τοῦ α' γάμου 4, ἐκ τοῦ β' 1 καὶ ἐκ τοῦ γ' 4.

ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΝ ΣΤΡΕΛΙΤΖ.

Μέγα δουκάτον. — Μέγας δοὺξ Γουλιέλμος, γεννηθεὶς τῇ 17 ὀκτωβρίου 1819, διεδέχθη τὸν πατέρα του μέγαν δοῦκα Γεώργιον τῇ 6 σεπτεμβρίου 1860, φέρει τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη τῇ 28 ἰουνίου 1843 τὴν μεγάλην δούκισσαν Αὐγούστα ν, πριγκηπέσσαν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Κανταβριγίας Ἀδόλφου, θείου τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας.—Τέκνα: Εἷς υἱός.

ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΝ.

Μέγα δουκάτον. — Μέγας δοὺξ Πέτρος, γεννηθεὶς τῇ 8 ἰουλίου 1827, υἱὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς Αὐγούστου, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 27 φεβρουαρίου 1853, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη τῇ 10 φεβρουαρίου 1852 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἐλισάβετ, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τοῦ Σὰξ Ἀλτεμβούργου Ἰωσήφ.— Τέκνα δύω.

ΣΑΞ-ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓ.

Δουκάτον. — Δοὺξ Ἐρνέστος, γεννηθεὶς τῇ 16 σεπτεμβρίου 1826, υἱὸς τοῦ δουκὸς Γεωργίου, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 3 αὐγούστου 1853, στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη τῇ 28 ἀπριλίου 1854 τὴν δούκισσαν Ἀγνὴν, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Ἀγχάλτης Λεοπόλδου.—Τέκνα: Μία θυγάτηρ.

ΣΑΞ-ΒΕΪΜΑΡ.

Μέγα δουκάτον.— Κάρολος, μέγας δοὺξ τοῦ Σὰξ-Βεϊμαρ Ἐϊζεναχ κλπ., γεννηθεὶς τῇ 24 ἰουνίου 1818, διεδέχθη τῇ 8 ἰουλίου 1853 τὸν πατέρα του μέγαν δοῦκα Κάρολον Φρειδερῖκον, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Σαξωνίᾳ. Ἐνυμφεύθη τῇ 8 ὀκτωβρίου 1842 τὴν μεγάλην δούκισσαν Σοφίαν, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας Γουλιέλμου.—Τέκνα τρία.

SISMANOGLIO

ΣΑΞ-ΚΟΒΟΥΡΓ-ΓΟΘΑ.

Δουκάτον.—Δοὺξ Ἐρνέστος Β', γεννηθεὶς τῇ 21 ἰουνίου 1818, υἱὸς τοῦ δουκὸς Ἐρνέστου Α', στρατηγὸς τοῦ πρωσσικοῦ ἱππικοῦ καὶ ἀντιστράτηγος τοῦ σαξωνικοῦ, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 29 ἰανουαρίου 1844. Ἐνυμφεύθη τῇ 3 μαΐου 1842 τὴν μεγάλην δούκισσαν Ἀλεξανδρίναν, θυγατέρα τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης Λεοπόλδου.

ΣΑΞ-ΜΕΪΝΙΓΚΕΝ.

Δουκάτον. — Δοὺξ Γεώργιος Β', γεννηθεὶς τῇ 2 ἀπριλίου 1826, διεδέχθη τῇ 20 σεπτεμβρίου 1866 τὸν πατέρα του δοῦκα Βερνάρδον, παραιτηθέντα χάριν τοῦ υἱοῦ του, φέρει τὸν βαθμὸν πρώσσου στρατηγοῦ. Ἐνυμφεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1850 τὴν πριγκηπέσσαν Καρλότταν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου τῆς Πρωσσίας, τὸ δεύτερον τῷ 1858 τὴν δούκισσαν Θεοδώραν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος Χοενλόε Λαγγεμβούργου Ἐρνέστου, καὶ τὸ τρίτον μοργανατικῶς τῷ 1873 τὴν Ἑλένην βαρωνίδα τοῦ Ἐλδβούργ.—Τέκνα 4.

ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓ-ΛΙΠΠΕ.

Πριγκηπάτον. — Πρίγκηψ Ἀδόλφος, γεννηθεὶς τῇ 1 αὐγούστου 1817, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 21 νοεμβρίου 1860, στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη τῇ 25 ὀκτωβρίου 1844 τὴν πριγκηπέσσαν Ἑρμίναν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος τοῦ Βαλδὲκ Γεωργίου.—Τέκνα 6.

ΡΟΫΣ-ΓΡΑΪΤΖ.

Πριγκηπάτον.—Πρίγκηψ Ἑρρῖκος ΚΒ', γεννηθεὶς τῇ 28 μαρτίου 1846, διεδέχθη τῇ 8 νοεμβρίου 1859 ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός του τὸν πατέρα του Ἑρρῖκον Κ', ἀποθανόντα, καὶ ἐκυβέρνησεν ἀνεξαρτήτως τῇ 28 μαρτίου 1867, φέρει τὸν βαθμὸν ὑποστρατήγου ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐνυμφεύθη τῇ 8 ὀκτωβρίου 1872 τὴν πριγκηπέσσαν Ἴδαν, θυγατέρα τοῦ πρίγκηπος Ἀδόλφου τοῦ Σχάουμβουργ-Λίππε.

ΡΟΫΣ.

Πριγκηπάτον (νεώτερος κλάδος). — Πρίγκηψ Ἑρρῖκος ΙΔ', γεννηθεὶς τῇ 28 μαΐου 1832, διεδέχθη τὸν πατέρα του πρίγκηπα Ἑρρῖκον ΝΖ' τῇ 11 ἰουλίου 1867, ἀντιστράτηγος ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Ἐνυμφεύθη τῇ 6 φεβρουαρίου 1858 τὴν πριγκηπέσσαν Ἀγνὴν, δούκισσαν τῆς Βυττεμβέργης, θυγατέρα τοῦ δουκὸς Εὐγενίου τῆς Βυττεμβέργης. — Τέκνα 2.

ΣΧΒΑΡΤΖΒΟΥΡΓ ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΖΕΝ.

Πριγκηπάτον. — Πρίγκηψ Γονθιὲ, γεννηθεὶς τῇ 27 αὐγούστου 1830, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Γονθιὲ, διεδέχθη τὸν πατέρα του παραιτηθέντα τῇ 12 ἰουνίου 1880, ἐνυμφεύθη τῇ 12 ἰουνίου 1869 τὴν πριγκηπέσσαν Μαρίαν, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος πρίγκηπος τοῦ Σὰξ Ἀλτεμβούργου Ἐδουάρδου, γεννηθεῖσαν τῷ 1845.

ΣΧΒΑΡΤΖΒΟΥΡΓ ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΔΤ.

Πριγκηπάτον.— Πρίγκηψ Ἀλβέρτος, γεννηθεὶς τῇ 23 νοεμβρίου 1838, υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 26 νοεμβρίου 1869, ἀντιστράτηγος ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ.

Μέγα δουκάτον, ἡνωμένον προσωπικῶς μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ὁλλανδίας, ἧς ὁ μονάρχης φέρει τὸν τίτλον βασιλέως διὰ τὴν Ὁλλανδίαν καὶ μεγάλου δουκὸς διὰ τὸ Λουξεμβοῦργον, ἀλλὰ διοικούμενον αὐτοτελῶς καὶ ἀνεξαρτήτως. — Τοποτηρητὴς ἀντιπρόσωπος τοῦ βασιλέως μεγάλου δουκὸς ἐν Λουξεμβούργῳ ὁ πρίγκηψ Ἑρρῖκος τῆς Ὁλλανδίας, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως.

ΜΟΝΟΙΚΟΝ (Monaco).

Κρατίδιον μικρὸν παρὰ τὴν γαλλικὴν Νίκαιαν, οὗτινος ἡ ἄρχουσα δυναστεία βασιλεύει ἀπὸ 969 ἐτῶν. Ὁ πρίγκηψ διαμένει ἓξ μῆνας ἐν Μονοίκῳ καὶ ἓξ ἐν Παρισίοις.— Ἡγεμὼν τοῦ Μονοίκου Κάρολος Γ', γεννηθεὶς τῇ 8 δεκεμβρίου 1818, διεδέχθη τὸν πατέρα του πρίγκηπα Φλορεστὰν τῇ 20 ἰουνίου 1856, ἐνυμφεύθη τῷ 1846 τὴν πριγκηπέσσαν Ἀντωνιέττα, ἀποθανοῦσαν τῷ 1864.

Υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος πρίγκηψ Ἀλβέρτος, γενν. τῷ 1848.

SISMANOGLIO

Β'.

ΤΟΥΡΚΙΑ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Ἡ μὲν Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κεῖται μεταξὺ τῶν 39° — 48° 20′ β. πλ. καὶ 13° 24′—27° 20′ ἀν. μήκους·[1] ἡ δὲ Ἀσιατικὴ μεταξὺ 34° —42° β. πλ. καὶ 24°—45° ἀν. μ., αἱ δὲ ἐν Ἀφρικῇ κτήσεις αὐτῆς (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Αἰγύπτου) μεταξὺ 10°—30° β. πλ. καὶ 7°—4° ἀν. μ. Τὸ δὲ κλίμα διαφέρει κατὰ τόπους. Ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ εἶναι μᾶλλον εὔκρατον· εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη τῆς Βοσνίας καὶ παρὰ τὰς κλιτύας τοῦ Αἵμου καὶ ἐν τῷ βορείῳ Ἀρμενίᾳ, ψυχρότερον· ἐν Συρίᾳ, Παλαιστίνῃ, Αἰγύπτῳ καὶ Τριπόλει θερμότερον καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀραβίᾳ θερμότατον. Ἡ μέση θερμοκρασία ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶναι 13° 3′, ἡ ἀνωτέρα 12° καὶ ἡ κατωτέρα 4 ὑπὸ τὸ μηδενικόν· ἐν Σμύρνῃ ἡ μέση θερμοκρασία εἶναι 18°, ἐν Ἱερουσαλὴμ 24°, ἐν Τριπόλει (τῆς Βαρβαρίας) 23° καὶ ἐν Μέκκᾳ 31°. Πνέουσι δὲ κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως 206 ἡμέρας ἄνεμοι βορειοδυτικοὶ πρὸς ἀνατολικούς, 106 νοτιοανατολικοὶ πρὸς δυτικούς, καὶ 53 ἡμέραι ἀριθμοῦνται γαλήνης.

Ἐπιφάνεια.

Κατὰ τοὺς νεωτάτους ὑπολογισμούς, ἡ ἐπιφάνεια τῆς Τουρκίας Εὐρωπαϊκῆς τε καὶ Ἀσιατικῆς μετὰ τῶν αὐτονόμων ἐπαρχιῶν, ἡγεμονιῶν καὶ λοιπῶν εἶναι 6,236,300 περίπου τετραγωνικὰ χιλιάμετρα, καὶ ἵνα παραστήσωμεν αὐτὴν διὰ συγκρίσεως εἶναι 265άκις μεγαλειτέρα τῆς Πελοποννήσου καὶ 12άκις μεγαλειτέρα τῆς Γαλλίας (ἄνευ τῶν ἀποικιῶν), ἴση πρὸς τὸ τρίτον τῆς ἐπιφανείας τῆς Ρωσσίας (μετὰ τῆς Σιβηρίας κλπ.) καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ περίπου τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας. Διαιρεῖται δὲ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Τουρκίας ὡς ἑξῆς:

α'. Ἐν Εὐρώπῃ		
Ἄμεσοι κτήσεις	165,438	
Ἀνατολικὴ Ρωμυλία (αὐτόνομος ἐπαρχία)	35,901	
Βοσνία, Ἑρζεγοβίνη, Σανδζάκιον Νόβι-παζὰρ (κατεχόμενα ὑπὸ τῆς Αὐστρίας)	61,065	
Βουλγαρία (ὑποτελὴς ἡγεμονία)	63,972	326,376
β'. Ἐν Ἀσίᾳ		
Ἄμεσοι κτήσεις	1,889,055	
Σάμος (ὑποτελὴς ἡγεμονία)	550	1,889,605
γ'. Ἐν Ἀφρικῇ		
Νομαρχία Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας . . .	1,033,350	
Ἀντιβασιλεία Αἰγύπτου	2,987,000	4,020,350
Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία		6,236,331

Πληθυσμός.

Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε (ὅρ. «Ἡμερ. τῆς Ἀνατ. 1879» σελ. 88 καὶ ἑξῆς) τὰς διαφόρους ἀντιφάσεις αἵτινες παρουσιάζονται εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἀσφαλῶν εἰδήσεων. Ἔκτοτε οὐδεμία πρόοδος ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἕνεκα τῶν περιστάσεων τῆς χώρας, πλὴν τῶν γενομένων ἀκριβεστέρων ὁπωσδήποτε ἀπογραφῶν ἐν ταῖς αὐτονομηθείσαις ἐπαρχίαις. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐπίσημον Ὀθωμανικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ τελευταίου ἔτους, πλὴν τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ὀνοματολογίου τῶν ὑπαλλήλων μετὰ τῶν τίτλων καὶ βαθμῶν αὐτῶν, οὐδεμίαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν περιέχει. Κατὰ γενικὸν λοιπὸν τρόπον, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπολογίζεται ὡς ἀκολούθως.

[1] Σημειωτέον ὅτι ὡς ἀφετηρία τοῦ πλάτους λαμβάνεται ὁ μεσημβρινὸς Παρισίων.

Ἄμεσοι κτήσεις :		
Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	4,400,000	
Ἀσιατικὴ Τουρκία	16,132,900	
Τρίπολις τῆς Βαρβαρίας	1,010,000	
Τὸ ὅλον		21,542,900
Χῶραι προνομιοῦχοι καὶ ὑποτελεῖς :		
Ἀνατολικὴ Ρωμυλία	815,513	
Βοσνία, Ἑρζεγοβίνη καὶ Νόβι-παζὰρ . . .	1,326,440	
Βουλγαρία	1,995,701	
Σάμος	38,255	
Ἀντιβασιλεία Αἰγύπτου	17,400,000	
Τὸ ὅλον		21,575,909
Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία		43,118,809

Φυλαὶ καὶ ἐθνικότητες.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ὑπάρχουσα δυσχέρεια περὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ φυλάς. Τὰς δυσχερείας ταύτας ἀνεπτύξαμεν ἐν ἐκτάσει ἤδη ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1879 (σελ. 70 καὶ ἐν σημειώσεσι), ἐνταῦθα δὲ περιοριζόμεθα ἁπλῶς νὰ παραθέσωμεν ἰδιωτικήν τινα διαίρεσιν γενομένην κατὰ προσέγγισιν βεβαίως ὑπὸ τῶν κκ. Οὐβιτσίνη καὶ Παβιὲ δὲ-Κουρτὲλ[1], ἧς ἐμνήσθημεν ἤδη καὶ ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1879 καὶ τῆς ὁποίας νεώτερα διδόμενα δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ στατιστικογράφοι οὗτοι ἐκτιμῶντες τὸν ὅλον πληθυσμὸν τῆς Τουρκίας (τῶν ἀμέσων κτήσεων καὶ, ἐννοεῖται, ἐν τῇ πρὸ τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου καταστάσει, ὁπότε εἰς τὰς ἀμέσους κτήσεις συμπεριελαμβάνοντο καὶ ἡ Βουλγαρία, Βοσνία, κλπ.) εἰς 28 $^1/_2$ ἑκατομμύρια, ὑπολογίζουσι 13 $^1/_2$ ἑκατομμύρια ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν κρατοῦσαν φυλήν, «οἱ δὲ λοιποί, λέγουσι, παριστῶσι ποικίλον κρᾶμα λαῶν διαφόρου καταγωγῆς καὶ γλώσσης,» τὸ ὁποῖον ὁμοῦ μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν διαιροῦσιν εἰς ἑπτὰ κυριωτέρους ὁμίλους, εἰς ἕκαστον δὲ τούτων ἀποδίδουσι τὸν ἑξῆς πληθυσμόν :

1. Τουρκικὸς 14,020,000 (ἐξ ὧν 300,000 Τουρκομάνοι καὶ 220

[1] «Etat présent de l'Empire Ottoman» 1876.

χιλιάδ. Τάταροι. 2. Ἑλληνολατινικὸς 3,520,000 (ἐξ ὧν 1,200,000 Ἀλβανοί). 3. Σλαβικὸς 4,550,000, ἤτοι 1,500,000 Σερβοκροάται, 3,000,000 Βούλγαροι, 32,000 Κοζάκοι καὶ 18,000 Λιποβάνοι. 4. Καυκασιανὸς 1,020,000 (ἐξ ὧν 1,000,000 Κιρκάσιοι καὶ 20,000 Λαζοί). 5. Ἰνδικὸς (Ἀθίγγανοι) 212,000. 6. Περσικὸς 3,620,000 ἤτοι 2,500,000 Ἀρμένιοι, 1,000,000 Κοῦρδοι καὶ 120,000 Δροῦσοι, Ματουάλοι, κλπ. 7. Σημιτικὸς 1,611,000 (ἐξ ὧν 1,000,000 Ἄραβες, 160,000 Χαλδαῖοι, 158,000 Ἰουδαῖοι καὶ 293,000 Συρομαρωνῖται). —Τὸ ὅλον 28,553,000.

Κατὰ θρησκεύματα δὲ διαιροῦσιν αὐτὸν ὡς ἑξῆς : α'. Μουσουλμάνοι 18,938,000. β'. Χριστιανοὶ 9,465,000 (ἐξ ὧν 3,225,000 τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, 2,920,000 ἀνήκοντες εἰς τὴν Βουλγαρικήν, 2,450,000 εἰς τὴν Ἀρμενικήν, 620,000 εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, 195,000 διαφόρων ἀνατολικῶν αἱρέσεων, 5,000 Διαμαρτυρόμενοι, Ἀρμένιοι)· καὶ γ'. Ἰσραηλῖται 150,000 περίπου.

Διοικητικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς Νομοὺς ἢ Νομαρχίας (Βιλαγέτια), Ἐπαρχίας (Σανδζάκια), Ὑποδιοικήσεις (Καζάδες) καὶ Δήμους (Ναχιέδες) ὡς ἑξῆς :

Νομοὶ ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ.

1. Κωνσταντινουπόλεως,	πρωτεύουσα	ἡ ὁμώνυμος πόλις.
2. Ἀδριανουπόλεως	»	» »
3. Θεσσαλονίκης	»	» »
4. Βιτωλίων (Μοναστὴρ)	»	» »
5. Κοσσόβας	»	ἡ κωμόπολις Πριστίνα.
6. Ἰωαννίνων	»	ἡ ὁμώνυμος πόλις.
7. Σκόδρας (Σκουτάρεως Ἀλβανίας)	»	»

Ἐν τῷ Ἀρχιπελάγει.

8. Τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου, πρωτεύουσα ἡ Χίος.

© SISMANOGLIO MEGARO

Ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

9.	Χουδαβενδικιὰρ	πρωτεύουσα	ἡ Προῦσα.
10.	Καρασσῆ	»	ἡ Βαλουκεσίρ.
11.	Ἀϊδὶν	»	ἡ Σμύρνη.
12.	Ἰκονίου	»	ἡ ὁμώνυμος πόλις.
13.	Ἀγκύρας	»	» »
14.	Ἀδάνων	»	» »
15.	Διαρβεκὶρ	»	» »
16.	Βὰν	»	» »
17.	Μπιτλὶς	»	» κωμόπολις
18.	Δερσὶμ	»	ἡ κωμόπ. Τζεμισκεζέκ.
19.	Χακκιαρὶ	»	ἡ ὁμώνυμος κωμόπολις
20.	Ἐρζερούμ(Θεοδοσιουπόλεως)	»	» πόλις.
21.	Τραπεζοῦντος	»	» »
22.	Σεβαστείας	»	» »
23.	Κασταμονῆς	»	» »

Ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ.

24.	Χαλεπίου	πρωτεύουσα	ἡ ὁμώνυμος πόλις.
25.	Συρίας	»	ἡ πόλις Δαμασκοῦ.
26.	Μααμουρὲτ-οὐλ-Ἀζὶζ	(Μεσοποταμίας),	ἡ κωμόπ. Χαρπούτ.
27.	Μουσοὺλ	πρωτεύουσα	ἡ ὁμώνυμος κωμόπολις
28.	Βαγδατίου	»	» πόλις.
29.	Χιδζὰζ (Ἀραβία)	»	ἡ Μέκκα.
30.	Ὑεμένης	»	ἡ πόλις Σαναά.

Ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

31.	Τριπόλεως Βαρβαρίας,	πρωτεύουσα	ἡ ὁμώνυμος πόλις.
32.	Βεγγάζης	»	» »

Ἐν τῷ ἐπισήμῳ τῆς Αὐτοκρατορίας Ἡμερολογίῳ (Σαλναμὲ) σημειοῦται μεταξὺ τῶν νομῶν καὶ ὁ τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, ὅστις, ὡς γνωστόν, δυνάμει τῆς βερολινείου συνθήκης διοικεῖται προσωρινῶς ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγρικῆς κυβερνήσεως· μεταξὺ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ἡ νῆσος Κύπρος, ἥτις δυνάμει συνθήκης ἰδιαιτέρας μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας κατέχεται προσωρινῶς ὑπὸ τῆς τελευταίας.

Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία.

Νομὸς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπαρχίαι ἐξαρτώμεναι τοῦ νομοῦ Κωνσταντινουπόλεως:

1. Ἐπαρχία Νικομηδείας (Ἰζμὶδ) περιέχουσα τὰς ὑποδιοικήσεις: 1 Ἀδάπαζαρ, 2 Καραμουσὰλ, 3 Κάνδαρα, 4 Κεῖβε.
2. Ἐπαρχία Μετρῶν (Τσατάλτζας) περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις· 5 Μ. Τσεκμετζὲ, 6 Μικροῦ Τζεκμεδζὲ, 7 Σηλυβρίας.

Πρὸς τούτοις αἱ ὑποδιοικήσεις (καϊμακαμλίκια) 8 Πριγκηπονήσων, 9 Βεϊκοζ, 10 Χιλῆς καὶ 11 Κεϊπουζε, ὑπάγονται ἀπ'εὐθείας εἰς τὴν νομαρχίαν Κωνσταντινουπόλεως.

Διοικητικῶς περιέχει τὰς περιφερείας:

Σταυροδρομίου (Μπέη-ογλου) καὶ Γαλατᾶ.
Βεσικτασίου καὶ Βοσπόρου εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς.
Σκουτάρεως καὶ ἀσιατικῆς ἀκτῆς.

Δημαρχιακὰ δὲ τμήματα περιέχει τὰ ἑξῆς δέκα:

1.	Σουλτὰν Βαγιαζήδ.	6.	Σταυροδρομίου καὶ Γαλατᾶ.
2.	Σουλτὰν Μεχμέδ.	7.	Βουγιούκδερε (Βαθυρρύακος).
3.	Δζεράχ πασσᾶ (Ὑψωμαθείων).	8.	Κάνλιδζας.
4.	Βεσικτασίου (Διπλοκιονίου).	9.	Σκουτάρεως (Χρυσουπόλεως).
5.	Γενὶκιοϊ (Νεοχωρίου).	10.	Καδήκιοϊ (Χαλκηδόνος).

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι δημαρχίαι καὶ ἐν ταῖς Πριγκηπονήσοις καὶ ἐν Μακροχωρίῳ.

Νομὸς Ἀδριανουπόλεως.

Ἐπαρχίαι ὑπαγόμεναι εἰς τὸν Νομὸν τοῦτον:

3. Ἐπαρχία Ἀδριανουπόλεως περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις* 12 Οὐζοὺν Κιοπροῦ, 13 Μουσταφᾶ πασᾶ κιοπρουσοῦ, 14 Χάβζα.
4. Ραιδεστοῦ (Τεκφοὺρ-ντὰγ) περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις· 15 Ἡρακλείας, 16 Τσορλοῦ (Τυρολώης), 17 Χαριουπόλεως.

---

* Διὰ τῶν ἀριθμῶν τούτων καὶ τῶν ἐν ἀρχῇ ἑκάστης παραγράφου δηλοῦται ὁ αὐξων ἀριθμὸς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ὑποδιοικήσεων.

© SISMANOGLIO MEGARO

5. Διδυμοτείχου (Διμετόκα) περιλαμβάνουσα τὰς ὑποδιοικήσεις· 18 Ὀρτάκιοϊ, 19 Δεδέαγατζ, 20 Σουφλί.
6. Τεσσαράκοντα Ἐκκλησιῶν (Κὴρκ Κελίσα). Ὑποδιοικήσεις· 21 Ἀχτέπολι (Ἀγαθουπόλεως), 22 Μπαμπᾶ-Ἐσκὶ, 23 Τύρνοβα, 24 Λουλὲ Βουργὰζ, 25 Μηδείας, 26 Βιζύης.
7. Καλλιπόλεως (Γκαλλίπολι). Ὑποδιοικήσεις· 27 Αἴνου, 28 Μυριοφύτου καὶ Περισάσεως (Σιὰρκ κιόϊ), 29 Κεσάνης, 30 Μαλγάρων.
8. Γκιουμουλτζίνας. Ὑποδιοικήσεις· 31 Ἐσκιτζὲ (Ξάνθης), 32 Ἀχὴ Τσελεπῆ, 33 Δαριδερὲ, 34 Σουλτὰν γερί.

Νομὸς Θεσσαλονίκης.

9. Ἐπαρχία Θεσσαλονίκης. Ὑποδιοικήσεις· 35 Στρωμνίτζης, 36 Τικβεσίου, 37 Δοιράνης, 38 Ἀβρὲτ-Χισὰρ. 39 Καραφερὶὲ (Βερροίας), 40 Κιοπρουλοῦ (Βελισσῶν), 41 Κασσανδρείας, 42 Βοδενῶν, 43 Γενιδζὲ-Βαρδὰρ (Γενιτσῶν).
10. Σερρῶν (Σερές). Ὑποδιοικήσεις· 44 Δεμὶρ Χισὰρ, 45 Ζίχνης, 46 Δζουμαὰ, 47 Μελενίκου, 48 Νευροκόπης.
11. Δράμας. Ὑποδιοικήσεις· 49 Σαρὴ Σιαπὰν, 50 Καβάλλας.

Νομὸς Βιτωλίων.

12. Ἐπαρχία Βιτωλίων (Μοναστηρίου). Ὑποδιοικήσεις· 51 Ὀχρίδος, 52 Περλεπὲ, 53 Δζουμαὰ, 54 Σερβίων[1], 55 Φλωρίνης, 56 Κήρτζοβας, 57 Κοζάνης.
13. Πρεσρένης. Ὑποδιοικήσεις· 58 Καλκὰν δελὲν, 59 Λούμας, 60 Γιάκοβας.
14. Δεβρῶν (Δέμπρε). Ὑποδιοικήσεις· 61 Ἐλβασσανίου, 62 Κάτω Δεβρῶν, 63 Μάτας.
15. Κορυτζᾶς (Γκιόρουτζε). Ὑποδιοικήσεις· 64 Ζάρας, 65 Κολώνιας, 66 Καστορίας (Κεσριὲ), 67 Ἀνασελίτσης (Σιατίστης).

Νομὸς Κόσσοβας.

16. Ἐπαρχία Πριστίνης. Ὑποδιοικήσεις· 68 Ἰπεκίου, 69 Περσόβας, 70 Κελὰν, 71 Βελετζετρίνης.

[1] Μετὰ τὴν ἐκχώρησιν τῆς Θεσσαλίας τῇ Ἑλλάδι αἱ ὑποδιοικήσεις Σερβίων, Φλωρίνης καὶ Κοζάνης ἀπετέλεσαν ἰδίαν ἐπαρχίαν (Μουτεσσαριφλίκιον).

17. Σκοπείων (Οὐσκιούπ). Ὑποδιοικήσεις· 72 Ἰστεπίου (Στοβῶν), 73 Παλάγκας, 74 Ραδοβίστης, 75 Κρατόβου, 76 Κοτζάνης, 77 Κομάνοβας.
18. Νόβι-παζάρ. Ὑποδιοικήσεις· 78 Ἄκοβας, 79 Πράνας, 80 Περεπὸλ, 81 Τεργοβίστης, 82 Μητροβίτζης, 83 Νόβι-παζὰρ, 84 Νόβι-Βαρός.
19. Τασλίτζης. Ὑποδιοικήσεις· 85 Ἀκτζὲ Χισὰρ, 86 Πόκας, 87 Γρόβας.

Νομὸς Ἰωαννίνων.

20. Ἐπαρχία Ἰωαννίνων (Γιάνγια). Ὑποδιοικήσεις· 88 Αἰδονατίου, 89 Φιλιάτων, 90 Κονίτσης, 91 Γρεβενῶν (Κρέπενε), 92 Μετζόβου.
21. Ἀργυροκάστρου (Ἔργιρι). Ὑποδιοικήσεις· 93 Πρεμετῆς, 94 Πωγωνιανῆς, 95 Τεπελενῆς, 96 Χειμάρρας, 97 Δελβίνου.
22. Βερατίου. Ὑποδιοικήσεις· 98 Ἰσκαρπὰρ, 99 Αὐλῶνος, 100 Τιμούριτζας.
23. Πρεβέζης. Ὑποδιοικήσεις· 101 Μαργαριτίου, 102 Ἀλασόφιας

Νομὸς Σκόδρας.

24. Ἐπαρχία Σκόδρας. Ὑποδιοικήσεις· 103 Λεσίου, 104 Μιρδιτίας.
25. Δουράτζου (Δυρραχίου). Ὑποδιοικήσεις· 105 Πεκλίν, 106 Τιρὰν, 107 Σιεπὰν, 108 Καβάϊας.

Αἰγαῖον πέλαγος.

Νομὸς τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου.

26. Ἐπαρχία Χίου (Σακήζ). Ὑποδιοικήσεις· 109 Κώου (Ἰστάνκιοϊ), 110 Ψαρρῶν, 111 Ἰκαρίας (Καριὸτ), 112 Καλύμνου, 113 Λέρου.
27. Ρόδου. Ὑποδιοικήσεις· 114 Σύμης (Σιονπεκὶ), 115 Κάσσου, 116 Καρπάθου, 117 Χάλκης.
28. Λήμνου. Ὑποδιοικήσεις· 118 Ἴμβρου, 119 Τενέδου (Ποζδζὰ Ἀδά).

© SISMANOGLIO MUSEUM

29. Μιτυλήνης (Μιδιλί). Ὑποδιοικήσεις· 120 Πλωμαρίου, 121 Μολύβου, 122 Πούνδας.

Μικρὰ Ἀσία.

Νομὸς Χουδαβενδικιάρ.

30. Ἐπαρχία Προύσης. Ὑποδιοικήσεις· 123 Ἰνεχιὸλ, 124 Πιλετζίκ, 125 Κεμλεῖκ (Κίου), 126 Μουδανίων, 127 Μιχαλητζίου, 128 Γενισεχέρ.
31. Καρὰ χισὰρ σαχήπ. Ὑποδιοικήσεις· 129 Πολοβαδίν, 130 Τζὰλ, 131 Σανδηκλὴ, 132 Ἀζιζιέ.
32. Κουτάχιας (Κοτυαίου). Ὑποδιοικήσεις· 133 Ἐσκὶ σεχὲρ, 134 Σιμὰβ, 135 Οὐσὰκ, 136 Κεδούς.

Νομὸς Βαλουκεσίρ (Καρασῆ).

33. Ἐπαρχία Βαλουκεσιρίου. Ὑποδιοικήσεις· 137 Ἀρτάκης (Ἐρδὲκ), 138 Ἀδραμυτίου (Ἐδρεμὶτ), 139 Κυδωνιῶν (Ἀϊβαλὴκ), 140 Πανόρμου (Μπάνδηρμα), 141 Πηγαδητζίου, 142 Κεμὲρ Ἐδρεμίδ.
34. Πίγας (Δαρδανελλίων). Ὑποδιοικήσεις· 143 Ἐζίνης, 144 Ἀϊβαδζὴκ, 145 Λαμψάκου.

Νομὸς Ἀϊδίν.

35. Ἐπαρχία Σμύρνης (Ἰζμίρ). Ὑποδιοικήσεις· 146 Βουρλῶν (Βρυούλλων), 147 Ὀδεμησίου, 148 Παϊνδηρίου, 149 Θυρῶν (Τίρε), 150 Τσεσμὲ (Κρήνης), 151 Φωκαιῶν (Φωτζετέϊν), 152 Νέας Ἐφέσου (Κοὺς Ἀτασῆ), 153 Μενεμένης.
36. Ἀϊδὶν (Ἡλιουπόλεως). Ὑποδιοικήσεις· 154 Ποζδογὰν, 155 Πολδογὰν, 156 Δενιζλῆ, 157 Σωκίων, 158 Ναζιλλῆ.
37. Σαρουχάν. Ὑποδιοικήσεις· 159 Ἀλασεχὶρ (Φιλαδελφείας), 160 Ἀσμᾶ, 161 Ἀκχισὰρ, 162 Περγάμου, 163 Δεμιρτζὶ, 164 Σαλιχλῆ, 165 Σῶμα, 166 Τουργουδλῆ, 167 Κοῦλα (Κολόης), 168 Κὴρκ ἀγὰδζ, 169 Κεδούς.
38. Μεντεσά. Ὑποδιοικήσεις· 170 Πουδρούμ, 171 Ποζογιούκ, 172 Ταβὰς, 173 Κιοπδζεγίζ, 174 Μάκρη, 175 Μαρμαρισίου, 176 Μυλάσου.

Νομὸς Ἰκονίου.

39. Ἐπαρχία Ἰκονίου. Ὑποδιοικήσεις· 177 Ἡρακλείας (Ἔρεγλι), 178 Ἐσπκεσὰν, 179 Ἄκ-σεχὶρ, 180 Ἰλγὶν, 181 Μπέη-σεχὶρ, 182 Μοζκὴρ, 183 Χαδὶμ, 184 Σεϊδὶ-σεχὶρ, 185 Καραμὰν, 186 Καρὰ πινάρ.
40. Πουρδουρίου (Ἀλικαρνασσοῦ). Ὑποδιοικήσεις· 187 Νεφτὶ, 188 Καρὰ ἀγάδζ.
41. Τεκκὲ (Ἀτταλείας). Ὑποδιοικήσεις· 189 Ἀλαΐα, 190 Ἐλμαλῆ, 191 Ἀκσεκὶ, 192 Κάς.
42. Χαμὶδ (Σπάρτης τῆς Πισιδίας). Ὑποδιοικήσεις· 193 Ἐγιρδὶρ, 194 Οὐλουπορλοῦ, 195 Καρὰ ἀγὰδζ, 196 Γιαλβάδζ.
43. Νίγδης. Ὑποδιοικήσεις· 197 Οὐρκοὺ (Προκοπίου), 198 Ἀκσεραΐ. 199 Πόρου, 200 Ἀραβισσῶνος, 201 Νὲβ σεχὶρ (Νεαπόλεως τῆς Καππαδοκίας).

Νομὸς Ἀγκύρας.

44. Ἐπαρχία Ἀγκύρας. Ὑποδιοικήσεις· 202 Ἀγιασοὺ, 203 Μπάλα, 204 Μπέη παζὰρ, 205 Τζηπὴκ Ὀβασὴ, 206 Χαϊμενὲ, 207 Σιβρὶ χισσὰρ, 208 Μηχαληδζὴκ, 209 Ναλλὴ Χὰν, 210 Γιαπὰν ὀβασσῆ.
45. Κὴρ σεχὶρ. Ὑποδιοικήσεις· 211 Κεσκὶν, 212 Μεδζιδιέ.
46. Καισαρείας (Καΐσεριε). Ὑποδιοικήσεις· 213 Ἰνδζεσοῦ, 214 Δεβελί.
47. Γιοζγάδης. Ὑποδιοικήσεις· 215 Μπογαζλαγιὰν, 216 Τζορούμ, 217 Σανγουρλῆ, 218 Μαδέν.

Νομὸς Ἀδάνων.

48. Ἀδάνων. Ὑποδιοικήσεις· 219 Ταρσοῦ, 220 Καρὰ Ἰκπαλλῆ, 221 Μερσίνης.
49. Ἴτς Ἴλ. Ὑποδιοικήσεις· 222 Ἐρμενὰκ, 223 Ἀναμὸρ, 224 Κιουλ-Νὰρ, 225 Μούτ.
50. Μπερεκὲτ νταγή. Ὑποδιοικήσεις· 226 Ἰσλαχιὲ, 227 Μπουλανὴκ, 228 Παγιὰς, 229 Χάσα, 230 Ὀσμανιέ.
51. Κοζάν. Ὑποδιοικήσεις· 231 Χατζὶν, 232 Κὰρς ἢ Ζουλκαδριὲ, 233 Φενικὲ ἢ Μπιλάνκιοϊ.

SISMANOGLIO MEGARO

Νομὸς Διαρβεκίρ.

52. Ἐπαρχία Διαρβεκὶρ (ἀρχ. Ἀμιδα). Ὑποδιοικήσεις· 234 Σιλβὰν, 235 Νίτζα.
53. Μαρδίν. Ὑποδιοικήσεις· 236 Δζέζερε, 237 Σερνὰν, 238 Ὀτιὲ, 239 Νασιμπὶν, 240 Μιδιάτ.
54. Μαλάτια. Ὑποδιοικήσεις· 241 Ἀκτζὲ ντὰγ, 242 Βεχεσνὶ, 243 Χασενὶ Μανσοὺ, 244 Κιάχτα.

Νομὸς Βάν.

55. Ἐπαρχία Βάν. Ὑποδιοικήσεις· 245 Ἀσιρὲτ, 246 Χαϊδαρακλῆ, 247 Κεβὰς, 248 Μὲκς, 249 Ἐρδζὶς, 250 Καρτζεκιὰν, 251 Σεκιανκεβὰς, 252 Τουρδοὺζ, 253 Σενὰκ Μαχμουδὶ, 254 Παρκίρ.

Νομὸς Μπιτλίς.

56. Ἐπαρχία Σὰρδ (Σάρδεων). Ὑποδιοικήσεις· 255 Ἄριβα, 256 Ρητβὰν, 257 Σιρβὰν, 258 Σασούν.
57. Μούς. Ὑποδιοικήσεις· 259 Μπουλανηκλὰρ μὰ Λαζκὲρ, 260 Βαρτὸ μὰ Ἐνὶρ, 261 Βὰν-Μοὺς, 262 Ἀχλατλὰρ καὶ Σασὸν, 263 Χασοὺρ Τάσο, 264 Μουτίκης.

Νομὸς Δερσίμ.

58. Ἐπαρχία Χοζάτ. Ὑποδιοικήσεις· 265 Τσεμεσκιζὲκ, 266 Τζαρσανδζὰκ, 267 Ὀβαδζήκ.
59. Μαζικέρδ. Ὑποδιοικήσεις· 268 Κηζὴλ Ἐκκλήσα, 269 Πάχ.

Νομὸς Χακκιαρή.

60. Ἐπαρχία Τζιολεμέρκ. Ὑποδιοικήσεις· 270 Μπεῖτ-οὺλ-Σεβὰπ, 271 Τσιὰλ, 272 Ἰμαδιέ.
61. Γκεβάρ. Ὑποδιοικήσεις· 273 Σεμδινὰν, 274 Ὀρμάν.
62. Ἐλβάν. Ὑποδιοικήσεις· 275 Νορδοὺζ, 276 Σουκιουχτί.

Νομὸς Ἐρζερούμ.

63. Ἐπαρχία Ἐρζιντζάν. Ὑποδιοικήσεις· 277 Ὀβαδζὶκ, 278 Κουρού-Τσάϊ, 279 Κοζιτζὰν, 280 Κεμάχ.
64. Μπαϊμπούρδ. Ὑποδιοικήσεις· 281 Μαζκὲρδ, 282 Μπασενλὲρ, 283 Τερτζὰν, 284 Χανὲς, 285 Κεϊφὶ, 286 Ἐσὶρ, 287 Σιρὰν, 288 Κελκίτ.
65. Μπαγιαζίτ. Ὑποδιοικήσεις· 289 Ἀλισκὲρδ, 290 Ἀντὰμπ, 291 Κιρκκλήσε, 292 Διαδίν.

Νομὸς Τραπεζοῦντος.

66. Ἐπαρχία Τραπεζοῦντος (Τραπεζόν). Ὑποδιοικήσεις· 293 Ὀρδοὺ (Κοτύωρα), 294 Ὄφ, 295 Τρίπολις, 296 Βακοὺφ, 297 Σουρμελᾶ, 298 Κερασοῦς, 299 Κιορελέ.
67. Λαζικῆς (Λαζιστάν). Ὑποδιοικήσεις· 300 Χόμπα, 301 Ἀθῆναι (Ἀτίνε).
68. Γκιουμουσχανὲ (Χαλδείας). Ὑποδιοίκησις· 302 Τυρόλ.
69. Δζιανὶκ (Σαμψοῦντος ἢ Ἀμισοῦ[1]). Ὑποδιοικήσεις· 303 Οὔνια (Οἰνόη), 304 Τσαρσαμπὰ, 305 Μπάφρα, 306 Θέρμαι, 307 Κάτισα.

Νομὸς Σιβὰς (Σεβαστείας).

70. Ἐπαρχία Ἀμασείας. Ὑποδιοικήσεις· 308 Ὀσμανδζὶκ, 309 Κιοπροὺ, 310 Λαδιλὶκ, 311 Μεδζὶτ Ὀιζοῦ, 312 Μερζιφοὺν, 313 Κιουμοὺς Μαδέν.
71. Τοκάτ. Ὑποδιοικήσεις· 314 Ἐρμπαᾶ, 315 Ζίλε.
72. Σιβάς. Ὑποδιοικήσεις· 316 Νιξὰρ (Νεοκαισάρεια), 317 Μπελιὲζ ἐλὶ, 318 Τῆνος, 319 Χαφίκι, 320 Δαρεντὲ, 321 Διβρίκι, 322 Ἀζιζιὲ, 323 Κὸτς-Γιερὶ 324 Κεσρούν.
73. Καραχισὰρ-ι-Σαρκί. Ὑποδιοικήσεις· 325 Ἀλουτσερὲ, 326 Χαμιδιὲ, 327 Σουσεχρὶ, 328 Κογιοὺλ-Χισάρ.

Νομὸς Κασταμονῆς.

74. Ἐπαρχία Κασταμονῆς. Ὑποδιοικήσεις· 329 Ἀρὰτς, 330 Οὐσκουλούπ, 331 Ἰνέπολις, 332 Τζίδα, 333 Ζαφράμπολου, 334 Ταταΐ, 335 Τὰς Κιοπρὶ 336 Τόσια.
75. Μπόλου. Ὑποδιοικήσεις· 337 Ἐρεϊλὶ (Ποντοηράκλεια), 338

[1] Ἡ ἐπαρχία Ἀμισοῦ διὰ τὸ εὔφορον καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐν αὐτῇ διενεργουμένου ἐμπορίου διοικεῖται ἀνεξαρτήτως τοῦ νομοῦ. Μόνον δὲ ὡς πρὸς τὸν δικαστικὸν κλάδον ὑπάγεται τῷ νομῷ Τραπεζοῦντος.

SISMANOGLIO ARCHIVE

Μπαρτὶν (Παρθένιον), 339 Δούζδζε, 340 Γκέρεδε, 341 Γκιοϊνούκ.

76. Σινώπης. Ὑποδιοικήσεις· 342 Στέφανη, 343 Μπόϊ-Ὀβασί.

77. Τσαγκιρὶ (Γαγγρῶν). Ὑποδιοικήσεις· 344 Τσερκὲζ, 345 Καλεδζίκ.

Συρία.

Νομὸς Χαλεπίου.

78. Ἐπαρχία Χαλεπίου. Ὑποδιοικήσεις· 346 Ἀδελίπ, 347 Ἰσκενδεροὺν (Ἀλεξανδρέττα), 348 Ἀντάκια (Ἀντιόχεια), 349 Τζιουμπούλ, 350 Μπιλὰν, 351 Σουγοὺρ, 352 Χαρὲμ, 353 Ἀϊντὰπ, 354 Κελὶς, 355 Μεσχενὲ, 356 Μαρὲτ-ούλ-Οὐμάν.

79. Οὔρφα. Ὑποδιοικήσεις· 357 Μπιρεδζίκ, 358 Ρουμ-Καλὲ, 359 Σερβέτζ.

80. Ζόρ. Ὑποδιοικήσεις· 360 Ἐλμπ-ού-Κεμὰλ, 361 Ρεὲς-ούλ-Ἄϊν, 362 Ράκκα, 363 Οὐρμπὰν, 364 Ἀσαρᾶ.

81. Μαράς. Ὑποδιοικήσεις· 365 Ἐλβεστάν, 366 Ἀντρὶν, 367 Παζαρδζίκ, 368 Ζεϊτούν.

Νομὸς Συρίας.

82. Ἐπαρχία Δαμασκοῦ. Ὑποδιοικήσεις· 369 Μπαλμπὲκ (Ἡλιούπολις), 370 Μπακὰ, 371 Δζεμπὲλ Καλεμοὺν, 372 Χασεμπιὰ, 373 Ρασιὰ, 374 Νεμπὲκ, 375 Βαδί-ούλ-Ἀδζέμ.

83. Μπάλκα. Ὑποδιοικήσεις· 376 Σάλτα, 377 Μαάν.

84. Βηρυττοῦ (Μπεϊρούτ). Ὑποδιοικήσεις· 378 Σάϊδα (Σιδὼν), 379 Σοὺρ (Τύρος), 380 Μερδζιούν.

85. Χοράν. Ὑποδιοικήσεις· 381 Δζεμπὲλ-δουρούς, 382 Ἀδζελοὺν, 383 Κανιταρά.

86. Χάμα (Ἐπιφανείας). Ὑποδιοικήσεις· 384 Δζεμπὲλ-βερεκὲτ, 385 Χούμους.

87. Ταραμπουλοὺς Σιὰμ (Τρίπολις Συρίας). Ὑποδιοικήσεις· 386 Χασὰν-ούλ-Ἐκρὰδ, 387 Σαφετία, 388 Ἀκκιάρ.

88. Ἄκκια (Ἄκρη). Ὑποδιοικήσεις· 389 Χαϊφᾶ, 390 Τιμπέρια, (Τιβεριὰς), 391 Μὲφδ, 392 Νασιρά.

89. Λαζκιὲ (Λαοδικείας). Ὑποδιοικήσεις· 393 Σιχοὺν, 394 Μερκάπ.

90. Κουδοὺς-Σερὶφ (Ἱεροσολύμων[1]). Ὑποδιοικήσεις· 395 Χαλὶλ-Ραχμὰν, 396 Γάζα. 397 Λὲδ (Λύδη), 398 Ἰάφα (Ἰόππη).

Νομὸς Μαμουρὲτ-ούλ-Ἀζίζ (Μεσοποταμίας).

91. Ἐπαρχία Ἐργανή. Ὑποδιοικήσεις· 399 Μπάλο, 400 Σιβρίκ.

92. Μαμουρὰτ-ούλ-Ἀζίζ. Ὑποδιοικήσεις· 401 Ἐγίν, 402 Κεμπάν.

Νομὸς Μουσούλ.

93. Ἐπαρχία Μουσούλ. Ὑποδιοικήσεις· 403 Ἐρμπὶλ (Ἄρβηλα), 404 Ράνια, 405 Ρεβαντὶς, 406 Σαλαχιὲ, 407 Κιὸϊ-σανδζάκ.

94. Σουλεϋμανιέ. Ὑποδιοικήσεις· 408 Μπαζμπὰν, 409 Σεχὲρπαζὰρ, 410 Καραδὰγ, 411 Γκιοὺλ-ἀμπὲρ, 412 Μερεκὲ, 413 Δεχοὺκ, 414 Ζάχο, 415 Ζιμπὰρ, 416 Σαντζὰρ, 417 Ἄκαρα, 418 Ἰμαδιὲ, 419 Ἀδι-ούλ-δζεβάζ.

Νομὸς Βαγδατίου.

95. Ἐπαρχία Βαγδατίου. Ὑποδιοικήσεις· 420 Χαγκὶν, 421 Χορασὰν, 422 Δελὶμ, 423 Σαμάρα, 424 Κιαζιμιὲ, 425 Κιοὺτ, 426 Ἄννα, 427 Μενδελί.

96. Μπάσρας (Βασόρας). Ὑποδιοίκησις· 428 Κούρνα.

97. Χίλλε. Ὑποδιοικήσεις· 429 Διβανιὲ, 430 Σιμάβα, 431 Σιαμιέ.

98. Ἰμαρέ. (Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, περιλαμβανούσῃ πολλὰ μέρη τῆς ἐρήμου, κατοικοῦσι νομαδικαὶ φυλαί, ὧν ἑκάστη ἔχει ἴδιον σεΐχην ὡς ἀρχηγὸν, δὲν ὑπάρχουσιν ὑποδιοικήσεις.)

99. Κερμπελᾶ. Ὑποδιοικήσεις· 432 Ζάρα, 433 Νεδζὲφ, 434 Χίνδιε.

100. Μουντεφίκ. Ὑποδιοίκησις· 435 Σεβὶκ-ούλ-Σουγιούχ. (Ἐκτὸς τῆς ὑποδιοικήσεως ταύτης ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἄλλα διαμερίσματα κατοικούμενα ὑπὸ νομαδικῶν φυλῶν, διοικουμένων διὰ τῶν σεΐχων αὐτῶν.)

101. Χεδζέδ. Ὑποδιοίκησις· 436 Κατίφ. (Τὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν λεχθέντα ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην.)

---

[1] Ἐπειδὴ ἡ ἐπαρχία Ἱεροσολύμων ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῇ ἱερῶν προσκυνημάτων Μουσουλμάνων, Χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων, κατέχει ἐξαιρετικὴν θέσιν, διοικεῖται ἀνεξαρτήτως τοῦ νομοῦ.

© SISMANOGLIO MUSEUM

Ἀραβία.

Νομὸς Χιδζάζ.

102. Ἐπαρχία Δζίδδε. Ὑποδιοίκησις· 437 Ράμπι.
103. Μέκκεϊ-μουκερρεμὲ (Μέκκας). Ὑποδιοικήσεις· 438 Σεβακὶν, 439 Ταΐφ, 440 Λεπὲτ, 441 Μασσοῦ.
104. Μεδινέϊ-μουνεβερρὲ (Μεδίνης). Ὑποδιοικήσεις· 442 Σελεύκεια, 443 Κογιούμ, 444 Μεδαΐν, 445 Τισφοὺν, 446 Ἰέμπου-ἐλ-μπάχρ.

Νομὸς Ὑεμένης.

105. Ἐπαρχία Σαναᾶ. Ὑποδιοικήσεις· 447 Ἐνὲς, 448 Γερὶμ, 449 Χαζὰζ, 450 Χατζὲρ, 451 Χαδδὲ, 452 Ρεδδὰ, 453 Γιεμὲν (Ὑεμένη), 454 Ζαμὰν, 455 Σούδα, 456 Ἰμρὰν, 457 Κιόκμπιαν.
106. Ταάζ. Ὑποδιοικήσεις· 458 Τάτιε, 559 Χίδζριε, 460 Ἀδὶν, 461 Μέκνι.
107. Χάδιδε (Χοδεϊδᾶ). Ὑποδιοικήσεις· 462 Ἀρὶς, 463 Φικκγιὲ 464 Νερδζὲλ, 465 Δζεμπέλι-ριμᾶ, 466 Χατζοὺρ, 467 Ζουγεδιὲ, 468 Ζεμπὶρ, 469 Λίτζα.
108. Ἀσήρ. Ὑποδιοικήσεις· 470 Μπενὶ-σεχὲρ, 471 Δζεμπιὲ, 472 Ριδζάλι-Ἄτα, 473 Γαμὶδ, 474 Γάνγαρα, 475 Μαχαΐλ.

Ἀφρική.

Νομὸς Τριπόλεως Βαρβαρίας (Ταραμπουλοὺς-οὐ-Γάρμπ).

109. Ἐπαρχία Ταραμπουλοὺς-οὐ-Γάρμπ. Ὑποδιοικήσεις· 476 Ζαβιὲ, 477 Ἀδζιλὰτ, 478 Γουρμπὰν, 479 Μενσεμπέ.
110. Δζεμπέλ. Ὑποδιοικήσεις· 480 Ναλοὺτ, 481 Γαδαμὶ, 482 Χάφσα, 483 Κάστο.
111. Χουμούς. Ὑποδιοικήσεις· 484 Ὄρφελε, 485 Τερχοὺν, 486 Σὲρτ, 487 Ζιλετέϊν, 488 Μασλάτα, 489 Μασράτα.
112. Φεζάν. (Ἡ ἐπαρχία αὕτη κατοικεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ νομαδικῶν φυλῶν.)

Νομὸς Βεγγάζης.

113. Ἐπαρχία Βεγγάζης. Ὑποδιοικήσεις· 490 Τζιδζαμπιὲ, 491 Μπεραασιὲ, 492 Οὐδζιλε, 493 Βετσάλου, 494 Ἀβακὶρ, 495 Δέρνε, 496 Μερὶτς, 497 Μπομικτόκ.

Ἐν ταῖς Ἀφρικανικαῖς κτήσεσι τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας περιλαμβάνονται ἥ τε Ἡγεμονία τῆς Τύνιδος (Τούνους ἱμαρετὶ) καὶ ἡ Χεδιβεία τῆς Αἰγύπτου (Μησὴρι Χεδιβιγετὶ), περὶ ἧς γίνεται λόγος κατωτέρω ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ.

Δημοσία Ἐκπαίδευσις.

Ἀνώτεραι σχολαὶ τοῦ Κράτους.

1. Ἀνωτέρα Πολιτικὴ Σχολὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

Πρόγραμμα: Ἀραβικὴ, περσικὴ, τουρκικὴ καὶ γαλλική.—Μαθηματικά.—Φυσική.—Ἀνθρωπολογία.—Ἱστορία.—Ἐθνογραφία. — Πολιτικὴ οἰκονομία. —Γεωγραφία καὶ Στατιστική.—Νομικά.

Καθηγηταί: Εἴκοσι καὶ τρεῖς τὸν ἀριθμόν.

Μαθηταί: Διακόσιοι τὸν ἀριθμόν.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ εἰσὶ δεκτοὶ μαθηταὶ ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκείας, πάσης τάξεως ὑπήκοοι τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου.

Ἡ σχολὴ κεῖται ἀπέναντι τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως παρὰ τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺδ Β'.

2. Λύκειον «Σουλτανιέ».

Πρόγραμμα: Ἀραβικὴ, περσικὴ, τουρκικὴ καὶ γαλλικὴ ὑποχρεωτικαὶ, Racines grecques et latines ἐπίσης ὑποχρεωτικαὶ καὶ ἑλληνικὴ διὰ τοὺς βουλομένους. (Ἄλλοτε ἐδιδάσκοντο καὶ ἡ ἀρμενικὴ καὶ βουλγαρικὴ, ἀλλ' ἀπὸ τριῶν ἐτῶν αἱ θέσεις αὗται κατηργήθησαν.)—Φυσική.— Μαθηματικά.—Φιλοσοφία.—Ἱστορία.— Γεωγραφία. — Ζωγραφικὴ καὶ Ἰχνογραφία.—Διπλογραφία καὶ Γυμναστική.

© SISMANOGLIO

Διεύθυνσις : Τὸ προσωπικὸν τῆς Διευθύνσεως σύγκειται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, ὑποδιευθυντοῦ, λογιστοῦ, γραμματέως, διερμηνέως, ὑπολογιστοῦ, ταμίου καὶ ἰατροῦ.

Καθηγηταί : Τριάκοντα καὶ τέσσαρες τὸν ἀριθμόν.

Προγυμνασταὶ μετὰ τοῦ ἀρχιπρογυμναστοῦ : Δέκα καὶ ὀκτώ.

Θεράποντες : Τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμόν.

Μαθηταί : 320 ἐσωτερικοί, 16 ἡμίτροφοι καὶ 63 ἐξωτερικοὶ (ἐκ διαφόρων ἐθνικοτήτων τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐξ ἄλλων Ἐπικρατειῶν).

Ἡ Σχολὴ «Σουλτανιὲ» κεῖται ἐν Σταυροδρομίῳ ἐν τῷ Γαλατᾶ-Σεραΐῳ.

3. Πολιτικὴ Ἰατρικὴ Σχολή.

Αὕτη κεῖται παρὰ τὰ Βυζαντινὰ ἀνάκτορα παρὰ τῇ πύλῃ Ἀχοὺρ καποῦ.

Πρόγραμμα : Ἀραβοπερσοτουρκικὴ καὶ γαλλικὴ γλῶσσα καὶ πάντα τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης διδασκόμενα διὰ τῆς τουρκικῆς γλώσσης.

Καθηγηταί : Τριάκοντα καὶ δύω.

Μαθηταί : Πεντακόσιοι μέχρις ἑξακοσίων.

Ἐντὸς τῆς σχολῆς ὑπάρχει καὶ νοσοκομεῖον μετὰ περιωρισμένου ἀριθμοῦ κλινῶν.

Οἱ ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης ἀποφοιτῶντες, διορίζονται εἰς θέσεις δημοτικάς.

Καὶ ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ γίνονται δεκτοὶ μαθηταὶ ἄνευ διακρίσεως θρησκείας ἢ φυλῆς.

Σ η μ. Ἡ Στρατιωτικὴ Ἰατρικὴ Σχολὴ ὑπάγεται εἰς τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον καὶ μνεία ταύτης γίγνεται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

4. Διδασκαλεῖον Σχολαρχείων.

5. Διδασκαλεῖον Δημοτικῶν.

6. Διδασκαλεῖον πρὸς μόρφωσιν διδασκαλισσῶν.

Τὰ τρία ταῦτα Διδασκαλεῖα ἀποκλειστικῶς ἀφωρισμένα πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων διὰ τὰ σχολεῖα τῶν Μουσουλμάνων, δὲν δέχονται εἰμὴ μουσουλμανόπαιδας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Εἰς τὰ τρία ταῦτα διδασκαλεῖα διδάσκουσιν εἴκοσι καὶ εἷς καθηγηταί, ἐξ ὧν ἡ διεθύντρια τοῦ διδασκαλείου τῶν κορασίων καὶ αἱ διδάσκαλοι τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς μουσικῆς εἰσὶ Μουσουλμανίδες.

Κατώτεραι σχολαί.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολαρχεῖα, προκαταρκτικαὶ σχολαὶ καὶ δημοτικαί, ἀποκλειστικῶς ὡρισμέναι διὰ τὸ μουσουλμανικὸν στοιχεῖον ἀρρένων καὶ θηλέων, ὑπάρχουσι τριακόσια τριάκοντα ὀκτώ, ἐξ ὧν ἑκατὸν τεσσαράκοντα παρθεναγωγεῖα, τὰ δὲ λοιπὰ ἀρρένων.

Πρόγραμμα τῶν προκαταρκτικῶν σχολῶν : Ἀραβοπερσοτουρκική. —Γαλλική.—Κοράνιον.—Ἱστορία.—Γεωγραφία. — Μαθηματικὰ καὶ Καλλιγραφία.

Πρόγραμμα τῶν δημοτικῶν : Κοράνιον.—Ἀνάγνωσις. —Ἀριθμητική.—Γραφή.—Θρησκευτικά.—Γεωγραφία κατ' ἐπιτομήν. —Ἱστορία τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους.—Γραμματική.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρω σχολῶν ὑπολογίζεται εἰς 18,000—20,000. Περὶ τοὺς διακοσίους δὲ ἀριθμοῦνται οἱ διδάσκαλοι.

Τὰς δαπάνας τῶν σχολῶν τούτων, ἐκτὸς μικρῶν ποσῶν, χορηγουμένων παρὰ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν μαθητῶν, λόγῳ διδάκτρων, καλύπτει τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἰδιοσυντήρητα προκαταρκτικὰ ἢ δημοτικὰ σχολεῖα περὶ τὰ τριάκοντα.

Σχολαρχεῖα Ἐπαρχιῶν.

Καθ' ὅλην τὴν Αὐτοκρατορίαν μέχρι τῆς σήμερον κατηρτίσθησαν τριακόσια ἑβδομήκοντα σχολαρχεῖα ἀρρένων, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τὰς δέκα καὶ πέντε χιλιάδας μαθητῶν. Μεταξὺ τούτων δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια τῶν Μουσουλμάνων ἐν Σμύρνῃ, Προύσῃ, Θεσσαλονίκῃ, Τραπεζοῦντι καὶ Βηρυττῷ, καθὼς καὶ τὰ ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι καὶ πρωτευούσαις νομαρχιῶν τινων ἀπό τινων ἐτῶν καταρτισθέντα εὐάριθμα παρθεναγωγεῖα.

Τὸ ἐπίσημον ἡμερολόγιον δὲν ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτικῶν μουσουλμανικῶν σχολείων.

Εἰς τὰ σχολαρχεῖα ταῦτα ἀποκλεισικῶς φοιτῶσι μουσουλμανόπαιδες, τὸ δὲ πρόγραμμα αὐτῶν εἶναι τὸ ἐν τοῖς σχολαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως, ἐξαιρέσει τοῦ μαθήματος τῆς γαλλικῆς γλώσσης.

Ὀρφανοτροφεῖον.

Κεῖται πλησίον τοῦ τεμένους Σουλτὰν Σελὴμ, ἄνωθεν τῆς συνοικίας Τζιβαλίου.

Ἐν τούτῳ διαιτῶνται περὶ τὰ διακόσια πεντήκοντα ὀρφανὰ μουσουλμανικῆς θρησκείας, διατηρεῖται δὲ διὰ χορηγιῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ συνεισφορῶν ἀτομικῶν.

Ἐφορεύει τοῦ ὀρφανοτροφείου ὁ «Μουσουλμανικὸς ἐκπαιδευτικὸς Σύλλογος», οὗτινος τὰ μέλη διδάσκουσι τὰ ἐν τῷ προγράμματι μαθήματα δωρεάν.

Μεδρεσέδες.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σχολῶν ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ καθ' ὅλην τὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς Μ ε δ ρ ε σ έ δ ω ν, οὓς δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ ι ε ρ α τ ι κ ὰ ς καὶ ν ο μ ι κ ὰ ς σχολάς. Αὗται συντηροῦνται διὰ τῶν προσόδων τῶν ἀφιερωμάτων, δι' ὧν ἐπροίκισαν αὐτὰς οἱ ἱδρυταὶ καὶ κτίτορες, σουλτάνοι, μεγιστᾶνες ἢ καὶ ἁπλοῖ ἰδιῶται. Ἐν αὐταῖς φοιτῶσι μαθηταὶ προηγμένης ἡλικίας ἐπὶ ἔτη πολλὰ καὶ ἄνευ ὡρισμένης ἐποχῆς διδασκόμενοι κατ' ἀρχαίαν μέθοδον τὴν ἀραβικὴν, θρησκευτικὰ καὶ νομικά. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι ὀνομάζονται σ ο χ τ ά δ ε ς καὶ κατὰ παραφθορὰν σ ο φ τ ά δ ε ς, εἰσὶ δὲ πολυπληθέστατοι ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Στρατιωτικαὶ σχολαί.

1. Ἀνωτέρα Στρατιωτικὴ Σχολὴ ἐν Ταξιμίῳ.

Πρόγραμμα : Ἀραβοπερσοτουρκική.—Γαλλική.—Τοπογραφία.—Γεωγραφία στρατιωτική.—Γεωμετρία.—Τριγωνομετρία.—Ἄλγεβρα.—Χημεία.—Ἀρχιτεκτονική.—Ὁδοποιΐα.—Σιδηροδρομικὴ καὶ ὑδρωματική.—Ἱππασία.—Κτηνιατρική.—Ὑγιεινή.—Χειρισμὸς ὅπλων.—Πολεμικὴ τέχνη.

Καθηγηταί: Διευθυντὴς καὶ ὑποδιευθυντὴς μετὰ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ καθηγητῶν καὶ ὀκτὼ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς διευθύνσεως.

Μαθηταί : Τετρακόσιοι μέχρι πεντακοσίων.

2. Προκαταρκτικὴ Στρατιωτικὴ Σχολή.[1]

Πρόγραμμα : Ἀραβοπερσοτουρκικὴ καὶ γαλλική.— Γεωμετρία. — Τριγωνομετρία.—Κοσμογραφία.—Ἄλγεβρα.— Γενικὴ ἱστορία.—Μηχανική.—Ἀρχιτεκτονική.— Ἰχνογραφία καὶ Γυμναστική.

Καθηγηταί : Διευθυντὴς καὶ καθηγηταὶ εἴκοσι καὶ πέντε.

Μαθηταί : Διακόσιοι.

3. Κατώτεραι Στρατιωτικαὶ Σχολαί.

Τοιαῦται ὑπάρχουσιν ὀκτώ : Ἐν Σογοὺκ Τσεσμὲ, παρὰ τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, Γκιουλχανὲ (ἐντὸς τῶν Βυζαντινῶν ἀνακτόρων), Σουλτὰν Μεχεμὲδ (Φατὶχ), Κοδζὰ Μουσταφᾶ πασσᾶ (ἐντὸς τοῦ Τζιβαλίου), Βεσικτὰς, Χρυσοπόλει, ἐν δυσὶ θέσεσιν, ἐν Τοπτασῇ καὶ ἐν Πασσᾶ Καπουσῇ, καὶ ἐν Ἐγιουπίῳ.

Διδάσκαλοι : Ἐν ταῖς ὀκτὼ ταύταις σχολαῖς διδάσκουσιν ἑβδομήκοντα καὶ δύω διδάσκαλοι.

Μαθηταί : Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτώντων εἰς αὐτὰς μαθητῶν ὑπερβαίνει τοὺς δισχιλίους.

Ἐπιτηρηταί : Ἑκάστη σχολὴ ἐπιτηρεῖται ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν, ὥστε ἐν ταῖς ὀκτὼ σχολαῖς ὑπάρχουσιν εἴκοσι καὶ τέσσαρες ἐπιτηρηταί.

4. Στρατιωτικὴ Ἰατρικὴ Σχολὴ
ἐντὸς τῶν Βυζαντινῶν ἀνακτόρων.

Διευθυντής : Μάρκο πασσᾶς στρατηγὸς (φερίκ).

Ὑποδιευθυντής : Ἀχμὲτ πασσᾶς ἀντιστράτηγος (μίρι-λιβᾶ).

Ἐπόπτης : Χασὴμ ἐφένδης ἀντισυνταγματάρχης.

Καθηγηταὶ ἐπίτιμοι : Σπυρίδων Μαυρογένης ἐφένδης βαθμοῦ Μπαλιᾶ· Σέρβιτζεν ἐφένδης βαθμοῦ α' τάξεως, α' βαθμοῦ.

Καθηγηταὶ τακτικοί : Φαὶκ πασσᾶς (Δελασούδα), Καλλίας ἐφένδης β' βαθμοῦ Μουτεμαὶζ, οἱ συνταγματάρχαι· Ἀριστείδης Ζῶ-

[1] Ἡ σχολὴ αὕτη κεῖται ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς πρώτης.

τος βέης, Ἀντρανὶκ βέης, Φερδινὰνδ βέης, Ἀλέξανδρος Ζωηρὸς βέης καὶ Σαὶπ βέης, οἱ ἀντισυνταγματάρχαι· Ἀγκὸπ βέης, Παυλάκης (Φενερλῆς) βέης, Ἀχμὲδ Χιλμῆ βέης, Μεχμὲδ Νουρῆ βέης, Ναφὶζ βέης, Χουσεὶν Ρεμζὴ βέης καὶ Βοκόνσκι βέης (Πολωνὸς), ἐν ὅλοις δέκα καὶ ἓξ μεθ' ἑτέρων εἴκοσι καὶ πέντε καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν διαφόρων στρατιωτικῶν βαθμῶν ἀντισυνταγματάρχου, ταγματάρχου καὶ λοχαγοῦ.

Μαθηταί: Ἐσωτερικοὶ περὶ τοὺς τετρακοσίους πεντήκοντα, ἐξωτερικοὶ δὲ περὶ τοὺς πεντήκοντα.

5. Προκαταρκτικὴ Στρατιωτικὴ Ἰατρικὴ Σχολή, ἐντὸς τῶν Βυζαντινῶν ἀνακτόρων.

Καθηγηταί: Δέκα καὶ ἓξ.
Ἐπιτηρηταί: Ἑπτὰ ἀξιωματικοί.
Μαθηταί: Περὶ τοὺς διακοσίους.

Σημ. Ἐν μὲν ταῖς στρατιωτικαῖς σχολαῖς γίνονται δεκτοὶ ἀποκλειστικῶς μουσουλμανόπαιδες, τῶν μὴ μουσουλμανικῶν κοινοτήτων, ὡς γνωστόν, ἀπηλλαγμένων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· ἀλλ' ἔν τε τῇ στρατιωτικῇ ἰατρικῇ σχολῇ καὶ ἐν τῇ προκαταρκτικῇ αὐτῆς φοιτῶσι μαθηταὶ ἐξ ὅλων τῶν ἐθνικοτήτων τῆς Αὐτοκρατορίας ἄνευ διακρίσεως θρησκείας.

Ἐντὸς τῆς ἰατρικῆς στρατιωτικῆς σχολῆς ὑπάρχει καὶ νοσοκομεῖον μετὰ ἑκατὸν κλινῶν, εἰς ὃ γίνονται δεκτοὶ ἀσθενεῖς ἐξ ὅλων τῶν κοινοτήτων.

Πλὴν τῶν Παρασκευῶν καὶ Κυριακῶν, καθ' ἑκάστην ἐν τῇ σχολῇ παρευρίσκονται ἰατροί, χειρουργοὶ καὶ μαῖαι, ἐπισκεπτόμενοι δωρεὰν τοὺς προσερχομένους πολυπληθεῖς ἀσθενεῖς.

6. Ναυτικὴ Σχολή, ἐν Χάλκῃ.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκουσιν εἴκοσι καὶ τρεῖς καθηγηταὶ τὰ ἐν τῷ προγράμματι ὡρισμένα εἰδικὰ τῇ σχολῇ μαθήματα.

Εἰς τὴν σχολὴν ταύτην γίνονται δεκτοὶ μόνον μουσουλμανόπαιδες διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν καὶ ἡ στρατιωτικὴ σχολὴ δὲν δέχεται μαθητὰς ἐκ τῶν μὴ μουσουλμανικῶν κοινοτήτων.

Πολυτεχνεῖον ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ.

Ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ, εἰς ὃ γίνονται δεκτοὶ μαθηταὶ ἄνευ διακρίσεως θρησκείας, ἐκτὸς τῆς ἀραβοπερσοτουρκικῆς γλώσσης καὶ τῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων διδάσκονται 300--350 μαθηταὶ καὶ τὰς ἑπομένας τέχνας: μηχανικὴν, σιδηρουργικὴν, λεπτουργικὴν, κοσμητικὴν, ἐπιπλοποιΐαν, λιθογραφικὴν, τυπογραφικὴν, ζωγραφικὴν, βιβλιοδετικὴν, κατασκευὴν στοιχείων, ὑποδηματοποιΐαν καὶ ἄλλας παρομοίας.

Διεύθυνσις καὶ προσωπικὸν καθηγητῶν ἀπαρτίζεται ἐκ δέκα καὶ ἓξ προσώπων.

Ἐντὸς τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἐμπορίου, ἐν τῷ τμήματι τῶν Δασῶν καὶ Μεταλλείων συνέστη σχολὴ ἰδιαιτέρα, εἰς ἣν φοιτῶσιν οἱ βουλόμενοι νὰ διορισθῶσιν εἰς θέσεις ἐποπτῶν καὶ μηχανικῶν τῶν δασῶν καὶ μεταλλείων.

Πλὴν τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν ὑπαγομένων τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, τῆς ναυτικῆς, ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, καὶ τοῦ πολυτεχνείου ἐκ τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἐμπορίου, αἱ λοιπαὶ μουσουλμανικαὶ σχολαὶ ὑπάγονται τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας (Μααρίφι Οὐμιμιγὲ Ναζαρετὶ), περιλαμβάνοντι δύο συμβούλια, τὸ διοικητικὸν καὶ τὸ ἐξελεγκτικὸν, διαιρούμενα εἰς διάφορα τμήματα.

Μουσταφᾶ πασσᾶς, ὑπουργὸς καὶ ἀνώτατος πρόεδρος.

Μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου.

Ἀχμὲτ Χαμδῆ ἐφένδης, διευθυντὴς τοῦ ἐξελεγκτικοῦ τμήματος, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως βιβλίων καὶ τῶν τυπογραφείων.

Ἀζὶζ βέης, διευθυντὴς τοῦ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων σχολῶν τμήματος καὶ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ συμβουλίου, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν σανιὲ μουτεμαὶζ (β' βαθμοῦ α' τάξεως).

Σελὶμ ἐφένδης, διευθυντὴς τοῦ ἐπὶ τῶν σχολαρχείων (ρουσδιὲ) τμήματος, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν ρουτπέ-ι-αὐλιᾶ σίνφι σανὶ (α' βαθμοῦ β' τάξεως).

SISMANOGLIO MEGARO

Δζεβδὲτ ἐφένδης, διευθυντὴς τοῦ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων (σηπγιὰν) τμήματος, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν σανιὲ μουτεμαΐζ (β' βαθμοῦ α' τάξεως).

Μαχζὰρ βέης, διευθυντὴς τοῦ λογιστικοῦ τμήματος, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν ρουτπέ-ι-οὐλᾶ σίνφι σανὶ (α' βαθμοῦ β' τάξεως).

Μεχμὲτ βέης, γενικὸς γραμματεύς, φέρων τὸν βαθμὸν σανιὲ σίνφι σανισὶ (β' βαθμοῦ β' τάξεως).

Τμῆμα ἐξελεγκτικόν.

Σακὶρ ἐφένδης, ἐξελεγκτὴς τῶν τουρκικῶν βιβλίων.—Ναὴμ βέης, ἐξελεγκτὴς τῶν ἑλληνικῶν καὶ γαλλικῶν βιβλίων, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν σαλισὲ γ' βαθμοῦ.—Ἀβραὰμ ἐφένδης Βαπορίδης, ἐπιθεωρητὴς τῶν τυπογραφείων καὶ βιβλιοπωλείων, φέρων τὸν πολιτικὸν βαθμὸν σαλισὲ γ' βαθμοῦ.— Μικαὲλ ἐφένδης Ἀστσιὰν, ἐξελεγκτὴς τῶν ἀρμενικῶν βιβλίων καὶ ἐπιθεωρητὴς τῶν τυπογραφείων.

Ἑλληνικὴ ἐκπαίδευσις.

Τὴν ἀνωτέραν ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν ἐκπροσωπεῖ

Ἡ ἐν Φαναρίῳ Μεγάλη τοῦ Γ. Σχολὴ

Ἡ σχολὴ αὕτη, διάδοχος τῆς ἐπὶ Βυζαντινῶν παρὰ τῷ Πατριαρχείῳ λειτουργούσης Οἰκουμενικῆς Σχολῆς, ἀνασυνέστη ἀμέσως μετὰ τὴν ἅλωσιν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου· διακοπέντων τῶν μαθημάτων αὐτῆς, ὁ πατριάρχης Καλλίνικος Β' ὁ Ἀκαρνὰν, χορηγοῦντος τοῦ ἀειμνήστου Μανωλάκη τοῦ ἐκ Καστορίας, ἀποκατέστησεν αὐτὴν τῷ 1691, μεταρρυθμισθεῖσαν τῷ 1803 καὶ καθιδρυθεῖσαν ἐν Ξηροκρήνῃ.

Σκοπὸς τῆς σχολῆς, ἐχούσης ἄλλοτε χαρακτῆρα φιλοσοφικὸν καὶ θεολογικόν, ἐστὶν ἡ μόρφωσις διδασκάλων. Ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων σήμερον ὁρίζεται ὀκταετὴς, ἐν ἰσαρίθμοις τάξεσιν, ὧν τρεῖς τοῦ σχολαρχείου, τέσσαρες τοῦ γυμνασίου, τῆς ἀνωτέρας ἐχούσης χαρακτῆρα ἀκαδημαϊκόν.

Πρόγραμμα : Ἐκτὸς τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων διδάσκεται ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν ἡ λατινικὴ (ἐν πέντε ἔτεσιν ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ), ἡ τουρκικὴ καὶ ἡ γαλλική.

Διάσημοι διευθυνταὶ τῆς σχολῆς ἐχρημάτισαν, μετὰ τοὺς ἐν τῷ

ΙΕ', ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνι Ζυγομαλᾶν, Κορυδαλέα, Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, κλπ., οἱ ἀείμνηστοι διδάσκαλοι τοῦ γένους Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, Σέργιος ὁ Μακραῖος, Δωρόθεος ὁ Πρώϊος, Κωνσταντῖνος ὁ Κούμας, Σαμουὴλ ὁ Κύπριος, Νικόλαος ὁ Λογάδης καὶ ἐφ' ἡμῶν ὁ Εὐστάθιος Κλεόβουλος, διαδεξάμενος τὸν Ἀλέξανδρον Λάσκαριν. Τοῦ Κλεοβούλου διάδοχοι ἐγένοντο ὁ νῦν μητροπολίτης Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυέννιος, ὁ Καισαρείας Ἰωάννης Ἀναστασιάδης καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Παλαμᾶς, διευθύνων ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι σήμερον.

Καθηγηταί : Ἀναγράφονται νῦν ἐν τῷ προγράμματι 15, ὧν διδάσκουσιν οἱ 13, τῶν δύω ἀρχαίων τοῦ γένους διδασκάλων Ἰ. Φιλαλήθους καὶ Ἀντ. Χαριλάου θεωρουμένων ὡς ἐπιτίμων καθηγητῶν.

Μαθηταί : Μέχρι τέλους 8βρίου ἦσαν ἐγγεγραμμένοι ὑπὲρ τοὺς 720.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς σχολῆς περιλαμβάνει 7,000 περίπου τόμων, ἐν οἷς καὶ χειρόγραφα· ἔχει δὲ πλουσίας συλλογὰς φυσικῆς καὶ χημείας ὡς καὶ φυσικοϊστορικὴν, δώρημα τοῦ πρώην ἡγεμόνος Μολδαυΐας Μιχαὴλ Στούρτζα καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις Γ. Κορωνιοῦ.

Πόροι τῆς Σχολῆς εἰσὶ τὰ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων εἰσπραττόμενα κατ' ἔτος (1200 περίπου λίραι ὀθωμ.), τὰ ἐκ τοῦ ἐν Βασσαραβίᾳ κτήματος ἀποφέροντος ἐτήσιον 700 περίπου λίρας, τὰ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς πρωτευούσης περιαγομένων δίσκων 300—400 λίραι ἐτησίως, ὀλίγιστα δ' ἐκ μικρῶν τινων οἰκιῶν, καὶ ἐργαστηρίων, καὶ τέλος λίρας ὀθωμ. κατ' ἔτος 400—500 κατὰ μέσον ὅρον χορηγεῖ ἡ Ἀδελφότης «Ξηροκρήνη».—Δαπάναι ἐτήσιαι 3,400 λίραι.

Ἡ σχολὴ ἐφορεύεται ὑπὸ τετραμελοῦς ἐφορίας, ἀποτελουμένης ἑκάστοτε ἐξ ἑνὸς συνοδικοῦ ἀρχιερέως τοῦ καὶ προέδρου, ἑνὸς μέλους τοῦ Ἐθν. Μικτοῦ Συμβουλίου, τοῦ κατὰ καιρὸν προέδρου τῆς «Ξηροκρήνης» καὶ ἑνὸς τετάρτου λαμβανομένου ἐκ τῆς ἐμπορικῆς τάξεως. [1]

Μετὰ τὴν Μεγάλην τοῦ Γ. Σχολὴν ἐπέρχονται

[1] Μὴ συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐφόρων τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ὡς τοιούτου ἐκ τῆς ἐμπορικῆς τάξεως ἐκλεχθέντος Θρ. Γιαννάρου, τὴν ἐφορίαν αὐτῆς ἀποτελοῦσι νῦν οἱ ἑξῆς : ὁ μητροπολίτης Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος, πρόεδρος, Ν. Γεωργιάδης, μέλος τοῦ Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, Ἰάκωβος ἐφένδης Ἀρτεμιάδης καὶ Ν. Θ. Σουλλίδης, ὡς πρόεδρος τῆς «Ξηροκρήνης».

Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικὴ Σχολή,

ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1831. Ἡ σχολὴ αὕτη διατελοῦσα ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει συστήματος τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων, σκοπὸν κατὰ τὸν κανονισμὸν αὐτῆς προτίθεται τοῦτο μὲν τὴν ὡς οἷόν τε τελειοτάτην παρασκευὴν νέων μελλόντων νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον, τοῦτο δὲ τὴν παρασκευὴν νέων μελλόντων νὰ σπουδάσωσιν ἐπιστήμην.

Ἡ σχολὴ μεταρρυθμισθεῖσα κατὰ τὸ 1881-82 περιέλαβε πλήρη τὸν κύκλον τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων, εὐρυνθέντος σύναμα καὶ τοῦ κύκλου τῶν ἐμπορικῶν.

Ἡ ὅλη σχολή, διαιρουμένη εἰς προγυμνάσιον καὶ γυμνάσιον, σύγκειται ἐξ ὀκτὼ ἐνιαυσίων τάξεων· τὸ μὲν προγυμνάσιον ἔχει δύο ἐνιαυσίους τάξεις, τὸ δὲ γυμνάσιον ἕξ.

Ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης διδάσκεται καὶ ἡ λατινική.

Ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν διδάσκεται ἡ γαλλικὴ ἐν ἑκτάσει, ἡ γερμανική, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ τουρκική.

Οἱ μαθηταὶ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1881-82 ἦσαν 185, ἅπαντες ἐσωτερικοί. Αἱ γενόμεναι δαπάναι ἦσαν 8,000 λιρῶν ὀθωμανικῶν. Οἱ μαθηταὶ ἀποτίνουσιν ἐτησίως δίδακτρα λίρας ὀθ. 50.

Διδάσκουσιν ἐν αὐτῇ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι μετὰ τοῦ διευθυντοῦ 19.

Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ πλούσιαι συλλογαὶ τοῦ χημικοῦ ἐργαστηρίου, ὀργάνων τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, ὀρυκτῶν, κτλ. Ἔχει βιβλιοθήκην ἀξίαν λόγου.

Ἔχει νοσοκομεῖον καὶ ἰδιαίτερον ἰατρὸν κατοικοῦντα ἐν τῇ σχολῇ.

Ἔχει ἐφημέριον ἴδιον ἐν τῷ ναϊδίῳ τῆς σχολῆς, κειμένης ὡς γνωστὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Παναγίας ἐπὶ θέσεως τερπνοτάτης.

Ἡ σχολὴ ἐφορεύεται ὑπὸ τριμελοῦς ἐφορίας· ἔφοροι νῦν αὐτῆς εἰσίν: Δ. Ν. Ταμβάκος, Δημήτριος ἐφένδης Γενιδουνιᾶς καὶ Ἀντώνιος Γεωργιάδης. Διευθυντὴς δὲ Δ. Δημητριάδης, ἄλλοτε γυμνασιάρχης ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ἡ ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴ Σχολή

ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ 1844 ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ.[1] Αὕτη οὖσα τέλειον γυμνάσιον μετ' ἀκαδημαϊκῶν μαθημάτων φιλοσοφίας, φιλολογίας καὶ θεολογίας, ἐχόντων κύκλον ὀκταετῆ, κατὰ τὸ ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπικυρωθὲν πρόγραμμα, σκοπεῖ τὴν παρασκευὴν θεολόγων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Πλὴν τῆς λατινικῆς ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν διδάσκονται ἡ τουρκική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ σλαβωνορρωσσική. Ἔχει βιβλιοθήκην ἀξίαν λόγου, περιλαμβάνουσαν περὶ τὰς 7,000 τόμων, ἐν οἷς πολλὰ σπουδαῖα χειρόγραφα ὕλης πρὸ πάντων θεολογικῆς. Διδάσκουσιν ἐν αὐτῇ 13 καθηγηταί, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν, πάντων ἐν αὐτῇ διαιτωμένων, ἀνέρχεται εἰς 80. Ἡ σχολὴ συντηρεῖται ἐκ τῶν ἀρχιερατικῶν ἐτησίων εἰσφορῶν, ἀναλόγως τῆς ἐπαρχιακῆς ἑκάστου ἐπιχορηγήσεως, καὶ ἐξ ἐκτάκτων συνδρομῶν. Ἡ ὁλικὴ ἐτησία δαπάνη ἀνέρχεται, εἰς 3 ½—4 χιλ. λιρῶν. Ἡ σχολὴ ἀπὸ τοῦ 1872 διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Γερμανοῦ Γρηγορᾶ· ἔφοροι δ' αὐτῆς εἰσιν οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων, καθ' ἃ νενόμισται, ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος, ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Βάρνης Κύριλλος.

Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως εἰσιν:

Ἡ ἐν Ἰωαννίνοις Ζωσιμαία Σχολή

ἱδρυθεῖσα τῷ 1828 ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμαδῶν καὶ ἐκ τῶν κληροδοτημάτων αὐτῶν ἔκτοτε συντηρουμένη. Ἡ διάσημος αὕτη σχολή, ἐν ᾗ ἐσχολάρχησαν καὶ ἐδίδαξαν ὁ Γεώργιος Αἴσωπος καὶ ὁ Ἀναστάσιος Σακελλάριος, διαπρεπεῖς μαθηταὶ τοῦ ἐπιφανοῦς τοῦ γένους διδασκάλου Ψαλίδα, καταρτισθεῖσα εἰς τέλειον γυμνάσιον ἀπὸ τοῦ 1852, ἁπλέτου φωτισμοῦ κατέστη ἑστία. Περὶ ταύτης διευθυνομένης ἀπὸ τοῦ 1880 ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ Μιλτιάδου Πανταζῆ, ἐροῦμεν πλείονα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ 1884.

---

[1] Ἡ μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν ᾗ κεῖται ἡ σχολή, ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Μητροφάνους, κτισθεῖσα κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ μεγαλωνύμου πατριάρχου Φωτίου.

© SISMANOGLIO

Ἡ ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικὴ Σχολὴ

ἱδρυθεῖσα τῷ 1723. Αὕτη ἐκπεσοῦσα ἀπὸ τοῦ 1809, ἐπανέλαβε τὴν αἴγλην αὐτῆς κατὰ τὸ 1813, σχολαρχοῦντος τοῦ πολλοῦ Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου. Μεταρρυθμισθεῖσα δὲ κατὰ τὸ 1828 ἐπὶ τῆς διευθύνσεως Ἀβραμίου τοῦ Ὁμηρόλου μετετράπη εἰς τέλειον γυμνάσιον τῷ 1845 ἐπὶ Χρυσοβέργου. Τὴν σχολὴν ταύτην διευθύνει νῦν ὁ παρ' ἡμῖν γνωστὸς Ματθαῖος Παρανίκας, διαδεξάμενος τὸν Κωνσταντῖνον Ξανθόπουλον.

Τὸ ἐν Χίῳ Γυμνάσιον[1]

εἰς ὃ μετετράπη τῷ 1859 ἡ ἀπὸ τοῦ 1840 προϋπάρχουσα σχολή. Πρὸς τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασι διδάσκονται ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐμπορικά. Ἔχει ἀξιόλογον βιβλιοθήκην περιλαμβάνουσαν καὶ τὴν τοῦ Κοραῆ, ἀριθμοῦσαν δὲ περὶ τὰς 10,000 τόμων.

Τὸ ἐν Σάμῳ Πυθαγόρειον

εἰς ὃ μετετράπη μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἐν τῇ νήσῳ ἀποκατάστασιν ἡ ἀπὸ τοῦ 1757 ὑπάρξασα ἐν αὐτῇ σχολή. Γυμνασιάρχης νῦν αὐτοῦ Κων. Γεωργιάδης.

Τὸ ἐν Μιτυλήνῃ Γυμνάσιον

ἱδρυθὲν τῷ 1840 ἐτελειοποιήθη τῷ 1861. Περιλαμβάνει ἀξίαν λόγου βιβλιοθήκην ἐξ ὀκτὼ χιλιάδων τόμων. Γυμνασιάρχης νῦν αὐτοῦ Γρηγ. Βερναρδάκης.

Τὸ ἐν Τραπεζοῦντι Φροντιστήριον

ὅπερ ἱδρυθὲν κατὰ τὰ μέσα τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος, διατελεῖ μέχρ τοῦ νῦν ἑστία φωτισμοῦ· διευθύνεται δὲ ἀπὸ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ δοκίμου φιλολόγου καὶ παιδαγωγοῦ Ἰωάννου Βεργάδου.

[1] Μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τοῦ κατὰ μάρτιον τοῦ 1881 ἐπισυμβάντος ἐν Χίῳ φοβεροῦ σεισμοῦ, τοῦ μεταβαλόντος τὴν ὡραίαν ταύτην νύμφην τοῦ Αἰγαίου εἰς σωρὸν καὶ ἐρείπια, τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γυμνάσιον, μαρτύριον τῆς χιακῆς φιλομουσίας, δὲν ἀποκατέστη εἰσέτι.

Προσέτι δὲ τὸ γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως, τὸ τῆς Θεσσαλονίκης, ἱδρυθὲν τῷ 1870, τὸ τῶν Σερρῶν καὶ τὸ τῶν Βιτωλίων, ὅπερ διευθύνει νῦν ὁ περισπούδαστος Ἰωάννης Δέλιος.

Ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια ἐν Κωνστ)πόλει.

Ἑλληνικὸν Λύκειον Α. Τάγη καὶ Χρ. Χατζηχρήστου.

Τὸ Λύκειον τοῦτο, ἀριθμοῦν βίον 12ετῆ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, διῄρηται εἰς 3 τμήματα, τὸ δημοτικὸν μετὰ τριῶν τάξεων, τὸ σχολεῖον μετὰ τριῶν ἐπίσης τάξεων καὶ τὸ γυμνάσιον μετὰ τεσσάρων, κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐν Ἑλλάδι γυμνασίων, διερρυθμισμένον πρὸς τὸ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, τῇ προσθήκῃ τῶν ἐμπορικῶν, διδασκομένων θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς. Ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν πλὴν τῆς λατινικῆς διδάσκεται καὶ ἡ τουρκικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ ἐν ἐκτάσει, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ γερμανική. Μαθητὰς ἀριθμεῖ ἐν ὅλῳ περὶ τοὺς 230, ἐξ ὧν 55 εἰσι τρόφιμοι, ἰσάριθμοι ἡμιτρόφιμοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξωτερικοί. Οἱ ἐν αὐτῷ διδάσκοντες καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἀνέρχονται εἰς 27. Ἡ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἐτησία δαπάνη ὑπολογίζεται εἰς λίρας ὀθωμ. 3,500. Δίδακτρα δὲ καὶ τροφεῖα ὁρίζονται τῶν τροφίμων μὲν τοῦ γυμνασίου καὶ σχολείου λίραι ὀθωμ. 40 ἐτησίως, τῶν τροφίμων δὲ τοῦ δημοτικοῦ 34· τῶν ἡμιτροφίμων δὲ τοῦ μὲν γυμνασίου καὶ σχολείου λίραι ὀθωμ. 22, τοῦ δὲ δημοτικοῦ 18· τῶν δὲ ἐξωτερικῶν, οἱ μὲν τοῦ γυμνασίου καὶ σχολείου ἀποτίνουσι δίδακτρα λίρας ὀθωμ. 15, οἱ δὲ τοῦ δημοτικοῦ 10.

Καίτοι δὲ τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο φέρει χαρακτῆρα ἰδιωτικόν, ἐκπαιδεύει δωρεὰν περὶ τοὺς τριάκοντα ἀπόρους μαθητὰς ἐκ τῶν ἐπιμελῶν καὶ χρηστοήθων, εἰσαγομένων τῇ συστάσει τῶν Πατριαρχείων, ἢ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἢ τῶν κοινοτήτων.

Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον Ἰ. Βασματσίδου.

Τοῦτο ἱδρυθὲν τῷ 1877 διανύει ἤδη τὸ 6ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐπαγγελλόμενον δὲ τὴν κατωτάτην καὶ μέσην ἐκπαίδευσιν σύγκειται ἐκ τάξεων 10, διαιρουμένων εἰς 3 τμήματα, ὧν τὰ μὲν δύο περιλαμβάνουσιν ἀνὰ 3 τάξεις, τὸ δὲ τρίτον 4, τοῦ κύκλου τῶν μαθημάτων συντελουμένου ἐν 10ετεῖ περιόδῳ, ἀρχομένῃ ἀπὸ τῶν στοιχειωδεστάτων

γνώσεων τοῦ ἀλφαβήτου καὶ προβαινούσῃ μέχρι τῆς ἀνωτάτης γυμνασιακῆς παιδεύσεως. Ξέναι γλῶσσαι διδάσκονται ἐν αὐτῷ πρὸς τῇ λατινικῇ ἡ τουρκικὴ, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ, ὧν ἡ τουρκικὴ καὶ γαλλικὴ ὑποχρεωτικῶς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν τροφίμων αὐτοῦ μαθητῶν σαλεύεται κατὰ μέσον ὅρον μεταξὺ τῶν 50—60, τῶν δὲ ἐξωτερικῶν μεταξὺ τῶν 120—150· τῶν δὲ ἐν αὐτῷ διδασκόντων, καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, ὑπολογιζομένων κατὰ λόγον τῆς εἰδικότητος καὶ τῆς ποσότητος τῶν ὡρῶν, καθ' ἃς ἕκαστος διδάσκει, ὁ ἀριθμὸς συναυξομειοῦται μεταξὺ τῶν 12—18. Δίδακτρα καὶ τροφεῖα ἀποτίνουσιν οἱ μὲν τρόφιμοι καὶ τῶν τριῶν ἀνεξαιρέτως τμημάτων λίρ. ὀθωμ. 40, οἱ δὲ ἡμιτρόφιμοι, τοῦ μὲν ἀ τμήματος λίρ. ὀθωμ. 16, τοῦ δὲ β' 20, οἱ δὲ τοῦ γ' 24· οἱ ἐξωτερικοὶ δὲ, τοῦ μὲν ἀ τμήματος λίρ. ὀθωμ. 8, τοῦ δὲ β' 12, οἱ δὲ τοῦ γ' 16.

Ἀνώτερα θηλέων ἐκπαιδευτήρια.

Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλομούσου Ἑταιρίας «Παλλάδος»[1],

ἱδρυθὲν μετὰ τοῦ προσηρτημένου αὐτῷ νηπιαγωγείου τῷ 1874. Τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο προτιθέμενον τὴν παρασκευὴν διδασκάλων, διῄρηται εἰς δύο τμήματα γυμνάσιον καὶ σχολεῖον, περιλαμβάνοντα ἐννέα τάξεις, ἐν αἷς διδάσκονται πλὴν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἡ ᾠδικὴ, ὁ χορὸς, ἡ γυμναστικὴ καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον· ἔτι δὲ ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἀγγλικὴ καὶ γερμανικὴ μετὰ πρακτικῶν ἐν αὐταῖς ἀσκήσεων. Τὸ ἐν αὐτῷ διδάσκον προσωπικὸν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς γνωστῆς ἐν τῷ λογίῳ κόσμῳ Σαπφοῦς Λεοντιάδος, σύγκειται ἐν ὅλῳ ἐκ 32 διδασκάλων τῶν δύο γενῶν. Ἐν δὲ τῷ προσωπικῷ τοῦ νηπιαγωγείου προσετέθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ ἀπόφοιτος τῆς ἐν Δρέσδῃ πρωτύπου σχολῆς Μελανία Βίγκλερ. Ἔχει δὲ πλήρη ὀρυκτολογικὴν συλλογὴν καὶ ὀργάνων φυσικῆς καταρτισθεῖσαν δαπάνῃ τοῦ μεγαθύμου Γεωργίου Ζαρίφη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἀνέρχεται εἰς 250. Πόρους ἡ σχολὴ ἔχει τὰς ἐτησίους τακτικὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας, τὰς ἐκτάκτους διαφόρων μεγαπλούτων ὁμογενῶν δωρεὰς καὶ τὰ δίδακτρα τῶν μαθητριῶν ὁριζόμενα ὡς ἑξῆς: Ατ. 40 τῶν τροφίμων μαθητριῶν τοῦ γυμνασίου καὶ 36 τῶν τοῦ σχολείου, 18 τῶν ἡμιτροφίμων ἀνεξαιρέτως καὶ 10 τῶν ἐξωτερικῶν γυμνασίου καὶ σχολείου καὶ 6 τῶν τοῦ νηπιαγωγείου. Πλὴν τῶν ἐπὶ διδάκτροις μαθητριῶν φοιτῶσι δωρεὰν 40 ἐξωτερικαὶ καὶ 17 τρόφιμοι, γινόμεναι δεκταὶ διὰ διαγωνισμοῦ καὶ ὑπογρεούμεναι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν των νὰ μετέλθωσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα· πλὴν τούτων γίνονται δεκταὶ καὶ ὑπότροφοι κοινοτήτων ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, ὑπὲρ ὧν γίνεται ἔκπτωσις 25ο/ο. Τὸ παρθεναγωγεῖον ἐποπτεύουσι τὸ 12μελὲς διοικητικὸν τῆς ἑταιρίας συμβούλιον, οὗτινος πρόεδρος τυγχάνει ἀπὸ τετραετίας ἡ Α. Ἐξ. ὁ Χρηστάκη ἐφένδης Ζωγράφος, καὶ 6μελὴς κοσμητεία ἀποτελουμένη ἐκ διαπρεπῶν ἐπιφιλομουσίᾳ καὶ φιλογενείᾳ δεσποινῶν. Δαπανῶνται πρὸς συντήρησιν τοῦ παρθεναγωγείου τούτου περὶ τὰς 5,000 ὀθωμ. λιρῶν ἐτησίως.

[1] Ἡ Φιλόμουσος Ἑταιρία «Παλλὰς» ἱδρυθεῖσα τῷ 1874 σκοπὸν κατὰ τὸν κανονισμὸν αὐτῆς προτίθεται τὴν μετάδοσιν τῆς γυμνασιακῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰ ἄρρενα κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν Γερμανίᾳ πραγματικῶν σχολῶν (Real Schulen) καὶ τῆς ἀνωτέρας γυναικείας ἀγωγῆς εἰς τὰ θήλεα τέκνα τῶν ὁμογενῶν, ἅμα δὲ καὶ τὴν κατάρτισιν διδασκάλων.

Ζάππειον παρθεναγωγεῖον

ἱδρυθὲν τῷ 1875 ὑπὸ τοῦ μεγατίμου Ἠπειρώτου Κωνσταντίνου Ζάππα καὶ ἰσοβάθμιον τῷ Ἀρσακείῳ ἀνακηρυχθὲν δι' ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐπὶ τῆς παιδείας ἑλληνικοῦ ὑπουργείου, σκοπὸν ἐπίσης προτίθεται τὴν ἀνωτέραν μόρφωσιν τοῦ γυναικείου φύλου καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀνάδειξιν διδασκάλων. Ἔχον δὲ κύκλον μαθημάτων δωδεκαετῆ, διῄρηται εἰς τρία τμήματα, νηπιαγωγεῖον, σχολεῖον καὶ γυμνάσιον. Διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς εὐπαιδεύτου Καλλιόπης Κεχαγιᾶ ἓξ καὶ εἴκοσι διδάσκαλοι τῶν δύο γενῶν. Πρὸς τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασι διδάσκονται ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν ὑποχρεωτικῶς μὲν ἡ γαλλικὴ, προαιρετικῶς δὲ ἡ ἀγγλικὴ, ἡ ἰταλικὴ καὶ ἡ γερμανική. Ἐκ τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ ἀναβαινουσῶν εἰς 200 περίπου, 20 ἐσωτερικαὶ καὶ 30 ἐξωτερικαὶ ἐκπαιδεύονται δαπάνῃ τοῦ ἱδρυτοῦ προσφέροντος μὲν ἐτησίως ὑπέρ τε τούτων καὶ τοῦ μισθώματος τοῦ καταστήματος ἐπέκεινα τῶν 2 χιλιάδων λιρῶν, συμπληροῦντος δὲ καὶ τὸ τυχὸν ἔλλειμμα τῆς ἐτησίας δαπάνης, ἀνερχομένης εἰς 4,500 λιρῶν. Δίδακτρα εἰσὶ τὰ αὐτὰ τοῖς τοῦ παρθεναγωγείου τῆς «Παλλάδος». Ἡ ἀνωτάτη ἐποπτεία τοῦ Ζαππείου ἀνα-

SISMANOGLIO

τέθειται δωδεκαμελεῖ διοικητικῷ συμβουλίῳ καὶ ἐξαμελεῖ κοσμητείᾳ διαπρεπῶν ἐπὶ φιλομουσίᾳ δεσποινῶν.

Σὺν τοῖς δυσὶ δὲ τούτοις μεγάλοις παρθεναγωγείοις καταλεκτέα τὸ ἐν Σμύρνῃ παρθεναγωγεῖον τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς καὶ τὸ τῆς Θεσσαλονίκης.

Διδασκαλεῖα

ὑπάρχουσι τέσσαρα: Τὰ Ζωγράφεια ἐν Κεστορατίῳ τῆς Ἠπείρου, ἱδρυθέντα τῷ 1870· τὰ ἐν Σέρραις, ἱδρυθέντα τῷ 1874· τὰ Ζαρίφεια ἐν Φιλιππουπόλει, ἱδρυθέντα τῷ 1876, καὶ τὰ ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγένεια.[1]

Ἱερατικαὶ Σχολαὶ

ὑπάρχουσιν ἐπίσης τέσσαρες: Ἡ ἐν Ἰωαννίνοις ἱδρυθεῖσα τῷ 1872 ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς αὐτόθι μονῆς Ἐλεούσης Ἀβακοὺμ, συντηρουμένη δι' ἐτησίας εἰσφορᾶς τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ ἄλλων συνδρομῶν, ἡ ἐν Σάμῳ, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ τριετίας ἱδρυθεῖσα ἐνεργείᾳ τοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καὶ ἡ ἐν Καισαρείᾳ ἐπ' ἐσχάτων συστᾶσα Ροδοκανάκειος.

Ἐνοριακαὶ Σχολαί.

Ἐλλειπούσης ἀπηκριβωμένης στατιστικῆς, ἀδυνατοῦμεν τό γε νῦν νὰ καταστρώσωμεν κατάλογον τῶν ὑπαρχόντων καθ' ὅλον τὸ ὀθωμανικὸν κράτος τῆς μέσης καὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων, διὸ καὶ περιοριζόμεθα νὰ διαλάβωμεν ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ μόνον περὶ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τοῖς προαστείοις κοινοτικῶν σχολείων, ἅπερ ἔχουσι κατὰ κοινότητας ὡς ἑξῆς:

Ἐν Φαναρίῳ καὶ Μουχλίῳ καὶ Φωτηρᾷ[2] — Πρότυπα ἐθνικὰ ἐκπαιδευτήρια (Ἀστικὴ σχολὴ ἐν δυσὶν ἰδιαιτέροις ἱδρύμασι, Παρθεναγωγεῖον Ἰωακείμειον), μαθήτριαι 300-350, μαθηταὶ 250-300.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη γρόσια 120 χιλιάδες.

[1] Πυρρὴν τούτων ἐχρησίμευσε τὸ ἀπὸ τοῦ 1857 λειτουργοῦν ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγένειον παρθεναγωγεῖον.

[2] Τὰ ἐκπαιδευτήρια τῶν τριῶν τούτων ἐνοριῶν συνενωθέντα ἐπ' ἐσχάτων κοινῇ ἀποφάσει ἀπετέλεσαν τὰ «Πρότυπα ἐθνικὰ ἐκπαιδευτήρια».

Ἐν Φαναρίῳ. Παρθεναγωγεῖον ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου[1], μαθήτριαι 80 περίπου.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λίρ. ὀθωμ. 200.

Ἐν Τζιβαλίῳ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 120. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 80.—Νηπιαγωγεῖον, 130. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη ὑπὲρ τὰς 60,000 γροσίων.

Ἐν Κοντοσκαλίῳ. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 70.— Δημοτικὴ, μαθηταὶ 150.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 130.— Νηπιαγωγεῖον, 160. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη περὶ τὰς 80,000 γρ.

Ἐν Βλάγκα. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 30.— Δημοτικὴ, μαθηταὶ 20.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 100.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 40,000 γροσίων.

Ἐν Ὑψωμαθείοις (Ἐνορία Ἁγίου Γεωργίου καὶ Ἀναλήψεως). Δημοτικὴ σχολή, μαθητ. 80.—Παρθεναγωγεῖον, 60.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 16,000 γρ.—Ἐνορία Ἁγ. Κωνσταντίνου. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 72. — Δημοτικὴ, μαθηταὶ 160. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 170. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 80,000 γροσίων.

Ἐν Βελιγραδίῳ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 70. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 4,000 γρ.

Ἐν Ἐξ-μαρμάροις. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 30. — Δημοτικὴ, μαθήτριαι 120.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 60.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 30,000 γρ.

Ἐν Τόπκαπου. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 70.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 5,000 γρ.

Ἐν Ἐδιρνέκαπου. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 60.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 4,500 γρ.

Ἐν Τεκφοὺρ-σεράϊ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 60. — Ἐτησία δαπάνη 4,000 γρ.

Ἐν Ἐγρίκαπου. Ἀστικὴ σχολή, μαθητ. 40.—Παρθεναγωγεῖον[2] μετὰ νηπιαγωγικοῦ τμήματος, μαθήτριαι 65. —Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 14,000 γρ.

[1] Τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο, συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος τοῦ παναγ. Τάφου, ἱδρύθη τῷ 1856 ἐπὶ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Β'.

[2] Ἡ σύστασις ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ παρθεναγωγείου, ὅπερ ἤρξατο λειτουργοῦν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος σχολικοῦ ἔτους, ὀφείλεται τῇ φιλοτίμῳ ἐνεργείᾳ τῆς ἐν αὐτῇ Ἀδελφότητος «Ὁμοφροσύνης», ἥτις, ἱδρυθεῖσα τῷ 1879 καὶ μόλις ἐπὶ ἓν ἔτος ἐργασθεῖσα, ἀνασυνέστη ἤδη ἐπὶ νέων καὶ ἑδραιοτέρων βάσεων.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐν Σαρμασίκ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 50.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 5,000 γρ.

Ἐν Σαλματομβρούκ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 60. —Ἐτησία δαπάνη 6,000 γρ.

Ἐν Ξυλοπόρτῃ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 80. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 10,000 γρ.

Ἐν Βαλατᾷ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 50. — Ἐτησία δαπάνη 7 χιλ. γρ.

Ἐν Χάσκιοϊ. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 30.— Δημοτικὴ, μαθηταὶ 90.—Παρθεναγωγεῖον μετὰ νηπιαγωγικοῦ τμήματος, μαθήτριαι 100.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη ὑπὲρ τὰς 30,000 γρ.

Ἐν Πρόποσι Ταταούλων (Εὐαγγελιστρίᾳ). Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 230.—Ἐτησία δαπάνη 28,000 γρ.

Ἐν Ταταούλοις. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 100.— Δημοτικὴ, 300. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 350. —Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη ὑπὲρ τὰς 100,000 γρ.

Ἐν Φερίκιοϊ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 70.—Ἐτησία δαπάνη 15 χιλ. γρ.

Ἐν Σταυροδρομίῳ (ἐνορίᾳ Εἰσοδίων καὶ Ἁγ. Κωνσαντίνου). Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ περὶ τοὺς 120. — Α' Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ περὶ τοὺς 220.— Β' Δημοτικὴ, μαθηταὶ περὶ τοὺς 250.—Νηπιαγωγεῖον, νήπια περὶ τὰ 200.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 1,600 λίραι.

Παρθεναγωγεῖον ἀπόρων κορασίων[1], μετὰ νηπιαγωγείου, μαθήτριαι 570.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 100,000 γροσίων.

Ἐν Γαλατᾷ. Ἀστικὴ σχολή, μαθηταὶ 300.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 300.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη ὑπὲρ τὰς 1,000 λίρ.[2]

Ἐν Διπλοκιονίῳ. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 35.— Δημοτικὴ, 160. —Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 75. — Νηπιαγωγεῖον, νήπια 65.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 80,000 γρ.

[1] Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο παρθεναγωγεῖον, ὅπερ τοσούτῳ εὐεργετικὸν ἐγένετο τῇ καθ' ἡμᾶς ἐν Κ/πόλει κοινωνίᾳ καὶ ἰδίᾳ τῇ θηλείᾳ νεολαίᾳ τοῦ λαοῦ, διοικεῖται ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων ἐν Σταυροδρομίῳ ἡνωμένων ἐκπαιδευτηρίων.

[2] Ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἐκπαιδευτήρια διέπει ἡ εἴπερ τις καὶ ἄλλη σκοπίμως ἐργαζομένη ἐν Γαλατᾷ «Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης», χορηγουσῶν τῶν αὐτόθι ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐν Μεσαχωρίῳ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 150. — Παρθεναγωγεῖον 50.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 24,000 γρ.

Ἐν Ξηροκρήνῃ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 85. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 7,000 γρ.

Ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 80.— Δημοτικὴ, 200.— Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 200. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 75,000 γρ.

Ἐν Βεβεκίῳ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 30.—Νηπιαγωγεῖον, 50. —Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 14,000 γρ.

Ἐν Βαφεοχωρίῳ. Σχολὴ μικτὴ, μαθηταὶ 130 —Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 20,000 γρ.

Ἐν Σωσθενίῳ (Στένῃ). Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 50.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 3,500 γρ.

Ἐν Νεοχωρίῳ. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 60. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 150.—Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 180.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 50,000 γρ.

Ἐν Θεραπείοις. Ἀστικὴ σχολή, μαθηταὶ .—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι .— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθωμ.

Ἐν Βαθυρρύακι. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 140.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 135.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λίρ. ὀθωμ. 310.

Ἐν Γενὶ-μαχαλέ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 100.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 80.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθωμ. 140.

Ἐν Βέϊκος. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 40.— Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 22.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 9,800 γρ.

Ἐν Παασᾶ-Μπαχτσέ. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 42. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 45.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 120 ὀθωμ. λίραι, ὧν τὰς ἡμίσεις χορηγεῖ ἡ Ἀδελφότης «Βόσπορος» ὑπὲρ τοῦ παρθεναγωγείου.

Ἐν Κανδυλλί. Δημοτικὴ σχολή, μαθηταὶ 40. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 50 περίπου.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 150 λ. ὀθ.

Ἐν Τσεγκέλκιοϊ. Σχολὴ μικτὴ, μαθηταὶ 70. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 35.—Νηπιαγωγεῖον, νήπια 80.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 300 λίρ. ὀθωμ.

Ἐν Κουσγουντσούκ. Σχολὴ μικτὴ, μαθηταὶ 140 περίπου.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι ὑπὲρ τὰς 100. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 42,000 γροσίων, ὧν 17 χορηγεῖ ἡ Ἀδελφότης «Εἰρήνη» ὑπὲρ τοῦ παρθεναγωγείου.

Ἐν Χρυσοπόλει. Σχολὴ ἑλληνικὴ, μαθηταὶ 50.—Δημοτικὴ, μαθηταὶ 130, ὧν 3 ὀθωμανόπαιδες.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 110.—Νηπιαγωγεῖον, 52, ὧν 2 ὀθωμανόπαιδες. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθ. 500.

Ἐν Χαλκηδόνι. Σχολαρχεῖον, μαθηταὶ περὶ τοὺς 70. — Δημοτικὴ σχολὴ, μαθηταὶ περὶ τοὺς 150. — Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 150 περίπου. Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθ. 1050.

Ἐν Μάλτεπε. Δημοτικὴ σχολὴ, μαθηταὶ 60. — Παρθεναγωγεῖον[1], μαθήτριαι 100.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 125 λ. ὀθωμ.

Ἐν Χαρταλιμῇ[2]. Δημοτικὴ σχολὴ, μαθηταὶ 60.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 55. Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 13,250 γρ.

Ἐν Παντειχίῳ. Δημοτικὴ σχολὴ, περιλαμβάνουσα ἀναμὶξ ἄρρενά τε καὶ θήλεα τέκνα, ἀριθμούμενα ἐν ὅλῳ εἰς 70 περίπου. — Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 4,200 γρ.

Ἐν Πριγκήπων. Σχολὴ μικτὴ καὶ παρθεναγωγεῖον, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἐν ὅλῳ 250.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθωμ. 400.

Ἐν Χάλκῃ. Δημοτικὴ σχολὴ, μαθηταὶ 120.—Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 120.— Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη ὑπὲρ τὰς 300 λίρας.

Ἐν Ἀντιγόνου. Σχολὴ δημοτικὴ, μαθηταὶ 40. — Νηπιαγωγεῖον, νήπια 30.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη 150 λ. ὀθωμ.

Ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ. Δημοτικὴ σχολὴ, μαθηταὶ 52.— Παρθεναγωγεῖον μαθήτριαι 40.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λ. ὀθωμ. ὑπὲρ τὰς 150, ὧν 72 χορηγεῖ ἡ ἐπὶ φιλομουσίᾳ διακρινομένη δέσποινα Λοξάνδρα Περσινάκη, πρὸς συντήρησιν τοῦ παρθεναγωγείου, ὅπερ διὰ τοῦτο καλεῖται Λοξάνδρειον.

Ἐν Μακροχωρίῳ. Δημοτικὴ σχολὴ καὶ παρθεναγωγεῖον, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἐν ὅλῳ 170 περίπου.—Ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη λίραι ὀθωμ. 400 περίπου.

[1] Ὑπὲρ τοῦ παρθεναγωγείου τούτου ἐργάζεται ἀνενδότως ἡ αὐτόθι ἐπὶ τούτῳ συστᾶσα πρό τινος ἀδελφότης «Σύμπνοια».

[2] Ἅπαν τὸ τμῆμα τῆς Χαρταλιμῆς, περιλαμβάνον ἑπτὰ χωρία, ἤτοι τὴν ὁμώνυμον κωμόπολιν, τὴν τοῦ Μάλτεπε (Βρύαντος), τὴν τοῦ Παντειχίου, τὴν τοῦ Ἀκρίτα (Τοῦσλα), τὸ χωρίον Μέγα Μπακάλκιοϊ, τὸ χωρίον Πασσᾶ κιοϊ καὶ τὸ μικρὸν Μπακάλκιοϊ, καὶ ἀριθμοῦν περὶ τὰς 1400 οἰκίας, ἔχει πέντε ἀρρεναγωγεῖα, τρία παρθεναγωγεῖα, ἓν νηπιαγωγεῖον, καὶ δύο ἀμφοτέρων ὁμοῦ τῶν γενῶν.

Τοσαῦτα μόνον περὶ τῶν σχολείων τούτων σημειοῦντες ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πληροφοριῶν καὶ σημειώσεων, ἃς παρέσχον ἡμῖν ἀγαθοὶ φίλοι, ἐλπίζομεν ὅτι τὸ προσεχὲς ἔτος, συμπληροῦντες τὰς πληροφορίας ἡμῶν, οὐ μόνον λεπτομερέστερον καὶ ἀκριβέστερον περὶ τῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν πέριξ σχολείων νὰ διαλάβωμεν, ἀλλὰ πλήρη νὰ καταστρώσωμεν κατάλογον καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἀρμενικὴ ἐκπαίδευσις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ ἀρμενικῶν σχολείων, κοινῶν τε καὶ ἰδιωτικῶν ἀνέρχεται εἰς 63, ὧν τὰ μὲν 42 ἀρρένων, τὰ δὲ 21 θηλέων. Φοιτῶσι δὲ εἰς αὐτὰ ἄρρενα μὲν 3,780, κοράσια δὲ 1,960, ἤτοι ἐν ὅλοις μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 6,740. Δαπανῶνται δὲ ἐτησίως πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων τούτων γρόσια 1,261,480. Εἰσὶ δὲ τὰ σχολεῖα τῶν Ἀρμενίων καλῶς ἐν γένει κατηρτισμένα. Διδάσκεται δ' ἐν αὐτοῖς, πρὸς τῇ ἀρμενικῇ καὶ τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασιν ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἡ τουρκικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ, ἃς, ἀμφοτέρας, καλῶς ἐκμανθάνουσιν οἱ Ἀρμένιοι· ἔν τισι δὲ καὶ ἡ ἀγγλικὴ, ἐν ἑνὶ δὲ καὶ μόνῳ σχολείῳ, τῷ τοῦ Μεσαχωρίου, διδάσκεται καὶ ἡ ἑλληνική.

Ἑβραϊκὴ ἐκπαίδευσις.

Ἱκανὴν ἐπίδοσιν ἔσχεν ἡ παιδεία κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη καὶ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις διὰ τῶν προσπαθειῶν τῆς «Παγκοσμίου Ἰσραηλιτικῆς Ἑνώσεως»[1]. Ὑπάρχουσι δὲ σήμερον καθ' ἅπαν τὸ ὀθωμ. κράτος σχολεῖα μὲν ἀρρένων 30, ἐν οἷς καὶ ἓν γεωργικὸν ἐν Ἰόππῃ, θηλέων δὲ 15, ἤτοι τὸ ὅλον 45, ὧν 11 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἤτοι 7 ἀρρένων καὶ 4 παρθεναγωγεῖα. Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα ἄρρενα μὲν 5360, κοράσια δὲ 1690, ἤτοι ἐν ὅλοις

[1] Ἡ ἑταιρία αὕτη ἱδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1860 σκοπεῖ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν πρόοδον καὶ ὑλικὴν εὐημερίαν τῶν ἀπανταχοῦ διεσπαρμένων Ἰσραηλιτῶν. Τὰ τῆς ἑταιρίας διέπονται ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις ἑδρεύοντος κεντρικοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν κατὰ τόπους εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἐχουσῶν πρὸς ἐκεῖνο τὴν ἀναφοράν.

SISMANOGLIO

μαθητὰς καὶ μαθητρίας 7050. Ἐν πολλοῖς τῶν σχολείων τούτων, τοῖς τελειότερον κατηρτισμένοις, πρὸς τῇ ἑβραϊκῇ καὶ τῇ ἱσπανοεβραϊκῇ γλώσσῃ ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν διδάσκεται καὶ ἡ ἰταλικὴ ἢ ἡ γαλλικὴ μετὰ τῆς τουρκικῆς καὶ ἑλληνικῆς, ἔν τισι δὲ καὶ ἡ ἀγγλικὴ, ἐν δὲ τοῖς ἐν Συρίᾳ καὶ Ἀφρικῇ πρὸς τῇ ἑβραϊκῇ διδάσκεται καὶ ἡ ἀραβικὴ, τοῖς δὲ ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἡ βουλγαρική. Ἡ ἐτησία ὁλικὴ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τῶν μὲν σχολείων τῶν ἀρρένων ἀνέρχεται εἰς 306,017 φράγκων, τῶν δὲ θηλέων εἰς 115,174 φράγκων, ἤτοι τὸ ὅλον 421,191 φρ., ὧν 151,939 χορηγοῦνται ὑπὸ τῆς «Παγκοσμίου Ἰσραηλιτικῆς Ἑνώσεως» καὶ 14,500 ὑπὸ τῆς «Ἀγγλο-ἑβραϊκῆς Ἀδελφότητος». Οἱ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν σχολείων τούτων πόροι προέρχονται ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς καθωρισμένων δασμῶν, ἐξ ἐράνων καὶ ἐξ εἰσφορῶν μεγαπλούτων ἰσραηλιτικῶν οἴκων, οἷοι οἱ τοῦ Γόλδσμιθ Χίρς, Καμόνδου, Ἀλλατίνη, καὶ δὴ ἐκ τῶν τακτικῶν ἐτησίων ἐπιχορηγήσεων τῶν δύο ἑταιριῶν τῆς ἐν Παρισίοις «Παγκοσμίου Ἰσραηλιτικῆς Ἑνώσεως» καὶ τῆς ἐν Λονδίνῳ «Ἀγγλο-ἑβραϊκῆς». Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσιν ἐνιαχοῦ καὶ ἐπιτόπια φιλανθρωπικὰ σωματεῖα ὑποστηρίζοντα τοὺς ἀπορωτέρους τῶν μαθητῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς κοινοτικοῖς τῶν Ἰσραηλιτῶν σχολείοις καταβάλλονται καὶ δίδακτρα ὑπὸ τῶν εὐπορωτέρων μαθητῶν.

Βιβλιοθῆκαι.

Οἱ Μουσουλμάνοι ἀνέκαθεν διεκρίθησαν ἐπὶ δαψιλείᾳ καὶ γενναιότητι πρὸς ἵδρυσιν τεμενῶν (τζαμίων), σχολῶν (μεδρεσέδων), κρηνῶν (τσεσμέδων), πτωχοτροφείων (ἱμαρετίων) καὶ βιβλιοθηκῶν (κιουτουπχανέδων).

Σουλτάνοι, μεγιστᾶνες διαφόρων βαθμῶν καὶ πολλοὶ ἰδιῶται συστήσαντες βιβλιοθήκας ἐπροίκισαν ταύτας διὰ σαθερῶν πόρων ἀφιερώσαντες σπουδαῖα κτήματα πρὸς μισθοδότησιν τῶν βιβλιοφυλάκων καὶ διατήρησιν ἐν καλῇ καταστάσει τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ πλουτισμὸν αὐτῶν.

Πανταχοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι, παρὰ τεμένεσι καὶ μεδζιτίοις[1] ἢ μαυσωλείοις ὑπάρχουσι βιβλιοθῆκαι.

[1] Μεδζίτια καλοῦνται τὰ μικρὰ τεμένη, ἐπέχοντα τόπον τῶν ἡμετέρων παρεκκλησίων.

Τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως μὴ ἀνεχόμενον ὅπως αἱ πλούσιαι αὗται βιβλιοθῆκαι διατελῶσιν ἀλυσιτελεῖς τῷ δημοσίῳ, σκέπτεται νῦν περὶ τακτοποιήσεως αὐτῶν, ὥστε νὰ καταστῶσι πᾶσι προσιταὶ καὶ χρήσιμοι.

Ἐνταῦθα σημειοῦνται αἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μόνον ὑπάρχουσαι βιβλιοθῆκαι μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμπεριεχομένων τόμων, ὧν αἱ πλεῖσται περιέχουσι χειρόγραφα μεγάλης ἀξίας.

Ἐντὸς τοῦ τεμένους τοῦ Σουλτὰν Μεχεμὲδ τοῦ Πορθητοῦ (Φατὶχ)	τόμ. 4,885
Σουλτὰν Βαγιαζὴτ τοῦ Β', ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ	» 3,244
Σουλτὰν Σουλεϊμὰν τοῦ Α', » »	» 1,535
Ἐν τῷ μεδρεσὲ τοῦ Λαλελῆ (ἵδρυμα Σουλτὰν Σελὶμ τοῦ Β' καὶ Μουσταφᾶ τοῦ Α')	» 3,683
Σουλτὰν Ὀσμὰν τοῦ Β', παρὰ τῷ Ὀσμανιὲ	» 4,382
Σουλτὰν Μαχμοὺδ τοῦ Α', ἐν τῷ τεμένει Ἁγ. Σοφίας	» 4,864
Σουλτὰν Χαμὶδ τοῦ Α', παρὰ τῷ μαυσωλείῳ αὐτοῦ . .	» 2,123
Λαλᾶ Ἰσμαὴλ, ἐν τῷ τεμένει Σουλτὰν Χαμὶτ τοῦ Α'	» 762
Σουλτὰν Ἀχμὲδ, ἐντὸς τοῦ Γενὶ-δζαμίου	» 1,535
Ἐσσὰδ ἐφένδη, ἐν τῇ συνοικίᾳ Γερὲ-Μπατὰν	» 3,853
Τῶν Κιοπρουληδῶν, κατὰ τὸ Τσεμπερλῆ-τὰς	» 2,777
Ἀσὶρ ἐφένδη, ἐν Μπαχτσὲ καποῦ	» 2,159
Ἀλῆ πασσᾶ, παρὰ τῷ τεμένει Σεχζαδὲ	» 2,876
Διαφόρων δωρητῶν, παρὰ τῷ ἰδίῳ τεμένει	» 1,039
Δαμὰδ Ἰβραχὶμ πασσᾶ, » »	» 1,199
Ἀτὶφ ἐφένδη, κατὰ τὴν συνοικίαν Βεφᾶ	» 2,756
Χεκὶμ Ἀλῆ πασσᾶ, ἐντὸς τοῦ τεμένους αὐτοῦ	» 1,490
Μεχμὲδ Ραγὶπ πασσᾶ, κατὰ τὴν Κόσκαν	» 1,733
Βελι-ἐδ-δὶν ἐφένδη, παρὰ τὸ τέμενος Φατὶχ	» 2,141
Φειζ-οὐλ-λὰχ ἐφένδη, » » »	» 2,099
Μεχμὲδ Μουρὰτ ἐφένδη, κατὰ τὸν Τσαρσαμπᾶν . . .	» 1,268
Χαδζῆ Βεσὶρ ἀγᾶ, ἐν τῷ μεδρεσὲ αὐτοῦ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ	» 1,368
Μεχμὲδ πασσᾶ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἐγιοὺπ	» 1,768
Χοσρὲδ πασσᾶ, » » »	» 483
Ἀμουδζᾶ Χουσεὶν πασσᾶ, ἐν Σερατζχανὲ	» 541
μεταφέρονται τόμοι	56,563

© ISMANOGLIO

	Μεταφορὰ τόμοι	56,563
Μουσταφᾶ πασσᾶ Μερζιφουνί	»	453
Ἀλῆ πασσᾶ Τσορλουλοῦ	»	450
Σεὶχ Μουρὰδ ἐφένδη, κατὰ τὸ Μουχλίον	»	542
Βεσὶρ ἀγὰ, κατὰ τὴν συνοικίαν Μπαμπᾶ Χαϊδὰρ . .	»	219
Κασὰπ Μουσταφᾶ ἀγὰ, ἐντὸς τοῦ μεδρεσὲ Σερβιλὶ . .	»	397
Ἀβδ-οὺλ-λὰχ ἀγᾶ, κατὰ τὸ Καδὴ Τσεσμὲ	»	396
Τῆς Βαλιδὲ σουλτάνας Μίχρι Σιὰχ, ἐντὸς τοῦ τεμένους Ἐγιοὺπ	»	287
Μεχμὲδ ἀγὰ, ἐντὸς τοῦ τεμένους αὐτοῦ κατὰ τὸν Τσαρσαμπᾶν	»	210
Ὀμὲρ ἐφένδη ἰατροῦ, κατὰ τὴν συνοικίαν Μουλλᾶ-Κιουρανὶ	»	147
Μεσὶχ Ἀλῆ πασσᾶ	»	157
Μουσταφᾶ Ρεὶς ἐφένδη	»	175
Γιαχγιᾶ ἐφένδη, ἐντὸς τοῦ μεδρεσὲ αὐτοῦ	»	471
Καζασκὲρ Μουσταφᾶ ἐφένδη, κατὰ τὸν Τσαρσαμπᾶν	»	194
Τῆς Σαλιχᾶ χανούμ, κατὰ τὴν συνοικίαν Μεσὶχ-Ἀλῆ πασσᾶ	»	273
Τοῦ τεμένους Σουλτὰν Ἀχμὲδ, κατὰ τὸ Ἱπποδρόμιον	»	1,373
Τοῦ μεδρεσὲ Μεχμὲδ ἐφένδη, ἐν Γαλατᾷ	»	238
Τοῦ διδασκαλείου, ἐν Τσεμπερλῆ-τὰς	»	260
Τῆς Α. Ὑψ. τῆς βασιλομήτορος τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ-Ἀζίζ, ἐν Ἀκ-σεραΐ	»	500
Τοῦ μεδρεσὲ Κηλὴτζ Ἀλῆ πασσᾶ, ἐν Τοπχανὲ	»	110
Τοῦ τεμένους Φινδικλῆ	»	561
Τοῦ Μεβλεβιχανὲ, ἐν Γενὶ καποῦ	»	165
Τὸ ὅλον τόμοι		64,141

Βιβλιοθῆκαι ἑλληνικαί.

Μὴ δυνηθέντες, ὡς ἐσκοποῦμεν, ἐλλείψει πληροφοριῶν, νὰ δώσωμεν γενικὸν κατάλογον τῶν ἐν τῷ ὁθωμ. κράτει διασημοτέρων ἑλληνικῶν βιβλιοθηκῶν, περιοριζόμεθα ἔν γε τῷ παρόντι νὰ σημειώσωμεν ἐν συντόμῳ μόνον τὰς ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀξιολογωτέρας ἑλληνικὰς βιβλιοθήκας· εἰσὶ δὲ αἱ ἑξῆς:

Ἡ ἐν τῷ Μετοχίῳ τοῦ παναγίου Τάφου, ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου τῷ 1680 καὶ πλουτισθεῖσα ὑπὸ

τῶν εὐκλεῶν αὐτοῦ διαδόχων· κέκτηται δὲ αὕτη περὶ τὰς 4,000 ἐντύπων καὶ 630 χειρόγραφα, οὖσα κατὰ τοῦτο ἡ πολυτιμοτέρα βιβλιοθήκη τῆς Ἀνατολῆς. Βιβλιοφύλαξ Σωφρόνιος ἱεροδιάκονος.

Ἡ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἄλλοτε βιβλιοθήκη τοῦ ἀειμνήστου Νικηφόρου Θεοτόκη, μετακομισθεῖσα ἐξ Ἁγίου Ὄρους τῷ 1804, ἐπλουτίσθη τῷ 1865 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου Γ', τὰ ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ πατριαρχικοῦ σκευοφυλακείου ἀποκείμενα βιβλία ἀποθησαυρίσαντος ἐν αὐτῇ τοῦ τότε σχολαρχοῦντος ἀειμνήστου Εὐσταθίου Κλεοβούλου. Οἱ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ τόμοι, αὐξηθέντες κατόπιν καὶ διὰ δωρεῶν νεωτέρων συγγραμμάτων, ἀνέρχονται ἤδη εἰς 7,000 ἐν οἷς περὶ τὰ 40 χειρόγραφα.

Ἡ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς σχολῆς, βιβλιοθήκη οὖσα ἄλλοτε τῆς μονῆς, ἐν ᾗ αὕτη κεῖται, ἔχει ἔντυπα ἑλληνικὰ, λατινικὰ, γαλλικὰ, ἰταλικὰ καὶ γερμανικὰ 3,888, ἐν οἷς 890 περιοδικὰ διαφόρων γλωσσῶν, 115 χάρτας γεωγραφικοὺς καὶ ἀστρονομικοὺς, 168 πίνακας βοτανικῆς καὶ ζωολογίας καὶ 125 ἰχνογραφήματα ἀρχαιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ, χειρόγραφα δὲ, πάντα ἐκκλησιαστικῆς ὕλης, 156.

Ἡ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 7,000 τόμων. Χειρόγραφα, τὰ μὲν τῇ μονῇ ἀνήκοντα 160, τὰ δὲ τῇ σχολῇ 200. Ἡ τῆς μονῆς βιβλιοθήκη ἱδρύθη μικρὸν μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος. Βιβλιοφύλαξ Κωνσταντῖνος Χειμώνιος.

Ἡ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ σχολῆς τῶν Εἰσοδίων, ἀριθμοῦσα ἔντυπα περὶ τὰς 4,000 τόμων καὶ ὀλίγιστα χειρόγραφα μικρᾶς ἀξίας. Τὸ σπουδαιότερον τούτων «Κῆπος Χαρίτων» τοῦ Δαπόντε ἐξεδόθη πρὸ διετίας ἐν Παρισίοις ὑπὸ Emile Legrand καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Γαβριὴλ Σοφοκλέους.

Ἡ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου», ἱδρυθεῖσα τῷ 1870 καὶ περιέχουσα ὑπὲρ τὰς 8,000 ἐντύπων καὶ 40 περίπου ἄξια λόγου χειρόγραφα, δώρημα τοῦ μακαρίτου μητροπολίτου Δέρκων Νεοφύτου. Βιβλιοφύλαξ τοῦ παρόντος ἔτους Α. Παπαδόπουλος Κεραμεύς.

Ἡ τῆς «Ἑταιρίας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν» πρὸ τριῶν ἐτῶν ἱδρυθεῖσα καὶ ἀξία μνείας ὡς ἀποτελοῦσα εἰδικὴν συλλογὴν, χρήσιμον τοῖς ἐρευνῶσι τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν· χειρόγραφα περὶ τὰ 30. Βιβλιοφύλαξ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους Ἰωάννης Η. Κολόμβος.

SISMANOGLIO MEGARO

Τύπος τουρκικός.

Τακβίμι Βακαΐ (Συλλογὴ γεγονότων), δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἐπίσημος ἐφημερὶς συστᾶσα ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Μαχμοὺδ τοῦ Β'.

Δζεριδέ-ι-Ἀσκεριγὲ (Στρατιωτικὴ ἐφημερίς). Ἐπίσημος στρατιωτικὴ ἐφημερὶς, δὶς τῆς ἑβδομάδος, συστᾶσα ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ-Ἀζίζ.

Δζεριδέ-ι-τηπηγέ-ι-Ἀσκεριγὲ (Στρατιωτικὴ ἰατρικὴ ἐφημερὶς) ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἐπὶ τῆς νῦν εὐκλεοῦς βασιλείας.

Δζεριδέ-ι-Χαβαδὶς (Ἐφημερὶς εἰδήσεων), ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν τουρκικῶν ἐφημερίδων, συστᾶσα ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Ἀβδ-οὺλ-Μεδζιδ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου Τσούρτσηλ, ἐκδίδοται καθ' ἑκάστην ἐκτὸς τῶν Κυριακῶν.

Βακὴτ (Χρόνος), ἡ μᾶλλον διαδεδομένη ἐκ τῶν τουρκικῶν ἐφημερίδων ἀντικαταστήσασα τὰς παυθείσας ἐφημερίδας «Τερακκὴ» καὶ «Χακαϊκ-οὺλ-Βακαΐ», ἐκδιδομένη καθ' ἑκάστην.

Τερδζεμάνι-Χακηκὰτ (Διερμηνεὺς τῆς ἀληθείας), ἐκδίδοται καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν.

Ὀσμανλῆ, Γαλλοτουρκικὴ, ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Δζεβαὶπ (Ἀνταποκρίσεις), ἀραβικὴ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ἀχτὲρ (Ἀστὴρ), περσικὴ, » »

Βασιτάϊ Σερβὲτ (Μέσον πλουτισμοῦ), περιοδικὸν δὶς τοῦ μηνός

Ζιραὰτ (Γεωργία), περιοδικὸν δὶς τοῦ μηνός.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδίδονται περιοδικῶς διάφορα συγγράμματα εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν πραγματευόμενα θέματα διαφόρου ὕλης· εἰσὶ δὲ τὰ ἑφεξῆς:

Ἀϊλὲ (Οἰκογένεια), ἅπαξ τοῦ μηνὸς, ἀλλ' οὐχὶ τακτικῶς.

Τζοδζουκλαρὰ Ἀρκαδάς (Σύντροφος τῶν Παίδων), ἐπίσης ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἢ καὶ ἀπροσδιορίστως.

Σὰρκ (Ἀνατολὴ), δὶς τοῦ μηνὸς μετὰ διακοπῶν.

Μιραάτι Ἀλεμ (Κάτοπτρον τοῦ κόσμου), μετ' εἰκονογραφιῶν, ἅπαξ τοῦ μηνός.

Χαφτὰ (Ἑβδομὰς), ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, πολλάκις διακόπτουσα τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς καὶ πάλιν ἀναφαινομένη.

Μεδζμουὰ (Ἀπάνθισμα), ἀξιόλογον περιοδικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ εὐπαιδεύτου Ἐβ-οὺζ-Ζιὰ Τεβφὶκ βέη, διακόψαν τὴν τακτικὴν αὐτοῦ ἔκδοσιν προσωρινῶς ὅπως ἐπαναλάβῃ ταύτην μετὰ τὸν ἐντελῆ καταρτισμὸν τοῦ πλουσίου αὐτοῦ τυπογραφείου.

Ἐνβάρι Ζεκιὰ (Ἐκλάμψεις τῆς διανοίας), σύγγραμμα περιοδικὸν, συνέχεια τοῦ ἄλλοτε ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Σὰρκ» (Ἀνατολὴ), ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνός.

Τύπος τουρκικὸς ἐπαρχιῶν.

Μησὴρ (Αἴγυπτος), ἐν Καΐρῳ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ραὶδ-οὺλ-Τουνουσῆ (Ὁδηγὸς τοῦ Τύνητος), ἐν Τύνητι, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Σούριε (Συρία), ἐν Δαμασκῷ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ἄγκαρα (Ἄγκυρα), ἐν τῇ ὁμωνύμῳ πόλει, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Κασταμονὴ — » » » »

Ἰωάννινα » » » »

Κόσσοβα, ἐν Πριστίνῃ » »

Σκόδρα, ἐν Σκουτάρει τῆς Ἀλβανίας » »

Γκιρὶδ (Κρήτη), ἐν Χανίοις » »

Χαδικὰτ-οὺλ-Ἀχπὰρ (Κῆπος εἰδήσεων), ἐν Λιβάνῳ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ταραμπουλοὺς Γὰρπ, ἐν Τριπόλει τῆς Βαρβαρίας, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Σελανὶκ (Θεσσαλονίκη), ἐν τῇ ὁμων. πόλει ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Τραπεζοῦς » » » »

Ἰκόνιον » » » »

Διαρβεκὶρ, ἐν Ἀμίδῃ Μεσοποταμίας » »

Σεϊχὰν (ὄνομα ποταμοῦ), ἐν Ἀδάνοις » »

Φουρὰτ (Εὐφράτης), ἐν Χαλεπίῳ » »

Ζεβρὰ (ὄνομα ἀρχαίας ἀραβικῆς πόλεως), ἐν Βαγδατίῳ, δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Χουδαβενδικιὰρ (τὸ ὄνομα τῆς νομαρχίας), ἐν Προύσῃ, δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Μπάχρι Σεφὶδ (Λίγαιον πέλαγος), ἐν Χίῳ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ἐνβάρι Σαρκιγὲ (Φῶτα τῆς Ἀνατολῆς), ἐν Ἐρζερούμ, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

Ἀϊδὴν (Ἡλιούπολις), ἐν Σμύρνῃ, δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Σιβὰζ, ἐν Σεβαστείᾳ, δὶς τῆς ἑβδομάδος.

SISMANOGLIO MEGARO

Αἱ ἀνωτέρω ἐφημερίδες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δίγλωττοι, ἀναλόγως τῶν ἐπικρατούντων στοιχείων, εἰσὶν ἐπίσημοι· αἱ δ' ἐφεξῆς κοιναί:

Ἐλ-Ἀσρ-οὐλ-δζεδὶδ (Νέος Λιὼν)	ἐν Αἰγύπτῳ.
Ἐλ-Ἐχράμ (Αἱ Πυραμίδες)	
Ἐλ-Ἰσκενδερίε (Ἡ Ἀλεξάνδρεια)	
Ἐλ-Χιδζάζ (Οἱ ἅγιοι τόποι)	
Ἐλ-Χαφὶδ (Ὁ ἔγγονος)	
Ἐλ-Τικὶτ-βελ-Τικὶτ (γελοιογραφ. ἐφημερὶς)	
Ἐλ-Κούτρ-οὐλ-Μησὴρ (Ὁρίζων Αἰγύπτου)	
Ἐλ-Μισπάχ (Ἡὼς)	ἐν Βηρυττῷ.
Ἐλ-Δζεννὲ (Κῆπος)	
Ἐλ-Βεσὶρ (Ἀγγελιαφόρος)	
Λισὰν-οὐλ-Χὰλ (Ἡ κατάστασις)	
Σεμερὰτ-οὐλ-Φουνοὺν (Καρποὶ ἐπιστημῶν)	
Ἐτ-Τεκαδδοὺμ (Πρόοδος)	
Ἐλ-Οὐσπουὲ (Ἑβδομὰς)	

Ἑλληνικὸς Τύπος.

Ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι ἐν τῇ πρωτευούσῃ.

Ἀνατολή, συνταχθεῖσα εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων πρὸς χρῆσιν τῶν τουρκοφώνων ὁμογενῶν Μικρασιανῶν. Ἐκδίδεται δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος μς'.

Βυζαντὶς, ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος κη'· συντάσσεται δὲ ἀπὸ τοῦ 1880 καὶ γαλλιστὶ, ἔχουσα καὶ ἡμερησίαν ἔκδοσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πρωΐα» πρὸς διάδοσιν τῶν εἰδήσεων καὶ τῶν τηλεγραφημάτων τῆς ἡμέρας.

Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ, ἐφημερὶς φιλολογικὴ καὶ ἐκκλησιαστική. Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος κδ'.

Νεολόγος, ἐφημερὶς ἡμερησίως ἐκδιδομένη. Ἔτος ιη'.

Αὐγή, ἡμερησίως ἐκδιδομένη καὶ τὴν ἐπ' ἀόριστον πεπαυμένην «Θράκην» ἀναπληροῦσα ὑπὸ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Ἔτος δ'.

Ἐφημερίδες ἐκδιδόμεναι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Ἀμάλθεια, ἡμερησίως ἐκδιδομένη ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος μζ'.

Σάμος, ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ. Ἔτος κ'.

Νέα Σμύρνη, ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ιδ'.

Φάρος τῆς Μακεδονίας (Ἑρμῆς), ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἐν Θεσσαλονίκῃ δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος θ'.

Ἁρμονία, ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος γ'.

Περιοδικὰ ἐκδιδόμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως. Ἔτος γ'.

Θεατρικὴ Βιβλιοθήκη, ἤτοι συλλογὴ τῶν ἐκλεκτοτέρων δραματικῶν ἔργων, ἐκδιδομένη περιοδικῶς κατὰ τόμους ἐκ 200—216 σελ. Ἔτος γ'.—Τόμ. Θ'.

Κόσμος, περιοδικὸν ἑβδομαδιαίως ἐκδιδόμενον. Ἔτος α'.

Τύπος ἀρμενικός.

Ἀρσιαλοὺς Ἀραραδιὰν (Αὐγὴ τοῦ Ἀραρὰτ), ἐφημερὶς πολιτικὴ ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος μγ'.

Ἀβεδαπὲρ (Ἀγγελιαφόρος), ὄργανον τῶν Προτεσταντῶν ἐκδιδόμενον ἑβδομαδιαίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος λε'.

Μασὶς (Τὸ ὄρος Ἀραρὰτ), ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος λα'.

Μεγοὺ Χαγιαστανὶ (Μέλισσα τῆς Ἀρμενίας), ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Τιφλίδι. Ἔτος κε'.

Πουὶντς (Ἀνθοδέσμη), ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος κδ'.

Μαμοὺλ (Τύπος), ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος ιδ'.

Χαϊρενὶκ (Πατρὶς), ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος ιγ'.

Μισιὰκ (Ὁ Ἐργάτης), ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως ἐν Τιφλίδι. Ἔτος ια'.

Λουὶς (Φῶς), ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος ια'.

Ἀβεδαπὲρ (Ἀγγελιαφόρος), ἐκδιδομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὶς τοῦ μηνὸς μετ' εἰκονογραφιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων, ὄργανον τῶν Προτεσταντῶν. Ἔτος ια'.

Μπησὰκ (Στέμμα), ἐκδιδομένη δὶς τοῦ μηνὸς ἐν Ἐριβάν. Ἔτος γ'.

SISMANOGLIO ARCHIVE

Ἐφημερίδες συντασσόμεναι εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν δι' ἀρμενικῶν χαρακτήρων.

Ἀβεδαπὲρ, ἐφημερὶς θρησκευτικὴ, ὄργανον τῶν Προτεσταντῶν, ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος κε'.

Μανζουμέϊ Ἐφκιὰρ (Συναρμολόγησις ἰδεῶν), ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος κγ'.

Ἀβεδαπὲρ (Ἀγγελιαφόρος), ἐκδίδοται ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὶς τοῦ μηνὸς πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων. Ἔτος ι'.

Τερδζεμάνι Ἐφκιὰρ (Διερμηνεὺς Ἰδεῶν), ἐκδίδοται ἑβδομαδιαίως ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος ς'.

Μεδζμουάϊ Χαβαδὶς (Συλλογὴ Εἰδήσεων), ἐκδίδοται δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἔτος κζ'.

Περιοδικὰ ἐκδιδόμενα κατὰ μῆνα.

Παζμαβὲπ (Πολυΐστωρ), ἐκδίδοται ἐν Βενετίᾳ. Ἔτος μ'.

Ἀραρὰτ, ἐκδίδοται ἐν Ἐτσμιαζὶν. Ἔτος ιε'.

Ἀρεβελιὰν Μαμοὺλ (Ἀνατολικὸς Τύπος), ἐκδίδ. ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος ιβ'.

Πάρος Χαγιαστανὶ (Φάρος τῆς Ἀρμενίας), ἐκδίδοται ἐν Μόσχᾳ. Ἔτος δ'.

Μετέωρα, ἐκδίδοται ἐν Σμύρνῃ. Ἔτος γ'.

Ἑβραϊκὸς Τύπος.

Τηλέγραφος, ἐφημ. ἐκδιδομένη τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Κ/πόλει.

Καιρὸς, ἐφημ. ἐκδιδομένη τρὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Κων/πόλει.

Ἐποχὴ, ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἔτος ιζ'.

Ἀγγλογαλλικὸς Τύπος.

Courrier d'Orient (Ἀνατολικὸς Ταχυδρόμος), ἐφημερὶς ἐκδιδομένη ἡμερησίως γαλλιστί. Ἔτος κθ'.

La Turquie (Τουρκία), ἐκδιδομένη ἡμερησίως γαλλιστί. Ἔτος ιζ'.

Stamboul, ἐφημερὶς ἡμερησία, συντασσομένη γαλλιστί. Αὕτη ἱδρυθεῖσα τῷ 1875 ἀναπληροῖ τὴν ἄλλοτε ἐκδιδομένην ἐν-

ταῦθα ἀγγλο-γαλλικὴν ἐφημερίδα «The Levant Times», ἱδρυθεῖσαν τῷ 1868.

Eastern Express (Ἀνατολικὸς Ἀγγελιαφόρος), ἐφημερὶς συντασσομένη ἀγγλογαλλιστὶ καὶ ἐκδιδομένη ἡμερησίως ἀντὶ τοῦ παυθέντος «Levant Herald», ἱδρυθέντος τῷ 1856. Ἔτος δ'. Ἔχει καὶ ἑβδομαδιαίαν ἔκδοσιν καθαρῶς ἀγγλικήν.

Ἐπαρχιακαὶ δὲ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐκδίδονται δύο ἐν Σμύρνῃ.

L'Impartial, ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος μ'.

La Réforme, ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἔτος ις'.

Ἐκδίδονται δὲ πρὸς τούτοις γαλλιστὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἓν ἰατρικὸν περιοδικὸν: La Gazzette médicale d'Orient ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς αὐτοκρ. ἰατρικῆς ἑταιρίας μηνιαίως· ἔτος κζ'· καὶ ὁ Ὀθωμανικὸς Ὁδηγὸς (Indicateur Ottoman Illustré), ἐκδιδόμενος ἐτησίως· ἔτος δ'.

Τυπογραφεῖα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπάρχουσιν ἑξήκοντα καὶ ὀκτὼ τυπογραφεῖα, ὧν ἕνια περιέχουσι καὶ λιθογραφεῖα. Ἐν αὐτοῖς ἐκτυποῦνται ἐφημερίδες, περιοδικὰ καὶ διάφορα βιβλία εἰς τὰς ἑπομένας γλώσσας: ἀραβικὴν, τουρκικὴν, περσικὴν, ἑλληνικὴν, ἀρμενικὴν, ἱσπανοεβραϊκὴν, βουλγαρικὴν, γαλλικὴν καὶ ἄλλας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Παραπέμποντες διὰ τὸ ἱστορικὸν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ 1879 (σελ. 79—83), δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα νὰ εἴπωμεν θετικόν τι περὶ τῆς μετὰ τὸν τουρκορρωσσικὸν πόλεμον καταστάσεως τῆς ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας ὡς ἐκ τῶν γενομένων ἐδαφικῶν ἀλλοιώσεων, θὰ περιορισθῶμεν δὲ νὰ σημειώσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν δανείων, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῆς συνομολογηθείσης συμβάσεως μεταξὺ τῆς ὀθωμ. κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μετόχων ὀθωμ. χρεωγράφων. Τὸ ὁλικὸν ποσὸν τοῦ δημοσίου χρέους τοῦ Κράτους μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὑπεγράφη ἡ σύμβασις ἀνήρχετο εἰς 240,000,000 λιρῶν περίπου. Ἀφαιρουμένων δὲ ἐκ τούτων τῶν λεγομένων προνομιούχων δανείων, ἤτοι τῶν ἠγγυημένων διὰ τοῦ ἐτησίου φόρου τῆς Αἰγύ-

πτου, ἀνερχομένου ὡς ἔγγιστα εἰς 700,000 λιρῶν, καὶ τῶν πρὸς διαφόρους τραπεζίτας τοῦ Γαλατᾶ ὀφειλομένων 8,000,000 λιρῶν, ὧν ὁ τόκος καὶ τὸ χρεωλύσιον καταβάλλεται ἐκ τῶν ἓξ ἐμμέσων φόρων, ἐναπολείπονται 200,000,000 λιρῶν περίπου, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὰ λοιπὰ δάνεια τοῦ Κράτους, ἤτοι τὸ γενικὸν χρέος τῶν 5 %, τὸ τοῦ 1863, τὸ τοῦ 1865, τὸ τοῦ 1869, τὸ τοῦ 1872, τὸ τοῦ 1873 καὶ τὸ τῶν σιδηροδρόμων.

Κατὰ τὴν ὑπογραφεῖσαν σύμβασιν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατόχων ὀθωμ. χρεωγράφων τεθείσης ὡς βάσεως τῆς τιμῆς τῆς ἐκδόσεως, τὸ ποσὸν τῶν 200,000,000 λιρῶν περιστέλλεται εἰς 100 ἑκατομμύρια λιρῶν ὡς ἔγγιστα. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ τόκου καὶ χρεωλυσίου τοῦ ποσοῦ τούτου, ὡρίσθησαν αἱ πρόσοδοι τῶν ἓξ ἐμμέσων φόρων, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὸ λόγῳ ἀποζημιώσεως ἀναλογοῦν ποσὸν τῇ Ἑλλάδι, Σερβίᾳ, Βουλγαρίᾳ καὶ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ. Ἐκ τῶν προσόδων δὲ τούτων μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐτησίου τόκου καὶ χρεωλυσίου τοῦ πρὸς τοὺς τραπεζίτας τοῦ Γαλατᾶ προνομιούχου χρέους, τὸ ὑπολειπόμενον ποσὸν διατίθεται ὑπὲρ τῶν κατόχων ὀθωμανικῶν χρεωγράφων, ὁρισθέντος ὡς κατωτέρου ὅρου ἐτησίου τόκου 1 %, τῆς κυβερνήσεως ὑποχρεουμένης καθ' ἣν περίπτωσιν τὸ ποσὸν τοῦτο ἦν ἀνεπαρκὲς, νὰ συμπληροῖ τὸ ἔλλειμμα δι' ἐνταλμάτων πρὸς τὰ τελωνεῖα τοῦ Κράτους. Ἂν δὲ τοὐναντίον ἐκ βαθμιαίας αὐξήσεως τῶν προσόδων τούτων προκύψῃ περίσσευμα, τοῦτο διατίθεται ἐπίσης ὑπὲρ τῶν κατόχων ὀθωμ. χρεωγράφων. Μετὰ δὲ τὴν παντελῆ ἀπόσβεσιν τοῦ πρὸς τοὺς τραπεζίτας τοῦ Γαλατᾶ προνομιούχου χρέους, πάντα τὰ ἀνωτέρω ὁρισθέντα εἰσοδήματα μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τῶν κατόχων ὀθωμ. χρεωγράφων μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ταχθέντος ἀνωτάτου ὅρου, τόκου μὲν 4 %, χρεωλυσίου δὲ 1 %. Ὅταν δὲ τὰ εἰσοδήματα ταῦτα φθάσωσιν εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε οὐ μόνον νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς ἀπότισιν τοῦ τόκου τούτου καὶ τοῦ χρεωλυσίου, ἀλλὰ καὶ περίσσευμα νὰ καταλείπωσι, τότε τὸ περίσσευμα τοῦτο περιέρχεται εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Κράτους. Τῶν μετοχῶν δὲ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τούτων περιστελλομένων δυνάμει τῆς συμβάσεως εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἐκδόσεως, ὁ μὲν τόκος αὐτῶν ὁλοσχερῶς κατηργήθη, διετηρήθη δὲ τὸ σύστημα τῆς διὰ κληρώσεως κατὰ διμηνίαν ἐξαργυρώσεως, καθ' οὓς ὅρους ἡ σύμβασις ὥρισεν, ἐν ᾗ εὑρίσκει ὁ βουλόμενος λεπτομερῶς τὰ περὶ τούτων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δανείων ἐν γέ-

νει τοῦ Κράτους. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὀφειλομένην τῇ Ρωσσίᾳ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν, ὁρισθεῖσαν εἰς 802,500,000 φράγκων διὰ τοῦ 4 ἄρθρου τῆς μεταξὺ τῆς ρωσσικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Ὑψ. Πύλης διομολογηθείσης τῇ 27 ἰανουαρίου 1879 συνθήκης ἡ ἐξόφλησις τούτων γενήσεται ἀτόκως κατὰ τὰς διατάξεις τῆς μεταξὺ τῶν δύο κυβερνήσεων ὑπογραφείσης τῇ 2)14 μαΐου 1882 ἰδιαιτέρας συμβάσεως, διὰ τῆς ἀποτίσεως ἐτησίως 350,000 λιρῶν, λαμβανομένων διὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμ. Τραπέζης ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν προβάτων φόρου καὶ τῆς δεκάτης καθ' ὡρισμένα τῆς Αὐτοκρατορίας μέρη, ἔνθα ὑπάρχουσιν ὑποκαταστήματα ἢ πρακτορεῖα τῆς τραπέζης ταύτης.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Στρατὸς τῆς ξηρᾶς.

Μετὰ τὸν πόλεμον ἤρξατο νέα διοργάνωσις τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ κατὰ σχέδιον ἐπικυρωθὲν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κατὰ μάϊον τοῦ 1880. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, ἡ στρατολογία ἐνεργεῖται ὡς καὶ πρότερον διὰ κληρώσεως, ἡ δὲ ὑπηρεσία διαρκεῖ 20 ἔτη, ἤτοι 3 ἔτη ἐν τῷ ἐνεργητικῷ στρατῷ (νιζὰμ) διὰ τὸ πεζικὸν καὶ 4 διὰ τὸ ἱππικὸν καὶ τὰ ἄλλα ὅπλα, 2 ἐν τῇ ἐπιφυλακῇ ἢ τῷ ἐπ' ἀδείᾳ ἐνεργητικῷ (ἰχτιγιὰτ) διὰ τὸ πεζικὸν καὶ 1 διὰ τὰ ἄλλα ὅπλα, 3 καὶ 2 ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ τάξει τῆς ἐφεδρείας καὶ 6 ἐν τῇ ἐθνοφρουρᾷ (μουσταχφίζ). Ὡς καὶ πρότερον, ἡ Αὐτοκρατορία διαιρεῖται εἰς 7 στρατιωτικὰς περιφερείας (ὀρδοῦ) καὶ ἑκάστη περιφέρεια εἰς 8 στρατολογικὰ τμήματα. Ἔδραι τῶν 7 σωμάτων, ἅτινα φέρουσιν αὔξοντα ἀριθμὸν (πρῶτον, δεύτερον, τρίτον σῶμα κλπ.), εἰσὶ κατὰ σειράν: Κωνσταντινούπολις (αὐτοκρατορικὴ φρουρὰ), Κόσσοβα (πρότερον Σοῦμλα), Μοναστήριον (Βιτώλια), Ἐρζερούμη, Δαμασκὸς, Βαγδάτη καὶ Ὑεμένη.

Ἑκάστη τῶν 6 πρώτων περιφερειῶν χορηγεῖ· α' ἓν σῶμα στρατιωτικὸν νιζὰμ, β' ἓν σῶμα ἐφέδρων τῆς πρώτης τάξεως καὶ γ' ἓν σῶμα ἐφέδρων τῆς δευτέρας τάξεως. Τὸ δὲ Ζ' σῶμα χορηγεῖ μόνον τὸ σῶμα τοῦ νιζὰμ διὰ τὴν ἐπιχώριον ὑπηρεσίαν. Ἕκαστον ἐκ τῶν 18 σωμάτων (τῶν 6 πρώτων περιφερειῶν) περιλαμβάνει δύω μοιραρχίας πεζικοῦ ἐκ 2 ταξιαρχιῶν ἑκάστη πρὸς 2 συντάγματα, δύω τάγματα εὐζώνων, μίαν μοιραρχίαν ἱππικοῦ ἐκ 2 ταξιαρχιῶν πρὸς

3 συντάγματα, ἓν σύνταγμα πεδινοῦ πυροβολικοῦ, τάγμα σκαπανέων καὶ ἓν τάγμα καὶ λόχους ὑπηρετικοῦ. Τὸ Ζ' σῶμα περιλαμβάνει δύω μοιραρχίας πεζικοῦ ἐκ 2 ταξιαρχιῶν ἑκάστην ἀνὰ 2 συντάγματα, 2 τάγματα εὐζώνων, 1 ἡμισύνταγμα πυροβολικοῦ καὶ 1 λόχον σκαπανέων· ἕκαστον σύνταγμα πεζικοῦ ἔχει 3 τάγματα ἐνεργητικὰ καὶ 1 ἐν ἀποθήκῃ, ἕκαστον σύνταγμα ἱππικοῦ ἔχει 4 ἴλας ἐνεργητικοῦ καὶ 1 ἀποθήκης· τὸ σύνταγμα τοῦ πεδινοῦ πυροβολικοῦ ἔχει 4 τάγματα ἐκ 3 λόχων ἕκαστον, ὧν εἷς ἔφιππος καὶ δύω τηλεβολοστοιχίαι ὀρειβατικαί, τὰ δὲ τάγματα τῶν σκαπανέων 1 λόχον σκαπανέων, 1 γεφυροποιῶν καὶ 2 ὑπονομοποιῶν. Εἰς ταῦτα προσθετέα καὶ ἡ πολιτοφυλακὴ τοῦ Κράτους καὶ ἡ τῆς νομαρχίας Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας διοργανισθεῖσα εἰς 3 συντάγματα πεζικοῦ ἐκ 3 ταγμάτων ἕκαστον καὶ ἓν σύνταγμα ἱππικοῦ ἐκ 3 ἰλῶν.

Τὰ 7 σώματα τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ ἡ πολιτοφυλακὴ ἀποτελοῦσι τὸν μόνιμον στρατὸν, ἀλλ' ὁ ἐνεργητικὸς στρατὸς ἐν ἐκστρατείᾳ περιλαμβάνει μόνον τὰ ἐνεργητικὰ στρατιωτικὰ σώματα τῶν 6 πρώτων περιφερειῶν, μεθ' ὧν συνενοῦνται ἐν καιρῷ πολέμου τὰ 12 στρατιωτικὰ σώματα τῆς 1 καὶ 2 τάξεως τῶν ἐφέδρων. Ὁ στρατὸς λοιπὸν περιλαμβάνει 155 συντάγματα πεζικοῦ ἢ 617 τάγματα (ὧν 432 ἐνεργητικὰ, 144 ἐν ἀποθήκῃ καὶ 41 ἐπιχώρια), 38 τάγματα εὐζώνων (ὧν 36 ἐνεργητικοῦ καὶ 2 ἐπιχώρια), 115 συντάγματα ἱππικοῦ ἢ 543 ἴλας (ὧν 432 ἐνεργητικαὶ, 108 ἐν ἀποθήκῃ καὶ 3 ἐπιχώριαι), 18 συντάγματα πεδινοῦ πυροβολικοῦ ἢ 72 τάγματα ἀριθμοῦντα 216 τηλεβολοστοιχίας πεδινὰς καὶ 36 ὀρειβατικὰς, ἐν ὅλοις 258 τηλεβολοστοιχίας, 1 ἡμισύνταγμα ἐπιχωρίου πυροβολικοῦ καὶ 6 τηλεβολοστοιχίας, 18 τάγματα ἐνεργητικὰ καὶ ἕνα λόχον ἐπιχώριον εὐζώνων καὶ 18 τάγματα ὑπηρετικοῦ.

Ἐν καιρῷ εἰρήνης εἰσὶ πλήρη μόνον τὰ ἐπιτελεῖα τῶν στρατιωτικῶν σωμάτων, ὁ δὲ στρατὸς ἀριθμεῖ 300 ἄνδρας εἰς τὸ τάγμα, 100 ἵππους εἰς τὴν ἴλην καὶ 4 τηλεβολοστοιχίας. Τὰ στελέχη τῶν ἐφεδρικῶν σωμάτων ἔχουσι 15 % μόνον τοῦ στρατευσίμου τῶν ἐνεργητικῶν σωμάτων, ἐξαιρέσει τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Ζ' σώματος ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ νομάδων. Τὸ στρατεύσιμον σῶμα ἐν καιρῷ πολέμου συμποσοῦται εἰς 1000 ἄνδρας κατὰ τάγμα, 150 ἵππους κατ' ἴλην καὶ 6 τηλεβόλα κατὰ τηλεβολοστοιχίαν. Ὁ ἐνεργητικὸς στρατὸς θὰ ἀριθμῇ ἐν καιρῷ πολέμου, ἄνευ τῶν ἐν ἀποθήκῃ ταγμάτων καὶ τῶν ἐπιχωρίων, 468,000 στρατιώτας τοῦ πεζικοῦ, συμπεριλαμβανομένων καὶ

τῶν εὐζώνων, 64,800 ἱππέων, 57,600 πυροβολιστῶν, 10,800 σκαπανέων καὶ 9,000 ὑπηρετικοῦ, τὸ ὅλον 610,200 στρατιώτας μετὰ 1,512 ἀνδρῶν.

Κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ παρελθόντος ἔτους ὁ ἐνεργητικὸς στρατὸς περιελάμβανε μόνον 216 τάγματα πεζικοῦ, 4 τάγματα εὐζώνων, 106 ἴλας ἱππικοῦ, 92 τηλεβολοστοιχίας πεδινὰς καὶ 33 ὀρειβατικὰς καὶ 9 τάγματα πολιτοφυλακῆς. Τὸ σύνολον τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατοῦ εἶναι 10,311 ἀξιωματικοὶ, 150,106 στρατιῶται, 26,140 ἵπποι καὶ φορτηγὰ ζῶα καὶ 650 τηλεβόλα. Τὰ τάγματα τῶν σκαπανέων καὶ τοῦ ὑπηρετικοῦ δὲν εἶναι εἰσέτι ἐσχηματισμένα, ἀλλ' ὑπάρχουσιν 712 στρατιῶται τοῦ μηχανικοῦ εἰς 6 τμήματα, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πυρὴν εἰς τὸν μέλλοντα σχηματισμὸν, καὶ τὸ ὑπηρετικὸν ἀναπληροῦται ἔτι ὑπὸ τῶν φορτηγῶν ζώων δι' ὧν τὰ στρατεύματα εἶναι ἐφωδιασμένα. Τῶν δὲ δευτέρων καὶ τρίτων ἐφεδρικῶν στρατιωτικῶν σωμάτων ὅλων τῶν περιφερειῶν ὑπάρχουσι μόνον τὰ στελέχη τὰ προωρισμένα διὰ τὸν σχηματισμὸν 384 ταγμάτων πεζικοῦ, περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1881 καὶ 40 τάγματα πεζικοῦ τῶν δύο ἐφεδρικῶν τάξεων ἦσαν ἤδη ἐν τοῖς ὅπλοις.

Ναυτικόν.

Διὰ τὰ στρατεύματα τοῦ ναυτικοῦ ἡ ὑπηρεσία ὡρίσθη εἰς 12 ἔτη, ὧν 5 ἐν τῷ ἐνεργητικῷ, 3 ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῆς ἐφεδρείας καὶ 4 ἐν τῇ δευτέρᾳ. Ἡ ναυτολογία ἐνεργεῖται κυρίως ἐκ τῶν ἀνατολικῶν ἀκτῶν τοῦ Εὐξείνου καὶ ἐκ τοῦ Αἰγαίου.

Στόλος.

Ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ἡμῶν τοῦ 1879 ἐδημοσιεύσαμεν ἀπαρίθμησιν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῆς Τουρκίας, ὅπερ συνέκειτο πρὸ τοῦ πολέμου ἐξ 130 πλοίων (ἐξ ὧν 26 θωρηκτὰ) φερόντων 641 τηλεβόλα καὶ πλήρωμα 28,462 ἀνδρῶν. Περὶ δὲ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ πολεμικοῦ τῆς Τουρκίας ναυτικοῦ οὐδὲν δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν, ἐλλείψει ἐπισήμων πληροφοριῶν.

Ἐμπορικὸν ναυτικόν.

Κατὰ τὸ 1879 τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῶν μικρῶν πλοίων συνέκειτο ἐκ 220 ἱστιοφόρων χωρητικότητος 34,500 τόννων καὶ 11 ἀ-

τμοπλοίων 3,350 τόννων. Τὸ δὲ ὅλον ναυτικὸν ὑπελογίζετο χωρητικότητος περίπου 181,500 τόννων.

Ἐμπορικὴ κίνησις.

Ἀκριβεῖς εἰδήσεις περὶ αὐτῆς δὲν ὑπάρχουσι. Τὸ τελευταῖον ἐπίσημον Ὀθωμανικὸν Ἡμερολόγιον οὐδεμίαν δίδωσι πληροφορίαν. Ἐκ προγενεστέρων δεδομένων (μέχρι τοῦ 1875—1876), ἡ εἰσαγωγὴ ἐκτιμᾶται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 537,500,000 φρ., ἐξ ὧν 248,000,000 εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 490,250,000 φρ., ἐξ ὧν 182,500,000 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλλὰ δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, ἕνεκα διαφόρων λόγων καὶ ἰδίᾳ ἕνεκα τῆς συστάσεως νέων αὐτονόμων ἐπαρχιῶν καὶ κρατῶν καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν λιμένων Δεδέαγατς, Βάρνης καὶ τῶν βουλγαρικῶν λιμένων τοῦ Δουνάβεως, οἱ ὅροι οὗτοι τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ὑπέστησαν ἐπαισθητὴν ἀλλοίωσιν, ἣν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν ἄνευ ἐπισήμων δεδομένων.

Τὰ κυριώτερα εἴδη τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι: γεννήματα, καπνός, μαλλία, ὄπιον, σήπιον, ροδέλαιον, κόμμι, δέρματα, βάμβαξ (ἀπὸ τοῦ 1860), ὀπῶραι, οἶνος, κηρός, μέλι, δέρματα κατειργασμένα, ἐρυθρόδανον, τάπητες, κλπ.

Ἡ κίνησις τῶν λιμένων τῆς ὅλης Αὐτοκρατορίας (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως) κατὰ τὸ 1878—79 ὑπολογίζεται ἔχουσα ὧδε: Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἰσέπλευσαν εἰς αὐτοὺς 183,730 πλοῖα, χωρητικότητος 19,513,559 τόννων (ἀπέναντι 180,023 πλοίων, χωρητικότητος 12,810,003 τόννων, τῆς προηγουμένης περιόδου). Ἐκ τῶν πλοίων τούτων ἦσαν 20,174 ἀτμόπλοια χωρητικότητος 13,978,839 τόννων. Κυριώτεροι λιμένες μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰσὶν οἱ τῆς Σμύρνης, Χίου, Θεσσαλονίκης καὶ Βηρυττοῦ. Ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς πρώτης κατὰ τὴν περίοδον 1878—1879 ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ 5,565 πλοίων χωρητικότητος 845,064 τόννων, ἐξ ὧν 1,207 ἀτμόπλοια χωρητικότητος 702,690 τόννων· ἡ τῆς Χίου κατὰ τὸ 1876—1877 ὑπὸ 5,175 πλοίων χωρητικότητος 473,119 τόννων, ἐξ ὧν 516 ἀτμόπλοια, καὶ ἡ τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ 5,157 πλοίων χωρητικότητος 348,940 τόννων, ἐξ ὧν

353 ἀτμόπλοια[1]. Πρὸς τούτοις ἡ τῆς Βηρυττοῦ ὑπὸ 3,270 πλοίων ἐκ 264,487 τόννων, ἡ τῆς Μιτυλήνης ὑπὸ 2,969 πλοίων ἐκ 299,350 τόννων καὶ ἡ τῆς Ρόδου ὑπὸ 2,821 πλοίων ἐξ 25,397 τόννων.

Δημοσιεύομεν ὡς ἕπεται καὶ ἰδιαίτερον πίνακα τῆς κινήσεως τοῦ λιμένος Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ 1880 ἕνεκα τῶν ἀξιοσημειώτων αὐτοῦ πορισμάτων.

Σημαία	Ἱστιοφόρα		Ἀτμόπλοια		Τὸ ὅλον	
	πλοῖα	τόννοι	πλοῖα	τόννοι	πλοῖα	τόννοι
Ἀγγλικὰ	72	15854	2288	1711728	2360	1727582
Ἰταλικὰ	563	184249	74	6841	637	191090
Ἑλληνικὰ	2672	501162	298	88257	2970	589419
Ὀθωμανικὰ	8662	385194	618	192125	9280	578319
Αὐστριακὰ	220	72415	416	443601	636	516016
Γαλλικὰ	—	—	362	372065	362	372065
Ρωσσικὰ	186	28756	414	482296	600	511052
Νορβηγικὰ καὶ Σουηδικὰ	14	5109	40	39300	54	44409
Γερμανικὰ	2	682	35	28005	37	28687
Βελγικὰ	—	—	46	46906	46	46906
Ὁλλανδικὰ	—	—	13	13454	13	13454
Ἄλλων σημαιῶν	141	8125	183	191058	324	199183
Τὸ ὅλον	12532	1201546	4787	3615636	17319	4818182

Ἰδοὺ τὰ κυριώτερα πορίσματα ἅτινα δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος καὶ τῆς συγκρίσεως αὐτοῦ πρὸς προηγουμένους:

[1] Κατά τινα νεωτέραν ἐπίσημον στατιστικὴν τὸ μὲν 1880 κατέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης πλοῖα διαφόρων σημαιῶν 4,638 χωρητικότητος 362,982 τόννων, τὸ δὲ 1881 πλοῖα 5,663 χωρητικότητος τόννων 425,016, ἐξ ὧν ἀτμόπλοια 345 τόννων 314,897, ἱστιοφόρα δὲ 5,318 τόννων 110,119. Ἐκ τούτων δὲ 6 ἀτμόπλοια τόννων 1,759 καὶ 363 ἱστιοφόρα τόννων 18,168, ἤτοι ἐν ὅλῳ 369 πλοῖα τόννων 19,927 ἔφερον τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ἡ κίνησις τοῦ λιμένος Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῆς περιόδου τοῦ 1875—76 (ἰδε Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς 1879), ἂν καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων μεγαλειτέρα τότε (39,111 ἀπέναντι 17,319 τοῦ ἀνωτέρω πίνακος), κατὰ τόννους ὅμως δὲν ὑπέστη ἐπαισθητὴν ἐλάττωσιν.

Δεύτερον· ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων ἔκτοτε ηὔξησεν ἐπαισθητῶς (4,787 τοῦ ἄνω πίνακος ἀπέναντι 3,876 τῆς περιόδου 1875—76), ἐνῷ ὁ τῶν ἱστιοφόρων τοὐναντίον ἐμειώθη (12,532 ἀπέναντι 25,235). Ἀλλ' ἂν καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων τὸ ὅλον ὑπέστη ἀλλοίωσιν, κατὰ τοὺς τόννους ὅμως ἡ διαφορὰ δὲν ὑπῆρξε σπουδαία ἕνεκα τῆς μεγαλειτέρας χωρητικότητος τῶν ἀτμοπλοίων.

Τρίτον· ἐν τῇ σειρᾷ τῶν σημαιῶν κατὰ τοὺς τόννους τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ ἀγγλική, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ 1,727,582 τόννων (ἀπέναντι 1,367,934 τοῦ 1875—76), τὴν δευτέραν ἡ ἑλληνικὴ καὶ τὴν τρίτην ἡ ὀθωμανική. Τοῦτο δεικνύει τοὺς ἰσχυροὺς ἐμπορικοὺς δεσμοὺς τοὺς συνδέοντας τὰ τρία ταῦτα κράτη καὶ εἶναι ἴσως εὔγλωττον ἐπιχείρημα καὶ διὰ τὰς πολιτικὰς σχέσεις των. Κατόπιν ἔρχονται τετάρτη ἡ αὐστριακὴ καὶ πέμπτη ἡ ρωσσικὴ ἀντιπροσωπευόμεναι ὑπὸ ὑπερημίσεως ἑκατομμυρίου τόννων καὶ μετ' αὐτὴν ἡ γαλλικὴ καὶ ἰταλική. Ἡ δὲ γερμανικὴ μόλις ἔρχεται δεκάτη, μετὰ τὴν βελγικὴν καὶ σουηδονορβηγικὴν ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ 28,687 τόννων.

Κατ' ἀναλογίαν δὲ α' ἡ Ἀγγλία παριστᾷ τὰ 36 ἑκατοστὰ τῆς ὅλης κινήσεως· β' ἡ Ἑλλὰς τὰ 12.25 %· γ' ἡ ὀθωμανικὴ σημαία τὰ 12 %· δ' ἡ Αὐστρία τὰ 10.71 %· ε' ἡ Ρωσσία τὰ 10.61 %· ς' ἡ Γαλλία τὰ 9.72 %· ζ' ἡ Ἰταλία τὰ 4.94 %· η' ἡ Βελγικὴ τὰ 0.97 %· θ' ἡ Σουηδονορβηγία τὰ 0.92 % καὶ ι' ἡ Γερμανία τὰ 0.59 % δηλαδὴ μόλις ἡμίσειαν μονάδα, τὸ ἓν ἑβδομηκοστὸν δεύτερον τῆς ἀγγλικῆς καὶ τὸ ἓν ἑκατοστὸν πέμπτον τῆς ἑλληνικῆς.

Σιδηρόδρομοι.

Ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ ὑπάρχουσιν αἱ ἑξῆς γραμμαί: Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν 319 χιλιάμετρα· ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Βέλλοβαν 243· διακλάδωσις Ἁμπόλεως (ἀπὸ Τύρναβον—Σεϊμενλῆ) 104· διακλάδωσις Δεδεαγὰτς ἀπὸ Κούλελι-Βουργὰζ 112· γραμμὴ Θεσσαλονίκης μέχρι Σκοπείων 243· Σκοπείων εἰς Μητροβίτζαν 120· Βανιαλούκας εἰς Νόβι 102 καὶ Ζένικα-Βρὸδ 189. Τὸ ὅλον ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ 1,432 χιλιάμετρα.— Ἐν δὲ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὑπάρχουσι τρεῖς γραμμαὶ εἰς τὰ πέριξ τῆς Σμύρνης 231 χιλιαμ. καὶ ἡ γραμμὴ Νικομηδείας (Ἰσμὶτ) ἀπὸ Χαϊδὰρ-πασσᾶ 43 χιλιαμέτρων. Τὸ ὅλον ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ 274 χιλιάμετρα[1].

Ταχυδρομεῖα.

Κατὰ τὸ 1875 ὑπῆρχον ἐν Τουρκίᾳ 429 γραφεῖα τοῦ ὀθωμανικοῦ Ταχυδρομείου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξαποσταλέντων δι' αὐτῶν γραμμάτων καὶ ταχυδρομικῶν δελταρίων ὑπελογίζετο (1874) εἰς 2,439,000, τῶν δειγμάτων καὶ ἐντύπων εἰς 75,000, τῶν ἐφημερίδων εἰς 1,250,000· τὸ σύνολον τῶν ἀποστολῶν εἰς 3,764,000. Πρόσοδοι: 3,441,412 φρ. Δαπάναι: 2,320,497 φρ.

Τηλέγραφοι.

Κατὰ τὸ 1878 τὸ μῆκος τῶν γραμμῶν τοῦ Κράτους ἦν 27,497 χιλιαμέτρων, τὸ δὲ τῶν συρμάτων 52,142 χιλιαμ. Τὰ τηλεγραφεῖα τοῦ Κράτους ἦσαν 417. Δι' αὐτῶν διεβιβάσθησαν 523,230 τηλεγραφήματα ἐντὸς τοῦ Κράτους, 291,453 διεθνῆ καὶ 530,019 ἐπίσημα. Τὸ ὅλον: 1,344,702 τηλεγραφήματα.

---

[1] Τῇ ἀρχεβούλῳ δὲ εἰσηγήσει τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτὰν Χαμὶτ Χὰν, τοῦ ἀεννάως ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ κράτους σκεπτομένου καὶ ἐργαζομένου, μελετᾶται ἤδη ὁ ἀπὸ Νικομηδείας εἰς Βαγδάτην μέγας σιδηρόδρομος. — Περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ τρία συνετάχθησαν διαγράμματα, καθ' ἃ ὁ σιδηρόδρομος οὗτος ἕξει ἐν συνόλῳ μῆκος 2,200 χιλιαμέτρων, τῆς ὁλικῆς δαπάνης ὑπολογιζομένης εἰς δεκαπέντε ἑκατομμύρια λιρῶν, ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον 6,766 λιρῶν τὸ χιλιάμετρον.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Ἡ Βουλγαρία κεῖται μεταξὺ τῶν 42°—44° 13′ βορείου πλάτους καὶ 20° 23′ — 41° 31′ ἀνατολικοῦ μήκους, τὸ δὲ κλίμα αὐτῆς εἶναι μᾶλλον εὐκραές.

Πολιτικὴ κατάστασις.

Ἡ βουλγαρικὴ Ἡγεμονία ἀποτελεῖ κράτος αὐτόνομον, ὑποτελὲς τῇ ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, συνταγματικὸν καὶ κληρονομικόν. Τὸ σύνταγμα αὐτῆς ἐψηφίσθη τῇ 16 ἀπριλίου 1879 ὑπὸ συνελεύσεως πληρεξουσίων ἐν Τυρνόβῳ, ἀναγράφει δὲ μίαν βουλὴν καὶ καθολικὴν ψηφοφορίαν. Ἀπὸ τῆς 1 ἰουλίου 1881 ὁ ἡγεμὼν περιεβλήθη ἐπὶ ἑπταετίαν ὑπὸ τῆς ἐν Σιστόβῳ μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως πληρεξουσιότητα πρὸς ἐφαρμογὴν οἱωνδήποτε θεσμῶν.

Ἡγεμών.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Α′ ἐκ τοῦ οἴκου Βάττεμβεργ (τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Ἔσσης, ἐξάδελφος τοῦ ἡγεμονεύοντος μεγάλου δουκὸς Λουδοβίκου), γεννηθεὶς τῇ 5 ἀπριλίου 1857, ἐκλεχθεὶς ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας μετὰ τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος ὑπὸ συνελεύσεως τῶν προκρίτων ἐν Τυρνόβῳ τῇ 29 ἀπριλίου 1879.

Ἀρχαί.

Ἀξιωματικοὶ τῆς αὐλῆς.

Βαρὼν Ριδέσελ, αὐλάρχης· βαρὼν Κόρβιν, πρῶτος ὑπασπιστής· λοχαγὸς Πολσικώφ, λοχαγὸς Μοσολώφ καὶ ὑπολοχαγοὶ Μαρίνωφ καὶ Οὐβάλιεφ, ὑπασπισταί.

Α. Μένγε, ἐπιμελητὴς τῶν ἀνακτόρων, διαχειριστὴς τῶν ἐπιχορηγήσεων.

Λοχαγὸς Μοσολώφ, διοικητὴς τῆς ἡγεμονικῆς σωματοφυλακῆς.

Στόϊλωφ, διευθυντὴς τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τοῦ ἡγεμόνος.

Κωνσταντίνοβιτς καὶ Ταπτσιλέστωφ, γραμματεῖς τοῦ πολιτικοῦ γραφείου.

H. de Saint Albin, ἰδιαίτερος γραμματεὺς διὰ τὴν γαλλικὴν ἀλληλογραφίαν.

Ὑπουργεῖον.

Σόβολεφ στρατηγὸς, πρωθυπουργὸς, ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῶν δημοσίων ἔργων.

Νάτσεβιτς, ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν.

Γρέκωφ, » τῆς δικαιοσύνης.

Βούλκοβιτς, » τῶν ἐξωτερικῶν.

Θεοχάρωφ, » τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Σίλκωφ, τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων.

Κάουλβαρ στρατηγὸς, ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν.

Οἰκονομώφ, πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Πληθυσμός.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὁ ὅλος πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 1,998,983 ψυχῶν, ἐξ ὧν ἄνδρες 1,023,730 καὶ γυναῖκες 975,253.

Κατὰ διαμερίσματα ὁ πληθυσμὸς οὗτος διαιρεῖται ὡς ἑξῆς:

Διαμέρ.	Βερκοβίτσης	58,499	Διαμέρ.	Βάρνης	106,024
»	Βιδύνης	99,926	»	Ρασγράδ	141,412
»	Βράτζης	69,838	»	Ραχόβας	66,739
»	Ἐσκῆ Δζουμαᾶ	74,737	»	Ρουστζουκίου	132,613
»	Κιουστεντὴλ	143,172	»	Σιστοβίου	40,893
»	Λόφτσας	84,330	»	Σεβλιέβου	91,883
»	Λὸμ-Παλάγκας	41,484	»	Σιλιστρίας	101,225
»	Ὀρχανιὲ	51,883	»	Σόφιας	159,566
»	Πλεύνης	100,870	»	Τρὶν	64,924
»	Προβαδίτζας	63,246	»	Τυρνόβου	216731
»	Σουμὲν	108,988			

Κατὰ θρήσκευμα ὁ πληθυσμὸς διαιρεῖται ὡς ἑξῆς: Χριστιανοὶ 1,822,590· Μουσουλμάνοι 159,974· Ἑβραῖοι 12,312· Ἀθίγγανοι 3,099.

Κυριώτεραι πόλεις: Σόφια πρωτεύουσα διαμερίσματος καὶ

τοῦ κράτους, ἔχει πληθυσμὸν 20,541, μεριζόμενον κατ' ἐθνικότητας οὕτω: Βούλγαροι 13,266· Ἑβραῖοι 4,350· Ἀθίγγανοι 697· Ὀθωμανοὶ 567· Γερμανοὶ 234· Αὐστριακοὶ 302· Ἕλληνες 249· Σέρβοι 244· Ρουμοῦνοι 219· Ἰταλοὶ 163· Ρῶσσοι 152· Γάλλοι 82· διάφοροι 206.—Ραντζάνη, πληθυσμὸς 26,867.—Βάρνα, 24649. — Σοῦμλα, 22,921.—Τύρνοβον, 11,500.—Σιστόβιον, 11,438. —Ρασγράδ, 10,034.—Βιδδύνη, 13,602.—Πλεύνα, 10,850.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Πεζικὸν	14,280,	ἐξ ὧν	481	ἀξιωμ.,	736	ὑπαξ. καὶ	13,064 στρατ.
Ἱππικὸν	770	»	30	»	55	»	685 »
Πυροβολικὸν	1065	»	56	»	115	»	1424 »
Μηχανικὸν	344	»	15	»	20	»	285 »
Τὸ ὅλον	16459						

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Προϋπολογισμὸς τοῦ κράτους: Πρόσοδοι 26,054,280, δαπάναι 29,000,517 φρ., ἔλλειμμα 2,946,237 φρ.

Αἱ δαπάναι καταλογίζονται ὡς ἑξῆς· Ἀνωτάτη ἀρχὴ[1] φράγκα 1,300,000.— Ὑπουργεῖον οἰκονομικῶν, 2,858,427. — Ὑπουργεῖον στρατιωτικῶν, 12,927,199.— Δικαιοσύνης, 1,896,520.— Δημοσ. ἐκπαιδεύσεως, 1,808,508.—Ἐσωτερικῶν, 5,716,772.— Ἐξωτερικῶν, 2,445,271.—Δημοσίων ἔργων (ἄνευ προϋπολογισμοῦ διὰ τὸ τρέχον ἔτος).

Τελωνειακαὶ εἰσπράξεις: 2,850,000 φράγκων.

Ἐμπόριον.

Κατὰ τὰ διδόμενα τοῦ παρελθόντος ἔτους: Εἰσαγωγὴ φράγκων 32,137,791. —Ἐξαγωγὴ 20,571,022.

Ἐκπαίδευσις.

Καθ' ὅλην τὴν Ἡγεμονίαν ὑπάρχουσι 1100 δημοτικὰ σχολεῖα, ὧν 1,035 δι' ἄρρενα μετὰ 1247 διδασκάλων καὶ 65 διὰ θήλεα μετὰ

[1] Ἡ ἰδίως ἡγεμονικὴ ἐπιχορήγησις εἶναι 500,000 φρ. Οἱ δὲ μισθοὶ τῶν ἡγεμονικῶν ὑπαλλήλων, ὑπασπιστῶν, κλπ. πληρόνονται ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

132 διδασκαλισσῶν. Ἐν αὐτοῖς διδάσκονται 50,200 μαθηταὶ καὶ 8,600 μαθήτριαι.

Ἀνώτερα σχολεῖα 11 μετὰ 1500 μαθητῶν, ἤτοι 4 πραγματικὰ σχολεῖα (écoles réales), 1 γυμνάσιον κλασικὸν, 3 διδασκαλεῖα, 1 θεολογικὸν σχολεῖον καὶ 2 ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα.

Δημοσυντήρητα ἡμιγυμνάσια 4: ἐν Ρουστσουκίῳ, Σαμακοβίῳ, Βράτζᾳ καὶ Πλεύνῃ.

Σιδηρόδρομος

εἷς ἀπὸ Βάρνης εἰς Ρουστσούκιον, μήκους 223 χιλιαμέτρων καὶ 300 μέτρων. Σταθμοὶ: Ρουστσοὺκ, Τσέρνα-βόδα, Βέτοβα, Ραζγρὰδ, Ἰσικλὰρ, Τσηταντσὶκ, Σοῦμλα-Ρὼδ, Πράβαδα, Γκουμπιτζιὲ, Βάρνα.

Ἁμαξιτοὶ ὁδοί.

Σόφια-Ραδομίρι-Κιουσεντὴλ, 106 χιλιάμ.—Λὸμ Παλάγκα-Σόφια' 142.—Σόφια-Πλεύνα, 160. — Πλεύνα-Νικόπολιν, 45. — Πλεύνα-Τύρνοβα, 113.—Τύρνοβα-Ρουστσοὺκ, 95. — Τύρνοβα-Σίπκα, 68.—Τύρνοβα-Σοῦμλα, 121.—Σόφια-Βακαρέλι, 40, τὸ ὅλον 890 χιλμ.

Ταχυδρομεῖα καὶ Τηλέγραφοι.

Ὑπάρχουσι καθ' ἅπασαν τὴν Ἡγεμονίαν οἱ ἑξῆς τηλεγραφικοὶ καὶ ταχυδρομικοὶ σταθμοὶ συγχρόνως: Ἐν Βαλτσὶκ, Βερκοβὰτς, Βάρνῃ, Βιδδύνῃ, Γάβροβα, Δριάνοβα, Δζουμὰ-Ἐσκὶ, Δούβνιτζα, Ἕλενα, Κιουστεντὴλ, Λὸμ-Παλάνκα, Λόφτσα, Νικοπόλει, Ὀσμὰν-παζὰρ, Ὀρχανιὲ, Ὀρεχέβιτσα-Γκόρνα, Πλεύνῃ, Παζαρτζὴκ-Ρὰδ, Προβόγγια, Ραδομὶρ, Ραζγρὰδ, Ράχοβα, Ρουστσοὺκ, Σόφια, Σιστοβίῳ, Σιλιστρίᾳ, Σεβλιέβῳ, Σακοβίῳ, Τυρνόβῳ, Τουτραχὰν, Ζὶρν καὶ Σούμλᾳ.

Ἔκτασις τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἐν ὅλῳ 2057 χιλμ. καὶ 916 μ.

Εἰσπράξεις τηλεγραφικαὶ 187,800 φρ.— Δαπάναι 210,960.

Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν τηλεγραφήματα ἐσωτερικὰ, ἰδιωτικὰ μὲν 35,444, ἐπίσημα δὲ 5,482. — Διεθνῆ ἐστάλησαν 14,231, ἐλήφθησαν 13,273.—Διῆλθον ἰδιωτικὰ 2,502, ἐπίσημα 2,169.

Ταχυδρομικὴ κίνησις τοῦ 1879: ἐστάλησαν καὶ ἐλήφθησαν γράμματα καὶ ταχυδρομικὰ δελτάρια 337,600, ἔντυπα καὶ δείγματα 2,060, ἐφημερίδες 402,454, τὸ ὅλον 742,114. Εἰσπράξεις: 82,583 φρ.

© SISMANOGLIO

ΑΙΓΥΠΤΟΣ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Ἡ Αἴγυπτος (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μεσογείων κτήσεων αὐτῆς) κεῖται μεταξὺ τῶν 10°—32° β. πλάτους καὶ 22°—40° ἀν. μήκους. Ἡ δὲ μέση θερμοκρασία αὐτῆς εἶναι ἐν Καΐρῳ μὲν 20°, ἐν Νουβίᾳ δὲ ποικίλλει μεταξὺ 15° καὶ 16°.

Πολιτικὴ κατάστασις.

Τοπαρχία αὐτόνομος, ὑποτελὴς τῇ ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ. Κυβερνᾶται ὑπὸ ἀντιβασιλέως, ἐγκεκριμένου διὰ σουλτανικοῦ φιρμανίου, εἰς ὃν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ κυριάρχου καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς. Ἀπὸ τοῦ 1867 ὁ ἀντιβασιλεὺς φέρει τοὺς τίτλους Ὑψηλοτάτου καὶ Χεδίβου (Χεδίβι-Μίσρ).

Ἀντιβασιλεύς.

ΜΕΧΜΕΤ ΤΕΒΦΙΚ, υἱὸς τοῦ πρώην Χεδίβου Ἰσμαὴλ πασσᾶ, γεννηθεὶς τῷ 1852, διεδέχθη τὸν πατέρα του, ἐκπεσόντα, τῇ 8 αὐγούστου 1879, συζευχθεὶς κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1873 τὴν Ἐμινὲ χανοὺμ, θυγατέρα τοῦ ἀποθανόντος Ἰλχαμὴ πασσᾶ.

Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμός.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἐδάφους μετὰ τῶν μεσογείων κτήσεων ὑπολογίζεται εἰς 2,987,000 τετραγ. χιλιαμ. μετὰ πληθυσμοῦ 17,400,000 κατοίκων, ἤτοι 6 κατοίκων εἰς τὸ χιλιάμετρον[1], τουτέστιν ἡ Αἴγυπτος μετὰ τῶν κτήσεων αὐτῆς εἶναι τὸ δέκατον τῆς ὅλης Ἀφρικῆς καὶ περιέχει τὸ δωδέκατον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἠπείρου

[1] Σημειωτέον ὅτι αἱ πυκνότερον κατῳκημέναι χῶραι τῆς Εὐρώπης Βελγικὴ, Ὁλλανδία καὶ Μεγ. Βρεττανία ὑπερβαίνουσι τοὺς 100 κατοίκους εἰς τὸ χιλιάμετρον (ἡ Βελγικὴ ἀριθμεῖ 181), αἱ δὲ ἧττον κατῳκημέναι Ἱσπανία, Ἑλλὰς καὶ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία δὲν ἐλασσοῦνται τῶν 20 (Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία 26).

ταύτης. Ἐξ αὐτῶν ἡ κυρίως Αἴγυπτος ἔχει ἐπιφάνειαν 1,021,354 χιλιαμ. καὶ πληθυσμὸν 5,517,627 κατοίκων, ἐξ ὧν (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1877) 2,725,239 ἄρρενες καὶ 2,792,388 θήλεις.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων εἰς τὸ τέλος τοῦ 1878 ὑπελογίζετο εἰς 68,653, ἐξ ὧν 44,084 ἄρρενες καὶ 24,569 θήλεις· κατεμερίζοντο δὲ ὡς ἑξῆς: Ἕλληνες 29,963, Ἰταλοὶ 14,524, Γάλλοι 14,310, Ἄγγλοι 3,795, Αὐστριακοὶ 2,480, Ἱσπανοὶ 1,003, Γερμανοὶ 879, Πέρσαι 752, Ρῶσσοι 358, Ἀμερικανοὶ 139, Βέλγοι 127, Ὁλλανδοὶ 119 καὶ 204 ἄλλων ἐθνοτήτων[1].

Κίνησις πληθυσμοῦ.

Κατὰ τὸ 1877 ὑπῆρχον 173,529 γεννήσεις καὶ 138,668 θάνατοι: περίσσευμα γεννήσεων 34,861. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1846—77 ὑπελογίσθησαν γεννήσεις 4,685,988 καὶ θάνατοι 3,631,605: περίσσευμα γεννήσεων 1,054,383.

Ἐνοικισμὸς καὶ ἀποικισμός.

Ἀπὸ τοῦ 1873—77 ἦλθον διὰ θαλάσσης 2,134,865 πρόσωπα, διὰ ξηρᾶς 36,045, τὸ ὅλον 2,170,910, ἀνεχώρησαν δὲ διὰ θαλάσσης 2,116,284, διὰ ξηρᾶς 35,385· τὸ ὅλον: 2,151,669· πλεόνασμα τῶν ἀφίξεων 19,241.

Κυριώτεραι πόλεις.

Κάϊρον, 327,462.—Ἀλεξάνδρεια, 165,752.—Δαμιέττη, 32,730.—Ροζέττη, 16,243.— Σουὲζ, 11,327.— Σουακὶν, 4,600. — Πὸρτ-Σαΐδ, 3,854.—Μασάουαχ, 2,744.— Ἐλ-Ἀρὶς, 2,506.—Ἰσμαηλία, 1,897.—Πρὸς τούτοις Τάντα, μὲ πληθυσμὸν 60,000 περίπου.—Ζαγαζὶκ, 38—40,000.—Σιοὺτ, 27,470.—Δαμαγχοὺρ, 25,000.—Μανσούρα, 16,170.

[1] Προφανῶς ἡ ἀπαρίθμησις αὕτη ὡς πρὸς τὸν ἑλληνικὸν τοὐλάχιστον πληθυσμὸν ἔχει ἐσφαλμένως. Καίτοι δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὸν ἀριθμὸν ἐν γένει τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ξένων, ἐλλείπει ἀκριβοῦς ἀπογραφῆς, οὐδόλως ὅμως ἀφιστάμεθα τῆς ἀληθείας ἀναβιβάζοντες τὸν ἐν Αἰγύπτῳ πληθυσμὸν τῶν Ἑλλήνων ἀποίκων εἰς 45 χιλιάδας.

© SISMANOGLIO

Αἱ δὲ κτήσεις τῆς Αἰγύπτου ἔχουσιν ἐπιφάνειαν 1,965,560 χιλιαμ. καὶ 11,800,000 κατοίκω. Ἐξ αὐτῶν ἡ Νουβία ἔχει περίπου πληθυσμὸν 1,000,000, τὸ Κορδοφὰν 278,740, τὸ Δαρφοὺρ 4,000,000 καὶ αἱ λοιπαὶ χῶραι τοῦ Σουδὰν καὶ τῶν παρὰ τὸν ἰσημερινὸν ἐπαρχιῶν 6,500,000.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1881, ὡς εἶχε κανονισθῆ ὑπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐκρύθμου καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν τὴν γενομένην διὰ τοῦ νόμου τῆς 17 ἰουλίου 1880, εἶχεν ὡς ἑξῆς: Εἰσπράξεις φρ. 218,904,946. Δαπάναι φρ. 216,030,620. Ὁ δὲ τοῦ 1882 παριστᾷ ἐν ὅλῳ προσόδους μὲν 8,746,000 αἰγ. λιρῶν, (φρ. περίπου 220 ἑκατομμ.), δαπάνας δὲ 8,463,000 αἰγ. λιρῶν (φρ. 212 ἑκατομ. ὡς ἔγγιστα), καταλείπων οὕτω περίσσευμα 280 χιλ. αἰγ. λιρῶν, ἤτοι φρ. 7 ἑκατομ.

Στρατός.

Ὁ τακτικὸς στρατὸς ἐπὶ ποδὸς εἰρήνης, κατὰ τὸν διοργανισμὸν αὐτοῦ, θὰ συνέκειτο ἐκ 15 χιλ. ἀνδρῶν, τὰ δὲ ἄτακτα στρατεύματα περιελάμβανον 7 σώματα ἱππικοῦ ἐκ 4 χιλ. ἀνδρῶν ἕκαστον.

Στόλος.

Κατὰ τὸ 1880 περιελάμβανε 2 θαλαμηγά, 1 φρεγάταν ἑλικοκίνητον, 1 κορβέτταν ναυτοσχολεῖον, 4 ἀγγελιαφόρα καὶ 2 φορτηγά· τὸ ὅλον 10 ἀτμοκίνητα.

Ἐμπόριον.

Τῷ 1880 εἰσαγωγὴ 654,933,000 γροσίων, ἐξαγωγὴ γρόσια 1,298,832,000. Παρατηρητέον ὅτι ἀπό τινων ἐτῶν τὸ ἐμπόριον τῆς ἐξαγωγῆς ὑπερεπενταπλασιάσθη. Ἡ μεγαλειτέρα ἐξαγωγὴ ἐγένετο τῷ 1879. Τὸ μεγαλείτερον ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐνεργεῖται μετὰ τῆς Ἀγγλίας· δευτέρα ἔρχεται ἡ Γαλλία, τρίτη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἡ Αὐστροουγγαρία καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν ἡ Τουρκία καὶ Ρωσσία, τετάρτη εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν ἡ Ἰταλία καὶ εἶτα ἡ Ἀμερική, ἡ Ἑλλὰς καὶ ἄλλαι χῶραι, κατὰ τὴν ἑπομένην ἀναλογίαν:

	Εἰσαγ.	Ἐξαγωγὴ		Εἰσαγ.	Ἐξαγωγὴ
Ἀγγλία	53.25	69.86	Ρωσσία	1.34	5.56
Γαλλία	17.25	8.58	Ἀμερικὴ	1.13	0.76
Αὐστροουγγαρία	13.73	2.75	Ἑλλὰς	0.16	1.07
Ἰταλία	4.09	4.22	Ἄλλαι χῶραι	7.05	1.52
Τουρκία	2.	5.68			

Ἡ κίνησις τῶν λιμένων τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸ 1877 ἀνῆλθεν εἰς 19,491 πλοῖα χωρητικότητος 8,926,311 τόννων, ἐξ ὧν 5,899 ἀκτοπλοϊκὰ χωρητικότητος 199,444 τόννων. Ἐκ δὲ τοῦ συνόλου τῶν πλοίων 6,481 χωρητικότητος 2,211,412 τόννων ἐκινήθησαν εἰς τὸν λιμένα Ἀλεξανδρείας, 4,652 χωρητικότητος 4,212,238 εἰς Πόρτ-Σαΐδ, 1,936 χωρητικότητος 2,084,858 εἰς Σουὲζ καὶ 6,422 χωρητικότητος 417,803 εἰς ἄλλους λιμένας.

Σιδηρόδρομοι

ἐν ἐκμεταλλεύσει 1,518 χιλιαμέτρων, δι' ὧν μετεκομίσθησαν (1880) 3,093,840 ἐπιβάται.

Ταχυδρομεῖα.

Τῷ 1880 ὑπῆρχον γραφεῖα ταχυδρομικὰ 130, δι' ὧν ἐστάλησαν καὶ ἐλήφθησαν α' ἐσωτερικά: γράμματα καὶ ταχυδρομικὰ δελτάρια 2,973,084, ἐφημερίδες, περιοδικά, ἄλλα ἔντυπα, δείγματα, κλπ. 1,649,625· β' διεθνῆ: γράμματα καὶ ταχυδρομικὰ δελτάρια 1,625,739· ἐφημερίδες, κλπ. 1,074,440.—Εἰσπράξεις (τῷ 1879) 1,821,804 φρ. Δαπάναι 1,541,784 φρ.

Τηλέγραφοι.

Μῆκος τῶν γραμμῶν 8,569 χιλιάμετρα καὶ τῶν συρμάτων 13,496. Γραφεῖα 174.

SISMANOGLIO MUSEUM

ΣΑΜΟΣ.

Ἡ νῆσος Σάμος μία τῶν Σποράδων τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τοῦ Αἰγαίου, ἀνιδρύθη εἰς αὐτόνομον ἡγεμονείαν, ὑποτελῆ τῇ Ὑψ. Πύλῃ, τῇ 11 δεκεμβρίου 1832 διὰ φιρμανίου τοῦ Σουλτάνου Μαχμοὺτ καὶ τῇ συναινέσει τῶν τριῶν ἐγγυητριῶν δυνάμεων.

Ἡγεμὼν Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης, γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 11/23 φεβρουαρίου 1832, βεζίρης τοῦ ὀθωμαν. Κράτους, διορισθεὶς ἡγεμὼν τῆς Σάμου τῇ 20 φεβρουαρίου 1879.

Ἡγεμονὶς Ἀθηνᾶ, γεννηθεῖσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, νυμφευθεῖσα τῇ 11/23 μαρτίου 1856.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Γεωγραφικῶς ἡ Σάμος κεῖται μεταξὺ τῶν 37° 39′—37° 48′ β. πλάτους καὶ 24° 12′—24° 48′ ἀνατ. μήκους, τὸ δὲ κλίμα αὐτῆς εἶναι γλυκὺ καὶ ὑγιεινὸν ἀνάλογον πρὸς τὸ τῆς ἰωνικῆς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμός.

Ἡ Σαμικὴ ἡγεμονία ἔχει ἐπιφάνειαν 550 τετραγ. χιλιαμέτρων πληθυσμὸν δὲ 38,274 κατοίκων, ἐξ ὧν 19,309 ἄρρενες καὶ 18,965 θήλεις, πλέον 13,500 Σαμίων κατοικούντων εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ὀρθόδοξος ἀνατολική. Ἐκ τῶν ἄλλων θρησκευμάτων ὑπάρχουσι 14 καθολικοί, 2 ἀρμένιοι, 1 διαμαρτυρόμενος καὶ 2 ἰσραηλῖται.

Ξένοι ὑπήκοοι ὑπάρχουσιν ἐν Σάμῳ 583, ἐξ ὧν 548 Ἕλληνες ὑπήκοοι, 9 Γάλλοι, 8 Γερμανοί, 6 Ἄγγλοι, 5 Ἰταλοί, 3 Ρῶσσοι, 3 Αὐστριακοὶ καὶ 1 Ὁλλανδός.

Κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ.

Κατὰ τὸ 1880 ἐγένοντο 264 γάμοι, 1294 γεννήσεις, 684 θάνατοι· περίσσευμα γεννήσεων 610.

Δημοσία ἐκπαίδευσις.

Πλὴν τοῦ ἐν Λιμένι Βαθέος Πυθαγορείου γυμνασίου, τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν ἀνωτέραν ἐν Σάμῳ ἐκπαίδευσιν, ὑπάρχουσιν ἐν

Σάμῳ 43 ἕτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς κατωτέρας καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ὧν 33 δημοτικὰ, (7 ἐν τῷ τμήματι Βαθέος, 10 ἐν τῷ τῆς Χώρας, 9 ἐν τῷ τῶν Καρλοβασίων καὶ 7 ἐν τῷ τοῦ Μαραθοκάμπου), 2 σχολεῖα (1 ἐν Βαθεῖ καὶ ἕτερον ἐν Χώρᾳ), 4 σχολαρχεῖα (1 ἐν ἑκάστῳ τῶν 4 τμημάτων τῆς νήσου) καὶ 4 παρθεναγωγεῖα (1 ἐν ἑκάστῳ τμήματι).

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως 1881—82: Πρόσοδοι 3,392,198 γρ., δαπάναι 3,182,210 γρ., ἐξ ὧν 400 χιλ. γρ. φόρος ὑποτελείας καὶ 150 χιλ. χορηγία πρὸς τὸν ἡγεμόνα.

Ἐμπόριον.

Κατὰ τὸ 1880: Ἐξαγωγὴ 13,865,792 γρ., εἰσαγωγὴ 16,079,578 γρ. Κυριώτερα εἴδη τῆς ἐξαγωγῆς σταφὶς, δέρματα κατειργασμένα, οἶνος, ἔλαιον, οἰνόπνευμα, κρόμμυα· τῆς δὲ εἰσαγωγῆς δημητριακὰ, ἀποικιακὰ, βιομηχανικὰ ἀντικείμενα κλπ.

Ἡ ναυτικὴ κίνησις κατὰ τὸ 1880 παρουσιάζει 146 ἀτμόπλοια (ἐξ ὧν 85 ἀγγλικὰ), χωρ. 95,486 τόννων καὶ 3,665 ἱστιοφόρα, χωρητικότητος 45,140 τόννων.

Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν περιλαμβάνει 332 πλοῖα χωρητικότητος 6,995 τόννων.

Ταχυδρομεῖα.

Κατὰ τὸ 1880 διεβιβάσθησαν διὰ τῶν ταχυδρομείων τῆς Σάμου 22,835 γράμματα, ἐπίσημα καὶ ἰδιωτικὰ, ἐφημερίδες δὲ καὶ περιοδικὰ 14,442. Τὸ ὅλον 37,277.

Τηλέγραφοι.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξαπεστάλησαν καὶ ἐλήφθησαν 2,893 τηλεγραφήματα, ἐξ ὧν 1,005 ἐσωτερικὰ καὶ 1,888 ἐξωτερικά.

SISMANOGLIO MIRAKO

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Τὸ Μαυροβούνιον κεῖται μεταξὺ τῶν 42° 20′ — 43° β πλ. καὶ 16°—17° 30 ἀν. μήκους, ὡς ἐκ τῆς ὀρεινῆς δὲ φύσεως τοῦ τόπου τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶναι ψυχρότερον τοῦ ἀναλογοῦντος εἰς τοὺς παραλλήλους του, ἀλλὰ ρωστικὸν καὶ ἄνοσον.

Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμός.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μαυροβουνίου εἶναι 9,030 τ. χιλιαμέτρων.

Ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ εἶναι 236,600 κατοίκων, ἤτοι 26 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιάμετρον.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα ἀνήκουσιν εἰς τὸ ὀρθόδοξον ἀνατολικὸν δόγμα, πλὴν 4,000 καθολικῶν καὶ ἰσαρίθμων μωαμεθανῶν.

Οἱ ἐκτὸς τῆς χώρας ἀποδημοῦντες Μαυροβούνιοι ὑπολογίζονται εἰς 2,000 περίπου, εἰσὶ δὲ διεσπαρμένοι ἐν Αὐστρίᾳ, Τουρκίᾳ καὶ Ρωσσίᾳ. Ὑπάρχουσι δὲ μικραὶ Μαυροβουνίων ἀποικίαι καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς Ἀμερικῆς.

Κυριώτεραι πόλεις: Κεττίγνη, πρωτεύουσα, ἔχουσα περίπου 2 χιλ. κατοίκων.—Νιεγὸς, 4 χιλ.—Δανιλογραδ, 2 χιλ.—Ποδγορίτσα, 5 χιλ. —Δουλσίνον, 3 χιλ.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Μὴ ὑπάρχοντος προϋπολογισμοῦ, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ προσέγγισιν. Ὁ ἡγεμὼν ἔχει ἐπιχορήγησιν 6 χιλ. δουκάτων, αἱ δὲ πρόσοδοι τοῦ Κράτους ὑπολογίζονται εἰς 445 χιλιάδας φλωρινίων.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Στρατὸς κυρίως δὲν ὑπάρχει, πλὴν τῶν 100 ἱππέων σωματοφυλάκων τοῦ ἡγεμόνος· ἀλλ' ἐν καιρῷ πολέμου πάντες οἱ Μαυροβούνιοι, οἱ δυνάμενοι βαστάσαι ὅπλα, εἰσὶν ὑποχρεωμένοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ὅθεν εἶναι καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης διωργανισμένοι στρατιωτικῶς, ἀπὸ 17 μέχρις 60 καὶ 70 ἐτῶν, ὁ δὲ ὅλος στρατὸς ἐν καιρῷ ἀνάγκης δύναται νὰ συμποσωθῇ εἰς 30,000 ἀνδρῶν.

Ἐμπόριον.

Ἡ ἐξαγωγὴ δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ εἰς 2 ἑκατομμύρια φλωρινίων, κυριώτερα δὲ εἴδη αὐτῆς εἰσι: πρόβατα, αἶγες, τυρὸς, ἰχθῦς, μαλλία, λίθοι, οἶνοι, ὀπῶραι, κλπ.

Ταχυδρομεῖα καὶ τηλέγραφοι.

Δὲν ὑπάρχουσι περὶ αὐτῶν ἐνδιαφέρουσαι εἰδήσεις. Οἱ τηλεγραφικοὶ σταθμοὶ εἰσιν 11, τὸ δὲ μῆκος τῶν γραμμῶν 444 χιλιαμέτρων.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Ἡ Ρουμανία κεῖται μεταξὺ τῶν 48° 12′—43° 37′ β. πλ. καὶ 20° 10′—27° 50′ ἀν. μήκους, ἡ δὲ μέση θερμοκρασία ἐν Βουκουρεστίῳ εἶναι 8°, ἡ ἀνωτέρα 45° καὶ ἡ κατωτέρα 30° Ρεωμύρου ὑπὸ τὸ μηδενικόν.

Κατασταστική.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ρουμανίας μετὰ τῆς Δοβρούτζης ὑπολογίζεται εἰς 129,947 τ. χιλιάμ., ὁ δὲ πληθυσμὸς εἰς 5,376,000 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ 106,943 κατοίκων τῆς Δοβρούτζης, ἤτοι 31,177 Ρουμάνων, 16,493 Τούρκων, 28,715 Βουλγάρων, 6,540 Τατάρων, 3,165 Ἑλλήνων, 1,051 Ἰσραηλιτῶν, 803 Ἀρμενίων, 10,058 Λιποβάνων, 6,162 Ρώσσων, 2,471 Γερμανῶν καὶ 308 ἀτόμων ἄλλων ἐθνικοτήτων.

Θρησκεία.

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ, εἰς ἣν ἀνήκουσι 4,529,000 κάτ., 114,200 εἶναι Καθολικοὶ, 13,800 Διαμαρτυρόμενοι, 8,000 Ἀρμένιοι, 6,000 Λιποβάνοι, 400,000 Ἰσραηλῖται καὶ 2,000 Μωαμεθανοὶ, κατὰ τὸν πρὸ τοῦ πολέμου πληθυσμόν.

Κατ'ἐθνικότητας δὲ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ρουμανίας, πλὴν τῶν κυρίως Βλάχων καὶ Μολδαυῶν καὶ τῶν ἐκρουμανισθέντων Ἑλλήνων, περιελάμβανεν 772,700 ἀλλοδαπούς, ἐξ ὧν 400,000 Ἰσραηλῖται, 200,000 Ἀθίγγανοι, 85,000 Σλάβοι, 39,000 Γερμανοί, 29,500 Οὔγγροι, 8,000 Ἀρμένιοι, 5,000 Ἕλληνες, 2,000 Γάλλοι, 1,000 Ἄγγλοι, 500 Ἰταλοὶ καὶ 2,700 Τοῦρκοι, Πολωνοί, Τάταροι, κλπ.

Κυριώτεραι πόλεις· Βουκουρέσιον, 177,646.— Ἰάσιον, 90 χιλ.— Γαλάζιον, 80 χιλ.—Βοτοτσάνι 39,941.—Πλοέστι, 33 χιλ.—Βραΐλα, 28,272.—Γεούργεβον, 20866.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως τῆς ληγούσης τῇ 31 μαρτίου 1882, ἐν ἰσορροπίᾳ. Πρόσοδοι 120,766,214· δαπάναι ὁμοίως.

Δημόσιον χρέος κατὰ τὴν 1 ἰανουαρίου 1881 φρ. 505,0[illegible],925.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἐν καιρῷ εἰρήνης ὁ στρατὸς συμποσοῦται εἰς 19,812 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν 1,200 ἀξιωματικοὶ καὶ 80 ὑπάλληλοι, 2,945 ἵππων καὶ τηλεβόλα 180. Ἐπὶ τοῦ πολέμου ὁ στρατὸς εἶχεν αὐξηθῆ εἰς 40,000 ἀνδρῶν πεζικοῦ, 4,000 ἱππικοῦ καὶ 30 τηλεβολοστοιχίας.

Πλὴν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ὑπολογίζονται 74 χιλ. ἐπιχωρίου στρατοῦ μετὰ 90 τηλεβόλων, 60 τάγματα ἐφεδρείας, 33 χιλ. ἀνδρῶν τῆς πολιτοφυλακῆς καὶ ἡ πανστρατιὰ, ἧς ὅμως ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι ὡρισμένος.

Τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν περιλαμβάνει 4 ἀτμοκίνητα καὶ 6 κανονιοφόρους λέμβους μετὰ πληρώματος 30 ἀξιωματικῶν καὶ 500 ἀνδρῶν.

Ἐμπόριον.

Εἰσαγωγὴ (1880) : 255,336,415 φρ., ἐξαγωγὴ 218,918,878 φρ., τελωνειακὰ τέλη 12,446,070.

Ἡ κίνησις τῶν κυριωτέρων λιμένων Σουλινᾶ, Βραΐλας, Γαλαζίου, Κωνστάντζας, Γεουργέβου, Τούλτσης καὶ Τούρνου-Σεβερίνου κατὰ τὸ 1880 ἀνῆλθεν εἰς κατάπλους 19,875 πλοίων χωρητικότητος 2,969,848 τόννων καὶ ἀπόπλους 18,564 πλοίων χωρητικότητος 3,174,131.

Σιδηρόδρομοι

ἐν ἐκμεταλλεύσει κατὰ τὸ 1881 ἦσαν ἐν ὅλοις 1,366 χιλιάμετρα.— Δαπάναι κατασκευῆς 359,650,000. Πρόσοδοι ἀκαθάριστοι (1880) 18,489,596 φρ., δαπάναι 13,867,197 φρ.

Ταχυδρομικὰ γραφεῖα.

Κατὰ τὸ 1880 ὑπῆρχον ταχυδρομικὰ γραφεῖα καθ' ὅλον τὸ κράτος 239. Ἐπιστολαὶ κλπ. διαβιβασθεῖσαι δι' αὐτῶν 11,614,437. Εἰσπράξεις 3,637,785 φρ.

Τηλέγραφοι.

Κατὰ τὸ 1880 οἱ τηλεγραφικοὶ σταθμοὶ τοῦ κράτους ἦσαν 102, οἱ τῶν σιδηροδρόμων 101, τὸ ὅλον 203. Μῆκος τῶν γραμμῶν 5,209, τῶν συρμάτων 8,280 χιλιάμετρα. Τηλεγραφήματα διαβιβασθέντα 950,072. Εἰσπράξεις 3,705,915.

ΣΕΡΒΙΑ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Ἡ Σερβία κεῖται μεταξὺ τῶν 45°—43° 10′ β. πλάτους καὶ 16° 40′—20° 27′ ἀνατ. μήκους, ἡ δὲ μέση θερμοκρασία ἐν Βελιγραδίῳ εἶναι 9°, ἡ ἀνωτέρα 41° καὶ ἡ κατωτέρα 16°.

Ἐπιφάνεια.

Τὸ σερβικὸν βασίλειον ἔχει ἐπιφάνειαν 48,657 τετραγωνικῶν χιλιαμέτρων.

Πληθυσμός.

Κατ' ἀπογραφὴν γενομένην τῷ 1880, ὁ πληθυσμὸς τοῦ κράτους ἀνέρχεται εἰς 1,700,211 κατοίκων, ἤτοι 35 κάτοικοι κατὰ τετραγ. χιλιάμετρον.

Κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ.

Κατὰ τὸ 1880 αἱ γεννήσεις ἀνῆλθον εἰς 70,517, αἱ δὲ ἀποβιώσεις εἰς 55,162 περίσσευμα γεννήσεων 15,355.

© ISMANOGLIO

Κατ' ἐθνικότητας τῷ 1866 ὁ πληθυσμὸς τῆς Σερβίας, πλὴν τῶν κυρίως Σέρβων ὑπολογιζομένων τότε εἰς 1,058,189, περιελάμβανεν 127,545 Βλάχους, 24,607 Ἀθιγγάνους, 2,589 Γερμανούς, 3,256 ἄλλων ἐθνικοτήτων.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα, πλὴν τῆς ἐπικρατούσης ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὑπῆρχον καὶ 4,161 κάτοικοι ἀνήκοντες εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα, 463 διαμαρτυρόμενοι, 2,049 Ἰσραηλῖται καὶ 6,306 μωαμεθανοί.

Ἐκ τῶν πόλεων, ἡ πρωτεύουσα Βελιγράδιον ἔχει πληθυσμὸν 26,970 κατοίκων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς, αἱ δὲ τῶν νέων διαμερισμάτων : Νύσσα 12,801, Πιρὸτ 8,185, Βράνια 8,291, Προκόπλιε 2,560, Λέσκοβατζ 9,788.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Κατὰ μὲν τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως 1880—81 αἱ πρόσοδοι τοῦ σερβικοῦ βασιλείου ἀνήρχοντο εἰς φρ. 25,926,072, αἱ δὲ δαπάναι εἰς φρ. 25,715,543· πλεόνασμα φρ. 211,529. Κατὰ δὲ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1882 αἱ μὲν πρόσοδοι ὑπελογίζοντο εἰς φράγκα 32,785,000, αἱ δὲ δαπάναι εἰς 32,738,823 φρ., πλεόνασμα 56,177 φράγκων.

Ἡ βασιλικὴ ἐπιχορήγησις ηὐξήσε κατὰ 500 φρ.

Τὸ δημόσιον χρέος ἀνέρχεται εἰς ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων φράγκων.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑπάρχουσιν ὡρισμένοι διὰ τὸν μόνιμον στρατὸν 50 χιλ. ἄνδρες. Ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὁ ἐθνικὸς στρατὸς ἀνέρχεται, κατὰ τὰς διατάξεις νέου νόμου ψηφισθέντος κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1878, εἰς 265 χιλιάδας.

Ἐμπόριον.

Ἐξαγωγὴ (τῷ 1875) 35,014,874, εἰσαγωγὴ 31,219,243· τελωνειακὰ τέλη 2,225,364.

Κυριώτερα εἴδη τῆς ἐξαγωγῆς εἰσι δημητριακοὶ καρποί, ζῶα, χοῖροι, αἰγοδέρματα καὶ προβατοδέρματα.

Ταχυδρομεῖα.

Τῷ 1875 ὑπῆρχον 54 ταχυδρομικὰ γραφεῖα, δι' ὧν διεβιβάσθησαν ἐπιστολαὶ ἰδιωτικαί τε καὶ ἐπίσημοι 1,285,885. Εἰσπράξεις 249,239 φρ. Δαπάναι 501,299 φρ.

Τηλέγραφοι.

Κατὰ τὸ 1874 τηλεγραφικοὶ σταθμοὶ ὑπῆρχον 37, μῆκος τηλεγραφικῶν γραμμῶν 1461 χιλιαμέτρων, συρμάτων 2,146. Τηλεγραφήματα διαβιβασθέντα 165,256, ἐξ ὧν 95,002 ἐσωτερικὰ, 56,880 διεθνῆ καὶ 13,374 ἐπίσημα.

ΕΛΛΑΣ.

Γεωγραφικὴ θέσις καὶ κλίμα.

Τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος κεῖται μεταξὺ τῶν 35° 55'—40° βορ. πλάτους καὶ 17° 2'—23° 54' ἀνατολικοῦ μήκους· διαιρεῖται δὲ φυσικῶς εἰς τέσσαρα διακεκριμένα μέρη : τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰς Ἰονίους νήσους, καὶ πέμπτον ἤδη τὰς νέας ἐπαρχίας.— Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος[1] καὶ ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως καὶ ὡς ἐκ τῆς γειτονείας τῆς θαλάσσης εἶναι ἐν γένει εὔκρατον, ἀλλὰ καὶ λίαν ποικίλον ἕνεκα τοῦ πολυδαιδάλου σχηματισμοῦ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς διατεμνομένου πολλαχῶς ὑπὸ σειρᾶς ὀρέων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὑψηλῶν. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν ἡ μέση θερμότης ἐν Ἀθήναις εἶναι 18° 2 Ρεωμύρου, ἡ δὲ κατωτάτη θερμοκρασία σημειωθεῖσα κατὰ τὸ 1850 ὑπῆρξε 10° ὑπὸ τὸ μηδενικὸν, καὶ ἡ μεγίστη (1858) 44° 6. Ὁ ψυχρότερος μὴν εἶναι ὁ ἰανουάριος παρέ-

[1] Διαλαβόντες ἀκριβῶς περὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1879, ἀνατυποῦμεν ἐκεῖθεν τὰ περὶ αὐτοῦ, καθ' ὅσον οὐδὲν ὑπάρχει τὸ προσθετέον ἢ μεταβλητέον ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ, μηδεμιᾶς ὡς εἰκὸς γενομένης εἰς τὸ κλίμα μεταβολῆς.

χων μέσην θερμότητα 8° καὶ ὁ θερμότερος ὁ αὔγουστος δίδων μέσην θερμότητα 28° 2. Ἡ μέση θερμότης κατὰ ἓξ μῆνας ἀπὸ μαΐου μέχρι νοεμβρίου εἶναι 24° 5, κατὰ δὲ τρεῖς μῆνας μόνον, τὸν δεκέμβριον, ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον, ἡ μέση θερμότης εἶναι κατωτέρα τῶν 10° (9° 1). Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ ὁμίχλη ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἑλλάδος εἶναι σπανιωτάτη καὶ σπανίως ἀναθρώσκει τοιαύτη ἀπὸ τῆς θαλάσσης κατὰ μάϊον καὶ δεκέμβριον. Ἡ ποσότης τῆς ἐτησίως πιπτούσης βροχῆς εἶναι ἐλαχίστη καὶ κατὰ μέσον ὅρον 397 χιλιοστομέτρων. Ὁ ἀνώτατος ὅρος αὐτῆς ὑπῆρξεν 718 χιλιοστομέτρων[1]. Σπανίως βροχὴ πίπτουσα ἐντὸς 24 ὡρῶν φθάνει μέχρι 45 χιλιοστομέτρων καὶ οὐδέποτε μέχρι τοῦδε παρετηρήθη βροχὴ διαρκέσασα 24 ὥρας κατὰ συνέχειαν. Αἱ συχνότεραι βροχαὶ συμβαίνουσι τὸν 9βριον καὶ αἱ σπανιώτεραι τὸν Ἰούλιον καὶ αὔγουστον, καθὼς καὶ τὸν ἀπρίλιον, οὐδέποτε δὲ βρέχει τὸν σεπτέμβριον. Ἡ χιὼν εἶναι ἐν Ἀθήναις σπάνιον φαινόμενον καὶ ὑπάρχουσι χειμῶνες καθ' οὓς οὐδόλως χιὼν ἔπεσεν. Οὐδὲν ἧττον ὑπῆρξαν καὶ ἐξαιρετικοὶ χειμῶνες, καθ'οὓς ἔπεσε χιὼν ἄφθονος. Χαρακτηριστικὸν ἰδιαίτερον τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὅτι, κατὰ παρατηρήσεις γενομένας πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Ἀθήναις ἔχουσιν ἐτησίως 203 ἡμέρ. αἰθρίας, 134 ἡμιαιθρίας καὶ 24 συννεφώδεις καὶ κατὰ τὰς τελευταίας 5 μόλις ἡμέρας ὁ ἥλιος δὲν φαίνεται καθ' ὁλοκληρίαν. Καταιγίδες συμβαίνουσι κατὰ μέσον ὅρον εἰς 20 μόνον ἡμέρας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι τὸ κλίμα τῶν Ἀθηνῶν καὶ σχεδὸν ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος εἶναι γλυκύτατον, ὅτι ὁ χειμὼν, μὴ ὢν οὔτε λίαν ὑγρὸς οὔτε λίαν ξηρὸς, ἔχει μέσην θερμοκρασίαν 10° περίπου, σπανίως ἀλλοιουμένην ὑπὸ δριμέως ψύχους. Τὸ θέρος εἶναι θερμότατον καὶ ξηρότατον, ἄρχεται δὲ κυρίως τὸν μάϊον καὶ διαρκεῖ μέχρις ὀκτωβρίου, τὸ φθινόπωρον εἶναι τὸν ὀκτώβριον καὶ νοέμβριον καὶ τὸ ἔαρ τὸν μάρτιον καὶ ἀπρίλιον. Τὸ δὲ κυριώτατον χαρακτηριστικὸν τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ πλείστου σχεδὸν μέρους τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ αἰθρία τοῦ οὐρανοῦ, ἥτις διαρκεῖ

[1] Ἐν Ἀγγλίᾳ πίπτει ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον ποσότης βροχῆς 914 χιλιοστομέτρων καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ ὑπερβαίνει τὸ μέτρον (1.50). Ἐν Γαλλίᾳ 800 χιλιοσομέτρων, ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν θέσιν τῶν Ἀπεννίνων 1 μ. 10, καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ, τῇ νοτιωτέρᾳ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης, 0,400.

πάντοτε καὶ ἐν πλήρει χειμῶνι, ὥστε σπανίως συμβαίνει νὰ παρέλθῃ ἡμέρα χωρὶς ὁ ἥλιος νὰ φανῇ τοὐλάχιστον ὀλίγας στιγμάς.

Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμὸς

κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ πραγματικοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1879.

Νομοί	Ἀριθμὸς χωρίων	Ἀριθμὸς οἰκήσεων	Ἀριθμὸς ἐστιῶν	Πληθυσμὸς τοῦ 1879 Τετ. χιλιάμ.	Ἄρρενες	Θήλεις	Τὸ ὅλον	Κάτοικοι κατὰ τ. χιλμ.
Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας	5	28	201	6,426	99,640	85,724	185,364	28.84
Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας	6	34	367	7,833	71,647	66,797	138,444	17.67
Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας	6	32	315	5,056	68,717	67,364	136,081	24.85
Ἀρκαδίας	4	33	330	4,346	77,964	70,636	148,600	34.19
Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος	4	30	509	5,253	95,908	85,724	181,632	34.38
Εὐβοίας	4	23	277	4,076	49,543	45,593	95,136	23.34
Λακωνίας	4	28	482	3,749	60,842	60,274	121,116	32.30
Μεσσηνίας	5	31	446	3,176	81,855	73,905	155,760	49.04
Κυκλάδων	7	39	207	2,399	65,112	66,908	132,020	55.03
Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	4	36	280	5,316	65,381	63,059	128,440	24.16
Ζακύνθου	1	10	62	417	23,935	20,587	44,522	106.77
Κεφαλληνίας (καὶ Ἰθάκης)	4	19	250	1,105	39,579	40,964	80,543	72.90
Κερκύρας	5	23	229	1,059	55,126	50,983	106,109	99.54
Τὸ ὅλον	59	366	3,955	50,211	855,249	798,518	1,653,767	32.94
Νέαι Ἐπαρχίαι				13,369			388,000	29.02
				63,580				
Στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ							18,521	
Ἄνδρες τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ							2,002	
Ναυτικοὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδεύοντες							5,180	
Ὁλικὸς πληθυσμὸς τοῦ βασιλείου							2,067,470	32.53

SISMANOGLIO ARCHIVE

Παρατηρητέον ὅτι μήπω γενομένης ἐπισήμου ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νέων ἐπαρχιῶν, θέλομεν περιορισθῆ μόνον εἰς τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ ἀρχαίου βασιλείου καὶ καθ' ὅσον ἄλλως τε περὶ τούτων ἔχομεν ὅρους συγκρίσεως καὶ πρὸς τὰς προηγουμένας περιόδους[1].

Οὕτω λοιπὸν ὁ πληθυσμὸς τοῦ ἀρχαίου βασιλείου μετὰ τῶν Ἰονίων νήσων κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ἀνέρχεται εἰς 1,679,470. Κατὰ τὸ 1821 ἡ περιοχὴ τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τῆς Ἑλλάδος (ἄνευ τῶν Ἰονίων νήσων) ἠρίθμει 875,150, ἐξ ὧν 63,645 Τοῦρκοι, τῷ 1828 εἶχεν ἐλαττωθῆ εἰς 753,400, ἐξ ὧν 11,450 Τοῦρκοι ἐν τῇ Στερεᾷ· μέχρι τοῦ 1838, ὅτε τὸ πρῶτον ἐγένετο ἀκριβὴς ἀπογραφή, ὁ πληθυσμὸς οὐ μόνον δὲν ηὔξησεν, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ ἠλαττώθη εἰς 752,077, εὑρεθεὶς οὕτω κατώτερος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1821 κατὰ 123,072. Ἔκτοτε ὅμως βαίνει διαρκῶς αὐξάνων καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς παρατηρεῖται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τοῦ 1879 παραβαλλόμενος πρὸς τὸν διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ἐξακριβωθέντα, 1,457,894, παρουσιάζει αὔξησιν κατὰ 221,576 ἄτομα, ἥτις ἀναλογεῖ εἰς ἐτησίαν αὔξησιν 24,651 ἀτόμων, ἤτοι εἰς 1.69 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ἀνωτέραν τῆς ὑποδειχθείσης διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1861 ἕως 1870, ἥτις ἦν τότε εἰς ἐπὶ ἑκατὸν κατοίκων.

Ἡ διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένη αὔξησις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870, ὀφειλομένη τὸ μὲν εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν ἀποβιώσεων (αὔξησιν 12,789 ἀτόμων κατ' ἔτος ἢ 0,89 τοῖς %), τὸ δὲ εἰς τὴν δι' ἐποίκων γενομένην ἐτησίαν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, ὑποδεικνύει τὸν διπλασιασμὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς ἔτη 41 καὶ μῆνας 4. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τὴν μεγαλειτέραν αὔξησιν παρουσιάζουσιν αἱ τῆς Ἀττικῆς, Παξῶν, Αἰγιαλείας, Φθιώτιδος καὶ Ἠλείας, ἐκ δὲ τῶν 366 δήμων τοῦ Κράτους οἱ 37 παρουσιάζουσιν ἐλάττωσιν, ἅπαντες δὲ οἱ λοιποὶ αὔξησιν καὶ τὴν

[1] Ὀφείλομεν ἅπαξ κατὰ καθῆκον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τὰς εἰδήσεις ἠρανίσθημεν καὶ εἰς τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ὡδηγήθημεν ἀπὸ τῶν πολυτίμων δημοσιεύσεων περὶ τῆς ὕλης ταύτης τοῦ ἀξίου καὶ εἰδημονεστάτου πρώην ταμιακτάρχου τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας καὶ Στατιστικῆς καὶ νῦν γεν. διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων Ἀλ. Μανσόλα. Κεφάλαιά τινα παρελήφθησαν ὁλόκληρα ἐκ τῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ, ἄλλα δὲ ἁπλῶς ἐσυντομεύθησαν.

ἀνωτάτην αὔξησιν ὁ δῆμος Πειραιῶς, οὗ ὁ πληθυσμὸς καὶ αὖθις ὡς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν περίοδον ἐδιπλασιάσθη, ὧν κατὰ μὲν τὴν τοῦ 1861 ἀπογραφὴν 6,452 ψυχῶν, κατὰ τὴν τοῦ 1870 αὐξηθεὶς εἰς 11,047 καὶ ἤδη εἰς 21,618. Ἡ ἔκτακτος αὕτη καὶ διαρκὴς αὔξησις ὀφείλεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν βιομηχανικὴν προαγωγὴν τοῦ δήμου.

Κατὰ χωρογραφικὴν διαίρεσιν ὁ πληθυσμὸς τοῦ ὅλου βασιλείου διανέμεται ὡς ἑξῆς:

Πελοποννήσου		709,245
Στερεᾶς Ἑλλάδος	Ἀνατολικῆς	302,589
	Δυτικῆς	138,444
Ἑπτανήσου		244,433
Κυκλάδων		132,020
Εὐβοίας		83,352
Διαφόρων ἄλλων νήσων (Αἰγίνης, Ἀγκιστρίου, Σαλαμῖνος, Σπετσῶν, Ὕδρας, Πόρου, Σκοπέλου, Σκύρου, Σκιάθου, Ἀλονήσου		43,684
	Τὸ ὅλον	1,653,767

Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην ἐξεταζόμενος ὁ πληθυσμὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ηὔξησε τῆς μὲν Πελοποννήσου κατὰ 15.91 τοῖς %, τῆς δὲ Στερεᾶς Ἑλλάδος κατὰ 23.58, τῆς Εὐβοίας κατὰ 17.17, τῶν Κυκλάδων κατὰ 7.07, τῶν Ἑπτὰ Νήσων κατὰ 6.50, τῶν δὲ λοιπῶν νήσων ἠλαττώθη κατὰ 1.52 %.

Κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐπιφανείας εἰς ἕκαστον χιλιάμετρον ἀναλογοῦσι 32.94 κάτοικοι, τοῦτο δὲ παρουσιάζει πληθυσμὸν ἀραιότερον μὲν τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, πυκνότερον ὅμως τοῦ τῆς Ρωσσίας καὶ Τουρκίας, καθὼς καὶ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας καὶ ἀνάλογον πρὸς τὸν τῆς Ἱσπανίας. Ὡς ἐκ τοῦ πίνακος προκύπτει, τὴν μεγίστην μὲν ἔκτασιν ἔχουσιν οἱ νομοὶ Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τὴν ἐλαχίστην δὲ οἱ τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Μεσσηνίας. Τὸν πυκνότερον ὅμως πληθυσμὸν ἔχουσιν ὁ νομὸς Κυκλάδων (55.03) καὶ ὁ νομὸς Μεσσηνίας (49.04), τὸν δὲ ἀραιότερον ὁ νομὸς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας (17.67) καὶ ὁ νομὸς Εὐβοίας (23.34). Ἐκ δὲ τῶν Ἑπτὰ Νήσων τὴν μεγίστην ἔκτασιν ἔχει ἡ Κεφαλληνία, οἱ δὲ Παξοὶ τὴν ἐλαχίστην. Τὸν πυκνότερον πληθυσμὸν ἔχει ἡ Κέρκυρα (132.67 καθ' ἑαυτὴν λαμβανομένη), τὸν δὲ ἀραιότερον ἡ Ἰθάκη (40.74).

SISMANOGLIO MUSEUM

Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 880,952 εἰσὶν ἄρρενες καὶ 798,518 θήλεις· ὥστε ἐπὶ 100 κατοίκων ἀναλογοῦσι 52.45 ἄρρενες καὶ 47.55 θήλεις, οὕτω δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρρένων εἶναι ἀνώτερος τοῦ τῶν θηλέων κατ' ἀντίθεσιν τῶν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν κρατῶν διδομένων, διότι, πλὴν τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Βελγίου, πανταχοῦ τὸ θῆλυ φῦλον ἔχει τὴν ὑπεροχήν. Ἐκ τῶν ἀρρένων 277,758 εἰσὶν ἔγγαμοι, 552,519 ἄγαμοι καὶ 24,694 ἐν χηρείᾳ, ἐκ δὲ τῶν θηλέων 276,704 ἔγγαμοι, 434,164 ἄγαμοι καὶ 87,640 ἐν χηρείᾳ, 278 δὲ ἄρρενες καὶ 10 θήλεις, ὧν ἡ κατάστασις δὲν ἐξηκριβώθη.

Ἐκ τῆς καθ' ἡλικίαν ἀπογραφῆς ἐξάγεται ὅτι ἐπὶ 10,000 κατοίκων 170 ὑπερβαίνουσι τὸ 60ὸν ἔτος, 173 τὸ 65ον, 76 τὸ 70ὸν, 63 τὸ 75ον, 19 τὸ 80ὸν, 13 τὸ 85ον, 4 τὸ 90ὸν, 3 τὸ 95ον καὶ 2 μόλις τὸ 100όν. Ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τοῦ πληθυσμοῦ (48 %) ἀνήκει εἰς τὴν ἀπὸ 1 μέχρι 20 ἐτῶν ἡλικίαν, μένει στάσιμος μεταξὺ τῶν 25 καὶ 40, ἀπὸ δὲ τοῦ 45 βαίνει διαρκῶς ἐλαττούμενος· οἱ δὲ καταφθάνοντες εἰς μεγαλειτέραν ἡλικίαν εἰσὶν οἱ ἄνδρες. Οἱ ἀπὸ 20 ἕως 40 ἐτῶν ἄνδρες ἀριθμοῦνται εἰς 250,389, ἄλλοι δὲ 95,103 ἀριθμοῦνται ἀπὸ 40 μέχρι 50 ἐτῶν. Κατὰ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν οἱ ἄγαμοι ἄρρενες ὑπερέχουσι τῶν θηλέων καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας, ἐπὶ τῶν ἐγγάμων τὸ θῆλυ φῦλον ἔχει τὴν ὑπεροχὴν μέχρι τῶν 40, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν χηρείᾳ τὴν ὑπεροχὴν ἔχει καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας τὸ θῆλυ φῦλον. Ἡ μέση ἡλικία τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς, κατὰ προσέγγισιν, εἶναι 25 ἔτη 1 μὴν, κατωτέρα πράγματι τῆς μέσης ἡλικίας ἄλλων πληθυσμῶν, ἥτις διὰ τὴν Ἰταλίαν ὑπολογίζεται εἰς 27 ἔτη, Γαλλίαν 30 ἔτη καὶ 11 μῆνας καὶ Ἀγγλίαν 26 ἔτη καὶ 6 μῆνας.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα 1,635,698 εἰσὶν ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ, 14,677 χριστιανοὶ ἄλλου δόγματος καὶ 3,392 ἀλλόθρησκοι, ἐξ ὧν 2,652 ἰσραηλῖται, οἱ πάντες σχεδὸν πολῖται Ἕλληνες κάτοικοι Κερκύρας, πλήν τινων κατοικούντων ἐν Χαλκίδι. Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ 58,858 δὲν λαλοῦσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτῶν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐξ αὐτῶν 15,911 κατοικοῦσι τὴν Ἀττικὴν, 12,861 τὴν Μεγαρίδα, 11,387 τὰς Θήβας, 8,722 ἐν τοῖς δήμοις Κορινθίας, 2,058 ἐν τοῖς δήμοις Λεβαδείας, 1,663 ἐν τοῖς δήμοις Λοκρίδος, 1,428 ἐν Κερκύρᾳ, 1,337 ἐν τοῖς δήμοις Καρυστίας, 1,111 ἐν τοῖς δήμοις Ναυπλίας, 911 ἐν τοῖς δήμοις Ἄνδρου, 206 ἐν τῷ δήμῳ Τροιζῆνος, 532 ἐν Πάτραις καὶ 732 ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις. Δυστυχῶς κατὰ τὴν

ἀπογραφὴν τοῦ 1879 δὲν ἐξηκριβώθη ἰδιαιτέρως ὁ ἀριθμὸς τῶν λαλούντων τὴν ἀλβανικὴν, οἵτινες κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ὑπελογίσθησαν εἰς 37,598.

Ἀλλοδαποὶ ὑπῆρχον 31,969, ἀναλογοῦντες πρὸς 1.93 % τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ (ἀπέναντι 1.37 % τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870), ὧν οἱ πλεῖστοι ἀπεγράφησαν ἐν τοῖς δήμοις Ἀθηναίων (7,423), Πειραιῶς (2,364) καὶ Κερκύρας (3.071). Ἐξ αὐτῶν δὲ 23,133 ἦσαν ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι (καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληνες τὸ γένος), 2,187 Ἄγγλοι, 3,104 Ἰταλοὶ, 534 Γάλλοι, 364 Αὐσριακοὶ, 314 Γερμανοὶ, 101 Ρῶσσοι, 71 Σέρβοι, 54 Ρωμοῦνοι, 50 Βούλγαροι, 40 Ἑλβετοὶ, 34 Ἀμερικανοὶ, 21 Αἰγύπτιοι, 65 διαφόρων ἐθνικοτήτων καὶ 1,897 ἀγνώστου ἐθνικότητος.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων, κατὰ τοὺς ἐπισήμους καταλόγους τοῦ 1879, ἀνέρχεται εἰς 426,442, ἤτοι τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρρένων κατοίκων τοῦ βασιλείου καὶ ἀναλογεῖ εἰς ἐκλογεῖς 25 ἐπὶ 100 δημοτῶν, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ψηφοφορησάντων κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1879 εἰς 65 ἐπὶ 100 ἐκλογέων. Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα ἐπίσης ἰσχύει ἡ καθολικὴ ψηφοφορία, ὑπολογίζονται ἐκλογεῖς μὲν 26.95 ἐπὶ 100 κατοίκων, ψηφοφόροι δὲ 81 ἐπὶ 100 ἐκλογέων. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ, ἔνθα ἔχουσι τὸ δικαίωμα ψήφου πάντες οἱ συμπληρώσαντες τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας των, πλὴν τῶν ὑπὸ τὰς σημαίας εὑρισκομένων στρατιωτῶν, ὑπολογίζονται ἐκλογεῖς μὲν 21.4 ἐπὶ 100 κατοίκων, ψηφοφόροι δὲ 64 ἐπὶ 100 ἐκλογέων.

Ἀριθμὸς οἰκογενειῶν[1] ἐξηκριβώθη 357,727, ἀναλογούντων εἰς ἑκάστην 4.62 ἀτόμων, ἐνῷ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 τὴν οἰκογένειαν ἀπετέλουν κατὰ μέσον ὅρον ἄτομα 4.38. Οἰκοδομαὶ δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι 335,159, ἐξ ὧν 316,300 χρησιμεύουσιν ἀποκλειστικῶς πρὸς κατοικίαν, αἱ δὲ λοιπαὶ 18,859 εἰσὶν ἐργοστάσια, ἀποθῆκαι, σχολεῖα, στρατῶνες, ἐκκλησίαι, αἵτινες ἰδίως ἀριθμοῦνται εἰς 7,518. Εἰς ἑκάστην οἰκίαν ἑπομένως ἀναλογοῦσι 1.13 οἰκογένεια καὶ 5.23 ἄτομα[2], ἐνῷ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ὁ μέ-

[1] Ἡ ἀπογραφὴ θεωρεῖ ὅτι ἀποτελεῖ ἰδίαν οἰκογένειαν πᾶν ἄτομον ἔγγαμον ἢ οὗ, μετὰ ἢ ἄνευ τέκνων, ἐνδιαιτώμενον ἐν ἰδίᾳ κατοικίᾳ.

[2] Ἐν Ἑλβετίᾳ ἀναλογοῦσιν οἰκογένειαι 1.52, κάτοικοι 7.24, ἐν Ἰταλίᾳ οἰκ. 1.41, κάτ. 6.57, ἐν Αὐστρίᾳ οἰκ. 1.40, κάτ. 6.43, ἐν Γαλλίᾳ οἰκ. 1.35, κάτ. 4.82, ἐν Ἀγγλίᾳ οἰκ. 1.20, κάτ. 5.41, ἐν Βελγίῳ οἰκ. 1.12, κατ. 5.43.

© SISMANOGLIO

σος ὅρος τῶν ἀτόμων δι' ἑκάστην οἰκοδομὴν ἦν 4.60. Κατὰ τετραγωνικὸν δὲ χιλιάμετρον ἀναλογοῦσιν οἰκογένειαι 7.12 καὶ οἰκοδομαὶ 6.67.

Κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα, ἐκ 529,749 κατοίκων ὡρισμένου ἐπαγγέλματος[1] ἐπὶ ἀναλογίας 100 κατοίκων 39.24 εἰσὶ γεωργοί, 8.81 ποιμένες, 8.49 βιομήχανοι, 6.37 ἔμποροι, 6.10 κτηματίαι, 3.05 ναυτικοί, 7.22 ἐργάται, 0.89 ἐργάτιδες, 0.46 ἀγωγιάται, 0.42 διδάσκαλοι, 0.12 διδασκάλισσαι, 0.24 ἰατροί, 0.09 φαρμακοποιοί, 0.16 μαῖαι, 0.32 δικηγόροι, 0.34 καλλιτέχναι, 0.14 μηχανικοί, 0.02 δημοσιογράφοι, 1.50 κληρικοί, 4.80 ὑπηρέται, 2.95 ὑπηρέτριαι, 1.44 δημόσιοι ὑπάλληλοι, 0.54 δημοτικοὶ ὑπάλληλοι, 0.25 στρατιωτικοὶ ἐν ἀργίᾳ, 3.50 ὁμ. ἐνεργείᾳ, 0.38 ἄνδρες τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, 0.98 ναυτικοὶ ἀποδημοῦντες, 1.18 μὴ ἐξακριβωθέντος ἐπαγγέλματος. Οὕτως ὁ γεωργικὸς πληθυσμὸς μετὰ τῶν ποιμένων καὶ μέρους τῶν κτηματιῶν καὶ ἐργατῶν ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀναλογοῦσι πρὸς 0.45 τοῖς $^0/_0$ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ (ἐν Γαλλίᾳ ἀναλογοῦσι 0.37 τοῖς $^0/_0$). Οἱ ἰατροὶ πρὸς 7.62 ἐπὶ 10 χιλ. κατοίκων, ἀπέναντι 7 ἰατρῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ 9 ἐν Ἰταλίᾳ, οἱ κληρικοὶ πρὸς 4.75 ἐπὶ 1,000 κατοίκων, ἀπέναντι 3.33 ἐν Ἰταλίᾳ, 3.23 ἐν Βελγίῳ καὶ 2.97 ἐν Γαλλίᾳ. Οἱ ὑπηρέται καὶ ὑπηρέτριαι πρὸς 11.47 ἐπὶ 100 οἰκογενειῶν, ἤτοι ὑπηρέται μὲν 7.11, ὑπηρέτριαι δὲ 4.36.

Κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν καὶ τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξειδευόντων ναυτικῶν, διανέμεται εἰς 1,331,472 ἀγραμμάτους καὶ 318,949 ἐγγραμμάτους, ἐξ ὧν 262,856 ἐγγράμματοι ἄρρενες καὶ 56,093 θήλεις. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς ἀγραμμάτους συμπεριελήφθησαν καὶ τὰ μέχρις ἡλικίας 5 ἐτῶν τέκνα ὑπολογιζόμενα εἰς 249,831, ἀφαιρουμένων τούτων, ἡ ἀναλογία τῶν ἐγγραμμάτων εἶναι ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων 46.06 τοῖς $^0/_0$, ἐπὶ δὲ τῶν θηλέων 23.08 τοῖς $^0/_0$, ἀπέναντι 32.96 διὰ τοὺς ἄρρενας καὶ 7.36 διὰ τοὺς θήλεις ἐν τῇ ἀπογραφῇ τοῦ 1870. Ὑπάρχουσι δὲ καθ' ὅλον τὸ Κράτος δη-

[1] Εἰς τοὺς ἄνευ ἐπαγγέλματος χαρακτηρισθέντας ἐπιλοίπους κατοίκους καταλέγονται οὐ μόνον τὰ βρέφη καὶ τὰ μὴ φοιτῶντα εἰς τὰ σχολεῖα τέκνα, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς τῶν θηλέων, πλὴν ἐκείνων δι' ἃ ἐξηριθμήθη ἰδιον ἐπάγγελμα ἢ ἐπιτήδευμα.

μοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων μὲν 1,033 μετὰ μαθητῶν 67,280, θηλέων δὲ 138 μετὰ μαθητριῶν 12,349. Ἰδιοσυντήρητα δὲ ἀρρένων 165 μετὰ μαθητῶν 7,012, θηλέων δὲ 111 μετὰ μαθητριῶν 4,482, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1,447 σχολεῖα μετὰ μαθητῶν 91,213. Ἐπομένως ἐπὶ 10 χιλ. κατοίκων ἀναλογοῦσι σχολεῖα 8.61 καὶ 1 ἐπὶ 1160 κατοίκων καὶ ἐπὶ 63 μαθητῶν, εἷς μαθητὴς ἐπὶ 18 κατοίκων καὶ ἐπὶ 100 κατοίκων 5.72 μαθηταί, ἀντὶ 5.12 κατὰ τὸ 1870. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἀνέρχεται εἰς 1,292 (διδάσκαλοι 1,117, διδασκάλισσαι 175), ἑπομένως ἐπὶ 62 μαθητῶν ἀναλογεῖ εἷς διδάσκαλος, ἢ κατὰ ῥοῦν 1 διδάσκαλος ἐπὶ 60 μαθητῶν καὶ 1 διδασκάλισσα ἐπὶ 71 μαθητριῶν[1]. Ἐπὶ 100 παιδίων ἡλικίας 5—10 ἐτῶν φοιτῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων παιδία 55 καὶ τῶν θηλέων μόνον 14.

Διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐδαπανήθησαν ἐν γένει κατὰ τὸ ἔτος 1879 ὑπό τε τῶν δήμων καὶ τοῦ Κράτους δραχμαὶ 1,761,486· ἤτοι ὑπὸ μὲν τῶν δήμων δραχμαὶ 1,549,654, ὑπὸ δὲ τοῦ Κράτους δραχμαὶ 211,832.

Ἡ δαπάνη αὕτη, ἀνωτέρα κατὰ δραχ. 510,185 τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1870 δαπανηθέντων (1,251,301), ἀναλογεῖ κατὰ κάτοικον μὲν εἰς δραχ. 1.05, κατὰ μαθητὴν δὲ εἰς δραχ. 19.17[2].

Μοναί.

Καθ' ὅλον τὸ Κράτος ὑπάρχουσιν 168 μοναί, ἐξ ὧν 23 γυναικεῖαι· ἐκ τοῦ συνόλου 7 ἀνήκουσιν εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα, ὧν 3 γυναικεῖαι. Ἐν ἁπάσαις ἀπεγράφησαν ἄτομα 3,258, ἐξ ὧν 2,116 μοναχοὶ καὶ 1,142 κοσμικοί, καὶ 541 μοναχαί, ἐξ ὧν 132 τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

Φυλακαί.

Κατάδικοι 2,598 καὶ ὑπόδικοι 1,162, ὁλικὸς ἀριθμὸς 3,760, ἐξ ὧν 35 γυναῖκες (28 κατάδικοι καὶ 7 ὑπόδικοι). Ἐκ τῶν 2,598 εἰσὶ

[1] Ἐπὶ 100 κατοίκων ἀναλογοῦσιν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ μαθηταὶ 13, ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ 7. Ἐπίσης δι' ἕνα διδάσκαλον ἀναλογοῦσιν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ μαθηταὶ 49, ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ 41.

[2] Ἐν τῇ Γαλλίᾳ ἀναλογοῦσι κατὰ κάτοικον φράγκα 1.70, κατὰ μαθητὴν δὲ φρ. 16· ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ κατὰ κάτοικον φρ. 0.86, κατὰ μαθητὴν δὲ φρ. 12.25.

ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟ

καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον 128, δεσμὰ 834, εἱρκτὴν 560, φυλάκισιν 550, καὶ 526 καταδίκων δὲν ἐξηκριβώθη ἡ ποινή. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐπαγγέλματος οἱ ἀνωτέρω κατάδικοι καὶ ὑπόδικοι διαιροῦνται ὡς ἑξῆς: 2,148 γεωργοί, 968 βιομήχανοι, 287 ποιμένες, 79 ναυτικοί, 69 στρατιωτικοί, 64 ὑπάλληλοι, 54 ἐργάται, 30 μαθηταί, 11 κληρικοὶ καὶ 50 ἄνευ ἐπαγγέλματος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἔποψιν τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως εἰσίν: ἄγαμοι 2,173, ἔγγαμοι 1,509, ἐν χηρείᾳ 78· καὶ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν 1,793 εἰσιν ἐγγράμματοι, 1,967 ἀγράμματοι.

Διοικητικὴ διαίρεσις.

Διοικητικῶς ἡ Ἑλλὰς (ἀρχαῖον βασίλειον) διαιρεῖται εἰς 13 νομοὺς, 59 ἐπαρχίας καὶ 366 δήμους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δήμων ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ηὔξησε κατὰ 15. Ἐκ τῶν νομῶν 3 ἔχουσι πληθυσμὸν ἀνώτερον τῶν 150 χιλιάδων, 7 ἄνω τῶν 100, οἱ δὲ λοιποὶ 3 κατώτερον. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν 1 ἄνω τῶν 100 χιλιάδων (ἐπαρχία Ἀττικῆς), 5 ἄνω τῶν 50 χιλ., 4 ἄνω τῶν 40 χιλ., 8 ἄνω τῶν 30 χιλ., 22 ἄνω τῶν 20 χιλ. καὶ 19 μέχρι τῶν 20 χιλ. Ὁ μέσος πληθυσμὸς τῶν δήμων ὑπολογίζεται εἰς 4,518 ἀντὶ 4,094 τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870. 13 δῆμοι ἔχουσι πληθυσμὸν μέχρι 1,000, 13 ἄνω τῶν 10 χιλ. (ἐξ ὧν δύο ἄνω τῶν 30 χιλ.), τῶν δὲ πλείστων ὁ ἀριθμὸς κυμαίνεται μεταξὺ 2 χιλ. καὶ 5 χιλιάδων.

Κυριώτεραι πόλεις.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἰδίᾳ κατέχει ἐπιφάνειαν 4 τετραγωνικῶν χιλιαμέτρων, ἐν ᾗ ὑπάρχουσιν 8,080 οἰκοδομαί, ἐξ ὧν 7,316 οἰκίαι πρὸς κατοικίαν καὶ 764 ἀποκλειστικῶς εἰς διάφορα καταστήματα· 7,405 οἰκοδομαὶ εἰσὶ λιθόκτιστοι, 608 πλινθόκτιστοι καὶ 67 ξύλιναι. Περιέχει δὲ πληθυσμὸν, ἄνευ τῶν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν (3,460), 63,374 κατοίκων, ἐξ ὧν ἄρρενες 34,205 ἤτοι 54 % καὶ θήλεις 29,169 ἤτοι 46 %, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔγγαμοι μὲν 17,948, ἄγαμοι δὲ 40,337 ἤτοι 63.65 %, ἐν χηρείᾳ 5,015 ἤτοι 7.91 % καὶ 74 μὴ ἐξακριβωθείσης κοινωνικῆς καταστάσεως. Κατὰ τὴν ἡλικίαν οἱ μεταξὺ 5 καὶ 30 ἀποτελοῦσι τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ, μόλις 1 % φθάνουσι τὸ 70ὸν ἔτος καὶ 2 ἐπὶ δεκακισχιλίων τὸ 100όν.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης 32,761 εἰσιν ἐγγράμματοι, ἐξ

ὧν 21,330 ἄνδρες καὶ 11,431 γυναῖκες, καὶ 30,345 ἀγράμματοι, ἤτοι 12,734 ἄνδρες καὶ 17,611 γυναῖκες καὶ 268, ὧν αἱ γνώσεις δὲν ἐξηκριβώθησαν. — Δημοτικὰ σχολεῖα ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις 62, ἤτοι 25 ἀρρένων καὶ 37 θηλέων, ἀναλογοῦντα 1 ἐπὶ 1000 κατοίκων καὶ ἐν οἷς φοιτῶσι 5,698 μαθηταὶ (2,660 ἄρρενες καὶ 3,038 θήλεις) καὶ διδάσκουσιν 29 διδάσκαλοι καὶ 20 διδασκάλισσαι, ἐπομένως ἀναλογεῖ εἷς διδάσκαλος ἐπὶ 90 μαθητῶν καὶ μία διδασκάλισσα ἐπὶ 52 μαθητριῶν.— Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς εὑρέθησαν ἐν Ἀθήναις 7,423 ἀλλοδαποί, ἐξ ὧν 2,788 Ἕλληνες ὑπήκοοι ὀθωμανοὶ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Τουρκίας, 457 Ἰταλοί, 372 Ἄγγλοι, 235 Γάλλοι, 175 Γερμανοί, 105 Αὐστριακοί, 89 Ρῶσσοι καὶ 3,202 διαφόρων ἄλλων ἐθνικοτήτων. Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν τούτων 1,066 δὲν λαλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐκ 34,278 κατοίκων, ὧν ἐξηκριβώθη τὸ ἐπάγγελμα, ὑπάρχουσι: Βιομήχανοι καὶ ἔμποροι 9,367, ἐργάται καὶ ἐργάτριαι 3,258, ὑπηρέται καὶ ὑπηρέτριαι 6,594, κτηματίαι 1,167, γεωργοὶ 603, ποιμένες 155, ἰατροὶ 203, φαρμακοποιοὶ 73, μαῖαι 82, δικηγόροι 348, κληρικοὶ 163, δημοσιογράφοι 54, ὑπάλληλοι δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ 1,392, στρατιωτικοὶ ἐν ἀργίᾳ 305, πολιτικοὶ συνταξιοῦχοι 114, διδάσκαλοι 318, διδασκάλισσαι 299, διαφόρων ἄλλων ἐπαγγελμάτων 877. Ἐκ δὲ τῶν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν καὶ λοιπῶν καταστημάτων εἰσὶν ἐργαστήρια ἐδωδίμων 599, ἐξ ὧν 234 παντοπωλεῖα (1 ἐπὶ 271 ἀτόμων)· ἐμπορικὰ καταστήματα διάφορα 350· βιομηχανικὰ ἐργοστάσια 598 (ἐξ ὧν 52 κλίβανοι καὶ 46 ἀρτοποιεῖα)· ἐργοστάσια ἐνδυμασίας 399, ἐξ ὧν 143 ὑποδηματοποιεῖα (1 ἐπὶ 159 ἀτόμων). Καταστήματα γραμμάτων 60 (ἤτοι τυπογραφεῖα, βιβλιοπωλεῖα, βιβλιοδετεῖα κλπ.). Οἰνοπωλεῖα 288 ἢ 1 ἐπὶ 220 ἀτόμων. Καφενεῖα 161 ἢ 1 ἐπὶ 394 ἀτόμων. Ξενοδοχεῖα καὶ μαγειρεῖα 126. Καπνοπωλεῖα 112, κουρεῖα 77, φαρμακεῖα 30, συμβολαιογραφεῖα 24.

Οἱ 63,374 κάτοικοι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀπαρτίζουσι 15,209 οἰκογενείας, ὅπερ ὑποδεικνύει ὅτι ἑκάστη αὐτῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.17 ἄτομα ἀντὶ 4.62, ὅστις εἶναι ὁ μέσος ὅρος τῶν ἀποτελούντων τὴν οἰκογένειαν ἐν Ἑλλάδι. Κατὰ τετρ. χιλμ. ἀναλογοῦσι κάτοικοι 15,843, οἰκογένειαι 3,802 καὶ οἰκοδομαὶ 2,020· οὕτω δὲ ἡ ἀναλογία τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης κατὰ τετρ. χιλμ. εἶναι 480άκις ἀνωτέρα τῆς τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Ἐπίσης κατ' ἀναλογίαν ἑκά-

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΣΙΟ

στη οἰκία περιλαμβάνει κατὰ μέσον ὅρον ἄτομα μὲν 8.66, οἰκογενείας δὲ 2.08, ἐνῷ ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὅλου κράτους δι' ἑκάστην οἰκίαν εἶναι ἄτομα 5.23, οἰκογένειαι 1.13. Ἐκ τῶν μεγάλων πρωτευουσῶν, περὶ ὧν ὑπάρχουσιν ἀνάλογοι πληροφορίαι, τὸ Λονδῖνον ἔχει ἔκτασιν 316 τετρ. χιλιάμ. καὶ 8,900 κάτ. κατὰ χιλιάμ., ἤτοι 67άκις περισσοτέρους τῆς ὅλης Ἀγγλίας· οἱ Παρίσιοι ἔχουσιν ἔκτασιν 78 τετρ. χιλμ. καὶ 21,740 κατοίκους εἰς τὸ χιλιάμ., ἤτοι 315άκις περισσοτέρους τῆς ὅλης Γαλλίας· ἡ Βιέννη ἔχει ἔκτασιν 56.24 τετρ. χιλμ. καὶ 8,400 κατοίκους εἰς τὸ χιλιάμ., ἤτοι 150άκις περισσοτέρους τοῦ ὅλου Κράτους· τὸ δὲ Βερολῖνον ἔκτασιν 22,224 τετρ. χιλμ. καὶ 15,405 κατοίκους εἰς τὸ χιλιάμ., ἤτοι 233άκις περισσοτέρους τοῦ ὅλου Κράτους. — Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 μεγάλην ἔλαβεν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐπίτασιν ἡ ἀνέγερσις νέων οἰκοδομῶν, διότι κατὰ τὰς πληροφορίας τῆς ἀστυνομίας ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1879 ἐχορηγήθησαν παρ' αὐτῆς 1,121 ἄδειαι οἰκοδομῆς.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτευούσης ἀναλογεῖ πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοῦ ὅλου Κράτους εἰς 3.83 ἐπὶ τοῖς %. Ἡ ἀναλογία αὕτη εἶναι διὰ τὴν Βιέννην 1.25 τοῖς %, Βερολῖνον 2.96, Παρισίους 4.54, Λονδῖνον 43.97.

Κατὰ τὸ 1836, ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου Ἀθηναίων εἶχεν ὑπολογισθῆ εἰς 14,092, ἐπομένως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἀθήναις κατοίκων ἔκτοτε ἐν διαστήματι 43 περίπου ἐτῶν ὑπερετετραπλασιάσθη καὶ ἀκριβῶς ηὔξησε κατὰ 450 τοῖς % ἢ 10 τοῖς % κατ' ἔτος.

Μετὰ τὰς Ἀθήνας, αἱ πολυανθρωπότεραι πόλεις τοῦ βασιλείου εἰσὶ, κατὰ τὴν νέαν ἀπογραφήν: Πάτραι 25,494 (ἀντὶ 19,641 τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870)[1], Πειραιεὺς 21,618, (ἀντὶ 11,047 τοῦ 1870 καὶ 6,452 τοῦ 1861), Ἑρμούπολις 21,245, Κέρκυρα 16,515, Ζάκυνθος 16,250, Τρίπολις 10,037, Ἄργος 9,861, Πύργος 8,788, Ἀργοστόλιον Κεφαλληνίας 7,771, Καλάμαι 7,609, Χαλκὶς 6,877, Ὕδρα (πόλις) 6,446, Σπέτσαι (πόλις) 6,495, Μεσολόγγιον 6,324, Μεσσήνη 5,853, Ληξούριον 5,818, Κρανίδιον 5,628, Λαμία 5,506 Μέγαρα 5,348, Αἴγιον 5,311, Ἀγρίνιον 5,218, ἐννέα πόλεις: Λεωνίδιον, Λογκάδια, Σκόπελος (πόλις), Ἰθάκη (πόλις), Ἄμφισσα, Ναύπλιον, Λειβαδεία, Κέα (πόλις) καὶ Κάρυστος περιέχουσι πληθυσμὸν κατωτέρω τῶν 5 μέχρι 4 χιλιάδων· ἕνδεκα: Γαλαξείδιον, Κυπαρισσία, Αἰτωλικὸν, Κύμη, Σπάρτη, Θῆβαι. Σαλαμὶς (πόλις), Λευκὰς (πόλις), Μήκονος (πόλις), Σκῦρος (πόλις) καὶ Σκίαθος (πόλις) περιέχουσι πληθυσμὸν κατωτέρω τῶν 4 μέχρι 3 χιλιάδων· τέσσαρες: Σταμνίτσα, Ξηροχώριον ἐν Εὐβοίᾳ, Νέα Κόρινθος καὶ Δημητσάνα κατωτέρω τῶν 3 μέχρι 2 χιλιάδων· τὸ δὲ Καρπενήσιον, ἡ Ναύπακτος καὶ ἡ Καρύταινα μεταξὺ τῶν 1,727 καὶ 1,500.

[1] Κατὰ στατιστικὴν σημείωσιν δημοσιευθεῖσαν ἐσχάτως ἡ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1881 ἐν τῷ δήμῳ Πατρέων ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἐγεννήθησαν ἐν ὅλοις 1,037 ἄτομα, ἐν οἷς 63 νόθα. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν γεννηθέντων 564 ἦσαν ἄρρενα καὶ 467 θήλεα, ἐκ δὲ τῶν νόθων 36 ἦσαν ἄρρενα καὶ 27 θήλεα. Ἀπεβίωσαν δὲ 1,067, ἐξ ὧν 629 ἄρρενα καὶ 438 θήλεα, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποβιώσεων ὑπερέβη τὸν τῶν γεννήσεων κατὰ 36. Ἐκ τῶν ἀποβιωσάντων 685 ἦσαν ἄγαμοι, 229 ἔγγαμοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν χηρείᾳ.

Δημοσία ἐκπαίδευσις.

Τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν ἐν τῷ ἑλληνικῷ βασιλείῳ ἐκπροσωπεῖ τὸ ἐν Ἀθήναις πανεπιστήμιον, ὅπερ ἀριθμεῖ ἤδη 46 ἐτῶν ὕπαρξιν. Διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ 63 καθηγηταὶ, ὧν 53 τακτικοὶ, 7 ἔκτακτοι καὶ 3 ἐπίτιμοι· περιλαμβάνουσι δὲ ἐν συνόλῳ αἱ τέσσαρες αὐτοῦ σχολαὶ (νομικὴ, ἰατρικὴ, φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ), ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους φοιτητάς. Ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ κράτος 27 γυμνάσια, ὧν 3 ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις (Ἄρτῃ, Λαρίσσῃ καὶ Τρικκάλοις)· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν λοιπῶν καθ' ὅλον τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον ἐκπαιδευτηρίων, οἷον σχολαρχείων, σχολείων καὶ δημοτικῶν, δὲν δύναται νῦν νὰ ὑπολογισθῇ ἀκριβῶς.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἠριθμοῦντο ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ βασιλείῳ 80 σχολαρχεῖα, περιλαμβάνοντα 238 διδασκάλους καὶ 7,141 μαθητάς· 89 σχολεῖα καὶ 1,171 δημοτικὰ, ὧν 1,032 ἀρρένων καὶ 139 θηλέων, περιλαμβάνοντα ἐν συνόλῳ 1,292 διδασκάλους καὶ 79,646 μαθητὰς καὶ μαθητρίας· ἰδιωτικὰ δὲ σχολεῖα ἠριθμοῦντο ἀρρένων μὲν 183, θηλέων δὲ 116.

Πρὸς τὰ δύο προϋπάρχοντα διδασκαλεῖα ἐν Ἀθήναις καὶ Τριπόλει, συνέστησαν ἤδη καὶ ἕτερα δύο ἐν Κερκύρᾳ καὶ Λαρίσσῃ. Ἡ ὑπὸ τῶν δήμων ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καταβαλλομένη δαπάνη ὑπελογίζετο εἰς 1,331,090 δραχμῶν, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς 129,670. Αἱ δαπάναι ὅμως αὗται ὡς καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς μέσης ἐκ-

παιδεύσεως ηὔξησαν ἤδη σημαντικῶς, διὰ τῆς συστάσεως, πλὴν ἄλλων τινῶν δευτερευόντων σχολείων, δύο ἔτι, ὡς εἴρηται, διδασκαλείων, τετάρτου γυμνασίου ἐν Ἀθήναις καὶ τριῶν τοιούτων ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις, ψηφισθέντος ἐκ περισσοῦ ἐν τῷ τελευταίῳ προϋπολογισμῷ καὶ βοηθήματος ἐξ 75,000 δραχμῶν ὑπὲρ τῶν αὐτόθι ἀπόρων κοινοτήτων πρὸς συντήρησιν γραμματοδιδασκαλείων ἢ παιδευτηρίων τουρκικῶν καὶ ἰσραηλιτικῶν. Ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης παιδεύσεως ἐν γένει δαπάνη τοῦ Κράτους ὁρίζεται ἐν τῷ τοῦ 1882 προϋπολογισμῷ εἰς 2,250,506 δραχμάς.

Σημ. Τὰ περὶ Συλλόγων καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων, κληροδοτημάτων καὶ ὑποτροφιῶν, βιβλιοθηκῶν καὶ μουσείων καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων βλέπε ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς 1879» (σελ. 47—49).

Στρατὸς καὶ ναυτικόν.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1882, ἡ κατὰ ξηρὰν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τῶν ἀμάχων, ἤτοι ἱερέων, ὑπαλλήλων, καθηγητῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν, συμποσουμένων ὅλων εἰς 257 ἀνήρχετο εἰς 29,186 ἄνδρας μετὰ 3,593 ἵππων καὶ ἡμιόνων, κατὰ τὸν ἑξῆς πίνακα.

Σώματα	Ἄνδρες				Τὸ ὅλον		
	ἀξιωματ.	ὑπαξιωμ.	μουσικοὶ	στρατιῶτ.	ἄνδρες	ἵπποι	ἡμίονοι
Ὑπουργ. στρατιωτ.	45	55	—	—	100	18	—
Μηχανικὸν	81	293	39	1,077	1,490	71	—
Πυροβολικὸν καὶ ὁπλοστάσιον	185	570	68	2,075	2,898	1,003	320
Ἱππικὸν	72	303	39	1,086	1,500	1,308	—
Πεζικὸν καὶ εὔζωνοι	783	2,304	468	13,464	17,019	108	288
Διοίκησις νοσοκόμ.	6	79	5	328	418	32	—
Γενικαὶ ὑπηρεσίαι	235	238	273	47	793	72	—
Στρατιωτ. σχολεῖον	23	2	—	—	25	37	—
Χωροφυλακὴ	113	605	—	4,280	4,998	333	—
Διαθέσιμοι καὶ ἀργοὶ	45	—	—	—	45	3	—
Ἄθροισις	1,588	4,449	892	22,357	29,286	2,985	608

Κατὰ τὸν διαρρυθμισθέντα ἐσχάτως περὶ στρατολογίας νόμον ἡ τριετὴς ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσία τῶν κληρωτῶν ὡρίσθη μονοετής, ἐξαιρέσει τῶν εἰς εἰδικὰ σώματα κατατασσομένων, οἷον τοῦ ἱππικοῦ, πυροβολικοῦ, μηχανικοῦ καὶ τοῦ τῶν νοσοκόμων.

Τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν περιλαμβάνει πλοῖα 19· δύω θωρηκτά: θωρακοδρόμων «Βασίλισσα Ὄλγα», θωρακόβαρις «Βασιλεὺς Γεώργιος»· δύω καταδρομικά: «Ναύαρχος Μιαούλης» καὶ «Ψαρά»· ἓν ὁπλιταγωγὸν, «Μπουμπουλίνα»· ἓν θαλαμηγὸν, «Ἀμφιτρίτη»· δύω ἀτμοβάρεις: «Ὕδρα» καὶ «Σπέτσαι»· ἓξ ἀτμοημιολίας: «Πάραλος», «Σαλαμινία», «Σύρος», «Πληξαύρα», «Ναύπλιον», «Ἀφρόεσσα»· ἕνα πάρωνα, «Ἄρης», τρεῖς ἡμιολίας: «Αὔρα», «Κύθνος» καὶ «Μεθώνη», πρὸς δὲ καὶ τὰς λεγομένας βασιλικὰς λέμβους καὶ τὰ τορπιλλοφόρα σκάφη. Τὸ δὲ πλήρωμα αὐτοῦ σύγκειται ἐκ 2,441 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν 201 ἀξιωματικοί, 30 δόκιμοι, 65 ὑπάλληλοι ἐν τῷ ὑπουργείῳ, 70 μηχανικοί, 423 ὑπαξιωματικοί, 145 θερμασταί, 1,201 ναῦται, 125 τεχνῖται καὶ 37 μαθηταὶ ὑπότροφοι.

Ἐν τῷ πίνακι τοῦ προϋπολογισμοῦ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν σχολὴν Ναυκλάστρων χορηγοῦνται δρ. 68,259.

Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἠρίθμει κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1876: 5,437 πλοῖα, χωρητικότητος 262,032 τόννων καὶ πληρώματος 26,760 ἀνδρῶν. Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων 4,303 ἦσαν πλοῖα μικρὰ χωρητικότητος ἐν τῷ συνόλῳ 43,710 τόννων, 27 δὲ ἦσαν ἀτμόπλοια χωρητικότητος 8,241 τόννων.

Ἐμπόριον.

Κατὰ τὸ 1875 ἡ εἰσαγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 145,506,000 ἀντὶ 120,367,000 τῆς περιόδου τοῦ 1874, ἡ δὲ ἐξαγωγὴ εἰς 88,972,000 ἀντὶ 75,486,900 τοῦ 1874.

Τὰ κυριώτερα εἴδη τῆς εἰσαγωγῆς εἰσι δημητριακὰ, ὑφάσματα, δέρματα, ξυλεία, γαιάνθρακες, σίδηρος, βάμβαξ κλπ., τῆς δὲ ἐξαγωγῆς σταφὶς (37,813,000 δρ.), δέρματα κατειργασμένα καὶ ἀκατέργαστα, μόλυβδος, ἔλαιον, σῦκα, βάλανος, ποτὰ, μέταξα, καπνὰ, νήματα, σάπων, κουκούλια, βάμβαξ. Μολονότι δὲ ἡ Ἑλλὰς εἰσάγει

δημητριακὰ καὶ εἰς μεγάλην μάλιστα ποσότητα, ἀλλ' ἡ εἰσαγωγὴ τῶν προϊόντων τῆς γῆς ἀντισταθμίζεται καὶ ὑπερακοντίζεται μάλιστα ὑπὸ τῆς ἐξαγωγῆς, καθ' ὅσον κατὰ τὸ ἔτος 1875 μόνη ἡ ἐξαγωγὴ τῆς κορινθιακῆς σταφίδος καὶ τοῦ ἐλαίου ἀνῆλθεν εἰς ἐπέκεινα τῶν 50,746,000 δραχ. ἀπέναντι 28,851,000 δραχ. εἰσαχθέντων δημητριακῶν.

Ἐπὶ τοῦ ὅλου τῶν τελωνειακῶν τελῶν, ἅτινα ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1882 ἐκτιμῶνται εἰς 23,960,000, κατὰ τὰς εἰσπράξεις τοῦ 1881 προέχει ὁ Πειραιεὺς εἰσενεγκὼν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρὸν δρ. 5,682,239, κατόπιν ἔρχονται αἱ Πάτραι 4,675,890, ἡ Κέρκυρα 2,409,188, ἡ Σύρος 2,376,470, ἡ Ζάκυνθος 1,408,280, αἱ Καλάμαι 1,307,939, ἡ Κεφαλληνία 1,191,898, τὸ Κατάκωλον 1,129,567, τὸ Ναύπλιον 461,569, αἱ Ἀθῆναι 446,779, ἡ Λευκὰς 339,171, ἡ Λαμία 315,144, τὸ Μεσολόγγιον 368,742, ἡ Βόνιτσα 191,567, ἡ Χαλκὶς 156,039, τὸ Γύθειον 147,927 κλπ.

Ἡ κίνησις τῶν ἑλληνικῶν λιμένων κατὰ τὸ 1875 παρέχει τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς: Κατέπλευσαν εἰς ἑλληνικοὺς λιμένας πλοῖα 73,554 χωρητικότητος 3,994,148 τόννων, ἐξ ὧν 10,089 χωρητικότητος 1,783,180 τόννων μεγάλα πλοῖα καὶ 63,465 χωρητ. 2,210,968 τόννων ἀκτοπλοϊκά· ἀπέπλευσαν δὲ 76,595 χωρητ. 4,132,291 τόννων, ἐξ ὧν 10,448 χωρητικότητος τόννων 1,888,145 μεγάλα πλοῖα καὶ 66,147 χωρ. τόννων 2,244,146 ἀκτοπλοϊκά.

Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ 1882, τὰ μὲν ἔσοδα ἀνέρχονται εἰς δρ. 68,621,542, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 80,436,069.41. Ἔλλειμμα 11,814,527.41.

Τὸ Δημόσιον χρέος κατὰ μάρτιον τοῦ 1881 ὑπελογίζετο ἀνερχόμενον εἰς 490,407,309 δρ.

Κατὰ τὸ 1833 τὰ μὲν ἔσοδα ἀνήρχοντο εἰς δρ. 7,950,383 τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 12,982,693. Κατὰ τὸ 1865 (μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἰονίων νήσων) τὰ ἔσοδα ἦσαν 27,295,947 δρ., τὰ δὲ ἔξοδα 27,811,655, τῷ 1877 ἔσοδα 39,247,500 καὶ ἔξοδα 41,067,825. Καὶ τῷ 1881 ἔσοδα 49,051.560, ἔξοδα 124,155,139.

Ἰδοὺ ὁ γενικὸς πίναξ τοῦ προϋπολογισμοῦ:

Ἔσοδα		Ἔξοδα	
Ἄμεσοι φόροι	15,140,000	Χρέος ἐξωτερικὸν	1,269,000
Ἔμμεσοι φόροι	32,995,000	Χρέος ἐσωτερικὸν	21,928,176
Δημόσια καταστήματα	4,196,000	Συντάξεις	3,976,300
		Χορηγ. τοῦ βασιλέως	1,125,000
Δημόσια νομίσματα καὶ κτήματα	3,503,260	Νομοθετικὸν σῶμα	632,000
		Ὑπουργ. ἐξωτερ.	2,084,915.49
Ἐκποίησις ἐθνικῶν κτημάτων	4,276,900	Δικαιοσύνης	4,141,959.87
		Ἐσωτερικῶν	8,185,131.90
Διάφ. εἰσοδήματα	4,842,382	Ἐκκλησιαστικῶν	3,275,290
		Στρατιωτικῶν	19,601,952.26
Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα	368,000	Ναυτικῶν	4,308,398
		Οἰκονομικῶν	2,035,675.94
Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων	1,800,000	Ἔξοδα διοικήσ., ἐπις., εἰσπρ. φόρων	3,403,666.50
Καθυστεροῦντα ἔσοδα	1,500,000	Διάφορ. πληρωμαὶ	4,468,603.45
Τὸ ὅλον	68,621,542	Τὸ ὅλον	80,436,069.41

Συγκριτικῶς πρὸς τὰ λοιπὰ ἀνατολικὰ κράτη καὶ ἡγεμονίας τὰ ἔσοδα τῆς Ἑλλάδος, ἐχούσης πληθυσμὸν περίπου 2,037,000, ὑπολογίζονται εἰς 68,621,542 δρ., τὰ τῆς Τουρκίας, ἐχούσης πληθυσμὸν 21,500,000 ἐν ταῖς ἀμέσοις αὐτῆς κτήσεσιν, ὑπολογίζονται εἰς φρ. 310,530,000, τὰ τῆς Ρουμανίας, ἐχούσης πληθυσμὸν 5,376,000, εἰς φρ. 120,000,000· τὰ τῆς Σερβίας, ἐχούσης πληθυσμὸν 1,700,000, εἰς φρ. 25,926,072 (κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1880), καὶ τὰ τῆς Βουλγαρίας ἐχούσης πληθυσμὸν 1,998,983 εἰς φρ. 26,054,280.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διανομῆς τῶν ἐσόδων ἐπὶ τῶν κατοίκων ἐν Ἑλλάδι ἀναλογοῦσιν εἰς ἕκαστον κάτοικον ἐκ τῶν ἐσόδων δραχμαὶ 33.80, ἐν Ρουμανίᾳ φρ. 22.52, ἐν Σερβίᾳ φρ. 15.25, ἐν Τουρκίᾳ φρ. 14.26 καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ φρ. 13.03.

Σιδηρόδρομοι

ἐν ἐκμεταλλεύσει ἡ μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ἀθηνῶν γραμμὴ ἐκτάσεως 12 χιλιαμέτρων[1].

[1] Ἐντὸς μικροῦ ἡ Ἑλλὰς θὰ ἔχῃ ἐν μὲν τῷ ἀσχαίῳ βασιλείῳ τοὺς ἐκ Πειραιῶς εἰς Πάτρας, ἐκ Πατρῶν εἰς Πύργον, ἐκ Κορίνθου

Ταχυδρομεῖα.

Ταχυδρομικὰ γραφεῖα ὑπῆρχον ἐν τῷ ἀρχαίῳ βασιλείῳ (κατὰ τὸ 1878) 145, δι' ὧν διεβιβάσθησαν 3,215,232 ἐπιστολαί, 12,168 ταχυδρομικὰ δελτάρια, 2,340,884 ἐφημερίδες, 41,990 ἄλλα ἔντυπα καὶ δείγματα. Εἰσπράξεις 616,425 δρ., δαπάναι 413,827.

Τηλέγραφοι.

Κατὰ τὸ 1879 ὑπῆρχον γραφεῖα τηλεγραφικὰ 83· μῆκος τῶν γραμμῶν 4,009 χιλιαμέτρων καὶ τῶν συρμάτων 5,006 χιλιαμέτρων[1]. Τηλεγραφήματα διαβιβασθέντα 331,059. Εἰσπράξεις 366,553 δρ., δαπάναι 400,212.

εἰς Ναύπλιον καὶ ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας σιδηροδρόμους. Ἐν δὲ ταῖς νέαις ἐπαρχίαις τὰς δύο θεσσαλικὰς γραμμὰς τὴν ἀπὸ Βώλου εἰς Λάρισσαν περιλαμβάνουσαν 60 χιλιάμετρα καὶ τὴν ἐκ Βελεστίνου εἰς Καλαμπάκαν 146 χιλιαμ., ἤτοι τὸ ὅλον 220 χιλιάμετρα.

[1] Ἐνεκρίθη τελευταῖον, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ἡ προέκτασις τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἀπὸ Ναυπάκτου μέχρι Πλατάνου, ἀπὸ Ἀγρινίου μέχρι Κεφαλοβρύσου καὶ Πλατάνου, ἀπὸ Λοιδωρικίου μέχρι Βυτρινίτσης τῆς Δωρίδος, μετὰ συστάσεως τηλεγραφείων γ' τάξεως ἐν Πλατάνῳ καὶ Κεφαλοβρύσῳ. Ἔτι δὲ ἀπὸ Σούρπης μέχρι Νέας Μιζέλης, ἀπὸ Ξηροχωρίου μέχρι Αἰδηψοῦ, ἀπὸ Ἁγίας Ἄννης μέχρι Μαντουδίου, πρωτευούσης τῶν δήμων Κηρέων, ἀπὸ Ἀταλάντης μέχρι Δαδίου, ἀπὸ Λεβαδείας διὰ διακλαδώσεως τῆς πρὸς Ἄμφισσαν γραμμῆς μέχρι Διστόμου καὶ ἀπὸ Μεγαλοπόλεως διὰ διακλαδώσεως τῆς πρὸς Σπάρτην γραμμῆς μέχρι Λεονταρίου.

Γ'.

ΒΑΘΜΟΙ

ΤΗΣ ΟΘΩΜ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

Πολιτικοί.

Ὁ ἀνώτατος πολιτικὸς βαθμὸς εἶναι ὁ τοῦ Βεζίρου (Ρουτπέϊ-βεζαρὲτ). Πρὸς πλείονα τιμὴν καὶ διάκρισιν ὁ Μ. Βεζίρης καὶ ὁ Ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου κατέχουσι τὸν βαθμὸν σαδαρὲτ παγεσί, ἤτοι βαθμὸν Σαδραζάμη, ὃν εἶχον καὶ οἱ ἡγεμόνες Ρουμανίας καὶ Σερβίας, ὅτε διετέλουν φόρου ὑποτελεῖς τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἡ ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἀριθμεῖ τὴν σήμερον ἑκατὸν καὶ ἑπτὰ Βεζίρας, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ὀνομαζόμενοι Μουσίραι. Ἐκ τούτων οἱ πεντήκοντα καὶ ἐννέα εἰσὶ πολιτικοί, οἱ δὲ λοιποί, ἐξαιρέσει τῶν πριγκήπων υἱῶν καὶ γαμβρῶν τοῦ τέως Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου, τοῦ τέως καὶ ἐν ἐνεργείᾳ Χεδίβου καὶ τοῦ Βέη τῆς Τύνιδος, εἰσὶ στρατιωτικοί.

Τῶν ἑκατὸν καὶ ἑπτὰ Βεζιρῶν ἓξ εἰσιν Ἕλληνες (Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος πασσᾶς, πρεσβευτὴς τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν Λονδίνῳ· Ἀλέξανδρος Βογορίδης πασσᾶς, γεν. διοικητὴς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας· Ι. Σάββα πασσᾶς, πρώην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν· Κωνσταντῖνος Ἀδοσίδης πασσᾶς, ἡγεμὼν τῆς Σάμου· Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασσᾶς, πρώην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν· Ἰωάννης Φωτιάδης πασσᾶς, γεν. διοικητὴς Κρήτης)· δύω Ἀρμένιοι (Νουβὰρ πασσᾶς, πρώην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου· Ἀπραχὰμ πασσᾶς, γερουσιαστής)· εἷς Ἀρμενοκαθολικὸς (Ρουστὲμ πασσᾶς, διοικητὴς Λιβάνου) καὶ εἷς Ἄγγλος (Χόβαρτ πασσᾶς, ναύαρχος)· οἱ δὲ ἐννενήκοντα καὶ ἑπτὰ Μουσουλμάνοι, ἀνήκοντες εἰς διαφόρους

φυλὰς ἤτοι τουρκικὴν, ἀραβικὴν, κιρκασιανὴν, κουρδικὴν καὶ λοιπάς.

Μετὰ τὸν τοῦ Βεζίρου βαθμὸν ἐπέρχεται ὁ τοῦ Βαλῖᾶ (ὑψηλὸς βαθμός). Οἱ τοῦ βαθμοῦ τούτου κάτοχοι δὲν τιτλοφοροῦνται διὰ τῆς ἐπωνυμίας πασσᾶ, ἀλλὰ καλοῦνται ἐφένδαι ἢ βέηδες. Βαθμούχους τῆς κατηγορίας ταύτης ἀριθμεῖ ἡ Αὐτοκρατορία πεντήκοντα, ἐξ ὧν πέντε ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐθνικότητα (Ἰωάννης Ἀριστάρχης βέης, τέως πρεσβευτὴς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν Βερολίνῳ, Κωνσταντῖνος Φωτιάδης βέης, πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου, Χρηστάκης Ζωγράφος ἐφένδης, ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης γερουσιαστὴς, Σπυρίδων Μαυρογένης ἐφένδης, γερουσιαστὴς καὶ ἀρχίατρος τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου), ἓξ εἰς τὴν ἀρμενικὴν (Βαχὰν ἐφένδης, ὑφυπουργὸς τῆς δικαιοσύνης, Ἀρτὶν Δαδιὰν ἐφένδης, ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, Ὀδιὰν ἐφένδης, πρώην ὑφυπουργὸς τῶν δημοσίων ἔργων, Ἀγκὼπ ἐφένδης, ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, καὶ Σερκὶζ βέης, ἀρχιτέκτων τῶν ἀνακτόρων), τέσσαρες εἰς τὴν ἀρμενοκαθολικὴν (Μιχρὰν βέης, γερουσιαστὴς, Ὀχανὲς Τσαμὶτς ἐφένδης, πρώην ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου, Σερκὶζ ἐφένδης, πρώην πρεσβευτὴς τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν Ρώμῃ, καὶ Βεδρὸς Κογιουμδζιὰν ἐφένδης, ὑφυπουργὸς τοῦ ἐμπορίου), εἷς Εὐρωπαῖος (ὁ Γερμανὸς Βετενδὸρφ βέης, ὑφυπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν) καὶ εἷς Ἀλβανὸς (Βάσσα ἐφένδης, σύμβουλος τῆς νομαρχίας Ἀδριανουπόλεως), οἱ δὲ λοιποὶ εἰσὶ Μουσουλμάνοι.

Τούτῳ ἕπεται ὁ τοῦ πρώτου βαθμοῦ πρώτης τάξεως (ρουτπέ-ϊ-ουλιᾶ σίνφι ἐββελί). Ἐκ τῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐννέα τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀξιωματικῶν, δέκα καὶ τέσσαρές εἰσιν Ἕλληνες (Ἀριστείδης Βαλτατζῆς βέης, ἄλλοτε ὑφυπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, Κωνσταντῖνος Ἀνθόπουλος ἐφένδης, γερουσιαστὴς καὶ γενικὸς εἰσαγγελεὺς τῆς αὐτοκρατορίας, Ἰωσὴφ Οἰκιάδης ἐφένδης, δικαστὴς ἐν τῷ Ἀκυρωτικῷ, Ἰωάννης Οἰκιάδης ἐφένδης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, Νικόλαος Σαρδίνσκης ἐφένδης, τέως ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Πρεσβείας ἐν Παρισίοις, Κωνσταντῖνος Καλλιάδης βέης, τέως σύμβουλος τοῦ Κράτους, Γρηγόριος Ἀριστάρχης βέης, πρέσβυς ἐν Ἀμερικῇ, Ἰωάννης Σισμάνογλου ἐφένδης, τραπεζίτης, Βασίλειος Ἰωαννίδης ἐφένδης, ἀρχιτέκτων τῆς κυβερνήσεως, Στέφανος Μουσοῦρος βέης, πρεσβευτὴς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν Ρώμῃ, Ἀριστείδης Κουμπάρης ἐφένδης, διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου, Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆ ἐφένδης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, Κονεμένος Γεώργιος ἐφένδης, ἄλλοτε ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Πρεσβείας ἐν Πετρουπόλει, Δημήτριος Γενίδουνιας ἐφένδης, πρώην ὑπονομάρχης), Ἀρμένιοι καὶ Ἀρμενοκαθολικοὶ ἕνδεκα (Κεβὸρκ ἐφένδης, προϊστάμενος τῶν τραπεζιτῶν, Ἀγκὼπ ἐφένδης Κιοτζέογλου, τραπεζίτης, Σερκὶζ ἐφένδης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, Σιμὼν Μακσοὺδ βέης, τραπεζίτης, Ὀνὶκ βέης Μησηρλόγλου, ἐπίσης, Ἀζαριὰν ἐφένδης, ὁμοίως, Νουριὰν ἐφένδης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, Κρηκὸρ ἐφένδης, λογιστὴς τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, Ὀχαννὲς ἐφένδης, ἐπόπτης τῶν δικαστηρίων τοῦ νομοῦ Ἀγκύρας, Ἄπρο ἐφένδης, σύμβουλος τοῦ Κράτους, Σέρβιτζεν ἐφένδης ἰατρὸς, γερουσιαστὴς), εἷς Βούλγαρος (Γαβριὴλ Κρέστοβιτζ, διευθυντὴς τῶν ἐσωτερικῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας), εἷς Ἰουδαῖος (Βοχὸρ ἐφένδης, βοηθὸς τοῦ ἐπάρχου Κωνσταντινουπόλεως) καὶ τρεῖς Εὐρωπαῖοι (Βλὰκ βέης, δήμαρχος Πέρα καὶ Γαλατᾶ, Κισὲρ ἐφένδης, σύμβουλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, Παρνὶς ἐφένδης, ὁμοίως).

Ἕλληνες ἔχοντες τὸν αὐτὸν βαθμὸν δευτέρας τάξεως εἰσιν οἱ ἑπόμενοι: Στέφανος Καραθεοδωρῆ ἐφένδης, πρέσβυς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ἐν Βρυξέλλαις, Μιχαὴλ βέης Ν. Μιχαὴλ Σερραῖος, πρώην σύμβουλος τοῦ Κράτους καὶ βουλευτὴς, Νικόλαος Τσανάκας ἐφένδης ἐξ Ἰωαννίνων, πρώην σύμβουλος τοῦ Κράτους, Δημήτριος Πασπαλλῆς ἐφένδης, οἰκονομολόγος, Νικόλαος Γεωργιάδης ἐφένδης, δικαστὴς ἐν τῷ Ἀκυρωτικῷ, Χρυσίδης ἐφένδης, σύμβουλος πρεσβείας καὶ γενικὸς πρόξενος ἐν Ὀδησσῷ, Ἰάκωβος Ἀρτεμιάδης ἐφένδης, πρώην ὑπονομάρχης Ἰωαννίνων, Δημήτριος Ἀριστάρχης βέης, πρώην σύμβουλος πρεσβείας, Παυλάκης βέης Φενερλῆς, καθηγητὴς ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ἰατρικῇ σχολῇ,

Βαθμοὶ κατώτεροι:

Δεύτερος μουτεμαὶζ (ρουτπέ-ι-σανιὲ-μουτεμαΐζ).

Δεύτερος (ρουτπέ-ι-σανιέ).

Τρίτος (ρουτπέ-ι-σαλισέ).

Τέταρτος (ρουτπέ-ι-ραπιά).

Πέμπτος (ρουτπέ-ι-χαμισέ).

Μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν βαθμῶν τούτων ὑπάρχουσιν ἱκανοὶ Ἕλληνες ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως ἢ πρόκριτοι ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

© SISMANOGLIO

Διοικητικοί.

Ὁ ἀνώτατος διοικητικὸς βαθμὸς εἶναι ὁ τοῦ Ρουμὶλὶ Βεϊλὲρ Βέϊ ἤτοι Ἀρχηγὸς Ρωμυλίας.

Μεταξὺ τῶν ἐχόντων τὸν ἀνώτατον τοῦτον διοικητικὸν βαθμὸν συγκαταριθμοῦνται ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὁ πρίγκηψ Μιλτιάδης Ἀριστάρχης πασσᾶς, διοικητὴς Χίου, ὁ πρίγκηψ Καρατζᾶ πασσᾶς, πρέσβυς ἐν Αἴῃ καὶ Στοχχόλμῃ καὶ ὁ Τζώρτζη πασσᾶς, διοικητὴς Διδυμοτείχου.

Κατόπιν ἔρχεται ὁ βαθμὸς Μίρι Μιράν (Ἄρχοντες), ὃν ἐκ τῶν Ἑλλήνων φέρει μόνος ὁ Ἀλέξανδρος Κωνσταντινίδης πασσᾶς, τέως ὑπονομάρχης Θεσσαλονίκης.

Ἱεροδικαστικοί.

Ἀνώτατος βαθμὸς εἶναι ὁ τοῦ Σεϊχ-οὐλ-ἰσλὰμ ἀπονεμόμενος εἰς τὸν ἀνώτατον μουφτῆν, ὅστις ἀντιπροσωπεύει τὴν Α.Α Μ. τὸν Σουλτάνον ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς καὶ νομοδιδασκαλικαῖς ὑποθέσεσιν. Ὁ τίτλος ὅλων τῶν οὐλεμὰ (νομομαθῶν) εἶναι ἐφένδης.

Μετὰ τὸν Σεϊχ-οὐλ-ἰσλὰμ ἔρχονται ὁ Καζασκὲρ τῆς Ρωμυλίας καὶ ὁ Καζιασκὲρ τῆς Ἀνατολῆς καὶ οἱ ἔχοντες τὸν βαθμὸν τοῦτον ὡς προχρηματίσαντες εἰς τὰς ἀνωτέρας ταύτας ἱεροδικαστικὰς θέσεις.

Ἕπονται τούτοις οἱ βαθμοί:

Ἰσταμπὰλ παγεσὶ (βαθμὸς ἱεροδικαστοῦ Κωνς/πόλεως).

Χαρεμέϊν παγεσὶ (βαθμὸς ἱεροδικαστοῦ Μέκκας καὶ Μεδίνης).

Μπιλάδη χαμσὲ (βαθμὸς ἱεροδικαστῶν τῶν πέντε πόλεων Καΐρου, Βαγδατίου, Σμύρνης, Γαλατᾶ καὶ Φιλιππουπόλεως[1]).

Ρουμελί-Μεβαλὶ (βαθμὸς Μολλάδων ὑποψηφίων).

Μουδερρισὶν (βαθμὸς νομοδιδασκάλων).

Κουζὰτ (βαθμὸς Καδήδων, κατωτέρων δικαστῶν).

[2] Δυνάμει σουλτανικῶν θεσπισμάτων αἱ πόλεις αὗται ἐτιμήθησαν διὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ τίτλου Μολλᾶ εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν δικαστὰς αὐτῶν.

Στρατιωτικοί.

Σερδάρη ἐκρὲμ (γεν. στρατάρχης).
Μουσὶρ (στρατάρχης).
Φερὶκ (στρατηγός).
Λιβὰ (ἀντιστράτηγος).
Μιραλάϊ (συνταγματάρχης).
Καϊμακὰμ (ἀντισυνταγματάρχης).
Μπὶν μπασὴ (ταγματάρχης).
Κὸλ ἀγασὴ (ὑποταγματάρχης).
Γιοὺζ μπασὴ (λοχαγός).
Μουλαζὶμ (ὑπολοχαγός).
Τζαβοὺς (λοχίας).
Ὄν μπασὴ (δεκανεύς).

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν συγκαταριθμοῦνται ἱκανοὶ τὸν ἀριθμὸν Ἕλληνες, οἷον: Μάρκο πασσᾶς, στρατηγὸς (Φερὶκ), Κωνσταντῖνος Μακρίδης βέης, Ἀλέξανδρος Ζωηρὸς βέης, Ἀριστείδης Ζῶτος βέης, Βελισσάριος βέης, Σπυράκη βέης, Ἀγγελῆ βέης, Περικλῆς βέης, Ἐλευθέριος βέης, συνταγματάρχαι (μιραλάϊ)· Κοσμᾶ βέης, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτικοῦ ἔχων τὸν βαθμὸν οὔτζ ἀνπαρὶ (πλοίου τῆς γραμμῆς), ὅστις εἶναι ἀνώτερος τοῦ βαθμοῦ συνταγματάρχου, Θεόδωρος Ἀσκεπίδης βέης, Ράλλη βέης, Παναγιώτης βέης, ἀντισυνταγματάρχαι. Ἱκανὸς δὲ ἀριθμὸς Ἑλλήνων διατελοῦσιν ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ φαρμακευτικῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ βαθμῶν ταγματάρχου, ὑποταγματάρχου καὶ λόχαγοῦ.

Εὐρωπαῖοι δὲ εἰσιν οἱ ἐσχάτως ἐκ Γερμανίας προσκληθέντες καὶ οἱ ἑπόμενοι: Βέκερ πασσᾶς, στρατηγὸς Βιτάλης πασσᾶς, Δριγάλσκη πασσᾶς, ἀντιστράτηγος.

Καὶ ἐξ ἄλλων χριστιανικῶν κοινοτήτων οὐκ ὀλίγοι διατελοῦσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ βαθμῶν συνταγματάρχου, ταγματάρχου καὶ ὑποδεεστέρων. Ἐκ δὲ τῶν ὁμογενῶν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, ὑπάρχουσι πλεῖστοι ὅσοι τῶν ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως διὰ βαθμῶν καὶ παρασήμων τετιμημένων, ὧν τὰ ὀνόματα μὴ εὑρόντες ἐν τῷ Ἐπισήμῳ Ἡμερολογίῳ, ἐξ οὗ τὰ τῶν λοιπῶν ἠρύσθημεν, ἐπιφυλασσόμεθα ν' ἀναγράψωμεν ἐν τῷ τοῦ προσεχοῦς ἔτους, ἢ τοὐλάχιστον ἐν τῷ τοῦ μεθεπομένου.

ISIS MANOGLIO

χιστον ἐκείνων ὅσοι εὐαρεστηθῶσι νὰ γνωστοποιήσωσιν ἡμῖν ἐγκαίρως ὃν φέρουσι βαθμόν.

Ἐν ταῖς τελεταῖς ἡ ἑπομένη διάταξις εἶναι ἐν ἰσχύϊ ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν διαφόρων βαθμούχων τοῦ Κράτους :

Μέγας Βεζίρης—Σεϊχ-οὐλ-Ἰσλὰμ,
Μουσίραι—Βεζίραι,
Ροὺμ ἰλὶ Καζιασκὲρ—Ἀνατολὴ Καζιασκὲρ, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ,
Οἱ τὸν βαθμὸν τοῦτον ἔχοντες, οἱ μὴ ἐν ἐνεργείᾳ,
Ρουτπέ-ι-βαλι̯ὰ, ὅσοι διατελοῦσιν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπουργοί,
Ὁ πρόεδρος τοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου,
Ρουτπέ-ι-βαλι̯ὰ, ὅσοι δὲν κατέχουσι θέσεις ὑπουργικὰς,
Ἰσταμπὸλ παγεσὶ,
Φερὶκ (στρατηγοί),
Ρουτπέ-ι-οὐλιὰ σήνφη ἐββὲλ (α′ βαθμοῦ α′ τάξεως),
Ροὺμ ἰλὶ βεϊλὲρ βεϊ,
Παγέ-ι Χαρεμέϊν Σεριφέϊν (Ἱεροδικασταὶ Μέκκας καὶ Μεδίνης),
Λιβὰ (ἀντιστράτηγοι),
Μίρι Μιρὰν,
Ρουτπέ-ι-οὐλι̯ὰ σήνφη σανὶ (α′ βαθμοῦ β′ τάξεως),
Παγέ-ι πιλάδη Χαμσὲ (Ἱεροδικασταὶ τῶν πέντε πόλεων),
Μὶρ ἀλάϊ (συνταγματάρχαι),
Ρουτπέ-ι-σανιὲ σήνφη ἐββὲλ μουτεμαγιζὶ (β′ βαθμοῦ ἐπίλεκτοι),
Μαχρὲτζ Μεβλεβιγετὶ (ὑποψήφιοι Μολλάδες),
Ρουτπέ-ι-σανιὲ σήνφη σανισὶ (β′ βαθμοῦ β′ τάξεως),
Μὶρ-οὐλ-οὐμερὰ,
Καϊμακὰμ (ἀντισυνταγματάρχαι),
Ἰστάπλι ἀμιρὲ μουδιρλιγὶ (σταυλάρχαι),
Κιμπάρι μουδερρισὶν (ἀνώτεροι νομοδιδάσκαλοι),
Μπὶν μπασὴ (ταγματάρχαι),
Ρουτπέ-ι-σαλισὲ (γ′ βαθμοῦ),
Καπουτζὴ μπασηληγὴ (ἀρχιθυρωροὶ ἀνακτόρων καὶ Υ. Πύλης),[1]

[1] Ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν, διοικητικῶν, ἱεροδικαστικῶν καὶ στρατιωτικῶν βαθμῶν ὑπάρχουσι βαθμοὶ ἰδιάζοντες τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν

Μουδερρισὶν (κατώτεροι νομοδιδάσκαλοι),
Ἀλάϊ Ἐμινὶ (οἱ τροφοδόται τῶν συνταγμάτων),
Ρουτπέ-ι-ραπιὰ (δ′ βαθμοῦ),
Κὸλ ἀγασῆ (ὑποταγματάρχαι),
Χοδζάδες (προϊστάμενοι γραφείων),
Γι̯οὺζ μπασὴ (λοχαγοί).

Ἀνακτόρων καὶ τῆς Ὑψ. Πύλης, δι' ὧν ἀμείβονται οἱ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσαντες ἐν αὐτοῖς. Οὗτοι δὲ εἰσὶν ὁ τοῦ ἱστάπλι ἀμιρὲ (σταυλάρχου τῶν ἀνακτόρων), δερκι̯άχη ἀλὶ καπουδζὴ μπασηληγὴ (ἀρχιθυρωροῦ τῶν ἀνακτόρων) καὶ μπάπη Ἀλὶ καπουδζὴ μπασηληγὴ (ἀρχιθυρωροῦ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης).

Δ΄.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ.

Ἐν Αἴῃ (Ὁλλανδίας), πρίγκηψ Καρατζᾶ πασσᾶς, ἀντιπροσωπεύων τὴν Ὑψ. Πύλην καὶ παρὰ τῇ αὐλῇ Στοκχόλμης.
Ἐν Βελιγραδίῳ, Χαλὶδ βέης.
Ἐν Βερολίνῳ, Σααδουλλὰχ πασσᾶς.
Ἐν Βιέννῃ, Ἐδχὲμ πασσᾶς.
Ἐν Βουκουρεστίῳ, Σουλεϋμὰν βέης.
Ἐν Βρυξέλλαις, Στέφανος Καραθεοδωρῆς.
Ἐν Κετίγνῃ, Ριζᾶ βέης.
Ἐν Λονδίνῳ, Κ. Μουσοῦρος πασσᾶς.
Ἐν Μαδρίτῃ καὶ Λισσαβῶνι, Σερμὲδ ἐφένδης.
Ἐν Οὐασιγκτῶνι, Γρηγόριος Ἀριστάρχης βέης.
Ἐν Παρισίοις, Ἐσὰτ πασσᾶς.
Ἐν Πετρουπόλει, Σακὶρ πασσᾶς.
Ἐν Ρώμῃ, Στέφανος Μουσοῦρος βέης.
Ἐν Τεχεράνῃ, Φαχρῆ βέης.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΞΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

Ἀγγλίας, λόρδος Δούφφεριν.
Ἀμερικῆς, στρατηγὸς Βαλλάς.
Αὐστροουγγαρίας, βαρῶνος Κάλις.
Βελγίου, Βαρθολεΐνς Δε-Φοσελκάρτ.
Γαλλίας, μαρκήσιος Δε-Νοάϊλ.
Γερμανίας, κόμης Δε-Ράδοβιτς.
Ἱσπανίας, Ράσκων.
Ἰταλίας, κόμης Κόρτης.
Νορβηγίας, Σελὶμ Ἐχρενρόφ.

Ὁλλανδίας, Φὸν Πέστελ.
Περσίας, Μιρζᾶ Μοχσὶν χάν.
Ρουμανίας, Π. Μαυρογένης.
Ρωσσίας, Ν. Νελιδώφ.
Σερβίας, Ἐφραὶμ Γρούϊτς.

Ἑλληνικὴ πρεσβεία.

Α. Γ. Κουντουριώτης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α΄.
Μιχ. Παπαρρηγόπουλος, α΄ γραμματεύς.
Δημ. Α. Γ. Κουντουριώτης, β΄ γραμματεύς.
Ροβέρτος Πρετζιόζης, β΄ διερμηνεὺς τοῦ διπλωματικοῦ γραφείου τῆς πρεσβείας.
Γεώργιος Ἀποστολίδης, βοηθὸς διερμηνεὺς τοῦ αὐτοῦ γραφείου.

Προξενικὸν γραφεῖον τῆς πρεσβείας.

Νικόλαος Μίχος, γεν. πρόξενος διευθυντὴς τοῦ προξενικοῦ γραφείου.
Κωνσταντῖνος Πανουριᾶς, ὑποδιευθυντὴς τοῦ προξενικοῦ γραφείου.
Ἐμμανουὴλ Μίλησης, προεδρεύων πάρεδρος δικαστὴς τοῦ προξενικοῦ δικαστηρίου.
Νικόλαος Δαούτης, πάρεδρος δικαστής.
Γ. Σεμιτέλος, πάρεδρος δικαστής.
Παναγ. Ταμβακόπουλος, ταμίας.
Γεώργιος Γιαννόπουλος, α΄ γραμματεὺς τοῦ προξενικοῦ γραφείου.
Ν. Σανόπουλος, γραμματεὺς β΄ τάξεως.
Ἐπαμ. Γαβρᾶς, γραμματεὺς β΄ τάξεως.
Κωνσταντῖνος Κριεζῆς, λιμενάρχης.

Διερμηνεία τοῦ προξενικοῦ γραφείου τῆς πρεσβείας.

Χαρίδημος Ἀποστολίδης, α΄ διερμηνεύς.
Ἀριστ. Λουκίσης
Μιλτ. Φάκαρος } β΄ διερμηνεῖς.
Μ. Σεληνιάδης
Γ. Ξανθάκης
Μ. Τσικούρας } βοηθοί.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ.

Ἐν Βελιγραδίῳ· Ν. Δεληγιάννης, πρόεδρος ὑπουργός. — Β. Νάζος, γραμματεύς.
Ἐν Βερολίνῳ· Ἀ. Ραγκαβῆς, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ. — Μ. Δουρούτης, γραμματεύς.
Ἐν Βιέννῃ· Γ. Ὑψηλάντης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ. — Ἰ. Γενν̈άδιος, γραμματεύς.
Ἐν Βουκουρεστίῳ· Μ. Δραγούμης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ.— — Σ. Ἀντωνόπουλος, γραμματεύς.
Ἐν Λονδίνῳ· Π. Βράϊλας Ἀρμένης, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ. — Γ. Ἀργυρόπουλος, γραμματεύς.
Ἐν Παρισίοις· Ν. Μαυροκορδάτος, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ.— Κ. Κριεζῆς, γραμματεύς.
Ἐν Πετρουπόλει· Σ. Μαρκορᾶν, ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Πρεσβείας.
Ἐν Ρώμῃ· Δ. Ραζῆς, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος, κτλ. — Ἰ. Κυργούσιος, γραμματεύς.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΞΕΝΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἀγγλίας· Φράνσης Κλαὶρ Φόρδ.
Ἀμερικῆς· Σκάϊλαρ.
Αὐστροουγγαρίας· Πρίγκηψ τῆς Βρέδης.
Γαλλίας· Κόμης Δε-Μουΐ.
Γερμανίας· Φὼν Μπρίνκεν.
Ἱσπανίας, Ἀδόλφος Πατξότ.
Ἰταλίας· Ἱππότης Κουρτοπάσσης.
Ρουμανίας· Γ. Γκίκας.
Ρωσσίας· Σίσκιν.

Τουρκικὴ πρεσβεία.

Ἀ. Τεβφὶκ βέης, ἐπιτετραμμένος.
Χ. Μουνὶρ βέης, α' γραμματεύς.
Στέφανος βέης Φωτιάδης, β' γραμματεύς.
Ν. Ζαλλὺ ἐφένδης, ἐπίτιμος γραμματεύς.
Χασσὴπ ἐφένδης, γενικὸς πρόξενος.

ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ.

Α'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Οἰκουμενικὸς πατριάρχης ΙΩΑΚΕΙΜ Γ'.

Σύνοδος.

Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος	Ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος
Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος	Ὁ πρδ. Διδυμοτείχ. Μεθόδιος
Ὁ πρόεδρος Νικαίας Διονύσιος	Ὁ Βάρνης Κύριλλος
Ὁ Δέρκων Ἰωακεὶμ	Ὁ Βοδενῶν Ἱερόθεος
Ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος	Ὁ Γρεβενῶν Κύριλλος
Ὁ Προύσης Νικόδημος	Ὁ Καρπάθου Γεράσιμος.

Γραμματεὺς ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντῖνος Δελιγιάννης.

Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον.

Δέρκων Ἰωακεὶμ, πρόεδρος. Μέλη κληρικά: ὁ Μιτυλήνης — ὁ πρόεδρος Διδυμοτείχου — ὁ Βάρνης. — Μέλη λαϊκά: Χατζῆ Γ. Κωνσταντινίδης — Δ. Πασπαλλῆς — Ἀβραὰμ Χουδαβερδῆς — Δ. Γενιδουνιᾶς — Ν. Φ. Γεωργιάδης— Ἰ. Ἀναστασιάδης— Θ. Χριστοφορίδης—Γ. Καζανόβας.

Ἀρχιγραμματεὺς Δημήτριος Θ. Ξανθόπουλος.

Ἡ Σύνοδος ἀποτελουμένη ἐκ 12 μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, κατ' ἔτος ἀνανεουμένων, κατὰ τὸ ἥμισυ, συνεδριάζει τακτικῶς τρὶς τῆς ἑβδομάδος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἤτοι κατὰ πᾶσαν δευτέραν, τετάρτην καὶ σάββατον, πρὸς διεξαγωγὴν τῶν τε ἰδιωτικῶν καὶ κοινῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι.

Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας Ἰωάννης (Ἀναστασιάδης).

Ὁ Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος. Ἐπίσκοποι ὑπὸ τὸν Ἐφέσου· α' κανονικοί: ὁ Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων Ταράσιος—ὁ Κρήνης καὶ Ἀνέων Ἀμβρόσιος· β' τιτουλάριοι: ὁ Μυρίνης Κωνσταντῖνος—ὁ Ἐρυθρῶν Θεόκλητος.

Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ Γρηγόριος. Ἐπίσκοποι ὑπὸ τὸν Ἡρακλείας· α' κανονικοί: ὁ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων Ἀβέρκιος—ὁ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Γρηγόριος (Φωτεινός)— ὁ Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἀθανάσιος—β' τιτουλάριος: ὁ Συνάδων Πανάρετος (Μοσχίδης).

Ὁ Κυζίκου Νικόδημος. Ἐπίσκοπος βοηθὸς αὐτοῦ ὁ πρώην Λέρνης Μακάριος.

Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος (Βρυέννιος).

Ὁ πρόεδρος Νικαίας Διονύσιος. Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Μελιτουπόλεως Εὐγένιος (Νικηφορίδης).

Ὁ Χαλκηδόνος Καλλίνικος (Θωμάδης).

Ὁ Δέρκων Ἰωακεὶμ (Κοκκώδης). Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Τρωάδος Μεθόδιος.

Ὁ Θεσσαλονίκης Καλλίνικος (Φωτιάδης). Ἐπίσκοποι αὐτοῦ: ὁ Κίτρους Ἰωαννίκιος (Μαργαριτιάδης) — ὁ Καμπανίας Νεόφυτος—ὁ Πολυανῆς καὶ Βαρδιοριτῶν Θεόκλητος—ὁ Πέτρας Ἀθανάσιος—ὁ Ἀρδαμερίου Κωνστάντιος—Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Μελέτιος.

Ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος. Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Ἀβύδου Χρύσανθος.

Ὁ Ἀμασείας Σωφρόνιος. Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Λεοντουπόλεως Νεόφυτος (Κωνσταντινίδης).

Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος. Ἐπίσκοποι τοῦ Ἰωαννίνων: ὁ Παραμυθίας Γρηγόριος (Δρακόπουλος)—ὁ Βελλᾶς Βασίλειος.

Ὁ Προύσης Νικόδημος.

Ὁ Πελαγωνείας Ματθαῖος (Πετρίδης).

Ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου Ἱερόθεος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν Νεοκαισαρείας: ὁ Νικουπόλεως Γεννάδιος (Βασιλειάδης).

Ὁ Ἰκονίου Ἀγαθάγγελος.

Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης Προκόπιος.

Ὁ Πισιδίας Παρθένιος.

Ὁ Κρήτης Τιμόθεος (Καστρινογιαννάκης). Ἐπίσκοποι αὐτοῦ: Ὁ Ἀρκαδίας Νικηφόρος — ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος (Καστρινογιαννάκης)—ὁ Πέτρας Μελέτιος—ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνων Ἱερόθεος (Πρασουδάκης)—ὁ Χερρονήσου (χηρεύει)—ὁ Ἱεροσιτείας Γρηγόριος—ὁ Κισσάμου καὶ Σελήνου Παρθένιος (Κηλαϊδῆς)[1]—ὁ Λάμπης καὶ Σφακίων Παΐσιος.

Ὁ Τραπεζοῦντος Γρηγόριος (Καλλίδης.)

Ὁ Νικοπόλεως (Πρεβέζης)[2] Ἀμβρόσιος.

Ὁ Φιλιππουπόλεως Γρηγόριος.

Ὁ Ρόδου Γερμανὸς (Καβακόπουλος). Ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν Ρόδου: ὁ Λέρνης Δανιὴλ (Κεφαλιάνος).

Ὁ Σερρῶν Ναθαναήλ.

Ὁ Δράμας Γερμανὸς (Μιχαηλίδης). Ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν Δράμας: ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος.

Ὁ Σμύρνης Μελέτιος. Ἐπίσκοποι αὐτοῦ· α' κανονικὸς, ὁ Μοσχονησίων Ἰάκωβος (Λεβεντῖνος)· β' τιτουλάριος, ὁ Χριστουπόλεως Κύριλλος.

Ὁ Μιτυλήνης Κωνσταντῖνος (Βαλλιάδης). Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Περιστερᾶς Παρθένιος.

Ὁ πρόεδρος Διδυμοτείχου Μεθόδιος (Ἀρώνης).

Ὁ Ἀγκύρας Γεράσιμος.

Ὁ Φιλαδελφείας Διονύσιος.

Ὁ Μελενίκου Προκόπιος.

Ὁ Αἴνου Ἄνθιμος (Τσάτσος).

Ὁ Μεθύμνης Νικηφόρος (Γλυκᾶς).

Ὁ Μεσημβρίας Σωφρόνιος.

Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Γαβριὴλ (Κατσαρός).

Ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας Κωνστάντιος.

Ὁ Ἀγχιάλου Βασίλειος.

---

[1] Διαμένων ἐν Λιβόρνῳ ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενος δὲν ἐχειροτονήθη εἰσέτι.

[2] Ἡ μητρόπολις αὕτη ἐσχηματίσθη πρὸ ἔτους ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν χωρίων τῆς μητροπόλεως Ἄρτης τῶν ἐναπολειφθέντων τῇ Τουρκίᾳ.

Ὁ Βάρνης Κύριλλος. Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Ἀργυρουπόλεως Καλλίνικος.
Ὁ Μαρωνείας Ἱερώνυμος (Γοργίας).
Ὁ Σηλυβρίας Γερμανὸς (Ἀποστολίδης).
Ὁ Σωζουαγαθουπόλεως Παρθένιος.
Ὁ Ξάνθης Φιλόθεος (Κωνσταντινίδης).
Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Βενέδικτος.
Ὁ Χίου καὶ Ψαρρῶν Ἀμβρόσιος (Χρηστίδης).
Ὁ Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου Ἰωακείμ.
Ὁ Ἴμβρου Παΐσιος.
Ὁ Δυρραχίου Βησσαρίων.
Ὁ Σκοπίων Παΐσιος.
Ὁ Καστορίας Κωνστάντιος.
Ὁ Ράσκας καὶ Πρεσρένης Μελέτιος.
Ὁ Βοδενῶν Ἱερόθεος. Ἐπίσκοπος τιτουλάριος: ὁ Λιτῆς Ἀλέξανδρος (Ρηγόπουλος).
Ὁ Κορυτσᾶς καὶ Πρεμετῆς Δωρόθεος (Χρηστίδης).
Ὁ Βελεγράδων Ἄνθιμος (Ἀλεξούδης).
Ὁ Κεστεντιλίου καὶ Στιπίων Ἰγνάτιος.
Ὁ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως Ἀγαθάγγελος.
Ὁ Γρεβενῶν Κύριλλος.
Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀθανάσιος (Μεγακλῆς).
Ὁ Μογλενῶν Καλλίνικος.
Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Ἀλέξανδρος.
Ὁ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Ἄνθιμος (Ἀπολλώνιος).
Ὁ Κασσανδρείας Κωνσταντῖνος (Γαζῆς).
Ὁ Χαλδείας καὶ Χερροιάνων Γερβάσιος.
Ὁ Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου Κύριλλος.
Ὁ Προικονήσου Διονύσιος.
Ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου Κλήμης.
Ὁ Κώου Μελέτιος.
Ὁ Λιτίτσης Ἰγνάτιος.
Ὁ Χαλεπίου Δωρόθεος.
Ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου Γεράσιμος.
Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Εὐγένιος.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Ὁ Δισκάτης Ἰωαννίκιος.
Ὁ Νευροκοπίου Ἰγνάτιος.

Σημ. Αἱ δύο αὗται ἀρχιεπισκοπαὶ ἐσχηματίσθησαν ἐπ' ἐσχάτων συνοδικῇ ἀποφάσει, ἡ μὲν πρώτη ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν χωρίων τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν τῶν ἐν τῇ τουρκικῇ χώρᾳ ἐναπολειφθέντων καὶ τοῦ τέως τῇ ἐπισκοπῇ Γαρδικίου ὑποκειμένου χωρίου Σμόλιανι, ἡ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν χωρίων τῶν περιλαμβανομένων ἐν τῷ ὁμωνύμῳ τμήματι τῷ τέως τῇ μητροπόλει Δράμας ὑπαγομένῳ καὶ τοῦ τμήματος Ραζλοκίου, τοῦ πρὶν τῇ μητροπόλει Σαμακοβίου ὑποκειμένου.

Ἐπίσκοποι τιτουλάριοι ἐν Κ/πόλει προεδρεύοντες ἐνοριῶν.

Ὁ πρώην Ἱεροσυτείας Νεόφυτος (Καλογερίδης), ἐν Ὑψωμαθείοις.
Ὁ Χαριουπόλεως Γεννάδιος (Σχολάριος), ἐν Ταταούλοις.
Ὁ Εἰρηνουπόλεως Φώτιος, ἐν Σταυροδρομίῳ.
Ὁ Παμφίλου Σωφρόνιος (Ἀργυρόπουλος), ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι.
Ὁ Σκοπέλου Παῦλος (Συμεωνίδης), ἐν Βλάγκᾳ.

Μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι ἐν διαθεσιμότητι.

Πρώην Νικαίας Σωφρόνιος — πρώην Πισιδίας Καισάριος — πρώην Μαρωνείας Ἄνθιμος — πρώην Καρπάθου Ἰγνάτιος — ὁ (τιτουλάριος) ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως Ἀνανίας, διαμένοντες ἐν Κωνσταντινουπόλει· — ὁ Πενταπόλεως Νεῖλος καὶ πρώην ἐψηφισμένος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας—πρώην Αἴνου Μελέτιος— πρώην Καμπανίας Ἱερεμίας—πρώην Ἐλευθερουπόλεως Ἀγαθάγγελος—πρώην Μοσχονησίων Κύριλλος, διαμένοντες ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἄθῳ· — ὁ Πηλουσίου Ἀμφιλόχιος (τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου) διαμένων ἐν Πάτμῳ·—πρώην Μετρῶν Δοσίθεος, διαμένων ἐν Γανοχώροις.
Ὁ πατριάρχης πρώην Ἀλεξανδρείας Καλλίνικος, διαμένων ἐν Μιτυλήνῃ.

Βαθμοφόροι τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Μέγας Λογοθέτης, Σταυράκης βὲης Ἀριστάρχης.
Ὑπομνηματογράφος, Κωνσταντῖνος βὲης Φωτιάδης.

SISMANOGLIO

Μέγας Ρήτωρ, Κωνσταντῖνος Καλλιάδης βέης.
» » Μηνᾶς Χαμουδόπουλος.
Ρεφερενδάριος, Ἰωάννης Ἀριστοκλῆς ἐφένδης.
Μέγας Σκευοφύλαξ, Σταυράκης ἐφένδης Ἰωαννίδης.
Πρωτέκδικος, Δημ. Θ. Ξανθόπουλος, ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Ἐθν. Μ. Συμβουλίου.
Πρωτονοτάριος, Γεώργιος Δημητριάδης, α' γραμματεὺς τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου.
Νομοφύλαξ, Μελχισεδέκ, μοναχὸς Βατοπεδινὸς (ἐν Ἁγ. Ὄρει).
Διδάσκαλος τοῦ Ἀποστόλου, Ἀρσένιος, μοναχὸς Ἰβηρίτης (ἐν Κωνσταντινουπόλει).
Μέγας Χαρτοφύλαξ, Ἀλέξανδρος Εὐμορφόπουλος, μοναχὸς Λαυριώτης (ἐν Ἁγίῳ Ὄρει).
Ἱερομνήμων, Θεοδόσιος, μοναχὸς Ἰβηρίτης (ἐν Ἁγ. Ὄρει).

Β'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ. — Ἐπίσκοπος βοηθὸς αὐτοῦ ὁ Ξανθουπόλεως Ἰγνάτιος.

Γ'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ.

Πατριάρχης Ἀντιοχείας ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

Μητροπολῖται.

Ὁ Σελευκείας Μεθόδιος.
Ὁ Ἐπιφανείας (Χάμα) Γερμανός.
Ὁ Τριπόλεως καὶ Λιβάνου Σωφρόνιος.
Ὁ Θεοδοσιουπόλεως Παΐσιος.
Ὁ Ἀρκαδίας Χρύσανθος.
Ὁ Λαοδικείας Μελέτιος.
Ὁ Ἐδέσσης Διονύσιος.
Ὁ Τύρου καὶ Σιδῶνος Μισαὴλ.
Ὁ Ἀμίδης Διονύσιος.

Ὁ Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανός.
Ὁ Βηρυττοῦ Γαβριὴλ.

Ἀρχιερεῖς τιτουλάριοι.

Ὁ Εἰρηνουπόλεως Σεραφεὶμ (ὁ καὶ ἐπίτροπος τοῦ πατριάρχου).
Ὁ Παλμύρας Κύριλλος (ὁ καὶ γραμματεὺς τοῦ πατριάρχου).
Ὁ Χαυρανίου (Αὐνίτιδος χώρας) Ἀγάπιος.

Δ'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Πατριάρχης Ἱεροσολύμων . . . . . .

Μητροπολῖται.

Ὁ Σκυθουπόλεως Γεράσιμος (Πρωτοπαπᾶς).
Ὁ Πέτρας Νικηφόρος.
Ὁ Πτολεμαΐδος Ἀγάπιος.
Ὁ Βηθλεὲμ Ἄνθιμος (Ἀπέρης).
Ὁ Ναζαρὲτ Νήφων.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Ὁ Λύδδης Γρηγόριος.
Ὁ Θαβωρίου Νικόδημος.
Ὁ Γάζης Ἰωάσαφ.
Ὁ Ἰορδάνου Ἐπιφάνιος (Ματέος).
Ὁ Σιναίου Καλλίστρατος (Ροκίδης).

Ἀντιπρόσωποι τοῦ Π. Τάφου.

Ὁ Σκυθουπόλεως Γεράσιμος, ἐν Κωνσταντινουπόλει.
Ὁ Θαβωρίου Νικόδημος, ἐν Μόσχᾳ.
Ἀρχιμ. Γερμανὸς (Ἀποστολάτος), ἐν Ἀθήναις.

Διαθέσιμοι ἐπίσκοποι.

Ὁ πρώην Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Ἱλαρίων, διαμένων ἐν Σινᾷ.

SISMANOGLIO MUSEUM

Ε'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ.

Σύνοδος.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστιανῆς καὶ πάσης Κύπρου διαρκὴς πρόεδρος ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.
Ὁ Πάφου Νεόφυτος.
Ὁ Κιτίου Κυπριανός.
Ὁ Κερυνείας Χρύσανθος.

Ἡ τῆς Κύπρου Ἐκκλησία, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεώς της ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα τοῦ Κυπρίου, ἦν ἀνεξάρτητος, τὴν ἀνεξαρτησίαν της δ' ἐπεκύρωσαν κατόπιν πολλαὶ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ διάφορα βασιλικὰ διατάγματα, ὅτε οἱ τῆς Ἀντιοχείας πατριάρχαι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐζήτησαν νὰ ὑπαγάγωσι ταύτην ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των.

Κατὰ τὸ ἔτος 473 μ. Χ., ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Ἀνθέμιος, εὑρὼν ἐν σπηλαίῳ τινί, παρὰ τὴν Κωνσταντίαν (Ἀμμόχωστον), τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα μετὰ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, αὐτογράφου τοῦ Βαρνάβα, ἔλαβε ταῦτα καὶ ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσήνεγκε τό τε λείψανον καὶ τὸ εὐαγγέλιον τῷ τότε βασιλεύοντι ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζήνωνι, ὅστις ἐτίμησε τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου διὰ βασιλικῶν προνομίων, ἐπιτρέψας αὐτῷ τε καὶ τοῖς διαδόχοις του νὰ φορῶσιν ἐν ταῖς τελεταῖς μανδύαν ἐρυθρὸν, νὰ κρατῶσι σκῆπτρον, ἀντὶ ποιμαντορικῆς ῥάβδου καὶ νὰ ὑπογράφωνται διὰ μελάνης ἐρυθρᾶς (κινναβάρεως).

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐδρεύει ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς νήσου Λευκωσίᾳ, ὁ Πάφου ἐν Κτήματι, κωμοπόλει τῆς Πάφου, ὁ Κιτίου ἐν τῇ πόλει Λάρνακι καὶ περὶ τοὺς δύο μῆνας τοῦ ἔτους ἐν τῇ πόλει Λεμησσῷ, ἔνθα ὑπάρχει καὶ μητροπολιτικὸς ἀντιπρόσωπος ἔξαρχος, καὶ ὁ Κερυνείας ἐν τῇ κώμῃ Μύρτῳ, ἔνθα ὑπάρχει τὸ μητροπολιτικὸν οἴκημα. Σημειωτέον δ' ὅτι ὅ,τε ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ μητροπολῖται δαπανῶσι 3—4 μῆνας τοῦ ἔτους περιοδεύοντες τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας των πρὸς τέλεσιν τῶν εἰθισμένων λειτουργιῶν καὶ διδασκαλίαν τοῦ ποιμνίου των. Οἱ τῆς Κύπρου 4 ἀρχιερεῖς εἰσιν ἅπαντες Κύπριοι τὴν πατρίδα, οἱ τρεῖς δὲ τούτων, ἤτοι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος, ὁ Κιτίου Κυπριανὸς καὶ ὁ Κερυνείας Χρύσανθος, εἰσὶ τελειόφοιτοι τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Εἰς σύνοδον συνέρχονται ἐν Λευκωσίᾳ, ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῇ προσκλήσει τοῦ προέδρου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου[1], ὁσάκις γίνεται ἐκλογὴ ἀρχιερέως τινὸς ἢ πρόκειται νὰ σκεφθῶσι περὶ ἐκκλησιαστικοῦ τινος ζητήματος, οἷον περὶ παύσεως ἀρχιερέως τινὸς, καθ' οὗ ἤθελεν ἐξαναστῇ τὸ ὑπ' αὐτὸν ποίμνιον[2], ἢ ὁσάκις πρόκειται νὰ συσκεφθῶσι μετὰ τῶν λογάδων τῆς νήσου περὶ τοπικοῦ ἢ ἐθνικοῦ τινος ζητήματος σπουδαίου.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐν ταῖς ἱερουργίαις μνημονεύει ἁπλῶς «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων» καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συλλειτουργοῦντες μητροπολῖται ἢ ἱερεῖς μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματός του. Οἱ μητροπολῖται ἱερουργοῦντες ἐπίσης ἐν ταῖς ἐπαρχίαις των μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἀλλ' οἱ ἱερεῖς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἑκάστου μητροπολίτου μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ μητροπολίτου των.

Ἐν ταῖς ἐπικεφαλίσι τῶν ποιμαντορικῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἐπιστέλλει ὁ ἀρχιεπίσκοπος, γράφει διὰ μονογραμμάτων «(Δεῖνα) ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου», οἱ δὲ μητροπολῖται ἐπίσης διὰ μονογραμμάτων «(Δεῖνα) χάριτι Χριστοῦ μητροπολίτης (δεῖνος)».

ΣΤ'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Σύνοδος.

(Περίοδος λα' ἀπὸ 1 σεπτεμβρίου 1882 — 31 αὐγούστου 1883.)

Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν διαρκὴς πρόεδρος ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ (Γεωργιάδης)— ὁ μητροπολίτης Ἄρτης Σεραφεὶμ — ὁ μητροπολίτης Λαρίσσης Νεόφυτος — ὁ μητροπολίτης Φαναρίου καὶ Φερσάλων Ἱλαρίων—ὁ ἐπίσκοπος Φωκίδος Δαυὶδ (Μολοχάδης).

---

[1] Δεύτερος τοῦ ἀρχιεπισκόπου κατ' ἀρχιερατικὴν τάξιν θεωρεῖται ὁ μητροπολίτης Πάφου, τρίτος ὁ Κιτίου καὶ τέταρτος ὁ Κερυνείας.

[2] Σημειωτέον ὅτι οἱ ἐν Κύπρῳ ἀρχιερεῖς εἰσι δημαίρετοι.

SISMANOGLIO

Α' γραμματεὺς ἀρχιμανδρίτης Δαμασκηνὸς (Χριστόπουλος).
Β' γραμματεὺς ἀρχιμανδρίτης Κωνστάντιος (Παπαδόπουλος).
Βασιλικὸς ἐπίτροπος Πέτρος Μαυρομιχάλης.

Ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι.

Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Προκόπιος (Γεωργιάδης).
Ὁ μητροπολίτης Ἄρτης Σεραφείμ.
Ὁ μητροπολίτης Λαρίσσης Νεόφυτος.
Ὁ μητροπολίτης Φαναρίου καὶ Φερσάλων Ἰλαρίων.
Ὁ μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ζαγορᾶς Γρηγόριος (Φουρτουνιάδης).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος (Βίμπος).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας Γεράσιμος (Καλοκαιρινός).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Λευκάδος Γρηγόριος.
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου Νικόλαος (Κατραμῆς).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χαλκίδος Χριστόφορος (Σταματιάδης).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μεσσηνίας Πανάρετος (Κωνσταντινίδης).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου καὶ Τήνου Μεθόδιος (Παπανασασόπουλος).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυθήρων Κωνσταντῖνος (Στρατούλης).
Ὁ ἐπίσκοπος Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος.
Ὁ ἐπίσκοπος Καρυστίας Μακάριος (Καλλιάρχης).
Ὁ ἐπίσκοπος Φωκίδος Δαυὶδ (Μολοχάδης).
Ὁ ἐπίσκοπος Ἄνδρου καὶ Κέας Μητροφάνης (Οἰκονομίδης).
Ὁ ἐπίσκοπος Ἰθάκης Γαβριὴλ (Καραβίας).
Ὁ ἐπίσκοπος Σταγῶν Μελέτιος.
Ὁ ἐπίσκοπος Τρίκης Μελέτιος.
Ὁ ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ Μισαὴλ (Οἰκονόμου).
Ὁ ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Εὐθύμιος (Ἀλεξανδρόπουλος).
Ὁ ἐπίσκοπος Οἰτύλου Προκόπιος (Μελισαρόπουλος).
Ὁ ἐπίσκοπος Γυθείου Παρθένιος (Χρυσικάκης).
Ὁ ἐπίσκοπος Πλαταμῶνος Ἀμβρόσιος (Κασάρας).
Ὁ ἐπίσκοπος Γαρδικίου Γρηγόριος.
Ὁ ἐπίσκοπος Θήρας Νικόδημος (Σακκελαριάδης).
Ὁ ἐπίσκοπος Ὕδρας Ἀρσένιος (Γομποῦρος).
Ὁ ἐπίσκοπος Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Νεόφυτος (Παναγιωτόπουλος).

Ὁ ἐπίσκοπος Πάρου καὶ Νάξου Γρηγόριος (Γιακουμῆς).

Ἀρχιεπισκοπαὶ χηρεύουσαι ποιμένων.

Φθιώτιδος—Κορινθίας—Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης — Κεφαλληνίας—Κερκύρας.

Ἐπισκοπαὶ χηρεύουσαι ποιμένων.

Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας—Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως—Παξῶν.

Ἀρχιερεῖς ἐν διαθεσιμότητι.

Διαμένουσιν ἐν τῷ ἑλληνικῷ βασιλείῳ· ὁ μητροπολίτης πρώην Λαρίσσης Δωρόθεος (Σχολάριος)— ὁ ἐπίσκοπος πρώην Βελλᾶς Γερμανὸς (Τσενίδης)—ὁ ἐπίσκοπος πρώην Κισσάμου καὶ Σελίνου (Κρήτης) Γεράσιμος — ὁ (τιτουλάριος) ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως Κωνστάντιος (Πλιζιώτης) : οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄλλοτε ἀνήκοντες εἰς τὸν οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρόνον.—Οἱ ἀρχιεπίσκοποι πρώην Κερκύρας Ἀνθιμος (Χαριάτης)— πρώην Πατρῶν Ἀβέρκιος (Λαμπίρης) πρώην Κεφαλληνίας Σπυρίδων (Κομποθέκρας) — ὁ πρώην Μεσσηνίας Στέφανος (Ἀργυριάδης) : οἱ τέσσαρες οὗτοι ἔχοντες τὴν χειροτονίαν ἐκ τῆς αὐτοκεφάλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου.

Ζ'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Σύνοδος.

Ὁ μητροπολίτης Νοβγορὸδ, Πετρουπόλεως καὶ Φινλανδίας ΙΣΙΔΩΡΟΣ (Νικόλσκη).
Ὁ μητροπολίτης Κιέβου καὶ Γαλλικίας Πλάτων.
Ὁ μητροπολίτης Μόσχας καὶ Κολομένσκης Ἰωαννίκιος.
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καρταλίνσκης καὶ ἔξαρχος Γρουζίνων Παῦλος.
Ὁ πρωτοπρεσβύτερος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Βασίλειος (Μπαζάνωφ).
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βιλνης καὶ Λιτὼφ Ἀλέξανδρος.
Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Τούλλης καὶ Βέλλης Νίκανδρος (Ποκρόβσκης).
Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Συνόδου Βότσινιν.
Ὁ βοηθὸς αὐτοῦ Μορδβίνωφ.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ διευθυντὴς τῶν οἰκονομικῶν Ἀνδρέας Ἠλίνσκη (Ἠλία).

Ὁ ὑποδιευθυντὴς Πέτρος Ὀστροούμωφ.

Ὁ νομοΐστωρ Βλαδίμηρος Σάπλερ.

Αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Συνόδῳ Ποβεδονότσεφ. Βοηθὸς αὐτοῦ Νικόλαος Σμιρνώφ. Α' γραμματεὺς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐπιτρόπου Ἰωάννης Νεναρόκομωφ. Β' γραμματεὺς Ἰλαρίων Τσιτσόβιτς.

Ἡ ἐν Ρωσσίᾳ σύνοδος ἱδρύθη τὸ πρῶτον τῷ 1711· κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ 1818 αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων μελῶν, ἐχόντων πάντων ἴσην ψῆφον καὶ μισθοδοτουμένων ἐξαιρετικῶς. Συνέρχεται δὲ αὕτη κατὰ πᾶσαν δευτέραν, τετάρτην καὶ παρασκευήν. Τὸ ἐν Μόσχᾳ συνοδικὸν τμῆμα, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μόσχας, ἔσχεν ἀρχὴν τῷ 1731, τὸ δὲ ἐξαρχεῖον τῶν Γρουζινο-Ἰμερτίνων ἱδρύθη τῷ 1814. Πᾶσαι αἱ ἐκθέσεις τῆς συνόδου ὑποβάλλονται τῷ αὐτοκράτορι διὰ τοῦ αὐτοκρ. ἐπιτρόπου, διοριζομένου καὶ παυομένου ὑπὸ μόνου τοῦ αὐτοκράτορος. Ἔχει δὲ οὗτος ἰδιαίτερον γραφεῖον διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτοῦ. Πλὴν δὲ τοῦ κυρίως γραφείου τῆς συνόδου, ὅπερ διευθύνει ὁ ἀρχιγραμματεὺς αὐτῆς, ὑπάρχουσι τρία ἕτερα γραφεῖα, ἤτοι τμήματα, τὸ ἐλεγκτικόν, τὸ τῶν οἰκονομικῶν καὶ τὸ τῆς ἱερατικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ρωσσίᾳ ἀρχιερέων ἀνέρχεται εἰς 97, ὧν 56 ἐν ἐνεργείᾳ, ἤτοι 3 μητροπολῖται, 17 ἀρχιεπίσκοποι καὶ 36 ἐπίσκοποι. Ὑπάρχουσι δὲ ἐν Ρωσσίᾳ ἐφησυχάζοντες νῦν 11 ἀρχιερεῖς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ρωσσίᾳ ναῶν ὑπολογίζεται εἰς 40,000· τούτων δὲ 384 ὑπάρχουσιν ἐν Μόσχᾳ, περὶ τοὺς 160 δὲ ἐν Πετρουπόλει. Ὁ δὲ ἔγγαμος κλῆρος συμποσοῦται εἰς 110,000. Αἱ μοναὶ ἀνέρχονται εἰς 458, ὧν 133 γυναικεῖαι, περιλαμβάνουσαι 9,706 μοναχοὺς καὶ 13,535 μοναχάς.

Η'. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ.

Σύνοδος.

Ὁ μητροπολίτης Βελιγραδίου πρόεδρος . . . . .[1]

Ὁ ἐπίσκοπος Νεγοτίνης (ὁ καὶ τοποτηρητὴς τοῦ χηρεύοντος μητροπολιτικοῦ θρόνου) Μωϋσῆς.

Ὁ ἐπίσκοπος Νύσσης Βίκτωρ.

Ὁ ἐπίσκοπος Οὐζίτσκι Βικέντιος.

Ὁ ἐπίσκοπος Σμάπατς Ἱερώνυμος.

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΙΕΡΑΤΙΚΩΣ ΕΛΛ. ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ, ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Βάδεν-Βάδεν, ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος (Κάλφογλους) — διάκονος Γαβριὴλ (Ἰατρουδάκης).

Βενετίας, ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος (Περδικάρης).

Βιέννης, ἀρχιμανδρῖται Σεραφεὶμ (Ζερλέντης)— Φιλάρετος (Γιαννούλης).

Βούδα-Πέστης, ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος (Γῶγος).

Γερουγέβου, Κάλλιστος (Βαλλιάνος), ἱερεύς.

Καλκούττης, ἀρχιμανδρίτης Κ. Κανελλᾶς.

Λειψίας, ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντῖνος (Καλοζύμης).

Λιβερπούλης, ...

Λιβόρνου, ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος (Κηλαϊδῆς).

Λονδίνου, ἀρχιμανδρίτης Ἱερώνυμος (Μυριανθεύς).

Μαγχεστρίας, ἱερεὺς Β. Μῶρος.

Μασσαλίας, ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς (Καλλιγᾶς) — πρωτοπρεσβύρος Φώτιος (Καντᾶς).

---

[1] Ὁ θρόνος οὗτος χηρεύει ἕνεκα τῆς ἐπ' ἐσχάτων γενομενης ὑπὸ τῆς σερβικῆς κυβερνήσεως παύσεως τοῦ μητροπολίτου Μιχαήλ.

Μεσσήνης (Ἰταλίας), ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος (Ζακυνθινός).
Νέας Ἀὐρηλίας (Ἀμερικῆς Βορείου), ἀρχιμανδ. Μισαὴλ (Καρύδης).
Νεαπόλεως, ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος (Σιμᾶτος).
Ὀδησσοῦ, ἀρχιμανδρίτης Εὐστάθιος (Βουλισμᾶς).
Πετρουπόλεως, ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος (Παγίδας).
Τεργέστης, ἀρχιμανδρίτης Παῦλος (Βουτσινᾶς).

ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΑΘΩΣ.

Α'. Μοναὶ καὶ αἱ ἑκάστῃ ὑποκείμεναι σκῆται.

Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας (ἁγίου Ἀθανασίου). Σκῆται ὑπ' αὐτήν: Ἡ ἁγία Ἄννα — τὰ Καυσοκαλύβια — ἡ σκήτη τοῦ Προδρόμου. Ἀθροίσματα καλυβῶν ἐπίσημα ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς: Ἡ μικρὰ ἁγία Ἄννα—ἡ Κερασιὰ—τὰ Κατουνάκια.

Μονὴ Βατοπεδίου (Εὐαγγελισμός). Σκῆται ὑπ' αὐτήν: Ὁ ἅγιος Δημήτριος—ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἢ Σεράγιον.

Μονὴ Ἰβήρων (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου). Σκήτη ὑπ' αὐτὴν ἡ τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Μονὴ Χιλιανδαρίου (Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου).

Μονὴ Διονυσίου (Γενεσίου τοῦ Προδρόμου).

Μονὴ Κουτλουμουσίου (Μεταμορφώσεως). Σκήτη ὑπ' αὐτὴν ἡ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Μονὴ Παντοκράτορος (Μεταμορφώσεως). Σκήτη ὑπ' αὐτὴν ἡ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ. Ἄθροισμα καλυβῶν ὑπάρχει ὑπὸ τὴν μονὴν ταύτην ἡ λεγομένη Καψάλα.

Μονὴ Ξηροποτάμου (40 μαρτύρων).

Μονὴ Ζωγράφου (ἁγίου Γεωργίου).

Μονὴ Δοχειαρίου (Ταξιαρχῶν).

Μονὴ Καρακάλλου (ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου).

Μονὴ Φιλοθέου (Εὐαγγελισμοῦ).

Μονὴ Σίμωνος Πέτρας (Χριστοῦ γεννήσεως).

Μονὴ ἁγίου Παύλου (ἁγίου Γεωργίου). Σκῆται ὑπ' αὐτήν: ἡ νέα Σκήτη (Θεοτόκου)—ἡ Σκήτη τοῦ Λάκκου (ἁγ. Δημητρίου).

Μονὴ Σταυρονικήτα (ἁγίου Νικολάου).

Μονὴ Ξενοφῶντος (ἁγίου Γεωργίου). Σκήτη ὑπ' αὐτὴν ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Μονὴ Γρηγορίου (ἁγίου Νικολάου).

Μονὴ Ἐσφιγμένου (Ἀναλήψεως).

Μονὴ ἁγίου Παντελεήμονος ἡ τῶν Ρυσσίων. Σκήτη ὑπ' αὐτὴν ἡ τοῦ Ξυλουργοῦ (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου).

Μονὴ Κωνσταμονίτου (ἁγίου Στεφάνου πρωτομάρτυρος).

Β'. Ἀρχαὶ Ἁγίου Ὄρους 1882—1883.

Ἐπιστάται: Πρωτεπιστάτης ὁ προηγούμενος Πολύκαρπος Ἰβηρίτης— Στέφανος προηγούμενος Παντοκρατορινὸς — ἀρχιμανδρίτης Δανιὴλ Φιλοθείτης — Δαμασκηνὸς μοναχὸς Σιμωνοπετρίτης.

Ἱερὰ Σύναξις (ἀντιπρόσωποι τῶν 20 μονῶν): Λαύρας, Ἀλέξανδρος Εὐμορφόπουλος μοναχὸς — Βατοπεδίου, Νίκανδρος προηγούμενος—Ἰβήρων, Θεοδόσιος μοναχὸς, Ἱερομνήμων τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου—Χιλιανδαρίου, ἱερομ. Δαμιανὸς —Διονυσίου, Κύριλλος μοναχὸς — Κουτλουμουσίου, Χαρίτων μοναχὸς— Παντοκράτορος, Στέφανος προηγούμενος—Ξηροποτάμου, Λεόντιος προηγούμενος—Ζωγράφου, Παγκράτιος ἱερομόναχος—Δοχειαρίου, Εὐλόγιος προηγούμενος — Καρακάλλου, Ματθαῖος ἱεροδιάκονος— Φιλοθέου, ἀρχιμανδρίτης Εὐστράτιος—Σίμωνος Πέτρας, Δαμασκηνὸς μοναχὸς — ἁγίου Παύλου, Ζηνόβιος μοναχὸς — Σταυρονικήτα, Ἄνθιμος προηγούμενος — Ξενοφῶντος, Λάζαρος μοναχὸς— Γρηγορίου, Κοσμᾶς ἱερομόναχος — Ἐσφιγμένου, Ἰσίδωρος ἱερομόναχος—ἁγίου Παντελεήμονος, Ναθαναὴλ ἱερομόναχος—Κωνσταμονίτου, Δανιὴλ μοναχός.

Γραμματεῖς: α' Νεόφυτος ἀρχιμανδρίτης· β' Χρύσανθος ἱεροδιάκονος Βατοπεδινός.

Ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Ὄρους: Χρύσανθος προηγούμενος Βατοπεδινὸς, ἐν Κωνσταντινουπόλει—Δανιὴλ Θάσιος ἀρχιμανδρίτης Παντοκρατορινὸς, ἐν Θεσσαλονίκῃ.

ISMAILOGLU

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἔχει τρεῖς καθολικοὺς ἀρχιεπισκόπους καὶ δύο πατριάρχας:

Α'. Ἐν Ἐτσμιατζὶν Κεβὼρκ (Γεώργιος) Δ' ὁ καὶ πρόεδρος τῆς συνόδου.

Β'. Ἐν Ἀχταμὰρ τῆς Ἄνω Ἀρμενίας

Γ'. Ἐν Σὶς τῆς Κιλικίας Μηγκηρδίτς.

Δ'. Ἐν Ἱεροσολύμοις πατριάρχης Ἡσαΐας.

Ε'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριάρχης . . . . .

Τῇ δικαιοδοσίᾳ τῶν ἀνωτέρω πέντε θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν ὑπάγονται 73 ἐπαρχίαι, ὧν ἑκάστη ἔχει τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀρχιεπίσκοπον ἢ ἐπίσκοπον. Σημειωτέον δ' ὅτι μόνος ὁ ἐν Ἐτσμιατζὶν Καθολικὸς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ χειροτονεῖν ἐπίσκοπον ἢ ἀρχιεπίσκοπον.

Ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον Κωνστ/πόλεως.

Πρωτοσύγκελλος Κεβὼρκ (Γεώργιος) Ρουστσουκληγιάν.

Καποῦ Κεχαγιᾶς (διαγγελεὺς παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ) Ἀβραὰμ Φρεγκιὰν ἐφένδης.

Διοικητικὸν συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐκ 4 μελῶν. Πρόεδρος αὐτοῦ Συμεὼν ἐπίσκοπος· γραμματεῖς τρεῖς.

Θρησκευτικὸν συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐπίσης ἐκ 4 μελῶν. Πρόεδρος αὐτοῦ Κεβὼρκ Σεροπιάν· γραμματεῖς δύο.

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἐκ μελῶν ἐπίσης 4. Πρόεδρος αὐτοῦ ὁ αἰδεσ. Ὀχανὲζ Σαχπαζιάν· γραμματεῖς δύο.

Οἰκονομικὴ ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ μελῶν 4. Πρόεδρος αὐτῆς . . . . . γραμματεῖς δύο καὶ εἷς λογιστής.

Ἐθνοσυνέλευσις. Αὕτη συγκροτεῖται ἐξ 140 ἀντιπροσώπων, ὧν οἱ μὲν 20 κληρικοί, οἱ δὲ λοιποὶ λαϊκοί. Τούτων οἱ 20 κληρικοὶ καὶ 80 λαϊκοὶ ἐκλέγονται ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, οἱ δὲ 40 ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Σημ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ Ἀρμενίων ἀνέρχεται εἰς 193,443 κατοίκων κατοικούντων 37 συνοικίας,

ὧν ἑκάστη ἔχει μίαν ἐκκλησίαν, ἓν σχολεῖον ἀρρένων καὶ ἓν παρθεναγωγεῖον.

Ἐκ τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐκδίδονται κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως 568 ἄδειαι μνηστεύσεως καὶ 457 ἄδειαι γάμου.

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ[1].

Ἀποστολικὸς ἔξαρχος ἐν Κωνστ/πόλει Ροτέλλης Μοντεφιασκόν.
Ἀρχιγραμματεὺς (χηρεύει ἡ θέσις ἕνεκα θανάτου).
Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Σμύρνῃ Τιμόνη.
Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Ἱερουσαλὴμ Βικέντιος Βράκκος.
Ἐπίσκοπος ἐν Βηρυττῷ Λουδοβίκος Πιάθη.
Συνεπίσκοπος βοηθὸς αὐτοῦ Γκαουδέντζιο.
Ἐπίσκοπος ἐν Μεσοποταμίᾳ Λουδοβίκος Λυών.
Ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ (ienir) Α. Ἀλταμάγερ (ἱερεύς).
Ἐπίσκοπος ἐν Φιλιππουπόλει Ραϋνάλδη.
Συνεπίσκοπος βοηθὸς αὐτοῦ Ροβέρτος Μενίνη.

Σημ. Ἐπίσκοποι τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουσι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας· ἐνταῦθα δὲ σημειοῦνται οἱ κυριώτεροι.

Ναοὶ καὶ μοναχικὰ τάγματα ἐν Κων/πόλει.

Ὑπάρχουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει πολλοὶ λατινικοὶ ναοί, ὧν γνωστότεροί εἰσιν ὁ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν Παγκαλτίῳ, ὁ καὶ καθεδρικός, ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ὁ τῆς Θεοτόκου καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου (ναὸς τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας) ἐν Σταυροδρομίῳ· ὁ τῶν Ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ὁ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ὁ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ἐν Γαλατᾷ. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς προαστείοις κυριώτεροί εἰσιν, ὁ τοῦ Βαθυρρύακος, ὁ τῆς Χαλκηδόνος, Κοίμησις

τῆς Θεοτόκου, ὁ τῆς Πριγκηπονήσου, ὁ τοῦ Μακροχωρίου, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου, ὁ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου φερώνυμος ναός.

Οἱ ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Σταυροδρομίου, τῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Γαλατᾷ, τῷ τοῦ Βαθυρρύακος καὶ τῷ τῆς Πριγκηπονήσου ὑπηρετοῦντες ἱερεῖς ἀνήκουσιν εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν, συστὰν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου. Οἱ ἐν τοῖς ναοῖς τῶν Ἁγίων ἀποστόλων ἐν Γαλατᾷ καὶ τῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Μακροχωρίῳ ἀνήκουσιν εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομενικανῶν, συστὰν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ἱσπανοῦ ἁγίου Δομενίκου, οἱ ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου εἰς τὸ τῶν Καπουκίνων, ἀναγομένων εἰς τὸ τῶν Φραγκισκανῶν, οἱ δὲ ἐν τῷ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ἐν Γαλατᾷ εἰς τὸ τάγμα τῶν Λαζαριστῶν, συστὰν κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βικεντίου τῆς Παύλας. Πάντες δὲ οἱ ἱερεῖς οὗτοί εἰσιν Ἰταλοὶ τὸ γένος, ἐξαιρέσει τῶν τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου καὶ τῶν τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου, ὄντων Γάλλων τὴν καταγωγήν.

Πλὴν τῶν ἐκ τῶν ἱερατικῶν τούτων ταγμάτων ὑπάρχουσιν ἐν Κωνσταντουπόλει πολλοὶ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν, συστάντος κατὰ τὸν 16 αἰῶνα ἐν Ἱσπανίᾳ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς πόλεως Λοϊόλας ἁγίου Ἰγνατίου· οὗτοι διατηροῦσι μέγα μὲν Λύκειον ἐν Σταυροδρομίῳ, ἐπωνυμούμενον τῆς ἁγίας Πουλχερίας, ἐν Βηρυττῷ δὲ Πανεπιστήμιον. Πολυπληθέστεροι ὅμως καὶ καθ'ὅλην τὴν Ἀνατολὴν διεσπαρμένοι εἰσὶν οἱ ἐκ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τάγματος τῶν ἀδελφῶν τῶν χριστιανικῶν σχολείων (Frères des Ecoles Chrétiennes), συστάντος ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Γάλλου De La salle. Ἔχουσιν οὗτοι τρία μὲν σχολεῖα ἐν Παγκαλτίῳ, Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾷ, ἓν δὲ μέγα Λύκειον ἐν Χαλκηδόνι. Ἐνταῦθα δὲ σημειωτέον ὅτι ἐκπαιδευτήρια ἐπίσης ἐνταῦθα διευθύνουσι καὶ οἱ ἐκ τοῦ νεωστὶ συστάντος τάγματος τῶν Γεωργιανῶν· τούτοις δὲ ἀνήκει τὸ ἐν Παπὰς Κιουπρουσοῦ ἐγκαθιδρυμένον σχολεῖον· ἔχουσι δὲ οὗτοι καὶ ἴδιον ναὸν ἐν Φερίκιοϊ.

Ἐκ δὲ τῶν γυναικείων μοναχικῶν ταγμάτων ὑπάρχουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀ) αἱ Ἀδελφαὶ τοῦ Ἐλέους, ὧν τὸ τάγμα συνέστη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βικεντίου, ὡς καὶ τὸ τῶν Λαζαριστῶν. Αὗται τὸ πλεῖστον Γαλλίδες τὸ γένος διευθύνουσι πολλὰ παιδαγωγεῖα καὶ ὑπηρετοῦσιν ὡς νοσοκόμοι ἐν διαφόροις νοσοκομείοις, τῷ γαλλικῷ, ἐν Ταξιμίῳ, ἐν τῷ τοῦ Σισλῆ καὶ ἐν τῷ τῆς δημαρχίας τοῦ ς'

τμήματος, ἐν Σαλῆ παζάρ. Ἔχουσι δὲ ἐν Βεβεκίῳ τοῦ Βοσπόρου μέγα παρθεναγωγεῖον, ἕτερον δὲ γερμανικὸν ἐν Σταυροδρομίῳ κατὰ τὴν ὁδὸν Καπριστὰν, διευθυνόμενον ὑπὸ Γερμανίδων τοῦ αὐτοῦ τάγματος· β') αἱ Ἀδελφαὶ τῆς Συλλήψεως τῆς Θεοτόκου, Ἰταλίδες τὸ γένος. Ἔχουσιν αὗται δύο παιδαγωγεῖα, ἓν κατὰ τὸ Ἁγᾶ Χαμὰμ μετ'οἰκοτροφείου καὶ ἕτερον ἐν Βαθυρρύακι· ὑπηρετοῦσι δὲ ὡς νοσοκόμοι ἐν τῷ ἰταλικῷ νοσοκομείῳ, κειμένῳ ἐν Σαλῆ παζάρ· γ') αἱ Ἀδελφαὶ τοῦ τρίτου τάγματος τοῦ ἁγίου Φραγκίσκου, Ἰταλίδες. Ἔχουσιν αὗται ἓν παιδαγωγεῖον καὶ οἰκοτροφεῖον ἐν Σταυροδρομίῳ· δ') αἱ Ἀδελφαὶ τοῦ ἁγίου Δομενίκου, Ἰταλίδες ἐπίσης· ἔχουσιν αὗται γυμνάσιον, παιδαγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον, ἀρτίως συστάντα, ἐν Μακροχωρίῳ· ε') αἱ Ἀδελφαὶ τῆς Σιὼν, τάγματος νεωστὶ συστάντος ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἑβραίων καθολικοῦ ἱερέως Ratisbonne, ἔχουσι μέγα παρθεναγωγεῖον ἐν Παγκαλτίῳ καὶ ἕτερον ἐν Χαλκηδόνι.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤ'.

ΟΙ ΑΠΟ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΩΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ.

ΑΥΤΟΚΡ. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΧΑΪΔΑΡ ΠΑΣΣΑ.

Ἡ γραμμὴ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ σιδηροδρόμου Χαϊδὰρ πασσᾶ ἀποτελεῖ 91 χιλιάμετρα. Ἐκτὸς τῆς γραμμῆς ταύτης ὑπάρχει καὶ διακλάδωσις ἀπὸ Κιζίλ-Τοπρὰκ μέχρι Φενὲρ-Βαγτσὲ ἀποτελοῦσα 6 χιλιάμετρα μόνον. Τὸ ὅλον 97 χιλιάμετρα.

Σταθμοί	Ἀποστάσεις χιλιάμετρα	μέτρα
Χαϊδὰρ-πασσᾶ		
Κιζίλ-Τοπρὰκ	2	500
Ἐρέν-κιοϊ	6	—
Μποσταντζῆ	9	—
Μάλτεπε	14	—
Χαρταλιμὴ	20	500
Παντείχιον	24	500
Τούζλα	34	750
Γκέπζε	44	250
Δίλ-ἰσκελεσὶ	55	250
Ταουσανδζὶκ	59	250
Χάρακα	63	750
Γιάρεμδζα	73	500
Τουτοὺν τσιφτλὶκ	79	750
Νικομήδεια	91	—
Κιζίλ-τοπρὰκ—Φενὲ -Βαγτσὲ	6	—

Προσωπικὸν διευθύνσεως.

Γ. Κ. Πέαρσον, γενικὸς διευθυντής. — Λ. Σέεφελδερ, πρώτιστος γεωμέτρης.—Ρόμβολ, ἀρχιγεωμέτρης.— Πόνσφορ, ἀρχιμηχανικός. — Λ. Δίλλον, ἀρχιλογιστής. — Ἀρ. Κυριακοῦ, ἀρχιεξελεγκτής.— Ὀχ. Μισσὰκ, γεωμέτρης τῆς ἐπισκευῆς καὶ διατηρήσεως τῆς γραμμῆς.—Χ. Χουσεὶν, ταμίας.

Τεβφὶκ βέης, αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος.
Χὰλτ, κεφαλαιοῦχος τῆς ἑταιρίας.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ.

Αἱ γραμμαὶ τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων ἀποτελοῦσαι 780 χιλιάμετρα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας διακλαδώσεις :

Α'.	Ἀπὸ Κωνστ/πόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν	χιλιάμ.	319.
Β'.	Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως εἰς Μπέλλοβαν	»	243.
Γ'.	Ἀπὸ Κούλελη Βουργὰς εἰς Δεδὲ-ἀγάτς	»	112.
Δ'.	Ἀπὸ Τυρνόβου εἰς Ὑάμπολιν	»	106.
		χιλιάμετρα	780.

Γραμμὴ Κωνστ/πόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν.

Σταθμοί	Ἀπος. κατὰ χιλμτρ.	Σταθμοί	Ἀπος. κατὰ χιλμτρ.
Κωνσταντινούπολις		Σινεκλὴ	22.400
Κοὺμ-Καποῦ	3.800	Τσερκέζ-κιοϊ	21.200
Γενὶ-Καποῦ	0.900	Τσορλοῦ	24.400
Ὑψωμαθεῖα	1.900	Μουρατλὴ	25.900
Γεδὶ-Κουλὲ	0.700	Σαϊτλὲρ	15.400
Μακροχώριον	5.300	Λουλὲ-μπουργὰζ	17.600
Ἅγιος Στέφανος	5.100	Μπαμπᾶ-ἐσκὶ	16.600
Τσεκμετζὲς	4.200	Παυλό-κιοϊ	21.400
Σπάρτα-κουλὲ	17.100	Οὐζοὺν-κιοπροῦ	20.600
Χαδὲμ-κιοϊ	12.500	Κούλελη	10.900
Τσατάλτζα	19.600	Οὐρλῆ	11. —
Καμπακτζὲ	14.700	Ἀδριανούπολις	25. —

SISMANOGLIO MEGARO

Γραμμὴ
Ἀδριανουπόλεως εἰς Μπέλλοβαν.

σταθμοὶ	ἀπόσ. χλμτρ.
Ἀδριανούπολις	
Καδῆ-κιοϊ	18.500
Μουσταφᾶ-πασσᾶ	18.200
Χερμανλῆ	27.500
Τύρνοβον	15.200
Χάσκιοϊ	23. —
Γενὶ-μαχαλὲ	32.400
Παπαζλὴ	15.500
Κατουνίτσα	16.700
Φιλιππούπολις	13. —
Παζαρδζὶκ	36.500
Σαρέμπεη	16.200
Μπέλλοβα	10. —

Γραμμὴ
Κούλελη-Βουργὰς εἰς Δεδὲ-ἀγάτζ.

σταθμοὶ	ἀπόσ. χλμτρ.
Κούλελη-Βουργὰζ	
Διδυμότειχον	13.800
Σουφλίον	28.800
Πιδικλῆ	19. —
Φερραὶ	21.800
Δεδὲ-ἀγάτς	28.100

Γραμμὴ
Τυρνόβου εἰς Ὑάμπολιν.

Τύρνοβον	
Καράμπουναρ	15.400
Ραδνὲ-μαχαλὲ	22.540
Γενὶ-Ζάγρα	24. —
Σλίβνο-Κέρμενλη	21.400
Ὑάμπολις	22.480

Προσωπικὸν διευθύνσεως.

Χαλλὲν, διευθυντής.— Κιούλμαν, ἀντιπρόσωπος τῆς ἑταιρίας.— Γκολστοῦκερ, ἀρχιμηχανικός.—Λόσζερ, ἀρχιλογιστής.—Ἄλφερμαν, ὑπαρχιλογιστής.—Μύλλερ, ἀρχιεξελεγκτής.— Γκρούνενφελδερ, γενικὸς ταμίας.— Στέϊνερ καὶ Πέρροα, ἐπιθεωρηταὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως. — Βέϊζερ καὶ Βέρρεν, ἐπιθεωρηταὶ τῆς κατασκευῆς καὶ διατηρήσεως τῶν γραμμῶν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Α΄.

ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ
ΕΝ ΩΡΑ ΕΙΡΗΝΗΣ.

Ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος εἶναι ὁ δραστηριώτερος, καὶ ὁ μᾶλλον ἀεικίνητος ἄνθρωπος ἐξ ὅσων εἶδον μέχρι τοῦδε ἐν Μαυροβουνίῳ. Ἐγειρόμενος εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, εἰσέρχεται εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπου, ροφῶν ἁπλοῦν μαῦρον καφὲν καὶ καπνίζων οὐκ ὀλίγα σιγαρέττα, ἀναγινώσκει ἐπὶ μίαν ὥραν εὐρωπαϊκὰς ἢ σερβικὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, τὰ καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀφικνούμενα τηλεγραφήματα καὶ κατόπιν κατέρ-

[1] Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Ἀναχωρητὴς» ὁ περισπούδαστος ἡμῖν φίλος Ἀ.Ἀ. Λεονάρδος, ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Κετίγνῃ, ἐδημοσίευσε σειρὰν «Μαυροβουνιωτικῶν» ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 25, 60, 74, 88, 97, 106, 116, 159, 165, 207, 209, 214 τοῦ ἔτους 1881 καὶ ὑπ' ἀριθ. 3 τοῦ 1882 φύλλοις τῆς «Ἐφημερίδος», ὑπ' ἀριθ. 276 καὶ 279 τοῦ «Μὴ Χάνεσαι» καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τῶν ἐτῶν 1881 καὶ 1882. Συνεχίζων δὲ τὰ «Μαυροβουνιωτικά» του, γεγραμμένα πάντα μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὸν κάλαμον τοῦ εὐπαιδεύτου ὑποπροξένου χάριτος, προθύμως ἀπέστειλεν ἡμῖν, αἰτησαμένοις, τὴν προκειμένην πραγματείαν, ὅπως δημοσιευθῇ ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς» τοῦ 1883.

χεται εἰς τὸν κῆπόν του, ὅπου κάμνει γύρους τινὰς μόνος, ἐπιβλέπων τοὺς ἐν αὐτῷ ἐργαζομένους. Μετὰ ταῦτα δ' ἐξέρχεται τῶν ἀνακτόρων καὶ κάθηται ὑπὸ τὸ πρὸ αὐτῶν ἱστορικὸν Δένδρον. Ἐκεῖ τὸν ἀναμένει πλῆθος ἀρματωλῶν, ἐρχομένων ἐν Κετίνῃ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας, χάριν τῶν ὑποθέσεών των, ὧν λαμβάνει ἀμέσως γνῶσιν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἀποφαίνεται ἢ ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν. Ἡ δ' ἀπόφασίς του εἶν' ἀμετάκλητος καὶ σεβαστή, διότι εἰς τὸ Μαυροβούνιον «Θεὸς καὶ Γοσποδὰρ» ταυτόσημά εἰσιν

∴

Ὑπὸ τὸ Δένδρον μένει ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ ἑπομένως μεταβαίνει εἰς τὸ Μπιλιάρδο[1], ἤτοι τὰ «Παλαιὰ ἀνάκτορα» ὅπου εὑρίσκονται ὅλα τὰ ὑπουργεῖα (δηλ. ἐσωτερικῶν, στρατιωτικῶν, ἐξωτερικῶν καὶ οἰκονομικῶν) καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον (βέλικι-σοῦδ). Εἰς αὐτὸ ὁ ἡγεμὼν προεδρεύει αὐτοπροσώπως, ὁσάκις βούλεται καὶ πρόκειται νὰ δικασθῇ ὑπόθεσίς τις, ἣν κρίνει εὔλογον αὐτὸς οὗτος νὰ δικάσῃ. Τὰ ὑπουργεῖα ὅμως ἐπισκέπτεται καθημερινῶς καὶ συνεργάζεται μετὰ τῶν ὑπουργῶν του, ἢ ἰδιαιτέρως, ἢ μεθ' ἁπάντων ὁμοῦ ἐν Μεγάλῳ συμβουλίῳ, εἰς ὃ λαμβάνουσι τότε μέρος καὶ οἱ λοιποὶ βοεβόδαι.

∴

Οὐδὲν γίνεται, ἢ δύναται νὰ γίνῃ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, χωρὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ. Ὅπου δήποτε ἐν αὐτῇ κατασκευάζεται δημόσιόν τι ἔργον, γίνεται ὑπὸ τὴν προσωπικήν του ἐπίβλεψιν. Ὅτε πρὸ ἑνὸς ἀκριβῶς ἔτους κατεσκευάζετο ἡ περίφημος ἁμαξιτός, ἡ συνδέσασα τὴν Κετίνην, ἀφ' ἑνὸς μὲ τὸ Κάτταρον καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν Ριέκαν καὶ τὴν λίμνην τῆς Σκόδρας, μετέβαινεν οὗτος καθ' ἑκάστην ἄλλοτε πεζῇ καὶ ἄλλοτε ἔφιππος εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας καὶ ἐφιλοτίμει τοὺς ἐργάτας ν' ἀποπερατώσωσιν ὅτι τάχιον τὴν μεταξὺ φοβερῶν καὶ δυσβάτων βράχων καὶ κρημνῶν κατασκευασθεῖσαν ὁδόν, ἐν διαστήματι 6 μηνῶν,

[1] Τὰ «Παλαιὰ ἀνάκτορα» ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ Μπιλιάρδο, ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτοῖς εἰσαχθέντος, πρώτου διὰ τὸ Μαυροβούνιον, σφαιριστηρίου, ὑπὸ τοῦ πρώην ἡγεμόνος Δανιὴλ Ι.

καὶ οὕτω μεταβαίνομεν ἤδη δι' ἁμάξης ἐντὸς μὲν 5 ὡρῶν εἰς Κάτταρον, ἐντὸς δὲ μιᾶς καὶ μόνης ὥρας εἰς Ριέκαν.— Μετὰ δὲ τοὺς τελευταίους πολέμους ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου του, τὴν βελτίωσιν τῆς καλλιεργείας αὐτοῦ, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς βιομηχανίας, ἣν θέλων πρῶτος αὐτὸς νὰ ἐμψυχώσῃ ἵδρυσεν ἐν Νίξικ, ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις, μέγα εὐρωπαϊκὸν τυροποιεῖον μεταπεμψάμενος ἐξ Ἑλβετίας ἔμπειρον τεχνίτην, ὅπως διευθύνῃ αὐτὸ καὶ διδάξῃ τὴν τέχνην του εἰς τοὺς Μαυροβουνίους. Δὲν παύει δὲ καθημερινῶς ἐνασχολούμενος περὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ του νέου τινὸς γεωργικοῦ, ἢ βιομηχανικοῦ συστήματος καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὑπαρχόντων, καὶ ἰδίως τῶν τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς. Ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ ἀνησυχία αὐτοῦ ὁσάκις βρέχει, διότι ἐκ τῶν βροχῶν ἐξήρτηται ἅπασα ἡ εὐτυχία τῶν ἀγαπητῶν του ὑπηκόων, οἵτινες ἀναμένουσι νὰ ζήσωσιν ἐκ τῆς καλῆς εἰσοδείας τῶν γεωμήλων, τῶν λαχάνων καὶ τοῦ ἀραβοσίτου, τὰ ὁποῖα εἰσιν ἡ κυρίως τροφὴ τῶν Μαυροβουνίων, καὶ θρέψωσι καὶ τὰ ζῶά των διὰ μόνου τοῦ χόρτου, διότι ἐνταῦθα ἡ κριθὴ καὶ τὸ ἄχυρόν εἰσιν ἄγνωστα ὡς τροφὴ τῶν ζώων. Εὐθὺς λοιπὸν μετὰ τὴν βροχὴν ὁ ἡγεμὼν ἱππεύων μεταβαίνει εἰς τὰ πλησιέστερον τῆς Κετίνης μέρη, ἀποστέλλει ἀνθρώπους καὶ συνήθως τινὰς τῶν βοεβοδῶν εἰς τὰ ἀπώτατα τῆς χώρας μέρη καὶ τηλεγραφεῖ παντοῦ, ὅπως μάθῃ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς βροχῆς ἐπὶ τῆς καλλιεργείας, ἢ τῆς εἰσοδείας. Ἐπανέρχεται δὲ εἰς Κετίνην κατηυχαριστημένος καὶ εὐλογῶν τὸν Ὕψιστον, διότι καὶ ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ εἰσοδεία προμηνύονται εὐτυχεῖς. Οὐδέποτε εἶδον αὐτὸν δυσθυμότερον, ἢ πέρυσιν ὅτε ἡ εἰσοδεία τῆς χώρας του εἶχε κατὰ τὸ 1/4 καταστραφῇ ἕνεκα τῆς ἀνομβρίας τοῦ μηνὸς ἰουνίου.

∴

Ἐπισκέπτεται τακτικῶς τὰ ἐν τῷ κράτει του σχολεῖα, τὰ νοσοκομεῖα, τὰς φυλακὰς, τὰ ὁπλοστάσια καὶ ὁπλοποιεῖα καὶ πᾶν δημόσιον κατάστημα· παντοῦ δὲ τὸν ὑποδέχονται μετὰ παραδειγματικῆς ἀγάπης, σεβασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Αἱ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκδρομαί του εἰσὶ συνεχεῖς, ὁτὲ μὲν χάριν τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, ὁτὲ δὲ χάριν κυνηγεσίου, ὅπερ λατρεύει. Τακτικῶς δὲ δὶς τοῦ ἔτους μεταβαίνει εἰς τὴν λίμνην τῆς Ριέκας, ὅπως ψαρεύσῃ. Παντοῦ τὸν ἀκολουθοῦσι τινες τῶν ὑπουργῶν του καὶ βοεβοδῶν καὶ πλη-

SISMANOGLIO MEGARO

θὺς ἁρματωλῶν. Σπανιώτατα εἰς τὰς πολὺ μακρυνὰς ἐκδρομάς του καλεῖ μέλος τι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, διότι δυσκόλως δύναταί τις ξένος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἐπὶ 8 καὶ ἐνίοτε 12 συνεχεῖς ὥρας ἔφιππος.—Μόνον εἰς Νιέγκος, τὸ χωρίον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου μεταβαίνει τετράκις ἢ πεντάκις τοῦ ἔτους καὶ μένει ἐπὶ 8—10 ἡμέρας, τὸν συνοδεύει εἷς τῶν ὑπασπιστῶν του καὶ οὐδεὶς ἕτερος. Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐκεῖ ἡσυχάζει; Ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει, ὁτὲ μὲν πεζῇ καὶ ἄλλοτε ἔφιππος, τὸ ἐγγὺς τοῦ χωρίου μεσουράνιον καὶ κατάπληκτικὸν ὄρος Λόφτσεν, χάριν κυνηγεσίου, κοιμώμενος ἐνίοτε ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ὑπὸ ἁπλουστάτην σκηνήν. Εἰς Νιέγκος συνήθως μεταβαίνει, ὁσάκις ἔχει νὰ γράψῃ, ἢ τελειώσῃ δρᾶμά τι, ἢ ποιητικὸν ἔργον. Γνωστὸν δ' ὅτι ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν ἀρίστων Σέρβων ποιητῶν καὶ ὅτι τὸ νέον αὐτοῦ δρᾶμα «ἡ αὐτοκράτειρα τῶν Βαλκανίων» θέλει καθέξει ἀρίστην θέσιν ἐν τῇ νέᾳ τῶν Σέρβων δραματικῇ ποιήσει.

* * *

Μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ὥρας π. μ. ὁ ἡγεμὼν μένει ἐν τοῖς ὑπουργείοις ἢ τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ, καὶ ἀφοῦ κάμει γῦρόν τινα ἐν τῇ μικροσκοπικῇ του πρωτευούσῃ μετά τινων ὁπλαρχηγῶν, ἐπανέρχεται εἰς τ' ἀνάκτορα, ὅπου δέχεται εἰς ἀκρόασιν τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν εἰσαγομένους ἐνίοτε ξένους ἐν ὅλῃ ἐννοείται τῇ αὐλικῇ ἐθιμοτυπίᾳ. Τὴν δὲ μεσημβρίαν προγευματίζει μεθ' ἁπάσης τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τὴν τράπεζαν παρακάθηνται καὶ ἡ μήτηρ του, ὁ πενθερός του Πέτρος Βούκοτιτς, ὁ ἐν ὑπηρεσίᾳ ὑπασπιστής, οἱ διδάσκαλοι καὶ αἱ διδασκάλισσαι τῶν ἡγεμονοπαίδων. Μετὰ τὸ πρόγευμα διέρχεται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν διασκεδάζων ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν καὶ εἶτα ἀποσυρόμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του ἀναπαύεται ἐπὶ δύο περίπου ὥρας. Κατόπιν κλειόμενος εἰς τὸ γραφεῖόν του διεκπεραιοῖ διαφόρους ὑποθέσεις, ἀναγινώσκει ἢ γράφει τὴν ἀνταπόκρισίν του καὶ δίδει διαφόρους διαταγὰς καὶ ὁδηγίας. Πρὸ τῆς ὥρας τοῦ περιπάτου θὰ καθήσῃ πάλιν ὑπὸ τὸ Δένδρον, ὅπου θ' ἀκροασθῇ ἄλλους πάλιν ὑπηκόους του, θὰ λάβῃ τὰς ἀναφορὰς των, θὰ συμβουλεύσῃ αὐτούς, θὰ συμβιβάσῃ ὑποθέσεις, θὰ βοηθήσῃ ἰδίαις χερσὶ πένητας καὶ πτωχοὺς κτλ. Πρὸς ὅλους αὐτοὺς ὁμιλεῖ ὡς πατὴρ καὶ φίλος, χωρίς ποτε οὔτε οἱ μὲν, οὔτε οἱ

δὲ νὰ λησμονῶσιν, ὅτι ὁ ὁμιλῶν εἶναι ὁ ἀνώτατος τῆς χώρας ἄρχων (Γοσποδάρ). Πάντες δὲ ἵστανται ἀσκεπεῖς ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ὁμιλοῦσι προσκλίνοντες καὶ ἀσπαζόμενοι τὴν χεῖρά του.

* * *

Πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου θὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον, ἐνίοτε μὲν πεζῇ, συνοδευόμενος συνήθως ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν, τῶν βοεβοδῶν καὶ ἄλλων Μαυροβουνίων, Ἀλβανῶν καὶ Μουσουλμάνων μεγιστάνων καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων του καὶ 100—200 ἄλλων ἁρματωλῶν, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἐφ' ἁμάξης, μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Μιλένας, ἢ καὶ ἐπὶ διτρόχου ἁμάξης, ἣν μόνος διευθύνει, παραλαμβάνων ἐν αὐτῇ τὸν διάδοχον Δανιὴλ ἤ τινα τῶν βοεβοδῶν. Πολλάκις ὅμως θέλων νὰ ρεμβάσῃ ἐξέρχεται μόνος ἔφιππος· Ἱππεύει ἐξαίρετα καὶ εἶναι grand amateur τῶν ὡραίων ἵππων, ἔχων πάντοτε ἐν τῷ σταύλῳ του 15—20 ἐκλεκτοὺς τοιούτους. Τὸν χειμῶνα ὅμως, ἐν ὥρᾳ πάγων, εὑρίσκει ἰδιαιτέραν τέρψιν εἰς τὸν διὰ ἑλκήθρου (rail-car) περίπατον, πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος τὴν ἀνυπόφορον εἰς ἡμᾶς τοὺς ξένους δριμύτητα τοῦ ψύχους τῶν Μελανῶν Ὀρέων. Σημειωτέον δ' ὅτι τότε μόνον σκέπτεται περὶ περιπάτου, ὁσάκις δὲν ἔχει ἀσχολίαν τινὰ, καὶ ἰδίως τὰ γυμνάσια τοῦ στρατοῦ εἰς ἃ παρευρίσκεται τακτικῶς λαμβάνων μέρος πρῶτος εἰς τὴν σκοποβολήν, ἣν λατρεύει. Εἶναι ἄριστος σκοπευτὴς καὶ σπανίως μεταξὺ τῶν 20 βολῶν του 0' ἀποτύχωσιν αἱ τρεῖς.

* * *

Τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ δεῖπνον διέρχεται μέχρι τῆς ἐννάτης ὥρας ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του διασκεδάζων μὲ τὰ τέκνα του, τὰ ὁποῖα ὑπεραγαπᾷ, καὶ εἶτα καταβαίνει εἰς μεγάλην τινὰ αἴθουσαν καλουμένην Ὀτζακλία, ἕνεκα τῆς ἐν αὐτῇ ὑπερμεγέθους ἑστίας, καὶ καλεῖ εἰς αὐτὴν διὰ τῶν καπαντάϊδων του (σωματοφυλάκων) τοὺς ὑπουργούς, τοὺς βοεβόδας καὶ ἄλλους ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερομένων. Ἡ συνάθροισις αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν Μαυροβουνίων Siednik (ἑσπερίς). Ἐπί τινα ὥραν οἱ βουλόμενοι σφαιρίζουσιν, ἄλλοι ὁμιλοῦσιν ἰδιαιτέρως καὶ ἄλλοι σχηματίζουσι κύκλον πέριξ τοῦ καθημένου ἡγεμόνος, ἱστάμενοι ὄρθιοι. Κατόπιν ὅμως νεύει ὁ ἡγεμὼν εἰς ὅλους νὰ καθήσωσι καὶ ἄρχεται ὁμιλῶν πρὸς

SISMANOGLIO MEGARO

αὐτοὺς περὶ τῶν νέων τῆς ἡμέρας, περὶ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων, ἢ γεγονότων, ἀναγινώσκει αὐτοῖς τηλεγραφήματα ἐσωτερικὰ ἢ ἐξωτερικά, τοῖς δεικνύει τὰς εἰκονογραφίας περιοδικῶν εὐρωπαϊκῶν συγγραμμάτων, τοῖς ἀναγινώσκει ποίημά τι νεώτερον ἐκ τῶν ἔργων του, συνδιαλέγεται μετ' αὐτῶν ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων καὶ ὑποθέσεων, μανθάνει παρ' αὐτῶν πάντα τὰ διατρέχοντα ἔν τε τῇ χώρᾳ του καὶ κατὰ τὰ σύνορα αὐτῆς, θέλει νὰ τῷ λέγωσι καὶ τὸ ἐλάχιστον cancan, διότι θέλει νὰ γνωρίζῃ τὰ πάντα καὶ ἀκόμη τίς ξένος ἀφίκετο ἐν τῇ χώρᾳ του καὶ διατί κτλ. Ἀδύνατον δ' οὗτοι νὰ τῷ ἀποκρύψωσί τι, διότι θὰ τὸ μάθῃ ἄλλοθεν καὶ θὰ τοῖς κάμῃ πικρὰς παρατηρήσεις. Βαθμηδὸν αἱ ὁμιλίαι τῶν ἁρματωλῶν καταλήγουσι, κατὰ τὴν μαυροβουνιωτικὴν συνήθειαν, εἰς τὴν διήγησιν τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων κατορθωμάτων τῶν Μαυροβουνίων, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὃν αἱ διηγήσεις αὗται παράγουσιν, ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, λαμβάνων τὴν Γκοῦτζλάν του[1], κρούει πρῶτος αὐτὴν καὶ ψάλλει μόνος ἡρωϊκόν τι ᾄσμα. Τὸν ἡγεμόνα διαδέχεται βοεβόδας τις, ἢ ἕτερός τις τῶν κεκλημένων Μαυροβουνίων, ψάλλων ἐπίσης ἡρωϊκόν τινα ὕμνον ἢ ᾄσμα, τοῦτον διαδέχεται τρίτος καὶ οὕτω καθεξῆς καὶ ἀφοῦ προσφερθῇ αὐτοῖς τὸ τσάϊ διαλύεται περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ συνάθροισις. — Κληθεὶς πολλάκις εἰς τὴν Ὀτζακλίαν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος ἤκουσα αὐτὸν ψάλλοντά τινα τῶν ᾀσμάτων του. Ἓν ἐξ αὐτῶν ἐπιγραφόμενον «Ὁ κώδων τοῦ μοναστηρίου» μετέφρασεν ἑλληνιστὶ ὁ πολύτιμος φίλος μου κ. Ἰωάννης Κ. Καμπούρογλους, διευθυντὴς καὶ συντάκτης τῆς «Νέας Ἐφημερίδος».

∴

Δὶς ἢ τρὶς τῆς ἑβδομάδος προσκαλεῖ τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ὁτὲ μὲν εἰς δεῖπνον, ὁτὲ δὲ εἰς ἑσπερίδας, συνεχέστερον ὅμως ὅπως παίξῃ τὸ ἀγαπητόν του whist εἰς ὃ εἶναι ἀρκετὰ δυνατός. Μόνον ὁσάκις ἡ Α. Ὑψηλότης προσκαλεῖ ἡμᾶς τοὺς ξένους (οὕτως ἀποκαλοῦσιν ἐνταῦθα τὸ διπλωματικὸν σῶμα) ἡ ὑποδοχὴ γίνεται ἐν ταῖς τρισὶ μεγάλαις τῶν ἀνακτόρων αἰθούσαις καὶ λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς ἑσπερίδας ἡ ἡγεμονὶς Μιλένα μετὰ τοῦ

[1] Ἡ Γκοῦτζλα (Guzla) εἶναι τὸ προσφιλὲς ἐθνικὸν μονόχορδον ὄργανον τῶν Μαυροβουνίων.

διαδόχου καὶ τῶν ἡγεμονοπαίδων, τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας, οἱ ὑπουργοί, οἱ βοεβόδαι καὶ οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ ἡγεμόνος μετὰ τῶν συζύγων των καί τινες τῶν ἐν τέλει Μαυροβουνίων καὶ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος μετὰ τῶν συζύγων των. Κατὰ τὰς μεγάλας ἑσπερίδας, ἢ καὶ μετὰ τὰ διπλωματικὰ δεῖπνα, οἱ μὲν παίζουσιν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ μουσικὴν καὶ ἐνίοτε χορεύουσι χοροὺς εὐρωπαϊκούς, οἱ δὲ συνδιαλέγονται ἐν ἑτέρᾳ καὶ ἄλλοι παίζουσι whist ἢ ἄλλο τι παιγνίδιον εἰς τὴν τρίτην αἴθουσαν. Τηρεῖται δ' ἄπασα ἡ αὐλικὴ ἐθιμοτυπία.

∴

Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ὁ ἡγεμὼν πορεύεται τακτικῶς μεθ' ἁπάσης τῆς οἰκογενείας του, τῶν ὑπουργῶν του, βοεβοδῶν κλπ. ὡς ἄνω εἰς τὸ ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡγεμονικὸν παρεκκλήσιον καὶ μετὰ τὴν θείαν λειτουργείαν, ἀφοῦ ἀκροασθῇ πάλιν ὑπὸ τὸ Δένδρον τοὺς ἐρχομένους δι' ὑποθέσεις των ἐν Κετίνῃ Μαυροβουνίους καὶ ἄλλους, ἐπισκέπτεται κατ' οἶκον τοὺς συγγενεῖς του, τοὺς βοεβόδας, τοὺς ὑπουργούς του καὶ δέχεται ἐν τοῖς ἀνακτόροις μέχρι τῆς μεσημβρίας πάντα τὸν βουλόμενον νὰ τὸν ἰδῇ. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ συνειθίζει νὰ κάμνῃ ἐκδρομὰς μετὰ τῆς οἰκογενείας του, προσκαλῶν συνήθως τοὺς βοεβόδας, τοὺς ὑπουργούς του καὶ τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος. Ἀλλὰ μὴ καὶ τότε μένει ἥσυχος; Εἰς ἐκδρομήν τινα γενομένην πρό τινος εἰς Ριέκαν μᾶς ἀφῆκεν ἐπὶ δύο ὥρας μόνους καὶ ψαρεύοντας ἐν τῇ λίμνῃ, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπωλεῖτο ἐκεῖ ἀραβόσιτος τοῦ δημοσίου καὶ ἐπεστάτει μετὰ τοῦ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ του, ὄχι διὰ νὰ προλάβῃ κατάχρησίν τινα περὶ τὴν πώλησιν, ἀλλ' ἵνα πωληθῇ οὗτος εἰς συμφορωτέραν τιμὴν τοῖς πενεστέροις. Ὅτε δ' ἡ Α. Ὑψηλότης μ' ἔκαμε τὴν τιμήν, κατὰ τὸν παρελθόντα ἰανουάριον, νὰ μὲ καλέσῃ ὅπως διέλθω ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ χειμερινῇ ἐπαύλει τοῦ Ἀντιβάρεως, ὅπου μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐξεχείμαζε, ἐνόμιζον ὅτι ἤθελον τὸν εὕρει ἐκεῖ ἀναπαυόμενον καὶ ἡσυχάζοντα τέλος πάντων. Ἀλλ' ὦ τῆς ἀπάτης μου! Τὰς μὲν ἡμέρας ἐπρογύμναζεν εἰς τὴν πρακτικὴν καὶ τὴν θεωρίαν 200 ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικούς του, τὰς δ' ἑσπέρας συνειργάζετο μετὰ τῶν ὑπουργῶν του καί τινων βοεβοδῶν. Ἐνῷ δ' ἡμέραν τινὰ ἤμεθα ἕτοιμοι νὰ ἐκδράμωμεν εἰς Δουλ-

τσῖνον, αἴφνης εἶπε τῇ ἡγεμονίδι καὶ ἡμῖν ἅπασι, νὰ μεταβῶμεν ἐκεῖ μόνοι, διότι οὗτος εἶχε ν' ἀκροασθῇ εἰς 'Αντίβαρι 50—60 'Αντιβαριώτας, οἵτινες εἶχον πεπαλαιωμένας τινὰς ὑποθέσεις. Ὅτε δὲ τὸ ἑσπέρας ἐπανήλθομεν ἐκ Δουλτσινίου, τὸν εὕρομεν εὐδαίμονα καὶ κατηυχαριστημένον, διότι μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑποθέσεων ἃς ἐσυμβίβασεν εἶχε κατορθώσει νὰ συνδιαλλάξῃ καὶ δύο ἀδελφούς, οἵτινες ἀπὸ δέκα ἐτῶν διέκειντο ἐχθρικώτατα πρὸς ἀλλήλους.

* * *

Καὶ ταῦτα μὲν ἐνεριλήψει περὶ τῶν ἐν ὥρᾳ εἰρήνης ἀσχολιῶν τοῦ ἱπποτικωτάτου ἡγεμόνος Νικολάου, εἰς οὗ τὰς χεῖρας οἱ ἀρχαϊκοὶ κάτοικοι τῶν Μελανῶν 'Ορέων ἔχουσιν ἐμπιστευθῇ τὴν τιμήν, τὴν δόξαν καὶ τὸ μέλλον τῆς ἱστορικῆς των πατρίδος. 'Εν ἑτέρῳ δὲ κεφαλαίῳ θέλω γράψει τινὰ καὶ περὶ τῶν ἐν ὥρᾳ πολέμου ἀσχολιῶν αὐτοῦ.

'Εν Κετίνῃ, 'Ιούλιος 1882.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Λ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

Β'.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΛΘΟΥ

ΑΝΑΤΡΕΠΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΗΣΕΩΣ.

'Αληθὲς μὲν ὅτι τρώγομεν ὅπως ζῶμεν, οὐχὶ δὲ ζῶμεν ὅπως τρώγωμεν (edimus ut vivamus et non vivimus ut edamus)· ἀναντίρρητον ὅμως ἐπίσης ὑπάρχει καὶ ὅτι τὸ τρώγειν, τὸ πληροῦν τὴν γαστέρα δηλονότι, ἡ ἁπλουστάτη αὕτη ἐργασία τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἡμετέρων δυνάμεων καὶ τὸ μέγιστον τμῆμα τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπασχολεῖ καὶ καταναλίσκει. 'Επὶ τοσοῦτο δὲ ἐπιβλητικὴ καὶ ἀναπότρεπτος παρουσιάζεται ἡμῖν ἡ γαστὴρ αὕτη, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ἀληθῶς πολύτλας δῖος 'Οδυσσεὺς ἠναγκάσθη 'να εἴπῃ περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς παραπονούμενος :

οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κίντερον ἄλλο
ἔπλετο, ἥτ' ἐκέλευσεν ἐομνήσασθαι ἀνάγκῃ
καὶ μάλα τειρόμενον καὶ ἐνὶ φρεσὶ πένθος ἔχοντα,
ὡς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσὶν, ἡ δὲ μάλ' αἰεὶ
ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινέμεν, ἐκ δέ με πάντων
ληθάνει ὅσσ' ἔπαθον, καὶ ἐνεπλήσασθαι ἀνώγει.

Διατί ἆρά γε δέον μεριμνᾷν καὶ τυρβάζεσθαι περὶ πολλὰ διὰ τὴν γαστέρα ; διότι οὐχὶ πλουσία καὶ πρόχειρος ὑπέστρωται ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἡ τράπεζα, ὅπως καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ποηφάγων ζώοις· διότι ὁ ἄνθρωπος πρὸς εὕρεσιν τῆς τροφῆς αὐτοῦ δέον 'να ἐργασθῇ, 'να πράξῃ δηλαδὴ τόσα πολλὰ, ὅσα ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος ἔχων ὑπ' ὄψει ἀνέκραξε : «τοῖς ἄρτοις ὁπόσας παγίδας ἱστᾶσιν οἱ ταλαίπωροι ἄνθρωποι.»

Οἱ Ἰουδαῖοι κάλλιστα ἐξέφρασαν τοῦτο, παραστήσαντες αὐτὸν τὸν Θεὸν λέγοντα τῷ πρωτοπλάστῳ, ὅτε ἀπήλαυνεν αὐτὸν τοῦ Παραδείσου: «ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγεῖ τὸν ἄρτον σου.» Καταλληλότατα δὲ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῇ προσευχῇ, τῇ ὥρᾳ δηλονότι ἐκείνῃ, καθ' ἣν τὸ ἀσθενὲς καὶ μικρὸν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων συναισθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι τοῦ ὄγκου τῶν ἐναντιοτήτων, ἃς ἡ φύσις αὐτῷ ἀντιτάττει, καταλληλότατα λέγομεν οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, τὸ ὅμμα καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα στρέφοντες, μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἑξῆς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ αἴτημα: «τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.»

Ἡ εὕρεσις τῆς τροφῆς διὰ τὸν ἄνθρωπον πάντοτε μὲν ἀντὶ πολλοῦ κόπου καὶ μόχθου ἐπιτυγχάνεται· ἀλλ' ὑπάρχουσι τόποι, ὑπάρχουσι χρόνοι, καθ' οὓς ἐπὶ τοσοῦτο λίαν δύσκολος καὶ οὕτω δυσεπίτευκτος παρουσιάζεται αὕτη, ὥστε καὶ αὐτὸν πολλάκις κινδυνεύει τὸν τῆς πείνης ὑποστῆναι θάνατον ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος. Αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται περιστάσεις εἰσὶν οἱ νεώτεροι χρόνοι καὶ τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ πληθυσμοῦ.

Τῷ ὄντι, ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐξέλιπον τέλεον τὰ τακτικὰ ἐκεῖνα καθ' ἡμέραν σιτηρέσια, ἅτινα κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους παρεῖχον εἴτε οἱ πλούσιοι ἰδιῶται (πάτρωνες), εἴτε καὶ αὐτὴ ἡ πολιτεία, καὶ δι' ὧν ἐτρέφοντο πάντες οἱ ἀργοὶ καὶ οἱ μηδένα πόρον ἔχοντες, ἐν ᾧ νῦν δέον πάντες οὗτοι ἐξ ἰδίων περὶ ἑαυτῶν 'να φροντίσωσιν.

Ἔτι δὲ ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὁδοῦ καὶ ἰδίᾳ ἀφ' ὅτου συνεπήχθησαν αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι περιουσίαι (ἰδιωτικαὶ καὶ τραπεζιτικαί), ἀνεφάνησαν αἱ ἀνεκτίμητοι ἐκεῖναι ἐφευρέσεις καὶ εἰς ἔργον ἐτέθησαν ἀνήκουστοι οἷς ἀρχαίοις ἰδιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις καὶ τεράστια δημόσια ἔργα, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμεγαλοποιήθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν τὰ τοῦ πληθυσμοῦ κέντρα, ὥστε δυνάμεθα 'να εἴπωμεν ὅτι, σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἐξηρημώθησαν τὴν σήμερον οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ ἐξοχαί. Ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι ταύταις οὐχὶ πρόχειρος ἡ τῆς τροφῆς εὕρεσις, διότι πολλὰ μὲν τὰ καταναλισκόμενα, ὀλίγα δὲ τὰ εἰσκομιζόμενα, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἐν αὐταῖς ὁ ἄρτος, οὗ χρείαν καθημερινὴν ἔχουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν ἀνθρώπων (μηδὲν δυνάμενοι 'να ἀποταμιεύσωσι), 'δὲν εἶναι, ὅπως ἐν τοῖς ἀγροῖς συνήθως, τὸ ἄμεσον προϊὸν καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ

τὸ ἰσάξιον ἀντάλλαγμα κερματίων μεταλλικῶν, ἅτινα, διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, οἱ ἄνθρωποι οὔτε εὐκόλως, οὔτε καὶ τακτικῶς πάντοτε δύνανται 'να κερδαίνωσιν.

Ἐντεῦθεν τὸ αἴτιον τῆς φοβερᾶς ἐκείνης περί τε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ἀντιθέσεως, ἧς μάρτυρες πολλάκις ἐν τῷ κόσμῳ γινόμεθα. Ἐν ᾧ δηλονότι ὁ μὲν σκέπτεται ὅπως εὐχυμότερα καὶ εὐπεπτότερα ἑαυτῷ παρασκευάσῃ τὰ βρώματα, ὁ ἕτερος καταναλίσκει ὅλην αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐργαζόμενος ὅπως ξηρὸν μόνον ἄρτου τεμάχιον ἔχῃ, ὃ ἀντὶ παντὸς ἄλλου καρυκεύματος τῷ ἱδρῶτι ἢ τοῖς δάκρυσι καταβρέχων τρώγει καὶ τὴν πεῖναν αὐτοῦ καταπαύει· καὶ ἐν ᾧ πάλιν ἐκεῖνος πολύγευστα καὶ πολύχροα παρ' ἑαυτῷ ἔχει τὰ ποτά, ἐξ ὧν πρὶν ἢ διψήσῃ δύναται 'να πίῃ ὅσον θέλει, οὗτος οὐδ' ἁπλοῦν καθαροῦ ὕδατος ποτήριον ἔχῃ 'να πίνῃ ὁπόταν διψῇ.

Τὴν δυσάρεστον ταύτην κατάστασιν οἱ τῆς κοινωνίας ἰατροί, οἱ φιλόσοφοι, ἐγκαίρως κατεῖδον καὶ ἐπεδόθησαν εἰς ἀνεύρεσιν τῆς θεραπείας αὐτῆς. Δυστυχῶς ὅμως, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι φιλόσοφοι τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν, πολλὰ μὲν εἶπον καὶ ἐνήργησαν, ἀλλ' εἰς οὐδὲν τελεσφόρον καὶ σκόπιμον τέλος κατέληξαν.

Ἐν τούτῳ οὐδεὶς τῶν φιλοσόφων τούτων ἐφαντάσθη 'να εἴπῃ ὅτι αἴτιον ταύτης τῆς καταστάσεως αὐτὸς οὗτος ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος, διότι πληθύνεται πέρα τοῦ δέοντος· οὐδεὶς δηλονότι ἐσκέφθη 'να εἴπῃ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐφ' ὅσον πολλαπλασιάζονται, ἐπὶ τοσοῦτο δυσκόλως τὴν τροφὴν αὐτῶν θὰ εὑρίσκωσιν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βλέπομεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς οὐχὶ μόνον οὐδὲν ἐθεωρεῖτο κακὸν ἐπαγόμενος, ἀλλὰ μάλιστα καὶ καλὸν ἐκ τῶν ἐπιζητησίμων· διὰ τοῦτο καὶ ὁ γάμος, τὸ παράγον αὐτὸν δηλονότι αἴτιον, παντὶ τρόπῳ ὑπεστηρίζετο καὶ ἐπροστατεύετο.

Οὕτω παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀποτεινόμενος τοῖς πρωτοπλάστοις παρακελεύεται: «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.»—Οἱ Πέρσαι, λέγει ὁ Στράβων, «ἄγονται πολλὰς γυναῖκας καὶ ἅμα παλλακὰς τρέφουσι πλείους πολυτεκνίας χάριν·» κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον «ἀνδραγαθίη δ' αὕτη ἀποδέδεκται, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι ἀγαθὸν, ὃς ἂν πολλοὺς ἀποδείξῃ παῖδας· τῷ δὲ τοὺς πλείους ἀποδεικνύντι δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος.»—Ἐν Ἀθήναις «ἡ συνάφεια ἡ κατὰ νόμον (ὁ γάμος) ἐπ' ἀρότῳ παίδων ἐλέγετο γίνεσθαι.» — Παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὁ Λυκοῦργος, «καὶ ἀτιμίαν τινὰ προσέθηκε τοῖς ἀγά-

μοις. Εἴργοντο γὰρ ἐν ταῖς γυμνοπαιδίαις τῆς θέας· τοῦ δὲ χειμῶνος οἱ μὲν ἄρχοντες αὐτοὺς ἐκέλευον ἐν κύκλῳ γυμνοὺς περιϊέναι τὴν ἀγοράν, οἱ δὲ περιϊόντες ᾖδον εἰς αὐτοὺς ᾠδήν τινα πεποιημένην, ὡς δίκαια πάσχοιεν, ὅτι τοῖς νόμοις ἀπειθοῦσι· τιμῆς δὲ καὶ θεραπείας, ἧς νέοι πρεσβυτέροις παρεῖχον, ἐστέρηντο. Ὅθεν καὶ τὸ πρὸς Δερκελλίδαν ῥηθὲν οὐδεὶς ἐμέμψατο, καίπερ εὐδόκιμον ὄντα στρατηγόν. Ἐπιόντι γὰρ αὐτῷ τῶν νεωτέρων τις ἕδρας οὐχ ὑπεῖξεν εἰπών: οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ σὺ τὸν ὑπείξοντα γεγέννηκας.»—Ἐν Ῥώμῃ ἐξαιρετικῆς ἠξιοῦτο τιμῆς ἡ mater-familiae = μήτηρ ἀναδειχθεῖσα· πρὸ δὲ τῆς ἐγκύου γυναικὸς καθ' ὁδὸν ὑπεχώρουν καὶ αὐτοὶ οἱ ὕπατοι, ὧν ῥαβδοῦχοι προεπορεύοντο. Ἀποφεύγομεν ἵνα ποιήσωμεν λόγον περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου προταθέντων καὶ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ψηφισθέντων νόμων, τοῦ Ἰουλίου καὶ τοῦ Παπίου-Ποππαίου, ὧν κύριος καὶ πρώτιστος σκοπὸς ἦν ἡ προστασία καὶ ἡ ἀνύψωσις τοῦ καταπεσόντος θεσμοῦ τοῦ γάμου.

Ὁ Μάλθος (Ἄγγλος πλουτολόγος γεννηθεὶς τῷ 1766, ἀποθανὼν τῷ 1834) ἠθέλησε καὶ ἐζήτησε 'να ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον· ὅτι δηλονότι οὐδὲν συμφέρει τοῖς ἀνθρώποις 'να ἐπιδιώκωσι τὸν ἐπ' ἄπειρον πολλαπλασιασμὸν τοῦ γένους αὐτῶν· διότι ἡ μὲν γονιμότης τῆς γῆς περιωρισμένη, ἀπεριόριστος δὲ ἡ γονιμότης τοῦ ἀνθρώπου. Ἓν στρέμμα γῆς, καθ' οἱονδήποτε τρόπον καὶ ἂν καλλιεργηθῇ, πάντοτε ὡρισμένον τι ποσὸν καρπῶν θὰ παραγάγῃ, ἐν ᾧ εἷς ἄνθρωπος, παραδείγματος χάριν, γεννᾷ δύο, ἑκάτερος δὲ τῶν υἱῶν αὐτοῦ δύναται ἄλλους δύο 'να γεννήσῃ καὶ ἐκείνων πάλιν ἕκαστος ἄλλους τόσους καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ὥστε ὁ πληθυσμὸς τείνει 'να ὑπερβῇ τὰ τρόφιμα. Ἰδοὺ αὐταῖς λέξεσιν ἡ θεωρία τοῦ ἀνδρός: «Τὸ ἀνθρώπινον γένος πολλαπλασιάζεται ὡς οἱ ἀριθμοὶ 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, ἐν ᾧ τὰ τρόφιμα τοὐναντίον ὡς οἱ ἀριθμοὶ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Εἰς τὸ τέλος δύο αἰώνων ὁ πληθυσμὸς θὰ εὑρίσκηται ἐν τοιαύτῃ ἀναλογίᾳ πρὸς τὰ τρόφιμα ὡς ὁ ἀριθμὸς 256 πρὸς τὸν 9.» Ἤτοι παραδέχεται ὅτι οἱ μὲν ἄνθρωποι πληθύνονται κατὰ γεωμετρικὸν λόγον, τὰ δὲ τρόφιμα κατ' ἀριθμητικόν. Τὸ συμπέρασμα εὐνόητον· ὁ πληθυσμὸς δέον ὅπως εὑρίσκηται εἰς ἰσορροπίαν πρὸς τὰ τρόφιμα· ἑπομένως οἱ γάμοι 'να γίνωνται ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτεροι ἢ τοὐλάχιστον ἡ γονιμότης αὐτῶν 'να ᾖ περιωρισμένη. Ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ πολιτεία μὲν δέον 'να φροντίζῃ, ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ οἱ ἰδιῶται· ἄλλως βάσανος ἔσται τοῖς παραβάταις ἡ ζωὴ καὶ ἐν τέλει ἐπίκειται, ὡς ποινή, ὁ διὰ πείνης θάνατος.

Τὴν θεωρίαν ταύτην ὁ Μάλθος ἀναπτύσσει λεπτομερῶς ἐν τῷ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πληθυσμοῦ δοκιμίῳ αὐτοῦ, ὅπερ τῷ 1798 κατὰ πρῶτον ἐδημοσίευσε, τρὶς δὲ κατόπιν διώρθωσε καὶ ἀνετύπωσε. Σημειωτέον ὅμως ὅτι πρὸ τοῦ Ἄγγλου πλουτολόγου ὁ Quesnay (ὃν οἱ Γάλλοι ἀντιτάττοντες εἰς τὸν τῶν Ἄγγλων Ἀδὰμ Σμὶθ, καυχῶνται ὅτι αὐτοὶ παρέσχον τὸν θεμελιωτὴν καὶ ἱδρυτὴν τῆς πλουτολογικῆς ἐπιστήμης) τὸν ἑξῆς ἐπὶ τούτῳ ἐξήνεγκεν ἀφορισμόν: «Δέον ὀλιγώτερον 'να φροντίζωμεν περὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ, περισσότερον δὲ περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν προσόδων· διότι προτιμοτέρα ἡ εὐπορία, ἣν συνεπιφέρουσιν αἱ μεγάλαι πρόσοδοι τῆς δυστυχίας, ἣν συνεπάγεται πληθυσμὸς, ὑπερμέτρως πολλαπλασιασθείς.» Ὁ ἀφορισμὸς οὗτος εἶναι ὁ 26ος ἐκ τῶν τριάκοντα, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ κατὰ τὸ 1798 δημοσιευθὲν σύγγραμμα τοῦ ἀνδρὸς, τὸ ἐπιγραφόμενον: Πλουτολογικὸς πίναξ· τὸ βιβλίον ἐξετυπώθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βερσαλλιῶν· εἰργάσθη δ' ἐν αὐτῷ, ὡς στοιχειοθέτης, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, διότι κατ' ἀρχαῖον ἀγαστὸν ἔθιμον ἕκαστος τότε τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἐξεμάνθανε, μικρὸς ὤν, καὶ τέχνην τινὰ βιοποριστικὴν, Λουδοβῖκος δὲ ὁ ΙΕ' εἶχε διδαχθῇ τὴν τυπογραφικήν· ὁ Quesnay ἦν ὁ ἰατρὸς καὶ σύμβουλος τοῦ βασιλέως. Ὁπωσδήποτε ὁ Μάλθος ἐὰν δὲν συνέλαβε πρῶτος τὴν ἰδέαν, ἀναμφηρίστως ὅμως πρῶτος αὐτὸς συστηματικῶς ἐπεξειργάσθη καὶ ἐξέθηκε τὰ περὶ τοῦ ἐπασχολοῦντος ἡμᾶς ζητήματος.

Ἡ θεωρία αὕτη, οὕτως εὐπρόσωπος παρουσιασθεῖσα, πολλοὺς κατέπεισε περὶ τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς καὶ ἐξ αὐτῶν ἔτι τῶν διακεκριμένων πλουτολόγων, οἵτινες καὶ ἐκθύμως αὐτὴν ὑπερησπίσαντο.

Οὕτως ὁ ἐμβριθὴς τοῦ Μάλθου συμπολίτης Ἰωάννης Στούαρτ Μὶλλ, παραδεξάμενος αὐτὴν, νέαν σάρκα καὶ μορφὴν περιέβαλε καὶ ὡς ἑξῆς παρουσιάζει ἡμῖν: «Ἀρκούντως ἀποδείκνυται ὅτι ἐν τῷ πληθυσμῷ ποιά τις ἐνυπάρχει τάσις πρὸς πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ ταχύτερον ἢ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. Ἐὰν τοῦτο ἀληθὲς ὑπάρχῃ, οὐδεμίαν σπουδαιότητα ἔχει τότε ἡ ἐξακρίβωσις τῆς περὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν ποῦτον ταχύτητος. Ὅσῳ βραδὺς καὶ ἂν ᾖ ὁ τοῦ πληθυσμοῦ πολλαπλασιασμὸς, ἐὰν ὁ τῶν κεφαλαίων βραδύτερος ἔτι ᾖ, τότε τὰ ἡμερομίσθια ἐπὶ τοσοῦτο θὰ ἐκπέσωσιν ἡμέραν τινὰ, ὥστε με-

ISMMNOGIO MEGARO

ρίς τις τοῦ πληθυσμοῦ ἀναποφεύκτως θὰ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης. Τὸ φοβερὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα δυνάμεθα 'να ἀποφύγωμεν μόνον ἐὰν μεταχειρισθῶμεν ἐγκαίρως μέσα κατάλληλα, δυνάμενα ὅπως ἀποτρέψωσιν ἵνα ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν κεφαλαίων τελῇται βραδύτερον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ.

'Αλλ' οὐχ ἧττον καὶ πολλοὶ κατεξανέστησαν ἐναντίον τῆς τοῦ Μάλθου θεωρίας, εὐδοκίμως ἀποδείξαντες τὸ σαθρὸν καὶ ἀνυπόστατον αὐτῆς. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγονται καὶ οἱ τὴν θεωρίαν τῆς ἀνακυκλήσεως (théorie du circulus) ὑποτυπώσαντες καὶ κατασκευάσαντες.

Ἔρεισμα καὶ ἀφορμὴ τῆς θεωρίας ταύτης τῆς ἀνακυκλήσεως εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ ἀνθρωπίνη ὄνθος.

Περίεργον τὸ φαινόμενον ὅπερ ὁ ἡμέτερος παρουσιάζει αἰών! Τὴν λέξιν ἐκείνην καὶ τὸ πρᾶγμα, ἐν ᾧ μέχρις αὐτοῦ ἐκείνην μὲν ἀπεφεύγομεν αἰδούμενοι 'να προφέρωμεν, τοῦτο δὲ, τὴν ῥῖνα φράττοντες ἀποστρεφόμεθα ἵνα μὴ ὀσφρανθῶμεν, τὴν λέξιν αὐτὴν καὶ τὸ πρᾶγμα βλέπομεν κατὰ τὸν αἰῶνα ἡμῶν δοξαζόμενα καὶ τιμώμενα. Τὸ πρῶτον ἐπετέλεσεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐν τοῖς 'Αθλίοις αὐτοῦ (ἐν τῷ περιφήμῳ ἐκείνῳ κεφαλαίῳ τῷ ἀποτελοῦντι μέρος τῆς λαμπρᾶς περιγραφῆς περὶ τῆς ἐν Βατερλῷ μάχης)· τὸ δὲ δεύτερον ἐπεχείρησε καὶ εἰς πέρας ἤγαγεν ἡ τὴν τῆς ἀνακυκλήσεως θεωρίαν γεννήσασα σχολὴ τῶν πλουτολόγων.

Τρεῖς εἰσιν οἱ νόμοι, ἐφ' ὧν πᾶσα ἡ περὶ ἀνακυκλήσεως θεωρία ἐρείδεται, ἤτοι :

α'. ὅτι τακτικὴ τελεῖται ἀνακύκλησις μεταξὺ τῶν δύο βασιλείων, τοῦ φυτικοῦ δηλονότι καὶ τοῦ ζωϊκοῦ,

β'. ὅτι ἐπὶ τῆς ἀνακυκλήσεως ταύτης στηρίζεται ἡ λύσις τοῦ περὶ πληθυσμοῦ προβλήματος, καὶ

γ'. ὅτι τὸ εἰς ζωὴν δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου βάσιν ἔχει αὐτὸν τὸν παραγωγικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνακυκλήσεως.

Ἴδωμεν πῶς ἕκαστος τῶν τριῶν τούτων νόμων ἀποδείκνυται ἀληθεύων, φέροντες πρὸς μαρτυρίαν καὶ πίστωσιν αὐτὰ ταῦτα τὰ κείμενα τῶν ἐπὶ τούτῳ γραψάντων.

Ὅτι τὰ δύο ἐπὶ γῆς βασίλεια, τὸ φυτικὸν καὶ τὸ ζωϊκὸν, εἰς διηνεκῆ εὕρηνται ἐπικοινωνίαν καὶ ἀνταλλαγὴν ὕλης γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς ὑπὸ τοῦ περιωνύμου χημικοῦ Liebig γραφέντων : «Πάντες γινώσκουσιν ὅτι ἐν τῇ ἀχανεῖ, πλὴν ἐν τοσούτῳ περιωρισμένῃ ἐκ-

τάσει τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ φυτικὸν καὶ τὸ ζωϊκὸν βασίλειον εἰσὶν ἀμοιβαίως ἐξηρτημένα ἑκάτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου. Οὕτω τὰ θαλάσσια ζῶα ἀρύονται ἀπὸ τῶν θαλασσίων φυτῶν πάντα τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν συντεθειμένα εἰσὶ τὰ ὄργανα αὐτῶν· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τῶν ζώων τούτων, τὰ ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῶν εὑρισκόμενα ταῦτα στοιχεῖα ἐπανέρχονται εἰς τὴν προτέραν μορφὴν καὶ χρησιμεύουσι πρὸς συντήρησιν νέας γενεᾶς θαλασσίων φυτῶν. Τὸ ὀξυγόνον ὅπερ τὰ θαλάσσια ζῶα ἀναπνέοντα ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἀέρος τοῦ ἐν τῷ θαλασσίῳ ὕδατι διαλελυμένου ὑπάρχοντος, ἀποδίδοται κατόπιν εἰς τὸ ὕδωρ διὰ τῶν χυμικῶν φαινομένων, δι' ὧν ἐνεργεῖ ἡ ζωὴ ἐν τοῖς θαλασσίοις φυτοῖς. Τὸ τοῦ θαλασσίου ὕδατος ὀξυγόνον συντίθεται μετὰ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν τῶν ἀπονεκρωθέντων ζώων, ὅταν ταῦτα ἄρχωνται σηπόμενα· καὶ ὁ μὲν ἄνθραξ αὐτῶν μεταβάλλεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺ, τὸ ὑδρογόνον εἰς ὕδωρ καὶ τὸ ἄζωτον εἰς ἀνθρακοῦχον ἀμμωνίαν. Οὕτω λοιπὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ, χωρὶς οὐδὲν στοιχεῖον 'να εἰσέλθῃ ἢ 'να ἐξέλθῃ αὐτοῦ, τελεῖται ἀδιάκοπός τις ἀνακύκλησις, ἧς ἡ διάρκεια μὲν ἀόριστος, περιωρισμένη δὲ ἡ ἔκτασις· διότι ἐν περιωρισμένῳ τινὶ διαστήματι, αἱ πρὸς διατήρησιν τῶν φυτῶν κατάλληλοι οὐσίαι εἰσὶ φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐπίσης περιωρισμέναι τὴν ποσότητα ... 'Απεδείχθη δι' ἁπασῶν τῶν ἐπὶ τούτῳ γενομένων παρατηρήσεων ὅτι οἱ ὅροι, οἱ ἀναγκαῖοι πρὸς συντήρησιν τῶν θαλασσίων φυτῶν, εἰσὶν οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ πρὸς συντήρησιν ἀπαιτούμενοι τῶν ἐπιγείων φυτῶν. 'Αλλὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα 'δὲν ζῶσιν ὅπως τὰ θαλάσσια, ἤτοι ἐν τῷ μέσῳ χώρου παρέχοντος ἀμέσως, καθ' ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ φυτοῦ, πάντα τὰ διάφορα στοιχεῖα, ὧν χρείαν ἔχει ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτοῦ. Πρὸς ζωὴν τῶν φυτῶν τούτων ἀπαιτοῦνται δύο διάμεσα 'να συνυπάρχωσι, δηλαδὴ ἡ γῆ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα· ἡ πρώτη δέον 'να περικλείῃ τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα, τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ μὴ ἀπαντῶντα. Πῶς δύναταί τίς ποτε 'να διαμφισβητήσῃ κατὰ πόσον ἡ γῆ συντελεῖ πρὸς συντήρησιν τῶν φυτῶν διὰ τῶν συστατικῶν αὐτῆς στοιχείων ; Πῶς δύναταί τις 'να παραδέξηται ὅτι ὑπῆρξε περίοδος χρόνου καθ' ἣν τὰ γεώδη συστατικὰ τῶν φυτῶν 'δὲν ἐθεωροῦντο ὡς ἀπαραίτητα καὶ ἀναγκαῖα πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ; Ἡ σπουδὴ τῶν φαινομένων, τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς τελουμένων, δῆλον ἡμῖν ἐποίησεν ὅτι αὕτη ὑπάρχει τὸ θέατρον τακτικῆς ἀνακυκλήσεως, ὁμοίας πρὸς τὴν ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐνεργοῦσαν· παρετήρησαν τὰς αὐτὰς καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀδιακόπους μεταμορφώσεις, τὴν αὐτὴν ἰσορροπίαν, κατὰ πᾶσαν

μὲν στιγμὴν καταστρεφομένην καὶ κατὰ πᾶσαν ἀποκαθισταμένην. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξε τοὺς γεωργοὺς ὅτι ἡ ποσότης τῶν φυτικῶν προϊόντων, τῶν ἐξ ὡρισμένου μέρους γῆς προερχομένων, αὐξάνει ὁπόταν προστίθενται εἰς τὴν τελευταίαν οὐσίαι τινὲς, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀρχὰς ἐμπεριείχοντο μὲν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τῆς γῆς, ἀλλ' ἀφῃρέθησαν κατόπιν ὑπὸ τῶν φυτῶν· ἐννοοῦμεν δηλονότι τὰ ὑποχωρήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων· τὰ ὑποχωρήματα ταῦτα προέρχονται, τῷ ὄντι, ἐκ φυτῶν καὶ περιέχουσιν ἀκριβῶς τὰς οὐσίας, αἵτινες, ἀφ' οὗ ὑπῆρξαν ἄλλοτε ὡς τρόφιμα καὶ ἀφωμοιώθησαν αὐτοῖς, καταναλωθεῖσαι ὑπὸ τῶν ζώων, ἐπανέρχονται κατόπιν, εἴτε ἐν ὅσῳ ζῶσιν αὐτὰ, εἴτε καὶ ἀφ' οὗ ἀποθάνωσιν, εἰς τὴν προτέραν μορφὴν, δηλαδὴ καθ' ὃν χρόνον ἀπετέλουν μέρος τῆς γῆς συστατικόν. Γινώσκομεν ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα σύγκειται ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων ἐμπεριέχει καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται 'να ἀντικαταστήσῃ αὐτάς. Γινώσκομεν ἐκτὸς τούτου ὅτι ἀφαιροῦντες αὐτὰς τῆς γῆς ἐλαττοῦμεν τὴν παραγωγικὴν αὐτῆς δύναμιν, καὶ ἐν τέλει καταστρέφομεν ὅλως τὴν γονιμότητα αὐτῆς, ἣν μόνον τότε δυνάμεθα 'να ἀποδῶμεν εἰς τὴν γῆν, ἢ καὶ 'να ἰσχυροποιήσωμεν ὅταν ἐπιστρέφωμεν αὐτῇ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν οὐσιῶν . . . Ἡ γεωργικὴ ἄρα τέχνη συνίσταται εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης ταύτης ἰσορροπίας καὶ εἰς οὐδὲν ἕτερον. Οὐδέποτε δὲ δυνάμεθα 'να φαντασθῶμεν ὅτι χώρα πλουσία, εὔορος, ἔχουσα πρὸς τούτῳ ἀκμάζον τὸ ἐμπόριον, καὶ ἐξάγουσα ἀπὸ πολλῶν αἰώνων, ὑπὸ μορφὴν θρεμμάτων καὶ σιτηρῶν, τὰ προϊόντα τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, δύναται 'να διατηρήσῃ ἐπὶ πολὺ τὴν γονιμότητα αὐτῆς, ἐὰν, ἑτέρωθεν, τὸ ἐμπόριον 'δὲν ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν μορφὴν λιπασμάτων τὰ στοιχεῖα τὰ ἀπαραίτητα, ἅτινα αἱ γαῖαι αὐτῆς ἀπώλεσαν, οὐδὲν δὲ ἐξ αὐτῶν 'να χορηγήσῃ δύναται ἡ ἀτμόσφαιρα.»

Ὅτι δὲ διὰ τῆς ἀνακυκλήσεως ταύτης τῆς ὕλης δύναται 'να λυθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Μάλθου ἀνακινηθὲν περὶ πληθυσμοῦ ζήτημα, ἀποδείκνυται ἐξ ὅσων γράφει ὁ πλουτολόγος Carey. «Ἡ θεωρία τοῦ Μάλθου περὶ τῆς ὑφισταμένης σχέσεως μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν τροφίμων, λέγει ὁ Peshine Smith ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῆς «Πλουτολογίας» αὐτοῦ, εἶναι προφανῶς ἐστηριγμένη ἐπὶ τῆς ψευδοῦς ἰδέας ὅτι ἡ κατανάλωσις τῶν τροφίμων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καταστροφὴ αὐτῶν· ὅτι δηλαδὴ ἀφ' οὗ ἅπαξ ἐχρησίμευσαν ταῦτα πρὸς συντήρησιν τῆς ζωϊκῆς ζωῆς ἐξηντλήθη τέλεον ἡ ἐπὶ τούτῳ αὐτῶν

ἰδιότης. Οἱ μὴ ἀναγνωρίζοντες ὅτι ἐν τῇ φυσικῇ σειρᾷ τῶν πραγμάτων τὰ καταναλισκόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων τρόφιμα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπως ἐκ νέου αὖθις εἰς τρόφιμα μετασχηματιζόμενα ἐπανέλθωσι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ζωϊκῆς ζωῆς, οἱ τοιοῦτοι καταδικάζουσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸ δέχεσθαι ὡς ἀληθῆ τὴν πλάνην, καθ' ἣν ἡ πρὸς τὸ παράγειν τρόφιμα δύναμις τοῦ ἐδάφους δύναται 'να θεωρηθῇ ὡς ἀφῃρημένη τις ποσότης, ἐπιδεκτικὴ αὐξήσεως ἀναλόγως πρὸς τὴν κατανάλωσιν τῶν ἐπ' αὐτοῦ κατοικούντων. Οὐχὶ ἄλλως δυνάμεθα 'να ἐξηγήσωμεν πῶς συγγραφεὺς, κατὰ τἄλλα ὀξύνους, παρεδέξατο τόσῳ πεπλανημένην μίαν γνώμην, εἰμὴ ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι αἱ τῆς ὀργανικῆς χημείας ἀνακαλύψεις, αἵτινες τόσῳ λογικῶς καταδικάζουσιν αὐτὴν, μόλις ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας ἐγένοντο γνωσταὶ καὶ εἰσὶ κατὰ συνέπειαν μεταγενέστεροι ἐπὶ τόσα ἔτη τῶν ὑπὸ τοῦ Μάλθου δημοσιευθέντων. Ἡ ἐξάντλησις, περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ Μάλθος, ἡ ἐπιφαινομένη εἰς τὸ ἔδαφος κατόπιν παρατεταμένης καλλιεργείας, προέρχεται ἀκριβῶς διότι ὁ ἄνθρωπος ἀντὶ τοῦ ἀκολουθεῖν ταῖς μεθόδοις, ἃς ἡ φύσις αὐτῷ ὑποδεικνύει, ἀντὶ τοῦ μιμεῖσθαι τοὺς τρόπους δι' ὧν ἡ γονιμότης τῆς γῆς καὶ ἡ ἀδιάκοπος μεταξὺ τῆς ζωϊκῆς καὶ τῆς φυτικῆς ζωῆς ἀνταλλαγὴ διετηροῦντο πρὶν ἢ οὗτος παρεμβῇ, εἰς μωρὰς κατέφυγεν ἐπινοήσεις πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἀλλ' ἐν παντὶ νόμῳ ἐνυπάρχει καὶ ἡ τιμωρία τῶν παραβατῶν αὐτοῦ· ὁ νόμος δ' οὗτος ἐκδικεῖται λιμοκτονῶν τὸν ἔνοχον . . . . Ἀδύνατον 'να ἀνεύρωμεν φραγμὸν, τὴν αὔξησιν κωλύοντα τοῦ πληθυσμοῦ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος θελήσῃ μόνον 'να συμμορφωθῇ τῷ νόμῳ, οὗ ἡ φύσις μαρτυρεῖ ἡμῖν τὴν ὕπαρξιν δι' ἁπάντων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργουμένων μέσων καὶ μεθόδων, τῷ νόμῳ ἐκείνῳ τῷ διακελεύοντι 'να ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὸ ἔδαφος πάντα τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα, ἅτινα παρέσχε τοῦτο πρὸς συντήρησιν τῆς ζωϊκῆς καὶ τῆς φυτικῆς ζωῆς . . . . Μάτην θὰ ἀναζητήσωμεν 'να ἀνεύρωμεν περίστασιν, καθ' ἣν ἡ γῆ ἠρνήθη 'να ἐκπληρώσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωϊκῆς ζωῆς, εἰ καὶ ταχύτερον αὐταὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν, ἐν ὅσῳ ἐπιτρέπομεν, πρὸς ἐκ νέου γονιμοποίησιν, τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τῶν δώρων, ἅτινα ἡμῖν ἐχορήγησε, συμφώνως πρὸς τὰς διαγορεύσεις τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἑτέρωθεν ἔχομεν παραδείγματα γαιῶν στείρων, ἀγόνων εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, κατὰ τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατάστασιν, εἰς ἃς ὅμως ἡ πα-

ISMMNOGLIO

ρουσία τοῦ ἀνθρώπου μετέδωκε τὴν γονιμότητα, ἰδιότητα αὔξουσαν ἀδιακόπως καὶ βαθμηδόν, ἐφ' ὅσον δηλονότι πολλαπλασιάζονται οἱ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καταναλωταί, οἵτινες εἰσὶ συγχρόνως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ ἅμα καὶ παραγωγεῖς τροφίμων.»

Ἐπὶ τοῦ παραγωγικοῦ τούτου χαρακτῆρος τῆς καταναλώσεως ὁ Γάλλος Πέτρος Leroux ἐστήριξε τὸ εἰς ζωὴν δικαίωμα παντὸς ἀνθρώπου. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀνελίξωμεν τὴν ἐπὶ τούτῳ σειρὰν τῶν συλλογισμῶν αὐτοῦ ἀκούσωμεν πῶς καὶ διὰ πειραμάτων, ἅτινα ἐτέλεσεν ὁ ἀνὴρ ἐν Λονδίνῳ, ἐπέτυχε 'να ἀποδείξῃ τὴν πλουτολογικὴν σπουδαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων ὑποχωρημάτων. «Μετέβην καὶ ἠγόρασα ἕνα παλαιὸν ἐκ σιδήρου ὅλμον, ἔπειτα ἔλαβον ἐν φόρτωμα ἄμμου τοῦ Ταμέσεως ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ Waukhall. Ἐκοσκίνισα ἐπανειλημμένως τὴν ἄμμον ταύτην, ὥστε 'να ὦ βέβαιος ὅτι οὐδὲν μόριον γῆς περιεῖχεν. Μετὰ τοῦτο ἐκοπάνισα αὐτὴν ἐν τῷ ὅλμῳ καὶ μετεποίησα εἰς λεπτοτάτην κόνιν, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην. Ἔλαβον ἔπειτα γαιάνθρακα, ὃν ἐπίσης ἐκοπάνισα· ὁμοίως σποδὸν τῆς ἑστίας μου, δηλαδὴ σποδὸν γαιάνθρακος· καὶ ἐν τέλει πλίνθον, ἣν ἐπίσης κοπανίσας εἰς κόνιν μετέτρεψα. Ἀναμίξας πάσας ταύτας τὰς ὕλας ἔσχον μίαν κόνιν ὀρυκτο-φυτικήν· ταύτῃ δὲ προσθεὶς τὸ οὖρος καὶ τὰ ὑποχωρήματά μου παρεσκεύασα γῆν. Ἀνεκάλυψα κατόπιν ὅτι ἡ ποσότης τῶν ὑποχωρημάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ ἄνθρωπος ἀποβάλλει, δύναται 'να χρησιμεύσῃ πρὸς παρασκευὴν εἴκοσι καὶ πέντε λιτρῶν φυτικῆς γῆς. Κατεσκεύασα εἶτα δύο κιβώτια καὶ ἔστησα αὐτὰ ἐπὶ στύλων, ἐπλήρωσα ἀπὸ ταύτης τῆς γῆς καὶ ἔσπειρα ἐν αὐτοῖς φασήλους. Εἰ καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους ἦν προκεχωρηκυῖα ἤδη ἐν τούτῳ οἱ φάσηλοι ἐβλάστησαν, ἀνέδωκαν στελέχη καὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ φύλλων, ἀνθέων καὶ λοβῶν. Παρετήρησα ὅτι οἱ λοβοὶ ἦσαν πλουσιώτατοι· ὅτε δὲ ἐγὼ ἀπῆλθον τοῦ Λονδίνου, εἷς φίλος μου, διαμένων ἐν Ἱερσέυ, ἐποίησε τὴν συγκομιδήν. Ἐπέτυχον οὕτω 'να ἐξηγήσω τὸ σοφὸν μάθημα, ὅπερ ὁ Θεὸς διδάσκει τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ ὁράματι τοῦ Ἐζεκιήλ· ἀπέδειξα δηλονότι ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ 'να παραγάγῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ τρόφιμα.»

Ὁ Πέτρος Leroux 'δὲν ἀρκεῖται πειραματικῶς ἀποδεικνύων τὸ ἀληθὲς τῆς προτάσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἀνατρέχει μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἱερᾶς Βίβλου καὶ ἐκεῖ ἀναζητῶν ἀνευρίσκει τὸ διαφέρον αὐτῷ μέρος, ἐν ᾧ οὐχὶ τοσούτῳ ἀμυδρῶς τὸ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθὲν πείραμα ὑπαι-

νίσσεται καὶ ἐπιμαρτυρεῖται. Τῷ ὄντι ἐν τῷ ὁράματι τοῦ Ἐζεκιὴλ βλέπομεν τὸν προφήτην διατασσόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ κατασκευάσῃ ἄρτον ἐξ ἀνθρωπίνης ὄνθου. Χαίρων δ'οὕτως ὁ ἡμέτερος Γαλάτης, ὡς ἐπιτυχὼν ἵνα καὶ ἱερογραφικῶς ἀποδείξῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, λάβρος ἐπιτίθεται κατὰ τῶν πλουτολόγων ἐκείνων, οἵτινες ἀσύμφορον ἑαυτοῖς τὴν τῆς Γραφῆς μελέτην ἐθεώρησαν, καὶ ἐπιμένει καὶ ἄλλας ἐξ αὐτῆς τὰς μαρτυρίας ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος. Ἡ ὑπὸ πλουτολογικὴν ἔποψιν μελέτη αὕτη τῆς ἱερᾶς Βίβλου ἔχει τι τὸ περίεργον, δι' ὃ καὶ καλὸν θεωροῦμεν 'να παραθῶμεν τὸ χωρίον τοῦτο ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς συγγραφῆς. «Πόσον εἶναι θαυμασία ἡ θρησκεία, ἡ ὑπὸ τῶν πλουτολόγων καταφρονηθεῖσα! καὶ πόσον ἐξ ἐναντίας ἡ ἐπιστήμη αὐτῶν εἶναι μικρά! Ἡ θρησκεία, ἡ διδάσκουσα τὸ ἄϋλον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα ἐπαγγελλομένη, 'δὲν ἐφοβεῖτο ἐν τούτῳ 'να εἴπῃ αὐτῷ ὅτι ἦν κόνις, σποδὸς, γῆ, ἐξ ἧς ἐξῆλθε καὶ εἰς ἣν ἐπιστρέφει . . . Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει. Τοῦτο ἦν ἡ διακήρυξις τῆς περὶ ἀνακυκλήσεως τῆς ὕλης θεωρίας, ἥτις ἐκ τοῦ βορβόρου ἐξάγουσα τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀνάγει αὐτὸ κατόπιν εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητα. Ἐν τῇ Γενέσει ὁ Θεὸς πλάττει τὸν Ἀδὰμ, δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐξ ὕλης, ἣν ἡ ἱερὰ Βίβλος ὀνομάζει χοῦν· ἀκριβῶς δὲ ἐν τῇ ὕλει ταύτῃ εὑρηται ἡ Ἐδὲμ, ἡ ἀνεξάντλητος δηλονότι ἐκείνη πηγὴ, ἡ διατρέφουσα τὸν ἄνθρωπον, καὶ κατὰ συνέπειαν διατάττουσα ἢ καὶ ἐπιτρέπουσα αὐτῷ (ὅπερ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ) 'να αὐξάνῃ καὶ 'να πληθύνηται.»

Ἴδωμεν ἤδη καὶ πῶς τὸ εἰς ζωὴν δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς παραγωγικῆς ταύτης δυνάμεως τῶν ὑποχωρημάτων αὐτοῦ στηρίζει καὶ αἰτιολογεῖ. «Μήπως, τῷ ὄντι, μεθ' ὅλων ὑμῶν τῶν θησαυρῶν δύνασθε 'να παραγάγητέ τι; οὐδέν· ἀπ' ἐναντίας ἡ φύσις παράγει πάντα· καὶ ὅταν λεπτομερῶς ἐξετάσητε πάντα τὰ παραγωγικὰ ὑμῶν μέσα, θὰ ἴδητε τὴν βιομηχανίαν παραπέμπουσαν ὑμᾶς εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν γεωργίαν εἰς τὰ ὑποχωρήματα ὑμῶν. Οὐδὲν δημιουργοῦμεν, οὐδὲν καταστρέφομεν· ἐνεργοῦμεν μόνον μεταβολάς. Λαμβάνοντες κόκκους σίτου, ἀέρα, γῆν, ὕδωρ καὶ ὑποχωρήματα, κατασκευάζομεν θρεπτικὰς οὐσίας ἵνα τραφῶμεν· τρεφόμενοι δὲ, μεταβάλλομεν αὐτὰς εἰς ἀέριον καὶ ὑποχωρήματα· ἵνα δηλαδὴ πάλιν αὐτὰ παραγάγωσιν ἄλλας· ἰδοὺ ὅτι καλοῦμεν κατανάλωσιν. Περὶ τῶν κόκκων τοῦ σίτου προκειμένου γινώσκετε πάντες ὅτι ἓν στέρεμα

© SISMANOGLIO MEGARO

(arpent) δύναται 'να παραγάγῃ τοσούτους, ὥσε ἐντὸς δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν 'να καλύψῃ ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ὁ ἀὴρ ἀνήκει εἰς ἅπαντας, διότι ἡ ἀτμόσφαιρα πλήρης καὶ ὡς ἐκ τοῦ ροώδους αὐτοῦ διαφεύγει τὴν ἰδιωτικὴν πλεονεξίαν. Ἐπίσης καὶ τὸ ὕδωρ· ὑπάρχει πανταχοῦ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε καὶ ἐν τῷ ἀέρι, ὥστε 'δὲν δύνασθε 'να οἰκειοποιηθῆτε αὐτό. Ἄρα ἡ φύσις μοὶ παρέχει τὸ δικαίωμα ἵνα ζῶ, χωρὶς 'να ἐρωτήσῃ τοὺς κυρίους ἐκείνους, ἀφ' ὧν ὁ Μάλθος ἐξαρτᾷ τὴν ζωήν μου. Διότι πῶς οἱ κύριοι οὗτοι δύνανται νὰ μ' ἐμποδίσωσιν ὅπως ζῶ; Ἐὰν καταναλίσκω, παράγω ἅμα. Ἔχετε μήπως δικαίωμα ἐπὶ τῶν ὑποχωρημάτων μου, ὥστε 'να λέγητε ὅτι 'δὲν δικαιοῦμαι 'να ζῶ, ἐφ' ὅσον 'δέν μοι ἐπιτρέψουσι τοῦτο οἱ πλούσιοι; . . . Οὕτως, ὅπως καταλήξωμεν εἰς ἓν συμπέρασμα, οὐχὶ μόνον ἡ φύσις ὑπάρχει πρόθυμος 'να παρέχῃ ἀπεριορίστως τροφὴν εἰς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἔτι κατ' ἰδίαν ἄνθρωπος, ἐν ὅσῳ 'δὲν μένει ἐκτὸς τοῦ περὶ ἀνακυκλήσεως τῆς ὕλης νόμου, ἔχει τὴν δύναμιν 'να παράγῃ, τοὐλάχιστον τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀναγκαιούσης αὐτῷ τροφῆς, ἀνεξαρτήτως τῆς σχέσεως αὐτοῦ μετὰ τῶν ζώων, τῶν ἄλλων γενῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργηθέντων. Ἔχει τὴν δύναμιν ταύτην, διότι μετέχει καὶ αὐτὸς τῆς γενικῆς παραγωγικῆς δυνάμεως, ἥτις καὶ μόνη κυριεύει καὶ ἐξ ἧς πᾶς πλοῦτος ἐκπηγάζει. Εἶναι παραγωγεὺς τῆς ἰδίας αὐτοῦ τροφῆς, συντρεχούσης πρὸς τοῦτο τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῆς φύσεως· τοιοῦτος δὲ ὑπάρχει ὡς ἐκ τῆς θείας ἐκείνης δυνάμεως τῆς γηΐνης ὕλης, ἀφ' ἧς ὁ τῆς ζωῆς κύριος ἐξήγαγεν, ἢ μᾶλλον ἐξακολουθεῖ αἰωνίως ἐξάγων πάντα τὰ ὄντα. Εἶναι παραγωγεύς, ἐπιλέγω, ὁ ἄνθρωπος, διότι εἶναι καὶ καταναλωτής· ἡ δὲ παραγωγικὴ αὕτη δύναμις ἀσφαλίζει τὸ πρὸς κατανάλωσιν αὐτοῦ δικαίωμα.»

Ἰδοὺ ὁποία τις ἡ θεωρία τῆς ἀνακυκλήσεως. Ἀποφεύγομεν 'να εἴπωμεν ἂν οἱ ὄπισθεν αὐτῆς ὀχυρωθέντες καὶ πολεμήσαντες ἠδυνήθησαν 'να κλονίσωσι καὶ κρημνίσωσι τὸ τοῦ Μάλθου κατασκεύασμα. Ἀρκούμεθα μόνον λέγοντες ὅτι καὶ ἡ θεωρία τοῦ Μάλθου καὶ ἡ θεωρία τῆς ἀνακυκλήσεως ἐμπεριέχουσιν ἀμφότεραι μερίδα ἀληθείας· διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐδεμία ἰδέα, οὐδεμία θεωρία δύναται 'να θεωρηθῇ ὡς ἐστερημένη ὅλως κόκκου ἀληθείας, ὅπως καὶ 'δὲν δύναται 'να ὑπάρξῃ ἐπὶ τῆς γῆς χῶρος, ἀπολύτως ἀέρος κενός· μόνος δὲ ἐκεῖνος ἀκούεται καὶ πιστεύεται, ὅστις τὰς περισσοτέρας λέγει ἀληθείας, ἢ μᾶλλον, ἐνίοτε, ὅστις τοὺς περισσοτέρους ἐπιτυγχάνει νὰ καταπείσῃ ὅτι ἀληθῆ λέγει. Ἀποφεύγομεν, λέγομεν, ἵνα ἐξετάσωμεν τοῦτο, διότι ἐν τῇ Ἀνατολῇ, παρ' ἡμῖν δολονότι, τοιαῦται θεωρίαι καὶ ἰδέαι δύνανται μὲν εὐαρέστως 'να ἀκούωνται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ 'να προκαλῶσι σκέψεις καὶ μελέτας ἐπ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ διότι ἄλλως ὁ τοῦτο πράττων ἐφ' ᾧ μὴ δεῖ φωράται καταδαπανώμενος. Εὐτυχῶς (ἆρά γε; . . .) οὔτε γῆν ἐξηντλημένην ἐκ τῆς πολλῆς καλλιεργείας ἔχομεν, οὔτε πληθυσμὸν τοσοῦτον, ὥστε δύσκολος 'να ὑπάρχῃ ἡ ἀνεύρεσις τῆς τροφῆς. Τοὐναντίον ἡ χώρα ἡμῶν, εἴ περ καὶ πᾶσα ἄλλη τῆς Εὐρώπης, δύναται 'να διακριθῇ ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ αὐτῆς εὐφορίᾳ καὶ γονιμότητι· οἱ δὲ ἐπ' αὐτῆς κατοικοῦντες, τρὶς καὶ τετράκις ἄλλοι τόσοι ἐὰν καταστῶσι, πάλιν 'δὲν θὰ ἐξαρκῶσι πρὸς κατανάλωσιν πάντων τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως δαψιλῶς παρεχομένων δώρων. Οὐδεμίαν ἄρα ἔχομεν χρείαν διδασκαλίας Μάλθου καὶ θεωρίας ἀνακυκλήσεως. Ἐὰν δὲ ἐνιαχοῦ βλέπωμεν πολλοὺς πολλάκις πάσχοντας κακῶς καὶ τὰ τοῦ βίου ἀναγκαῖα δυσκόλως ποριζομένους, τούτου τὰ αἴτια ἄλλα καὶ διάφορα, ἰδίαν καὶ μακροτάτην ἀπαιτοῦντα τὴν μελέτην καὶ ἀναγραφήν.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1882.

Ἰω. Κιπουριδης, δ. ν.

SISMANOGLIO MEGARO

Γ΄.

ΔΟΣ ΜΟΙ ΠΑ ΣΤΩ ΚΑΙ ΤΑΝ ΓΑΝ ΚΙΝΗΣΩ.

Γνωστὸν ὅτι ὁ ἔξοχος τῆς ἀρχαιότητος γεωμέτρης Ἀρχιμήδης ἐξήγαγεν ὡς συμπέρασμα τῆς θεωρίας τοῦ μοχλοῦ, ἣν πρῶτος ἀνεκάλυψεν, ὅτι θὰ ἠδύνατο διὰ μοχλοῦ νὰ ἀνασηκώσῃ τὴν Γῆν ἐὰν τῷ ἐδίδετο ὑπομόχλιον. Ὁ μέγας ἀνὴρ δὲν ἐσκέφθη νὰ ὑπολογίσῃ τὸ μῆκος τοῦ μοχλοῦ του οὐδὲ τὴν ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασιν τοῦ ὑπομοχλίου ὅπερ ἐζήτει.

Ἂς φαντασθῶμεν ὅτι ἐδίδετο εἰς τὸν Ἀρχιμήδην ὑπομόχλιον ἰσχυρὸν ἕνα ἀνθέξῃ εἰς ἀναμόχλευσιν τῆς Γῆς καὶ ὅτι τοῦτο ἐτίθετο εἰς ἐλαχίστην ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασιν, π. χ. εἰς τὴν ἀπόστασιν τοῦ ἑνὸς μέτρου, καὶ ἂς ὑπολογίσωμεν τὸ μῆκος τοῦ μοχλοῦ, ὅπερ ὁ Ἀρχιμήδης ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ ὅπως κατ' ἐλάχιστον ἀνασηκώσῃ τὴν Γῆν[1].

Πρὸς τοῦτο πρέπει κατὰ πρῶτον νὰ ὑπολογίσωμεν τὸ βάρος τῆς Γῆς γνωρίζοντες τὴν ἀκτῖνα αὐτῆς καὶ τὸ μέσον εἰδικὸν βάρος τῶν

[1] Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως σημειοῦμεν ὅτι ὑποθέτομεν ὡς ἀληθὲς καθ' ὅλην τὴν σειρὰν τοῦ παρόντος ὑπολογισμοῦ, ὅτι (ὡς καὶ ὁ Ἀρχιμήδης φαίνεται παραδεχόμενος) ἡ βαρύτης καὶ πέραν τῆς Γῆς ἐνεργεῖ κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους καθ' οὓς καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὅτι σῶμα ἀπομακρυνόμενον εἰς ἄπειρον ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασιν θὰ ἐξακολουθήσῃ διατηροῦν τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εἶχε βάρος. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, εἶνε λελανθασμένη.

ἀποτελούντων τὴν Γῆν σωμάτων καὶ, ἀφοῦ ζυγίσωμεν τὴν Γῆν νὰ συγκρίνωμεν τὸ βάρος αὐτῆς πρὸς τὸ βάρος ἀνθρώπου κινήσοντος αὐτήν, τοῦ Ἀρχιμήδους, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸ βάρος τοῦ μοχλοῦ, ἀλλὰ θεωροῦντες αὐτὸν ὡς μαθηματικὴν γραμμὴν ἀβαρῆ.

Ἡ ἀκτὶς τῆς Γῆς ἰσοῦται πρὸς 6,300 χιλιάμετρα περίπου[1]. Εὐκόλως ὑπολογίζομεν τὸν ὄγκον τῆς γηίνου σφαίρας διὰ τοῦ γεωμετρικοῦ τύπου. Ὄγκος σφαίρας $\frac{4}{3}\ \pi\ P^3$ (ἔνθα π παριστᾷ τὸν λόγον τῆς περιφερείας πρὸς τὴν διάμετρον [$=3,14$] καὶ P τὴν ἀκτῖνα τῆς Γης). Οὕτως ὁ ὄγκος τῆς Γῆς εὑρίσκεται ἴσος πρὸς $\frac{\times 3,14 \times 6,300,000^3}{3} = 1,046,863,440,000$ δισεκατομ. κυβικῶν μέτρων·

Τὸ μέσον εἰδικὸν βάρος τῆς Γῆς ἰσοῦται πρὸς 5,48 ἢ διὰ τὸ ἁπλούστερον 5,5. Ἡ σύγκρισις τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς Γῆς, ὡς καὶ πάντων τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν, γίνεται πρὸς τὸ βάρος ἴσου ὄγκου ὕδατος θερμοκρασίας 4° Ἑ.Θ. Ὅθεν ἓν κυβικὸν μέτρον Γῆς ζυγίζει 5,5 κυβικῶν μέτρων ὕδατος. Ἓν κυβικὸν μέτρον ὕδατος ζυγίζει ἕνα τόνον γαλλικὸν, ἤτοι χιλίας λίτρας· ὅθεν ἓν κυβικὸν μέτρον Γῆς ζυγίζει 5,5 τοῦ τόνου. Τὸ βάρος λοιπὸν ὁλοκλήρου τῆς Γῆς ἰσοῦται πρὸς 5,757,748,920,000 δισεκατομμύρια τόνων, ὅπερ διὰ συντομίαν παριστῶμεν διὰ τοῦ B.

Ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς ἰσορροπίας τοῦ μοχλοῦ γνωρίζομεν ὅτι τὰ βάρη τὰ ἀναρτώμενα εἰς ἑκάτερον τῶν βραχιόνων μοχλοῦ ἰσορροποῦντος εἶνε ἀντιστρόφως ἀνάλογα τῶν οἰκείων μοχλοβραχιόνων. Εἶνε γνωστὸν εἰς ἡμᾶς, διὰ τοῦ ἄνω εἰρημένου ὑπολογισμοῦ, τὸ βάρος τῆς Γῆς, ἐτέθη τὸ μῆκος τοῦ πρὸς τὴν Γῆν μοχλοβραχίονος τοῦ Ἀρχιμηδείου μοχλοῦ ἴσον πρὸς ἓν μέτρον, λαμβάνομεν τὸ βάρος τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἤθελεν ἐργασθῇ ὡς δύναμις, ἴσον πρὸς 80 λίτρας ἤτοι πρὸς 0,080 τοῦ τόνου. Δι' ἁπλουστάτης ἀναλογίας (B : 0,080=X : 1) λαμβάνομεν τὸ μῆκος τοῦ μοχλοβραχίονος τῆς δυ-

[1] Σημειοῦμεν διὰ τὸ ἀκριβέστερον ὅτι ἡ ἀκτὶς τῆς Γῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς 6,366 χιλιάμετρα.

SISMANOGLIO MEGARO

νάμεως $X = \frac{B}{0,080} = \frac{5,757,748,920,000,000,000,000}{0,080} = 71,971,861,500$

δισεκατομμύρια χιλιαμέτρων ἤτοι 17,992,965 τρισεκατομμύρια λευγῶν ἐκ 4,000 μέτρων ἑκάστης.

Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσωμεν καταληπτοτέραν τὴν ἀπόστασιν ταύτην διά τινων συγκρίσεων.

Τὸ μῆκος τοῦ Ἀρχιμηδείου μοχλοῦ ἰσοῦται πρὸς 187 τρισεκατομμύρια φορὰς τὴν ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασιν τῆς Σελήνης[1], πρὸς 470 δισεκατομμύρια φορὰς τὴν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν τῆς Γῆς[2], πρὸς 90 δισεκατομμύρια φορὰς τὴν ἀπόστασιν τοῦ Διός, ἀπὸ τοῦ Ἡλίου[3] καὶ τέλος πρὸς 16 δισεκατομμύρια φορὰς τὴν ἀπόστασιν

[1] Ἕνεκα τῆς ἐλλειψοειδοῦς τροχιᾶς τοῦ δορυφόρου τῆς Γῆς, ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασις τῆς Σελήνης εἶνε 101,375 λεῦγαι κατὰ τὸ ἀ π ό γ ε ι ο ν σημεῖον τῆς σεληνιακῆς τροχιᾶς καὶ 90,825 λεῦγαι κατὰ τὸ π ε ρ ί γ ε ι ο ν. Ἐπομένως ἡ μέση ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασις τῆς Σελήνης εἶνε 96,100 λεῦγαι. Αἱ ἀποστάσεις μετροῦνται ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Σελήνης μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Γῆς.

[2] Ἡ Γῆ κατὰ τὸ π ε ρ ι ή λ ι ο ν αὐτῆς σημεῖον εὑρίσκεται εἰς ἀπόστασιν 36,425,000 λευγῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, κατὰ τὸ ἀ φ ή λ ι ο ν εἰς ἀπόστασιν 37,950,000 λευγῶν, ἐπομένως ἡ μέση αὐτῆς ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἰσοδυναμεῖ πρὸς 37,062,000 λευγῶν. Ἡ περὶ τὸν Ἥλιον τροχιὰ αὐτῆς ἔχει μῆκος 232,500,000 λευγῶν, ἐπομένως ἡ ὡριαία τῆς Γῆς ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτῆς ταχύτης ἰσοῦται πρὸς 26,500 λεύγας, ἤτοι διατρέχει 442 λεύγας κατὰ 1′ ἢ 29,450 μέτρα εἰς 1″. Ἡ ταχύτης αὕτη εἶνε μεταβλητὴ ὡς ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀποστάσεως τῆς Γῆς· διὰ τοῦτο ἰσοδυναμεῖ πρὸς 28,900 μέτρα κατὰ 1″ διὰ τὴν 19ην ἰουνίου (ἀ φ ή λ ι ο ν) καὶ πρὸς 30,000 μέτρα κατὰ 1″ διὰ τὴν 20ὴν δεκεμβρίου (π ε ρ ι ή λ ι ο ν).

[3] Ἡ π ε ρ ι ή λ ι ο ς ἀπόστασις τοῦ Διὸς εἶνε 183,000,000 λευγῶν, ἡ ἀ φ ή λ ι ο ς 201,750,000 λευγῶν, ἐπομένως ἡ μέση τοῦ Διὸς ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασις εἶνε 192,500,000 λεῦγαι.—Διανύει τὴν περὶ τὸν Ἥλιον ἐλλειψοειδῆ τροχιὰν αὐτοῦ εἰς 11 ἔτη, 10 μῆνας καὶ 17 ἡμέρας, ἤτοι εἰς 4,332 γηΐνους ἡμέρας. — Ἀπὸ τῆς 31ης αὐγούστου 1879 ἐπὶ 399 ἡμέρας εὑρίσκεται εἰς ἀ ν τ ί θ ε σ ι ν

τοῦ ἀπωτάτου γνωστοῦ πλανήτου Ποσειδῶνος[1] ἀπὸ τοῦ Ἡλίου.

Ἂς φαντασθῶμεν ἤδη ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης, μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐν λόγῳ μοχλοῦ, στηρίξας τὸ ἓν τῶν ἄκρων αὐτοῦ εἰς τὴν Γῆν ἐβάδιζε πρὸς τὸ ἕτερον ὅπως διὰ τοῦ ἰδίου του βάρους ἀνασηκώσῃ τὴν Γῆν. Πόσον χρόνον θὰ ἐβάδιζεν; — Ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης ἐβάδιζε νυχθημερὸν διανύων 5 χιλιάμετρα καθ' ὥραν ἤτοι 120 χιλιάμετρα καθ' ἡμέραν. Διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ μοχλοῦ του θὰ ἐχρειάζετο 1,640 τρισεκατομμύρια ἐτῶν.

Σιδηρόδρομος διανύων 50 χιλιάμετρα καθ' ὥραν, θὰ ἐχρειάζετο 164 δισεκατομμύρια χιλιετηρίδων ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ ἕτερον τοῦ μοχλοῦ ἄκρον.

Τέλος τὸ φῶς (διανύον 77,000 λευγῶν εἰς 1″), ὅπως διατρέξῃ τὴν ἀπόστασιν ταύτην θὰ ἐχρειάζετο 7,400,000 ἔτη ἤτοι 336,000 φορὰς τὸν χρόνον τὸν ὁποῖον χρειάζεται ὅπως διανύσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ Σειρίου μέχρις ἡμῶν ἀπόστασιν.

Ὑποθέσωμεν τέλος ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης, διανύσας τὸ μῆκος τοῦ πελωρίου μοχλοῦ του, ἔφθασεν ἀσθμαίνων εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ. Ἤδη τὸ βάρος του ἰσορροπεῖ πρὸς τὸ τῆς Γῆς. Ἐὰν ὀλίγον ἔτι κινηθῇ, ἡ πλάστιγξ θὰ κλίνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἡ Γῆ θὰ σεισθῇ. Ἀλλὰ ποῖον φοβερὸν διάστημα θὰ διανύσῃ ὁ Ἀρχιμήδης ὅπως διαγράψας τόξον 1″ τῆς πελωρίας περιφερείας του, κινήσῃ τὴν Γῆν κατὰ τόξον 1″ τῆς περιφερείας τοῦ ἑνὸς μέτρου; — Ἐνῷ ἡ Γῆ δὲν θὰ ἐκινεῖτο ἢ κατὰ ὀλιγώτερον τῶν 0,000,005 τοῦ μέτρου, ὁ Ἀρχιμήδης θὰ διή-

πρὸς τὸν Ἥλιον, θὰ εὑρίσκεται δὲ εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἥλιον θέσιν μέχρι τῆς 6ης δεκεμβρίου 1882.

[1] Ὁ πλανήτης οὗτος ἀνεκαλύφθη διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ Ο ὐ ρ α ν ο ῦ τῷ 1846 ὑπὸ τοῦ μαθηματικοῦ Le Verrier ὅστις ἀνήγγειλε τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τῇ 19ῃ αὐγούστου 1846.— Παρετηρήθη διὰ τηλεσκοπίου κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Galle ἐν Βερολίνῳ τῇ 11ῃ σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.— Κατὰ τὰς τελευταίας παρατηρήσεις, ἡ ἀπόστασις τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἰσοῦται πρὸς 30,055 φορὰς τὴν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν τῆς Γῆς, ἤτοι ἰσοδυναμεῖ πρὸς λεύγας 1,112,000,000.— Τὸ ἔτος αὐτοῦ διαρκεῖ 60,151 γηΐνους ἡμέρας.

SISMANOGLIO

νυε διάστημα 87,180 δισεκατομμυρίων λευγῶν ἤτοι 435,000 φορὰς τὴν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν τοῦ Διός.

Ἕκαστον λοιπὸν τῶν δευτέρων λεπτῶν τῆς περιφερείας τῆς γραφομένης δι' ἀκτῖνος ἴσης πρὸς τὸ μῆκος τοῦ ἀρχιμηδείου μοχλοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς μῆκος ὑπερβαῖνον τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀπόστασιν τοῦ πολικοῦ ἀστέρος! . . . . .

Πλ. Γ. Βλασαμακης.

Δ'.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ.

Ἐκ τῶν ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων, ὧν αἱ εὐεργετικαὶ ἀκτῖνες διεισδύσασαι καὶ ὑπὸ τὰς ταπεινοτέρας στέγας, διέχυσαν τὸ ἄπλετον φῶς τῶν ὄντως θεοπαρόχων εὐεργεσιῶν, αἱ τὰ μάλιστα συνεργήσασαι πρὸς τὴν κοινὴν εὐημερίαν ἀναμφηρίστως εἶνε ἐκεῖναι ὅσαι, παρέχουσαι ἰσχυρότερα τὰ μέσα τῆς ἐνεργείας, σμικρύνουσιν ἀφ' ἑτέρου τοὺς κόπους, οὓς ἀπαιτεῖ ἡ κατεργασία τῶν διὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν ἀναγκαιούντων ὑλικῶν ἀντικειμένων [1].

Ἀπέχομεν ἐνταῦθα τοῦ νὰ ἐγκωμιάσωμεν τὰ ἔξοχα ἐκεῖνα πνεύματα, ὅσα διὰ τῆς μεγαλοφυΐας των δυνατὸν εἰπεῖν ἀπετελείωσαν πᾶν ὅ,τι κατέλιπεν ἡμιτελὲς ἡ χεὶρ τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ καταδείξωμεν τὰ ἐξ αὐτῶν προσγινόμενα ἀγαθά, καθὸ προτιθέμενοι ἁπλῶς ν' ἀπαριθμήσωμεν ὅσον ἔνεστι συντόμως καὶ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν κατατάξωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἐξοχωτέρων ἐφευρετῶν, σὺν τῇ ἀνελίξει τῶν ἐπιφανεστέρων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων.

Ἀνασκαλεύων τις τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἐφευρέσεων ἀνευρίσκει ὅτι τινὲς αὐτῶν ἦσαν μὲν γνωσταὶ καὶ παρ' ἀρχαίοις, δὲν ἠδύναντο ὅμως καὶ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὑποδείγματα ἐπιδεκτικὰ ἐντελε-

[1] Ὁ χρόνος, λέγει ὁ Β. Φραγκλῖνος, εἶνε τὸ ὕφασμα ἐξ οὗ κατεσκευάσθη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις καθίσταται τοσούτῳ μακροτέρα, ὅσῳ οἷδέ τις ἐξοικονομῆσαι τὸν χρόνον. Β. Ν. σ. 180.

στέρας διὰ τὸ μέλλον ἀναπτύξεως, διά τε τὰς προληπτικὰς ἰδέας τῶν τότε θεωρούντων τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὰ τοιαῦτα ἔργα ὡς δούλους, τὰ δὲ ἐπ' αὐτῶν κατορθούμενα δουλοπρεπῆ (καθὰ καὶ ὁ θεῖος Πλάτων ἀποκαλῶν Ἀρχύταν τὸν Ταραντῖνον εὑρετὴν τῆς ἕ λ ι κ ο ς καὶ τοῦ π ο λ υ σ π ά σ τ ο υ (mouffle) κατηγορεῖ αὐτοῦ διὰ τοῦτο, ὡς διαφθορέως τῆς γεωμετρίας, ἣν ἐζήτησεν οὕτω νὰ ὑποβιβάσῃ ὡς δούλην ἐφαρμόζων αὐτὴν ἐν βαναύσοις ἔργοις), καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας αὐτῶν πρὸς καλλιέργειαν τῶν πλείστων βιομηχανικῶν μέσων ἄτινα ἔμενον στάσιμα ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῶν καταστάσει.

Καὶ δικαίως, καθότι ἦν ἀδύνατον νὰ ἐρευνηθῶσιν αἱ μυστηριώδεις τῆς φύσεως δυνάμεις ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἥ τε ἐπιστήμη ἦτο εἰσέτι ἀτελής, ὀλίγιστοι δὲ καὶ προνομιοῦχοι ἦσαν οἱ μετέχοντες αὐτῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν τελευταίων πρωτίστην κατέχει θέσιν ὁ Ἀρχιμήδης, ζήσας ἐν Σικελίᾳ περὶ τὸ 287 ἔτος π. Χ. καὶ ὅστις εἰς τοιοῦτον εἶχε φθάσει τόλμης ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης ὥστε ἐξεφώνησε τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον ὅρον: δ ὸ ς μ ο ι π ᾶ σ τ ῶ κ α ὶ τ ὰ ν γ ᾶ ν κ ι ν ή σ ω.

Ἡ ἀληθὴς καταγωγὴ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι καὶ πηγὴ τῶν ἀνυσιμωτέρων ἐφευρέσεων, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 16ου αἰῶνος, ὁπότε εὑρέθη πρακτική τις μέθοδος, καὶ ἐγνώρισεν ὁ ἄνθρωπος τὴν δύναμιν καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, τῶν ἀστέρων, τῶν οὐρανῶν καὶ πάντων τῶν περιστοιχούντων ἡμᾶς σωμάτων. Ἀλλ' ἰδοὺ περὶ αὐτῶν τί λέγει ὁ B. Descharm.: Ἡ θεολογικὴ φιλοσοφία ἐξέλιπεν, αἱ δὲ ἐνέργειαι τοῦ πυρὸς μετὰ τοῦ ὕδατος, συνδυαζόμεναι ὑπὸ τὸν σωλῆνα τῆς ἀτμομηχανῆς, παρήγαγον τὰ καταπληκτικὰ ἐκεῖνα μηχανήματα, ὅσα ἐξασφαλίζουσι καὶ εἰς τὰ μικρότερα τῶν νεωτέρων ἐθνῶν μέσα προαγωγῆς, ἰσχυρότερα τῶν ὅσων ἔσχε ποτὲ αὐτοκρατορία τῶν Καισάρων [1].

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἔξοχά τινα πνεύματα ἀπεπειράθησαν ἐν τῷ μεσαίωνι νὰ ἐπεκτείνωσι τὸν κύκλον τῶν γνώσεων αὐτῶν, στενῶς ἄχρι τοῦδε περιωρισμένον, ὧν εἷς καὶ ὁ μοναχὸς Γερβέρτος βραδύτερον δὲ Πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Συλβέστριος Β' καὶ ἄλλοι τινὲς εὐάριθμοι, ὅσοι κατηγορηθέντες ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, κατεδιώχθησαν ὡς μάγοι διανοηθέντες νὰ ὠφελήσωσι τὸν κόσμον, ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν παραδόσεων, τῶν εἰσαχθεισῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τῶν Ἀράβων, κατεχόντων ἤδη τὰ Ἀριστοτέλεια δόγματα ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν γραφομένων αὐτοῦ σχόλια, ἅτινα ἐπεῖχον τότε θέσιν ἐπιστήμης.

[1] B. N. σ. 43.

Εἰς τὰς προλήψεις τῶν ἀρχαίων προσετέθησαν καὶ αἱ τοῦ τότε καιροῦ, ὧν ἄνευ κατὰ πολὺ ἐνωρίτερον, θὰ διηύγαζον τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν· καὶ ἴσως σήμερον θὰ εἴχομεν ἐντελεστέραν αὐτῶν ἀνάπτυξιν πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ βεβαίως ἐπιφυλάσσεται τοῖς αἰῶνάς τινας μεταγενεσέροις ἡμῶν.

Γνωσταὶ δὲ ἐξ ἄλλου αἱ ἀμοιβαὶ ὅσαι ἐπεφυλάσσοντο εἰς τοὺς πρωτομάρτυρας οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐπιστήμης. Ἄλλοι μὲν αὐτῶν ὑπερόριοι γενόμενοι ἀπέθανον λιμώττοντες, ἄλλοι δὲ καταδιωχθέντες ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα, πολλοὶ δὲ μετὰ τὰς ἄνω δοκιμασίας εὗρον καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον ὡς ὁ Γαλιλαῖος, ἐξαιρέσει τινῶν διεκφυγόντων τὴν οἰονεὶ ἀμοιβὴν ταύτην τῶν ἀτρύτων αὐτῶν μόχθων ὑπὲρ τῶν ὁμοίων των.

Ἤδη εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν προϊόντων τῆς ἐπιστήμης ἀναφέροντες τὰς γενομένας ἐφευρέσεις ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς, θέλομεν ἀναφέρει συγχρόνως καὶ τὰ ὀνόματα τῆς πλειάδος ἐκείνης τῶν ἐξοχωτέρων καὶ ἀκαμάτων ἐργατῶν, οἵτινες, θελήσαντες νὰ ὑποτάξωσι τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως ὑπὸ τὴν ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπήλλαξαν αὐτὸν ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν προαιωνίων προλήψεων καὶ τῷ ἐχορήγησαν τὴν εὐδαιμονίαν.

Κατὰ τὸ 1800 ἔτος ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπῆρχον γνωστά: ἡ καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν, τῶν κήπων καὶ τῆς ἀμπέλου, ὁπότε ἐφευρέθη ἡ τ ρ ί β ο λ ο ς, τὸ δ ρ έ π α ν ο ν, ἡ κατασκευὴ τοῦ ἐλαίου, τοῦ ἄρτου, καὶ ἡ ἕψησις τοῦ κρέατος.

Ἑκατὸν δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἤτοι τῷ 1900 ἐγνώσθη ἡ τέχνη τοῦ νήθειν, τοῦ ὑφαίνειν, καὶ ἡ πορφυροβαφική. Ἡ ἐξόρυξις τῶν μεταλλείων καὶ ἡ τέχνη τοῦ κατεργάζεσθαι τὰ μέταλλα ἤρξαντο τῷ 2000. Καὶ τῷ 2100 ἐγένετο γνωστὴ ἡ χείρισις τῶν ὅπλων. Τὰ μεταλλικὰ κάτοπτρα καὶ οἱ χαρακτῆρες πρὸς γραφὴν ἐτέθησαν ἐν ἐνεργείᾳ τῷ 2200. Ἡ θαλασσοπορία ἐγνώσθη τῷ 2300. Τὸ δὲ Ἡλιακὸν ἔτος ἐσχηματίσθη τῷ 2400. Αἱ πόλεις ἐφρουρήθησαν τῷ 2620.

Πεντακόσια δὲ ὀγδοήκοντα ἔτη μετὰ ταῦτα ἤτοι τῷ 3,200 ἐφευρέθη ὁ μαγνήτης, καὶ τὸ 3,266 ἤρχισαν αἱ ναυμαχίαι. Τῷ δὲ

SISMANOGLIO MEGARO

3,370 ἐγένετο ἡ πρώτη ὑπολογισθεῖσα ἔκλειψις σελήνης. Ἑβδομήκοντα δὲ ἔτη βραδύτερον ἤτοι τὸ 3,440 ἐχρησιμοποιήθησαν οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες, καθιδρύθησαν ἐν Περσίᾳ τὰ ταχυδρομεῖα καὶ ἤρξατο ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ ἐλαίας ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις τῆς Γαλατίας. Τὸ 3,500 ἤρχισαν αἱ καταμετρήσεις τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Οἱ φανοί, αἱ ἀντλίαι καὶ τὰ ὑδραυλικὰ ὡρολόγια ἐχρησιμοποιήθησαν τῷ 3,700, ὁπότε ἔζη καὶ ὁ Ἀρχιμήδης.

Πεντακόσια δὲ ἔτη μετὰ Χριστὸν εἰσήχθησαν ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τῶν Ἀράβων οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοί, ὡς καὶ ὁ ἐκ βάμβακος εἰσέτι κατασκευαζόμενος χάρτης 200 ἔτη βραδύτερον.

Τοῦ χάρτου τούτου, ὃν οἱ Ἄραβες παρέλαβον παρὰ τῶν Σινῶν, ἡ ἐκ ρακῶν κατασκευὴ ἤρξατο ἐν μὲν Γαλλίᾳ τῷ 1312, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ τῷ 1388.

Ἡ χρῆσις τῶν ὑάλων, ἥτις δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ μία τῶν ὠφελιμωτέρων ἐφευρέσεων, εἰσήχθη καὶ αὕτη ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν Εὐρώπῃ τῷ 1204, πρῶτος δὲ ἐφαρμόσας τὴν κυρτότητα αὐτῶν εἶνε ὁ Ἄγγλος μοναχὸς Ροζὲν Βακόν, ἐπονομασθεὶς θαυμάσιος ἰατρός. Οὗτος ἐπίσης πρῶτος ἐσχημάτισεν ἰδέαν περὶ διόπτρων, περὶ νόμων ὀπτικῆς, περὶ τοῦ τηλεσκοπίου καὶ τοῦ μικροσκοπίου, ἅτινα πάντα ἐπραγματοποιήθησαν βραδύτερον. Χρῆσις δὲ τοῦ τηλεσκοπίου ἐγένετο περὶ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος, ὁπότε ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ὁλλανδοῦ Herschell ὁ πλανήτης Οὐρανός.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυρίτιδος ἀποδίδεται ὡσαύτως εἰς τὸν Ροζὲν Βακόν, γεννηθέντα τῷ 1214 εἰς Slechester τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀποθανόντα περὶ τὸ 1292.

Ἡ δὲ χρῆσις τῆς πυξίδος εἰσαχθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὰς Σταυροφορίας, ἤτοι τῷ 1303, ὑπὸ τῶν Ἀράβων, διδαχθέντων καὶ τούτων πάλιν ὑπὸ τῶν Σινῶν, κατ' ἄλλους δὲ ἐφευρεθεῖσα ὑπό τινος Ἰταλοῦ Φλαυΐου Τζόγια, δὲν περιωρίσθη εἰς τὰς ναυτικὰς μόνον ἀνάγκας, ἀλλ' ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ μεταλλεῖα, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐργασίας πρὸς διάτρησιν σηράγγων.

Ὁ Γουτεμβέργιος ἀναφέρεται ὡς πρῶτος ἐφευρετὴς τῆς τυπογραφίας, γεννηθεὶς ἐν Στρασβούργῳ τῷ 1398, συνεργασθεὶς δὲ μετὰ τοῦ χρυσοχόου Φάουστ καὶ τοῦ Schoeffer ἤγαγεν εἰς φῶς τῷ 1435 τὴν πολυτιμοτέραν τῶν ἐφευρέσεων, καθότι ἐθεωρήθη καὶ θεωρεῖται νῦν ἔτι αὕτη ἡ κρηπὶς πασῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱονεὶ ἡ ψυχὴ τῆς προόδου.

Πρῶτον ἐκτυπωθὲν βιβλίον ἑλληνικὸν εἶνε ἡ γραμματικὴ τοῦ Κ. Λασκάρεως τῷ 1483 ἐν Σικελίᾳ[1].

Τῷ 1486 ἐγένετο ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Βαρθολομαίου Διάζου ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς καλῆς ἐλπίδος, τῷ δὲ 1492 ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου καὶ ἀκολούθως τῷ 1498 ἡ ὑπὸ τοῦ εὐτόλμου Βάσκο Δεγάμα ἀνακάλυψις τῆς κατὰ θάλασσαν πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας ἀγούσης.

Πασίφικος καὶ Γέρβερ ἀναφέρονται ὡς πρῶτοι ἐφευρεταὶ τοῦ ὡρολογίου κατὰ τὸ 1500, ὀγδοήκοντα δὲ ἔτη μετὰ ταῦτα ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἐκκρεμοῦς, περὶ ἧς πρῶτος συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὁ Γαλιλαῖος, ἐτελειοποίησε δὲ αὐτὸ ὁ ἐκ Χάγης Χριστιανὸς Huyghens, γεννηθεὶς τῷ 1629.

Τὰ διόπτρα ἐτέθησαν ἐν χρήσει τῷ 1593 καὶ τὸ μικροσκόπιον τῷ 1610, ἀμφότερα ἐπινοηθέντα, ὡς προερρέθη, ὑπὸ τοῦ Ροζὲν Βακόν, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου.

Πρώτην περὶ θερμομέτρων ἰδέαν ἔσχεν ὁ σοφὸς Ὁλλανδὸς Κ. Δουββέλ, ἀποθανὼν τῷ 1634, ἀκολούθως δὲ ἐπραγματοποιήθη αὕτη κατὰ διάφορα συστήματα ὑπὸ τῶν ἑξῆς: τοῦ Γάλλου Ρεομίρου, τοῦ Σουηδοῦ Κελσίου καὶ τοῦ Ἄγγλου Fahrenheit.

Τὸ βαρόμετρον προετοιμασθὲν ὑπὸ τοῦ Τορρικέλη, μαθητοῦ τοῦ Γαλιλαίου, καὶ τοῦ Β. Πασκὰλ τῷ 1643, ἐτελειοποιήθη ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ τελευταίου Περιὲ ἐκ Γαλλίας, γεννηθέντος τῷ 1722.

Πρῶτος ἀσχοληθεὶς πρὸς εὕρεσιν τῶν νόμων τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀναφέρεται ὁ ἰατρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ, ὀνόματι Γουλιέλμος Γίλβερτ, ἀποθανὼν τῷ 1603. Μετὰ τοῦτον ἔρχεται ὁ Γερινὲ, ἐφευρὼν τὴν πρώτην ἠλεκτρικὴν μηχανὴν, ἣν σπουδαίως ἐβελτίωσε κατόπιν ὁ Ἀμερικανὸς Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, ὅστις καλεῖται καὶ ἐφευρετὴς τοῦ ἀλεξικεραύνου, γεννηθεὶς τῷ 1706 ἐν Βοστώνῃ.

[1] Ἡ γραμματικὴ αὕτη εὑρισκομένη κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ὑπὸ τὴν κυριότητά μου, παρέχεται προθύμως τῷ βουλομένῳ περιεργάζεσθαι αὐτήν.

SISMANOGLIO MEGARO

Μεγάλας καὶ περιφανεῖς ἐπήνεγκεν ὁ ἀνὴρ οὗτος βελτιώσεις εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ἀσχοληθεὶς ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀπέθανε δὲ τὸ 84ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Τέλος τῷ 1800 ὁ Βόλτας ἐσχημάτισε τὴν φερώνυμον αὐτοῦ στήλην, ἥτις ἐχρησίμευσε βραδύτερον ὡς βάσις τῶν ἐρευνῶν ἐπί τε τοῦ ἐναερίου τηλεγράφου, ὡς καὶ πάσης ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ στηριζομένης ἀνακαλύψεως.

Καὶ ἡ περὶ τηλεσκοπίου ἀρχικὴ ἰδέα ἀποδίδεται τῷ Γαλιλαίῳ, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ἤρξατο τῷ 1723.

Ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἀεροστάτων ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Ἰωσὴφ καὶ Στέφανον Μογκολφιέρους. Πρῶται δὲ δοκιμαὶ ἐγένοντο εἰς τὸ ἐν Παρισίοις πεδίον τοῦ Ἄρεως τὴν 27ην αὐγούστου 1783.

Τὴν ἰδέαν τῆς δι' ἠλεκτρισμοῦ εἰς ἀποστάσεις μεταβιβάσεως σημείων πρῶτος συνέλαβεν ὁ σοφὸς ἐκ Γενεύης Λοσὰζ τῷ 1774, ἐπενοήσας καὶ τὴν χρῆσιν τῶν 24 συρμάτων ἴσων τῷ ἀλφαβήτῳ. Αἱ ὑπὸ τούτου γενόμεναι πρῶται δοκιμαί, ἐπαισθητῶς δὲ ἀκολούθως βελτιωθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Γάλλου Φραγκίσκου Ἀραγὼ, ἐτελειοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Νέας Ὑόρκης Hughes, ὅστις ἔθετο εἰς χρῆσιν καὶ τὴν ἀπ' εὐθείας ἐκτύπωσιν τοῦ τηλεγραφήματος τῷ 1840. Βραδύτερον ὅμως, ὅτε ἦτο δυνατὴ ἡ ὑπέρβασις τῶν ὑπὸ τούτων χαραχθέντων ὁρίων, ἐπεξέτεινε τὴν τελειοποίησιν τοῦ τηλεγράφου ὁ Μ. Κασέλης, ἐπ' ἐσχάτων ἐφευρὼν τῇ βοηθείᾳ ἑνὸς παντογράφου τὸ αὐτόγραφον λεγόμενον τηλεγράφημα. Διὰ τοῦ νέου τούτου συστήματος δὲν λαμβάνει τις πλέον ἁπλοῦν τηλεγράφημα, ἀλλ' ἀληθὲς αὐτόγραφον τοῦ ἀποστελλομένου τηλεγραφήματος. Τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τοῦ συγχρονισμοῦ τῶν παλμῶν τῶν ἐπὶ τῶν δύο ἄκρων τηλεγραφικῆς τινος γραμμῆς ἐν ἐνεργείᾳ εὑρισκομένων ἐκκρεμῶν. Αἱ ἐπὶ τούτῳ ὑπάρχουσαι ἀκίδες τῶν φακῶν τῶν δύο τούτων ἐκκρεμῶν διαδοχικῶς καὶ ἐν ἴσῳ χρονικῷ διαστήματι διατρέχουσιν ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν δύο προετοιμασθέντων φύλλων χάρτου, ὧν τὸ μὲν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀναχωρήσεως περιέχει τοὺς ἀποσταλησομένους χαρακτῆρας, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ τῆς ἀφίξεως εὑρισκόμενον τόπῳ εἶνε διατεθειμένον οὕτως ὥστε νὰ δεχθῇ αὐτούς. Τὰ δύο φύλλα κινοῦνται μηχανικῶς ἐν ἑκάστῃ δονήσει τῶν ἐκκρεμῶν· ἤδη δὲ ἐὰν ἡ μελάνη ἧς χρῆσιν ποιεῖται ὁ ἀποστέλλων ἔχῃ τὴν ἰδιότητα νὰ διακόπτῃ τὸ διὰ τῶν ἀκίδων μεταδιδόμενον ρεῦμα, αἱ

μεταβολαὶ ἃς θὰ προξενήσῃ δύνανται νὰ μεταβιβασθῶσι καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἀφίξεως διὰ χημικῆς τινος ἐνεργείας καὶ νὰ ἀναπαρασήσωσιν ἐπακριβῶς τοὺς χαρακτῆρας, οὓς θέλει νὰ μεταβιβάσῃ. Τὴν δὲ 1ην νοεμβρίου 1852 ἐνεκαινίσθη ὁ ὑποβρύχιος τηλέγραφος, ὁ συνδέων τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου. Καὶ κατ' αὔγουστον τοῦ 1865 ὁ ἀκάματος Φερδινάνδος Δε-Λεσὲψ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς τὴν διάτρησιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ καὶ τὴν ἐλευθέραν κοινωνίαν μεταξὺ Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Γνωσταὶ δὲ καὶ αἱ ἀποτυχοῦσαι ἀπόπειραι πρὸς σύνδεσιν τοῦ νέου μετὰ τοῦ παλαιοῦ κόσμου δι' ὑποβρυχίου ἐπίσης κάλω. Δεύτεραι ὅμως σκέψεις περὶ τοῦ ἰδίου ἔργου διὰ Σιβηρίας φαίνονται μᾶλλον πραγματοποιήσιμοι.

Ὁ γαλβανισμὸς ἐφευρέθη τῷ 1792 ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Spencer, ἐτελειοποιήθη δὲ ἀργότερον τῷ 1838 ὑπό τινος ρώσσου ὀνόματι Ἰακώβ.

Ἐφευρετὴς τῆς λιθογραφίας κατὰ τὸ 1802 λέγεται ὁ Ἀλόης Σεεφέλδερ ἐκ Πράγας.

Πρῶτος σχὼν ἰδέαν περὶ δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ εἶνε ὁ Σολομὸς Καύσιος γεννηθεὶς ἐν Νορμανδίᾳ καὶ ἀποθανὼν εἰς Βικέτρην, ἔνθα, καθὰ λέγεται, ἔκλεισεν αὐτὸν ὁ Ρισχελιοῦ. Ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Παπὲν καὶ ἄλλων τινῶν, πρῶτον δὲ εἰς ἐνέργειαν τεθὲν ἀτμόπλοιον κατὰ τὸ 1807 εἶνε τὸ κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ροβέρτου Φοῦλτον, γεννηθέντος ἐν Πενσυλβανίᾳ τῷ 1767. Εἷς καὶ μόνος ἐπιβάτης, ὡς διηγοῦνται, ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ κατὰ τὰς πρώτας ἐφαρμογὰς, ὅτε δὲ ἔμελλε νὰ θέσῃ τὰ διαπόρια εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐφευρέτου, οὗτος ἔχων ἤδη ἐξηντλημένην ἄπασαν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν εἰς διαφόρους δοκιμὰς, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του.

Τὰς δὲ ἀτμαμάξας ἀνεκάλυψεν ὁ ἐκ Wylen Γεώργιος Στέφενσον τῷ 1824, γεννηθεὶς τῷ 1781.

Πρῶτοι οἱ Αἰγύπτιοι εἰργάσθησαν πρὸς κατασκευὴν διωρύγων θέσαντες εἰς συγκοινωνίαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ Μαριώτιδα λίμνην μετὰ τοῦ Νείλου. Βραδύτερον ὅμως ἐπαισθητῶς ἐβελτίωσε τὴν τέχνην ταύτην ὁ ἐξ Ἰταλίας Λεονάρδος Βέννης κατὰ τὸ ἔτος 1515 διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ὑδρογνωμόνων. Μετὰ σειρὰν δὲ ὅλην ἔργων τοῦ εἴδους τούτου, ἔρχεται ὁ ὑπὸ τοῦ μεγαλεπηβόλου Γάλλου Φερ-

SISMANOGLIO MEGARO

δινάνδου Δε-Λεσὲψ ἐνεργηθεῖσα διάτρησις τῆς Σουεζείου διώρυγος.

Τὸ μῆκος τῆς θαλασσίας ταύτης διώρυγος εἶνε 15 χιλιάμετρα, ἡ δὲ καθ' ὅλου ἐργασία συνίσταται εἰς τὴν μετακόμισιν 50 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων χώματος. Πρὸ τοῦ στομίου ὑπάρχει νησίδιον κτισθὲν πρὸς παρεμπόδισιν ἐπισωρεύσεως ἄμμου καὶ ἐνδεχομένης ἐμφράξεως τῆς εἰσόδου. Πάντα δὲ τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γνωστὰ ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων μηχανικῶν μέσων ἐχρησιμοποιήθησαν κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτήν. Μόλις τῷ 1865 ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου, ἤρξατο ὁ δι' αὐτοῦ πλοῦς· πρῶτον δὲ διελθὸν πλοῖον ἦν ἑλληνικόν.

Ἡ ὑπὸ τὸν ποταμὸν Τάμεσιν κατασκευασθεῖσα σήραγξ ὑπὸ τοῦ περιωνύμου Γάλλου μηχανικοῦ Βρουνέλου πατρὸς εἶνε τὸ πρῶτον ἐπίσημον ἔργον τοῦ εἴδους τούτου. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ διασήμου τούτου μηχανικοῦ ἐπενόησε τὸ σχέδιον τοῦ κολοσσαίου Λεβιαθάν.

Ἀλλ' ἐπισημοτέρα καὶ μᾶλλον κολοσσιαία ἐπιχείρησις τῶν τοιούτων ὑπονόμων εἶνε ἀναμφηρίστως ἡ σήραγξ τοῦ Κενισίου ὄρους, περιέχουσα μῆκος 12,000, μόλις δὲ τὸ 1871 ἀποπερατωθεῖσα, καὶ τοι αἱ ἐργασίαι εἶχον ἀρχίσει τῷ 1858.

Μεγάλως διηυκόλυναν αἱ σήραγγες εἴς τε τὰς ἐργασίας τῶν σιδηροδρόμων καὶ εἰς τὰς τῶν διωρύγων. Ἀλλ' ἔτι μείζονας ὑπηρεσίας πρὸς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας παρέχουσιν αἱ ἐναέριοι γέφυραι, κατασκευαζόμεναι πρὸς ἐκμηδένισιν ὁτὲ μὲν τοῦ μεταξὺ δύο ὀχθῶν ποταμοῦ, ἱκανῶς ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχουσῶν, διαστήματος, ὁτὲ δὲ τοῦ μεταξὺ δύο ὑψηλῶν ὀρέων χαίνοντος κενοῦ. Τοιαῦτα δὲ ἔργα ἀπαντῶσι πλεῖστα ὅσα ἐν ταῖς διακλαδώσεσι τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν Ἑσπερίας τε καὶ Ἀμερικῆς, ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἐναέριος γέφυρα τοῦ Βὰτ-Φλορὺ, κατασκευασθεῖσα τῷ 1840. Ἐκ δὲ τῶν ἐπιποταμίων ἔστιν ὅτε καὶ ἐπιθαλασσίων, πρὸ τῶν ἐν Ἀμερικῇ κατασκευασθεισῶν, ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ τοῦ Ροβέρτου Στέφενσον, ἥτις, οὖσα ἐκ τοῦ τελευταίου εἴδους, ἑνόνει τὴν χώραν τῆς Οὐαλλίας μετὰ τῆς νήσου Δ' Ἀγγλιερύ. Ἡ γέφυρα αὕτη καλεῖται καὶ ἄλλως σωληνώδης, διότι ὁ ἐφευρετὴς, ἕνεκεν ἀνεπαρκείας τῶν μέσων ὧν ἐποιήσατο χρῆσιν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, ἠναγκάσθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν μέθοδον τῶν σωληνοειδῶν στηριγμάτων, δι' ὧν σήμερον διέρχονται τὰ μεγαλείτερα ἀτμόπλοια μὲ τοὺς οὐρανομήκεις αὐτῶν ἱστούς.

Ἀλλ' ἐπὶ κορυφῆς τῶν γεφυρῶν τούτων ἵσταται ἡ ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν κατασκευασθεῖσα ἐναέριος, ἑνοῦσα τὰς Ἡνωμένας Χώρας μετὰ τοῦ Καναδᾶ καὶ ἔχουσα μῆκος 240 μέτρων.

Ἐν τέλει δὲ ἔρχεται ἡ ἐπὶ τοῦ Ρήνου καὶ ἀπέναντι τοῦ Στρασβούργου γέφυρα τοῦ Κὲλ, περιώνυμος διὰ τὰ πρὸς κατασκευὴν τῶν στηριγμάτων αὐτῆς τεθέντα εἰς ἐνέργειαν ἔνυδρα μηχανικὰ μέσα.

Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἀποτελέσματα ἅπερ ἐπήνεγκεν ἡ ἀνθρώπινος ἐπιμονὴ καὶ μεγαλοφυΐα, σχηματίσαντα ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν προσφυᾶ γνώμην τοῦ συγχρόνου Εὐγενίου Πελετὰν «νέαν ὅλως ἀνθρωπότητα, ἄφωνον, ἀκατάβλητον, ἀσύμφωνον, ἐκπροσωποῦσαν δύναμιν συνηνωμένην εἴκοσιν ἐθνῶν, συντρίβουσαν τὸν σίδηρον, ὑφαίνουσαν τὴν κλωστὴν, φυρῶσαν τὸν χαλκὸν, πριονίζουσαν τὰ ξύλα, ἥτις ἄγει καὶ φέρει μὲ ταχύτητα χελιδόνος, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τὸ πλοῖον, μεταφέρει τὰ πλανώμενα πλήθη διὰ τῶν ἀπωτάτων συνόρων, σείουσα ἐν τῷ ἀέρι τὸ ἐκ καπνοῦ λοφεῖον αὐτῆς[1].»

Ἀλλ' ὅσον εὐεργετικὰ καὶ ἂν ὑπῆρξαν τὰ ἔργα τῶν ἐφευρετῶν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, οὐδὲν ἧττον πλεῖστοι αὐτῶν εἶχον καὶ ἔχουσι νῦν ἔτι ν' ἀντιπαλαίσωσιν ἐναντίον τάξεώς τινος ἀνθρώπων. Ἡ τάξις αὕτη, ἥτις καλεῖται ἡ τῶν χειρωνακτῶν, πλέον ἢ ἅπαξ ἔθραυσε καὶ μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα τούτων, καὶ ἐξύβρισε βαναύσως αὐτοὺς ὁ ὄχλος, ὅστις οὐ μακρὸν μετὰ ταῦτα ἤντλησε τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ἐφευρέσεων.

Ἡ τοιαύτη βεβαίως διαγωγὴ τῶν ἐργατῶν οὐδὲν ἄλλο ἐλέγχει ἢ ἀμάθειαν παχυλὴν, ἥτις σκοτίζουσα τὸν νοῦν τοῦ ἐργάτου δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν νὰ διακρίνῃ ὅτι αἱ ἐπὶ τῶν ἔργων ἐπερχόμεναι ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τελειοποιήσεις προσκαίρως μόνον δύνανται νὰ ἀπειλήσωσιν αὐτούς.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων ὡς φυσικὴ ἐξάγεται συνέπεια ὅτι οἱ ἐργάται δέον ἀπὸ τοῦδε παραπλεύρως τῇ ἐργασίᾳ, ἢ καὶ πρὸ αὐτῆς νὰ τυγχάνωσι τοὐλάχιστον στοιχειώδους τινὸς παιδεύσεως διὰ παντὸς δυνατοῦ μέσου. (Πρωτίστως ἀνάγκην αὐτῆς ἔχουσιν οἱ παρ' ἡμῖν τοιοῦτοι, διότι ἐν Ἀνατολῇ, ἔνθα εἰσέτι ἡ βιομηχανία κατέχει τὴν κοιτίδα τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς πρώτας ὡς ἐκ τούτου

[1] B. N.

SISMANOGLIO MEGARO

ἀνέρχονται οὗτοι βαθμῖδας τῆς δοκιμασίας, φυσικῶς καὶ τὰ βάρη αὐτῶν εἶνε ἐπαισθητότερα.)

Ἡ στοιχειώδης λοιπὸν αὕτη παίδευσις ἀνάγκη νὰ ἐπιδιωχθῇ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ αἱ μηχαναὶ, ἐν μέλλοντι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον προσεχεῖ, θέλουσιν ἀντικαταστήσει τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ὀφείλει νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς τὰς πρωτευούσας ἐνεργείας, ἰδίᾳ δὲ τὴν παιδείαν, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ πλέον κοινωνία τις εἶνε ἀνεπτυγμένη, τόσῳ πλείους ἐγείρονται καὶ αἱ δυσχέρειαι ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ βίου τῶν ἀμαθῶν, ὅθεν καὶ τὰ αἴτια τῆς πρὸς ἀθεμίτους πράξεις ὁρμῆς τῶν τοιούτων.

Δημήτριος Α. Προκος.

Ε΄.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ τὸ ὄμμα τῆς παρατηρήσεως αὐτοῦ, πάντοτε παρατηρεῖ ὅτι τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενα παράγουσιν ἀποτελέσματά τινα, τὰ ὁποῖα, μ' ὅλον ὅτι ποικίλα καὶ διάφορα, εἶναι σταθερὰ κατὰ τὴν παραγωγὴν αὐτῶν.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ὀνομάζονται φ α ι ν ό μ ε ν α, αἱ αἰτίαι αἱ ὁποῖαι παράγουσι ταῦτα, φ υ σ ι κ α ὶ δ υ ν ά μ ε ι ς, καὶ ἡ ὡρισμένη τάξις εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκεινται αἱ δυνάμεις αὗται καλεῖται φ υ σ ι κ ὸ ς ν ό μ ο ς.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων φαινομένων ὑπάρχουσι καὶ τὰ λεγόμενα Μ ε τ ε ω ρ ο λ ο γ ι κ ὰ φ α ι ν ό μ ε ν α, ἢ Μ ε τ έ ω ρ α· ὀνομάζονται δ' οὕτως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα παράγονται ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Καὶ τὸ μὲν περικαλύπτον ὁλόκληρον τὴν ἡμετέραν σφαῖραν ἀεριῶδες περικάλυμμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐφ' ὅρου ζωῆς βεβυθισμένοι διατελοῦμεν, καλεῖται ἀ τ μ ό σ φ α ι ρ α, τὰ δὲ συστατικὰ αὐτῆς εἶναι κυρίως τὰ ἑξῆς: α' τὸ ὀξυγόνον, ἀέριον ἀπαραίτητον πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς, β' τὸ ἄζωτον, ἀέριον ἀκατάλληλον μὲν καθ' ἑαυτὸ πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς, λίαν ὅμως ἀναγκαῖον, διότι χρησιμεύει πρὸς ἐλάττωσιν τῆς δραστικότητος τοῦ ὀξυγόνου, γ' τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ, προερχόμενον ἐκ τῆς καύσεως ἐν γένει, δ' ὑδρατμοί, τῶν ὁποίων ἡ ποσότης λίαν μεταβάλλεται ἀναλόγως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς θερμοκρασίας. Ὑπό τινα δ' ὡρισμένον ὄγκον ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, διαιρούμενον εἰς 100 ἴσα μέρη, αἱ σχέσεις τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, ἀποτελούντων ἁπλοῦν κρᾶμα, εἶναι κατα μέσον ὅρον ἡ ἑξῆς:

SISMANOGLIO MEGARO

20,90 ὀξυγόνον, 79,10 ἄζωτον καὶ 3 — 6 δεκάκις χιλιοστὰ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Τὸ ὕψος τῆς ἀτμοσφαίρας, μ' ὅλον ὅτι εἶναι διάφορον ἀναλόγως τῆς διαστολῆς τῶν διαφόρων στρωμάτων, προερχομένης ἐκ τῆς διαφόρου θερμοκρασίας, δὲν ὑπερβαίνει ὅμως κατὰ τὰς γενομένας παρατηρήσεις, ὡς ἀναφέρει ὁ Μπουΐστ (Buist), τὰ 500 μίλια (3,710,000 μέτρα), ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ χαμηλοτέρα τῶν 50 μιλίων (371,000 μέτρων). Κατ' ἄλλους τὸ μεσαῖον ὕψος αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 60 περίπου χιλιάμετρα. Ὁ δὲ Κ. Φλαμμαριὼν (C. Flammarion) ἀναφέρει ὅτι εἰς ὕψος 48 χιλιαμέτρων ἡ ἀτμόσφαιρα ἀποβαίνει σχεδὸν μηδὲν καὶ πολὺ πρὸ τοῦ ὕψους τούτου καταντᾷ μὴ ἀναπνεύσιμος· παραδέχεται δὲ, ὅτι πέραν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὑπάρχει ἄλλη ἀτμόσφαιρα ἐξ ὑδρογόνου, κατέχοντος τὰ ἀνώτατα στρώματα, διότι τὸ ἀέριον τοῦτο εἶναι ἐλαφρότερον τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

Ὁ ἀὴρ, καθὸ ὕλη, ἔχει καὶ βάρος· ἐπομένως ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, φέρομεν προδήλως ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἱκανὸν βάρος αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς, τὸ ὁλικὸν βάρος τὸ ὁποῖον φέρομεν ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 16,000 χιλιάγραμμα (12,480 ὀκάδας), χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἔχωμεν οὐδεμίαν γνῶσιν τοῦ βάρους τούτου, συνεπείᾳ τῆς ἀντιδράσεως τῶν διαφόρων ἐλαστικῶν ὑγρῶν, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν ἐντὸς τοῦ σώματος ἡμῶν.

Τὰ φαινόμενα τῆς ἀτμοσφαίρας διαιροῦνται, α' εἰς ἀερομετέωρα, β' εἰς ὑδρομετέωρα, γ' εἰς ἠλεκτρομετέωρα, δ' εἰς φωτομετέωρα.

Ἀ ε ρ ο μ ε τ έ ω ρ α· — Ὀνομάζουσιν ἀερομετέωρα ὅσα ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀέρος παράγονται. Κυρία αἰτία τῶν φαινομένων τούτων εἶναι ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου, διότι διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς, τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ ἀέρος γινόμενα ἐλαφρότερα ἀνέρχονται. Οὕτως ὑποκάτω αὐτῶν τείνει νὰ σχηματισθῇ κενὸν, τὸ ὁποῖον, πληρούμενον ὑπὸ τοῦ πέριξ ἀέρος, παράγει τὴν διάφορον σφοδρὰν ἢ ἤρεμον κίνησιν αὐτοῦ, ἥτις ὀνομάζεται ἄ ν ε μ ο ς. Πλὴν ὅμως τῆς αἰτίας ταύτης, ἡ σφαιρικότης τῆς Γῆς καὶ ἡ ἔγκλισις τοῦ ἄξονος αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς (κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὡς καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς 1884, ἡ ἔγκλισις εἶναι ἴση πρὸς 23°, 27′, 16″) σπουδαίως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν μεγάλων ἀερορευμάτων, τὰ ὁποῖα τρέχουσιν ἀπὸ τὸν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ταναπαλιν, διότι συνεπείᾳ τῆς σφαιρικότητος καὶ τῆς ἐγκλίσεως, ὁ μὲν Ἰσημερινὸς εἶναι πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, οἱ δὲ πόλοι περιοδικῶς μόνον δέχονται αὐτάς. Ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι τὰ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας εἶναι πάντοτε θερμὰ, καὶ ἐπομένως πάντοτε ἀραιὰ, ἐνῷ τὰ τῶν πόλων πάντοτε ψυχρὰ καὶ ἐπομένως πυκνά. Ἐκ δὲ τῆς συνεχοῦς ταύτης καταστάσεως συμβαίνει ὥστε ὁ τῶν πόλων ἀὴρ νὰ τείνῃ πάντοτε νὰ πληρώσῃ τὰ ἰσημερινὰ μέρη, διότι ἄνευ αὐτῆς τῆς κινήσεως ἡ ἰσορροπία ἤθελε καταστραφῆ. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι πυκνὸς κατέχει τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὁ δὲ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀὴρ, ἀνερχόμενος συνεπείᾳ τῆς διαστολῆς, τὴν ὁποίαν ὡς ἐκ τῆς θερμότητος ὑφίσταται, ἀναγκάζεται νὰ στρέφηται πρὸς τοὺς πόλους, ὅστις, ὡς ἐλαφρότερος τοῦ ἐκ τῶν πόλων ἐρχομένου ἀέρος, κατέχει τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Γῆ στρέφεται καὶ περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς, οἱ δὲ παράλληλοι βαίνουσιν αὐξανόμενοι ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν, ὡς ἐκ τούτου ἐπέρχεται συνδυασμός τις τῶν κινήσεων τοιοῦτος, ὥστε ὁ ἐκ τοῦ βορείου πόλου ἄνεμος νὰ πνέῃ ὡς βορειοανατολικὸς, ὁ δὲ ἐκ τοῦ νοτίου ὡς νοτιοανατολικὸς, κατὰ δὲ τὴν ἰσημερινὴν ζώνην ὡς ἀνατολικός. Τὰ δὲ ἀνώτερα ρεύματα, τὰ ἀναχωροῦντα ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ διευθυνόμενα πρὸς τοὺς πόλους, ἐπειδὴ συνεχῶς συναντῶσι παραλλήλους μικροτέρους, ἀναγκάζονται νὰ στρέφωνται συνεχῶς πρὸς ἀνατολὰς καὶ οὕτω νὰ παράγωσιν ἀνέμους νοτιοδυτικοὺς κατὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ βορειοδυτικοὺς κατὰ τὸ νότιον. Ἡ ὕπαρξις τῶν ἀνωτέρων τούτων ρευμάτων ἐπεβεβαιώθη καὶ ὑπὸ πολλῶν περιηγητῶν.

Οἱ ἄνεμοι διαιροῦνται εἰς κ α ν ο ν ι κ ο ὺ ς καὶ ἀ κ α ν ο ν ί σ τ ο υ ς. Κανονικοὶ λέγονται οἱ ἄνεμοι οἱ πνέοντες κανονικῶς εἰς ὡρισμένα μέρη καὶ ὡρισμένας ἐποχάς. Οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς σ τ α θ ε ρ ο ὺ ς καὶ π ε ρ ι ο δ ι κ ο ύ ς. Καὶ σταθεροὶ μὲν ὀνομάζονται οἱ πνέοντες μονίμως καὶ διαρκῶς ἔν τινι μέρει· τοιοῦτος εἶναι π. χ. ὁ ἀπηλιώτης, ὁ ὁποῖος πνέει πάντοτε ἐντὸς τῆς διακεκαυμένης ζώνης ἐξ ἀνατολῶν· περιοδικοὶ δὲ οἱ πνέοντες σταθερῶς μὲν, οὐχὶ ὅμως πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀλλὰ καθ' ὡρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἔτους, ἢ τοῦ ἡμερονυκτίου. Καὶ οἱ μὲν πνέοντες σταθερῶς εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἔτους λέγονται ἐ τ η σ ί α ι· τοιοῦτοι εἶναι οἱ λεγόμενοι μουσῶνες, οἵτινες ἐμφανίζονται κατὰ τὴν Ἰνδικὴν θάλασσαν, τὰς Μολούκας καὶ Φιλιππίνας νήσους, τὴν Αὐστραλίαν, τὸν

SISMANOGLIO MEGARO

κόλπον τῆς Βεγγάλης, τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον· οἱ ἄνεμοι οὗτοι πνέουσι κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν τοῦ ἔτους, ἤτοι τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ὡς ἄνεμοι βορειοανατολικοί, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ, ἤτοι τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον ὡς ἄνεμοι νοτιοδυτικοί· ἡ περίοδος τῆς παλινδρομήσεως τῶν μουσώνων διαρκεῖ ἐπὶ ἕνα σχεδὸν μῆνα. Οἱ δὲ πνέοντες εἰς σταθερὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου λέγονται ἐμβᾶται, ἢ αὖραι καὶ ἀπόγειοι. Καὶ ἐμβᾶται μὲν λέγονται, οἱ πνέοντες ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηρὰν ἐν καιρῷ τῆς ἡμέρας πρὸ μεσημβρίας, ἢ μετ' αὐτήν· οἱ ἄνεμοι οὗτοι παράγονται ἐκ τῆς μεγαλητέρας θερμοκρασίας τοῦ ἐδάφους σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας· ἀπόγειοι δὲ λέγονται, οἱ πνέοντες ἀπὸ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς, διότι τὴν νύκτα τὸ ἔδαφος ψύχεται ταχύτερον τῆς θαλάσσης, ὁ δὲ ἀὴρ, γινόμενος οὕτω πυκνότερος, τείνει νὰ ἰσορροπήσῃ μετὰ τοῦ τῆς θαλάσσης ἀέρος, ὅστις διατελεῖ ἀραιότερος τοῦ τῆς ξηρᾶς. Ἀκανόνιστοι δὲ ὀνομάζονται οἱ ἄνεμοι, οἱ πνέοντες ἀκανονίστως ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος. Οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐμφανίζονται κατὰ τὰς εὐκράτους ζώνας, καθόσον δὲ τὸ πλάτος αὐξάνει, τοσοῦτον οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἀποβαίνουσιν ἔτι μᾶλλον ἀκανόνιστοι, κατὰ δὲ τοὺς πόλους μάλιστα πνέουσι ταὐτοχρόνως πολλοὶ ἄνεμοι ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος· τοὐναντίον δὲ, καθόσον τὸ πλάτος ἐλαττοῦται, ἤτοι καθόσον προχωροῦμεν πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν, τοσοῦτον οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἀποβαίνουσι κανονικώτεροι. Οἱ ἀκανόνιστοι οὗτοι ἄνεμοι δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ νόμους ὡρισμένους, διότι τὰ αἴτια τὰ παράγοντα αὐτοὺς εἶναι διάφορα κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους· οὕτως ἡ διάφορος θέσις τῶν θαλασσῶν, τῶν ποταμῶν ἢ τῶν λιμνῶν, ἡ θέσις τῶν ὀρέων καὶ τὰ διάφορα ὕψη αὐτῶν, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ περιστατικὰ, συμβάλλουσι πάντοτε εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀκανονίστων τούτων ἀνέμων.

Οἱ ἀκανόνιστοι ἄνεμοι, μολονότι πνέουσιν ἐκ τῶν διαφόρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος, κυρίως ὅμως διακρίνουσι 32 μέρη, ἅτινα φέρουσιν ἴδια ὀνόματα, ἐξ ὧν καὶ οἱ ἄνεμοι ὀνομάζονται. Οἱ κυριώτεροι τῶν ἀνέμων εἶναι οἱ ἑξῆς: ὁ Βόρειος (Β), ὁ Βορειοανατολικὸς (ΒΑ), ὁ Ἀνατολικὸς (Α), ὁ Νοτιοανατολικὸς (ΝΑ), ὁ Νότιος (Ν), ὁ Νοτιοδυτικὸς (ΝΔ), ὁ Δυτικὸς (Δ), ὁ Βορειοδυτικὸς (ΒΔ).

Ὁ ἄνεμος, ὡς ἐκ τῆς διαφόρου ταχύτητος, μεθ' ἧς πνέει, λαμβάνει καὶ διάφορα ὀνόματα· οὕτως ἂν μὲν πνέῃ μετὰ ταχύτητος 2

μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον λέγεται μέτριος, ἂν μετὰ 10 δροσερὸς, ἂν μετὰ 20 ἰσχυρὸς, ἂν μετὰ 25 τρικυμία, τέλος ἂν μετὰ 40 λαῖλαψ. Κατὰ δὲ τὰ ἡμέτερα κλίματα, ἡ μέση ταχύτης τοῦ ἀνέμου ὑπολογίζεται πρὸς 5—6 μέτρα.

Τέλος οἱ ἄνεμοι, εἴτε ἕνεκα προσκόμματος, εἴτε ἕνεκα συναντήσεως ἀντιθέτων ρευμάτων, λαμβάνουσι κίνησιν περιστροφικὴν, ἥτις ὀνομάζεται ἀνεμοστρόβιλος.

Ὑδρομετέωρα. — Ὀνομάζουσιν ὑδρομετέωρα τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα παράγονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων. Ἡ κυρία αὐτῶν αἰτία ὀφείλεται τῇ θερμότητι τοῦ Ἡλίου καὶ ἐμφανίζονται ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Ὅταν τὸ ὕδωρ εὑρίσκηται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς θερμότητος, τότε τὰ μόρια αὐτοῦ διαστέλλονται τοσοῦτον, ὥστε γινόμενα ἐλαφρότερα τοῦ ἀέρος ἀνέρχονται ὑπὸ μορφὴν ἀεριοειδῆ. Ἡ μορφὴ αὕτη τοῦ ὕδατος καλεῖται ἀτμὸς, ὅστις εἶναι ἀόρατος ἐνόσῳ ἡ θερμοκρασία διατελεῖ ἱκανῶς ὑψωμένη.

Ὅταν οἱ ἀτμοὶ πρὶν ἢ ὑψωθῶσιν ἐπὶ πολὺ συμπυκνωθῶσι συνεπείᾳ τῆς ταπεινώσεως τῆς θερμοκρασίας, ὅπερ συμβαίνει, ὅταν ψυχρὸς ἄνεμος πνεύσῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ὕδατος, τότε οἱ παραγόμενοι ἀτμοὶ συμπυκνούμενοι καὶ οὕτως ὁρατοὶ γινόμενοι παράγουσι τὸ φαινόμενον τῆς ὁμίχλης.

Ὅταν ὅμως οἱ ἀτμοὶ, ἀφοῦ ἀνέλθωσιν εἰς ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας συμπυκνωθῶσιν, εἴτε συνεπείᾳ κορεσμοῦ, εἴτε συνεπείᾳ ταπεινώσεως τῆς θερμοκρασίας, τότε παράγονται τὰ νέφη. Ταῦτα δὲ ἀναλόγως τῆς πυκνότητος αὐτῶν εὑρίσκονται μᾶλλον ἢ ἧττον ὑψηλὰ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. Καὶ τὰ μὲν πυκνότερα εὑρίσκονται εἰς ὕψος 200 σχεδὸν μέτρων, τὰ δὲ μᾶλλον ἀραιὰ καὶ πέραν τῶν 4,000 μέτρων· ὁ Γκέη-Λουσσὰκ (Gay-Lussac) ἔν τινι ἀεροναυτικῇ αὐτοῦ ἐκδρομῇ, προχωρησάσῃ μέχρι 7,016 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, παρετήρησεν ἕτερα νέφη, αἰωρούμενα εἰς ἱκανὸν ὕψος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Τὰ νέφη κατὰ τὸν Χόουαρδ (Howard) ἐταξινομήθησαν καὶ ὠνομάσθησαν ὡς ἑξῆς: α' θυσανοειδῆ, ὅσα, σχηματιζόμενα ἐκ πεπηγότων μορίων, ἔχουσι μορφὴν θυσάνου λελυμένου καὶ διεσκορπισμένου καὶ κατέχουσι τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας· β' σωροειδῆ, ὅσα, σχηματιζόμενα ἐκ πομφολυγοειδῶν ὑδρατμῶν, εἶναι ἐξωγκωμένα κατὰ τὸ ἀνώτερον αὐτῶν μέρος καὶ πεπλα-

© SISMANOGLIO

τυσμένα κατὰ τὸ κατώτερον ἐν σχήματι ὀρέων· ταῦτα παράγονται μᾶλλον τὸ θέρος παρὰ τὸν χειμῶνα· γ' στρωματοειδῆ, ὅσα, ἔχοντα μορφὴν ταινιῶν, εἶναι πλατέα καὶ συνεχῆ· ταῦτα σχηματίζονται συνήθως πλησίον τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἐμφανίζονται κατὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου· δ' θυσανοσωροειδῆ, ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν θυσανοειδῶν καὶ σωροειδῶν· ε' θυσανοστρωματοειδῆ, ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν θυσανοειδῶν καὶ στρωματοειδῶν· ς' σωροστρωματοειδῆ, ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν σωροειδῶν καὶ στρωματοειδῶν· ζ' ὑετοφόρα, ὅσα, ἔχοντα λευκόφαιον χρῶμα καὶ περίμετρον ἀκανόνιστον, προμηνύουσι βροχὴν καὶ καταιγίδας.

Ὅταν τὰ νέφη ἄρχωνται συμπυκνούμενα συνεπείᾳ τῆς καταπτώσεως τῆς θερμοκρασίας, ἢ τοῦ κορεσμοῦ τῶν ὑδρατμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ταῦτα σχηματίζονται, τότε ταῦτα μεταβάλλονται εἰς ὑδροσταγόνας, αἵτινες, γινόμεναι βαρύτεραι τοῦ ἀέρος, καταπίπτουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται βροχή, τῆς ὁποίας αἱ ρανίδες μεγεθύνονται καθόσον κατέρχονται, ἂν ἀπαντῶσι στρώματα μᾶλλον ὑδρατμοῦχα, τοὐναντίον δὲ ἂν ἀπαντῶσι στρώματα μᾶλλον ξηρά· ἐνίοτε μάλιστα συμβαίνει, συνεπείᾳ τῆς μεγάλης ξηρότητος τῶν κατωτέρων στρωμάτων, ἡ καταπίπτουσα βροχὴ ἐντελῶς ν' ἀτμοποιῆται ἐκ νέου πρὶν ἢ καταπέσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὅταν οἱ ἀτμοί, καθ' ἣν στιγμὴν συμπυκνοῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, πήξωσι συνεπείᾳ μεγάλης ταπεινώσεως τῆς θερμοκρασίας, τότε παράγεται τὸ φαινόμενον τῆς χιόνος, σχηματιζούσης κανονικώτατα σχήματα. Ἡ ὄψις τῶν κρυστάλλων τούτων λαμπρὸν παρέχει θέαμα τῷ μετὰ προσοχῆς ἐξετάζοντι αὐτὰ παρατηρητῇ· ὁ Σκόρεσβη (Scoresby) περιέγραψεν ἐννενήκοντα ἓξ ἐκ τῶν ποικίλων σχημάτων τῆς χιόνος.

Ὅταν μεταξὺ δύο διαδοχικῶν καταπτώσεων χιόνος παρεμπίπτῃ ἱκανὸν χρονικὸν διάστημα, τότε ἐν τῇ δευτέρᾳ καταπτώσει παρατηροῦνται σχήματα διάφορα τῶν τῆς πρώτης καταπτώσεως, μόλον ὅτι ἔχουσι πάντοτε ὁμοιότητά τινα πρὸς ἄλληλα. Ἐνίοτε κατὰ τοὺς πολικοὺς τόπους παρατηρεῖται ὑπὸ τῶν ἐκδρομέων χιὼν ἐρυθρά. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀφείλεται τῇ ὑπάρξει εἴδους μικροῦ μύκητος, ἔχοντος χρῶμα ἐρυθρὸν καὶ φυομένου ἐντὸς τῆς χιόνος.

Ὅταν, ἐνῷ τὸ νέφος ἄρχεται μεταβαλλόμενον εἰς ρανίδας βροχῆς,

ἡ θερμοκρασία κατέλθῃ κάτωθεν τοῦ μηδενὸς (0°), αἱ οὕτω πεπηγυῖαι σταγόνες παρουσιάζουσι τὸ φαινόμενον τῆς χαλάζης. Ὁ Βόλτας (Volta), διὰ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἐνίοτε ἡ χάλαζα παρέχει μεγάλους κόκκους, παραδέχεται ὅτι, πρὸ τῆς πτώσεως τῆς χαλάζης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὰ χαλαζοσφαιρίδια, παρακυλιόμενα μεταξὺ νεφῶν διαφόρως ἠλεκτρισμένων, προσλαμβάνουσι νέαν ὑδατώδη ὕλην, ἥτις, συμπηγνυμένη περὶ τὸν ἀρχικὸν κόκκον, παράγει τὴν χονδροχάλαζαν, ἥτις ἐνίοτε λαμβάνει βάρος μέχρις ἑνὸς τετάρτου χιλιογράμμου (78 δραμίων).

Κατὰ τὴν νεωτέραν ὅμως θεωρίαν τοῦ Ρίνικερ (Riniker) ἡ κάτωθεν τοῦ μηδενὸς (0°) ταπείνωσις τῆς θερμοκρασίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θέρους, ἡ ὁποία προξενεῖ τὴν πῆξιν τῶν ὑδρορρανίδων, ὀφείλεται τῇ μεταβολῇ τῆς θερμότητος εἰς ἠλεκτρισμόν. Σύμφωνος πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην εἶναι καὶ ὁ Οὐετστεῖν (Wettstein), ὅστις μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρει, ὅτι «ἡ μετατροπὴ τῆς θερμότητος εἰς ἠλεκτρισμόν, κατὰ τὴν συμπύκνωσιν τοῦ ὑδρατμοῦ συμβαίνει ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι, τῆς ἐκ τῆς συμπυκνώσεως παραγομένης θερμότητος μὴ γινομένης αἰσθητῆς ὡς τοιαύτης, ἀλλὰ παρουσιαζομένης ὑπὸ μορφὴν ἠλεκτρισμοῦ».

Ἀπεδείχθη δὲ, συνεπείᾳ πολυετοῦς παρατηρήσεως, ὅτι τὰ δάση καὶ μάλιστα τὰ περιέχοντα πρὸ πάντων δένδρα βελονόφυλλα ἐπιδρῶσι πολὺ κατὰ τῆς παραγωγῆς τῆς χαλάζης, ἥτις τοσαύτας ζημίας προξενεῖ εἰς τὴν γεωργίαν.

Τὸ σχῆμα τῆς χαλάζης ἄλλοτε μὲν εἶναι σφαιροειδὲς, ἄλλοτε δὲ πεπλατυσμένον ἢ γωνιῶδες. Κατὰ τὸ κέντρον φαίνεται πυρὴν ἀδιαφανὴς ἐκ χιόνος σπογγώδους, πέριξ δ' αὐτοῦ διάφορα στρώματα διαφανῆ, ἢ ἐναλλὰξ ἀδιαφανῆ καὶ διαφανῆ, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἔχουσι κατασκευὴν ραβδωτὴν, τῆς ὁποίας αἱ διάφοροι ραβδώσεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ κέντρου λήγουσι πρὸς τὴν περιφέρειαν.

Ἡ χάλαζα, καταπίπτουσα μᾶλλον τὴν ἡμέραν παρὰ τὴν νύκτα, ἔχει ἐνίοτε προάγγελον αὐτῆς παράδοξον θόρυβον, ὁμοιάζοντα πρὸς σύγκρουσιν μικρῶν σωμάτων, προστριβομένων πρὸς ἄλληλα. Ὁ θόρυβος οὗτος παράγεται βεβαίως ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα συγκρούσεως αὐτῶν τούτων τῶν χαλαζοσφαιριδίων.

Ἡ χάλαζα προηγεῖται πάντοτε τῶν ραγδαίων βροχῶν, ἢ συμπίπτει μετ' αὐτῶν, ἀλλ' οὐδέποτε σχεδὸν ἀκολουθεῖ αὐτάς. Ἡ κατά-

© RISMANOGLIO

πτωσις διαρκεῖ ὀλίγα μόνον λεπτὰ, σπανίως δὲ ὑπὲρ τὸ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας.

Ὅταν ἐν καιρῷ χειμῶνος κατὰ τὰς αἰθρίας νύκτας διέρχηται ἄνεμος ὑδρατμοῦχος ὑπεράνω τῶν σωμάτων, τῶν ὁποίων ἡ θερμοκρασία συνεπείᾳ τῆς νυκτερινῆς ἀκτινοβολίας ἱκανῶς ἐταπεινώθη, τότε οἱ ἀτμοὶ συμπυκνούμενοι ἐπὶ τῶν ἤδη ψυχρῶν σωμάτων παράγουσι τὸ φαινόμενον τῆς δρόσου, τῆς ὁποίας ἡ θεωρία τῆς παραγωγῆς ὀφείλεται τῷ Οὐὲλς (Wells).

Αἱ κατάλληλοι περιστάσεις αἱ ὁποῖαι παράγουσι τὴν δρόσον ἐξαρτῶνται α' ἐκ τῆς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας δυνάμεως τῆς ἐκπομπῆς τῆς θερμότητος, ἤτοι ἀναλόγως τῆς ἀφεκτικῆς δυνάμεως, ὅπως λέγουσιν οἱ φυσικοί. Οὕτω π.χ. τὰ χόρτα, τὰ φύλλα καλύπτονται ἀφθόνως ὑπὸ τῆς δρόσου, ἐνῷ τὰ μέταλλα ἐλάχιστον, ἢ οὐδόλως ὑπ'αὐτῆς καλύπτονται· β' ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως, ἔνθα τὰ σώματα εὑρίσκονται τεθειμένα, διότι ἂν μὲν εὑρίσκωνται εἰς μέρη, ὅπου ἡ ἀκτινοβόλος ἐκπομπὴ τῆς θερμότητος δύναται νὰ ἐμποδισθῇ, τότε ἡ δρόσος δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ· γ' ἐκ τῆς καταςάσεως τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἂν μὲν ἦναι αἴθριος, τότε, ἐξακοντιζομένης τῆς θερμότητος εἰς τὸ διάστημα, ἡ δρόσος ἀμέσως παράγεται, τοὐναντίον δὲ συμβαίνει, ὅταν ἦναι νεφελώδης· δ' ἀναλόγως τῆς ὑδρατμούχου καταστάσεως τοῦ ἀνέμου, διότι ἂν μὲν ὁ πνέων ἄνεμος ἐμπεριέχῃ μεγάλην ποσότητα ὑδρατμῶν, τοσοῦτο μᾶλλον καὶ ἡ δρόσος ἀφθονωτέρα παράγεται· ε' ἐκ τῆς διαφόρου ταχύτητος τοῦ ἀνέμου, διότι ἂν ὁ ἄνεμος ἦναι σφοδρὸς, τότε, προστριβόμενος οὗτος ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπομένως θερμαίνων αὐτὰ, ἐμποδίζει τὴν παραγωγὴν τῆς δρόσου.

Ὅταν μετὰ τὴν παραγωγὴν τῆς δρόσου ἡ θερμοκρασία ταπεινωθῇ κάτωθεν τοῦ μηδενὸς (0°), τότε ἡ δρόσος πήγνυται καὶ παράγει τὸ φαινόμενον τῆς πάχνης, ἥτις εἶναι δρόσος κεκρυσταλλωμένη.

Ὅταν ὁ ἄνεμος ἦναι θερμὸς καὶ πλήρης ὑδρατμῶν, τότε περὶ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου, ἐπειδὴ ἡ θερμοκρασία ταπεινοῦται, οἱ ἐν τῷ ἀέρι ὑδρατμοὶ τείνουσι νὰ συμπυκνωθῶσιν. Ἐκ τούτου παράγεται λίαν λεπτοστάτη βροχὴ, μόλις ὁρατὴ, ἄνευ προηγουμένης παραγωγῆς νεφῶν· τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀνομάζεται αἰθρία.

Ἠλεκτρομετέωρα. — Ὀνομάζουσιν ἠλεκτρομετέωρα τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα παράγονται ὑπὸ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῶμεν, εἴπωμέν τινα περὶ ἠλεκτρισμοῦ, χάριν τῶν μὴ γευσαμένων τῶν φυσικῶν ἀληθειῶν.

Ὁ ἠλεκτρισμὸς εἶναι δύναμις φυσικὴ, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται δι' ὠθήσεων καὶ ἕλξεων ἢ καὶ διὰ διαφόρων φωτεινῶν φαινομένων. Παραγόμενος δὲ, ἢ μᾶλλον τιθέμενος εἰς ἐνέργειαν ἐκ διαφόρων αἰτίων, κυρίως ὅμως ἐκ τῆς τριβῆς, εὑρίσκεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἠλεκτριζομένων σωμάτων. Ὁ ὁπωσδήποτε ὅμως παραγόμενος ἠλεκτρισμὸς διακρίνεται εἰς δύο εἴδη· καὶ ὁ μὲν ἀπωθῶν ὀνομάζεται ρητινώδης ἢ ἀρνητικὸς, ὁ δὲ ἕλκων ὑελώδης ἢ θετικός.

Τὰ δύο ταῦτα εἴδη τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀκολουθοῦσι τοὺς ἑπομένους δύο νόμους: α' ὅταν δύο σώματα ἔχωσι τὸν αὐτὸν ἠλεκτρισμὸν ἀπωθοῦνται· β' ὅταν δύο σώματα ὦσι διαφόρως ἠλεκτρισμένα, ἤτοι τὸ μὲν ἀρνητικῶς, τὸ δὲ θετικῶς, τότε προσέλκονται.

Ὅταν σῶμα ἠλεκτρισμένον πλησιάσῃ σῶμα μὴ ἠλεκτρισμένον, ἢ ὅπως λέγουσι σῶμα εὑρισκόμενον ἐν οὐδετέρᾳ καταστάσει, τότε καὶ τὸ μὴ ἠλεκτρισμένον σῶμα ἠλεκτρίζεται, ἀλλ' ἀντιθέτως τοῦ ἤδη ἠλεκτρισμένου σώματος, ἤτοι ἂν τὸ ἠλεκτρισμένον σῶμα ἦναι θετικῶς ἠλεκτρισμένον, τὸ ἠλεκτριζόμενον ἠλεκτρίζεται ἀρνητικῶς, καὶ τἀνάπαλιν, τοῦ ὁμωνύμου ἠλεκτρισμοῦ ἀπομακρυνομένου ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπώτερον.

Ἐκ τῶν σωμάτων τὰ μὲν διαβιβάζουσι δι' ἑαυτῶν εὐκόλως τὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ ὀνομάζονται εὐηλεκτραγωγά· τοιαῦτα σώματα μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶναι τὰ μέταλλα καὶ οἱ ὑδρατμοί· τὰ δὲ λίαν δυσκόλως ἢ καὶ οὐδόλως διαβιβάζουσιν αὐτὸν καὶ ὀνομάζονται δυσηλεκτραγωγά· τοιαῦτα μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶναι καὶ ὁ ξηρὸς ἀήρ.

Ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα, καὶ μάλιστα τὰ ἀνώτερα αὐτῆς στρώματα, εἶναι θετικῶς ἠλεκτρισμένη, ἐνῷ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι ἀρνητικῶς, καὶ ὅτι ἄλλα μὲν τῶν νεφῶν εἶναι θετικῶς, ἄλλα δὲ ἀρνητικῶς ἠλεκτρισμένα.

Ὅταν δύο νέφη ὦσι διαφόρως ἠλεκτρισμένα, ἤτοι τὸ μὲν θετικῶς, τὸ δὲ ἀρνητικῶς, τότε παρατηρεῖται, ὅτι ταῦτα ὑφίστανται

SISMANOGLIO MEGARO

διαφόρους ταχείας κινήσεις, ὑπεμφαινούσας εἶδος ἀτμοσφαιρικῆς ἐπαναστάσεως. Καθόσον δὲ ὁ ἐν αὐτοῖς ἠλεκτρισμὸς αὐξάνει, τοσοῦτο καὶ τάσιν μεγαλητέραν προσλαμβάνει, ἕως ὅτου ἐπέλθῃ στιγμή, καθ' ἣν οἱ ἀντίθετοι ἠλεκτρισμοὶ συνενωθῶσιν. Ἡ συνένωσις αὕτη τῶν ἀντιθέτων ἠλεκτρισμῶν παράγει τὸ φαινόμενον τῆς ἀστραπῆς, παρακολουθουμένης συνήθως ὑπὸ ἤχου τρομεροῦ, ὀνομαζομένου βροντῆς. Τὸ φαινόμενον τῆς βροντῆς παράγεται ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα προστριβῆς τῶν μορίων τοῦ ἀέρος, τείνοντος νὰ πληρώσῃ τὸ παραχθὲν κατὰ τὴν ἀστραπὴν κενόν. Ἡ βροντὴ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνεχής, διότι σὺν τῇ στιγμιαίᾳ πραγματικῇ βροντῇ ἀντιλαμβανόμεθα καὶ τῆς ἐξ ἀνταναλάσεως βροντῆς, συμβαινούσης ἢ ἐπὶ τῶν νεφῶν αὐτῶν, ἢ ἐπὶ τῶν βουνῶν. Ἡ δὲ διάφορος ἔντασις τῆς βροντῆς προέρχεται ἐκ τῆς διαφόρου ἀποστάσεως τοῦ θυελλώδους νέφους ἀπὸ τοῦ παρατηρητοῦ. Ἐνίοτε κατὰ τὰς νύκτας τοῦ θέρους φαίνονται ἐκ τοῦ ὁρίζοντος ἀστραπαὶ ἱκανῆς ἐντάσεως· τὸ φαινόμενον τοῦτο οἱ πολλοὶ ἐξηγοῦσι λέγοντες, ὅτι εἶναι τῆς ζέστης. Ἡ ἐπιστήμη ὅμως παραδέχεται, ὅτι εἶναι συνήθεις ἀστραπαί, προερχόμεναι ἀπὸ νεφῶν, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν φυσικὴν τὸ φῶς διατρέχει 77,000 λευγῶν (308 ἑκατομμύρια μέτρων) κατὰ δευτερόλεπτον, ἕπεται ὅτι ἀντιλαμβανόμεθα τῆς ἀστραπῆς σχεδὸν ἀπολύτως κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς παραγωγῆς αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἦχος διατρέχει κατὰ μέσον ὅρον σχεδὸν 340 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, ὡς ἐκ τούτου ἀντιλαμβανόμεθα τῆς βροντῆς βραδύτερον τῆς ἀστραπῆς. Γνωστῆς δὲ οὔσης τῆς ταχύτητος τοῦ ἤχου, ἂν πολλαπλασιάσωμεν τὰ παρερχόμενα δευτερόλεπτα ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀστραπῆς μέχρι τῆς ἀντιλήψεως τῆς βροντῆς ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν 340 θέλομεν ἔχει ὡς ἔγγιστα τὴν εἰς μέτρα ἀπόστασιν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ θυελλώδους νέφους καὶ τοῦ παρατηρητοῦ. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τοῦ μήκους τῆς ἀστραπῆς παραδέχονται, ὅτι δὲν παράγεται εἰς μόνος ἠλεκτρικὸς σπινθήρ, συνεχής, ἀλλὰ πολλοὶ διαδοχικοὶ σπινθῆρες μεταξὺ τῶν διακεκομμένων μαζῶν, ἐξ ὧν τὰ νέφη ἀπαρτίζονται. Ἂν δὲ κατορθώσωμεν νὰ μετρήσωμεν τὴν σχηματιζομένην γωνίαν ἐκ τῶν ἀγομένων εὐθειῶν ἀπὸ τῶν δύω ἄκρων τῆς ἀστραπῆς ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ παρατηρητοῦ, δυνάμεθα τότε νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς ἔγγιστα καὶ τὴν εἰς μέτρα ἔκτασιν τῆς ἀστραπῆς.

Ἐνίοτε συμβαίνει λίαν βραδέως καὶ ἄνευ βλάβης τινὸς νὰ συνενῶνται ὁ ἠλεκτρισμὸς τῶν νεφῶν μετὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ἐδάφους· ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ παράγονται ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν ἀκίδων, ὡς π. χ. ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἱστῶν τῶν πλοίων, φωτεινοὶ θύσανοι· τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀνομάζεται φῶτα τοῦ ἁγίου Ἔλμου, κατ' ἄλλους δὲ ὀνομάζεται Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης ἂν ἦναι δύω καὶ Ἑλένη ἂν ἦναι μόνον ἕν. Ὁ Ζοῦρχερ (Zurcher) ἐν τῇ Μετεωρολογίᾳ αὐτοῦ ἀναφέρει τὸ ἑξῆς, ἀποδιδόμενον προφανῶς τῇ βραδείᾳ συνενώσει ἀντιθέτων ἠλεκτρικῶν ρευμάτων: «Τῇ 8 Μαΐου, λέγει, τοῦ 1831, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀξιωματικοί τινες, ἐνῷ περιεπάτουν ἀσκεπεῖς ἐν καιρῷ καταιγίδος ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ φρουρίου Βὰδ-Ἀζοῦν ἐν Ἀλγερίᾳ καὶ ἐν ᾧ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν παρετήρει τὸν παρ' αὐτῷ, αἴφνης μετ' ἐκπλήξεως εἶδον μικροὺς φωτεινοὺς θυσάνους κατὰ τὰ ἄκρα τῶν ἀνωρθωμένων τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ὅταν δὲ ὕψωνον τὰς χεῖρας, μικροὶ φωτεινοὶ θύσανοι ἐφαίνοντο ἐπίσης κατὰ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων αὐτῶν.»

Ὅταν ὁ ἠλεκτρισμὸς τῶν νεφῶν βιαίως συνενῶται μετὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ἐδάφους τότε παράγεται ὁ κεραυνός, ὅστις εἶναι ἁπλοῦς ἠλεκτρικὸς σπινθήρ, ἤτοι συνένωσις τῶν ἀντιθέτων ἠλεκτρικῶν ρευμάτων. Ὁ Φραγκλῖνος (Franklin), ὅστις πρῶτος πειραματικῶς ἀπέδειξε τὸν τρόπον τῆς παραγωγῆς τοῦ κεραυνοῦ, ἐφεῦρεν ὄργανον, ὅπερ ὀνομάζουσιν ἀλεξικέραυνον, διὰ τοῦ ὁποίου κατορθοῦται νὰ προλαμβάνηται ἡ παραγωγὴ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ κεραυνοῦ. Τὸ ὄργανον τοῦτο συνίσταται ἔκ τινος μεταλλικοῦ στελέχους λήγοντος εἰς αἰχμὴν μὴ σκωριάζουσαν. Τὸ στέλεχος τοῦτο συνδέουσι διὰ συνεχοῦς μεταλλικοῦ σύρματος, κατερχομένου μέχρις ἐντὸς τοῦ ἐδάφους· οὕτω δὲ ἐμποδιζομένης τῆς βιαίας συνενώσεως τῶν ἀντιθέτων ἠλεκτρικῶν ρευμάτων διὰ τῆς αἰχμῆς, προλαμβάνεται ἡ ἔνσκηψις τοῦ κεραυνοῦ· τὸ ὄργανον τοῦτο μεταχειρίζονται πρὸς προφύλαξιν ὑψηλῶν οἰκοδομῶν.

Ἐπειδὴ ὁ ἠλεκτρισμὸς ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ συμπυκνῶται ἐπὶ τῶν σφαιροειδῶν ἐπιφανειῶν, διὰ τοῦτο δέον ν' ἀπομακρύνηται τις ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν πλατυφύλλων δένδρων ἐν καιρῷ καταιγίδος, καθόσον μάλιστα ταῦτα, ὡς ἐκ τῆς ὑγρασίας τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχουσι, γινόμενα καὶ λίαν εὐηλεκτραγωγὰ σώματα, συχνάκις προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ κεραυνὸς ἐνσκήπτων ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων ἐπιφέρει ἀκαριαῖον θάνατον, ὅθεν αἱ συνήθεις φράσεις ἀποπληξία κεραυνοβόλος, ἔμεινε κεραυνόπληκτος· μετατρέπει τὸν σίδηρον εἰς μαγνήτην, ἀνατρέπει συνήθως τοὺς πόλους τῆς πυξίδος, διαλύει μέταλλα καὶ ἀναφλέγει ἀμέσως εὐφλέκτους ὕλας.

Ὅταν νέφος θυελλῶδες ᾖναι ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, τότε οὐ μόνον τοῦτο ἠλεκτρίζεται, ἀλλὰ καὶ τὰ πέριξ μέρη ἐξ ἐπιδράσεως. Ὅταν δὲ ὁ κεραυνὸς ἐκραγῇ, τότε, ἐπειδὴ παύει ὁ ἐξ ἐπιδράσεως ἠλεκτρισμός, καὶ τὰ πέριξ μέρη ἐπανέρχονται εἰς τὴν προτέραν φυσικὴν κατάστασιν αὐτῶν. Ἡ ἐκ νέου αὖτη ἐξουδετέρωσις τῶν μερῶν τούτων προξενεῖ σπουδαίους κλονισμοὺς ἐπὶ τῶν ζώων καὶ ἐνίοτε τὸν θάνατον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀνομάζεται προσβολὴ ἐξ ἐπιστροφῆς.

Ἐνίοτε νέφος, πεπληρωμένον ἠλεκτρισμοῦ, κατέρχεται πρὸς τὸ ἔδαφος ἐν σχήματι κώνου, ἔχοντος τὴν κορυφὴν αὐτοῦ ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω καὶ φέροντος τὴν καταστροφὴν τῶν μερῶν, ἔνθα ἐφορμᾷ. Ἂν δὲ παραχθῇ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τότε τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἀφρίζον ἀνέρχεται ἐπίσης ἐν σχήματι κώνου, ἔχοντος τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένην καὶ τείνουσαν νὰ συνενωθῇ μετὰ τῆς κορυφῆς τοῦ νεφελωτοῦ κώνου· τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀνομάζεται σίφων, τοῦ ὁποίου ἡ αἰτία κατά τινας μὲν ἀποδίδεται εἰς τὴν σύγκρουσιν ἐναντίων ἀνέμων, κατ' ἄλλους δὲ εἰς ἠλεκτρικὰς δυνάμεις, καθόσον μάλιστα συνοδεύεται ἐνίοτε ὑπ' ἀστραπῶν καὶ βροντῶν.

Ὁ Μπονζανὸ (Bonzano) μάλιστα κατώρθωσε διὰ καταλλήλου πειράματος νὰ δείξῃ τὴν ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ παραγωγὴν τοῦ σίφωνος. Περιεργείας χάριν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὴν περιγραφὴν τοῦ πειράματος τούτου. Ἐκ τοῦ ἀγωγοῦ ἠλεκτρομηχανῆς ἀνήρτησε μεταλλικὴν ἄλυσιν, κατὰ τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας προσήρμοσε σφαιρίδιον ἐπίσης μεταλλικὸν καὶ ὑποκάτω τοῦ σφαιριδίου εἰς ἀπόστασιν $^3/_4$ τοῦ ἀντίχειρος ἔθηκε δοχεῖον πλῆρες ἐλαίου τερεβινθίνης. Ἀφοῦ ταῦτα οὕτω παρεσκευάσθησαν, ἤρξατο νὰ ἠλεκτρίζῃ τὴν ἠλεκτρομηχανήν. Ὁ ἠλεκτρισμὸς τότε ἐπισωρευόμενος καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σφαιριδίου καὶ ἐπενεργῶν ἐπὶ τῆς τερεβινθίνης εἵλκε πρὸς τὸ σφαιρίδιον τὸ ἔλαιον, ὅπερ ἐπὶ τέλους προσεκολλᾶτο ἐπὶ τοῦ σφαιριδίου. Τούτου γενομένου ἐξεκένωσε τὴν ἠλεκτρομηχανὴν, ἡ δὲ τερεβινθίνη κατέπεσε καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ δοχείου αὐτῆς, πλὴν στα-

γόνος, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ἕλξεως πρὸς τὸ σφαιρίδιον ἔμεινε προσκεκολλημένη ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ἤρξατο νὰ ἠλεκτρίζῃ ἐκ νέου τὴν ἠλεκτρομηχανήν· ὁ δὲ ἠλεκτρισμὸς ἐπενεργῶν καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς τερεβινθίνης προσείλκυεν ἐκ νέου αὐτὴν πρὸς τὸ σφαιρίδιον ἐν σχήματι κώνου, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ ἦτο ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἄνω, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἡ ἐπὶ τοῦ σφαιριδίου σταγὼν τῆς τερεβινθίνης κατήρχετο ἐπίσης ἐν σχήματι κώνου, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω, ἕως ὅτου συνηνώθη μετὰ τοῦ κάτω κώνου, ἐν τῷ μέσῳ βιαίας περιστροφικῆς κινήσεως. Τοῦ πειράματος δ' ἐκτελουμένου καὶ τοῦ σφαιριδίου κινουμένου, ὁ σιφωνίσκος ἠκολούθει τὴν κίνησιν μετὰ τῶν παραγομένων στροβίλων.

Ὁ σίφων κινεῖται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀνέμου, ἄλλοτε μὲν ἀθορύβως, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀστραπῶν καὶ βροντῶν. Ἐνίοτε μάλιστα ἀκούονται ὀξεῖς συριγμοὶ καὶ κρότοι. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παράγεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῷ μέσῳ ἐντελοῦς νηνεμίας, ὅθεν φαίνεται, ὅτι δὲν σχηματίζεται ἐκ τῆς συγκρούσεως ἀντιθέτων ἀνέμων. Ἂν δὲ τὸ σιφωνῶδες νέφος μεταβληθῇ εἰς βροχὴν, τότε συμβαίνουσι τρομεραὶ πλημμύραι.

Μεταξὺ τῶν σιφώνων κατατάττουσι τὰς θυέλλας καὶ τοὺς τυφῶνας. Καὶ θύελλαν μὲν ὀνομάζουσι τὸ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παράγεται ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ὑδρατμῶν, τῶν εὑρισκομένων ἐντὸς ἀντιθέτων ἀνέμων. Κατὰ τὸν Ρίνικερ ὅμως αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶναι ὁ ἠλεκτρισμός. «Ἡ μετατροπὴ, λέγει, τῆς θερμότητος εἰς ἠλεκτρισμὸν, ἐνῷ προβαίνει ἡ συμπύκνωσις τῶν ὑδρατμῶν εἰς ὑδροσφαιρίδια, εἶναι ἡ αἰτία τῆς θυέλλης καὶ τῶν φαινομένων αὐτῆς.» Ὅθεν δὲν ἐπιφέρουσιν οἱ ἄνεμοι τὰς θυέλλας, ἀλλ' ἡ μετατροπὴ τῆς θερμότητος εἰς ἠλεκτρισμὸν καὶ ἡ παρακολουθοῦσα ταύτην ἀπόψυξις εἶναι τὰ μόνα αἴτια τῶν θυελλωδῶν καταιγίδων, αἵτινες συμβαίνουσι μᾶλλον τὸν χειμῶνα παρὰ τὸ θέρος καὶ κατὰ τὰ πολικώτερα μέρη. Τυφῶνα δὲ καλοῦσι τὸ φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παράγεται ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐξατμίσεως τοῦ ὕδατος καὶ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν ὑδρατμῶν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Ἴσως ὅμως καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἔχει κυρίως τὴν αὐτὴν αἰτίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ἡ θύελλα κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Ρίνικερ, καθότι τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἀποτελέσματα καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο παρουσιάζει. Οἱ τυφῶνες παράγονται συχνότερον κατὰ τὴν διακεκαυμέ-

© SISMANOGLIO MEGARO

νην ζώνην καὶ τὰ θερμὰ κλίματα καὶ κινοῦνται μεθ' ὑπερβολικῆς ταχύτητος.

Φωτομετέωρα.—Ὀνομάζουσι φωτομετέωρα, τὰ ἀτμοσφαιρικὰ ἐκεῖνα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἄμεσον αἰτίαν τὸ φῶς, κυρίως τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης.

Καὶ ἐνταῦθα, πρὶν ἢ περιγράψωμεν τὰ φαινόμενα ταῦτα, δέον νὰ εἴπωμεν τὰ ἑξῆς περὶ φωτὸς, χάριν τῶν πολλῶν. Τὸ φῶς διαδίδεται πάντοτε κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ὅταν διατρέχῃ ὁμοειδῆ καὶ ὁμοιόπυκνα μέσα. Καὶ ἂν μὲν κατὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ συναντήσῃ πρόσκομμά τι, τότε στρέφει πρὸς ἄλλην τινὰ διεύθυνσιν, ἤτοι ἀνταναklᾶται κατά τινας νόμους ἀκριβῶς ὡρισμένους καὶ ἐξακολουθεῖ πάλιν τὴν εὐθεῖαν πορείαν αὐτοῦ· ἂν δὲ, ἐνῷ διατρέχει τὴν πορείαν αὐτοῦ, μεταβαίνῃ ἀπὸ ἀραιοτέρου σώματος εἰς πυκνότερον, ἢ τὸ ἀντίστροφον, τότε ἀλλάσσει πως ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ, ἤτοι διαθλᾶται κατά τινας νόμους ἀκριβῶς ὡρισμένους καὶ ἐξακολουθεῖ πάλιν τὴν εὐθεῖαν αὐτοῦ πορείαν. Τὸ δὲ ἡλιακὸν φῶς, ἤτοι τὸ λευκὸν, συνίσταται ἐκ τῶν ἑξῆς ἑπτὰ χρωμάτων, ἤτοι τοῦ ἰώδους, τοῦ πορφυροῦ, τοῦ κυανοῦ, τοῦ πρασίνου, τοῦ κιτρίνου, τοῦ χρυσοειδοῦς καὶ τοῦ ἐρυθροῦ, ὅτως ταῦτα πάντοτε παρατηροῦνται, ὅταν τὸ ἡλιακὸν φῶς διέρχηται διὰ τῶν τριγωνικῶν λεγομένων πρισμάτων.

Τὸ φῶς διερχόμενον διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας παρέχει πολλὰ καὶ ποικίλα φαινόμενα, τὰ ὁποῖα καταθέλγουσι τὸν παρατηρητὴν καὶ ζωηρῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας αὐτοῦ. Οὕτω τὸ φαινόμενον τῆς αὐγῆς, ἤτοι τοῦ γλυκέος φωτὸς τῆς πρωΐας, ἐμφανιζομένου πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου, ὡς καὶ τὸ τοῦ λυκόφωτος, ἐμφανιζομένου μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ, ὀφείλεται τῇ διαθλάσει τοῦ φωτὸς ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου. Τὸ φαινόμενον τοῦ σπινθηροβολισμοῦ τῶν ἀστέρων, εὐκόλως παρατηρούμενον, ἂν τις ρίψῃ μετὰ προσοχῆς τὸ ὄμμα ἐπί τινος ὁποιουδήποτε ἀστέρος ἐν καιρῷ εὐδίου νυκτερινοῦ οὐρανοῦ, τὸ φαινόμενον τοῦ φαινομενώδους μεγέθους τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης καὶ τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν, ὡς τῆς Μεγάλης Ἄρκτου, ὅταν εὑρίσκωνται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, καὶ τὸ φαινόμενον τοῦ φαινομενώδους ἐλλειψοειδοῦς σχήματος τοῦ Ἡλίου, ὅταν οὗτος κλίνῃ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος κατὰ τὰς ὡραίας θερινὰς ἑσπέρας, τῇ διαθλάσει τοῦ φωτὸς ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας ὀφείλεται· ἐπίσης τὸ φαινόμενον τοῦ γλυκέος κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ τῇ διαθλάσει καὶ ἀποσυνθέσει τοῦ φωτὸς ἐντὸς τῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας ὀφείλεται· ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν γενομένων διαφόρων ἀεροδρομιῶν, καθ' ἃς οἱ ἀνερχόμενοι ἀεροναῦται παρετήρουν, ὅτι τὸ χρῶμα τῆς ἀτμοσφαίρας βαθμηδὸν σκοτεινὸν ἀπέβαινε καὶ οἱ ἀστέρες καὶ δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν ἐφαίνοντο· τέλος τὸ φαινόμενον τῆς ταχυτέρας ἀνατολῆς καὶ τῆς βραδυτέρας δύσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων τῇ διαθλάσει τοῦ φωτὸς αὐτῶν ἐντὸς τῶν στρωμάτων τῆς ἀτμοσφαίρας ὀφείλεται· διότι τὸ φῶς αὐτῶν θλώμενον ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας ἀνυψοῖ μᾶλλον τῆς πραγματικότητος τὰ σώματα ταῦτα, καὶ οὕτω φαίνονται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος ἐνῷ πράγματι δὲν εὑρίσκονται ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται ἐντονώτερον κατὰ τὰ πολικὰ μέρη ἕνεκα τῆς μεγαλητέρας συμπυκνώσεως τῆς ἀτμοσφαίρας συνεπείᾳ τῆς ἐπικρατούσης ταπεινότητος τῆς θερμοκρασίας.

Ὅταν τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας ἦναι θερμότερα τῶν ὑπερκειμένων, συνεπείᾳ τῆς μεγάλης θερμότητος τοῦ ἐδάφους, ὡς ἐν τῇ Σαχάρᾳ, τότε ἐπειδὴ τὸ φῶς βαθμηδὸν διέρχεται στρώματα ἀέρος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀραιὰ, κατερχόμενον πρὸς τὸ ἔδαφος ἀναγκάζεται νὰ στρέφηται κατά τινας νόμους ὡρισμένους καὶ πάλιν πρὸς τὰ ἄνω· καὶ οὕτως ὁ παρατηρητὴς νὰ βλέπῃ τὰ διάφορα ἀντικείμενα ἀνεστραμμένα ὑπὸ τὸ ἔδαφος ὡς ἐν λίμνῃ περιεχούσῃ ὕδωρ. Τοὐναντίον δὲ, ὅταν τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας ἦναι ψυχρότερα καὶ ἐπομένως πυκνότερα τῶν ὑπερκειμένων, τότε τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἀντικείμενα φαίνονται αἰωρούμενα ἐπὶ τοῦ ἀέρος. Οὕτω παρατηροῦνται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ διάφορα κτίρια, πλοῖα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα μετατίθενται ἢ μεταβάλλουσιν ὄψιν κατὰ πᾶσαν στιγμήν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀνομάζεται ἀντικατοπτρισμός.

Ὅταν, ἐνῷ βρέχει, ἀπέναντι τῶν καταπιπτουσῶν ρανίδων τῆς βροχῆς εὑρίσκηται ὁ Ἥλιος, τότε ἀντιθέτως τοῦ Ἡλίου πρὸς τὸ μέρος τῆς βροχῆς ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότατον κεχρωματισμένον φαινόμενον, ὀνομαζόμενον οὐράνιον τόξον, ἢ ἶρις. Ἡ θεωρία τοῦ φαινομένου τούτου, ὀφειλομένη τῷ μεγαλοφυεῖ Νεύτωνι (Newton), ἀποδεικνύει, ὅτι παράγεται ἐκ τῆς προσ-

πτώσεως, διαθλάσεως καὶ ἀνταναϰλάσεως τῶν ἡλιαϰῶν ἀϰτίνων ἐντὸς τῶν ρανίδων τῆς βροχῆς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο σχηματίζει γεωμετριϰὸν τόξον, τοῦ ὁποίου τὸ ϰέντρον εὑρίσϰεται ἐπὶ τῆς νοητῆς γραμμῆς, τῆς διερχομένης διὰ τοῦ ϰέντρου τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ παρατηρητοῦ. Καὶ ὅσον μὲν ὁ Ἥλιος ϰλίνει πρὸς τὸν ὁρίζοντα, τόσον τὸ τόξον φαίνεται μεγαλήτερον καὶ πλησιέστερον τοῦ παρατηρητοῦ, ὅσον δὲ εἶναι μᾶλλον ὑψωμένος ὑπεράνω τοῦ ὁρίζοντος, τόσον μιϰρότερον καὶ μᾶλλον ἀπώτερον τοῦ παρατηρητοῦ· ὅταν δ' ὁ Ἥλιος φθάσῃ εἰς γωνιῶδες ὕψος ὑπεράνω τοῦ ὁρίζοντος 42° 2′, τότε δὲν φαίνεται διόλου, ἐνῷ τοὐναντίον ὅταν ὁ Ἥλιος εὑρίσϰηται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ὁ παρατηρητὴς ἐφ' ὑψηλοῦ ὄρους ϰαὶ τὸ ὑετοφόρον νέφος εἰς οὐχὶ μεγάλην ἀπὸ τοῦ παρατηρητοῦ ἀπόστασιν, τότε τὸ οὐράνιον τόξον λαμβάνει σχῆμα ϰυϰλιϰόν.

Ἐνίοτε φαίνεται ϰαὶ δεύτερον οὐράνιον τόξον ὑπεράνω τοῦ πρώτου σχηματιζόμενον, ἀλλὰ τότε τὰ χρώματα φαίνονται ἀντιστρόφως τεθειμένα· ἤτοι ἐνῷ ἐν τῷ πρώτῳ τὸ ἰῶδες φαίνεται ἔσωθεν ϰαὶ τὸ ἐρυθρὸν ἔξωθεν, ἐν τῷ δευτέρῳ τὸ ἐρυθρὸν φαίνεται ἔσωθεν ϰαὶ τὸ ἰῶδες ἔξωθεν. Ἐνίοτε φαίνεται ϰαὶ τρίτον τόξον ὑπερϰείμενον τῶν δύο, ἀλλὰ τὰ χρώματα αὐτοῦ εἶναι λίαν ἀσθενῆ ϰαὶ μόλις διαϰρίνεται.

Καὶ ἡ Σελήνη παρέχει ἐπίσης οὐράνια τόξα, ἀλλὰ λίαν ἀσθενῆ, διότι ϰαὶ τὸ φῶς αὐτῆς εἶναι λίαν ἀσθενές. Τέλος ἐνίοτε ἐμφανίζονται οὐράνια τόξα, φαινόμενα τεμαχηδὸν μετὰ παραδόξων χρωμάτων.

Ἐϰ τῶν ἀνωτέρω εὐϰόλως ἐννοεῖται, ὅτι τὸ οὐράνιον τόξον δὲν εἶναί τι πραγματιϰὸν ἐν τῷ οὐρανῷ, ὡς π. χ. ἡ βροχή· ἀλλὰ φαινόμενον ὅλως διόλου ὀπτιϰόν. Ἐϰ τούτου προϰύπτει τὸ ἑξῆς: δύο παρατηρηταί, ὅσον πλησίον ϰαὶ ἂν ὦσι πρὸς ἀλλήλους, δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι τὸ αὐτὸ οὐράνιον τόξον, ἀλλ' ἕϰαστος βλέπει τὸ διὰ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ σχηματιζόμενον. Ὅτι δὲ πράγματι δὲν ἔχει πραγματιϰὴν ὑπόστασιν, ἐννοεῖται ϰαὶ ἐϰ τούτου· ὅτι δηλαδή, ὅσον ϰἂν θελήσῃ τις νὰ παρατηρήσῃ αὐτὸ πλαγίως, οὐδέποτε θὰ ἴδῃ αὐτὸ ἐλλειψοειδὲς, ὅπως βλέπῃ τις ϰύϰλον ἐλλειψοειδῶς, ὅταν στρέφῃ αὐτὸν ϰαὶ παρατηρῇ σχεδὸν ϰατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς διαμέτρου αὐτοῦ.

Ἐνίοτε, ὅταν ὁ οὐρανὸς ᾖναι ϰεϰαλυμμένος ὑπὸ λεπτῶν νεφῶν, παρατηρεῖται περὶ τὸν Ἥλιον ϰαὶ τὴν Σελήνην ϰύϰλος φωτεινὸς

διαφόρου μεγέθους. Καὶ ἂν μὲν ἡ ἀϰτὶς τῶν ϰύϰλων τούτων ᾖναι μιϰρᾶς διαστάσεως, τότε τὸ φαινόμενον ὀνομάζεται σ τ έ μ μ α, ἔχει δὲ τὸ μὲν ἐρυθρὸν χρῶμα ἔξωθεν, τὸ δὲ ἰῶδες ἔσωθεν· ὅταν ὅμως ὁ σχηματιζόμενος ϰύϰλος ἔχῃ ἀϰτῖνα 22°—23°, τότε λέγεται ἅ λ ω ς· ἂν δὲ τυχὸν σχηματισθῇ ϰαὶ δευτέρα ἅλως, τότε αὕτη ἔχει ἀϰτῖνα 46°. Αἱ δὲ ἅλω διαφέρουσι τῶν στεμμάτων, ϰαθόσον ἐϰεῖναι ἔχουσι τὸ ἐρυθρὸν ἔσωθεν ϰαὶ τὸ ἰῶδες ἔξωθεν.

Ἐνίοτε φαίνεται τρίτος τις ϰύϰλος ὁριζόντιος, διερχόμενος διὰ τοῦ ϰέντρου τοῦ Ἡλίου ϰαὶ τελευτῶν ἐπὶ τῆς ἅλως· διαφέρει δὲ τῶν ἅλων, ϰαθότι τὸ φῶς αὐτοῦ δὲν εἶναι ϰεχρωματισμένον, ἀλλ' ὑπόλευϰον· ἐνίοτε ὅμως φαίνεται ϰαὶ δεύτερος τοιοῦτος ϰύϰλος ϰάθετος ἐπὶ τοῦ πρώτου, ὅστις, διερχόμενος ἐπίσης διὰ τοῦ ϰέντρου τοῦ Ἡλίου, μετὰ τοῦ πρώτου ϰύϰλου σχηματίζει σταυρόν. Οἱ φαινόμενοι οὗτοι ϰύϰλοι ὀνομάζονται π α ρ ή λ ι ο ι· ἐπὶ δὲ τῶν βραχιόνων τοῦ σταυροῦ φαίνονται ζωηρῶς σχηματιζόμεναι μετὰ χρωμάτων αἱ εἰϰόνες τοῦ Ἡλίου· αἱ εἰϰόνες αὗται ὀνομάζονται π α ρ ή λ ι ο ι· αἱ δὲ παρὰ τὴν Σελήνην π α ρ α σ ε λ ῆ ν α ι. Τέλος ἐνίοτε φαίνονται τόξα ἐφαπτόμενα τῶν ἅλων ϰατὰ τὸ ἄνω αὐτῶν μέρος, τὸ πρὸς τὸ ζενίθ, ἅτινα εἶναι ϰεχρωματισμένα ὅπως ϰαὶ αἱ ἅλω. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ἐμφανιζόμενα ϰατὰ τὰ πολιϰὰ μέρη ϰαὶ σπανιώτερον ϰατὰ τὰς εὐϰράτους ζώνας, ἀποδίδονται τῇ διαθλάσει τῶν φωτεινῶν ἀϰτίνων ἐπὶ τῶν αἰωρουμένων ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ϰρυστάλλων, ἅτινα παράγονται ἐϰ τῆς πήξεως τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὕδατος

Συχνάϰις περὶ τοὺς πόλους τῆς Γῆς ἐμφανίζεται φωτεινόν τι φαινόμενον, μαγευτιϰὴν παρέχον τὴν ὄψιν ϰατὰ τὰς ἀφηγήσεις τῶν ϰατὰ τὰ μέρη ἐϰεῖνα ἐϰδρομέων, τὸ ὁποῖον ὀνομάζουσι π ο λ ι ϰ ὸ ν σ έ λ α ς. Καὶ τὸ μὲν πρὸς τὸν βόρειον πόλον ὀνομάζουσι β ό ρ ε ι ο ν σ έ λ α ς, τὸ δὲ πρὸς τὸν νότιον ν ό τ ι ο ν σ έ λ α ς· ἀμφότερα ταῦτα τὰ φαινόμενα ϰατὰ τὰς γενομένας παρατηρήσεις, ταὐτοχρόνως ἐμφανίζονται ϰατ' ἀμφοτέρους τοὺς πόλους· παραδέχονται ὅμως, ὅτι ὡς πρὸς τὸ φῶς αὐτῶν πιθανὸν νὰ ὑπάρχῃ διαφορά τις, ὡς ἀποδειϰνύουσι τὰ τεχνητὰ πειράματα, ἅτινα ὑπὸ τῶν φυσιϰῶν ἐγένοντο πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου.

Διάφοροι θεωρίαι προυτάθησαν ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς παραγωγῆς τοῦ σέλαος, ἀλλ' ἡ μᾶλλον πιθανωτέρα φαίνεται ἡ τοῦ Δε-Λαρίβ (De La Riv), παραδεχομένου ὅτι τὸ σέλας παράγεται ἐϰ τῆς

συνενώσεως τοῦ ἀρνητικοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ τῆς Γῆς μετὰ τοῦ θετικοῦ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ὅταν ἡ ἔντασις τοῦ σέλαος ἦναι ἰσχυρὰ, τότε ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν μαγνητικῶν βελονῶν, καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν συρμάτων οὕτως, ὥστε συμβαίνει ἐνίοτε ν' ἀποβαίνῃ σχεδὸν ἀδύνατος ἡ ἐξαποστολὴ τῶν τηλεγραφημάτων ὡς συνέβη τῇ 17]29 αὐγούστου καὶ 20]1 σεπτεμβρίου 1859 ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ Εὐρώπῃ.

Ὁ Οὐμβόλδος (Humbold), ὁμιλῶν περὶ τοῦ πολικοῦ σέλαος, λέγει: «Τὸ σέλας δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς διαταρακτικὴ αἰτία, διαταράττουσα τὴν μαγνητικὴν ἰσορροπίαν τῆς Γῆς, ἀλλ' ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἐκφαινομένης δι' αὐτῆς τῆς παραγωγῆς τῶν φωτεινῶν φαινομένων καὶ ἐκδηλουμένης ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς πολικῆς ταύτης φωταψίας τοῦ οὐρανίου θόλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῶν ἀτάκτων ταλαντεύσεων τῆς μαγνητικῆς βελόνης.»

Μεταξὺ τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων κατατάττονται καὶ τὰ ἑξῆς. Οὐδεὶς ὁ μὴ παρατηρήσας ἐν καιρῷ αἰθρίας νυκτὸς φωτεινά τινα σωμάτια δίκην βεγγαλικῶν φώτων διατρέχοντα κατὰ διαφόρους διευθύνσεις τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγκαταλείποντα ὄπισθεν αὐτῶν μακρὰν πυρολαμπῆ ὁλκόν. Τὰ χρυσᾶ ταῦτα παίγνια τοῦ οὐρανοῦ ὀνομάζονται διάττοντες ἀστέρες. Ὅταν ὅμως τὰ σωμάτια ταῦτα ἦναι μεγαλήτερα τῶν συνήθως ἐμφανιζομένων διαττόντων τότε ὀνομάζονται βολίδες, αἵτινες κινοῦνται γενικῶς βραδύτερον τῶν διαττόντων· τινὲς μάλιστα αὐτῶν ἐκπέμπουσαι καπνὸν καὶ φλόγας ἐκρήγνυνται μετὰ συριγμοῦ καὶ κρότου. Ἐνίοτε πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς δύω ἢ τρεῖς μικροτέρας βολίδας, αἵτινες ἀκολουθοῦσι καὶ μετὰ τὴν ἔκρηξιν τὴν πορείαν αὐτῶν. Ὅταν ὅμως τυχὸν καταπέσωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἐν εἴδει λίθων, τότε ὀνομάζονται ἀερόλιθοι.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα, καίτοι ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν αὐτῶν ὑπάγονται εἰς τὰ κοσμικὰ φαινόμενα, οὐχ ἧττον ὅμως μετέχουσι καὶ τῶν μετεωρολογικῶν, διότι μόνον ὑπὸ τὴν χρυσῆν αὐτῶν μορφὴν γίνονται γνωστὰ τῷ παρατηρητῇ ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Καὶ περὶ τῶν φαινομένων τούτων πολλαὶ θεωρίαι ἐπενοήθησαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ἑξῆς. Ὅταν οἱ κομῆται

διατρέχοντες τὴν τροχιὰν αὐτῶν, φθάνωσι πλησίον τοῦ Ἡλίου, τότε οὗτος προσέλκει εἰς ἑαυτὸν τὴν κόμην αὐτῶν, ἥτις, μένουσα περὶ τὸν Ἥλιον χωρὶς νὰ καταπέσῃ ἀμέσως ἐπ' αὐτοῦ διὰ λόγους μηχανικοὺς, σχηματίζει εἶδος δακτυλίου ἐλλειψοειδοῦς, κινουμένου περὶ τὸν φωτεινὸν ἀστέρα. Τούτων τεθέντων, καθ' ὃν χρόνον ἡ Γῆ στρέφεται περὶ τὸν Ἥλιον συναντᾷ τεμάχια τοῦ δακτυλίου τούτου, τὰ ὁποῖα, προσελκόμενα ὑπ' αὐτῆς δυνάμει τῆς βαρύτητος, τείνουσι νὰ καταπέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἀλλ' ἐνῷ διέρχονται διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας, προστριβόμενα ἐπὶ τῶν μορίων τοῦ ἀέρος θερμαίνονται καὶ ἐπομένως ἐκπυροῦνται. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Πουασσὼν (Poisson) ἡ ἀνάφλεξις αὐτῶν ἀποδίδοται εἰς ἠλεκτρικὰς δυνάμεις. «Δύσκολον, λέγει, εἶναι ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἐκπύρωσιν τῶν ἀερολίθων τῇ προστριβῇ αὐτῶν ἐπὶ τῶν μορίων τοῦ ἀέρος. Δὲν δυνάμεθα ἆρά γε νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν, ἐνῷ εὑρίσκεται ἐν οὐδετέρᾳ καταστάσει, σχηματίζει εἶδος ἀτμοσφαίρας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται πολὺ πέραν τῆς ἀερίου μάζης, ὑπείκει τῇ ἕλξει τῆς Γῆς, μ' ὅλον ὅτι εἶναι φύσεως ἀβαροῦς, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν Γῆν κατὰ τὴν κίνησιν αὐτῆς; Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ταύτῃ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος σώματα, ἐνῷ εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀβαρῆ ταύτην ἀτμόσφαιραν, ἀποσυνθέτουσι τὸ σύνθετον ἠλεκτρικὸν ρευστὸν καὶ οὕτως ἠλεκτριζόμενα θερμαίνονται καὶ ἐπομένως ἀναφλέγονται.»

Μ' ὅλον ὅτι οἱ διάττοντες ἀστέρες πάντοτε σχεδὸν παρατηροῦνται, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν εἶναι περιοδικὴ ὡς πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου, ὡς πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ ὡς πρὸς ἀριθμόν τινα ἐτῶν, λαβόντα σχεδὸν κῦρος ἐπιστημονικόν. Καὶ ἡ μὲν πρώτη περιοδικότης συμβαίνει τῇ 3—6 ὥρᾳ τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστὶ, ἥτις δύναται ν' ἀποδοθῇ τῇ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῇ τῆς ἡμετέρας Γῆς· ἡ δὲ δευτέρα συμβαίνει μετὰ τῆς μεγαλητέρας μὲν ἐντάσεως περὶ τὴν 29/10 αὐγούστου καὶ περὶ τὴν 2/14 9βρίου, μετὰ τῆς ἐλαχίστης δὲ κατὰ φεβρουάριον καὶ μάϊον· καὶ ἐν γένει ἡ περιοδικότης αὕτη προβαίνει μὲν αὐξάνουσα ἀπὸ τῆς ἀφηλιότητος, ἤτοι ἀπὸ τοῦ μηνὸς ἰουλίου πρὸς τὴν περιηλιότητα τῆς Γῆς, ἤτοι περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκ μβρίου, προβαίνει δὲ φθίνουσα κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς. Ἐκ τούτων δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη περιοδικότης δύναται ν' ἀποδοθῇ τῇ περὶ τὸν Ἥλιον περιστροφῇ τῆς Γῆς· τέλος ἡ τρίτη συμβαίνει κατὰ τὸ τέλος ἑκάστης τριακονταετίας· οὕτω τῷ 1799, 1833, 1866

SISMANOGLIO MEGARO

παρετηρήθη ἡ μεγίστη ἐμφάνισις τῶν διαττόντων· τῷ 1833 μάλιστα ὁ Ὄλμστεδ (Olmsted) καὶ ὁ Πάλμερ (Palmer) παρετήρησαν ἐν Ἀμερικῇ τὴν νύκτα τῆς 31]12 πρὸς τὴν 1]13 νοεμβρίου σμῆνος διαττόντων ἀστέρων, καταπιπτόντων ἐν εἴδει νιφάδων χιόνος· ἔν τινι δ' ἄλλῳ μέρει ἐπὶ 9 ὥρας γενομένης παρατηρήσεως κατεμετρήθησαν ὑπὲρ τὰς 240,000 διαττόντων. Ἡ περιοδικότης αὕτη δύναται ν' ἀποδοθῇ τῇ περὶ τὸν Ἥλιον περιστροφῇ ὁλοκλήρου τοῦ κοσμικοῦ τούτου δακτυλίου, μὴ ὄντος καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέρη ἰσοπαχοῦς καὶ ἰσοπύκνου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁπωσδήποτε τὰ κοσμικὰ ταῦτα σώματα, τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀτμοσφαίρᾳ εἰσερχόμενα καταπίπτουσιν ἐπὶ τέλους, συνεπείᾳ τῆς βαρύτητος, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Γῆς, ἕπεται, ὅτι ἡ ἡμετέρα κατοικία, τοῦ χρόνου προϊόντος, αὐξάνει συνεχῶς κατὰ τὸν ὄγκον καὶ ἑπομένως κατὰ τὸ βάρος αὐτῆς· καθότι κατὰ τὸν Σίμωνα Νιουκόμβον (Simon Newcomb) δὲν πίπτουσι κατ' ἔτος ἐπὶ τῆς Γῆς ὀλιγώτεροι τῶν 146,000,000,000 διαττόντων ἀστέρων. Ἀλλὰ μόλον ὅτι ἡ αὔξησις αὕτη γίνεται συνεχὴς ἂν καὶ λ'αν βαθμιαία, δὲν θὰ προβῇ ὅμως καὶ ἐπ' ἄπειρον, διότι κατὰ τὸν Λεβεριὲ (Le Verrier) τὸ σύνολον τῆς μάζης τοῦ δακτυλίου τούτου δὲν ὑπερβαίνει τὸ δέκατον τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῶν καταπιπτόντων ἀερολίθων, ἐχόντων ἐνίοτε ἱκανὸν βάρος, ὡς ὁ ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν Παρισίων εὑρισκόμενος ζυγίζει ὑπὲρ τὰ 590 χιλιόγραμμα (460 ὀκάδας), ἀπεκάλυψεν ὅτι καὶ οὗτος συνίσταται ἐκ τῶν αὐτῶν σχεδὸν χημικῶν στοιχείων, ἐξ ὧν καὶ ἡ ἡμετέρα Γῆ. Ὁ ἡμέτερος λοιπὸν πλανήτης δὲν εἶναι ξένος ὡς πρὸς τὸ κοσμικὸν διάστημα. Ἀφοῦ λοιπὸν διὰ πολλῶν χημικῶν δεσμῶν ἑπομένως βεβαίως καὶ φυσικῶν μετὰ τοῦ σύμπαντος συγγενεύει, δικαιούμεθα ἆρά γε νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι μόνος ὁ πλανήτης ἡμῶν ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τοῦ φέρειν καὶ συντηρεῖν ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ τὴν Ζ ω ὴ ν, ὁ δὲ λοιπὸς περὶ ἡμᾶς κόσμος ἀποτελεῖ ἁπλούστατον μόνον χημικὸν ἐργαστήριον;

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ ὁποῖος ὁ σκοπὸς τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν ὁ ἦχος, ἡ ὁδὸς αὕτη τῶν ἰδεῶν, αἵτινες, ἀπὸ ψυχῆς εἰς ψυχὴν μεταβαίνουσαι, φέρουσιν αὐτὰς εἰς συγκοινωνίαν, ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἡ μουσικὴ, τὸ βάλσαμον τοῦτο τῆς πασχούσης καρδίας, ἄνευ αὐτῆς δὲν

θὰ ἐσχηματίζοντο τὰ ποικιλόμορφα νέφη, ἅτινα παράγουσι τὰς βροχὰς καὶ τὴν χιόνα τὰ τόσον ἀναγκαῖα φαινόμενα διὰ τὴν γονιμοποίησιν τῆς φυτικῆς ὑπάρξεως καὶ τὴν διατήρησιν τῶν ζωϊκῶν ὄντων, ἄνευ αὐτῆς ἀποτόμως θὰ μετεβαίνομεν ἀπὸ τοῦ σκότους τοῦ μεσονυκτίου πρὸς τὸ μαρμαῖρον φῶς τῆς μεσημβρίας καὶ ἑπομένως ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν αὐτὴ ἡ ζωὴ ὑπὸ τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς σήμερον ἐπὶ τῆς γηΐνης φύσεως ἀποκαλύπτεται.

Ἐκ τῆς μετ' ἐπιστασίας λοιπὸν ἐρεύνης καὶ μελέτης τῶν διαφόρων φυσικῶν φαινομένων, μεθ' ὧν συγκαταλέγονται καὶ τὰ Μετεωρολογικὰ, δύναται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ἄκων νὰ μὴ παραδεχθῇ τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς Α ἰ τ ί ο υ Π ρ ώ τ ο υ σκοπίμως ἐνεργοῦντος καὶ ὑπὲρ τοῦ Δημιουργήματος αὐτοῦ διηνεκῶς προνοοῦντος; Ὁ Βολταῖρος (Voltaire), κατανοῶν τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, εἶπεν: «Ἂν Θεὸς δὲν ὑπῆρχεν ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσωμεν αὐτόν.»

Ν. Κ. Μακαρος.

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

ΣΤ΄.

ΦΡΑΓΚΙΟΣ.

Ὁ Αὔγουστος Ἑρμαννος Φράγκιος, ὁ τῆς εὐσεβείας παιδαγωγός, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1663 τῇ 22 μαρτίου ἐν Λυβέκῃ, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν σύνδικος ἐν τῷ Dom Kapitel. Μετοικήσαντος δὲ τούτου ἐν Γόθᾳ βραδύτερον ὡς αὐλικοῦ καὶ δικαστικοῦ συμβούλου, ὁ Φράγκιος ἐξηκολούθησε τὰς ἑαυτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει μέχρι τοῦ 13ου ἔτους αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ Φραγκίου τὰ πρῶτα σπέρματα βαθέων θρησκευτικῶν αἰσθημάτων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ παῖς ἔτι ἔδειξεν ἰδιάζουσαν πρὸς τὴν Ἁγίαν Βίβλον προθυμίαν. Αἱ πανεπιστημιακαὶ τοῦ Φραγκίου σπουδαὶ ὡδήγησαν αὐτὸν ἐν ταχείᾳ ἀλληλουχίᾳ εἰς Ἐρφούρτην, Κίελον καὶ Λειψίαν, ἔνθα ἐπέδωκε τὸ πλέον τῇ θεολογίᾳ, φιλοσοφίᾳ καὶ φιλολογίᾳ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει ἀνηγορεύθη καθηγητὴς τῆς βιβλιογνωσίας. Ἐν ἔτει 1689 ἱδρυσεν ἐν Ἀμβούργῳ ἰδιωτικὴν ἀρρένων σχολήν, ἐν τῇ διευθύνσει δὲ ταύτης διέγνω πόσον διεστραμμένα ἦσαν τότε τὰ σχολειακὰ πράγματα καὶ πόσον ἐλλιπὴς ἡ τῶν παίδων ἀγωγή. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς πείρας αὐτοῦ ἐξέθετο βραδύτερον ἐν συγγραφῇ, τόν δε τὸν τίτλον φερούσῃ: «Περὶ τῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς ἐν εὐσεβείᾳ καὶ χριστιανικῇ συνέσει.» Ἐν ἔτει 1690 καθιδρύθη ὡς διάκονος ἐν Ἐρφούρτῃ, ἀλλὰ τῷ ἑπομένῳ ἔτει ἀπεβλήθη πάλιν ὑπὸ τῆς ἐναντίας μερίδος, διὰ δὲ τῶν φίλων ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διδασκαλία τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν τῷ ἐν Χάλλῃ ἐναγχος ἱδρυθέντι πανεπιστημίῳ. Τῇ 7 ἰανουαρίου 1692 ἀφικόμενος ἐνταῦθα ὑπηρέτησεν ἐπὶ 35 ὅλα ἔτη τῇ ἐκκλησίᾳ, τῇ σχολῇ καὶ τοῖς πτωχοῖς.

Ἦθος ὑπῆρχεν ἐν Χάλλῃ ἀθροίζεσθαι τοὺς πτωχοὺς καθ' ἑκάστην πέμπτην πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ ἱερέως καὶ δέχεσθαι ἐλεημοσύνην. Ἐν ταύτῃ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐχαρίσατο ὁ Φράγκιος τοῖς πτωχοῖς ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τοῖς σωματικοῖς ἐλέεσι καὶ ἐνίσχυσίν τινα πνευματικὴν συναγαγὼν αὐτοὺς περὶ ἑαυτὸν καὶ διδάξας τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως. Ἠλεήθησαν δὲ καὶ ἐπέμφθησαν οἱ πτωχοὶ μόνον μετὰ τὴν ἐντελῆ διδασκαλίαν. Κατανοήσας τότε ὁ Φράγκιος τὴν πνευματικὴν ἐλεεινότητα τοῦ λαοῦ ἤρξατο περὶ βοηθείας διανοούμενος. Ἵνα δὲ καὶ τὴν σωματικὴν αὐτῶν ἀθλιότητα διασκορπίσῃ ἐξηρτήσατο ἀπὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας αὐτοῦ κιβώτιον ἐλεημοσυνῶν μετὰ ῥητοῦ εἰς προσφορὰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν παροτρύνοντος. Ἡμέραν τινὰ εὗρεν ἐν τῷ κιβωτίῳ 4 τάλληρα καὶ 16 γρόσια. «Ὅτε ταῦτα ἔλαβον ἐν τῇ χειρί μου, διηγεῖτο αὐτὸς ὁ Φράγκιος, εἶπον ἐν χαρᾷ πίστεως: Ταῦτά εἰσι καλόν τι κεφάλαιον· ἱδρύσω δι' αὐτῶν ὅτι δίκαιον· ἄρξωμαι τῆς ἱδρύσεως πτωχοσχολείου». Καὶ οὕτω διὰ τῶν 4 ἐκείνων ταλλήρων καὶ τῶν 16 γροσίων ἤρξατο ἡ ἱδρυσις τῶν Φραγκείων καθιδρυμάτων, ἅτινα καὶ σήμερον ἐξεγείρουσιν ἐν Χάλλῃ τὸν θαυμασμὸν τοῦ περιηγητοῦ. Ἀληθὲς ὅτι διὰ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἠγοράσθησαν ἐν ἀρχῇ 27 βιβλία, καὶ ἀντὶ 6 γροσίων καθ' ἑβδομάδα ἐμισθώθη σπουδαστὴς ἵνα τοὺς πτωχοὺς ἐπαίτας παῖδας ἐπὶ δίωρον τῆς ἡμέρας διδάσκῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φιλάνθρωπον τοῦ Φραγκίου ἔργον εὗρε πλουσίαν τὴν ὑποστήριξιν ἠδύνατο νὰ ἱδρύσῃ εὐθὺς π τ ω χ ο σ χ ο λ ε ῖ ο ν. Τὸ μικρὸν πτωχοσχολεῖον κείμενον ἐν πρώτοις ἐν σμικρῷ τινι προδόμῳ, πρὸ τοῦ σπουδαστηρίου αὐτοῦ, ὅπερ ἕνεκα τούτου κατέστη εὐθὺς λίαν στενόν, μετηνέχθη εἶτα ἔν τινι μισθωθέντι χώρῳ γείτονος οἰκίας. Μετ' οὐ πολὺ ἐσχηματίσθη πρὸς τῷ πτωχοκομείῳ καὶ Ἀστικὴ σχολή. Ἀμφότερα τὰ μορφωτήρια εἶχον τὸν ἴδιον ἑαυτῶν διδάσκαλον, ὃς ἔχων ἄμισθον κατοικίαν καὶ θέρμανσιν καὶ τετράωρον διδασκαλίαν τῆς ἡμέρας ἐλάμβανεν ἐν φιορίνιον τῆς ἑβδομάδος ἑκάστης.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος παρεδόθησαν τῷ Φραγκίῳ τρεῖς εὐγενεῖς νεανίαι ἵνα διδάξῃ καὶ διαπλάσῃ αὐτούς, τοῦτο δὲ παρέσχε τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἵδρυσιν π α ι δ α γ ω γ ε ί ο υ. Τῷ Φραγκίῳ ἐξηγέρθη ὁ πόθος τοῦ μὴ μόνον διδάσκειν τοὺς πτωχοὺς παῖδας, ἀλλὰ σύναμα καὶ ἐκτρέφειν αὐτούς, δι' ὃ τῇ 13 ἰουλίου 1698 ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος ὀ ρ φ α ν ο τ ρ ο φ ε ί ο υ. Ἐκ τῶν παίδων τοῦ ὀρφανοτροφείου οἱ μᾶλλον εὐδόκιμοι ἤκουον ἰδίας διδασκαλίας

διὰ τὰς σπουδὰς γλωσσῶν καὶ ἐπιστήμης, οὕτω δὲ συσχετιζομ ένων ἄλλων παίδων πρὸς τὸ κεχωρισμέ ον τοῦτο μάθημα, ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ λ α τ ι ν ι κ ο ῦ σ χ ο λ ε ί ο υ. Συγχρόνως δ' ἴδρυσε δεῖπνον ἄμισθον διὰ τοὺς σπουδαστὰς, δι' οὗ ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς ἵνα διδάσκωσιν ἐπὶ δίωρον καθ' ἑκάστην· οὕτω συνέστη εἶδος δ ι δ α σ κ α λ ε ί ο υ. Τοῖς εἰρημένοις μορφωτηρίοις προσετέθησαν μέχρι τοῦ θανάττου τοῦ Φραγκίου καὶ ἄλλα, ὧν ἁπάντων ἡ διεύθυνσις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Jotthilf August καὶ εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Freylinghausen. Τῷ 1798 διεδέξατο αὐτὸν ὁ August Hermann Niemeyer, ὁ τούτου ἀπέκγονος, ὅστις τοσοῦτον εἰργάσθη πρὸς ἀνύψωσιν τῶν Φραγκείων καθιδρυμάτων, ὥστε δικαίως δύναται νὰ κληθῇ ὁ δεύτερος ἱδρυτὴς αὐτῶν. Ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ ὀφείλεται καὶ ἡ ὑπὸ Φρειδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ' προίκισις τῶν Φραγκείων καθιδρυμάτων διὰ πόρων τοιούτων, ὥστε ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν εἰσὶ διὰ παντὸς ἐξησφαλισμένα. Ὁ σήμερον εἰς Χάλλην ἀπερχόμενος ἐπισκέπτεται μετ' εὐχαριστήσεως, ἐὰν τῶν γραμμάτων φίλος ᾖ, τὰ Φράγκεια καθιδρύματα, συγκροτούμενα τανῦν ἐξ 9 διαφόρων σχολῶν μετὰ 3 1/2 χιλ. μαθητῶν καῖ 150 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν. Οὕτω ὁ Φράγκιος διὰ τῆς ἀκαμάτου ἐνεργείας αὐτοῦ ἀπέδειξεν ὅτι δύναται νὰ πράξῃ ὁ ἄνθρωπος ὅ,τι κατὰ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ἐστι λογου ἄξιον.

Κύριον θέμα τῆς τοῦ Φραγκίου διδασκαλίας ἦν τὸ προσάγειν τὰ παιδία εἰς ζῶσαν τοῦ Θεοῦ γνῶσιν καὶ εἰς ἀ λ η θ ῆ καὶ ἐ ν ε ρ γ ὸ ν χ ρ ι σ τ ι α ν ι σ μ ό ν. Ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία, προσαπτομένη τῇ Κατηχήσει, τῇ Βίβλῳ καὶ τῷ γλωσσικῷ βιβλίῳ, πρὸς δὲ ἄπειροι προσευχαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀσκήσεις ἀπετέλουν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος αὐτοῦ. Διδασκαλία καὶ γνώσεις ἴσχυον παρ' αὐτῷ μόνον ὡς μέσα πρὸς θεοσέβειαν. Εἰ καὶ ἡ παιδαγωγικὴ αὕτη ἀρχὴ ἧττον ἁρμόσσει τοῖς ἡμετέροις χρόνοις, ἀλλὰ μὴν παρὰ τῷ Φραγκίῳ αὕτη μόνη ἦν ἡ ἔκφρασις τῆς ἀληθοῦς ἐσωτερικῆς πεποιθήσεως, δι' ἣν τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν εἰς πλήρη ἀσχολιῶν ἐνέργειαν ἐνέβαλε. Τὰ παιδία ἐδιδάσκοντο 7 ὥρας τῆς ἡμέρας, ὧν αἱ 4 εἰς θρησκευτικὰ πράγματα ἐδαπανῶντο. Τὸ μορφωτικὸν τοῦ Φραγκίου τέρμα ἦν ἰδανικῶς «θεοσέβεια» καὶ πρακτικῶς «σύνεσις». Ὁ Φράγκιος ἐμερίμνα καὶ περὶ τῆς σωματικῆς τῶν παίδων εὐεξίας διὰ τῆς διαρρυθμίσεως καὶ ποιότητος τῶν καταστημάτων αὐτοῦ, οὔσης λίαν σκοπίμου. Φωτεινὰ, εὐρύχωρα καὶ ἐπιχάριτα κτίρια, κατάλληλος τῶν σχολῶν διαίρεσις εἰς τάξεις καὶ τμήματα, καλὰ διδακτικὰ μέσα καὶ εὐθηνὰ σχολικὰ βιβλία. Παρεῖχε τῇ νεολαίᾳ ἀνάπαυσιν καὶ ψυχαγωγίαν, ἀλλὰ χρόνον ἀργίας καὶ μακρὰς παύσεις δὲν ἐχορήγει, διότι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Κυριακὴν ὤφειλον οἱ παῖδες ἐπισκέπτεσθαι τὴν σχολήν. Ἡ τῆς ἀ ν α γ ν ώ σ ε ω ς διδασκαλία ἐτελεῖτο κατὰ τὴν τοῦ συλλαβισμοῦ μέθοδον. Ἡ τῆς γ ρ α φ ῆ ς διδασκαλία ἐγίνετο ὧδε: οἱ μαθηταὶ ἀπεμιμοῦντο τοὺς ἐπὶ τοῦ πίνακος προγεγραμμένους χαρακτῆρας ἢ ὤφειλον διὰ μελάνης ἐπαναγράφειν τοὺς ἐν τῷ τετραδίῳ πρότερον ἠγμένους τύπους. Τῇ ἀ ρ ι θ μ η τ ι κ ῇ λίαν ὀλίγος χρόνος ἐχορηγεῖτο, σκοπουμένης δι' αὐτῆς ἁπλῶς τῆς διδασκαλίας τῶν 4 πράξεων, τῆς τῶν τριῶν μεθόδου καὶ τῆς τῶν κλασμάτων κατανοήσεως. Ἡ τῆς μ ο υ σ ι κ ῆ ς διδασκαλία περιωρίσθη μόνον ἐν τοῖς ἱεροῖς ᾄσμασι. Τὰ π ρ α γ μ α τ ι κ ὰ ἐκαλλιεργήθησαν ἐπιμελῶς, καθόσον ἐδιδάσκοντο οἱ μαθηταὶ γεωγραφίαν καὶ ἱστορίαν, φυσικὴν καὶ βοτανικὴν, γνώσεις τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν θεσμοθεσιῶν, καὶ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον «οἱονεὶ παίζοντες» ἐκτὸς τῶν σχολικῶν ὡρῶν ἐν τοῖς περιπάτοις, ἐν ταῖς ἐπισκέψεσιν ἐργοστασίων, ἐν συλλόγοις κλπ. Ὁ γενικὸς νόμος τῆς τοῦ Φραγκίου μεθόδου ἦν ἐνδελεχὴς μετὰ τῶν μαθητῶν διάλεξις· κατήχησις ἦν ἡ ψυχὴ τῆς διδασκαλίας. Ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα προσήγοντο πρὸ τῶν μαθητῶν εἰς θεωρίαν (Anschauung). Σπάνια φυσικὰ ἀντικείμενα συνήγοντο ἔν τινι μουσείῳ. Ἰδίᾳ ὤφειλον τὰ παιδία γινώσκειν τὴν περιβάλλουσαν αὐτὰ φύσιν, τὰς χρείας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τὰ ἐργαστήρια τῶν χειροτεχνῶν κτλ. Πρὸς γνῶσιν δὲ τῆς τελεσφορήσεως τῆς διδασκαλίας ἐγίνοντο 4 ἐξετάσεις. Ἡ σχολικὴ πειθαρχία ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς οἰκιακῆς ἀγωγῆς, καὶ διηυθύνετο μὲν αὕτη ὑπὸ χριστιανικῆς ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ σωματικαὶ τιμωρίαι δὲν παρελείποντο. Ἡ τοῦ Φραγκίου συγγραφὴ, ἡ ἐπιγραφομένη «σχολικὴ διοργάνωσις», περιέχει τὰ κάλλιστα ἐξ ὧν περὶ ἀγωγῆς καθόλου ἐγράφησαν, ὡς οὖσα ἀπόρροια ἀληθοῦς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Ἐν ταύτῃ λέγεται: «Καὶ οὕτω ἄκαιρος ἀγάπη καὶ ἄκαιρος αὐστηρότης ἐν τῇ τῶν παίδων ἀγωγῇ ὁμοίαν βλάβην δύναται ἐπενεγκεῖν. Ἀλλ' ἐὰν εὑρεθῇ τρόπος ὁλοσχεροῦς ἀπορρίψεως τῆς μάστιγος, ὑρισταμένου ὅμως τοῦ σκοποῦ τῆς καλῆς ἀγωγῆς, ὀφείλομεν τότε αἰνέσαι τὸν Θεόν».

Ἰδιάζουσα ἦν παρὰ τῷ Φραγκίῳ ἡ εἰς τάξεις διαίρεσις τῶν μαθητῶν. Οὐδενὶ παιδίῳ ἐπετρέπετο τὸ ἐφ' ἅπαξ καὶ ἐπαλλήλως

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς πλείω τῶν τριῶν μαθημάτων ἀσχολεῖσθαι, οἱ δὲ μαθηταὶ τάξεώς τινος δὲν ἀνῆκον ἐν ἅπασι τοῖς μαθήμασι τῇ αὐτῇ βαθμίδι, ἀλλὰ κατετάσσοντο εἰς διαφόρους τάξεις κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν ἑαυτῶν γνώσεων ἐν τοῖς διαφόροις μαθήμασι. Διὰ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἑαυτοῦ ὀρφανοτροφείου ἐγένετο ὁ Φράγκιος καθόλου ὁ θεμελιωτὴς τῶν ὀρφανοτροφικῶν καταστημάτων. Τὰ δὲ πραγματικὰ μαθήματα παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὴν τότε ἵδρυσιν τῆς πραγματικῆς σχολῆς, ἥτις διὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Semler ἐν Χάλλῃ καὶ τοῦ Hecker ἐν Βερολίνῳ ἔλαβεν ὕπαρξιν. Διὰ τοῦ μορφωτηρίου διδασκάλων (Seminarium praeceptorum) καὶ διὰ τοῦ μορφωτηρίου τῶν ἐκλεκτῶν (Seminarium selectum) ἔδωκεν ἐπὶ τέλει προτροπὴν εἰς ἵδρυσιν διδασκαλείων πρὸς μόρφωσιν ἀρρένων διδασκάλων διὰ στοιχειωτικὰ κατώτερα καὶ ἀνώτερα σχολεῖα.

Ἐν ταῖς τοῦ Φραγκίου συγγραφαῖς ὑπάρχουσι πολλὰ χρυσᾶ σπέρματα, ἀπορρέοντα ἐκ τῆς πλουσίας αὐτοῦ πείρας. Ὁ Φράγκιος δὲν εἶναι κενός τις σχεδιαστὴς καὶ θεωρητικός, ἅτε πρακτικῶς τὰς ἰδέας αὐτοῦ διεξάγων καὶ οὕτω παρέχων αὐταῖς πραγματικότητα. Τονίζει πρὸς τῇ ἠθικῶς ἰδανικῇ καὶ τὴν ὑλικὴν χορδὴν τῆς μορφώσεως. Διὸ δικαίως δέον ν' ἀριθμῆται ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὁ τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς τοῦ λαοῦ μορφώσεως ἅπαντα τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀφιερώσας, ἐν τοῖς τὰ μέγιστα ἐξόχοις προμάχοις τῆς παιδαγωγικῆς προόδου, ἡ δὲ ἱστορία αὐτῆς ὀφείλει νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ δι' ἅπαντας τοὺς χρόνους λίαν τιμητικὴν θέσιν ἐν τῇ ἑαυτῆς Ποικίλῃ Στοᾷ.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.)

Γεωργιος Τσιακας.

Ζ'.

Η ΕΝ ΒΡΑΣΙΛΙΑ· ΣΧΟΛΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Ἡ Βρασιλία οὖσα δεκαπεντάκις μείζων τῆς Γαλλίας καὶ ἀριθμοῦσα 10—11 ἑκατομμύρια κατοίκων ὑπολείπεται εἰσέτι πολὺ ὡς πρὸς τὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν. Ἐν τοῖς σχολειακοῖς προΐσταται ὡς ἐν ἄλλοις κράτεσιν ὁ τῆς παιδείας ὑπουργός. Ἡ χώρα σύγκειται ἐξ 22 ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς ὁ ὑπάρχων πρόεδρος ἔχει τὴν ὑψίστην ἐπὶ τῆς παιδείας ἐποπτείαν, τοποτηρητὴς δ' αὐτοῦ ἐστιν ὁ γενικὸς ἐπιθεωρητής. Ἔν τισι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ὑφίστανται ἐκπαιδευτικοὶ κύκλοι, ὑποκείμενοι τῇ ἐποπτείᾳ ἐπιθεωρητῶν· ἐν ἄλλοις δ' αὖθις ὑπάρχουσιν «ἔκτακτοι ἐπισκέπται», ἐπισκεπτόμενοι τὰς σχολὰς ἀπροσδοκήτως. Ἡ Βρασιλία ἀριθμεῖ 5,800 δημόσια σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι 260,000 μαθητῶν· διπλάσιαι δ' εἰσὶν αἱ ἰδιωτικαὶ σχολαί, ἃς τινας ἐπισκέπτονται μαθηταὶ τριπλάσιοι τῶν δημοσίων. Αἱ σχολαὶ εἰσὶ διῃρημέναι σχεδὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις εἰς δύο βαθμούς, ὧν αἱ τοῦ πρώτου βαθμοῦ περιορίζονται ἐν τῇ ἀναγνώσει, γραφῇ καὶ ἀριθμήσει.

Ἡ πολιτεία δαπανᾷ ἐτησίως δι' ἐκπαιδευτικοὺς σκοποὺς τὸ ποσὸν 2,626,209 δολλαρίων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν στοιχειωτικῶν σχολείων ἀνέρχεται εἰς 3,600. Ἡ στοιχειωτικὴ παίδευσίς ἐστι πανταχοῦ διδάκτρων ἐλευθέρα καὶ οἱ τῶν πτωχῶν παῖδες λαμβάνουσι βιβλία τε καὶ ἐνδύματα δωρεάν. Ἡ παιδεία κατέστη ἐξαναγκαστικὴ μόνον ἀπὸ τοῦ 1872, καὶ ἔκτοτε γονεῖς καὶ κηδεμόνες εἰσὶν ὑπόχρεοι ἵνα πέμπωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν σχολὴν ἀπὸ τοῦ 6 μέχρι τοῦ 14 τῆς ἡλικίας ἔτους.

Κύριον αἴτιον τῆς ὀλίγης προόδου ἐν τοῖς Βρασιλιανοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἐστὶν ἡ ἔλλειψις δεξιῶν διδασκάλων. Οἱ διδάσκαλοι μι-

σθοδοτοῦνται κακῶς καὶ διὰ τοῦτο ὑπολαμβάνουσι τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα μόνον ὡς μεταβατικόν τι στάδιον εἰς ἐπικερδεστέραν ἐργασίαν, δι' ὃ καὶ ἔχει ἡ Βρασιλία βελτίους διδασκαλίσσας ἢ διδασκάλους. Μέχρι τοῦ ἔτους 1846 οὐδὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ διδασκαλεῖον, ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ ἔτους ἱδρύθησαν ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις πολλὰ τοιαῦτα πρὸς μόρφωσιν καλῶν διδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἅτινα ὅμως ὀλίγας προβάλλουσιν ἀπαιτήσεις τοῖς εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα ὑποψηφίοις, διὸ καὶ ἐλλιπής ἐστι λίαν ἡ τῶν διδασκάλων μόρφωσις. Ἡ ὁριστικὴ τοῦ διδασκάλου ἀναγνώρισις γίνεται μετὰ ἑπταετῆ καλὴν τοῦ λειτουργήματος ἐξάσκησιν ἄνευ ἰδιαιτέρας ἐξετάσεως. Ἐν τοῖς τελευταίοις ἔτεσι λαβοῦσα ἡ Κυβέρνησις γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας ἐν Γερμανικαῖς σχολαῖς παρέλαβε διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Βρασιλίας Γερμανοὺς διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας, ἐξωκειωμένους ἰδίᾳ καὶ τῇ Φροιβελείῳ μεθόδῳ. Νῦν οἱ διδάσκαλοι λαμβάνουσι μισθὸν ἐν μὲν ταῖς πόλεσιν 700—960 δολλάρια ἐτησίως, ἐν δὲ τοῖς χωρίοις 400—600, ἔτι δὲ τὴν κατοικίαν καὶ τὴν κάρπωσιν τριμάτος τινος τῆς γῆς. Αἱ διδασκάλισσαι διατελοῦσιν ὡς πρὸς τὴν μισθοδοσίαν καὶ ὡς πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐν τῇ αὐτῇ βαθμίδι, ἐν ᾗ καὶ οἱ διδάσκαλοι.

Ἐκ τῶν μαθημάτων τῆς στοιχειωτικῆς σχολῆς εἰσὶ καὶ ἡ Γεωμετρία (ἰδίᾳ γῆς καταμέτρησις), Ἰχνογραφία, Μουσικὴ καὶ Γυμναστική. Τὰ φῦλα διδάσκονται χωρὶς, οἱ μὲν παῖδες ὑπὸ διδασκάλων, αἱ δὲ κορασίδες ὑπό διδασκαλισσῶν. Σωματικὴ τιμωρία ἐστὶν ἀπηγορευμένη.

Ἐν τῇ νοτίῳ Βρασιλίᾳ ὑπάρχει πλῆθος γερμανικῶν σχολῶν, οὐ μόνον ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἀποικίαις. Ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις ἐργάζονται διδάσκαλοι ἐκ Γερμανίας ἐν διδασκαλείοις μεμορφωμένοι μετὰ ζήλου καὶ καλῶν ἀποτελεσμάτων. Τὰ τῆς πολιλείας σχολεῖα, ἐν οἷς καὶ Γερμανόπαιδες διδάσκονται, σπανίως δύνανται νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὰς γερμανικὰς ἰδιωτικὰς σχολὰς, τὰς ὑπὸ τῆς κοινότητος διατηρουμένας.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.)

Γεωργιος Τσιακας.

Η΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ.

Εἶναι δυσχερὲς τὸ ὁρίσαι μετ' ἀκριβείας ποῖος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐφευρέτης τῶν μύθων, ὡς καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἤρξατο ἡ χρῆσις αὐτῶν.

Ὁπότε παρὰ τοῖς ἡμιβαρβάροις ἢ καὶ ὀλίγον πεπολιτισμένοις λαοῖς ἀνεφαίνετο πρόσωπόν τι ἱκανὸν διὰ τῆς μελέτης ἢ τοῦ ἐκτάκτου νοὸς αὐτοῦ νὰ παραδεχθῇ ἠθικήν τινα ἀλήθειαν, ὤφειλε νὰ δοκιμάσῃ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας ὅπως καταστήσῃ γνωστὰς τὰς νέας ἰδέας του, καὶ ταύτας εἰς γλῶσσαν ἁπλῆν καὶ βάρβαρον, καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ καταπείσῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων του ἀνθρώπους, οἵτινες οὐδόλως ἐγνώριζον τὴν ἀρχικὴν σημασίαν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου. Ὁ τοιοῦτος ἔκτακτος ἄνθρωπος ὤφειλε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰ πνεύματα καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν λαῶν, παρ' οἷς εὑρίσκετο, ὅπως δύνηται νὰ ἔλθῃ εἰς συνάφειάν τινα καὶ συνεννόησιν, ὤφειλε νὰ καταστήσῃ μέχρι τινὸς ὁρατὸν, εἰ δυνατὸν, καὶ συγκεκριμένον πᾶν ὅ,τι ἐκεῖνοι δὲν ἠδύναντο νὰ συλλάβωσι διὰ τοῦ νοός των. Ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ συνεχὴς χρῆσις τῶν εἰκόνων καὶ τῶν συγκρίσεων εἰς τὰς ἀρχεγόνους γλώσσας.

Ἡ μυθολογία τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων, εἶναι πλήρης ἀλληγοριῶν, αἵτινες ἐχρησίμευον ἐνίοτε εἰς τὸ νὰ ἐξηγῶσι τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως καὶ πολλάκις νὰ περιβάλλωσι δι' ἐπαισθητῶν σχημάτων τὰς ἀφῃρημένας ἰδέας τῆς ἠθικῆς. Ἐπὶ

παραδείγματι, ὁ ἀρχέγονος Κρόνος, ὅστις κατεβρόχθιζε τὰ ἑαυτοῦ τέκνα, εἶναι ὁ χρόνος, ὅστις ἐξαφανίζει βαθμηδὸν τὰ ἔργα του. Ἡ θήκη τῆς Πανδώρας, ἐξ ἧς ἐξῆλθον πάντα τὰ κακὰ, καὶ εἰς τὸν πυθμένα τῆς ὁποίας ἐναπέμεινεν ἡ ἐλπὶς, μᾶς διδάσκει ὑπὸ ἄστατον μὲν πλὴν χαρίεσσαν εἰκόνα, ἓν ἀπὸ τὰ ἐμβριθέστερα μαθήματα τῆς φιλοσοφίας. Ἡ ἱστορία τῆς ψ υ χ ῆ ς καὶ τοῦ ἔ ρ ω τ ο ς παρουσιάζει ἐν πολλαῖς ἐνδιαφερούσαις εἰκόσι τὰς ἡδονὰς, τὰ ὀνειροπολήματα καὶ τὰς βασάνους ψυχῆς ἐρώσης.

Ἐκ τῶν ἀλληγοριῶν λοιπὸν δὲν ἀφίσταντο ἢ κατὰ ἓν μόνον βῆμα ὅπως φθάσωσιν εἰς τοὺς μύθους. Παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος ἀνεφάνησαν ἄνθρωποι, οἵτινες, ἱκανώτεροι τῶν ἄλλων, ἢ πλέον μεμορφωμένοι, μετεχειρίζοντο εἰς ἐκτάκτους ἔστιν ὅτε περιστάσεις μύθους, ἢ πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν λαῶν, ἢ πρὸς σωφρονισμὸν καὶ ἀποτροπὴν ἀπὸ κακῶν πράξεων καὶ αὐτῶν τῶν βασιλέων. Οἱ ἄλλως τε ἀπόλυτοι μοναρχαὶ τῆς Ἀνατολῆς παρεδέχοντο πολλάκις τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τοιοῦτον εὐφυὲς καὶ χαρίεν πρόσχημα. Ἡ δὲ παραβολὴ, ἥτις ὀλίγον διαφέρει τοῦ μύθου, ἦτο ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, πολὺ πρὶν ἢ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς, διδάξῃ διὰ παραβολῶν τὴν θείαν θρησκείαν εἰς τοὺς μαθητάς του. Ἰδοὺ ἓν παράδειγμα ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς συμβάντος τετρακόσια καὶ πλέον ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Αἴσωπος, ὁ διδάσκαλος οὗτος τῶν μύθων, διηγεῖτο τοὺς μύθους του εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν. Ὁ Δαβὶδ ἐνήργησεν ὅπως φονευθῇ ἔν τινι μάχῃ ἀδίκως ὁ στρατηγὸς Οὐρίας, ἁπλῶς μόνον ἵνα λάβῃ τὴν ὡραίαν γυναῖκά του. Τὸ ἐπέτυχε. Ἀλλὰ ὁ προφήτης Νάθαν ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοῦ πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν ἐλέγξῃ διὰ τὴν παράνομον πρᾶξίν του, ἐφοβήθη ὅπως ἀπροκαλύπτως ἄρξηται τῆς καταγγελίας, καὶ κατέφυγεν εἰς τέχνασμα, ἤτοι τῷ ὑπέβαλε τὴν ἀκόλουθον παραβολήν. « Καὶ ἀπέστειλε Κύριος τὸν Νάθαν τὸν προ-
» φήτην πρὸς Δαβὶδ καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ. Δύω
» ἄνδρες ἦσαν ἐν πόλει μιᾷ· εἷς πλούσιος καὶ εἷς πένης· καὶ τῷ
» πλουσίῳ ἦν ποίμνια καὶ βουκόλια πολλὰ σφόδρα. Καὶ τῷ πένητι
» οὐδὲν, ἀλλ' ἢ ἀμνὰς μία μικρὰ, ἣν ἐκτήσατο καὶ περιεποιήσατο
» καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὴν καὶ ἠνδρύνθη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν υἱῶν
» αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό· ἐκ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἤσθιε, καὶ ἐκ τοῦ ποτη-
» ρίου αὐτοῦ ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ἐκάθευδε, καὶ ἦν αὐτῷ
» ὡς θυγάτηρ. Καὶ ἦλθε πάροδος τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ καὶ ἐφεί-

» σατο λαβεῖν ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν βουκολίων αὐτοῦ,
» τοῦ ποιῆσαι τῷ ξένῳ τῷ ἐλθόντι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλαβε τὴν ἀ-
» μνάδα τοῦ πένητος καὶ ἐποίησεν αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐλθόντι
» πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ τῷ ἀνδρὶ σφόδρα Δαβὶδ, καὶ εἶπε
» Δαβὶδ πρὸς Νάθαν· Ζῇ Κύριος, ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ, ὁ ποιήσας
» τοῦτο, καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον ἀνθ' ὧν ὅτι ἐποίη-
» σε τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ περὶ οὗ οὐκ ἐφείσατο. Καὶ εἶπε Νάθαν
» πρὸς Δαβίδ· Σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ, ὁ ποιήσας τοῦτο.—Καὶ εἶπε Δαβὶδ
» τῷ Νάθαν· Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ.» (Βασιλ. Κεφ. 11, 12, 14, 17, 1-7.) Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ὁ προφήτης διὰ τοῦ τρόπου τούτου κατώρθωσε νὰ φέρῃ τὸν Δαβὶδ εἰς συναίσθησιν καὶ ὁμολογήσας τὸ ἔγκλημα εἰς ὃ ὑπέπεσεν ἐξαιτήσηται τὴν πρυσήκουσαν συγγνώμην παρὰ Θεοῦ, ἐνῷ ἐὰν ὁ Νάθαν, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ἀποστέλλεται παρὰ Θεοῦ ἤλεγχε τὸν Δαβὶδ καὶ προσεκάλει αὐτὸν νὰ μεταμεληθῇ δι' ὅ,τι ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς γυναικὸς τετυφλωμένος ἐνήργησε, πολὺ πιθανὸν νὰ ἀπεπέμπετο ἐκ τῶν ἀνακτόρων κακῶς, ἢ ἤθελε πάθει πολλῷ χείρονα, διότι εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἐλέγξῃ πρᾶξιν, τῆς ὁποίας ὁ δράστης ὑπῆρχεν ὁ μέγας ἐν προφήταις βασιλεὺς Δαβίδ.

Ὁ μῦθος λοιπὸν, ὁτὲ μὲν δεικνύει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ αἰτίαν καταφανῆ τὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία κεχρωματισμένη καθίσταται πιστευτὴ, ὁτὲ δὲ, ἐγκαταλείπει ἐντυπώσεις εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων. Ἐπὶ παραδείγματι, ὁπόταν ὁ λαὸς τῆς Ρώμης ἐπανέστη κατὰ τῶν πατρικίων, ὁ Ἀγρίππας ὅπως φέρῃ εἰς συναίσθησιν αὐτὸν ἵνα ἐννοήσῃ τὸ ἄδικον καὶ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, διηγήθη τὸν μῦθον «τῶν μελῶν καὶ τοῦ στομάχου». Ὁ μῦθος ἔχει μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἁπλῶν παραγγελμάτων ἀπαλλάττει δι' αὐστηρᾶς ἑτοιμασίας καὶ ἀποδιώκει τὴν οἴησιν ἡμῶν διὰ τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπικρίσεως διασκεδάζει τὰ πνεύματα διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ δίδει εἰς τὸν ἀληθῆ ἔρωτα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἀποκαλύπτῃ τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι θέλει νὰ ἀποδιώξῃ. Καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν τὰς διηγήσεις καὶ πρὸ πάντων τὰς προξενούσας οἱονεὶ θαυμασμὸν, ἀναμφιβόλως ὅπως εὐχαριστῶσι τὰς τῆς φύσεως ὁρμὰς, τὰς ὁποίας οἱ μυθογράφοι ἔπλασαν, παριστῶντες ὡς ὁμιλοῦντα καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα. Ἡ χρῆσις αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐρεύνας καὶ εἰκασίας τῶν πεπαιδευμένων· τινὲς ἐπίστευον ὅτι ἔβλεπον τὴν καταγωγὴν τῶν τοιούτων εἰς τοὺς ἱερογλύφους τῶν Αἰγυπτίων, ἢ εἰς τὰ δόγματα τῆς μετεμψυχώσεως· ἀλλὰ, χωρὶς νὰ ἀπομακρύ-

© SISMANOGLIO

νηταί τις πολύ, γνωρίζει ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι ἕλληνες ποιηταὶ μετεχειρίζοντο τὰς τοιούτου εἴδους μυθολογίας. Τετρακόσια καὶ πλεῖον ἔτη πρὶν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Αἰσώπου, ὁ Ἡσίοδος εἶχε πλάσει τὸν μῦθον τῆς Ἀηδόνος καὶ τοῦ Ἱέρακος· ὁ δὲ Ὅμηρος, ἐν τῇ Βατραχομυομαχίᾳ αὐτοῦ, ἀναβιβάζει ἐπὶ τῆς σκηνῆς ζῶα, εἰς τὰ ὁποῖα δανείζει τὴν γλῶσσάν μας.

Ὅθεν συμπεραίνοντες λέγομεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἤρξατο ἡ χρῆσις τῶν μύθων, ὡς καὶ ὅτι ὁ ἐφευρέτης τῶν μύθων δύναται νὰ ἀναζητηθῇ εἰς πολλῷ ἀρχαιοτέρους χρόνους, καὶ οὐχὶ ὅτι πατὴρ τούτων ὑπῆρξεν ὁ Αἴσωπος, ἢ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς ὁ Πίλπε, ἢ καὶ κατὰ τοὺς Ἄραβας ὁ Λοκμάν.

Δ. Καλεμης.

Θ'.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝ ΓΑΛΑΤᾷ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΩΣ.

Φρονοῦντες ὅτι ἡ δημοσίευσις τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν τοπογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχαίων ἐγγράφων ὠφέλιμός τε καὶ τερπνή ἐστιν, ἐκδίδομεν ὧδε τὸ ἑπόμενον περί τινων ἐν Γαλατᾷ Ἐκκλησιῶν, μὴ ὑπαρχουσῶν ἤδη, ἐπίσημον πρακτικόν, ὅπερ ἀντεγράψαμεν ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν χειρογράφῳ τινὶ εὕρηται.

« Ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐπιβεβαιοῖ.

« Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιεῖται τοῖς πᾶσι, καὶ φανερὸν γίνεται, ὅτι οἱ τιμιώτατοι ἄρχοντες, καὶ οἱ παρ' αὐτῶν προκαταστάντες ἐπίτροποι, περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἐλπιζομένου ἀνακαινισμοῦ, ἐλέει Θεοῦ, τῶν καέντων πρὸ ἡμερῶν τριῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Γαλατᾶ, τῆς Χρυσοπηγῆς δηλαδή, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Ἐλεούσης, ἔκριναν σκέψει κοινῇ ἀποστεῖλαι ἀνθρώπους εἰς Ἀδριανούπολιν, εἰς τὸ ὑπερμαχῆσαι κατὰ πάντα τρόπον λαβεῖν θέλημα καὶ ἄδειαν παρὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, πρὸς ἀνοικοδόμησιν καὶ ἀνακαίνισιν τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐκλέξαντες πέμπουσιν, ἀπὸ μὲν τῆς Χρυσοπηγῆς, τὸν προεστῶτα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃν εἶχον, ὁσιώτατον πρωτοσύγκελλον τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Ἄνθιμον, καὶ τὸν κὺρ Ἰωάννην Γραμματικὸν Μουμτζήν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸν κὺρ Ἰωάννην Χρυσοχόν, καὶ τὸν κυρίτζην Ἀμοιρᾶν Παξιμαδᾶν· ἀπὸ δὲ τῆς Ἐλεούσης, τὸν κὺρ Ἰωάννην ττεμιρτζήν· πρὸς οὓς παρέσχον μὲν ἐπὶ χεῖρας ρεάλια χίλια φέρειν, καὶ βαστάζειν παρ' ἑαυτοῖς ἕτοιμα· δεδώκασι δὲ καὶ ἄδειαν αὐτοῖς κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ εὑρεῖν ἐκεῖσε, καὶ δανεισθῆναι εἰς τὴν περὶ τούτου δαπάνην, ἄλλα τέσσαρα, ἢ πέντε πουγγεῖα τὸ πλεῖον, καθὼς αἱ περιστάσεις

τῶν πραγμάτων τρέξωσι, καὶ εἶναι πάντας αὐτοὺς στρεκτοὺς εἰς ὅσα ἐκεῖνοι ποιήσουσιν ἐκεῖσε, πρὸς κατόρθωσιν τῆς ὑποθέσεως, καὶ εἰς τὰ ἄσπρα, ἅπερ μέλλουσι δανεισθῆναι ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, τὰ τέσσαρα, ἢ πέντε πουγγεῖα, ἐνέχεσθαι καὶ τούτοις κοινῶς, καὶ δέχεσθαι, καὶ ἀπολογεῖσθαι αὐτὰ ἀπροφασίστως, καὶ ἀναντιρρήτως· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν, καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν συμφωνητικὸν, καὶ ὑποσχέσεως ἐνυπόγραφον, καὶ ἐμμάρτυρον γράμμα, καὶ ἐνεχειρίσθη τοῖς διαληφθεῖσιν εἰς Ἀδριανούπολιν πεμπομένοις, ἐν ἔτει ᾳχξ'(1660), ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ, ἰνδικτιῶνος ιγ'.

Ἀσάνης Γεράκης στέργω τὰ ἄνωθεν.
Μανολάκης Σερασερτζὴς στέργω τὰ ἄνωθεν.
Ἰωάννης Μουμουτζὴς στρεχτὸς στὰ ἄνωθεν.
Ζαφείρης Γεωργίου στρέγω τὰ ἄνωθεν.
Ἰωάννης τοῦ Δήμου στέργω τὰ ἄνωθεν.
μΠαλάσης Κουγμιτζὴς στέργω τὰ ἄνωθεν.
Παναγιώτης τζολιερης στέργω τὰ ἄνωθεν.
Ἀμηρᾶς Παξιμαδᾶς στέργω τὰ ἄνωθεν.
Νικόλαος Μουρουνας στέργω τὰ ἄνωθεν.
Ἰωάννης Τεμερτζὴς στρέγω τὰ ἄνωθεν.

† Ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριὴλ μάρτυς.
† Ὁ Δρύστρας Μακάριος μάρτυς.
† Ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Δημήτριος μάρτυς.
† Ὁ Μέγας Σκευοφύλαξ Θωμᾶς μάρτυς.
† Ὁ Μέγας Ῥήτωρ μάρτυς.
† Ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης μάρτυς.
† Ὁ Πρωτονοτάριος μάρτυς.
† Ὁ Πρωτέκδικος τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Νικόλαος μάρτυς.
† Ὁ Μέγας Οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μάρτυς.
† Ὁ Ρεφερενδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γεώργιος μάρτυς.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Παρθενίου Δ' τοῦ Μογιλάλου, ὅστις ἦρχε τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ 1657· ἄλλως τε γινώσκομεν ἐξ ἐγγράφου ὅτι τοῦτον παραιτηθέντα διεδέξατο, μηνὶ Ἰουλίῳ 1660, Διονύσιος Γ', ἀπὸ Λαρίσσης, ὁ Σπανός· ὥστε τὸ εἰρημένον ἔγγραφον συνετάγη τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ.

Πυρκαϊὰν τοῦ 1660 ἐν Κωνσταντινουπόλει γινώσκομεν καὶ ἀλλαχόθεν, ἀλλ' ἐν τίνι συνοικίᾳ καὶ ποίῳ μηνὶ δὲν εἶναι φανερόν[1]. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένων ἐκκλησιῶν παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μὲν Ἐκκλησία τῆς Χρυσοπηγῆς, κατὰ τὸν κ. Μ. Γεδεών, ἦν γνωστὴ μόνον μέχρι τῶν μέσων τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος[2]· ἀλλ' ἐντεῦθεν νῦν τὸ πρῶτον δηλοῦται ὅτι τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ὀφείλομεν νὰ ὁρίσωμεν μέχρι τοῦ 1660· ἦν δὲ αὕτη πρότερον μονὴ, διότι ἐν ταύτῃ ᾤκησε τῷ 1584 Μάξιμος ὁ Μαργούνιος ὅτε ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος Κυθήρων[3] καλεῖ δὲ αὐτὴν ἐν δυσὶν ἐπιστολαῖς αὐτοῦ πρὸς τὸν Φιλαδελφείας Γαβριὴλ τὸν Σεβῆρον «σεβασμίαν μονὴν τῆς κυρίας τῆς Χρυσοπηγῆς τοῦ Γαλατᾶ»[4]. Ἐν αὐτῇ κατῴκησε καὶ Ἱερεμίας Α' ὁ ἀπὸ Σοφίας, ὅτε ἀφίκετο ἐξ Ἱεροσολύμων ἵνα καταλάβῃ τὸ δεύτερον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ πάλιν μονῇ συνέστησε σχολὴν καὶ ἐδίδασκεν ὁ τότε μέγας Ῥήτωρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Θεοφάνης ὁ Ἐλεαβοῦλκος, κηρύττων καὶ καθ' ἑκάστην κυριακὴν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι αὕτη ἐστὶ μία τῶν ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Tournefort ἀναφερομένων ἐν Καράκιοϊ (Caracui) ἐκκλησιῶν[5]· τὴν θέσιν ὅμως αὐτῆς δὲν γινώσκαμεν σήμερον. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου θέσις δὲν εἶναι γνωστή. Ὅτι ἐν Γαλατᾷ ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ναὸς πρὸς τιμὴν τοῦ μάρτυρος τούτου δηλοῦται ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐπ' ὀνόματι ἁγίων ἀνατεθειμένων ἐκκλησιῶν, ἐν ᾧ ἁπαντᾷ «τὸ μονάδιον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Συκεώτου» ὅπερ καὶ μονὴ τῶν Ρωμαίων λέγεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῖς ἐπὶ πατριάρχου Μηνᾶ συνόδου, ἐν ᾗ παρουσίασεν ὁ ἡγούμενος αὐτῆς Στέφανος[6]. Φρονοῦμεν

[1] Μ. Γεδεών, ἐν Λεξικῷ ἱστορ. καὶ γεωγρ. τόμ. Γ' σελ. 1116.
[2] Αὐτόθι σελ. 1033.
[3] Ἄγνωστον ποῦ στηρίζεται ὁ Δημητρακόπουλος ὁρίζων ἐν Ὀρθοδ. Ἑλλ. (σ. 135) ἔτος τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάσεως τοῦ Μαργουνίου τὸ 1583.
[4] Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἐξεδόθησαν ὑπὸ Ἰω. Λαμίου ἐν Deliciae Endi., 1840, σελ. 41, 47.
[5] Πρβλ. τὰς περὶ Χρυσοπηγῆς σημειώσεις Ἰω. Λαμίου ἐν Deliciae Ereditorom, σ. 215.
[6] Λεξικὸν ἱστορ. καὶ γεωγραφ. τόμ. Γ', σελ. 1039.

δὲ ὅτι τὸ μονάδιον τοῦτο κατέστη βραδύτερον ἐνοριακὴ ἐκκλησία καὶ ὅτι αὐτὴ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἐγγράφῳ μνημονευομένη· τῆς ἐνορίας δὲ αὐτῆς γίγνεται μνεία καὶ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1640 ἔτους σωζομένῳ ἐν τῇ Νομικῇ Συλλογῇ τοῦ Δοσιθέου[1]. Περὶ δὲ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἐλεούσης οὐδὲν ἀπολύτως γινώσκομεν. Ἔγνωσται ὅμως ὅτι ἐν τοῖς Μηναίοις ἀναφέρεταί τις ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸς τῆς Ἐλεούσης, ὃς ἄδηλος ποῦ ἔκειτο[2]. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀναφερομένων ἐκκλησιῶν, ὧν τὴν ἀνίδρυσιν ἐσκόπει ἡ τρεῖς μετὰ τὴν πυρκαϊὰν ἡμέρας συστᾶσα ἐπιτροπή. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτῆς ἐναυάγησε, διότι ἔκτοτε οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τι περὶ τῶν εἰρημένων ναῶν, οὐδὲ παράδοσίς τις διεσώθη περὶ αὐτῶν. Ἐτύγχανε δὲ τὸ τότε σουλτάνος ὁ Μεχμὲτ Δ', πρὸς ὃν, ἐν Ἀδριανουπόλει διατρίβοντα, ἀπεστάλη ἡ πενταμελὴς ἐπιτροπή, ὧν τὰ ὀνόματα, πλὴν ἑνός, ἀντιπροσωπεύουσι τέσσαρα ἰσνάφια. Περὶ τῶν πρώτων δέκα ὑπογραφῶν οὐδὲν σημειοῦμεν, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν μαρτύρων, οἵτινές εἰσι δύο ἀρχιερεῖς, ἐκ τῶν ἐνδημούντων τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὀκτὼ ὀφφικιοῦχοι τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ πρῶτος ἀρχιερεύς, ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ, ἡμῖν ἔγνωσται καὶ ἀλλαχόθεν, ἐκ πατριαρχικῶν γραμμάτων τοῦ 1668, 1670 καὶ 1671[3]· ὁ δὲ Δρύστρας Μακάριος ἔγνωσται ὅτι ἐχειροτονήθη κατ' ἰούλιον τοῦ 1651, ἐπὶ τῆς δ' πατριαρχείας τοῦ Ἰωαννικίου Β', καὶ ὅτι κατὰ μάρτιον τοῦ 1674, ἐπὶ Γερασίμου Β', καθῃρέθη δι' ἀποστασίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ Δοσιθέου εὑρηνται τὰ περὶ τούτων σχετικὰ ἔγγραφα[4], ἐξ ὧν ἐν δείκνυσιν ὅτι ὁ Μακάριος ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ διὰ ψαλτικὸν τῆς χειροτονίας αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας γροσίων· ἡ δὲ ὑπογραφὴ αὐτοῦ ἀπαντᾷ καὶ ἐν πατριαρχικῷ γράμματι τοῦ 1668 καὶ 1671[5]. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ὑπογραφῶν παρατηροῦμεν ὅτι ἡ τοῦ μεγάλου λογοθέτου Δημητρίου ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον ἐν ἀνεκδότῳ πατριαρχικῷ γράμματι τοῦ 1653.

[1] Κ. Σάθα, Μεσ. Βιβλιοθ. Γ', σ. 583 ἐν ὑποσημ.

[2] Λεξικόν, σ. 1033.

[3] Ὅρα τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῶν Ἱερόσ. ἐπὶ τῆς ἀρχιεπ. Σινᾶ, σελ. 30, 47, 54.

[4] Κ. Σάθα, Μεσ. Βιβλιοθ. Γ', σελ. 585, 600.

[5] Κανονικὸν Δίκαιον κτλ. σελ. 30 καὶ 54.

Προστίθημι δὲ ἤδη καὶ τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον περὶ τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας Παναγίας τῆς Καφατιανῆς, ὅπερ γνωρίζει ἡμῖν τὴν κατὰ τὸ 1696 πυρπόλησιν αὐτῆς, καὶ τὰ πρὸς ἀνέγερσιν αὐτῆς ληφθέντα μέτρα ὑπὸ τῶν τότε ἐνοριτῶν.

«† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης βεβαιοῖ.

† Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ἀδελφοὶ χριστιανοὶ τῆς ἐνορίας τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Καφατιανῆς, ὡς συνεφωνήσαμεν ἅπαντες κοινῶς, καὶ κατεστήσαμεν τέλειον, καὶ καθολικὸν ἡμῶν ἐπίτροπον τὸν κυρίτζη Μιχαλάκη Στεφανῆ, εἰς τὸ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀδριανούπολιν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπιτρόπων τῶν λοιπῶν ἐνοριῶν τῶν πυρποληθεισῶν τοῦ Γαλατᾶ, νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν κραταιὰν βασιλείαν, νὰ μᾶς δοθῇ ἄδεια νὰ ἀνεγείρωμεν τὴν ἐκκλησίαν μας, καὶ συνεφωνήσαμεν, καὶ ὑπισχνούμεθα ὅσα ἔξοδα ἤθελαν ἀκολουθήσῃ, καὶ γίνῃ εἰς τὸ νὰ δοθῇ βασιλικὸς ὁρισμὸς, καὶ ἄδεια νὰ ἀνεγερθῇ καὶ νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ ἐκκλησία μας, κἂν τε εἰς πόρτας, κἂν τε τῆς στράτας, καὶ καθημερινὰ ἔξοδα αὐτοῦ τοῦ ἐπιτρόπου ἡμῶν, ἕως οὗ νὰ ἐπαναστρέψῃ, κἂν τε εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας μας, εἰς ὕλην καὶ λοιπὰ χρειώδη, κἂν τε εἰς πόρτας τῶν μεγιστάνων ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν, κἂν τε εἰς πᾶσαν ἄλλην χρείαν περὶ οἰκοδομῆς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, νὰ τὰ ἀπολογώμεθα καὶ νὰ πληρώνωμεν πρὸς αὐτὸν ἀναντιρρήτως, ὡς κοινὸν χρέος μας. Ἔτι συνεφωνήσαμεν ἐὰν οὐ δοθῇ θέλημα, καὶ ἄδεια διὰ ἀνέγερσιν, καὶ οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν (ὅπερ μὴ γένοιτο) ὡσαύτως ὑποσχόμεθα ὅσα ἔξοδα ποιήσει ὁ διαληφθεὶς ἐπίτροπος ἡμῶν νὰ τὰ πληρώνωμεν πρὸς αὐτὸν ἀπροφασίστως· ὥστε κατὰ πάντα τρόπον νὰ εἶναι αὐτὸς ἐπίτροπός μας ἀζήμιος ἐφ' ὅσον εὑρίσκεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας μας, καὶ εἰς ὅσα ἔξοδα ποιήσει. Ὅθεν εἰς δήλωσιν τῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ ταύτης, καὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν συμφωνίας ταύτης, καὶ ὑποσχέσεως, ὑπεγράφη τὸ παρὸν παρ' ἡμῶν, καὶ ἐσφραγίσθη, ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου, καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου, κυρίου Καλλινίκου, καὶ ἐδόθη τῷ διαληφθέντι.

Ἀχῆς', ἀπριλλίου, λ'.

† Κανέλλος Σαράτζης ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Κωνσταντᾶς ὑπόσχομαι.

SISMANOGLIO

† Γεώργιος Κάπηλας ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Δημήτριος τοῦ Νικολάου ὑπόσχομαι.
† Σαράντης ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Στεφανὴς τοῦ Νικηφόρου ὑπόσχομαι.
† Σπαντωνὴς τοῦ Νικολάκη ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Ζαχαρίας ὑπόσχεται.
† Νικόλας τοῦ Λευθέρη ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Κῶστας Προύσαλης στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Γιωβάνης τοῦ Νικηφόρου στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Παρασκευᾶς στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Κωνσταντῖνος Διάκουμου στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Κοσμᾶς τοῦ Πολυχρόνη στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Σαχίνης Κάλφας στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Διαμαντὴς τοῦ Γεώργη στέργω τὰ ἄνωθεν.
† Δράκος τοῦ Νικολοῦ ὁ υἱὸς τοῦ Συρματᾶ.
† Ἀνδρέας Μπακάλης ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Κυριάκος λεπτουργὸς ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.
† Γιαννάκης Πουγικλὴς στέργω τὰ ἄνωθεν.

«† Ὥστε ὁ ῥηθεὶς ἐπίτροπός μας λαμβάνωντας τὸ ἐπιτροπικὸν γράμμα καὶ παγαίνωντας εἰς Ἀδριανούπολιν δύο καὶ τρεῖς βολαῖς μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ μόχθου καὶ κακοπαθείαις τῆς ὁδοῦ, καὶ συνεργείαις ἐπισυμβάσαις, τοῦ μισοκάλου, ὅπου εἶναι ἕτοιμος πάντα νὰ ἐμποδίζῃ τὸ καλὸν, καὶ μὲ ἔξοδα, καὶ δωρεαῖς βαρύταταις, ἔλαβε θέλημα ἀπὸ τὴν κραταιὰν βασιηείαν, καὶ ὁρισμὸν διὰ νὰ ἀνεγείρωμεν καὶ νὰ οἰκοδομήσωμεν τὴν ἄνωθεν ἡμῶν ἐκκλησίαν, καὶ Θεοῦ βοηθοῦντος διὰ πρεσβειῶν τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου ἐρρίξαμεν θεμέλιον εἰς τὰς δ' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς καὶ ἐγκαινιάσθη τῇ ιη' τοῦ σεπτεμβρίου ᾳχϛη' (1698) καὶ ἄμποτε κύριος ὁ Θεὸς νὰ τὴν στερεώσῃ, καὶ νὰ βοηθήσῃ ἡ χάρις της νὰ ἐλαφρωθοῦμεν ἀπὸ τὰ ἔξοδα ὁποῦ ἔτρεξαν, καὶ ἐνεχόμεθα ἀπὸ τοὺς χρεωφειλέτας».

Μετὰ τὴν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀναφερομένην ἀνέγερσιν, φαίνεται ὅτι ὁ ναὸς τῆς Καφατιανῆς ἐκάη καὶ πάλιν μετὰ 36 ἔτη, διότι εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὑπάρχει ἐκτισμένη πλάξ, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὴν Παναγίαν, καὶ εἶτα τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν: «Ἀνηγέρθη ὁ παρὸν ναὸς τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν

Θεοτόκου τῆς Καφατιανῆς. 1734 ὀκτομβρίου α'.—Οἱ ἐπιστάται τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας: Φιλόδωρος Γούναρης. — Γεώργιος Γούναρης — Σέργιος Γούναρης— Δανιὴλ Γούναρης. —Ἰωάννης Χρυσωχόος. — Λεωνταρῆς Κερεστεντσῆς. — Δούκας Κερεστεντσῆς. — Κονσταντῆ Κερεστεντσῆς.— Δρακωνικώλας. — Ἀβα..αλη Μηχάλη. —Κωστῆ Λάσκαρι.»

«Ὠκτομβρίου α' ἐνκενηάστη ἡ ἁγία Ἐκκλησία.»

Ἀλλὰ καὶ τρίτην ἀνέγερσιν αὐτῆς ἐκ θεμελίων μανθάνομεν ἐξ ἄλλου μαρμάρου ἄνωθεν μιᾶς τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, γενομένην ἐπὶ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Μετζὶτ καὶ πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Δ', τῷ 1840 ἔτει.

Α. Παπαδοπουλος Κεραμευς.

΄.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΩΑΣΑΦ Β΄ Ο ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΗΣ.

ΠΗΓΑΙ — Πατριαρχικὴ ἱστορία Μαλαξοῦ, ἐν Turcograecia, σελ. 169-174. Δωροθέου Μονεμβασίας Χρονογράφος σελ. 446-448 ἐκδόσεως τοῦ 1806. Ζαχαρίου Μαθᾶ κατάλογος πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως σελ. 179-180. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 96 - 101. Κυρίλλου Λαυριώτου πατριαρχικὸν χρονικόν· ἐν «Ἀθηναίῳ» Ἀθηνῶν τόμ. ΣΤ΄, σελ. 29. Μελετίου Ἀθηνῶν Ἐκκλ. Ἱστορία τόμ. Γ΄ σελ. 371. Πατριαρχ. χρονικὰ Κιγάλα καὶ Φιλίππου Κυπρίου (ἔχω ὑπ' ὄψιν τὰ ἐκδοθέντα ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Βυζαντινῶν ἱστορικῶν, κατὰ τὴν ἐν Βενετίᾳ ἔκδοσιν τοῦ 1729 τόμ. ΚΗ΄).

Εἰς τοῦ καλοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Ἀνατολῆς» τὰς κομψὰς σελίδας, ἐκ τοῦ ἀχανοῦς παραδείσου τῶν ἀνθρωπίνων μαθήσεων προελθόντες ἐσμὸς λογίων ὁμογενῶν ἄνθη σταχυολογήσαντες εὔχροα, ἐκόμισαν, καὶ ἀποταμιεύουσιν αὐτὰ εἰς ἀποθήκην χρησιμωτάτην καὶ καλλίστην, ἐγὼ δ' οὐχὶ μαλακὰ λευκοΐων ἄνθεα ἀν' ἐχινόποδας καὶ τρηχείαν ὄνωνιν, τὸ παλαίφατον, φυόμενα κομίζω, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς ἐχινόποδας καὶ τὰς ἀκαλήφας μου· οἱ πολλοὶ παρ' ἡμῖν οὕτω, νομίζω, νομίζουσι τὰ πολυτίμητα προϊόντα τοῦ μεγάλου μεταλλείου, τοῦ ἀνεξαντλήτου μεταλλείου τῶν ἐπὶ τῆς μεσήλικος τοῦ ἔθνους ἡμῶν φιλολογίας καὶ ἱστορίας ἐρευνῶν· ἀλλ' οἱαδήποτε κἂν νομισθῇ ἡ λιτή μου ἀνθοδέσμη, ἐγὼ εὑρίσκω εἰς τὰ ἄνθη αὐτῆς τὴν θείαν ἐκείνην ὀσμὴν, τὴν ἄρρητον ἐκείνην εὐωδίαν, ἣν οἱ ἱερογράφοι καὶ οἱ συναξαρισταὶ εὑρίσκουσιν εἰς τῶν ἁγίων τῆς ἐκκλησίας τῶν ἡρώων τῆς πίστεως τὰ λείψανα.

Δι' ἡμᾶς ὁ ἐκπνεύσας μεσῆλιξ ἑλληνισμὸς ὑπάρχει λείψανον ἅγιον, ἀνεξάντλητον ἔχον τὴν χάριν, ἀκατανόητον τὴν ἁγιότητα, πολλὴν ἴασιν τοῖς ἀνάγκην ἔχουσι παρεχόμενον, τὰς αἰσθήσεις ἁγιάζον, τὴν καρδίαν, τὴν ψυχὴν, τὴν διάνοιαν. Παραμύθιον ἐν ὀδύναις, ἐν θλίψεσιν ἀνακούφισις, ἐν ταῖς συζητήσεσι τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων χειραγωγεῖ εἰς εὕρεσιν τῆς καλλίστης καὶ ἀνυσίμου θεραπείας τῶν κακῶς παρ' ἡμῖν ἐχόντων· αἰὼν μέγας, χιλίων πεντακοσίων ἐτῶν μακρὰν ἡλικίαν φέρων, διδάγματα παρέχει ἡμῖν ζήλου καὶ συνέσεως, ἀληθοῦς παιδείας καὶ εὐσεβείας ἀπαραθραύστου, αὐταπαρνησίας καὶ θάρρους ἐν κινδύνοις· φυλλομετρήσατε χιλίων πεντακοσίων ἐτῶν ἱστορίαν· ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε τὰ κάλλιστα παραδείγματα· καὶ εἰπατέ μοι ἂν ἔχω ἄδικον νομίζων αὐτὴν Ἱερουσαλὴμ τοῦ ψαλμικοῦ· δι' ἣν οὐ σιωπήσομαι.

Τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς» φιλοξενεῖ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ταῖς σελίσιν αὐτοῦ τὴν σκιαγραφίαν μεγαλοπρεποῦς ἀνδρὸς τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐθνικῆς ἡλικίας, λαμπροῦ πατριάρχου, Ἰωάσαφ Β' τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐπικληθέντος· οἱ βίοι τῶν πατριαρχῶν τῆς νέας Ρώμης, τῶν κατὰ τὴν μακρὰν μάλιστα χειμερινὴν νύκτα τοῦ ἐθνικοῦ βίου τὸν καλὸν διανυσάντων δόλιχον τῆς σωτηρίας τῶν πατρῴων προνομίων καὶ συμφερόντων καὶ δογμάτων ὑπ' οὐδενὸς δύνανται 'να νομισθῶσιν οὐδενόσωρον χρῆμα· χαρακτῆρα ἔχοντες γενικώτερον καὶ οὐχὶ περιωρισμένον, οἰκουμενικὴν πάντοτε φέροντες τὴν ἐπὶ τῶν καθεστώτων τῆς ὀρθοδοξίας κηδὼ καὶ μέριμναν, τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν εὐθύνην, ἰατροὶ πληγῶν καὶ παθημάτων ἠθικῶν ἦσαν πατέρες μεγάλης οἰκογενείας, ἧς ἐσμεν ἡμεῖς βλαστοὶ καὶ ἔκγονοι πολλαχῶς μετ' αὐτῶν συνδεόμενοι· ἀλλ' ἦσαν πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ μιᾶς ὅλης Ἀνατολῆς, καὶ εἰς ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς οἱ ἆθλοι αὐτῶν φυσικώτατα δέον 'να κατέχωσι τὴν οἰκείαν θέσιν.

§

Ὁ Ἰωάσαφ Β' ὁ μεγαλοπρεπὴς ὑπῆρξεν εἷς τῶν λαμπροτέρων μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριαρχῶν· προήχθη εἰς τὴν ἐπιφανῆ θέσιν ταύτην ἀκριβῶς περὶ τὰ μέσα τῆς ις' ἑκατονταετηρίδος, ἐκείνης δῆλον οὖν, ἥτις ἀπαιτεῖ διανοιῶν ἀνδρικῶν καὶ χειρῶν ἀκαμάτων τὴν συνεργασίαν πρὸς φωτισμὸν τῶν σκοτεινῶν αὐτῆς σελίδων. Λέγω ἀνδρικῶν, φρονῶν πάντοτε μετὰ τοῦ Ἀλικαρνασσέως κριτικοῦ ὅτι

χαλεπὴ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἀδύνατος εἰς ἀγενείων καὶ μειρακίων ἐμπεσεῖν ἡλικίαν.

Ὁ Ἰωάσαφ Β' ἀριθμεῖται δέκατος ἕβδομος πατριάρχης μετὰ τὸν Γεννάδιον Σχολάριον, ἦν δ' Ἠπειρώτης τὴν πατρίδα, ἐκ χωρίου τινὸς Κράψι, οὕτω καὶ σήμερον καλουμένου, κειμένου δ' ἐν τῇ περιοχῇ Μαλακασίου[1]. Ἴσως ἐγεννήθη ἐν ἀρχαῖς τοῦ ις' αἰῶνος, τὰ δ' ἑλληνικὰ ἐδιδάχθη ὑπὸ Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν[2], ἀλλ' ἀκριβῶς ἀδυνατοῦμεν 'να εἴπωμεν ποῦ καὶ πότε· γνωστόν ἐστιν ὅτι ὁ Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς ἐδίδασκεν ἐν Ἀδριανουπόλει ἀπὸ τοῦ 1550 μέχρι τοῦ 1555, καὶ ὅτι τῷ 1550 καὶ, ἂν θέλητε, ἀπὸ τοῦ 1549 συνώδευεν ὡς διερμηνεὺς εἰς Ἰταλίαν τὸν Καισαρείας Μητροφάνην, ἀποσταλέντα εἰς Βενετίαν δι' ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ εἰς Ρώμην δι' ἄγνωστον ἔτι αἴτιον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Β'. Ὁ Ἰωάσαφ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, διετέλει κοσμῶν τὸν θρόνον τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤρθη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν, ἀδύνατον μοὶ φαίνεται 'να εἴπω ὅτι ἤκουσε τοῦ Ζυγομαλᾶ ἐν Ἀδριανουπόλει· φρονῶ λοιπὸν ὅτι ἐν Ναυπλίῳ διήνυσε τὸν τῆς τηνικαῦτα παιδεύσεως δόλιχον, καὶ δέχομαι τὸν Ζυγομαλᾶν διδάσκοντα κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἐν Ναυπλίῳ.

Ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐποχῇ ὁ Ἰωάσαφ ἐφημίζετο ὅτι «ἦτο ψάλτης καλὸς, καὶ ἤξευρε γράμματα καλὰ, πλὴν τάξιν καλογερικῆς ποσῶς δὲν εἶχεν», ὡς γράφει ὁ Μονεμβασίας Δωρόθεος· Κύριλλος δὲ ὁ Λαυριώτης, ἐν τῷ πατριαρχικῷ αὐτοῦ χρονικῷ δίδωσιν ἡμῖν ὑποτυπῶν εἰκόνα τοῦ Ἰωάσαφ, κατ' αὐτὸν δὲ

> οὗτος ἦν καὶ ἐφαίνετο ὁρώμενος τοῖς πᾶσιν
> ἀνὴρ ῥήτωρ, λόγιος, στωμύλος, εὐφραδής τε·
> πρὸς τούτοις ἐγνωρίζετο θαυμάσιος εἰς ὅλους,
> ἐπειδὴ καὶ ἐγίνωσκεν εἰς ἄκρον τὰς τρεῖς γλώσσας
> περσικὴν καὶ ἀραβικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν ταύτην
> μὲ γλῶσσαν καὶ μὲ γράμματα, ἀρίστως, κατὰ πάντα,
> πρὸς δὲ καὶ μεγαλόδωρος ἐφαίνετο τοῖς πᾶσι,
> φιλότιμος, σεβάσμιος, θεωρατικὸς λίαν.

[1] Π. Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία Ἠπείρου τόμ. Β' σελ. 336.

[2] Περὶ Ἰωάννου Ζυγομαλᾶ βλ. ὅσα ἔγραψα ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» τόμ. Γ' σελ. 133—134.

Ὁ Ἰωάσαφ ἦν συμπολίτης τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Ἱερεμίου Α', ὑπ' αὐτοῦ δὲ καὶ προήχθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Ἀδριανουπόλεως· ὥστε οὐδὲν ἀπίθανον λέγω δεχόμενος ὅτι ὑπ' αὐτὸν ἐμορφώθη καλὸς κληρικὸς, καὶ ὑπ' αὐτοῦ προσελήφθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πότε ;

Πόσα τοιαῦτα πότε θ' ἀγνοῶμεν, ποσάκις θὰ ἐρωτῶμεν τίς καὶ ποῦ καὶ πότε, καὶ θὰ μένωμεν χάσκοντες καὶ ἐννεοὶ πρὸ τῆς φοβερᾶς μορφῆς, τῆς σκιᾶς τοῦ χρόνου τοῦ συμπαρασύροντος πληθὺν πληροφοριῶν, ἀπειρίαν εἰδήσεων, ἀφορωσῶν εἰς πρόσωπα τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἐπιφανῆ, εἰς γεγονότα κρίσιμα· ἐπαναλάμβανε τὴν ἐρώτησιν καὶ ἡ ἠχὼ εἰς ἑκάστην ἐπανάληψιν θ' ἀντηχῇ, ὡσεὶ θέλουσα 'να χλευάσῃ τὴν περιέργειαν τῶν φιλιστόρων· καὶ ἡ ἠχὼ θὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πότε τοῦτο, προλαμβάνουσα ἡμᾶς εἰς τὴν δευτέραν ἐρώτησιν περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τοῦ μητροπολίτου τῆς Ἀδριανουπόλεως.

§

Τί ἔπραξεν ἐν Ἀδριανουπόλει, μένει ἀγνοούμενον τέως, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁ ἀείμνηστος πατριάρχης τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων ἀπέδειξεν ὅτι «ἤξευρε γράμματα καλὰ, καὶ ἐσπούδαξε», δυστυχῶς δ' οὔτε ὁ Δωρόθεος Μονεμβασίας, οὔτε ὁ Μανουὴλ Μαλαξὸς γράφουσί τι περὶ τῆς ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τῆς Θρᾴκης ποιμαντορίας τοῦ διακεκριμένου πρωθιεράρχου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, εἰρήσθω μάλιστα ὅτι ὁ Μαλαξὸς, ὡς γράφει ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς πρὸς τὸν Κρούσιον, μεροληπτεῖ ἐν οἷς περὶ Ἰωάσαφ γράφει. Εὐτυχῶς ὅμως ὁ Θεοδόσιος οὗτος, εὐγνώμων πρὸς τὸν προστάτην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δεικνύμενος, ἀδέκαστον ἐκφέρει τὴν ψῆφον περὶ τοῦ φιλοκάλου πατριάρχου, καὶ ἀπαλλάττει αὐτὸν πάσης μομφῆς, δημοσιεύων ἐπιστολήν τινα, ἣν ὁ Ἰωάσαφ, ἔτι τὸν τῆς Ἀδριανουπόλεως θρόνον κοσμῶν, ἐκ τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων, κατὰ Μάϊον (τοῦ 1550;) πρὸς τὸν Ἰωάννην Ζυγομαλᾶν, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει διδάσκοντα, ἐπέστειλεν : «ἤδη πεφθακότες ὑγιεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἠνώθημεν τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Κορίνθου· καὶ ἐξ ἀμφοῖν μηνυθεὶς ὁ ποτὲ Καισαρείας, καὶ ἐλεγχθεὶς, καὶ παραινεθεὶς πλεῖστα ὑφ' ἡμῶν, οὐδ' ὅλως ὑπέσχετο δοῦναί σοί τι, μᾶλλον δὲ ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ φλουρία δέκα, ἅπερ ἐν αἰτίᾳ δανειακά σοι δέδωκεν, ὡς φησι· διὸ καὶ

SISMANOGLIO

ποίησον ὡς χρήζεις· τοὺς δὲ μαθητὰς, πρὸς Θεοῦ, μὴ ἀμέλει· ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ καθαρᾷ συνειδήσει σπούδασον· καὶ τοὺς τοῦ κελλείου καλογήρους ἀεὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον νουθέτει· αὐτοὶ γὰρ θαρροῦντες θᾶττον ἀφικέσθαι οὔπω εἴδομεν τὸ τέλος· σὺ δὲ, Νικόλαε, πώλησον τὰ κρασία, καθὼς σοὶ ἐπαρήγγειλα, καὶ ἐπίβλεπε τὰ ἀμπέλια, καὶ δευτέρισον αὐτά· καὶ σὺ, Δημήτριε, σπούδασον ἐπιμελῶς, καὶ ἐπίβλεπε καὶ τὸ κελλεῖον· καὶ ἅπαντα τὰ παιδία ἐπιμελῶς σπουδασάτωσαν· ἤδη γὰρ ἀποστελῶ ὑμῖν θᾶττον βιβλία κάλλιστα· Δομέστιχε, ἐπιμελοῦ τῆς ἀκολουθίας, καὶ τῆς σπουδῆς σου, καὶ μὴ ἀμέλει. Τοὺς ἐντιμοτάτους καὶ χρησιμωτάτους ἄρχοντας καὶ κληρικοὺς ἡμῶν, εὐλογοῦντες, εὐχόμεθεν. Μαΐου 18.»[1]

Τί δηλοῖ λοιπὸν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάσαφ; τί τίθησιν ἐν αὐτῇ ὡς πρώτην μέριμναν;

Ἀφηγεῖται τὰ κατὰ τὸν Καισαρείας, τὸν Μητροφάνην δηλονοῦν ἐκεῖνον, ὅστις εἶχεν ἐν Ἰταλίᾳ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ζυγομαλᾶν διερμηνέα· ἀγγέλλει τὴν μετὰ τοῦ μητροπολίτου Κορίνθου συμφωνίαν, ἥτις ἴσως ἀπέβλεπεν εἰς συνασπισμόν τινα πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἐκκλησίας, ταρασσομένης τότε διὰ τὸν Μητροφάνην· καὶ κατόπιν παρακαλεῖ τὸν γεραρὸν αὐτοῦ διδάσκαλον ’να ἐπιμελῆται τῶν μαθητῶν, ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ἐνῷ καὶ τοὺς μαθητὰς ἰδίᾳ νουθετεῖ.

Τί δηλοῖ λοιπὸν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰωάσαφ; ἐὰν ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζηται, ἐκ τοῦ λόγου ζωγραφεῖ ἑαυτὸν ὁ Ἰωάσαφ φίλον τῶν γραμμάτων· ἦν λοιπὸν πεπαιδευμένος, ἦν ψάλτης καλὸς, ὡς γράφει ὁ Δωρόθεος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Κύριλλος, ἦν λόγων τρόφιμος, ὡς ἀπηχεῖ ὁ ψευδώνυμος Μαθᾶς. Ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ προτερήματα ταῦτα σιωπῇ παρέρχεται ὁ Μαλαξός· « προσέξοις δὲ τοῦτο[2] — γράφει τῷ Κρουσίῳ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς — ὅτι ὁ Μαλαξὸς ἐν οἷς συνέγραψεν, ἐκ πολλῶν ἐρανισάμενος, οὐ πάνυ ἀληθεύει· ἐνίοτε γὰρ πρὸς χάριν, ἄλλοτε πρὸς ἔχθραν· ὡς καὶ τὰ κατὰ τοῦ Ἰωάσαφ πατριάρχου, ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ φιλέλληνος καὶ φθόνῳ ἀδίκως τῆς πατριαρχείας ἐκπεσόντος· ἔγνωμεν γὰρ ὅτι οἱ συναινέσαντες ἐν γνώσει καὶ πρωταίτιοι τοῦ κακοῦ πάντες πολλοῖς κακοῖς περιέπεσον καὶ θανάτοις ἐλεεινοῖς· δεικνύοντος, οἶμαι, τοῦ Θεοῦ τὴν ἄδικον αὐτῶν κατ' αὐτοῦ ψῆφον· καὶ ὅτι καὶ κολάσει αὐτοὺς, ἀδίκως δίκαιον ἄνθρωπον

[1] Turcograecia βιβλ. Δ' σελ. 336.

[2] Αὐτόθι σελ. 96.

παιδεύσαντας, ὃν ὁ Θεὸς, οἶμαι, προσεδέξατο θεῖον ὄντα καὶ ἀρετῇ συζήσαντα.»

Ἀφελὴς καὶ ἀδέκαστος τεχνογράφος τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τυχῶν τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Μονεμβασίας Δωρόθεος πληρέστερον καὶ πιστῶς ἔγραψε τὰ κατὰ τὸν Ἰωάσαφ· «ἦτον ὑποτακτικὸς τοῦ κὺρ Ἱερεμίου, καὶ ἦτον πλούσιος πολλά· ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μητροπολίτου ἔσκαπτε νὰ κάμῃ βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ηὗρεν ἕνα μνῆμα Ἕλληνος μὲ πολὺν θησαυρόν·» ἡ ἀποκάλυψις αὕτη, καίπερ ἐπιτρέπουσα ἡμῖν ’να ὑπονοήσωμεν ὅ,τι θέλομεν περὶ τῆς πλουτίσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἰωάσαφ, ἐπιβάλλει ὅμως ἡμῖν ’να πιστεύωμεν ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ διασήμου ἱεράρχου ἦν πλουσία·

καὶ συνάγομεν λοιπὸν ὅτι ὁ Ἰωάσαφ, μαθητὴς μὲν εἰς τὰ ἑλληνικὰ τοῦ σοφοῦ Ἰωάννου τοῦ Ζυγομαλᾶ, γινώσκων δὲ ’ν’ ἀναγινώσκῃ καὶ λαλῇ καὶ γράφῃ τὴν τουρκικὴν, ἀραβικὴν καὶ περσικὴν, μουσικὸς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἦν ὑποτακτικὸς καὶ συμπολίτης τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, ὑφ' οὗ ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως· φίλος καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων, ζηλωτὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας καὶ τάξεως, καὶ ἐξ οἴκου πλουσίου καταγόμενος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι εἶχε φίλους ἐπισήμους ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ἠγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐβοηθήθη ’ν’ ἀναβῇ τὴν περιωπὴν, ἐν ᾗ ἐτίμησεν ἑαυτὸν καὶ τὸ ἔθνος, εἰς ὃ ἀνῆκεν.

§

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἰωάσαφ καταλιπὼν τὴν Ἀδριανούπολιν ἀφίκετο εἰς τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων, τὸ Φανάριον, καὶ ὁ ὀρθόδοξος τῆς πόλεως ταύτης λαὸς ἐταράσσοντο δεινῶς· ὁ τότε πατριάρχης Διονύσιος Β' ὁ ἀπὸ Νικομηδείας ἀπέστειλεν εἰς Βενετίαν πρὸς διάταξιν τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τὸν μητροπολίτην Καισαρείας Καππαδοκίας Μητροφάνην, ὅστις μετέβη καὶ εἰς Ρώμην· οὐδεὶς γινώσκει τί ἐζήτει εἰς Ρώμην, ὡς οὐδεὶς καὶ τότε ἐγίνωσκε· ποικίλα λαλήματα ἐτάραττον τῶν ὀρθοδόξων τὰς συνειδήσεις καὶ μόνον οἱ λίβελλοι ἔλειπον ὅπως κυλίσωσιν εἰς τὰς τριόδους τὰ σπουδαιότερα ζητήματα· πράγματι, διεδίδετο τότε ὅτι ὁ Μητροφάνης ἐσκέψατο μετὰ τῶν ἐν Ρώμῃ περὶ ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν· οἱ δὲ δημοκόποι τῆς ἐποχῆς καὶ οἱ ἀντιπατριαρχικοὶ ἐβεβαίουν

SISMANOGLIO

ὅτι «ὑπῆγεν εἰς τὸν πάπαν, καὶ ἔκαμεν εἴ τι ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε· καὶ ἔστερξέ τον, καὶ ἐμνημόνευσέ τον, καὶ εἶπε πῶς ὁ Διονύσιος ὁ πατριάρχης τὸν ἔστειλε, καὶ εἶναι εἰς αὐτὸ ὁποῦ ὁμολογεῖ ὁ πάπας, καὶ στέργει το καὶ ὁ πατριάρχης Διονύσιος·» ταῦτα γράφει ὁ Δωρόθεος, ἐπίτηδες δὲ μεταγράφω, ἀγνοῶν ἀληθῶς τί συνέβη· ἐπιστολή τις σωζομένη ἐν τῇ πολυτίμῳ Turcograecia τοῦ Κρουσίου, ὑπὸ Μητροφάνους στελλομένη ἐξ Ἀγκῶνος τῇ 12 Μαΐου (1549;) πρὸς τὸν Διονύσιον Β', συνίστησι τὸν Ζυγομαλᾶν ὡς ἐργαζόμενον «ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», παρὰ δὲ Δωροθέῳ εὑρίσκω ὅτι ὅπου ἂν ἐφάνη καὶ διῆλθεν ὁ Μητροφάνης «εἶχάν τον ὡς διάβολον· καὶ ἐπέρασεν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μετέωρον, καὶ κανεὶς δὲν τὸν εἶχε διὰ χριστιανὸν, ἀλλὰ μήτε εἰς τὸ Μοναστῆρι τὸν ἀνέβασαν· ὑπῆγε γοῦν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινε σύγχυσις εἰς τὸν λαὸν πολλή.» Σύνοδοι καὶ συνέδρια ἐπάλληλοι καὶ παρασυναγωγαί, καὶ ἡ αἰωνία ἐκείνη τύρβη τοῦ Φαναρίου ἀνεκάλυψεν, ὡς φαίνεται, ὅτι ἐξετροχιάσθη που ὁ Μητροφάνης· ἡ ταραχὴ κατηυνάσθη καθαιρεθέντος μὲν τοῦ Μητροφάνους καὶ λαβόντος ἐξαρχικῶς, πρὸς πορισμὸν τῶν τοῦ βίου, τὴν Παραναξίαν, τοῦ δὲ πατριάρχου δόντος ἔγγραφον ὑπόσχεσιν ὅτι μετὰ παρέλευσιν ὡρισμένου χρόνου ὤφειλε 'να παραιτήσηται τὴν ἀρχὴν, ἀπερχόμενος τοῦ πατριαρχείου· ἀλλ' εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ὁ καλὸς Διονύσιος ἠθέτησε τὴν ὑπόσχεσιν, οἱ δὲ πλείους, πιστεύω, τῶν ἀρχιερέων ἐθεώρουν αὐτὸν παρῃτημένον· «ὅταν ἔφθασεν ὁ καιρὸς — ἀφηγεῖται ὁ Δωρόθεος—ἄλλοι τὸν ἐμνημόνευον, ἄλλοι οὐχί, καὶ ἔγεινε μεγάλη σύγχυσις πάλιν·» ἴσως δ' αἰτία τῆς ἀκαταστασίας ταύτης ἦν καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἀθώωσις τοῦ Μητροφάνους, λαβόντος μάλιστα πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ Μονὴν τῆς ἁγίας Τριάδος.

Ὁ Ἰωάσαφ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἴσως προσκλήσει πατριαρχικῇ, ἐλθὼν καὶ συνασπισθείς, ὡς εἰκάζω, μετὰ τοῦ μητροπολίτου Κορίνθου, ἀνδρὸς σοφοῦ, κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ[1], ἀπολαύων δὲ τῆς εὐνοίας τοῦ ἄρχοντος Ξενάκη, τοῦ τοσοῦτον λαμπρῶς καὶ συνετώτατα ἐν σπουδαιοτάτοις ζητήμασι συνεργασθέντος μετὰ τοῦ παριάρχου Ἱερεμίου Α', ἀνεβίβασε τὴν πρὸς τὸν σουλτάνον δασμοφορίαν, ἐλπίζων 'να ἐπιβῇ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου,

[1] Turcograecia. βιβλ. Δ' σελ. 323.

ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἡ κατόπιν πορεία τοῦ Ἰωάσαφ μοὶ ἐπιβάλλει 'να συγχωρήσω αὐτῷ τὴν κενοδοξίαν, ἐφ' ᾗ κατηγορεῖται.

Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι ποικίλα τεχνεύσαντες μέσα, ἐλεεινὰ δὲ καὶ ἀποτρόπαια ὄργανα προαγωγῆς, οἱονεὶ βαθμίδας πρὸς ἀναρρίχησιν εἰς περιωπήν τινα μετασχειρισθέντες· πρόσωπα σημασίαν κατέχοντα καὶ μέγα κλέος ἀράμενα ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀνῆλθον πατήσαντα ἐπὶ πτωμάτων· ἡ πορεία, ἣν ἠκολούθησαν ἀφ' ὅτου ἐδράξαντο ἀρχῆς τινὸς, ὠφέλιμος οὖσα τῷ ἔθνει αὐτῶν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ σώζει, ῥύπον ἰδίων καὶ πατρικῶν ἀνομημάτων ἀποπλύνουσα, λευκαίνουσα ὡς ἐν δευτέρᾳ κολυμβήθρᾳ ἢ ὡς ἐν αἵματος λουτρῷ τὸν θανόντα τῇ ἁμαρτίᾳ, τὸν θανόντα, κατὰ τὸν Παῦλον, ἐφάπαξ· καὶ ἐὰν τοιούτους σώζῃ, πόσῳ μᾶλλον τὸν Ἰωάσαφ, ὅστις οὐδὲν κακὸν ἐπήνεγκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἦν ἐπιδημία τότε ἡ ἐπὶ τὴν πατριαρχικὴν καθέδραν ἐπιπήδησις, καὶ πολλοὶ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριαρχῶν διὰ τοιούτων μέσων, διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀνῆλθον τὸν θρόνον τοῦ Σχολαρίου.

Ὁ Ἰωάσαφ τότε ἀπέτυχεν· ἀλλ' ὀλίγος παρῆλθε χρόνος, ὁ πατριάρχης Διονύσιος μετέστη τῶν ἐντεῦθεν, ὁ δὲ μητροπολίτης τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐκλήθη εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ, τῷ 1551. Ἄγνωστον εἴπερ ἔτι ἔζη ὁ Ξενάκης, οὐδὲ γινώσκομεν λοιπὸν τίνος ἐνέργεια ἀνεβίβασε τὸν Ἰωάσαφ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον· καὶ ἐν τοσούτῳ ἡ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἀγνοῶ ἂν δύναται 'να εὕρῃ δέκα, δι' οὓς θὰ εἴπῃ ὅτι ἀνῆλθον τὸν θρόνον τοῦ Χρυσοστόμου μὴ χρησάμενοι κοσμικοῖς ἄρχουσι, μὴ παραβάντες τοὺς ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ πατριάρχου κειμένους θείους καὶ ἀνθρωπίνους νόμους.

Ὁ Ἰωάσαφ ἐξελέγη ὑπὸ τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν συρρευσάντων ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Διονυσίου Β' ἀρχιερέων ἐξ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· ὁ Μαλαξὸς γράφει «συνόδου γενομένης, κοινῇ γνώμῃ ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κύριν Ἰωάσαφ· καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ μικρὸν μήνυμα· καὶ τὸ μέγα, ὡς ἔψαλαν τὸν ἑσπερινόν· καὶ τὴν εὐχαριστίαν ποιήσας ἐπὶ χεῖρας τὸ δικανίκιον ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἡρακλείας· καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, ἐφίλησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ· τὸ δὲ μέγα μήνυμα τοῦ ἔδωκεν ὁ τιμιώτατος καὶ σοφώτατος μέγας Χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κύρις Ἀλέξανδρος ὁ ἀπὸ Τηρᾶς.»

§

Ἐν καιρῷ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὁ Ἰωάσαφ διέμενεν, ὡς βλέπομεν, ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐπειδὴ δ' αἱ ταραχαὶ ἐκεῖναι αἱ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ Μητροφάνους ἐγένοντο, κατ' ἐμὲ, τῷ 1550, διότι τῷ 1549, ἀρχομένου Ἰουνίου, ὁ Μητροφάνης ἦν ἐν Βενετίᾳ, κατὰ ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1550 ὁ Διονύσιος[1] ἠὐχαρίστησε τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἑλληνικὴν κοινότητα δι' ἣν ἐποιήσατο τῷ Μητροφάνει ὑποδοχὴν, ἐπιστρέψαντι ἤδη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, ἡ διχοστασία ἀρξαμένη βεβαίως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1549 διήρκεσε μέχρι τέλους τοῦ 1550, ὅτε καὶ σύνοδοι καὶ συνέδρια ἐγένοντο· «εἰς ὀλίγον δὲ καιρὸν ἀπέθανεν ὁ Διονύσιος» γράφει ὁ Δωρόθεος· ὑπονῶ λοιπὸν ὅτι περὶ τὸ 1551 ἐξελέγη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰωάσαφ, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐκείνου κλύδωνος λωφήσαντος.

Ἡ πατριαρχεία τοῦ Ἰωάσαφ Β' τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐπικληθέντος διεκρίθη ἐπὶ τῷ πρὸς τὰς Μούσας ἔρωτι, ἀλλὰ, πρὶν ἢ περὶ σχολείων σκέψηται, ὑπῆρχον λυμαινόμεναι τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγκαι ἄλλαι, πληγαὶ θεραπείας δεόμεναι· τὰ οἰκονομικὰ διέκειντο ἐν καταστάσει ἀθλία, ὡς πάντοτε· ὁ δὲ Ἰωάσαφ κατώρθωσε ἵνα ἐλαφρύνῃ αὐτὰ κατὰ ἓν τέταρτον.

Μία τῶν πρωτίστων αὐτοῦ μεριμνῶν, ἅμα τῇ ἀναβάσει εἰς τὸν θρόνον, ἦν ἡ ἐπισκευὴ, ὡς ἠθέλομεν εἰπεῖ σήμερον, τῶν πατριαρχείων· ἤδη πρὸ τοῦ Ἰωάσαφ, Διονύσιος ὁ Β' ἀνήγειρε, κατὰ τὸν Μαλαξὸν, «μέσα εἰς τὸ πατριαρχεῖον, τὸ μέρος τῆς δύσεως, κελλεῖα τέσσαρα ἀπάνω, καὶ ἀποκάτω εἰς αὐτὰ ἔκαμεν ἄλλα τέσσαρα· καὶ πλησίον τούτων ἔκαμεν ἀχούριον ἓν μεγάλο καὶ καλὸν, ἔκαμε δὲ καὶ δύο ἀναλόγια, ὁποῦ κανοναρχοῦν, εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν καὶ εἰς τὸν ἀριστερὸν, καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη·» ὁ Ἰωάσαφ προσηνέχθη καὶ ἐν τούτῳ μεγαλοπρεπέστερον τοῦ προκατόχου· τοὐλάχιστον οὕτω κρίνω ἀναγινώσκων παρὰ Μαλαξῷ ὅσα γράφει, αὐτὸς ὁ τόσῳ μεροληπτικῶς λαλῶν περὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς πατριάρχου:

« καὶ ὡς ἐπέρασαν ἡμέραι ὀλίγαι ὅλον τὸν περιφραγμὸν τοῦ πατριαρχείου, ὁποῦ ἦτον γύρωθεν μὲ παλαιὰ πέταυρα (πέταυρα κτίσεις τινὲς σανίσι καὶ πλίνθοις ὁπταῖς) σεσαθρωμένα ἔρρηξεν αὐτά· καὶ ἔφερεν ἀσβέστην, καὶ λιθάρια, καὶ κεραμίδες, καὶ τούβουλα· καὶ ἔκτισεν αὐτὸ γύρωθεν· καὶ τὸ ἔκαμεν ὡς κάστρον ὡραιότατον, πεφυλαγμένον. Ἔκτισε δὲ καὶ δύο παλάτια εὐμορφώτατα, μεγάλα, ἀριστερὰ ὅταν εὐγένῃς ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖον, πλησίον τοῦ πατριαρχικοῦ θείου κελλείου. Ἔκαμε δὲ καὶ μαγκύπιον (φοῦρνον) καὶ μῦλον. Ἔκαμε δὲ καὶ σκεύη τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διβάμουλον, (διβάμβουλον) ἀργυρὸν, λεκάνην ἀργυρῆν, μανουάλια δύο ἀργυρᾶ· καὶ ἄλλα πολύτιμα λαμπρὰ καὶ χρυσᾶ ἱερὰ καὶ ποδιαῖς·» ἔνθα ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς προστίθησιν, ὡς ἄνω, ἐξηγῶν τὰ πέταυρα οὕτω καὶ εἰς τὴν λέξιν μανουάλια : καντηλέρια, ὁποῦ βάνουν τὰς λαμπάδας ὅταν σικώνουν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.»

Μία ἀπορία αἰωνίως θὰ μένῃ ἄλυτος· ἐδαπάνα ἐξ ἰδίων ὁ Ἰωάσαφ εἰς ταῦτα πάντα; ἢ εἶχε τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἀρκετὸν χρῆμα ὅπως πρὸς ταῖς ἄλλαις δαπάναις καὶ εἰς ἐπισκευὰς καὶ κόσμους καὶ βαφὰς χορηγῇ; εἰς τὸ πρῶτον ἀπιστῶ διότι καίτοι ὁ Ἰωάσαφ εἶχεν ἴδια χρήματα ἀλλὰ καὶ ἀπὸ χειροτονιῶν σιμωνιακῶς εἰσέπραττε πολλὰ, ὡς ἡ καθαίρεσις αὐτοῦ μαρτυρεῖ, καὶ ἐξ ἐλεημοσυνῶν καὶ συνδρομῶν ἤθροιζεν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχοντος τοῦ πράγματος, ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ χρονογράφος ἠδύνατο ἵνα φανῇ ὁ ἀθλιώτερος τῶν φατριαστῶν εἰ μὴ ἔλεγεν ὅτι χρήματα λαμβανόμενα ἀπὸ ἀρχιερέων, ἐφ' ἃ μὴ δεῖ δαπανώντων, δαπανώμενα δ' εἰς ἐθνικὰς ἀνάγκας (ἐὰν ᾖ ἀνάγκη ἡ οἰκοδομὴ παλατίων εἰς τοὺς πένητας) ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος, ζῶντος μάλιστα καὶ οὐχὶ διὰ διαθήκης διδόμενα, συγχωροῦσι μὲν τὸν πατριάρχην, ἂν μὴ ᾖ δὲ τολμηρὸν εἰπεῖν, κάμπτουσι καὶ τὴν θείαν δικαιοσύνην καὶ ἐκβιάζουσι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀνάρχου πατρὸς καὶ κριτοῦ, ὑπὲρ τοῦ σφάλλοντος ἀνθρώπου.

§

Ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Ἰωάσαφ ἦν αὐστηρά· ἐκυβέρνα καλῶς τὴν Ἐκκλησίαν, λέγει ὁ ἀφελέστατος Δωρόθεος, «καὶ ἐταπείνωσε τοὺς κληρικοὺς, καὶ πλέον παρανομίας δὲν ἔκαμναν, ἀλλὰ μήτε ἀδικοκρισίαν· καὶ ἔτρεμάν τον πολλὰ καὶ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ, διότι ἦτον πολλὰ φοβερός· καὶ οἱ νοτάριοι ποτὲ τὰ γράμματα μὲ τὸ χέρι τους δὲν τὰ ἔβιδαν, μόνον ἀπὸ τὴν σκάλαν τὰ ἔβιδαν τοῦ καλογέρου, καὶ τὰ ἐβούλωνε καὶ πάλιν τὰ ἔβιδε κάτω·

[1] Ἑλλήνων ὀρθοδόξων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ· ὑπόμνημα Ἰωάννου Βελούδου· ἐν Βενετίᾳ 1872 σελ. 63.

SISMANOGLIO MEGARO

ἐμισοῦσάν τον γοῦν οἱ κληρικοί, καὶ ἔπασχαν κρυφὰ νὰ τὸν εὐγάλουν· ἀμὴ δὲν ἐτολμοῦσαν, ὅτι τίποτε δὲν εὕρισκον αἴτιον.»

Ἡ ταπείνωσις τῶν κληρικῶν ἦν ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη· συγχροτοῦντες οὗτοι τὸ περὶ τὸν πατριάρχην συμβούλιον καὶ μετ' αὐτοῦ συνεργαζόμενοι, φέροντες δὲ τὰ ὀφφίκια λογοθέτου καὶ πρωτονοταρίου καὶ ῥήτορος καὶ διερμηνευτοῦ καὶ νοταρίων καὶ ἐκκλησιάρχου καὶ εἴ τι τοιοῦτον, εἰς ἀμοιβὴν ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς βραβεῖον ἀρετῆς, εἰς ἆθλον παιδείας, οὐχὶ σπανίως αὐτοὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ λογάδων τοῦ ἔθνους ἀνῆγον καὶ κατῆγον πατριάρχας καὶ ἀρχιερεῖς, αὐτοὶ τὴν διοίκησιν μετὰ τοῦ πατριάρχου διαχειριζόμενοι, αὐτοὶ τὴν ἰσχὺν πᾶσαν μετ' αὐτοῦ διανεμόμενοι, ὡς διενέμοντο καὶ τὰς μητροπόλεις καὶ τὰς ἀρχιεπισκοπάς, τίτλῳ ἐξαρχιῶν· βεβαίως, ἐργαζόμενοι ἔδει 'ν' ἀμείβωνται· προκινδυνεύοντες πολλάκις τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας, οὐχὶ σπανίως ἡμέρας ὅλας διήρχοντο τετρυχωμένοι καὶ σκυθρωπάζοντες, οὐδ' ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιτρέποντες οὐδὲ τοῖς βλεφάροις νυσταγμόν· ἀλλὰ συχνάκις παρεξετρέποντο, τὸν δὲ θρόνον ἐνόμιζον ἴδιον κτῆμα· οὐχὶ σπανίως ὁ λαμπρὸς Δωρόθεος Μονεμβασίας ἀναγκάζεται 'ν' ἀποκαλέσῃ τοὺς κληρικοὺς τούτους, ὡς ὀνομάζονται, ἀφανιστὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, θεοκαπήλους, δαιμονικὰ σκεύη· οὐχὶ σπανίως μετ' ἀγανακτήσεως παραδίδωσιν ἡμῖν ὅτι αἰτία τῆς ἀκαταστασίας καὶ τῆς ἐθνικῆς καταπτώσεως καθ' ὅλον τὸν ις' αἰῶνα ἦν ἡ μεγάλη ἀταξία καὶ παρανομία τῶν κληρικῶν, καὶ τῶν παρανόμων πατριαρχῶν, καὶ τοῦ (ὀρθοδόξου) βαρβάρου λαοῦ[1]. Τοὺς κληρικοὺς τούτους ἐζήτει 'να ταπεινώσῃ ὁ Ἰωάσαφ, ἀλλ' ἀπέτυχε.

Ῥάπισμα κατὰ τῆς ἀναιδείας τῶν κληρικῶν καὶ κακῶς κειμένης συνηθείας ἀναίρεσις, ἣν, ὡς νομίζω, ἡ ἐν ἔτει 1563, τῆς ἑβδόμης ἐνισταμένης ἰνδικτιῶνος (δηλ. ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρις Ἰανουαρίου) συνοδικὴ ἀπόφασις τοῦ Ἰωάσαφ ὅπως διοικῶνται τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα δι' ἐπιτρόπων κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, ἣν κατώρθωσε 'να ἐμπεδώσῃ ὁ καλὸς πατριάρχης δι' ἑτέρας ἐκδεδομένης κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1564. Διὰ ταύτης δὲ δηλῶν καὶ πάλιν, ὡς καὶ διὰ τῆς προηγουμένης, ὅτι ἀφιεροῖ τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῆς Παμμακαρίστου χίλια φλωρία, καθίστησιν εἰς διοίκησιν τούτων τε καὶ τῶν

[1] Δωροθέου Χρονογράφος ἔκδ. 1806 σελ. 444, 445, 449, 459.

κατόπιν δωρηθησομένων χρημάτων, εἰς διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ πατριαρχείου ἐπιτροπὴν οἰκονομικήν, ὡς λέγομεν σήμερον, ἢ προσφυέστερον, προτύπωσίν τινα τοῦ παρ' ἡμῖν Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκ τοῦ μεγάλου οἰκονόμου Θεοδώρου, τοῦ ἐν Γαλατᾷ οἰκοῦντος Ἀντωνίου Καντακουζηνοῦ, τοῦ Μωζάλου Γαβρᾶ, τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ τοῦ κὺρ Καρατζᾶ τοῦ ἀπὸ Καρμανιωτῶν (μικρασιανῶν;) Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πρώτη ἐπιτροπή, ἣν ἡ μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινοπόλεως καθίστησιν εἰς διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς.[1]

Διὰ τῶν χιλίων φλωρίων τοῦ Ἰωάσαφ γινώσκομεν ὅτι ἠγοράσθη τῷ 1578 ἡ οἰκία τοῦ Τζαούση κειμένη πλησίον τοῦ πατριαρχείου, ᾧ τινι προσηλώθη ὡς κτῆμα ἴσως προσοδοφόρον.

Ἀλλ' ὁ Ἰωάσαφ προσηνέχθη περιφρονητικῶς οὐ μόνον πρὸς τοὺς κληρικοὺς ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς· καθὰ ἐν τῇ καθαιρέσει αὐτοῦ φαίνεται «ἐκτὸς ἀνάγκης κατεπειγούσης, καὶ χωρὶς γνώμης συνοδικῆς ἢ εἰδήσεως τῶν κληρικῶν (ἐπώλησε) τὰ ἐν τῇ Κρήτῃ πρὸ χρόνων ἀμνημονεύτων ἀφιερωμένα κτήματα τῆς καθολικῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς καὶ περὶ τούτου ὡμολόγησε.»

Κατὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτὴν ταύτην ὁ Ἰωάσαφ παραλόγως καθεῖλε καὶ συνεχώρησε τὸν Καβάλας Νεόφυτον, τὸν Ἐλασσῶνος Γρηγόριον καὶ τὸν Περιθεωρίου Δοσίθεον. Ὥσεὶ δὲ θέλων 'να περιφρονήσῃ καὶ τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγὺς τῇ Κωνσταντινουπόλει διακειμένους ἀρχιερεῖς, ἐτέλεσε, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔγγραφον «παρ' ἐνορίας πλείστας χειροτονήσεις ἔν τε τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Χαλκηδόνος, καὶ τοῦ Ἡρακλείας καὶ τοῦ Θεσσαλονίκης κὺρ Θεωνᾶ, καὶ τοῦ Μεθύμνης.»

Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου στίχου συμπεραίνω ὅτι ἐξῆλθε τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰωάσαφ Β' μεταβὰς φαίνεται εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἴσως καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας, βεβαίως πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ τοῦ Δωροθέου μανθάνομεν ὅτι μετέβη καὶ εἰς Βλαχίαν.

Δύο ἑτέρας ἀποφάσεις γινώσκω τῆς δεκατετραετοῦς πατριαρχείας τοῦ μεγαλοπρεποῦς Ἰωάσαφ Β'· τὴν ἔκδοσιν σιγιλλίου ὑπὲρ τῆς Μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς ἀπέναντι τῆς Σωζουπόλεως κειμένης ἄλλοτε, καὶ τὰς νομικὰς ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἀπευθυνθείσας

[1] Ἴδε τὰ δύο γράμματα ἐν «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ» τόμ. Α' σελ. 21 καὶ τόμ. Γ' σελ. 158 ἐκδεδομένα ὑπὸ Μ. Α. Χαμουδοπούλου.

SISMANOGLIO

αὐτῷ· ἀντίγραφον αὐτῶν σώζεται ἐν τῷ τμήματι τῶν συλλογῶν τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας τῶν μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν. Δυστύχημα ὅτι πολλῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἡμαυρώθη ὑπὸ τοῦ χρόνου ὁ χαρακτὴρ, καὶ δέον εἰς ὀλίγας μόνον σωζομένας εἰδήσεις 'ν' ἀρκεσθῶμεν, γαυριῶντες ἄν ποτε καὶ αἱ ὀλίγαι αὗται πληροφορίαι συντελέσωσι εἰς τὴν κατὰ τὸ ἐνὸν διαφώτισιν χαρακτῆρος ἐξόχου καὶ ὑπάρξεως γεραρᾶς.

§

Ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων ὁ ζητῶν κεφάλαια δόξης ἕτερα παρὰ ταῦτα εἰς τὸν Ἰωάσαφ Β' εὑρίσκει τοιαῦτα· ὁ Ἰωάσαφ ἐμάθομεν ἤδη ὅτι «ἤξευρε γράμματα καλὰ, καὶ ἐσπούδαξε», λόγιος δὲ πατριάρχης νοεῖται ὅτι γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ τῶν γραμμάτων φίλος· πράγματι δὲ κατέδειξεν ἑαυτὸν φιλόμουσον, καθὰ δείκνυσιν οὐ μόνον ἡ πρόσκλησις τοῦ Ἰωάννου Ζυγομαλᾶ εἰς τὴν σχολαρχίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ καὶ ἡ περὶ τῆς φιλομουσίας αὐτοῦ διατρέχουσα τότε τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολὴν φήμη. Ἑρμόδωρος Μιχαὴλ ὁ Λήσταρχος, ἰατρὸς διακεχριμένος καὶ διδάσκαλος, ἐκ Χίου τῷ Ζυγομαλᾷ ἐπιστέλλων, τῷ 1562 ἔγραφε[1] «τοῦ παναγιωτάτου τὴν ἱερὰν χεῖρα καταφιλῶ καὶ εὔχομαι Θεῷ τῷ πάντων δεσπότῃ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ θείαν κεφαλὴν ἐρρωμένην διατελεῖν· ἴσως γὰρ ἴσως, τῆς οὕτω δεινῆς ἀλογίας καὶ ἀπαιδευσίας τὸ ταλαίπωρον ἡμῶν γένος ἀπαλλάξῃ βιοὺς ἐπὶ χρόνον μακρόν.» Ὁ αὐτὸς δὲ τῷ αὐτῷ ἔγραφε, κατὰ τὸ 1560, «τῆς προθυμίας, ἣν ἔχει πρὸς τὰ καλὰ (ὁ πατριάρχης) καὶ τῆς ἐφέσεως μὴ ἀνεῖναι, ἀλλ' ἐπιτείνειν ὄτρυνον καὶ ἐποικοδομεῖν τὰ ἄριστα ἐπὶ τῷ καλῶς καταβεβλημένῳ θεμελίῳ τῶν ἀρετῶν· οὕτω γὰρ ποιοῦντι κλέος ἔσται παρ' ἀνθρώποις ἀείμνηστον, καὶ παρὰ Θεῷ μισθὸς ἀποκείσεται ἀναφαίρετός τε καὶ ἄφθαρτος. Μόνος γὰρ ἐν οὕτω δεινῇ ζάλῃ σβεσθεῖσαν ἤδη τὴν τῶν Ἑλλήνων φωνὴν ἐς πυρσὸν ἀνάψαι λαμπρὸν ἐτόλμησε πειράσασθαι καὶ παίδευσιν ἀναζωπυρῆται, καὶ λόγον τοῦ ἀρρήτου λόγου Χριστοῦ τοῦ μεγάλου Θεοῦ ἔκγονον καὶ τὴν Θεῷ καὶ πατρὶ μόνην πάρεδρον σοφίαν ἐπιδεῖξαι ἀνθρώποις ὡς ὡραία τε καὶ καλὴ καὶ πάντων τῶν καλῶν τε καὶ ἀγαθῶν μόνη αἰτία.»

[1] Μ. Παρανίκα περὶ Ἑρμοδώρου καὶ Ζυγομαλᾶ· ἐν περιοδικῷ Ἑλλ. Φιλ. Συλλ. τόμ. ΙΑ' σελ. 40.

καὶ οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ σοφοῦ Ἑρμοδώρου εἰσὶν ἡ κρίσις, ἣν περὶ τοῦ Ἰωάσαφ Β' οὐχὶ μόνον οἱ τότε διαπρεπεῖς λόγιοι ἐξέφερον, ἀλλ' ἣν δύναται καὶ σήμερον 'να ἐξενέγκῃ ἡ ἱστορία.

§

Ἀξία ἐπαίνου ὑπάρχει μία ἔτι πρᾶξις τοῦ Ἰωάσαφ Β', δεικνύουσα ὅτι ὁ λαμπρὸς πατριάρχης καὶ εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀπεῖδεν ἐνεργείας καὶ δόξης, ἣν ἐζήτει 'να περιβάλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ· ὅτε ἠκούσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ αἵρεσις τῶν Λουθηρανιστῶν—γράφει ὁ Γεώργιος Ζαβίρας[1]—ἠθέλησεν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάσαφ 'να μάθῃ σαφῶς περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Πράγματι ὁ Ἰωάσαφ ἐσκέψατο ὅτι ἦν καλὸν 'να τεθῇ εἰς σχέσεις ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς ἡ ὀρθόδοξος πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς παπικῆς ἀποσχισθείσας διαμαρτυρομένας καὶ ἔπεμψε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς Βιτεμβέργην, τῷ 1558, τὸν διάκονον Δημήτριον τὸν Θεσσαλονικέα, ὅπως μαθὼν τὰ κατὰ τὴν νέαν διδασκαλίαν διασαφήσῃ αὐτῷ τὰ κατ' αὐτήν· ὁ Δημήτριος περιελθὼν πόλεις τινὰς τῆς Γερμανίας καὶ καταλιπὼν ἀγαθὰς ἀναμνήσεις ἐπέστρεψε κομίζων μετάφρασιν τῆς Αὐγουσταίας ὁμολογίας καὶ ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίππου Μελάγχθονος, ἑνὸς τῶν λαμπρῶν τότε τοῦ λουθηρανισμοῦ ἀποστόλων καὶ τῶν φιλελλήνων τῆς Γερμανίας, ἀποστελλομένην πρὸς τὸν πατριάρχην Ἰωάσαφ Β'· [1]Ην δ' αὕτη

«Τῷ παναγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κυρίῳ Ἰωάσαφ σεβασμιωτάτῳ εὖ πράττειν.

Ἀεὶ μὲν ἡ Ἐκκλησία Θεοῦ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ὥσπερ πλοῖον ἐν κύμασιν, ἐν πολλαῖς θλίψεσι χειμάζεται, νυνὶ δ' ἐν τῷ νοσερῷ τοῦ κόσμου γήρᾳ μᾶλλον ταράττεται ἢ πάλαι· ὅπερ ὁρῶντες πολλάκις στενάζοντες εὐχόμεθα, τὸν υἱὸν Θεοῦ κριτὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ὅτι τάχιστα ἐλθεῖν θριαμβεύσοντα καὶ ξύμπασαν τὴν Ἐκκλησίαν προσάξοντα εἰς τὴν φανερὰν τοῦ ἀϊδίου πατρὸς συνήθειαν, ὅπου ἐν πᾶσι μακαρίοις ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἔσεται. Τὰς δυστυχίας οὖν τὰς κοινὰς ἀποδυρομένων ἡμῶν, ἡ τοῦ Δημητρίου διήγησις παραμύθιόν τι συνέμιξε, λέγοντος ὅτι θαυμαστῶς ἔτι σώζει ὁ Θεὸς ἐκκλησίαν οὐκ ὀλίγην ἐν τῇ Θράκῃ καὶ Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ὥσπερ πάλαι τρεῖς ἄν-

[1] Ζαβίρα θέατρον ἐν βίῳ Δημητρίου Μυσοῦ.

© ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

δρας ἐν φλογὶ χαλδαϊκῇ σέσωκε· τοιγαροῦν εὐχαριστοῦμεν τῷ ἀληθεῖ Θεῷ, τῷ πατρὶ Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι κρατερᾷ χειρὶ (ἐν τοσούτῳ πλήθει ἀσεβῶν) σώζει ποίμνον αὐτῷ, ὃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν ὀρθῶς τιμᾷ καὶ ἐπικαλεῖται, καὶ δεόμεθα ἀεὶ παντα-χοῦ συλλέγεσθαι καὶ συγκροτεῖσθαι ἁγίας ἐκκλησίας. Ἑώρακε δ' ὁ αὐτὸς Δημήτριος ἡμετέρας συνάξεις, καὶ τῆς διδασκαλίας ἀκροατὴς ἐγένετο· διηγήσασθαι οὖν δυνήσεται ὅτι εὐσεβῶς τὰς ἁγίας γραφάς, τάς προφητικάς τε καὶ ἀποστολικάς, καὶ τοὺς τῶν ἁγίων συνόδων κανόνας περὶ δογμάτων καὶ τὴν τῶν ὑμετέρων πατέρων διδασκαλίαν τοῦ Ἀθανασίου, Βασιλείου, Γρηγορίου, Ἐπιφανίου, Θεοδωρήτου, Εἰρηναίου καὶ τῶν ὁμονοούντων τούτοις τηροῦμεν· τὰς δὲ παλαιὰς βδελυρίας τὰς τοῦ Σαμοσατέως καὶ Μανιχαίων καὶ . . . . καὶ πάντων καταράτων, οὓς ἀποδοκιμάζει ἡ ἁγία Ἐκκλησία διαρρήδην ἀποβδελυττόμεθα· καὶ διδάσκομεν θεοσέβειαν εἶναι τὴν ἀληθῆ πίστιν καὶ ὑπακοὴν τὴν κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἡμῖν ἐπιταχθέντας, οὐ κατὰ τὰς δεισιδαιμονίας ἢ ἐθελοθρησκείας, ἃς οἱ ἀπαίδευτοι τῶν Λατίνων μοναχῶν εὑρήκασιν, ἔξω τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Δεόμεθα οὖν μὴ πιστεύειν ὑμᾶς, σοφοὺς ἄνδρας, ταῖς διαβολαῖς, ἃς πλάττουσι καθ' ἡμῶν ἐχθροί τινες τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ κατὰ τὸν φυσικόν τε καὶ θεῖον νόμον ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ συνηγορεῖν, ὥσπερ οἴδατε τοῦτο τὸ ἔργον λατρείαν εἶναι Θεῷ μάλιστα ἀρέσκουσαν. Ἔρρωσο, σεβασμιώτατε πάτερ.

Ἐν τῇ Σαξωνίᾳ, ἐν ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾳφνθ' (1559).»

Ὁ Ἰωάσαφ, ὡς γράφει ὁ Κ. Σάθας[1], ἄκρος ζηλωτὴς τῶν πατρώων παραδόσεων τυγχάνων, ἠρκέσθη μόνον εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ διακόνου αὐτοῦ διαβιβασθείσας πληροφορίας, καὶ οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔπεμψεν εἰς τὸν Μελάγχθονα· τί ὅμως ἔπραξε τάχα μετὰ εἴκοσιν ἔτη ὁ Ἱερεμίας Β', ὁ τόσῳ φιλίους συνάψας καὶ τηρήσας σχέσεις πρὸς τοὺς διαμαρτυρομένους; μετὰ συζήτησιν ἄγονον εἶδεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἤθελον 'να καταστήσωσι τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ταπεινὴν προσήλυτον. Ἐν δὲ τῷ μεγίστῳ ἐκείνῳ κλύδωνι τῶν

[1] Κ. Ν. Σάθα βιογραφικὸν σχεδίασμα περὶ Ἱερεμίου Β', σελ. κ'· ἡ δ' ἐπιστολὴ τοῦ Μελάγχθονος πρὸς τὸν Ἰωάσαφ εὑρηται ἐν τῇ Turcograecia σελ. 557.

κατὰ τὸν πολύτλαν Κύριλλον Λούκαριν ζῶν ὁ μακάριος τῆς Ἀλεξανδρείας πατριάρχης Γεράσιμος ὁ Σπαρταλιώτης, τῇ 8 ἰουλίου 1629 ἔγραφε πρὸς τοὺς διαμαρτυρομένους ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα[1] «ἃ γὰρ οἱ προφῆται ἀπεκάλυψαν, ὁ Χριστὸς ἐδογμάτισεν, οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν, οἵ τε ἁγιώτατοι πατέρες ἡρμήνευσαν ταῦτα κηρύττομεν πιστεύοντες.» Διονύσιος Δ' ὁ Μουσελίμης πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἀγγλικανῆς ὁμολογίας γράφων τῷ 1672 ἐκαυχᾶτο ὅτι «τὰς ἀπολογίας πραγματευόμεθα, πᾶσαν ἀλλοτρίαν ἀποφεύγειν μεμαθηκότες τῆς τοῦ Κυρίου διδασκαλίας φωνήν τε καὶ ἔννοιαν.» Ὁ δὲ Ἱερεμίας Γ', πρὸς διαμαρτυρομένους ὡσαύτως γράφων ὁμοφρονεῖ τῇ μακαρίᾳ ταύτῃ χορείᾳ, ἕνα αἰῶνα μετὰ τὸν Γεράσιμον Σπαρταλιώτην.

Ὁ Ἰωάσαφ προσηνέχθη φρονίμως· ἀλλὰ κατὰ καθῆκον ἡμεῖς ἐπαινοῦντες τὸν κλεινὸν πατριάρχην ἐλλειπὲς ἐκπληροῦμεν αὐτὸ μὴ ποιούμενοι τὴν παρατήρησιν ὅτι ἐν ταῖς πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ κοινότητας τῆς κυβερνήσεως σχέσεσιν αὐτῆς ἡ μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἐκκλησία πάσης ἀπήλαυεν ἐλευθερίας ἀπὸ μέρους τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, ἡ δὲ κυβέρνησις τῶν σουλτάνων οὐδαμῶς οὐδέποτ' ἐπενέβη, οὔτε κἂν δυσαρέσκειαν ἐξεδήλωσεν· ἀλλὰ τῆς σεπτῆς τῶν σουλτάνων κυβερνήσεως ἡ στάσις αὕτη ἀπέναντι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχαιοτέρα μὲν ὑπάρχει, μαρτυρεῖται δ' ὑπὸ πατριάρχου ἐπιφανοῦς· Νεῖλος ὁ ἁγιώτατος καὶ σοφώτατος τῆς Νέας Ρώμης ἀρχιεπίσκοπος, κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1386, ἐπιστέλλων τῷ πάπᾳ Ρώμης Οὐρβανῷ ΣΤ' ἐβεβαίου, ἀπ' ἐναντίας πρὸς κακὰς φήμας διαδοθείσας ἐν τῇ Δύσει, ὅτι, «ἔχομεν πᾶσαν ἐλευθερίαν ὥστε καὶ γράμματα δέχεσθαι, καὶ ἀντιγράφειν καὶ ἐπιστέλλειν, καὶ χειροτονεῖν καὶ πέμπειν ἐπίσκοπον ὅπου βουλόμεθα.»[2]

§

Σύγχρονοι τῷ Ἰωάσαφ ἐγένοντο οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας Ἰωακεὶμ, Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ, Ἱεροσολύμων Γερμανὸς, Ἀχριδῶν Παΐσιος, μεθ' ὃν Σωφρόνιος καὶ Πεκίου Μακάριος.

[1] Σχεδίασμα περὶ Ἱερεμίου Β' σελ. νδ'.

[1] Φωτίου ἀμφιλόχια, ἔκδ. Σοφοκλέους Κ. Οἰκονόμου· προλεγ. σελ. κθ'.

Ἀρχιερεῖς δὲ διαπρεπεῖς Μητροφάνης ὁ Καισαρείας, ὁ κατόπιν πατριάρχης μετὰ τὸν Ἰωάσαφ, ἀνὴρ λόγιος, ὁ Θεσσαλονίκης Θεωνᾶς, λόγιος καὶ οὗτος ἀνήρ, καταταχθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ χορῷ τῶν ἁγίων, ὁ Τορνόβου Ἀρσένιος καὶ ὁ Λιτῆς καὶ Ρενδίνης Δαμασκηνός, πεπαιδευμένοι ἀμφότεροι, μαθηταὶ Θεοφάνους Ἐλεαβούλκου.[1]

Λόγιοι δὲ διαμένοντες ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἦσαν ὁ μέγας λογοθέτης Ἱέραξ, ὁ ἱεροδιάκονος Δημήτριος Μυσὸς (ὁ Θεσσαλονικεύς), ὁ πρωτονοτάριος Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς, μειράκιον ὢν τότε καὶ τὸ τοῦ νοταρίου φέρων ὀφφίκιον, ὁ πατὴρ αὐτοῦ μέγας ῥήτωρ Ἰωάννης καὶ ὁ μέγας χαρτοφυλαξ Ἀλέξανδρος ὁ ἀπὸ Τηρᾶς· μετὰ τοιοῦτον δὲ σεμνὸν λογίων ἀνδρῶν ἄθροισμα ὅλως ἐπιπόλαια μοὶ φαίνονται τὰ γραφόμενα τοῦ Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου ὅτι δῆθεν « 1562 — ἀμάθεια μεγίστη οὐ μόνον τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν ἐγκυκλίων κατεκράτει τοὺς οἰκιστὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ κληρικοὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ στωμύλως καὶ ἐντέχνως τὰ τῆς αὐλῆς γράμματα καὶ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις ἐκφῆναι καὶ λίαν ἁπλῶς καὶ ἀσυντάκτως σχεδὸν ταῦτα κατέγραφον» καὶ φρονῶ λοιπὸν ὅτι ὁ Κομνηνὸς ἀγνοεῖ τί γράφει.

§

Ἡ πατριαρχεία τοῦ μεγαλοπρεποῦς Ἰωάσαφ Β' διήρκεσε μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1565 ἔτους, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ πτῶσις αὐτοῦ. Ἡ μόνη ποικιλία ἐν τῇ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ εἰσὶν αἱ ἀλλεπάλληλοι πολλάκις ἀλλαγαὶ καὶ αἱ πτώσεις τῶν οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν. Εὐτυχῶς ὅμως ἡ ΙΣΤ' ἑκατονταετηρὶς εἶδεν ἡμέρας ποθητάς, ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο τοῦ λόγου, καὶ μάλιστα συγκρινομένη πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα, τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα. διότι μόνον ἀπὸ τοῦ 1620 ἢ 1621 μέχρι τοῦ 1638, ἐν διαστήματι δηλονοῦν μόλις εἰκοσαετίας, ἡ δυστυχὴς Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐχαιρέτισε πέντε μὲν πατριαρχείας τοῦ μακαρίου Κυρίλλου Λουκάρεως, τρεῖς τοῦ Κυρίλλου Κονταρῆ, δύο Ἀθανασίου τοῦ Πατελλαρίου, καὶ τρεῖς, ἀνὰ μίαν, Νεοφύτου τοῦ Γ', Ἀνθίμου

[1] Βλ. περὶ Θεοφάνους τὰ ὑπ' ἐμοῦ γραφέντα χρονικὰ τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας.

Β' καὶ Γρηγορίου Δ' τοῦ στραβοΑμασείας, ἤτοι ἔπαιξε τὸ παιγνίδιον τῆς ψηφοφορίας καὶ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος δεκατρεῖς φοράς· βραδύτερον, ἀπὸ τοῦ 1668 ἄχρι τοῦ 1688, μία εἰκοσαετία εἶδε τὸν μὲν διαπρεπῆ πατριάρχην Διονύσιον Δ' τὸν Μουσελίμην τετράκις ἀνερχόμενον τὸν θρόνον τοῦ ἱεροῦ Στάχυος, τρὶς δὲ τὸν Παρθένιον Δ' Μογιλάλον ἀναβαίνοντα, τρὶς Ἰάκωβον τὸν ἀπὸ Λαρίσσης δραττόμενον τῆς ἐμπαιζομένης ἀρχῆς ταύτης, ἅπαξ δ' ἐπιπηδῶντας Μεθόδιον Γ' τὸν ἀπὸ Ἡρακλείας, Γεράσιμον Β' τὸν ἀπὸ Τορνόβου, Ἀθανάσιον Δ' τὸν ἀπὸ Ραιδεστοῦ καὶ Κλήμεντα τὸν ἀπὸ Ἰκονίου· ἐν μιᾷ εἰκοσαετίᾳ δῆλον ὅτι ἐπαίχθησαν τὰ μὴ παιζόμενα δεκατέσσαρας φοράς· ὁ ΙΣΤ' αἰὼν εἶδε πολλάκις μονότονον διαμονὴν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῷ θρόνῳ· ἀπὸ τοῦ 1500 μέχρι τοῦ 1519 ἀριθμοῦμεν ἑπτὰ πατριαρχείας· ἀπὸ δὲ τοῦ 1519 μέχρι τοῦ 1543 ἴσως ἢ 1542 ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἐτῶν καὶ τεσσάρων δύο μόνον εὑρίσκομεν πατριάρχας, ὧν ὁ εἷς μάλιστα ἐχαρακτηρίσθη ἐπιβάτης.

Ὁ Ἰωάσαφ Β' ἐκράτησε τοὺς οἴακας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δεκαπέντε σχεδὸν ἔτη, καὶ εἴπερ ἐγίνωσκε 'να συγκιρνᾷ τὸ φοβερὸν μετὰ τοῦ μειλιχίου, τὸ προσηνὲς μετὰ τοῦ αὐστηροῦ, τὴν δικαιοσύνην μετὰ τῆς ἐπιεικείας πολλὰ ἔτη ἦν δυνατὸν 'να κοσμήσῃ τὸν θρόνον, ἀτυχῶς δ' ἡ πολλὴ αὐστηρότης κατέστρεψε τὸ ἔργον αὐτοῦ· διενεχθεὶς πρὸς τοὺς κληρικοὺς τοῦ θρόνου καὶ πρὸς τοὺς τότε λογάδας τοῦ ἔθνους ἤθροισε σύνοδον ὅπως καταδικάσῃ αὐτούς· ἀλλ' αὐτοὺς ἤδη περιεφρόνησεν οἰκτρῶς, ὡς εἴδομεν, ἐταπείνωσεν εἰς βαθμὸν μέγαν· ὥστε φρονῶ ὅτι συνήγαγε τὴν σύνοδον ἔχων ἐν νῷ 'να περιστείλῃ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, 'να περιορίσῃ τὰ προνόμια, ἄλλαις λέξεσι 'να κατασκευάσῃ, ὡς πρὸ εἰκοσί που ἐτῶν ἐπράξαμεν ἡμεῖς, κανονισμοὺς ἐθνοσωτηρίους· ὁ Μαλαξὸς λέγει «ὅμως τοῦτος ὁ πατριάρχης ἦτον πολλὰ ὑπερήφανος καὶ δοξασμένος· καὶ ἦλθεν εἰς μεγάλα σκάνδαλα μετὰ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, καὶ μετὰ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων· καὶ ἀπέστειλε, καὶ ἐσύναξεν ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Δύσεως καὶ τῆς Πελοποννήσου· καὶ ἦλθαν καὶ ἐσυνάχθησαν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν διὰ νὰ τοὺς ἔχῃ βοηθοὺς νὰ καταβάλῃ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ· καὶ συνόδου γενομένης ἀπέδειξαν αὐτὸν σιμωνιακὸν, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀποστολικῶν θείων κανόνων ἐκάθηραν αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῆς τιμῆς.»

© SISMANOGLIO MEGARO

Ματθαῖος ὁ Κιγάλας γράφει «Ἰωάσαφ Ἀδριανουπόλεως· ὅστις ἔκτισε δύο παλάτια εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἔλεγάν τον ὑπερήφανον· καὶ διὰ τοῦτο ἐκάθηραν καὶ ἐδίωξάν τον.»

Φίλιππος ὁ Κύπριος, ἐν σημειώσει τῶν πατριαρχῶν λέγει τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ χειρότερα· «Ἰωάσαφ ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὅστις (ὃν γρ.) διὰ τὸ οἰκοδομῆσαι δύο τῶν παλατίων ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἐκάλουν ὑπερήφανον· καὶ καθήραντες ἐξωστράκισαν τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος.»

Ἐκ δὲ τῶν γραφομένων τούτων συνάγω ὅτι οἱ μὲν κληρικοὶ διὰ τὴν αὐστηρότητα αὐτοῦ ἐμίσουν τὸν Ἰωάσαφ, οἱ δὲ ἄρχοντες ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ, ἕνεκα τῶν ἀσκόπων οἰκοδομῶν· ἀλλ' ἡ αἰτία αὕτη ἦν πρόσχημα, συντελέσαν καὶ ἄλλοτε εἰς καθαίρεσιν πατριάρχου· τῷ 1673, μετὰ τὰ σκάνδαλα, ἅτινα ἐδημιούργησεν ἡ σύζυγος τοῦ μεγάλου διερμηνέως Παναγιώτου Νικουσίου, ἡ τὴν πτῶσιν ἐνεργήσασα τοῦ πατριάρχου Διονυσίου Δ' Μουσελίμου, ἡ σύνοδος καθεῖλεν αὐτὸν ὡς «ἐν λόγοις βαρὺν, ἐν ἔργοις ἀτίθασσον, ἐν λήψεσιν ἄτεγκτον, ἐν ἀναλώμασι καὶ δαπάναις ἀλόγιστον.» Πράγματι δ' ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ ἡ κατασπατάλησις τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου δι' ἐπαιτείας συναγομένου ἢ ἐκ σιμωνίας ἀθροιζομένου, ἡ δαπάνη εἰς οἰκοδομὴν παλατίων ἐθεωρήθη πάντοτε ὑπὸ τῆς τῶν κάτω χρόνων Ἐκκλησίας κεφάλαιον κατηγορίας σπουδαῖον, ἱκανὸν 'να ῥίψῃ τὸν πατριάρχην τοῦ θρόνου. Ἐν δὲ τῇ ἐποχῇ τοῦ Ἰωάσαφ ἐγένοντο σύνδρομοι πολλαὶ περιστάσεις, ὧν μίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Δωρόθεος· «ἐμισοῦσάν τον γοῦν οἱ κληρικοί, καὶ ἔπασχαν κρυφὰ νὰ τὸν εὐγάλουν, ἀμὴ δὲν ἐτολμοῦσαν ὅτι τίποτε δὲν εὕρισκον αἴτιον· καὶ ἐσυνέβη εἰς τὸν καιρὸν του τοῦτο τὸ σκάνδαλον· ὁ Κατακουζηνὸς ὁ Δομέστικος ἐσυμπεθέριασε μὲ τῆς Βλαχίας τὴν κυρὰν τὴν Μύρτζεναν, καὶ ἔδωκε τὴν θυγατέρα της εἰς Ἰωάννην τὸν Κατακουζηνόν· καὶ εἰς τὴν στράταν ἐσκανδαλίσθησαν· καὶ πέρνουν τὴν νύμφην, καὶ ἐπῆγαν την ὀπίσω εἰς τὴν μάνναν της τὴν Μύρτζεναν· καὶ ἦτον ἔτι παρθένος, διότι τοῦ εἶπεν ἡ Μύρτζενα νὰ μὴν πέσῃς μετ' αὐτήν· μόνον εἰς τὸ σπῆτι σου, ὡσὰν ὑπάγῃς εἰς τὰς ἀδελφάς σου, εἰς τὴν μητέρα σου, τότε νὰ πέσῃς, διὰ τὴν τιμὴν νὰ μὴ λέγουν τίποτε. Εὑρέθη γοῦν τότε ὁ Ἰωάσαφ πατριάρχης εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ ἔδωκέ την εἰς τὸν ἀνεψιόν του εἰς γυναῖκα τοῦ Κατακουζηνοῦ τὴν γυναῖκα· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἄρχησαν τὰ σκάνδαλα, καὶ ἐσυμφώνησεν ὁ Κατακουζηνὸς Μιχαὴλ, ὁ Κατακουζηνὸς Ἀντώνιος ὁ Μονοραΐτος· καὶ ὁ κὺρ Ἰωάσαφ ἐμήνυσεν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ ἔλθουν διὰ νὰ διορθώσῃ τοὺς κληρικοὺς καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃ, καὶ τοὺς ἄρχοντας νὰ ἐπιτιμήσῃ νὰ μὴ ζητοῦν τὰ κακά τους θελήματα. Καὶ ὡσὰν ἦλθαν ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν Κατακουζηνὸν καὶ μὲ τοὺς κληρικοὺς καὶ ἐκάθηραν τὸν Ἰωάσαφ, καὶ ἐγύρευσάν του τὰ εἰσοδήματα ἐξωτερικῶς. Καὶ ἔβαλαν ἀρχιερεῖς καὶ ἐγύρεψάν τον εἴτι τοῦ ἔδωκαν καὶ ἐξώρισάν τον εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος. Καὶ μετέπειτα ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἀπέθανε καὶ ἔκλαυσάν τον πολλὰ οἱ Ἀδριανουπολῖται, ὅτι ἔκαμε πολλαῖς καλωσύναις εἰς τὴν μητρόπολιν.»

Ἡ καθαίρεσις τοῦ Ἰωάσαφ Β' ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Turcograecia χρονολογεῖται δὲ τῷ Ἰανουαρίῳ τοῦ 1565· κατ' αὐτὴν, κατήγοροι τοῦ Ἰωάσαφ παρίστανται ὁ μέγας σακελλάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρεσβύτερος Ἀναστάσιος, ὁ μέγας λογοθέτης Ἱέραξ, καὶ οἱ ἄρχοντες Ἀντώνιος Κατακουζηνὸς καὶ Μιχαὴλ Γαβρᾶς· καθαιροῦσι δὲ τὸν Ἰωάσαφ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν Παϊσίου τοῦ Ἀχριδῶν, μητροπολῖται, ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι πεντήκοντα καὶ εἷς,[1] ὧν ἀγνοῶ

[1] Οἱ τὴν σύνοδον συγκροτοῦντες ἦσαν ὁ Ἀχριδῶν Παΐσιος, ὁ Καισαρείας Μητροφάνης, ὁ Ἡρακλείας Κύριλλος, ὁ Τορνόβου Ἀρσένιος, ὁ Κυζίκου Ἰωάσαφ, ὁ Θεσσαλονίκης Θεωνᾶς, ὁ Νικαίας Κύριλλος, ὁ Χαλκηδόνος Εὐθύμιος, ὁ Λαρίσσης Νεόφυτος, ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀρσένιος, ὁ Νευροκόπου Ἰωάσαφ, ὁ Ἀγχιάλου Ξενοφῶν, ὁ Κορίνθου Σωφρόνιος, ὁ Προύσης Γρηγόριος, ὁ Φιλιππουπόλεως Ἀρσένιος, ὁ Παρωναξίας Βενιαμὶν, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς, ὁ Θηβῶν Ἰωάσαφ, ὁ Λακεδαιμονίας Γρηγόριος, ὁ Μιτυλήνης Μακάριος, ὁ Μεσημβρίας Ματθαῖος, ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Δαυὶδ, ὁ Ριζαίου Ἰωακεὶμ, ὁ Ἀθηνῶν Σωφρόνιος, ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Ἰωακεὶμ, ὁ Βάρνης Γαβριὴλ, ὁ Χριστιανουπόλεως Μακάριος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μονεμβασίας, ὁ Τραϊανουπόλεως ἤτοι Μαρωνείας Γαβριὴλ, ὁ Διδυμοτείχου Σωφρόνιος, ὁ Δρύστρας Παρθένιος, ὁ Μηδείας Ἰωακεὶμ, ὁ Σωζουπόλεως Φιλόθεος, ὁ Ζιχνῶν Γρηγόριος, ὁ Λήμνου Νεόφυτος, ὁ Κίτρους Δαμασκηνὸς, ὁ Κασσανδρείας Κοσμᾶς, ὁ Πολυανῆς καὶ Βαρδιωριτῶν Μακάριος, ὁ Ζητουνίου Ἰάκωβος, ὁ Δρυϊνουπόλεως Μακάριος, ὁ Δαμαλῶν καὶ Πολυφέγγους Ἰωάσαφ, ὁ Φαναρίου Γρηγόριος, ὁ Ὠλένης Σισώης, ὁ Αὐλῶνος Λαυρέντιος, ὁ Σόλωνος Ἄνθιμος, ὁ Βελλᾶς Ἀντώνιος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἰωαννίνων, ὁ Φαναρίου (;) Γαβριὴλ ἔ-

SISMANOGLIO MEGARO

πόσοι ἠδύναντο 'να θεωρηθῶσι κανονικῶς ἐπίσκοποι, αὐτοὶ κατηγοροῦντες τοῦ 'Ιωάσαφ ὅτι ἦν σιμωνιακὸς, ἴσως δ' οἱ ἡμίσεις ἢ καὶ πάντες ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντες, καθαιρεθέντες καὶ πάλιν ἀθωωθέντες, ἢ μετατεθέντες.

'Αλλ' ὁ λαμπρὸς πατριάρχης, οὑτωσὶν ἠδικημένος ἐξηκολούθει διαμαρτυρόμενος. Σώζεται ἐπιστολὴ, δι' ἧς ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀνὴρ ἐξόριστος ἤδη καὶ καθῃρημένος συνιστᾷ τὰ κατ' αὐτὸν εἰς τὴν δικαιοσύνην τῆς καθόλου 'Εκκλησίας, ζητῶν μὲν σύνοδον πατριαρχῶν καὶ τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκόπων, γράφων δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς πρώην ἐταπείνωσε· τὴν ἐπιστολὴν ἀναδημοσιεύω ἐκ τῆς Turcograeciae, ὅπως αὐτὸς ὁ 'Ιωάσαφ, κλείων τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον παραστήσῃ ἡμῖν τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα· ἔχει δ' οὕτω:

«Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μεγάλῳ ῥήτορι[1] τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας, κατὰ πνεῦμα υἱῷ ἡμῶν, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐντίμως δοθείη.»

«Τιμιώτατε καὶ λογιώτατε μέγα ῥῆτορ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης 'Εκκλησίας, καὶ τιμιώτατε ῥῆτορ Λιγυρὲ τῆς αὐτῆς Μ. 'Εκκλησίας, καὶ ἐντιμότατε Θεοδόσιε τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας νοτάριε καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ὄντες σὺν ὑμῖν νοτάριοι, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος· χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Αὐτόθι στέλλω τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, καὶ ὅσους λόγους ἀναγγελεῖ ὑμῖν γινώσκετε ὅτι ἡμέτεροί εἰσι· καὶ ἕτερον οὐδὲν αἰτῶ, εἰ μὴ δευτέραν ἔκκλητον, μετὰ πατριαρχῶν, μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, ὅτι, ὡς νομίζω, καὶ ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἠδικήθην τὰ μέγιστα· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπὲρ ἀληθείας σπουδάσατε, καὶ κατὰ τῆς ἀδικίας: ὅπως ἐξέλθῃ αὐθεντικὸς ὁρισμὸς ἐλθεῖν τοὺς ἁγιωτάτους καὶ ὀρθοδοξοτάτους πατριάρχας τόν τε 'Αλεξανδρείας κύριον 'Ιωακεὶμ, τὸν 'Αντιοχείας 'Ιωακεὶμ, καὶ τὸν 'Ιεροσολύμων Γερμανὸν, καὶ τοὺς μακαριωτάτους ἀρχιεπισκόπους τόν τε 'Αχριδῶν κύριον Σωφρόνιον

χων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Θαυμακοῦ, ὁ Δημητριάδος Θεόφιλος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σερβίων, ὁ Μέτρων καὶ 'Αθύρων Προκόπιος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μυριοφύτου, ὁ Καστορίας 'Ιωάσαφ καὶ ὁ Στρωμνίτσης 'Ανανίας.

[1] Ἦν ὁ 'Ιωάννης Ζυγομαλᾶς.

καὶ τὸν Πεκίου κύριον Μακάριον, καὶ ὅσοι τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἰσὶν ἀπαθεῖς πρὸς ἐμὲ, καὶ θεωρήσωσι τὴν ὑπόθεσίν μου ὁμοῦ ἁπαξάπαντες. Καὶ εἰ μὲν ἔχω πταίσιμον ἢ ἐποίησά τι παρὰ τοὺς πρώην πατριάρχας, ἢ παρὰ κανόνας, τότε ὑπομονὴν ἔξω εἰς τὴν κατάκρισιν, ἣν περ μοι πέρυσιν ἀδίκως, ὡς οἶμαι, ἐποιήσαντο. Εἰ δέ γε πάλιν ἀδίκως καὶ παρὰ κανόνας τὸ εἰς ἐμὲ εἴργασται, ζητῶ τὴν ἄφεσιν τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀρχιερωσύνης μου, ἣν περ νομίμως καὶ κανονικῶς ἔλαβον. Τοιγαροῦν ὅστις τῶν κληρικῶν, ἢ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ἱερέων καὶ διακόνων, ἢ τοῦ κοινοῦ λαοῦ τὸ οἰονοῦν πρόσωπον φανῇ ἐναντιοθησόμενον τῇ κρίσει, ἣν περ νομίμως αἰτῶ, ἐπικατάρατος ἔσται, ὡς ἡ κατηραμένη συκῆ, ἥπερ ὁ Κύριος ἡμῶν 'Ιησοῦς Χριστὸς ἐπὶ γῆς περιπατῶν κατηράσατο τοῦ μὴ ποιῆσαι καρπὸν τελείως, ἀλλὰ καὶ ξηρανθῆναι: καὶ παραχρῆμα ἐξηράνθη· οὕτω καὶ ὁ ἐναντίος φανεὶς τῇ δικαίᾳ ταύτῃ αἰτήσει τῆς κρίσεως τὴν αὐτὴν κληρονομήσαιτο τοῦ Κυρίου κατάραν. Οὕτως οὖν ποιήσατε ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

† 'Ιωάσαφ, ὁ πρώην ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.»[1]

§

Φρονῶ ὅτι ὁ 'Ιωάσαφ ἠθωώθη συνεπείᾳ καὶ ἄλλων καὶ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς, ἥτις πιθανῶς ἦν ἡ πρώτη ἔκκλησις εἰς πληρεστάτην σύνοδον, καθόσον, δυνάμεθα 'να συμπεράνωμεν ὅτι ἐν ἔτος μετὰ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, ἐν τῷ βρασμῷ τῶν παθῶν, ἦν ἀδύνατον 'να τύχῃ συγγνώμης· ἀλλ' ὁ λαμπρὸς πατριάρχης οὐδὲν παρὰ τὴν συνήθειαν ἔπραξεν· αὐτὸς ὁ 'Ιερεμίας Α' ὁ θεόπεμπτος τοῦ γένους σωτὴρ, αὐτὸς εἰσήγαγε τὸ ἔθος ὅπως οἱ χειροτονούμενοι ἀρχιερεῖς παρέχωσι δῶρόν τι χρηματικὸν τῷ πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἴσως δὲ καὶ οἱ ἱερεῖς χειροτονούμενοι καὶ λαμβάνοντες ἐνορίαν τινά. Τί δ' ἔπραξεν ὡς πρὸς τοῦτο ἡ τὸν 'Ιωάσαφ καθελοῦσα σύνοδος; ὁ Μαλαξὸς μεταγράφων τὴν πρᾶξιν τῆς καθαιρέσεως ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ λυπεῖται καὶ ἀγανακτεῖ διότι ἡ σύνοδος αὕτη ἔκοψε μὲν τὰν συνήθειαν 'να δίδῃ ὁ χειροτονούμενος εἰς

[1] Ἡ ἐπιστολὴ ἐκδέδοται ἐν σελίδι 290 τῆς Turcograeciae.

SISMANOGLIO MEGARO

τὸν πατριάρχην χρήματα «περὶ δὲ τοῦ ἐμβατικίου ἐσυγχώρησαν νὰ τὸ ἐπέρνουν! ὦ τῆς κολάσεως! τοῦ κακοῦ δένδρου ἐτίναξαν τὰ φύλλα, καὶ ἔκοψαν τοὺς κλάδους, καὶ τὸ δένδρον καὶ τὴν ρίζαν ἀφῆκαν· ἤγουν τὸ σιμωνιακὸν τῶν χειροτονιῶν ἔκοψαν, τὴν δὲ ρίζαν, τοὐτέστι τὸ ἐμβατίκιον ἀφῆκαν· καὶ πάλιν βλαστάνει καὶ αὐξάνει τῆς κολάσεως τὸ δένδρον.»

Τίνα δὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς συνόδου ταύτης; Ἐξελέξατο πατριάρχην τὸν Καισαρείας Μητροφάνην, καὶ αὐτὸς «εἶχε συμφωνίαν μὲ τοὺς κληρικοὺς καὶ μὲ τὸν Μιχαὴλ Κατακουζηνὸν, γράφει ὁ Δωρόθεος, νὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὰ θελήματά τους· καὶ εἰς τὸν καιρόν του ἐρήμαξε παντελῶς τὸ πατριαρχεῖον καὶ φανερὰ ἦσαν τὰ σιμωνιακά· καὶ ἦτον πᾶσα παρανομία καὶ ἀκαταστασία, διότι ὥριζον οἱ κληρικοὶ καὶ ὁ Κατακουζηνὸς Μιχαήλ.»

Συνάγω λοιπὸν ὅτι ἡ σύνοδος τοῦ 1565 πρὸς τὸ φαινόμενον κατεδίκασε τὴν σιμωνίαν, ἦν δὲ ὅλη πράγματι δημιούργημα καὶ ὄργανον τῶν Κατακουζηνῶν, ἰδίως τοῦ κατόπιν φονευθέντος Μιχαήλ· καὶ τοιαύτη οὖσα τί ἔπραξε τάχα, ἢ εἰσήγαγε καταστροφὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν;

Θέλετε 'ν' ἀκούσητε τώρα τὸν Θεοδόσιον Ζυγομαλᾶν; ἄδικον λέγει τὴν ψῆφον τῆς συνόδου, γράφων πρὸς τὸν Κρούσιον, πιστεύει ὅτι παιδεύσει ὁ Θεὸς τοὺς καταδικάσαντας τὸν Ἰωάσαφ, ἄνδρα ἀρετῇ συζήσαντα. «Καὶ ἔκτοτε, κύριε φίλτατε, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν σκανδάλοις παλαίει.»

Ταῦτα γράφονται δεκαὲξ ἔτη μετὰ τὴν καθαίρεσιν, καὶ μετὰ τὸν θάνατον βεβαίως τοῦ Ἰωάσαφ, ὃν ὁρίζω μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1566—1581. Ἡμεῖς δὲ σήμερον οἱ ἀπαθῶς κρίνοντες, ἡμεῖς οἱ τριακόσια ἔτη μετὰ τὸν Ζυγομαλᾶν καὶ Μαλαξὸν καὶ Δωρόθεον τὴν παρ' αὐτῶν σκιαγραφίαν τοῦ λαμπροῦ πατριάρχου ὑπ' ὄψιν ἔχοντες ἐσμὲν ἐπιεικέστεροι, δέον 'να ὦμεν ἐπιεικεῖς.

Ὁ Ἰωάσαφ ἔχων πλοῦτον πολὺν καὶ γνώσεις πολλὰς, κενόδοξος δὲ φύσει, ἠπατήθη νομίζων ὅτι δύναται 'να ταπεινώσῃ κληρικοὺς καὶ ἄρχοντας, ὧν ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ἐπιρροὴ ἦν δημιούργημα ἑκατὸν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἄχρις αὐτοῦ ἐτῶν, ἠγνόει δ' ὅτι ἡ βιαία τῶν καθεστώτων ἀνατροπὴ οὐδέποτε κατέλιπεν ἴχνη ἀγαθά· ὁ Ἰωάσαφ ἠδύνατο 'να φανῇ μετριώτερος, πλουτῶν μάλιστα πολιτικὰς ἀρετὰς πολλάς· εἶχε ζῆλον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἤθελε, φαίνεται, 'να διατάξῃ καὶ κανονίσῃ τὰ πράγματα τοῦ θρόνου, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου

παρεβίαζεν αὐτὸς τοὺς κανονισμοὺς, οὓς ἐζήτει 'να κατασκευάσῃ· ἦν εἶδός τι Σαμουὴλ Χαντζερῆ· ἦν εἶδός τι, ἵνα καταστῶ καταληπτὸς, Ἰωακεὶμ Β'. Ἀλλὰ, τοῦ ταμείου τοῦ κοινοῦ πενομένου, 'ν' ἁρπάζῃ ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων, 'να ἐπαιτῇ πανταχόθεν, καὶ 'να σπαταλᾷ περὶ κόσμους καὶ χρωματισμοὺς τῶν σεσαθρωμένων τότε πατριαρχείων, 'να δαπανᾷ εἰς οἰκοδομὴν παλατίων, τοῦτο ἡ μὲν Ἐκκλησία ἡ τότε ἔκρινεν ἀσύγγνωστον, ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι ἐδείκνυεν ἄνθρωπον φιλόκαλον, ἄνθρωπον, ὅστις εἰς τὴν περιφάνειαν τοῦ γένους καὶ τῆς ἰδίας ἀξίας στηριζόμενος καὶ ἐπ' αὐτῇ μέγα φρονῶν ἤθελε καὶ τὰ κατ' αὐτὸν οἰκήμπτα 'να ὦσιν ἀντάξια τοῦ ὄγκου τῆς ἀνδραγαθίας ἅμα καὶ τῆς ἰδίας ἱκανότητος καὶ ἀρετῆς, ἣν μόνον ἠδύνατο 'να σκιάσῃ ἡ κενοδοξία αὐτοῦ. Καὶ ἐν τοσούτῳ, συμπεραίνω ὅτι τοῦ Ἰωάσαφ Β' τοῦ Μεγαλοπρεποῦς ἡ πατριαρχεία καὶ εἰ δυνατὸν εἰπεῖν, ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ἐμφάνισις ἔπρεπε 'να βραδύνῃ κατὰ τριακόσια ἔτη.

Καὶ τί ἔμελλε τάχα 'να γίνῃ; ἴσως ἐρωτήσει ὁ ἀναγνώστης μου.

Νομίζω, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, τὸ αὐτὸ δρᾶμα ἤθελεν ἐπαναληφθῆ καὶ τώρα, ὡς τότε, οἱ Ξενάκιδες καὶ οἱ Κατακουζηνοὶ καὶ Μητροφάνης τις ἤθελον ὑποδυθῆ τοὺς κοθόρνους, παρ' ἡμῖν δὲ μάλιστα ἡ λύσις ἔμελλε 'να ἔλθῃ ταχύτερον ἢ ὅσον τότε· ἀλλ' ἠθέλομεν ἔχει τὴν τιμὴν 'να παραστῶμεν εἰς πατριαρχικὰς πτώσεις καὶ ἐκλογὰς καὶ καββαδοφορίας, ἕτοιμοι 'να ὑβρίζωμεν τῇ ἐπιούσῃ ὃν τῇ προτεραίᾳ ἐθυμιῶμεν. Τὸ δρᾶμα ἤθελεν ἀποβῆ τὸ αὐτὸ, καὶ μόνον μία δύναμις ἔμελλεν εἰσέτι 'να προστεθῇ ἡ δύναμις τῆς δημοσιογραφίας, ἥτις, τότε μὴ ὑπάρχουσα, πατάσσει σήμερον τοὺς θρασεῖς καὶ σκοτίους ἐμπαίκτας τῶν ἱερῶν, τοὺς εἴτε ἐν τῷ βορρᾷ εἴτε ἐν τῷ νότῳ φωτεινοτάτην καταπτώσεως εἰκόνα δωρουμένους τῇ τε συγχρόνῳ γενεᾷ καὶ τῇ ἐπιγενομένῃ.

Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών.

ΙΑ'.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ.

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙ ΣΕΡΡΩΝ.

Ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Σέρρας ἀπερχόμενος ἅμα δεκάωρον περίπου πορείαν διανύσας βλέπει αἴφνης εὐρύχωρον καὶ ἐκτενῆ πεδιάδα, ἧς ἡ ἄποψις ἐν πάσῃ τοῦ ἔτους ὥρᾳ ἐστὶ θελκτικὴ λίαν. Ἡ πεδιὰς αὕτη, ἥτις ἀπὸ τῆς σπουδαιοτέρας ἐν αὐτῇ πόλεως, τῶν Σερρῶν, Σερραϊκὴ καλεῖται, ἔχει 4ωρον μὲν περίπου ἔκτασιν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, 15ωρον δὲ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ Πορρωΐων, καταλήγουσα δὲ παρὰ τὰς τοῦ Στρυμόνος ἐκβολάς. Διαρρεομένη κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου δεχομένου ἐν τῇ πορείᾳ πολλοὺς μικροὺς παραποτάμους καθίσταται εὔφορος λίαν, παράγουσα ἀφθόνως ἅπαντας τοὺς δημητριακοὺς καρπούς. Ἐν τῇ Σερραϊκῇ πεδιάδι ὑπάρχουσι καὶ δύο λίμναι, ὧν ἡ μὲν δυτικῶς κειμένη καλεῖται Πρασιάς, ἡ δὲ ἀνατολικῶς Κερκνῖτις, καὶ δι' ὧν διέρχεται ὁ Στρυμών. Ἐν ταύτῃ πολλαὶ ὑπάρχουσι κωμοπόλεις καὶ κῶμαι, κείμεναι αἱ μὲν ἐν μέσῃ πεδιάδι, αἱ δὲ παρὰ τὰς ὑπωρείας τῶν πολλῶν καὶ πυκνοφύτων ὀρέων, οἰκούμεναι δ' ἄλλαι μὲν ὑφ' Ἑλλήνων καὶ Μωαμεθανῶν, ἄλλαι δὲ μόνον ὑφ' Ἑλλήνων, ὡς πάλιν ἄλλαι μόνον ὑπὸ Μωαμεθανῶν. Ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ σπουδαιοτέρα πόλις ἐστὶν ἡ τῶν Σερρῶν, ἀρχ. Σίρρις, κειμένη παρὰ τοὺς πρόποδας λόφου ἀποτόμου, τὴν ἀκρόπολιν αὐτῆς

ἀποτελοῦντος. Ἄποθεν ἀπὸ ν. δ. καὶ ἀ. βλεπόμεναι αἱ Σέρραι φαίνονται μικραί, εἴτε διότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν κεῖται ἐν βάθει, εἴτε διότι μεγάλην τῶν οἰκιῶν μοῖραν καλύπτουσιν οἱ πολλοὶ κῆποι καὶ τὰ μεταξὺ τῶν οἰκιῶν πολλὰ δένδρα. Τὸ τῶν Σερρῶν σχῆμά ἐστι μᾶλλον ἐπίμηκες, οἰκεῖται δὲ τὸ μὲν ἀνατολικὸν ὑφ' Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἰουδαίων ἐν δυσὶ κεχωρισμέναις συνοικίαις οἰκούντων, τὸ δὲ δυτικὸν ὑφ' Ἑλλήνων τε καὶ Μωαμεθανῶν. Ὁ πληθυσμὸς οὐκ ἔστιν ἀκριβῶς γνωστός, ὡς τῶν πλείστων πόλεων τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, ἅτε ἐλλειπουσῶν ἀκριβῶν στατιστικῶν. Κυμαίνεται μεταξὺ 30—40 χιλ. Ἐν Σέρραις ἑδρεύουσιν ὁ Μουτεσαρίφης τοῦ διαμερίσματος Σερρῶν καὶ ὁ Μητροπολίτης· ὑπάρχουσι δὲ καὶ Προξενεῖα τρία, ἑλληνικόν, αὐστριακὸν καὶ ἰταλικόν. Αἱ οἰκίαι εἰσὶν ἀραιῶς ᾠκοδομημέναι, αἱ δὲ ὁδοὶ ἀκανόνιστοι μὲν, ἀλλὰ πλατεῖαι καὶ φύσει καθαραί, καθαιρόμεναι ὑπὸ τῶν διαρρεόντων ῥυακίων καὶ τῶν βροχῶν. Ἡ πόλις τυγχάνει μὲν ἀρχαία, διότι μνημονεύει αὐτῆς Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι νεώτεροι, ἀλλὰ μόνον ὀλίγα Βυζαντίνης ἀρχαιότητος λείψανα ἐκδείκνυσιν. Ἐρείπια τείχους κατερχομένου ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, περιζωννύντος κυκλοτερῆ θέσιν παρὰ τοὺς πρόποδας αὐτῆς καὶ πάλιν ἀνερχομένου ἐκ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς, ναΐδριόν τι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως κείμενον καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου τιμώμενον, ὡς καὶ πύργος ὑπὲρ τὰ 10 μέτρα ὑψηλὸς, ἐφ' ὃν ἀναγινώσκει τις ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τὰς λέξεις: «Πύργος, ὃν ἔκτισεν Ἑλένη ἐν τῇ ὀρεινῇ», πρὸς δὲ καὶ ὑπόνομός τις φέρουσα, καθ' ἃ λέγεται, ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, ταῦτα μόνον μαρτυροῦσι σήμερον τὴν τῶν Σερρῶν Βυζαντίνην ἀρχαιότητα. Ἡ ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἄποψις τῶν τε Σερρῶν καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν λίαν μεγαλοπρεπῶς ἀνοιγομένης πεδιάδος πληροῖ τὸν θεατὴν χαρᾶς πολλῆς. Ἀλλ' ἡ πόλις αὕτη ὑφίσταται σπουδαῖόν τινα παντελοῦς ὀλέθρου κίνδυνον. Παρά τε τὰ ἀνατολικὰ καὶ τὰ δυτικὰ πρόθυρα ῥέουσι χειμάρροι, ὧν τὸ ὕδωρ, ἰδίᾳ τοῦ ἀνατολικοῦ, ἐνίοτε ὑπέρπολύ ἐστι καὶ ὁρμητικὸν σφόδρα, καταβιβάζον ἀείποτε τοσαύτην ἄμμον καὶ λίθους, ὥστε κατ' ἔτος ἡ κοίτη ἐπαισθητῶς αὐξάνει. Πρὸ τριῶν ἐτῶν ραγδαίας βροχῆς πεσούσης, τὸ ὕδωρ τοῦ χειμάρρου τούτου ἄφθονον κατελθὸν, ἐκ τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐξελθὸν καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως τμῆμα εἰσελθὸν ἐπλήρωσε πάσας τὰς οἰκίας καὶ κατέρριψε πολλάς. Ὑψώθη δ' ἡ κοίτη τοσοῦτον, ὥστε ἐπ' αὐτῆς ἱστάμενός τις νῦν βλέπει τὴν

© SISMANOGLIO

πρὸ αὐτοῦ πόλιν χθαμαλὴν ὡς ἀπὸ σπουδαίου ὑψώματος. Ἀλλ' οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι, ἂν ἡ τοπικὴ ἀρχὴ καταστήσῃ γνωστὸν τὸν κίνδυνον τοῦτον τῇ σεβαστῇ Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει, ληφθήσονται τὰ κατάλληλα πρὸς σωτηρίαν μέτρα.

Ἐν Σέρραις ὑπάρχουσιν ἐκκλησίαι ὑπὲρ τὰς 20, τὸ δὲ πλήρωμα αὐτῶν ἐστι συνήθως ἀραιόν, τὸ μὲν διὰ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν πληθύν, τὸ δὲ διότι ὁ ἄμβων, ὁ τὴν ὀρθοδοξίαν ὄντως ζωοποιῶν καὶ προάγων καὶ εἰς ἔργα καλὰ παροτρύνων, σχεδὸν διὰ παντὸς σιγᾷ! Οἱ πλεῖστοι τῶν ἱερέων εἰσὶν ἀμαθεῖς! Τὰ μωαμεθανικὰ τεμένη εἰσὶν ὡσαύτως ὑπὲρ τὰ 20. Ἑβραϊκαὶ δὲ συναγωγαὶ ὑπάρχουσι 2, μία ἐν ἑκατέρᾳ τῶν συνοικιῶν.

Αἱ τῶν Σερρῶν ἐξοχαὶ δικαίως ὑπὸ πολλῶν φημίζονται. Τὰ πολλὰ δένδρα αὐτῶν, ἡ καλὴ τοποθεσία καὶ ὁ πνέων δροσερὸς ἄνεμος, πρὸς δὲ καὶ τὰ καλὰ ὕδατα, καθιστᾶσι τὴν ἐν αὐταῖς διαμονὴν λίαν τερπνήν.

Τὸ ἐμπόριον ἐν Σέρραις ἐστὶν ἐνεργόν. Ἐξάγονται σιτηρὰ καὶ βάμβαξ, πρὸς δὲ καὶ σήσαμον πολύ. Πᾶσα ἡ περὶ τὰς Σέρρας γῆ ἐστιν ἀρόσιμος καὶ γόνιμος λίαν. Βιομηχανία ἐν τῷ τόπῳ ὑπάρχει, ἀλλὰ μικρά. Λόγου ἄξιά εἰσι τὰ ἐφαπλώματα, εἰς ἃ ἀσχολοῦνται συνήθως οἱ Μωαμεθανοὶ καὶ ὧν καὶ ἐξαγωγὴ γίνεται. Καὶ ἡ ὑφαντικὴ ἐστιν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς τιμῶνται. Ἡμέρα ἀγορᾶς καὶ μᾶλλον ἐνεργοῦ ἐμπορίου ἐστὶν ἡ Τρίτη. Ἐν Σέρραις τελεῖται κατ' ἔτος ἐμπορικὴ πανήγυρις διαρκοῦσα ὑπὲρ τὸν μῆνα καὶ ἀνοίγουσα μὲν περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου, κλείουσα δὲ περὶ τὰ μέσα ἢ καὶ πλέον τοῦ Μαρτίου. Τὰ πρὸς πώλησιν ἐκτιθέμενα ἐμπορεύματά εἰσιν ὡς τὰ πολλὰ προϊόντα εὐρωπαϊκῆς βιομηχανίας, κομιζόμενα τὸ πλέον ὑπὸ ἐμπόρων Θεσσαλονικέων. Ἄλλοτε ἡ πανήγυριος αὕτη ἦν ἡ σπουδαιοτέρα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ἤδη κατέπεσε πολὺ ἡ σημασία αὐτῆς. Τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταστήματά εἰσι τὰ πλεῖστα ξυλόκτιστα καὶ κακῶς ἐρρυθμισμένα. Τὰ μαγειρεῖά εἰσιν ἄθλια, οἱ δὲ ξενῶνες ἐλεεινοί, διὸ ὁ ξένος, ὁ ὑπόχρεως διαμεῖναι ἡμέρας τινὰς ἐν ἑνὶ τούτων, δοκιμάζει μεγάλην δυσκολίαν. Ὡς πρὸς ταῦτα πράγματι παρατηρεῖται ἐν Σέρραις μεγάλη ἀβελτηρία.

Μεγάλην ἔχουσιν αἱ Σέρραι συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλλας, τῶν δύο τούτων σπουδαίων τῆς Μακεδονίας λιμένων, δι' ὧν διενεργεῖται ἅπαν τὸ τῶν Σερρῶν ἐμπόριον εἰσαγωγῆς τε καὶ ἐξαγωγῆς. Καὶ ἂν ποτε γραμμὴ σιδηροδρομικὴ συνδέσῃ τὰς τρεῖς ταύτας πόλεις, ἡ μεσόγειος ἔσται ἡ περιβλεπτοτέρα, διότι πολλὰς ἔχει τὰς φυσικὰς ἀρετάς.

Ἀλλ' αἱ Σέρραι εἰσὶ πόλις προσοχῆς ἀξία πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀπὸ δωδεκαετίας τελουμένην σπουδαίαν ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν. Ἡ πόλις συντηρεῖ σχολὰς πολλὰς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας ἀρρένων καὶ θηλέων ἐν ταῖς κεντρικωτέραις τῶν συνοικιῶν. Ἐν μὲν τῇ συνοικίᾳ τῆς Μητροπόλεως κεῖται τὸ ἡμιγυμνάσιον (ἐν ᾧ καὶ τὸ σχολαρχεῖον), τὸ κεντρικὸν παρθεναγωγεῖον, ἡ πρώτη δημοτικὴ σχολὴ καὶ τὸ νηπιαγωγεῖον· ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ἡ δευτέρα δημοτικὴ σχολή· ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων (προαστείῳ ἀνατολικῷ) ὑπάρχει ἄλλη δημοτικὴ σχολὴ καὶ ἐν δυσὶν ἄλλοις μεγάλοις προαστείοις κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς πόλεως πρόθυρα, ὧν τὸ μὲν καλεῖται Ἄνω Καμενίκη, τὸ δὲ Κάτω Καμενίκη, συντηροῦνται ἐν ἑκατέρῳ δύο δημοτικὰ σχολεῖα τὸ μὲν τῶν ἀρρένων, τὸ δὲ τῶν θηλέων· καὶ ἐν τῷ νοτίως τῆς πόλεως κειμένῳ Ἀραμπατζῇ Μαχαλᾷ ὑπάρχει καὶ ἄλλη δημοτικὴ σχολή. Ἐν ἁπάσαις ταῖς εἰρημέναις σχολαῖς διδάσκουσιν 25 διδάσκαλοι, φοιτῶσι δὲ μαθηταὶ 800 περίπου. Τὰς σχολὰς ταύτας διευθύνει μία καὶ ἡ αὐτὴ κεντρικὴ ἐφορεία, ἧς ἀείποτε πρόεδρος ὁ Σερρῶν Μητροπολίτης, μετέχει δὲ τῆς διευθύνσεως καὶ συντηρήσεως καὶ ὁ ἐν Σέρραις ἀπὸ πολλοῦ ὑφιστάμενος Μακεδονικὸς Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, οὗ τινος αἱ ἐνέργειαι ἦσαν ἄλλοτε λυσιτελέσταται τῷ διαμερίσματι ἐκείνῳ.

Τὰ ἐν Σέρραις ἐκπαιδευτήρια ἀποφέρουσι καλλίστους καρπούς. Ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὴν ἔμφυτον τῶν Σερραίων φιλομουσίαν καὶ εἰς τὰς συνετὰς ἐνεργείας ἀνδρῶν, ὧν ἄλλοι μὲν ἐξέλιπον ἤδη ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἢ ἄλλαχοῦ ἀπῆλθον, ἄλλοι δὲ ἀδίκως ἐκατηγορήθησαν. Εὐτυχής ἐστιν ἡ πόλις ἐκείνη, ὡς ἔχουσα πολλὰ στοιχεῖα καὶ θέλοντα καὶ δυνάμενα ὁδηγῆσαι αὐτὴν ἀσφαλῶς εἰς τὴν πρόοδον, καταστήσεται δὲ καὶ λίαν ἀξιέπαινος ὅταν μάθῃ νὰ ἐμπιστεύηται τὴν ἑαυτῆς τύχην μόνον εἰς ἄνδρας ὄντως φιλοπάτριδας, καί περ πτωχούς.

Ἡ περὶ Σερρῶν σύντομος αὕτη σκιαγραφία ἂν ἦν πλημμελής, εἰ παρελείπετο περιγραφή τις καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων ἐν αὐτῇ λειτουργούντων. Δωδεκαετία περίπου συμπληροῦται ἤδη, καθ' ἣν ἐν Σέρραις ὑπάρχει διδασκαλεῖον ἀρρένων, τὸ πρῶτον ἐν Τουρκίᾳ ἱδρυθέν. Τὸ διδασκαλεῖον τοῦτο μονότακτον ὂν παραλαμβάνει τελειο-

φοιτήτους ἑλληνικῶν σχολῶν, χρηστοήθεις καὶ φύσεως δεξιᾶς, οὓς διατηροῦν ἐπὶ τριετίαν ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐπὶ τετραετίαν μορφοῖ αὐτοὺς καλοὺς δημοδιδασκάλους. Κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος συνεπλήρωσε τὴν Δ' περίοδον αὐτοῦ, ἤτοι τὸ τέταρτον ἀπέλυσε διδασκάλους, ἐν ὅλῳ ὑπὲρ τοὺς 100 μέχρι νῦν, ὧν οἱ πλείους μετὰ ζήλου καὶ θερμῆς ἀγάπης ἐμμείναντες ἐν τῷ διδασκαλικῷ λειτουργήματι ἐργάζονται ἔν τε Μακεδονίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις κοινότησι τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐὰν τὸ τῶν Σερρῶν διαμέρισμα φαίνεται σήμερον οὐδένα διατρέχον κίνδυνον ἀπὸ τοῦ Βουλγαρισμοῦ, οὗ τινος αἱ ἐνέργειαι ἀλλαχοῦ εἰσι τοσοῦτον δεξιαὶ καὶ τὰ ἀποτελέσματα σπουδαῖα, τοῦτο ὀφείλεται ὡς τὰ πολλὰ εἰς τὴν ὑπό τε τοῦ ἐν Σέρραις διδασκαλείου καὶ τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων γιγνομένην ἐργασίαν, τὴν καταστήσασαν ἀληθῶς τὰς Σέρρας ἐρυμνὸν προπύργιον κατὰ τῶν Βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἁρπαγῶν. Παρὰ τὸ τῶν ἀρρένων Διδασκαλεῖον ὑπάρχει ἀπό τινων ἐτῶν καὶ Διδασκαλεῖον θηλέων πρὸς μόρφωσιν καταλλήλων διδασκαλισσῶν. Ἐν τῷ τῶν θηλέων Διδασκαλείῳ συντηρεῖται καὶ Ἀστικὴ σχολὴ θηλέων πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν μελλουσῶν διδασκαλισσῶν. Παρὰ δὲ τὸ τῶν ἀρρένων Διδασκαλεῖον λειτουργεῖ μονότακτος δημοτικὴ σχολὴ ἀρρένων, ἐν ᾗ ἀσκοῦνται πρακτικῶς οἱ μέλλοντες διδάσκαλοι. Τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα ἐπροικίσθησαν καὶ διὰ Τυπογραφείου.

Γεωργιος Τσιακας.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΣΤΡΟΥΜΝΙΤΣΗΣ.

Ἡ Στρούμνιτσα κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, ἐν ᾗ τὸ ἀρχαῖον Ἄστραιον. Περὶ τὴν Στρούμνιτσαν φαίνονται σήμερον ἀρχαῖά τινα κτίσματα καὶ τρεῖς ἡμιτελεῖς πύργοι, ἅτινα ἐχρησίμευον κατὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις ὡς ἀσφαλῆ καταφύγια τοῖς πέριξ κατοίκοις ἐν ὥρᾳ κινδύνου, ἀπήρτιζον δὲ τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαίας πόλεως. Αὕτη κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐκαλεῖτο Τιβεριούπολις, κατόπιν δὲ ἔλαβε τὸ μέχρι νῦν ἐν χρήσει ὄνομα ἐκ τοῦ ὁμωνύμου παραρρέοντος ποταμοῦ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἐγκαθιδρυθέντων Βουλγάρων, οἵτινες, καλοῦντες τὸν Στρυμόνα Στροῦμα, ὠνόμασαν ὑποκοριστικῶς τὸν Πόντον Στρούμνιτσαν ὡς παραπόταμον τοῦ πρώτου. Πρὸ 150 ἔτι ἐτῶν ὁ τῆς Στρουμνίτσης ἀρχιερεὺς ἐπροσωνυμεῖτο «Ἅγιος Τιβεριουπόλεως». Μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα ὅτι ἀληθῶς οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον ἡ πόλις αὕτη. Ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς Ἐλεούσης, κειμένης ἐγγὺς τῆς Στρουμνίτσης, σώζεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: «Ἐνεουργήθη ὁ ναὸς οὗτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐξ αὐτῶν τῶν βάθρων παρὰ Μανουὴλ Μοναχοῦ καὶ γεγονότος ἐπισκόπου Τιβεριουπόλεως· ἐν ἔτει ΣΤ. Φ. Π.' τῇ Γ' Ἰουνίου.» (ἀπὸ κτ. κόσμ.). Τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως σωζόμενά πως μέχρι νῦν ἐρείπια καὶ οἱ ἔν τισι θέσεσιν ἀνακαλυφθέντες εὐρύτατοι ὀχετοὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ Στρούμνιτσα πάλαι ποτὲ, ἦν πόλις μᾶλλον πολυάνθρωπος καὶ σπουδαιοτέρα τῆς σήμερον. Νῦν ἡ Στρούμνιτσα περιέχει οἰκίας χριστιανικὰς μὲν 639, τουρκικὰς δὲ 540, ἑβραϊκὰς 43 καὶ ἀθιγγανικὰς 35. Πληθυσμὸν δὲ χριστιανικὸν μὲν 2300, τουρκικὸν δὲ 1440, ἑβραϊκὸν δὲ 240 καὶ Ἀθιγγάνους 460. Ἐν ὅλῳ δὲ οἰκίαις μὲν 1257, κατοίκους δὲ 4,440. Οἰκοῦσι δὲ οἱ μὲν Χριστιανοὶ τὰ ὑψηλότερα, οἱ δὲ Μωαμεθανοὶ τὰ χαμηλότερα τῆς πόλεως μέρη.

Ἡ παιδεία ἔχει ἐν αὐτῇ οὐχὶ κακῶς. Ἡ χριστιανικὴ κοινότης διατηρεῖ ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν σχολεῖον· πρὸς τούτοις λειτουργοῦσι καὶ δύο ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, τὸ νεόκτιστον Ζαρίφειον παρθεναγωγεῖον καὶ τὸ Σιλβάγειον νηπιαγωγεῖον. Τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον περιλαμβάνει δύο μόνον τάξεις, εἰς ἃς φοιτῶσιν 20 μαθηταί, τὸ δὲ δημοτικὸν σχολεῖον περιλαμβάνει τάξεις μὲν 5, μαθητὰς δὲ ὑπὲρ τοὺς 150· τὸ Παρθεναγωγεῖον ἀπαρτιζόμενον ἐκ δύο τάξεων περιλαμβάνει μαθητρίας 30 περίπου, τὸ δὲ νηπιαγωγεῖον περιπτύσσει ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ ὑπὲρ τὰ 150 παιδία.—Οἱ τῶν σχολείων πόροι προέρχονται ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν ἰδιοκτησιῶν τῆς κοινότητος, τῶν εἰσιτηρίων κλπ., ἄλλοι δὲ ἐκ διαφόρων γενναίων συνδρομῶν φιλομούσων ὁμογενῶν.—Καὶ παρὰ ταῖς ἀλλοεθνέσι κοινότησιν ἐνταῦθα παρατηρεῖται ζῆλος πρὸς τὴν παιδείαν. Οἱ Μωαμεθανοὶ διατηροῦσιν ἱκανὰ ἐκπαιδευτήρια. Πρό τινων ἐτῶν δημοσίαις δαπάναις ἀνηγέρθησαν χάριν τῶν ὀθωμανοπαίδων ἓν κατώτερον σχολεῖον διὰ τὰ νήπια, ἓν ρουσδιὲ, ὅπερ εἶνε μέγα κατάστημα,

© ISMMNOGIO

ἐν ᾧ δίδοται ἀνωτέρα τις παίδευσις. Πρὸς τούτοις ὑπάρχουσι καὶ τρία ἄλλα τουρκικὰ γραμματοδιδασκαλεῖα. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι διατηροῦσιν ἓν τοιοῦτον.

Ἐν ἔτει 1869 ἐπέσκηψεν ἐν Στρουμνίτσῃ μεγάλη καὶ δεινὴ πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα τὰ τρία τέταρτα τῆς χριστιανικῆς συνοικίας, τῆς ἀποτελούσης καὶ τὸ ὡραιότερον τῆς πόλεως μέρος. Πρὸ ταύτης εἶχεν ἡ πόλις αὕτη καὶ οἰκοδομὰς ὡραιοτέρας καὶ πλοῦτον πλείονα ἢ νῦν. Πυρποληθέντων τῶν δύο ναῶν αὐτῆς, ἐτέθησαν τὰ θεμέλια μεγαλοπρεπεστάτης ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἧς ἡ οἰκοδομὴ προχωροῦσα ἤδη περατωθήσεται ἴσως μεθ' ἓν ἔτος. Ρητέον ἐνταῦθα ὅτι ὑπὲρ τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησίας ἐξωθεν μὲν ἐλάχισται ἀπεστάλησαν συνδρομαί, ἅπασαι δ' αἱ δαπάναι σχεδὸν, ἀνερχόμεναι κατ' ἐπιπολαίους ὑπολογισμοὺς εἰς 4000 λιρῶν, καταβάλλονται ὑπὸ τῆς ἄλλως πτωχῆς ταύτης κοινότητος. Διὰ δὲ τὰς βαρείας ταύτας δαπάνας οὐδεμίαν προσφέρει ἀπό τινος τὸ ταμεῖον τῆς ἐκκλησίας ἐπιχορήγησιν εἰς τὰς σχολὰς, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἐχορήγει ὑπὲρ τούτων 50—70 λίρας ἐτησίως. Ἐν τοῖς νῦν ἐν Στρουμνίτσῃ ὑπάρχουσιν ἀξιολόγοις κτιρίοις τὴν πρώτην κατέχει θέσιν τὸ καλούμενον Χουνκιὰρ-Τζαμὶ (Βασιλικὸν Τέμενος), μέγα, καλλιπρεπὲς καὶ ἐπιβλητικὸν οἰκοδόμημα, ἱδρυθὲν, ὡς βεβαιοῦσί με Μωαμεθανοὶ ἐπιχώριοι, ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ, πατρὸς τοῦ κατακτητοῦ. Ἕτερον τέμενος εἶνε τὸ Ὀρτὰ-Τζαμὶ, ἀρχαῖον καὶ τοῦτο κτίριον οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῆς κατακτήσεως ἢ ὡς ἄλλως λέγεται ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου τοῦ ἐπιστατήσαντος ἐν τῇ τοῦ Χουνκιὰρ ἀνεγέρσει.

Ἡ πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων περιοριζομένη πεδιὰς τῆς Στρουμνίτσης, ἀρδευομένη ὑπὸ δύο ποταμίσκων, καθίσταται εὐφορωτάτη. Τὰ $^3/_4$ αὐτῆς τουλάχιστον καλλιεργοῦνται τακτικῶς κατ' ἔτος, οὐ μικρὰ δὲ μοῖρα γῆς καὶ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ. Τὸ σχῆμα τῆς πεδιάδος ταύτης εἶνε ἐπίμηκες· καὶ τὸ μὲν μεῖζον πλάτος ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν εἶνε τρίωρον μόνον, τὸ δὲ μῆκος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς διῆκον δεκάωρον. Ἡ πόλις οὐδὲν βιομηχανικὸν προϊὸν παράγει. Ἀλλὰ τὰ φυσικὰ τῆς περὶ αὐτὴν γονίμου γῆς προϊόντα συλλέγονται πάντα σχεδὸν ἐν αὐτῇ, εἰσὶ δὲ ταῦτα σῖτος ἄπαλὸς καὶ σκληρὸς, ἀραβόσιτος, βρώμη, σίκαλις, ὄπιον, σήσαμον, ὄρυζα, βάμβαξ, φοίνικες (κουκούλια), φάσηλοι, καὶ ἄλλα τινά. Ἵνα δέ τις λάβῃ γνῶσίν τινα τῆς εὐτυχίας τοῦ τόπου τούτου ἀρκεῖ αὐτῷ νὰ μάθῃ ὅτι τὸ τῶν προϊόντων δέκατον, ἐξαιρουμένου τοῦ τῶν φοινίκων καὶ τοῦ ὀπίου, κυμαίνεται μεταξὺ

12—20 χιλ. λιρ., κατὰ μέσον δ' ὅρον 16 χιλ. λιρ. ἐτησίως. Μόνος ὁ ἀριθμὸς οὗτος περιτρέπως μαρτυρεῖ τὸ πλούσιον τῆς μοίρας ταύτης. Παρὰ πολλοῖς ὑπάρχουσι χρήματα, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μένουσιν ἄχρηστα. Σύμπαν τὸ ἐν Στρουμνίτσῃ ἐμπόριον τό τε τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς διεξάγουσι συνήθως Ἑβραῖοι ἐκ Θεσσαλονίκης, ἰδίᾳ δὲ ὁμέγας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐμπορικὸς οἶκος Ἀλλατίνη. Οἱ δὲ ἐν Στρουμνίτσῃ χρησιμεύουσιν ὡς ἁπλοῖ μεσῖται (!). Πανήγυρις ἐμπορικὴ οὐδεμία γίνεται ἐν αὐτῇ· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην δευτέραν συγκροτεῖται μεγάλη τοπικὴ ἀγορὰ (παζάρι), καθ' ἣν γίνονται ἅπασαι αἱ μεγάλαι ἀγοραὶ γεννημάτων κλπ. Τὰ πλεῖστα προϊόντα τῶν πέριξ κωμοπόλεων, οἷαι τὸ Ραδοβίσιον, Μαλέσ ον, Πετρίτσιον κτλ. ὡς καὶ τῶν κύκλῳ χωρίων, εἰς Στρούμνιτσαν κομίζονται καὶ πωλοῦνται.

Ἡ ἐπαρχία Στρουμνίτσης ἐκκλησιαστικῶς ἐξεταζομένη εἶνε λίαν μεγάλη, διότι περιλαμβάνει τρία καϊμακαμλίκια (ἤτοι τὸ τῆς κυρίως Στρουμνίτσης, ἐν ᾧ ἑδρεύει μητροπολίτης κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπαγόμενος, τὸ τοῦ Ραδοβισίου καὶ τὸ τοῦ Τεκφεσίου), ἓν μουτεσαριφλίκιον, τὸ τοῦ Μαλεσίου, καὶ δύο διαμερίσματα ἤτοι τὸ τοῦ Βαλανδόβου καὶ τὸ τοῦ Μοριχόβου.

Ἐν Στρουμνίτσῃ ὑπάρχει σταθμὸς ταχυδρομικὸς καὶ τηλεγραφικὸς· ὁ δὲ ὁμώνυμος σιδηροδρομικὸς, δι' οὗ μόνον σχεδὸν συγκοινωνεῖ ἡ πόλις αὕτη μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπέχει ἐντεῦθεν πεντάωρον περίπου. Ἐνταῦθα ἑδρεύει καϊμακάμης. Ἀλλ' ἡ ἐπίκαιρος θέσις, ἐν ᾗ ἡ πόλις αὕτη κεῖται, ἀπαιτοῦσι τὴν μετατροπὴν αὐτῆς εἰς μουτεσαριφλίκιον, περὶ οὗ ἄλλως πρὸ δύο ἐτῶν ἐξεδόθη ἡ προσήκουσα ἀπόφασις. Μόνον δὲ ἐὰν ἡ μὲν αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐνισχύσῃ τὴν πόλιν ταύτην διοικητικῶς, περὶ δὲ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων καταβληθῇ μείζων μέριμνα παρὰ τῶν ἁρμοδίων, μόνον οὕτω δύναταί τις νὰ προοιωνισθῇ εὔδαιμον τὸ μέλλον καὶ ταύτης τῆς πόλεως καὶ τῆς περὶ αὐτὴν χώρας.

Σημ. Ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου καὶ χρόνου, ἀναγκαζόμεθα ταῦτα μόνον περὶ Στρουμνίτσης, τοῦ ἀκαταγωνίστου τούτου προμαχῶνος τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ καθεστῶτος, νὰ δημοσιεύσωμεν λίαν περιληπτικῶς ἐκ τῶν πολλῶν πληροφοριῶν, ἃς προθυμότατα ἔπεμψεν ἡμῖν ὁ ἄριστος φίλος ἰατρὸς Δ. Ι. Ρίζος.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ ἐπισημοτέρα τῶν μακεδονικῶν πόλεων διά τε τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν καὶ γεωγραφικὴν αὐτῆς θέσιν, κεῖται ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ κλάδου τοῦ ὄρους Κίσσου (Χορτιάτου), ἐκτεινομένη μέχρι τῆς θαλάσσης, ὅπου κατέληγον καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως καθήκοντα ἀρχαῖα τείχη, τῆς Ἑπταπύργιον μὲν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, σήμερον δὲ Κιουτσοὺκ Σελανίκ τουρκιστὶ καλουμένης.

Κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς ὁ πληθυσμὸς τῆς Θεσσαλονίκης ἀνέρχεται εἰς 110—115 χιλ. κατοίκων[1], ἐξ ὧν 20—25 χιλ. Μουσουλμάνοι, συμπεριλαμβανομένων 3 καὶ ἐπέκεινα χιλ. προσφύγων, ἐγκατεστημένων αὐτόθι ἀπό τινων ἐτῶν, 17 — 20 χιλ. Ἕλληνες καὶ 60 χιλ. ἢ καὶ πλέον Ἰσραηλῖται· οἱ δὲ λοιποὶ εἰσιν Εὐρωπαῖοι λεβαντῖνοι καὶ τινες μέτοικοι Βούλγαροι ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ἡ πόλις Θεσσαλονίκη, οὖσα ἔκπαλαι ἡ μόνη ἀποθήκη τῶν προϊόντων τῆς Μακεδονίας, ἀποτελεῖ καὶ σήμερον τὸ κέντρον τοῦ ἐν αὐτῇ ἐμπορίου, ἐν ᾧ πρωτεύουσιν ἤδη οἱ Ἰσραηλῖται. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη οὐχὶ μικρὰν πρόοδον ἐποιήσατο καὶ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἔχουσα ἤδη πρὸς τοῖς ὀκτὼ ἀτμομύλοις μέγα μὲν βαμβακοκλωστήριον, ἱδρυθὲν ὑπὸ εὐπλούτου Ἰσραηλίτου, μέγα δὲ ἐργοστάσιον οἰνοπνευμάτων, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ οἴκου Ἀλλατίνη καὶ λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἰδίᾳ δὲ ἡ Θεσσαλονίκη, οὖσα κατὰ τὰς παρελθούσας ἐποχὰς ἑστία φωτισμοῦ, ἀποτελεῖ καὶ σήμερον τὸ κέντρον τῆς ἐν Μακεδονίᾳ πνευματικῆς κινήσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ἐπιποθοῦντος ἐν τῇ ὑψηλῇ αὐτοῦ συνέσει τὴν ὅσον ἔνεστιν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν γραμμάτων, ἅτε

[1] Τὸ ἡμερολόγιον τῆς Γόθας ὑποβιβάζει τὸν πληθυσμὸν τῆς Θεσσαλονίκης εἰς 60 χιλιάδας, προφανῶς ἡμαρτημένως.

δὴ τούτων ἀπεργαζομένων τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν εὐημερίαν τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ διαβιούντων λαῶν.

Τὸ γυμνάσιον αὐτῆς, ἐν ᾧ διδάσκουσι 13 καθηγηταί, περιλαμβάνει 300 μαθητάς, τοὺς πλείστους ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μακεδονίας προσερχομένους· τὸ παρθεναγωγεῖον, ἔχον χαρακτῆρα γυναικείου διδασκαλείου, περιλαμβάνει 610 μαθητρίας, διδασκομένας ὑπὸ 8 διδασκάλων· τὰ δὲ 4 συνδιδακτικὰ 710 μαθητάς, διδασκομένους ὑπὸ 13 διδασκάλων, ἤτοι ἐν ὅλοις μαθητὰς καὶ μαθητρίας 1620 μετὰ 34 διδασκάλων, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν 600 νηπίων, δι' ἃ λειτουργοῦσι 5 νηπιαγωγεῖα[1]. Ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν ἐκπαιδευτηρίων τούτων, καταλυθέντος ἤδη τοῦ διδασκαλείου[2], δαπανῶνται ἐτησίως 2,500 ὀθωμ. λιρῶν, προερχομένων ἐκ τῶν κληροδοτημάτων αὐτῶν[3], τῶν εἰσιτηρίων καὶ τοῦ ἐτησίου λαχείου τῶν τοῦ

[1] Πλὴν τῶν ἐν τῇ πόλει 4 συνδιδακτικῶν καὶ 5 νηπιαγωγείων, ἱδρύθησαν ἤδη τοιαῦτα καὶ ἐν τοῖς κεντρικωτέροις χωρίοις, τῇ φιλοτίμῳ μερίμνῃ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Καλλινίκου.

[2] Ἡ κατάργησις τοῦ διδασκαλείου, παρασκευασθεῖσα μικροφρόνων ἀνθρώπων συστάσει, σπουδαίως ἠλάττωσε τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἀξίαν τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης.

[3] Τὰ κληροδοτήματα ταῦτά εἰσι τὰ τῶν ἀοιδίμων μεγάλων εὐεργετῶν Ἐλισάβετ καὶ Γεωργίου Καστρησίου καὶ Δημητρίου Ρογκότου, τὸ μὲν ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ τετάρτου τῶν προσόδων διαφόρων ἐν Βλαχίᾳ κτημάτων, ἀποφέροντος ἄλλοτε χιλίας κατ' ἔτος λίρας, τὸ δὲ ἐκ διαφόρων τραπεζιτικῶν γραμματίων. Πρὸς δὲ εὐεργέται τῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰσὶν οἱ ἀείμνηστοι Σερβίων καὶ Κοζάνης Βενιαμὴν, οὗ ἀφιέρωμα τὸ νῦν κατάστημα τοῦ γυμνασίου, Παναγιώτης Ρογκότης, Σίμων Σίνας, Δαναστάσης, Ἰωάννης Παυλίδης, Δημήτριος Οἰκονόμος (Βαλταδῶρος) καὶ ἄλλοι. Ἐκ τῆς ἐλαττώσεως δὲ τῆς ἐτησίας προσόδου τοῦ πρώτου κληροδοτήματος, τοῦ καὶ σπουδαιοτέρου, ἐπελθούσης τοῦτο μὲν ἕνεκα τῆς ὑποτιμήσεως τῶν μισθωμάτων τῶν κτημάτων, τοῦτο δὲ ἕνεκα καθυστερημάτων τινῶν, τὰ καὶ οἰκονομικῶς ἀνθοῦντα ἄλλοτε ἐκπαιδευτήρια Θεσσαλονίκης περιέστησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς δυσχερείας. Οἱ διέποντες τὰ τῆς κοινότητος ἔγνωσαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος νὰ εἰσαγάγωσι τὸ παρ' ἄλλαις ἑλλην. κοινότησιν ἔκπαλαι παραδεδεγμένον

SISMANOGLIO

παρθεναγωγείου ἐργοχείρων[1], τοῦ ἐλλείμματος ἀναπληρουμένου δι' ἐκτάκτων εἰσφορῶν, ὧν μετέχουσιν ἑκάστοτε ἀμοιβαίως οὐ μόνον τὰ τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς μουσουλμανικῆς καὶ ἰσραηλιτικῆς κοινότητος μέλη[2].

Πρὸς τὴν φιλοτιμίαν ταύτην τῶν πολιτῶν ἀνθαμιλλᾶται ἡ τῶν πολιτίδων καὶ ἰδίᾳ τὸ ἐξ αὐτῶν συγκροτούμενον ἀρτισύστατον σωματεῖον τῆς «Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος», ὅπερ, ἀριθμοῦν ἤδη ὑπὲρ τὰ 80 μέλη, σκοπὸν ἔχει τὸ βοηθεῖν τὰ σπουδάζοντα ἄπορα τέκνα καὶ ἰδίᾳ τὰ τῶν νηπιαγωγείων, χορηγοῦν αὐτοῖς οὐ μόνον βιβλία καὶ γραφικὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ ἐνδυμασίας δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὰς δύο μεγάλας ἑορτὰς, τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων[3]. Ἐφαμίλλως

κάλλιστον σύστημα τοῦ προαιρετικοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ μὴ ὁλοσχερῶς ἐπιτευχθείσης, οὐδὲν γενναῖον ἐντεῦθεν προέκυψε. Τὸ ἔλλειμμα, ἀνερχόμενον εἰς 1200—1300 λιρῶν, ἐκαλύφθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τῷ ζήλῳ καὶ ταῖς προσπαθείαις τῆς ἐφορίας καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ ταμίου αὐτῆς Περικλέους Χατζηλαζάρου, ἀνδρὸς γενναίου καὶ φιλοτίμου, παρουσιάσαντος μάλιστα καὶ περίσσευμα 80 καὶ ἐπέκεινα λιρῶν. Οὐδεμία δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἐφέτος τὸ ἔλλειμμα καλυφθήσεται, ταμίου ὄντος ἑτέρου διασήμου πολίτου, τοῦ Ἰακώβου Ρογκότου.

[1] Ἡ ἐτησία πρόσοδος τῶν μὲν εἰσιτηρίων ἀνέρχεται εἰς 300—350 λίρας, ἡ δὲ τῶν ἐργοχείρων εἰς 200 περίπου.

[2] Τοῦτο περιφανῶς μαρτυρεῖ τὸν ἀδελφικὸν σύνδεσμον τῶν τριῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ κοινοτήτων μουσουλμανικῆς, ἑλληνικῆς καὶ ἰσραηλιτικῆς.

[3] Τῆς φιλοπτώχου ταύτης ἀδελφότητος προεδρεύει ἡ ἀξιότιμος Ἐλιζέτα Κ. Χατζηλαζάρου, ᾗπερ ὀφείλεται ἡ ἀρχέβουλος ἰδέα τῆς συστάσεως τοῦ σωματείου τούτου, γραμματέως δὲ χρέη ἐκτελεῖ ἡ ἀξιότιμος Κλεάνθη Οἰκονόμου, ἡ ἀείποτε ἀκαμάτως ὑπὲρ τοιούτων ἀγαθοεργῶν σκοπῶν ἐργαζομένη. Τοῦ λόγου δὲ ὄντος περὶ τούτου, ὀφείλομεν νὰ μὴ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ τὰ ὀνόματα καὶ τῶν ἀξιοτίμων ἐκείνων δεσποινῶν, αἵπερ κατὰ τὸν τελεσθέντα τὸν παρελθόντα χειμῶνα ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων μέγαν χορὸν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, ἀποτελοῦσαι τὴν πρὸς διανομὴν εἰσιτηρίων ἐπιτροπὴν, μετὰ τοιούτου

δὲ ἔρως πρὸς τὰ γράμματα ἐκδηλοῦται καὶ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μουσουλμάνων καὶ τάσις τις ἀπὸ διετίας ἰδίᾳ παρατηρεῖται πρὸς βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῶν. Παραλειπομένων δὲ τῶν μὴ λόγου ἀξίων, ὑπάρχουσι σήμερον ἐν Θεσσαλονίκῃ τὰ ἑξῆς μουσουλμανικὰ σχολεῖα:

Δύο ἀρρεναγωγεῖα, τὸ Ρουσδιὲ, συντηρούμενον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὸ Ὀσμανιὲ, συντηρούμενον ὑπὸ τοῦ αὐτόθι μουσουλμανικοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ συλλόγου, ἓν παρθεναγωγεῖον, ἐν ᾧ διδάσκουσι τὰ ἐργόχειρα δύο Ἑλληνίδες, καὶ ὁ Ἰσλαχανὲς (ὀρφανοτροφεῖον), ὅπερ ἱδρυθὲν τῷ 1873 καὶ χαρακτῆρα ἔχον πολυτεχνείου, περιλαμβάνει 120 περίπου μαθητὰς τροφίμους, ἅπαντας μουσουλμανόπαιδας. Πρὸς τῇ ἀναγνώσει καὶ γραφῇ καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν, οἷον γεωγραφίᾳ, ἀριθμητικῇ κλπ., διδάσκεται ἐν αὐτῷ ἡ ραπτικὴ, ἡ ὑποδηματοποιΐα καὶ ἡ ξυλουργική. Ἐποπτεύεται δὲ ἡ σχολὴ αὕτη ὑπὸ τῆς δημαρχίας τῆς πόλεως. Δύο δὲ ἰδιαίτερα σχολεῖα ἔχουσιν οἱ Ντονμέδες (Μουσουλμάνοι ἐξ Ἑβραίων), ἓν κοινὸν ἀρρεναγωγεῖον καὶ ἓν ἰδιοσυντήρητον, ἐν ᾧ διδάσκονται ἄρρενά τε καὶ θήλεα.

Ἡ ἰσραηλιτικὴ κοινότης ἔχει δύο ἀρρεναγωγεῖα, ὧν τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων Talmud-Torah, ἓν παρθεναγωγεῖον καὶ ἓν νηπιαγωγεῖον. Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀρρεναγωγείων, ἱδρυθέντι τῷ 1873 καὶ δυναμένῳ νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀστικῶν σχολῶν, διδάσκονται πρὸς τῇ ἑβραϊκῇ ἡ τουρκικὴ, ἡ ἑλληνικὴ, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἰταλική. Ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἀνερχομένων εἰς 356, 230 διδάσκονται ἐπὶ διδάκτροις καὶ 126 δωρεάν· ἐν δὲ τῷ παρθεναγωγείῳ, ἱδρυθέντι τῷ 1874 καὶ καλῶς ἐπίσης διοργανωμένῳ, πρὸς τῇ

εἰργάσαντο ζήλου, ὥστε τὸ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῶν εἰσιτηρίων προϊὸν ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν, σπουδαίως ἀνακουφίσαν τὰς οἰκονομικὰς τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀνάγκας. Εἰσὶ δὲ αὗται αἱ ἀξιότιμοι δέσποιναι: Φανῆ Β unt, γεν. προξένου τῆς Μ. Βρεττανίας, Ἑρμηνία Dijont, προξένου τῆς Γαλλίας, Ἑλένη Π. Λογοθέτου, γεν. προξένου τῆς Ἑλλάδος, Κλεάνθη Οἰκονόμου καὶ Αἰκατερίνη Μιχαὴλ βέη, τοῦ καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὁλόκληρον μετ' ἀξιομιμήτου γενναιοφροσύνης παραχωρήσαντος εἰς τέλεσιν τοῦ χοροῦ, ὃς, καθ' ὅλα μεγαλοπρεπὴς καὶ λαμπρὸς γενόμενος, ἀφῆκε τοῖς Θεσσαλονικεῦσι μνήμην ἀρίστην.

SISMANOGLIO

ἱσπανοεβραϊκῇ ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἰταλική· πρὸς δὲ τοῖς ἐργοχείροις καὶ ἡ ραπτική. Ἐκ τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ, ἀνερχομένων εἰς 200, διδάσκονται 137 ἐπὶ διδάκτροις καὶ 63 δωρεάν. Δαπανῶνται δὲ ἐτησίως πρὸς συντήρησιν ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐκπαιδευτηρίων 55,095 φράγκα.

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἕδρα οὖσα τῆς ὁμωνύμου νομαρχίας, ἐστὶν ἐπίσης ἕδρα τοῦ πρωτεύοντος ἐν Μακεδονίᾳ μητροπολιτικοῦ θρόνου, ἤτοι ἐπαρχίας, διαιρουμένης εἰς τρία τμήματα· εἰς τὸ τῆς Καλαμαριᾶς (Ἀνθεμοῦντος), ἐκτεινόμενον μέχρι Γαλατίστης, ἕδρας τῆς ἐπισκοπῆς Ἀρδαμερίου, ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, καὶ ἱκανὰ περιλαμβάνον χωρία, ὧν τὸ σπουδαιότερον ἡ Ἐπανομὴ[1], εἰς τὸ τῆς Παζαριᾶς, ἔνθα καὶ τὰ ἀρχαῖα Στάγειρα (Σταυρός), καὶ εἰς τὸ τοῦ Λαγκαδᾶ[2], ἐν ᾧ ἡ κωμόπολις Σοχὸς[3], χωρία δὲ τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα τὰ Δρεμήκλαβα[4], ἡ Μπάλτζα[5], τὸ Ἀϊβάτι καὶ τέλος ὁ Χορτιάτης[6] καὶ τὸ Νεοχώριον, ἢ Ἀσβεστοχώριον[7].

---

[1] Ἡ Ἐπανομὴ τετράωρον ἀπέχουσα νοτιοανατολικῶς τῆς πόλεως καὶ ἐκτεινομένη πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Λίναίου (Μεγάλου καὶ μικροῦ Καρᾶ-βουρνοῦ, ἔνθα καὶ ἁλυκή), παρέχει γῆν γονιμωτάτην καὶ ἐπιτηδείαν εἰς πᾶν εἶδος δημητριακῶν καρπῶν, ἐξόχως δὲ σίτου γνωστοῦ ὡς σίτου τῆς Καλαμαριᾶς. Ἐπίσης ἡ γῆ τῆς Ἐπανομῆς παράγει καλὸν καὶ ἄφθονον βάμβακα καὶ σησάμιον, διὸ καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν.

[2] Ἡ ὁμώνυμος κωμόπολις τοῦ Λαγκαδᾶ, περιλαμβάνοντος ὑπὲρ τὰ 90 χωρία μουσουλμανικὰ καὶ χριστιανικά, ἐστὶν ἕδρα καϊμακάμη. Γίνεται δ' ἐν ταύτῃ κατὰ πᾶσαν τρίτην τῆς ἑβδομάδος ἀγορὰ (παζάρ), ὅπου ἐξ ἁπάντων τῶν χωρίων τοῦ τμήματος τούτου συνέρχονται πολλοὶ πρὸς ἀγοροπωλησίαν· διὸ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως ταύτης πρὸς τῇ γεωργίᾳ ἀσχολοῦνται καὶ περὶ τὸ ἐμπόριον. Ἀπέχει δὲ αὕτη τετράωρον βορειοδυτικῶς τῆς Θεσσαλονίκης.

[3] Ἡ κωμόπολις αὕτη ἀπέχουσα ὀκτάωρον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐπὶ ὄρους κειμένη κατοικεῖται ὑπὸ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων. Οἱ κάτοικοι πρὸς τῇ γεωργίᾳ ἀσχολοῦνται καὶ περὶ τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον.

[4] Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἰσὶ πάντες γεωργοί, ἐκτὸς ὀλιγίστων τινῶν, ἀσχολουμένων περὶ τὸν ποιμενικὸν βίον.

[5] Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου ἀσχολοῦνται πρὸς τῇ γεωργίᾳ

Ὑπὸ τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης ὑπήγοντο μέχρις ἐσχάτων ὀκτὼ ἐπισκοπαί, ἤτοι α' ἡ ἐπισκοπὴ Κίτρους, ἧς ἕδρα ἡ κωμόπολις Κολυνδρός· β' ἡ ἐπισκοπὴ Καμπανίας, ἧς ἕδρα ἡ κωμόπολις Κολακιά· γ' ἡ ἐπισκοπὴ Πλαταμῶνος, ἧς ἕδρα πρὸ μὲν τοῦ 1878 ἡ Ραψάνη, μετὰ δὲ ταῦτα τὸ Λιτόχωρον· δ' ἡ ἐπισκοπὴ Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἧς ἕδρα ἡ πόλις Κοζάνη· ε' ἡ ἐπισκοπὴ Πολυανῆς, ἧς ἕδρα ἡ Δοριάνη· ς' ἡ ἐπισκοπὴ Πέτρας, ἧς ἕδρα τὸ Λειβάδιον· ζ' ἡ ἐπισκοπὴ Ἀρδαμερίου, ἧς ἕδρα ἡ Γαλάτιστα· καὶ η' ἡ ἐπισκοπὴ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, ἧς ἕδρα ἡ Λαρίγκοβη. Ἀλλὰ κατὰ τὴν γενομένην μεθοριακὴν διαρρύθμισιν, δέκα μὲν τῶν χωρίων τῆς ἐπισκοπῆς Πλαταμῶνος συμπεριελήφθησαν ἐντὸς τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα ἐκτὸς αὐτῆς, ἤτοι ἐν τῇ τουρκικῇ χώρᾳ, ἕτερα δέκα, μὴ δυνάμενα ν' ἀποτελέσωσιν αὐτοτελῆ ἐπαρχίαν, προσηρτήθησαν, κατὰ τὸν παρελθόντα φεβρουάριον, διὰ πράξεως τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου, τῇ γειτνιαζούσῃ ἐπισκοπῇ Πέτρας· ἡ δὲ ἐπισκοπὴ Σερβίων καὶ Κοζάνης μετὰ τὴν εἰς μουτεσαριφλίκιον ἐπ' ἐσχάτων προαγωγὴν αὐτῆς, ἀνυψώθη καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς μητρόπολιν καὶ οὕτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Θεσσαλονίκης περιεστάλη εἰς μόνον ἕξ, ἐξ ὧν συγκροτεῖται ἡ ἐπαρχιακὴ σύνοδος, ἥτις συνερχομένη κατὰ καιροὺς διακανονίζει πάντα τὰ εἰς τὸν προνομιοῦχον τοῦτον θρόνον ἀναγόμενα ζητήματα, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μη-

---

καὶ περὶ τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὴν οἰνοποιΐαν· ἀπέχει δὲ εἰκοσάλεπτον βορειοδυτικῶς τοῦ προηγουμένου· νοτιοδυτικῶς δὲ τῆς Μπάλτζης εἰς ἡμίωρον ἀπόστασιν κεῖται τὸ κατόπιν χωρίον Ἀϊβάτι.

[6] Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου κειμένου παρὰ τοῖς πρόποσι τοῦ ὁμωνύμου ὄρους καὶ τρίωρον τῆς πόλεως ἀπέχοντος, πρὸς τῇ γεωργίᾳ ἀσχολοῦνται καὶ περὶ τὴν ἀνθρακοποιΐαν. Ἡ γῆ αὐτοῦ παράγει ὡραῖα κάστανα καὶ γεώμηλα· ἐξάγεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ πάγος.

[7] Τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ μέγιστον τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης, κεῖται πρὸς δυσμὰς τοῦ Χορτιάτου, δίωρον μὲν ἀπ' αὐτοῦ, μίαν δὲ καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς βορρᾶν ἀπέχον. Οἱ κάτοικοι τούτου ἀσχολοῦνται ἰδίως περὶ τὴν ἀσβεστοποιΐαν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Ἀσβεστοχώριον. Ἐξάγεται δ' ὡσαύτως ἐξ αὐτοῦ καθαρώτατος πάγος, οὗ μεγάλη γίνεται κατανάλωσις ἐν Θεσσαλονίκῃ.

© SISMANOGLIO

τροπολίτου, φέροντος ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ τὸν τίτλον τοῦ Παναγιωτάτου.

Ἡ Θεσσαλονίκη διακριθεῖσα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ ἐπὶ εὐσεβείᾳ, ἐπισφραγισθείσῃ διὰ τοῦ αἵματος ἑνὸς τῶν διασημοτέρων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας μεγαλομαρτύρων, τοῦ καὶ πολιούχου νῦν αὐτῆς, Δημητρίου, πολλοὺς εἶχε κατά τε τὴν ἐποχὴν τῆς εἰδωλολατρείας καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ναούς. Περὶ τούτων, ὡς καὶ τῶν ἄλλων τῆς τε βυζαντινῆς καὶ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς μνημείων, παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην εἰς τοὺς εἰδικῶς περὶ τούτων συγγράψαντας, ἐνταῦθα σημειοῦμεν μόνον τοὺς ναούς, οὓς ἔχει σήμερον ἡ Θεσσαλονίκη. Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ ἑξῆς: 1 Ἅγιος Μηνᾶς. — 2 Ἁγία Θεοδώρα.—3 Ἅγιος Νικόλαος.—4 Ἅγιος Ἀθανάσιος.—5 Ἅγιος Δημήτριος (μητροπολιτικός).—6 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (Νέα Παναγία).—7 Ἅγιος Κωνσταντῖνος.—8 Ὑπαπαντή.—9 Γέννησις τῆς Θεοτόκου (Παναγούδα).—10 Ἅγιος Ὑπάτιος.—11 Ζωοδόχος πηγὴ (Λαοδηγητρία).—12 Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ (Μονὴ Βλατέων). Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ 4 ναΐσκοι (παρεκκλήσια) τὰ ἑξῆς: Ἅγιος Ἀντώνιος[1].—Ἅγιος Γεώργιος.—Ἅγιος Χαράλαμπος.—Ἅγιος Νικόλαος Ὀρφανὸς (ἀρχαῖον ὀρφανοτροφεῖον).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἅπασι τοῖς ναοῖς τούτοις καὶ ναΐσκοις ὑπηρετούντων ἱερέων, ἐν οἷς διακρίνεται ὁ τοῖς πᾶσι σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς Οἰκονόμος Ἐμμανουὴλ, ἀνέρχεται εἰς 30, μετὰ 5 διακόνων. Μὴ ἔχοντες δέ τι ἕτερον νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν λοιπῶν ναῶν, σημειοῦμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ διὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, καθ' ὅσον ὡς οἰκοδόμημα ἐστὶν οὗτος κακοτέχνημά τι, ἀνάξιον ναοῦ μητροπολιτικοῦ. Ὁ ναὸς οὗτος ἐκτίσθη τῷ 1699 ἐπὶ γηπέδου ἐγγὺς τῆς παραλίας κειμένου. Ἀναφέρει δὲ ἡ παράδοσις ὅτι τὸ καταπέτασμα (τέμπλον) τοῦ νῦν μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ὁ ἀρχιερατικὸς θρόνος καὶ ὁ ἄμβων μετηνέχθησαν ἐνταῦθα ἐκ τοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀρχαίου ἐν Θεσσαλονίκῃ βυζαντινοῦ ναοῦ, οὗ κτίτωρ

[1] Ὁ ναΐσκος οὗτος, ἐπέχων τόπον τοῦ παρ' ἡμῖν Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κωδουνᾶ, χρησιμεύει ὡς προσωρινὸν σωφρονιστήριον τῶν ἐκεῖσε ἀποστελλομένων φρενοβλαβῶν· ὡς δὲ ἐνταῦθα ἔχομεν τὴν δημώδη παροιμίαν: εἶναι γιὰ τὸν Κωδουνὰ, ἐν Θεσσαλονίκῃ ὡς καὶ καθ' ὅλην τὴν Μακεδονίαν λέγουσιν: εἶναι γιὰ τὸν Ἅϊ Ἀντώνι.

λέγεται αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ καὶ τὸν ὁμώνυμον ναὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνεγείρας· πρὸς δὲ ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν ἐν αὐτῷ εἰκόνων εἰσὶ βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ἑτέραν δὲ ἀξίαν ἔχει ὁ ναὸς οὗτος, διότι ἐν αὐτῷ ἐναποτέθειται τὸ ἱερὸν λείψανον Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἑνὸς τῶν κλεϊσάντων τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης ἱεραρχῶν. Τὸ λείψανον τοῦτο εὑρισκόμενον κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, τῷ καὶ μητροπολιτικῷ τότε ὄντι, μετηνέχθη κατόπιν εἰς τὴν ἀρχαίαν βυζαντινὴν μονὴν τῶν Βλατέων, τὴν νῦν Τσαοὺς-μοναστὴρ καλουμένην τουρκιστί. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τεσσάρων ὡς ἔγγιστα ἐτῶν, ὁ τότε μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, παραλαβὼν αὐτὸ, κατέθετο ἐν τῷ νέῳ μητροπολιτικῷ ναῷ. Ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ναοῦ τούτου κεῖται ἀρχαῖον ναΐδιον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου τιμώμενον· λέγεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν 300 ναῶν, οὓς ἀνήγειρεν ὁ Μέγας Θεοδόσιος πρὸς ἐξιλασμὸν τῆς σφαγῆς ἑπτὰ χιλ. κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης. Παρὰ τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ ἵδρυται τὸ νοσοκομεῖον τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἀνακαινισθὲν ἐκ βάθρων τῷ 1865, δαπάνῃ τοῦ ἀειμνήστου Θεαγένους Χαρίση. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο περιλαμβάνον 40 καὶ ἐν ἀνάγκῃ 50 κλίνας, ἔχει δύο ἰατροὺς, ὧν ὁ εἷς ἔμμισθος, ἕνα ἐπιστάτην καὶ τέσσαρας νοσοκόμους, μετὰ φαρμακείου, περιέχοντος πάντα τὰ ἀναγκαῖα φάρμακα, μετακομιζόμενα ἀπ' εὐθείας ἐξ Εὐρώπης. Οἱ τακτικοὶ αὐτοῦ πόροι προέρχονται ἐκ τῶν ἐτησίων τόκων τῶν ὑπὲρ αὐτῶν διατεθειμένων κληροδοτημάτων ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων εὐεργετῶν Ἐλισάβετ καὶ Γεωργίου Καστρησίου, Θεαγένους Χαρίση, Δημητρίου Ρογκότου[1] καὶ ἄλλων, ἐκ τῶν προσόδων κτημάτων τινῶν καὶ τοῦ πρὸ ἑνὸς ἔτους συστάντος κηροποιείου, ὧν αἱ πρόσοδοι εἰσὶ κοιναὶ τῷ τε νοσοκομείῳ καὶ τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς καταστήμασι, καὶ ἐκ τῶν δικαιωμάτων τῶν προικοπαραδόσεων· οἱ δὲ ἔκτακτοι, ἐκ συνδρομῶν καὶ ἐράνων, ἐν οἷς λογίζεται καὶ τὸ προϊὸν τῶν ἐπ' ἐκκλησίαις περιαγομένων δίσκων.

[1] Τὸ κληροδότημα τοῦτό ἐστι κοινὸν τοῖς τε ἐκπαιδευτικοῖς καταστήμασι καὶ τῷ νοσοκομείῳ, οὗ ἐπίσης εὐεργέται εἰσὶν οἱ ἀείμνηστοι Ἀντώνιος Νινῆς, ὁ πρῶτος ἐν τοῖς βιβλίοις ὡς εὐεργέτης τῆς κοινότητος ἀναγραφόμενος, Χρῆστος Ἰακώβου, Ἄννα Παΐκου, Μαρία Ρογκότου, Νικόλαος Κανέλλης, Δημήτριος Ἀνδρέου Οἰκονόμος, Δημήτριος Χρήστου, Γαβριὴλ Ζαρκάδης καὶ ἄλλοι.

SISMANOGLIO

Ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ κεῖται καὶ ἡ Μητρόπολις, ἤτοι ὁ οἶκος, ἐν ᾧ διαμένει ὁ Μητροπολίτης, ἔνθα ὑπάρχουσι τὰ γραφεῖα τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς, συγκροτοῦνται αἱ γενικαὶ συνελεύσεις καὶ συνεδριάζει ἡ εἰκοσιτετραμελὴς ἐπιτροπὴ καὶ ἡ δημογεροντία, τὰ δύο δηλονότι σώματα, δι' ὧν διοικοῦνται τὰ τῆς κοινότητος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μητροπολίτου, ὃς αὐτοδικαίως ἐστὶν ἐπίσης πρόεδρος τῆς τε τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῆς τοῦ νοσοκομείου ἐφορίας.[1] Ἡ Μητρόπολις ἀνεγερθεῖσα ἐπὶ Ἱερωνύμου, ἀρχιερατεύοντος κατὰ τὸ 1841, συνετελέσθη κατὰ τὸ 1850, διὰ κοινῶν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας ἐράνων. Κεῖται δὲ αὕτη ἐν ἀπόπτῳ θέσει ἐγγὺς τῆς παραλίας, ἣν περιβάλλει νῦν ἡ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ μῆκος αὐτῆς ἐκτεινομένη προκυμαία.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἀρτίως συντελεσθὲν, τῇ φροντίδι ἐπιτροπῆς, ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόδρομος ἄλλων παρομοίων ἔργων, ἅτινα, πεποίθαμεν, ἐπιτευχθήσονται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ νῦν γεν. διοικητοῦ ἐξοχωτάτου Γαλὶπ πασσᾶ, τοῦ ἐπὶ συνέσει, ἱκανότητι καὶ δραστηριότητι φημιζομένου, ἔργων οὐ μόνον εἰς τὸν καθωραϊσμὸν τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ εἰς θεραπείαν δημοσίων ἀναγκῶν συμβαλλόντων, οἷα ἡ διοχέτευσις ἐπαρκοῦς ὕδατος, ἵνα παύσῃ ἅπαξ διὰ παντὸς ἡ μαστίζουσα τὴν πόλιν ἐν θέρει καὶ χειμῶνι λειψυδρία, καὶ ἡ λιθόστρωσις τῶν ὁδῶν, τοῦ ἔργου τούτου ἀρξαμένου ἤδη ἀπό τινος σημείου, ἤτοι ἀπὸ τῆς τοῦ τελωνείου ἀγούσης, καὶ χωροῦντος κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ὅπου κατέρχεται τὸ θέρος ἵνα ροφήσῃ τὴν αὖραν τῆς θαλασσίας πνοῆς τοῦ ζωογόνου ἐμπάτη, σύμπασα ἡ πόλις, ἧς τὴν ἀναψυχὴν ἔτι μᾶλλον εὐάρεστον καθιστᾶσι τὰ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου τῆς παραλίας στολίζοντα αὐτὴν καφενεῖα, ὧν προέχει ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις τὸ φερώνυμον τοῦ Ὀλύμπου, ὅπερ διευθύνουσιν οἱ ἐξ Ἑπτανήσου Διονύσιος Σπίνος καὶ Ἠλίας Σπ. Γεννάτος. Τὸ καφενεῖον τοῦτο κείμενον ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ θέσει τῆς κάτω παραλίας, ἐστὶ τὸ κοινὸν ἐν ὥρᾳ σχολῆς συνεντευκτήριον τῶν πολιτῶν Θεσσαλονίκης ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκεύματος. Ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἄποψις τοῦ ὡραίου τῆς Θεσσαλονίκης λιμένος καὶ αἱ προβάλλουσαι ὑπερηφάνως καὶ τὰ ὑπερκείμενα νέφη διασχίζουσαι, αἱ μέχρις ἔαρος χιονοσκεπεῖς κορυφαὶ τοῦ Ὀλύμπου, παρέχουσι θέαμα γραφικώτατον καὶ μεγαλοπρεπέστατον.

Ἐξ ὅσων δὲ ἐντὸς αὐτῆς κρύπτει ἄξια λόγου ἡ Θεσσαλονίκη, τὸ πάντων πολυτιμότατον χρῆμα τυγχάνει ἡ πανδαιμόνιος ἀποθήκη, ἡ περικλείουσα τοὺς καὶ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην διαπεφημισμένους πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς εἴδους μακεδονικοὺς οἴνους, τοῦ τοῖς πᾶσιν ἀγαπητοῦ Βασιλείου Παπάζογλου καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἐκ Ναούσης, ἔνθα ὑπάρχει τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ οἰνοποιεῖον, ἱδρυθὲν τῷ 1860. Ὅλοι ἄρωμα καὶ ζωὴ κατενθουσίασαν τοὺς Ἄγγλους, ἐθαυμάσθησαν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐβραβεύθησαν μετ' ἐπαίνων ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Βιέννης τῷ 1873.

Κατακλείοντες δὲ ἐνταῦθα τὴν μικρὰν ταύτην περὶ Θεσσαλονίκης σκιαγραφίαν, ἐπισφραγίζομεν δι' αὐτῆς τὰς μακεδονικὰς σελίδας.

---

[1] Ἡ εἰκοσιτετραμελὴς ἐπιτροπὴ ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν 8 μελῶν τῆς δημογεροντίας καὶ 16 ἑτέρων πολιτῶν, ἐκλεγομένων ἁπάντων ἐν γενικῇ συνελεύσει· καὶ τὰ μὲν τῶν δημογερόντων μέλη εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Ἀθανάσιος Χαϊδευτὸς, Κωνς. Λουβούτης, Ἀθ. Βλιάδης, Ἀθανάσιος Παπαγεωργίου, Γρηγ. Βαγλαμαλῆς, Στ. Τάτης, Χρῆστος Ξανθίδης καὶ Θωμᾶς Κότταˑ τὰ δὲ 16 ἕτερα ἀποτελοῦσιν οἱ ἑξῆς:

Ἰωάννης Πρασακάκης, Χ" Σταῦρος Χατζηλαζάρου, Νικόλαος Παπαγεωργίου, Τάσκος Παπαγεωργίου, Θεμιστοκλῆς Λεβούνης, Ἰωάννης Αὐγερινὸς, Ἰωάν. Δημητριάδης, Ἀλφρ. Ἄβοττ, Γεώργιος Ἡρακλείδης, Δημ. Βλάτσης, Δημ. Κώνστα, Ἐμμαν. Ἐμίρης, Δημ. Κατσάλης, Γρ. Τσιουμετίκος, Γεώργιος Κώνστα καὶ Ἐλευθέριος Ἀποστόλου.

Ἔφοροι δὲ τῶν μὲν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων εἰσὶν Ἰάκωβος Ρογκότης, ὁ καὶ ταμίας, Ἀθαν. Χαϊδευτὸς, Τάσκος Παπαγεωργίου καὶ Τιμολέων Μαυρουδῆς. Τοῦ δὲ νοσοκομείου· Δημ. Κόπανος, ὁ καὶ ταμίας, Ἐλευθέριος Ἀποστόλου καὶ Ἰωάν. Κοΐδης.

SISMANOGLIO MEGARO

ΙΒ'.

ΤΟ ΦΥΣΕΙ ΚΑΚΟΝ ΘΕΣΕΙ ΚΑΛΟΝ.

Οἱ αὐστηροὶ ἠθογράφοι θεωροῦσι τὸ ψεῦδος ὡς ὄνειδος, ὅπερ ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι ἀσύγγνωστον. Ἀλλ' οἱ αὐστηροὶ παντὸς εἴδους ἀναβιβάζουσι πάντοτε τὰς ἀρχάς των μέχρι φανατισμοῦ οὕτως ὥστε τὸ κατ' οὐσίαν καλὸν θεωρεῖται παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τέλους κακὸν ἢ ἀδύνατον.

Οἱ θεολόγοι εἶναι ἀνεκτικώτεροι ἐκείνων, διότι ἀναγνωρίζουσι τρία εἴδη ψεύδους, τὸ ὁλέθριον, ὅπερ δικαίως θεωροῦσιν ὡς ἀποτρόπαιον ἐλάττωμα, τὸ χαριστικὸν ψεῦδος, ὅπερ ἐπιτρέπουσιν εἰς τινας περιστάσεις, καὶ τὸ φαιδρόν, ὅπερ θεωροῦσιν ὡς ἁπλοῦν ἀστεϊσμὸν ἄνευ σπουδαιότητος.

Ὁ Βολταῖρος, ὅστις ἦτο πολὺ μᾶλλον ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἢ ἠθικολόγος, ἐξεφράζετο οὕτω: «Τὸ ψεῦδος τοσούτῳ μᾶλλον ἐπονείδιστον εἶναι, ὅσῳ ἐκ τῶν κακῶν ἔργων εἶναι τὸ εὐκολώτερον κρυπτόμενον καὶ τὸ εὐκολώτερον διαπραττόμενον.» Ἀλλ' εἰς πολλὰς περιστάσεις τὸ ψεῦδος καταντᾷ ἡρωϊκὴ πρᾶξις. Ὁ δυνάμενος π. χ. δι' ἑνὸς ψεύδους νὰ σώσῃ φίλον τού τινα ἐκ προφανοῦς κινδύνου καὶ ἀντὶ ψεύδους λέγων τὴν ἀλήθειαν θεωρεῖται δικαίως κατάπτυστος, καὶ οὐδεμία διάκρισις ὑπάρχει μεταξὺ συκοφάντου ἢ διαβολέως, καταστρέφοντος ἕνα ἀθῶον ἀπὸ ἑτέρου, ὅστις, δυνάμενος νὰ σώσῃ τὸν ἀδελφόν του δι' ἑνὸς ψεύδους, προτιμᾷ νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω γίνεται αἴτιος τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ.

Ὁ συκοφάντης πάντοτε μεταχειρίζεται τὸ ὁλέθριον ψεῦδος, ὅπερ εἶναι ἡ μᾶλλον ἄνανδρος δολοφονία.

Ὁ κύριος Β. τραπεζίτης ἐν Παρισίοις ἦτο ἀνὴρ τιμιώτατος καὶ

ἀπολαύων ἐν τῷ ἐμπορίῳ μεγίστης ἐμπιστοσύνης. Πλούσιός τις κεφαλαιοῦχος, ὁ νέος κόμης Σ., κατέθηκε παρ' αὐτῷ 300,000 φράγκων παραδοτέων ἅμα τῇ αἰτήσει του, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ τριμήνου προειδοποιήσεως. Νεανίας τις λίαν ἀκόλαστος, ὁ κύριος Ν., τὸν ὁποῖον ἠνείχετο ἡ κοινωνία μόνον ἕνεκα τῆς οἰκογενείας του, ἐζήτησεν εἰς γάμον τὴν δεσποινίδα Β., ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ τραπεζίτου. Διὰ τοῦτο ὡρκίσθη νὰ ἐκδικηθῇ καὶ ἰδοὺ πῶς. Ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ ταμίου τοῦ καταστήματος καὶ τὸν προσεκάλεσεν εἰς γεῦμα ἔν τινι ἐπισήμῳ ξενοδοχείῳ, ὅπου μετὰ πονηρᾶς ἐπιτηδειότητος ἐξετάζων αὐτὸν τὰ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ κυρίου του, κατώρθωσε, βοηθοῦντος καὶ τοῦ καμπανίτου, νὰ μάθῃ ὅτι αἱ πληρωμαὶ τοῦ μηνὸς ἰουλίου (εὑρίσκοντο δὲ τότε περὶ τὰ τέλη ἀπριλίου) ἦσαν δυσχερεῖς διὰ τὸ κατάστημα, ἀλλ' ὅτι ὁ κ. Β. εἶχε λάβει τὰ κατάλληλα μέτρα, ἐκτὸς ἐὰν αἴφνης ἀπέσυρον τινὰς παρακαταθήκας.

Εὐθὺς τότε ὁ κύριος Ν. τρέχει ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἴθουσαν διὰ νὰ ἀπαντήσῃ τὸν κόμητα Σ., ὃν εὑρίσκει ἐπὶ τέλους παρά τινι κυρίᾳ, ὅπου κατὰ τύχην ἦτο συνηγμένη πολυάριθμος ὁμήγυρις.

— Καλῶς ἦλθετε, κύριε Ν. Ὑμεῖς ὅστις γνωρίζετε ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν πόλιν ἀναμφιβόλως θὰ μᾶς διηγηθῆτε νέα.

— Δυστυχῶς, κυρία μου, δὲν γνωρίζω τίποτε.

— Ἀποκλειστικῶς τίποτε;

— Ἤκουσα φλυαρίας τινὰς, κακολογίας, ἢ μᾶλλον συκοφαντίας, ὅτι δηλ. αἱ ὑποθέσεις τοῦ πτωχοῦ κυρίου Β. βαίνουσι κακῶς καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ πτωχεύσῃ. Ἀλλ' ἔστε βεβαία, κυρία μου, ὅτι δὲν πιστεύω τίποτε, διότι εἶμαι πολὺ φίλος του. . .

— Πραγματικῶς. Ἐσκέπτεσθε μάλιστα, νομίζω, νὰ νυμφευθῆτε τὴν θυγατέρα του.

— Μάλιστα, κυρία, ἀλλὰ χθὲς τὸ πρωῒ ἀπέσυρα τὸν λόγον μου. Φρονῶ ὅτι ἀνὴρ ἔχων λεπτότητα δὲν νυμφεύεται γυναῖκα. . .

— Ἄνευ προικός! Αἴ! . . .

— Συγγνώμην· ἔλεγον ὅτι ἀνὴρ τίμιος μὴ ἔχων δὲ περιουσίαν δὲν πρέπει νὰ μοιράζῃ τὰς στερήσεις του μετὰ γυναικὸς, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾷ. Βέβαια τοῦτο θὰ ἦτο τρομερὸς ἐγωϊσμός.

Τὴν ἐπαύριον διέτρεχε φήμη ὅτι ὁ κύριος Β. ἐκινδύνευε νὰ πτωχεύσῃ καὶ ὅσοι εἶχον καταθέσει χρήματα εἰς τὸ ταμεῖόν του, ἐπὶ τοῖς ὅροις, ἐφ' οἷς καὶ ὁ κόμης Σ., ἔσπευσαν ν' ἀποσύρωσιν αὐτὰ καὶ ὁ δυστυχὴς τραπεζίτης παρ' ὀλίγον ν' αὐτοκτονήσῃ διὰ

SISMANOGLIO MEGARO

πυροβόλου ἢ ριπτόμενος εἰς τὸν Σηκουάναν. Ἰδοὺ ὁ συκοφάντης! Ἰδοὺ τὸ σύνηθες ἀποτέλεσμα τοῦ ὀλεθρίου ψεύδους.

Ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν λέγωσιν οἱ μεγάλοι νόες, ὑπάρχει Πρόνοια διὰ τοὺς τιμίους. Τὸν ἰούλιον ὁ κ. Β. ἐπλήρωσε τακτικῶς καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἐξέδιδε τὴν θυγατέρα του τῷ νέῳ κόμητι Σ. Ὁ πρῶτος δὲ σπεύσας νὰ συγχαρῇ αὐτῷ ἐπὶ τῷ γάμῳ του ἦτο ὁ συκοφάντης.

Τὸ χαριστικὸν ψεῦδος δύναται ἐνίοτε νὰ μετατραπῇ εἰς ἀρετὴν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ σώσῃ τινὰ ἐκ τοῦ θανάτου χωρὶς νὰ βλάψῃ οὐδόλως ἕτερον. Ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ ἐπιτρέπῃ τις εἰς ἑαυτὸν πρέπει νὰ ἔχῃ πολλὴν φρόνησιν, ὀξύνοιαν καὶ κρίσιν ἀσφαλῆ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δέον νὰ ἦναί τις βέβαιος ὅτι δὲν θὰ βλάψῃ.

Ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας Φερδινάνδος Ζ' ἠγάπα ἐνίοτε εὑρισκόμενος μεταξὺ φίλων νὰ ἐγκαταλείπῃ τὴν ὀχληρὰν ἐθιμοταξίαν. Εἶχε δὲ εἰς τὴν αὐλήν του παλαιόν τινα αὐλικόν, ὅστις, εἴτε πρὸς ἐπίδειξιν καλῆς καρδίας εἴτε διὰ νὰ λαμβάνῃ πρωτότυπον ὕφος εἰλικρινείας, ὑπερησπίζετο πάντοτε τοὺς ἀπόντας ὅτε κατηγοροῦντο καὶ μετεχειρίζετο πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του πλεῖστα μικρὰ χαριστικὰ ψεύδη, ἅτινα διεσκέδαζον πολὺ τὸν βασιλέα. Ἄλλως τε εἶχε τόσον θάρρος ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν φέρῃ τις εἰς ἀμηχανίαν καὶ ἂν ἀκόμη τὸν συνελάμβανεν ἐπ' αὐτοφώρῳ.

— Μαρκήσιε! λέγει ὁ βασιλεύς, γνωρίζετε ἀναμφιβόλως τὸν κόμητα Βουστός;

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, ἔχω τὴν τιμὴν ταύτην, καὶ εἶναι μάλλιστα ὁ κάλλιστος τῶν φίλων μου.

— Λοιπόν, εἶμαι λίαν δυσηρεστημένος ἐναντίον του, διότι ἤκουσα ἐκ καλῆς πηγῆς ὅτι πρό τινος ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ προσβλητικοὺς λόγους κατὰ τοῦ βασιλικοῦ μου προσώπου.

— Σᾶς ἠπάτησαν, Μεγαλειότατε, ὁ κόμης εἶναι πιστότατος καὶ ἔχει πρὸς τὴν Υ. Μεγαλειότητα πολλὴν ἀφοσίωσιν καὶ σέβας.

— Εἶσθε βέβαιος, Μαρκήσιε;

— Βεβαιότατος, Μεγαλειότατε· βλεπόμεθα καθ' ἑκάστην καὶ χθὲς ἀκόμη συγγευματίζοντες ἐλέγομεν πλεῖστα ὅσα διὰ τὴν σεβαστὴν ἀγάπην, ἣν τρέφομεν πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σας.

— Χθὲς, λέγετε;

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, χθὲς ἀκόμη.

— Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν! Εἶναι 15 ἡμέραι ἀφοῦ ἀπέθανε.

— Τί! ἀπέθανεν; . . . Ὦ! προσέθηκεν ὁ γηραιὸς αὐλικὸς χωρὶς νὰ ταραχθῇ παντάπασιν, γαῖαν ἔχοι ἐλαφράν! . . . Καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἄρχεται ὁμιλῶν περὶ ἄλλου πράγματος.

Τὸ χαριστικὸν ψεῦδος περιβάλλεται ἐνίοτε τὴν αἴγλην τῆς ὑψίστης τῶν ἀρετῶν.

Ὅταν ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, υἱὸς τοῦ ἀτυχοῦς Καρόλου τοῦ Α', ἐνικήθη εἰς Worcester, οἱ Σκῶτοι αὐτοῦ στρατιῶται τὸν ἐγκατέλιπον, ἀναγκασθέντα οὕτω νὰ εὕρῃ τὴν σωτηρίαν του ἐν τῇ διὰ τῶν ὀρέων φυγῇ. Πλανώμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὰ δάση καὶ κοιμώμενος ἐν ὑπαίθρῳ, τοσοῦτον ἐπὶ τέλους ἀπηύδησεν, ὥστε παραβλέπων πάντα κίνδυνον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν ἔπαυλιν ζητῶν φιλοξενίαν. Κατὰ σύμπτωσιν ἡ ἔπαυλις αὕτη ἀνῆκεν εἴς τινα ὀπαδὸν τοῦ Κρόμβελ, ἀλλ' ὡς γνήσιος εὐπατρίδης ὑπεδέχθη καὶ ἔκρυψε τὸν διωκόμενον πρίγκηπα. Ἀξιωματικός τις τοῦ Προστάτου (Κρόμβελ), ἀνιχνεύων τὸν φεύγοντα, παρουσιάζεται μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ ζητεῖ αὐτὸν ἐπιμόνως.

— Δὲν τὸν εἶδον, λέγει ὁ βαρονέτος.

— Κύριε, προσθέτει ὁ ἀξιωματικὸς, τὸ διάταγμα εἶναι σαφές· ἐὰν ψεύδησθε, ἐὰν ἐδώκατε ἄσυλον εἰς τὸν πρίγκηπα, καταδικάζεσθε εἰς θάνατον.

— Οὔτε εἶδον τὸν πρίγκηπα, οὔτε ἔδωκα αὐτῷ ἄσυλον.

— Ὀρκίσθητε ὡς εὐπατρίδης ὅτι δὲν ψεύδεσθε.

— Ὀρκίζομαι, ἀπεκρίθη ὁ βαρονέτος.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἀπῆλθε καὶ μετὰ 15 ἡμέρας ὁ πρίγκηψ ἀπεβιβάσθη σῶος καὶ ἀβλαβὴς εἰς τὰ παράλια τῆς Ὁλλανδίας. Ἀλλ' αἱ λεπτομερεῖς ἔρευναι, ἃς ἐνήργησεν ὁ Κρόμβελ, ἀπεκάλυψαν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὁ βαρονέτος συλληφθεὶς καὶ ἀπαχθεὶς εἰς Λονδῖνον ἐδικάσθη εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Ἐμφανισθεὶς πρὸ τῶν δικαστῶν του ἀγέρωχος καὶ ἀξιοπρεπὴς ἤκουσεν ἀταράχως τὸ κατηγορητήριον.

— Κύριε, τῷ λέγει ὁ πρόεδρος, ἠκούσατε τὸ κατηγορητήριον· ἡ πρᾶξίς σας τιμωρεῖται διὰ θανάτου. Τί λέγετε πρὸς ὑπεράσπισίν σας;

— Οὐδὲν, μυλόρδοι, ἡ κατηγορία εἶναι ἀληθὴς μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν· ἀλλ' ὅστις ἐξ ὑμῶν εἰς τὴν θέσιν μου θὰ εἶχε τὴν ἀνανδρίαν νὰ μὴ πράξῃ ὅ,τι ἐγὼ ἔπραξα, ἂς ἐγερθῇ νὰ μὲ καταδικάσῃ.

Ὁ βαρονέτος ἠθωώθη.

Τὸ φαιδρὸν ψεῦδος εἶναι πάντοτε ἀθῷον, ὅταν δὲ καλῶς

καὶ μετὰ πνεύματος λεχθῇ, εἶναι διασκεδαστικόν. Ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ ὅσον τινὲς φρονοῦσι. Διὰ νὰ ἀρέσκῃ τις δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ πλάττῃ διηγήσεις ἐξυφασμένας δι' ἀπιθάνων καὶ ὑπερφυσικῶν εἰκόνων, αἵτινες ἐπὶ τέλους καθίστανται ὀχληραὶ διὰ τὸ ἐν αὐταῖς ἀπίθανον, ἀλλὰ νὰ λέγῃ εὐφυῶς καὶ ταχέως φροντίζων νὰ τελευτᾷ τὸν λόγον διὰ σπινθῆρος ζωηροῦ, κωμικοῦ καὶ ἀπροόπτου.

Ἐγευμάτιζον ἡμέραν τινὰ παρά τινι τῶν φίλων μου, ἐκαθήσαμεν δὲ εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ παρέλευσιν τοῦ συνήθως χαριζομένου τετάρτου τῆς ὥρας, μὴ ἀναμένοντες πλέον τὸν βραδύνοντα συνδαιτυμόνα, ὅστις μετὰ δέκα λεπτὰ εἰσέρχεται βιαίως καὶ ὅλως τεταραγμένος, ὡσεὶ ἔφευγε στάσιν τοῦ ὄχλου.

— Ἆ! ἤλθατε τέλος πάντων! λέγει ὁ οἰκοδεσπότης.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, ἐὰν σᾶς ἠνάγκασα νὰ μὲ περιμένητε, ἀλλ' εἰς τὴν πλατεῖαν ἥτις εἶναι ἐδῶ πλησίον εἶδόν τι τόσον περίεργον ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ σταθῶ μερικὰς στιγμάς.

— Τί τρέχει; τί πρᾶγμα;

— Δύο κύνας, οἵτινες ἐπάλαιον μετὰ τοσαύτης μανίας ὥστε κατεβροχθίσθησαν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ δὲν ἔμειναν εἰμὴ αἱ δύω οὐραί των ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης!!!

Ὑπάρχει καὶ ἄλλο εἶδος ψεύδους τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ τὸ κενόδοξον ψεῦδος. Καί τοι καθ' ἑαυτὸ ἀθῷον, εἶναι ὅμως ἐλάττωμα ἐπαίσχυντον, διότι ὁ χρώμενος αὐτῷ οἰκειοποιεῖται προσόντα ἢ ἀρετάς, ἃς δὲν ἔχει, κοινωνικὴν βαρύτητα, ἧς στερεῖται, καὶ τέλος ἐπωφελούμενος τῆς καλῆς πίστεως τῶν ἀκροατῶν του ἐκμεταλλεύεται αὐτὴν πρὸς ὄφελος τῆς ἀνοήτου αὐτοῦ φιλοτιμίας. Ἐνίοτε ὅμως προέρχονται ἐκ τούτου ἀποτελέσματα καταγέλαστα καταισχύνοντα τὸν ψεύστην.

Ἤμεραν τινὰ ἐπήγαινον εἰς Saint-Cloud, μεταξὺ δὲ τῶν συνοδοιπόρων ἐν τῇ αὐτῇ ἁμάξῃ εὑρίσκετο νέα τις κυρία πολὺ εὔθυμος, λίαν εὐφυὴς, ἀλλὰ καὶ σφοδρὰ σκωπτική, καὶ κύριός τις κομπορρήμων ἔχων τοὺς μύστακας ἐστεμμένους, τὸν πῖλον πλατὺν καὶ ἐπενδύτην κυανόχρουν ἐμπεπορπημένον μέχρι τῆς σιαγόνος.

Καθ' ὅλον τὸ ταξείδιον ὁ ἀξιωματικὸς (οὕτω τὸν ὀνομάζομεν) ὡμίλει περὶ τῶν ἐν Ἀλγερίᾳ ἀνδραγαθημάτων του, ὅθεν ἦλθε πρὸ μηνὸς μετὰ δωδεκαετῆ ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν. Ἐξεπόρθησε πλείστας πόλεις, ἔκαμε δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσας ἐκδρομὰς καὶ ἐφόνευσεν ἀγνοῶ

πόσους Ἄραβας. Τέλος παρ' ὀλίγον νὰ ὀνομασθῇ στρατηγὸς, ὅτε ὀδυνηρὰ πληγὴ τὸν ἠνάγκασε νὰ τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν. Ἐκβαλὼν δὲ τὸ χειρόκτιον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς μᾶς ἔδειξεν ὅτι τρεῖς δάκτυλοί του ἐστρεβλώθησαν διὰ κτυπήματος ἑνὸς γιαταγανίου διατρυπήσαντος τὴν χεῖρά του.

— Ἀλλὰ, προσέθηκεν ἀμέσως, ὁ πληγώσας με δὲν ἐπέζησεν οὔτε λεπτὸν, διότι δι' ἑνὸς γρόνθου τὸν ἐξήπλωσα νεκρὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου.

Ἡ νέα κυρία, ἥτις μέχρι τοῦδε προσεποιεῖτο ὅτι δὲν ἤκουε, στρέφεται αἴφνης καὶ

— Ἆ! κύριε Patouillard, λέγει, δὲν ὁμιλεῖτε περὶ τῆς πληγῆς σας;

— Μάλιστα, κυρία, ἐψιθύρισε.

— Τί! ἐφονεύσατε τὴν πτωχὴν ἀγελάδα, ἥτις εἰς ἕνα λειμῶνα τοῦ Viroflai ἐκάρφωσε διὰ τῶν κεράτων τὴν χεῖρά σας ἐπὶ κορμοῦ δένδρου, διότι τὴν ἠνωχλεῖτε δι' ἑνὸς κάμακος; Ὦ! ἡ πρᾶξις αὐτὴ εἶνε σκληροτάτη δι' ἄνθρωπον ἀπολαύοντα ἐν τῇ συνοικίᾳ ἀπὸ δωδεκαετίας φήμην λίαν εἰρηνικοῦ ἀνδρός! Ἀλλὰ πῶς ἔχει ἡ ἀξιόλογος σύζυγός σας καὶ τὰ πολυάριθμα τέκνα σας; Ἀφ' ὅτου κρατεῖτε κατάστημα νεωτερισμῶν εἰς τὴν ὁδὸν Guinvampoix, εἶμαι ἡ ἀκριβεστέρα ὑμῶν πελάτις καὶ....

Ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς δὲν ἤκουε πλέον, διότι διακινδυνεύσας τὰς κνήμας του, ἐπήδησε κάτω τῆς ἁμάξης καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Saint-Cloud μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε ἀναμφιβόλως ἔφθασε τοὐλάχιστον ἓν τέταρτον τῆς ὥρας πρὸ ὑμῶν.

Τὸ ψεῦδος τὸ λεγόμενον χάριν συμφέροντος εἶναι πάντοτε ἐπονείδιστον καὶ ἂν οὐδεὶς βλάπτεται ἐξ αὐτοῦ. Δυστυχῶς ὁ ἀποκτήσας τὸ κάκιστον τοῦτο ἐλάττωμα ἀδύνατον νὰ θεραπευθῇ καὶ ἀναγκάζεται νὰ ψευδολογῇ ἄκων καὶ ὅτε οὐδεμία ἀνάγκη ἢ συμφέρον ὑπάρχει.

Οὕτω δὲ ἂν ποτε ἀναγκασθῇ νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐν τῇ μάλιστα σπουδαίᾳ δι' αὐτὸν περιστάσει, οὐδεὶς πιστεύει τοὺς ὅρκους καὶ τὰς διαβεβαιώσεις του.

Ὁ ψεύστης παρουσιάζει ἐνίοτε ἠθικόν τι φαινόμενον λίαν παράδοξον. Ἐπαναλαμβάνων πολλάκις τι, καὶ προσπαθῶν παντοιοτρόπως νὰ τὸ καταστήσῃ πιστευτὸν παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐπὶ τέλους τὸ πιστεύει καὶ αὐτός. Ἐγνώρισα ἐν τῇ πατρίδι μου ἀγαθόν τινα ἐπαρχιώτην, ὅστις ἅπαξ μόνον ἐγκατέλιπε τὴν πατρικὴν οἰκίαν μεταβὰς

εἰς Λυὼν, ὅπου ἔν τινι καταστήματι εἰργάσθη ἐπὶ ἓξ μῆνας. Ἀλλ' ὡμίλει τόσον συχνὰ περί τινος δῆθεν ταξειδίου του εἰς Ἰταλίαν, ὥστε κατώρθωσε νὰ πείσῃ ἑαυτόν. Ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του, ἣν δὲν ἐγκατέλιπεν οὐδ' ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας καθ' ὅλον τὸν βίον του, ἀναζητῶν ἡμερομηνίαν τινὰ, περὶ ἧς εἶχεν ἐρωτήσει ἡ σύζυγός του, εἶπεν ἐν πλήρει πεποιθήσει· «Ἦτο νομίζω ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου ἐξ Ἰταλίας.» Ἅπαντες ἐγέλασαν, ἀλλ' ἐκεῖνος μόνος δὲν ἠδυνήθη νὰ μαντεύσῃ διατί ἐγέλασαν.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Ελενη Α. Αναστασιαδου.

ΙΓ'.

ΤΟ ΜΕΤΑ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑ ΛΕΞΙΚΟΝ.

Ὅπως ὑπάρχει ἱστορία τοῦ παρελθόντος, ὑπάρχει καὶ ἱστορία τοῦ μέλλοντος. Ὑπάρχει, λέγομεν, δηλαδὴ δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Διότι αἱ πλεῖσται τῶν παραδεδεγμένων ἰδεῶν δὲν βασίζονται ἐπὶ πραγμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πλάνης, ὅτι τὰ πράγματα ταῦτα ὑπάρχουσιν, ἐνῷ μόλις ἡ δύναντο νὰ ὑπάρχωσι. Π. χ.

Ἡ ἰδέα τῆς τιμιότητος, τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἀφοσιώσεως, τοῦ ἔρωτος, τῆς πίστεως, τῆς ἐγκρατείας, τῆς προόδου, τῆς ἰσότητος, τῆς ἐλευθερίας, τῆς σοφίας, τῆς ἀληθείας, τῶν καλῶν ἐνδυμάτων, τῆς εὐεργεσίας, τῆς γενναιότητος, τῆς εὐδαιμονίας, τοῦ καλοῦ φαγητοῦ, τῆς καθαριότητος, κ.τ.λ.

Ταῦτα πάντα ἢ ἐντελῶς ἀνύπαρκτά εἰσιν, ἢ σύμβολα ἁπλᾶ, ἢ ἀλλάσσουσιν ἔννοιαν καὶ ἐφαρμογὴν κατὰ τοὺς τόπους καὶ τὰς ἐποχάς. Ἡ καθαριότης δὲν ὑπάρχει οὐδαμοῦ· τοῦτο εἶνε ἀποδεδειγμένον, καὶ πολλάκις βδελυσσόμεθα ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπὸ ἄλλην μορφὴν εἶνε τροφὴ ἡμῶν. Τὸ καλὸν φαγητὸν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ στομάχου καὶ τῆς ἀνατροφῆς, τοῦ κλίματος καὶ τῶν συνηθειῶν· ἡ εὐδαιμονία ἀνύπαρκτος· ἡ γενναιότης τῆς σήμερον εἶνε αὔριον βλακεία, καὶ ἡ γενναιότης τῆς αὔριον σήμερον εἶνε δειλία ἢ ἀπαιδευσία· ἡ εὐεργεσία ἄλλα πράττει καὶ δι' ἄλλα τιμᾶται· ὁ κληθεὶς εὐεργέτης εἶνε ἴσως καταστροφεὺς τοῦ εὐεργετηθέντος. Τὰ καλὰ ἐνδύματα ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἰδιοτροπίας τῶν ραπτῶν καὶ τῆς μωρίας τῆς ἐποχῆς. Ἐὰν σήμερον ἐνδυθῶμεν φουστανέλλαν, θὰ βαδίζωμεν ὅλοι γελοιωδέστατα, μὴ ὄντες εἰθισμένοι εἰς τὸ ἀρειμάνιον βάδισμα, ὅπερ καὶ οὐδεμία

SISMANOGLIO MEGARO

κοινωνία παραδέχεται πλέον. Ἡ ἀλήθεια . . . ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωμεν περὶ αὐτῆς ψεῦδος θὰ ἦνε· ἡ σοφία εὑρίσκεται ἴσως ἐκεῖ ὅπου βιβλίον δὲν ὑπάρχει, διότι ἡμεῖς τὴν κυνηγοῦμεν μὲ τὰ βιβλία καὶ ἐφοβήθη. Περὶ τῶν λοιπῶν, ὅστις ἀναμένει ἀποδείξεις, ἵνα πεισθῇ ἂν ὑπάρχουσι, πράττει πολὺ κακά, διότι τὸν χρόνον ὃν σπαταλᾷ ἀναμένων, κάλλιον θὰ ἐδαπάνα ταξειδεύων εἰς Ἀμερικὴν, ὅπου θὰ ἦτο ἤδη φθασμένος. Ἐκεῖ, εἰς Ἀμερικὴν, θὰ πεισθῇ ὅτι αἱ λέξεις αὐταὶ ἔχασαν τὴν σημασίαν των, ἅμα ἰδῇ τὰ μυρία δόλια τεχνάσματα εἰς ἀπόκτησιν πλούτου, ὃν θέτουσιν ὡς μόνον διακριτικὸν, ἀφοῦ κατέρριψαν ὅλα τὰ ἄλλα, λησμονοῦντες ὅτι ἄνευ διακριτικῶν καὶ διαιρετικῶν αἱ μαῖαι γίνονται ἀρσενικαὶ, διαμαρτυρομένης τῆς γραμματικῆς, διότι ὁ Μάϊος γίνεται Μαῖος, ὁ ἄϋλος γίνεται αὐλὸς καὶ ἡ πτωχοτάτη κυρία Λαΐδη (σύζυγος τοῦ γνωστοῦ σας) γίνεται πλουσιωτάτη Λαΐδη!

Δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἱστορία τοῦ μέλλοντος.

Ὁ Φάλδεμβεργ ἦτο σοφὸς τῆς Γερμανίας, περὶ αὐτοῦ δὲ εἶνε ὁ λόγος. Ἔζη εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἔζη καὶ ὁ ποιητὴς Χάϊνε, ὁ φιλόσοφος οὗτος τῶν ποιητῶν καὶ ποιητὴς τῶν φιλοσόφων, ὁ βλέπων τὸν κόσμον ὅλον καὶ τὰ πάθη του καὶ τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ αἰσθήματα, ὡς ἐὰν μὴ μετεῖχεν οὐδενὸς τούτων. Ὁ Φάλδεμβεργ ἦτο ἄγνωστος ἐντελῶς, καὶ ἔμεινεν ἄγνωστος μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπελθόντος καθ' ἃς ἡμέρας καὶ ὁ Χάϊνε μὲ εἰρωνικὸν μειδίαμα εἰς τὰ χείλη μυκτηρίζων θεοὺς καὶ δαίμονας ἐξέπνεεν. Ὁ Φάλδεμβεργ ὅμως δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι ἡ ἰδιότροπος αὐτὴ ψευδολόγος, ἡ μόνη ἔχουσα τὸ δικαίωμα ρακοσυλλέκτου τῶν πολλῶν ἐκ τῶν γεγονότων ἀπομειναρίων, παραβλέπει μερικὰ ὀνόματα ἢ πράγματα, ἐλλείποντος τοῦ συναγωνισμοῦ. Ταῦτα σώζει ἡ μυθιστορία πολλάκις καὶ ἡ ποίησις, καὶ τὰ φέρει εἰς κύκλον εὐρύτερον, ὡς κυνάριόν τι σύρει τεμάχιον βρώσεως ἢ ὀστοῦν, ὅπερ ἐλησμόνησεν ὁ ἀπρόσεκτος ρακοσυλλέκτης.

Οὕτως ἐσώθη ὁ Φάλδεμβεργ, καὶ τοιοῦτον ἐπιδεικνύω αὐτὸν ἐν τῷ παρόντι μικρῷ ἀλλ' ἀληθεστάτῳ διηγηματίῳ, εὐχόμενος νὰ μάθωσί ποτε τὴν νέαν ἑλληνικὴν διὰ τοῦ κ. Δέφνερ οἱ Γερμανοὶ καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν ὁμογενῆ των ἀποδίδοντες αὐτῷ τὴν οἰκείαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ θέσιν.

Οὗτος ὁ Φάλδεμβεργ, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη σοφία κατωτέρω θ' ἀποδειχθῇ, ἔτυχέ ποτε νὰ γνωρίσῃ τὸν Χάϊνε, ὃν ἐκ φήμης ἐγνώριζεν ἤδη ἀναγνώσας εἰς περιοδικὰ τοὺς στίχους του καὶ σημειώσας πολλὰ ἐπ' αὐτῶν δι' ἐρυθρᾶς μολυβδίδος.

Ἀπορῶ πῶς ὁ Χάϊνε εἰς τὰς Εἰκόνας τῆς Ὁδοιπορίας του (Reisebilder) δὲν ζωγραφίζει τὸν παράδοξον τοῦτον χαρακτῆρα, ὃν εὗρε μίαν πρωΐαν εἰς τὸ αὐτὸ ξενοδοχεῖον, εἰς ὃ κατῴκησεν ἐν πόλει τινὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου.

Ἡ ὁμίχλη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο διὰ μάσσημα, τόσον πυκνὴ καὶ παχεῖα. Ὁ Χάϊνε ἀφυπνίσθη κακοδιάθετος· ἔτριβε τὸ μέτωπόν του καὶ τὸν τράχηλον, ἔβηχε, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐδάκρυον. Δὲν εἶχε δὲ ὄρεξιν οὔτε ἕνα στίχον νὰ γράψῃ, καὶ μόνον ὡς πρὸς τοῦτο ἦτο ὑγιής· διότι ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ποίησις εἶνε ἀσθένεια σωματικὴ, νεύρου τινὸς πάθησις, ἔχουσα συνεπείας ἐπὶ ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ὠθοῦσα τὸν ἄνθρωπον εἰς πεπλανημένην ὁδὸν σκέψεων, εἰς ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ ἐκείνου, δι' ὃ θὰ γελῶσιν αἱ μέλλουσαι γενεαὶ, εἰς μεμψιμοιρίαν, δι' ὅπερ ὁ κόσμος ὅλος χαίρει, εἰς κακὴν ἀντίληψιν, εἰς δεινολογίαν ἢ παιδαριώδη ἔμπνευσιν, ἐν γένει εἰς δυστυχίαν, ἀντὶ ἀπολαυῆς τῶν τοῦ κόσμου. Περὶ ποιήσεως ὅταν ὁμιλῶμεν, ἐννοοῦμεν αὐτὴν ὅπως οἱ πολλοὶ τὴν ἐννοοῦσι καὶ ὅπως κατήντησεν. Ἄλλοτε ἴσως ἦτο ὑγεία καὶ πολλὴ δύναμις, σήμερον βεβαίως εἶνε ἀνικανότης καὶ ἀδυναμία.

Ὁ Χάϊνε λοιπὸν ἀφυπνίσθη κακοδιάθετος, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ὑγιὴς, ὡς ἡμεῖς νομίζομεν· διότι δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ γράψῃ, ἀλλ' ἠδύνατο ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀγογγύστως νὰ γίνῃ καὶ ἔμπορος ὑποδημάτων καὶ διδάσκαλος σχολαρχείου. Ἐνεδύθη ὅσον ἠδυνήθη βραδύτερον, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εὑρεθῇ ἐνδεδυμένος τὴν ἐπαύριον πρωΐαν, ἔμεινεν ἐπὶ τέλους μὲ ἓν ὑπόδημά του εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, βαρυνόμενος νὰ κύψῃ καὶ νὰ φορέσῃ αὐτὸ, ἔκρουσε δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν κώδωνα.

Καὶ μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν θύραν τοῦ δωματίου του ἀντήχησε διπλοῦς ἐλαφρὸς κρότος, σημαίνων ὅτι ὁ ὑπηρέτης ὁ ἀκούσας τὸν κώδωνα ἔφθασε καὶ ἐζήτει τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ.

— Herein! (ἐμπρός)! εἶπεν ὁ Χάϊνε στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὴν θύραν, ὥστε νὰ διατάξῃ εἰς τὸν ὑπηρέτην ὅ,τι ἤθελε, χωρὶς κἂν νὰ τὸν ἴδῃ κατὰ πρόσωπον. Τόσον ἰδιότροπος ἀφυπνίσθη, αὐτὸ δὰ τὸ εἴπομεν.

— Τί διατάττει ὁ κύριος; εἶπεν ὁ ὑπηρέτης δειλῶς εἰσελθών.

Ἀλλ' ὁ Χάϊνε ἐβαρύνετο ν' ἀπαντήσῃ· τὸ βλέμμα του ἦτο προση-

λωμένον εἰς γωνίαν τινὰ στέγης τῆς ἀπέναντι οἰκίας, ὅπου δύο πυργίται ἐθωπεύοντο ἀμοιβαίως διὰ τοῦ ράμφους.

— Δὲν αἰσθάνονται τὴν ὁμίχλην; εἶπε μετὰ στιγμὰς ἀρκετὰς ὁ Χάϊνε. Εὐτυχισμένα πτηνά!

— Πῶς εἶπεν ὁ κύριος; ἠρώτησε πάλιν ὁ ὑπηρέτης.

— Αἴ, ἄφησέ με, σὲ παρακαλῶ· στραφεὶς ἀνέκραξεν ὁ ποιητής, καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ὡς πληγωμένος, ρίπτων εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ δωματίου τὸ ὑπόδημά του.

Ὁ ὑπηρέτης τοῦτο ἰδὼν ἔκλεισε τὴν θύραν, ἣν μέχρι τοῦδε ἐκράτει ἀνοικτήν, καὶ πλησιάσας ἐρρίφθη μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας καὶ νωχελείας εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἀνακλιντῆρος, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ ποιητής.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ εἷς ἔκπληκτος ἠτένιζε τὸν ἄλλον ἀπορῶν διὰ τὴν ἔκπληξιν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπε μετὰ μικρὸν ὁ ὑπηρέτης. Ὀνομάζομαι Φάλδεμβεργ, ἐκ τοῦ Κάσελ· μὴ ἀπορεῖτε, διότι θὰ μὲ ἀναγκάσητε ἀληθῶς νὰ πιστεύσω, ὅτι δὲν εἶσθε ποιητής, τοῦθ' ὅπερ ἤρχισα πρὸ πολλοῦ νὰ μαντεύω μὲ λύπην μου μεγάλην, διότι ὁμολογουμένως ἔχετε πνεῦμα.

Ὁ Χάϊνε ἔχασεν ὅλην τὴν ἰδιοτροπίαν του ἀκούων, ὅτι δὲν εἶνε ποιητής.

— Κύριέ μου, εἶπεν, οὐδόλως ἐκπλήττομαι, ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ, ὅτι σᾶς ἐκάλεσα διὰ νὰ πίω καφὲν καὶ ὄχι διὰ νὰ συνομιλήσωμεν.

— Εἰς τὰ πόσα ζῆτε;

— Πῶς;

— Ἐννοῶ, εἰς ποῖον ἔτος ποίας ἐποχῆς ζῆτε;

— Δὲν σᾶς καταλαμβάνω.

— Λέγω δηλαδή, ἐφθάσατε εἰς τὸ 1900, εἰς τὸ 2000, εἰς τὸ 2100, εἰς ποῖον ἔτος ἔφθασεν ἡ διάνοιά σας, ἀπώτερον τοῦ ἔτους τούτου 1800 καὶ τόσα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναπνέομεν; Προσέξατε καλά, ἀ ν α π ν έ ο μ ε ν λέγω, δὲν λέγω ζ ῶ μ ε ν.

— Εἶσθε ὁ ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου αὐτοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικῶ; ἠρώτησεν ἀδημονῶν ὁ Χάϊνε, διότι ἐπείσθη, ὅτι ἀπέναντί του εἶχεν ἡμιπαράφρονα ἄνθρωπον.

— Ναί· καὶ ἦλθα νὰ ὑπηρετήσω τὸ σῶμά σας, τὸ ὁποῖον ταύτην τὴν στιγμὴν δὲν ἔχει ἀνάγκην καφὲ καὶ ἄλλων τοιούτων, ἀλλὰ λόγων καὶ σοφῶν λόγων.

— Φίλε μου, φέρε μοι καφέ. . . .

— Κρῖμα, κρῖμα, κρῖμα! ἰδοὺ ὁ λεγόμενος ποιητής. Δὲν γνωρίζει εἰς ποῖον ἔτος ζῇ. . . .

Ὁ Χάϊνε ἀπολέσας πλέον πᾶσαν ὑπομονὴν ἠγέρθη, καὶ μετὰ δύο περιστροφὰς ἐν τῷ δωματίῳ, ἔστη ἐνώπιον τοῦ Φάλδεμβεργ καὶ εἶπεν αὐτῷ·

— Κύριε, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆτε, ὅτι ἡ ὥρα εἶνε ἐννάτη, καὶ ὅτι οὐδέποτε πρὸ τῆς δεκάτης ὥρας μελετῶ τὰς ἀνθρωπίνους τρέλλας. Πηγαίνετε νά μοι φέρητε καφέ, πρὶν ἢ ἀναγκασθῶ πρωΐ πρωΐ καὶ δευτέραν νὰ ἴδω ἀνθρωπίνην μορφήν, τὴν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ξενοδοχείου.

— Κύριε, ἐγερθεὶς ἀπήντησεν εἰς ταῦτα καὶ ὁ Φάλδεμβεργ· βεβαιωθῆτε, ὅτι οὐδέποτε ἐπίστευον νὰ σᾶς εὕρω τόσον ὀπισθοδρομοῦντα εἰς τὰ ἔτη τῆς ψυχικῆς ζωῆς. Ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι σεῖς ὁ λεγόμενος ποιητὴς οὐδόλως προέβητε τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν σειρὰν τῶν χρόνων, ἐὰν ἐγνώριζον, ὅτι θὰ σᾶς ἐτάραττον ὁμιλῶν πρὸς ὑμᾶς ὅπως ἐνόμιζον ὅτι θὰ μ' ἐννοήσητε ὁμιλοῦντα, ἐὰν ἐγνώριζον, ὅτι δὲν διαφέρετε ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου σταθμεύοντος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἡμῶν, βεβαίως θὰ ἔσπευδα νὰ σᾶς φέρω καφὲν, ἅμα ἐζητήσατε, οὐδὲ θὰ ἐξελάμβανον πλήρης χαρᾶς τὴν σήμερον ἡμέραν, ὡς ἡμέραν καθ' ἣν ἠδυνάμην τέλος ν' ἀνοίξω τὰ χείλη μου καὶ νὰ ζήσω, ὅπως ἐννοῶ νὰ ζῶσιν οἱ εὐφυεῖς, μαθὼν ὁ τάλας, ὅτι ὁ μέγας ποιητὴς Χάϊνε κατῴκησεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μας.

— Πῶς ὀνομάζεσθε;

— Σᾶς εἶπα, νομίζω, ὅτι ὀνομάζομαι Φάλδεμβεργ. Εἶμαι, ὡς βλέπετε, ὑπηρέτης εἰς τὸ ξενοδοχεῖον αὐτό. Γνωρίζετε διατί;

— Διὰ νὰ μὴ ἐκτελῆτε τὰ χρέη σας· ὁ μόνος τρόπος ἦτο νὰ γίνητε ὑπηρέτης.

— Ναί, ἀληθῶς· ἡ λέξις αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἀντίθετος μᾶλλον ὅλων πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὅπερ σημαίνει. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλος λόγος. Γνωρίζετε διατί; τὸ ἐπαναλαμβάνω.

— Διὰ νὰ γράφητε ἴσως ποιήματα, ἢ διότι ἐγράψατε.

— Μάλιστα, τὸ εὕρετε. Ἐγὼ ὁ Φάλδεμβεργ, ὡς μὲ βλέπετε, ἔγραψα εἰς τὴν νεότητά μου στίχους· ἀλλ' οἱ στίχοι μου ἦσαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει στίχοι· δὲν ἦσαν ποιήματα ἱκανοποιοῦντα τὰς ἀδυναμίας ἐποχῆς τινος, αἱ ὁποῖαι μετὰ 500 ἢ 600 ἔτη δὲν θὰ ὑπάρχωσι. Παραδείγματος χάριν: Τὸν ἔρωτα οὐδέποτε ἔλαβα ὡς

θέμα τῶν ποιημάτων μου. Διότι ὁ ἔρως (καὶ ταῦτα λέγων ὁ Φάλδεμβεργ μικρὸν κατὰ μικρὸν ὠρθοῦτο ἐνώπιον τοῦ ποιητοῦ, καὶ ἐλάμβανεν ὕφος μυστηριωδέστερον) ὁ ἔρως, ὡς ἐγράφη καὶ γράφεται, δὲν εἶνε ἀπόλυτον αἴσθημα. Εἶνε μία τις κατάστασις ἀνθρώπου, εἰς ἣν ἔφθασεν ὁ παθαινόμενος ἕνεκα προσκομμάτων, ἅτινα ἐκώλυσαν αὐτὸν τῆς ἀπολαυῆς ἐκείνου, ὅπερ ἀληθῶς ἀπόλυτον αἴσθημα ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἔρως εἶνε προσκόμματα. Ἀφαίρεσον αὐτά, εἶνε ἀπολαυὴ ἐμποιοῦσα χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ὁμοίαν τῆς τοῦ κύκνου, ὅστις τύπτει ἐν τῷ ὕδατι παρὰ τὴν σύντροφόν του τὰ πτερὰ καὶ εἰς νέφος ἀφροῦ, σχεδὸν ἀτμοῦ, περικαλύπτοντος αὐτὸν κ' ἐκείνην, βάλλει τὴν εὐφρόσυνον καὶ μυρία ἐκφράζουσαν κραυγὴν τῆς ἡδονικῆς ἀπολαύσεως. Καὶ ἔπειτα — τὸν βλέπεις; τὸν βλέπεις; — ἀπομακρύνεται ὑπερήφανος τῆς συντρόφου του, τύπτει ἅπαξ τὰ πτερά, στρέφει πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν εὔκαμπτον λαιμόν του, βάλλει δευτέραν φωνὴν μεστὴν πάθους κορεσθέντος καὶ εὐγνωμονοῦντος πρὸς τὴν φύσιν, στρέφει πάλιν πρὸς τὴν σύντροφον μακρὰν τὸ βλέμμα, λαμβάνει ἐν τῷ ὕδατι ἡγεμονικὴν στάσιν, καὶ ἀναμένει νὰ θλασθῶσι κατὰ τοῦ στήθους του οἱ κύκλοι τῶν ὑδάτων, οὓς σχηματίζει τὸ κολύμβημα τῆς ἀβρῶς πρὸς αὐτὸν ἐγγιζούσης καὶ πάλιν συντρόφου. Ἰδοὺ ὁ ἔρως ὁ ἀληθής! τὸ ἀπόλυτον αἴσθημα, ἡ φωνὴ ἐκείνη ἡ ἐκφράζουσα, ὅτι ἐντὸς τοῦ βάλλοντος αὐτὴν στήθους ὑπῆρχεν ἡ ζωὴ ὅλη τῆς φύσεως, ἡ μεταδοθεῖσα εἰς ἀγαπώμενον ὄν, ὅπερ ἐπόθησεν.

Ὁ Χάϊνε ἤρχισε προσεκτικώτερος ν' ἀκούῃ τὸν Φάλδεμβεργ. Οὗτος δ' ἐξηκολούθησε·

— Τί δὲ ὁ ἡμέτερος ἔρως; Ἡ διάρκεια τῆς πάλης, μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ φόβου, τῆς περιστολῆς, τῶν ἀνησυχιῶν, ὑφ' ἃς διακείμεθα, ἀφοῦ φθάσωμεν. Διότι πᾶν καλὸν οὕτω κτώμενον ἀφαιρεῖ σου πάσας τὰς δυνάμεις πρὶν τὸ ἀποκτήσῃς, καὶ στερεῖται τοῦ μεγίστου γοήτρου, ἀφοῦ τὸ λάβῃς.

Ὁ Χάϊνε ἐμειδίασε, καὶ ἐλησμόνησεν, ὅτι δὲν ἔπιε καφὲ τὴν πρωΐαν ἐκείνην.

— Ἄ! ἐξηκολούθησεν ὁ ὑπηρέτης, ἄ! Ἂν ἠκούατε τὴν κραυγὴν ἐκείνην τοῦ κύκνου, ἐντὸς τοῦ νέφους μετὰ τῆς φίλης του, τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὸ μεγαλεῖον, καὶ τὸν πόθον, καὶ πάλιν τὸν πόθον, τὴν χαράν, τὸν ἔρωτα ἐκφράζουσαν, —ἂν ἠκούατε τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις ἠχεῖ ἀκόμη εἰς τὰ ὦτά μου,

θὰ μ' ἐλέγατε, ὅτι οἱ στίχοι σας εἰς κόρην ἔχουσαν ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας, ἢ εἰς ἐκείνην δι' ἣν ἠγρυπνήσατε, ἢ εἰς τὴν ἄλλην μεθ' ἧς ἐκυνηγεῖτε τὰς ὄρνιθας, δὲν εἶνε, ὄχι, ἔρως· δὲν εἶνε ποίησις τῆς αἰωνίου ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τιμῶνται οἱ ἀδάμαντες, ζῶσιν οἱ νέοι τὴν νύκτα εἰς βορβορώδεις δρόμους πόλεων, καὶ προσέχουσι τὰ κοράσια εἰς τὸν ὀρνιθῶνα, ὅπου ὑπὲρ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ πτηνὰ θαυμάζουσι τὸν ἀλέκτορα. Ναί, θαυμάζουσι τὸν ἀλέκτορα. Τοιοῦτον ἔρωτα δὲν εἶνε ποιητὴς ὁ γράφων· διότι ἔρως δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει ἡ ζωή· καὶ τῆς ζωῆς μας τὰ ἐμπόδια ἐκαλέσαμεν ἔρωτα. Ταῦτα ἰδοὺ ἐσημείωσα, καὶ πλειότερα ἀκόμη, εἰς τὸ βιβλίον σας αὐτό.

Ἐξαγαγὼν δὲ τοῦ θυλακίου του χρυσοδεδεμένον βιβλιάριον προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς τὸν ποιητήν, ὅστις νωχελῶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα τὸ ἔλαβε καὶ ἤνοιξε μηχανικῶς αὐτό. Ἦτο ἔκδοσίς τις ποιημάτων του πλήρης σημειώσεων χειρογράφων, ὅπου ὑπῆρχε χῶρος ἐλάχιστος λευκοῦ χάρτου. Τὸ βιβλίον τοῦτο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χάϊνε κατεῖχεν Ἑβραῖός τις, ὅστις ἤθελε νὰ τὸ πωλήσῃ εἰς μεγίστην τιμήν. Ἀλλὰ προσκληθεὶς ὑπὸ Ἀμερικανοῦ τινος ἵνα τὸ φέρῃ εἰς Ἀμερικὴν καὶ λάβῃ βαρὺ ἀντίτιμον, ἐπνίγη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ναυαγήσαντος τοῦ ἱστιοφόρου πλοίου, εἰς ὃ ἐπέβη χάριν οἰκονομίας. Ἄλλως, πολλὰ δι' αὐτοῦ τοῦ βιβλίου θὰ ἀπεκαλύπτοντο ἡμῖν σήμερον.

Ἐν τούτοις ἱκανοποιεῖτο τοῦ Φάλδεμβεργ ἡ φιλοτιμία, καθ' ὅσον ἔβλεπεν, ὅτι ὁ ποιητὴς ἔστρεφε μίαν πρὸς μίαν τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου καὶ ἐμειδία, καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀφυπνίζετο, παρακολουθῶν τὰς σημειώσεις μετὰ πλειοτέρας περιεργείας.

— Λοιπόν, λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Χάϊνε στραφεὶς ἱλαρὸς νῦν πρὸς τὸν περίεργον ἄνθρωπον, τί ἔγειναν αἱ ποιήσεις σας;

— Πρῶτον ἀπεφάσισα νὰ τὰς δημοσιεύσω, τελευταῖον νὰ τὰς καύσω. Οὕτω δὲ προκατελάμβανον τὸ μέλλον, διότι εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡμέραν τινὰ πάντα τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα, κατὰ γενικὴν ἀπόφασιν, θὰ πυρποληθῶσιν, ἵνα δυνηθῇ ἡ ἀνθρωπότης ἐλευθέρα νὰ βαδίσῃ, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη καὶ τὰς βάσεις τοῦ παρελθόντος.

— Καὶ τὰς ἐκαύσατε;

— Ὄχι· προέβην ἀκόμη περαιτέρω εἰς τὴν σειρὰν τῶν χρόνων. Ἄ! ἐλησμόνησα! Ὀφείλω νὰ σᾶς ἐξηγήσω νῦν, ὅτε ἀπεφασίσατε νὰ μ' ἀκούσητε, τί σημαίνει ἡ φράσις μου αὕτη, ἣν δὶς μέχρι τοῦδε μετεχειρίσθην.

SISMANOGLIO MEGARO

— Ἐμπρὸς λοιπόν, ἐξηγήσατέ μοι τὴν φράσιν, εἶπεν ὁ Χάϊνε σχεδὸν ἀρχίσας νὰ αἰσθάνηται τέρψιν ἐπὶ τοῖς παραδόξοις λόγοις τοῦ Φάλδεμβεργ· καὶ νωχελῶς ριφθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐμελέτα τὰ σχήματα τῆς ὀροφῆς, ἐνῷ ἤκουε τὸν ἐγγὺς αὐτοῦ ἱστάμενον.

— Κατ' ἐμέ, παντὸς ἀνθρώπου ἡ διανοητικὴ ἱκανότης μετρεῖται διὰ τῆς προορατικῆς δυνάμεως, ἣν ἔχει. Τ' ἀνάπαλιν δὲ ἡ ἀνικανότης τῆς διανοίας ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ μένῃ προσκεκολλημένος ὁ νοῦς εἰς τὸ παρελθόν, εἰς ἓν μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπέχον σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τοῦ νὰ μὴ δύναται ν' ἀντιληφθῇ κἂν σαφῶς τοῦ παρόντος. Ὁ νοῦς ὁ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει ἄναρχος, ἀτελεύτητος· ἀλλ' ἀναλόγως τῆς ἀσθενεστέρας ἢ ἐντονωτέρας σωματικῆς κατασκευῆς, ὑφ' ἣν ἐτέθη, ἀπόλλυσι πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον μέρος τῆς ἀναπολητικῆς ἢ πλαστικῆς αὐτοῦ δυνάμεως. Οὕτως ὑπάρχει νοῦς, ὅστις τεθεὶς ἐν σώματι ἀπόλλυσι μέγα μέρος τοῦ κόσμου, ὃν πρότερον κατεῖχεν ἐν τῇ ὅλῃ τοῦ σύμπαντος ζωῇ ὑπάρχων, ἕτερος δέ, ὅστις διατηρεῖ ἀκόμη μέγα μέρος τῆς κυριαρχίας του καὶ βλέπει πέραν τοῦ σημείου, ὅπερ οἱ συνήθεις νόες βλέπουσι. Τοιοῦτον νοῦν ἐγὼ νομίζω ποιητήν, τὸν δυνάμενον νὰ συγγράψῃ τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικόν.

— Τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικόν! Donner Wetter! ἀνέκραξεν ὁ Χάϊνε ἀνεγειρόμενος. Τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικόν! Λοιπὸν καὶ μετὰ χίλια ἔτη δὲν θὰ σωθῶμεν ἀπὸ τῆς σχολαστικότητος; Σημείωσε, φίλε μου, προσέθεσεν εἰρωνικῶς μειδιῶν, ὅτι ὁμιλῶ, ὡς ἐὰν σ' ἐπίστευον. Σήμερον εἶνε τόσον ἀχρεῖος καιρός, ὥστε καὶ λειτουργίαν δύναμαι νὰ τελέσω ἐν τῷ ὑγροτέρῳ ναῷ τῆς Οἰκουμένης.

— Πίστευσέ με, ἂν θέλῃς· ἀφοῦ ἐπείσθην ὅτι δὲν εἶσαι ποιητής, εἶπεν ὠργισμένος ὁ Φάλδεμβεργ, ἀπορῶ καὶ διατί σοὶ ὁμιλῶ ἀκόμη.

— Διότι σὲ ἀκούω πιθανῶς.

— Ναί, ἔχεις δίκαιον. Λοιπόν, φίλε μου, τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικὸν δὲν θὰ ἦνε ἀπόδειξις, ὅτι ἡ σχολαστικότης καὶ ἡ πολύβιβλος ἄγνοια ἰσχύει ἀκόμη, ἀλλὰ τοὐναντίον μνημεῖον αἰώνιον τῆς νίκης τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς, δεῖγμα τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῆς ἀμαθείας.

— Περίεργον λεξικόν, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ ἐννοήσω δὲν θὰ ἔχω ἀνάγκην 150 ἄλλων εἰκοσατόμων βιβλίων.

— Μάλιστα, δὲν θὰ ἔχῃς ἀνάγκην. Ἰδὲ σήμερον τί συμβαίνει: τὸν παρελθόντα αἰῶνα μυρίοι τόμοι ἐγράφησαν περὶ τῶν θεῶν τῆς ἀρχαιότητος, καὶ μόλις εἰς τὸ πέρας τοῦ βίου του ὁ σοφὸς κατέκτα

μίαν γνῶσιν ἐπὶ ἑνὸς ἀντικειμένου μετὰ μακρὰν μελέτην. Σήμερον ἀνοίγεις ἓν λεξικόν, τὸ καλλίτερον, ἀναγινώσκεις:

«Ὄ λ υ μ π ο ς οὐσ. ἀρσ. 1ον Ὄρος τῆς Θεσσαλίας || μεταφορ. ὄρος οἱονδήποτε (ἀλλὰ μὲ μικρὸν ο) || 2ον Διαμονὴ τῶν θεῶν τῶν ἐθνικῶν· οἱ θεοὶ οὗτοι ὑπετίθετο ὅτι κατῴκουν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου. || 3ον μεταφορ. καὶ πάλιν μὲ μικρὸν ο. Ὁ οὐρανός.»

Βλέπεις εἰς τί κατέληξεν ὅλη ἡ μελέτη· εἰς ὀλίγας γραμμάς. Καὶ ἅμα μάθῃς ἀνάγνωσιν, ἀναγινώσκεις τὰς γραμμὰς αὐτὰς καὶ μανθάνεις ὅλον τὸ παρελθὸν καὶ γνωρίζεις ποῦ εὑρίσκεσαι. Γενεαὶ γενεῶν σοφῶν ἐργάζονται, διὰ νὰ μάθω ἐγὼ εἰς μίαν στιγμὴν, ὅτι ἐκεῖνοι ἀποθνήσκοντες ἀκόμη δὲν ἐγνώριζον. Ποῖον εἶνε τὸ ζήτημα τὸ μᾶλλον συνταράξαν τὸν κόσμον; Τὸ περὶ Ὁμήρου; εἰς δέκα λέξεις θὰ τὸ εὕρῃς, μέχρι τοῦ σημείου εἰς ὃ ἔφθασε μετὰ χρόνων μελέτας, ἐντὸς ἑνὸς λεξικοῦ. Ἐνθυμεῖσαι—λέγω ἐνθυμεῖσαι, διότι εἶπον, ὅτι ὁ νοῦς ἀείποτε ὑπάρχει—ἐνθυμεῖσαι ποῖος ἀγὼν συνήφθη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὄρνιθος καὶ τοῦ ᾠοῦ, ποῖον τῶν δύο δηλαδὴ προηγήθη ἐν τῇ ὑπάρξει; Ἡ φυσιολογία εἰς δύο λέξεις τὸ ἔλυσε, καὶ προηγήθη τὸ ᾠόν.

— Ἕως ἐδῶ σὲ ἤκουσα μετὰ προσοχῆς...

— Ὄχι, διότι ἂν μὲ ἤκουες μετὰ προσοχῆς, θὰ ἐμάντευες ποῦ θὰ καταλήξω.

— Εἰς τὸ νὰ μὲ ἀφήσῃς χωρὶς καφέ. Ἄ! τέλος πάντων, κρούω τὸν κώδωνα....

Καὶ θορυβώδης ἀντήχησεν ὁ ἦχος τοῦ κώδωνος εἰς ὅλον τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἔσπευσαν συγχρόνως δύο ἄλλοι ὑπηρέται καὶ ὁ διευθυντὴς αὐτὸς μετ' οὐ πολύ, πιστεύοντες, ὅτι δεινόν τι συνέβαινεν ἐν τῷ δωματίῳ ὑπ' ἀριθμὸν 15.—Τὸ ὄνομα τοῦ Χάϊνε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο δὲν ἦτο ἀκόμη γνωστόν· ὁ μέγας ποιητὴς ἦτο δωμάτιον ὑπ' ἀριθμὸν 15.

Ἀλλ' ἅμα εἰσῆλθον οἱ ὑπηρέται, ὁ ἰδιότροπος ποιητὴς ἐνόησεν, ὅτι κακῶς ἐποίησε κροτήσας τὸ κωδώνιον τόσον βροντωδῶς. Ἐγέλασε λοιπόν, καὶ στραφεὶς ἀνεζήτει διὰ τοῦ βλέμματος τὸν Φάλδεμβεργ, ἵνα πλειότερον ἔτι γελάσῃ βλέπων τί θὰ ἐδήλου ἡ ἐκπεπληγμένη φωνὴ αὐτοῦ.

Ἡ Φάλδεμβεργ εἶχεν ἀφανισθῆ.

— Φέρετέ μοι ἕνα καφὲν λοιπόν, καὶ ἄφετέ με ἥσυχον, ἢ ἂς

παύσῃ ἡ βροχή .... εἶπεν ὁ Χάϊνε, καὶ ἐσκέπτετο ἤδη ν' ἀναχωρήσῃ αὐθωρεὶ ἐν νευρικῇ ἐξάψει αἰφνιδίως πάλιν ἐπελθούσῃ.

Ὅτε ἰδοὺ εἰσέρχεται ὡς ἐν θριάμβῳ ὁ Φάλδεμβεργ, κρατῶν εἰς χεῖρας ὀγκώδες καὶ βαρὺ βιβλίον, ὅπως κρατεῖ παρ' ἡμῖν ὁ διάκονος κατερχόμενος τοῦ ἄμβωνος τὸ εὐαγγέλιον. Ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος τοῦ βιβλίου ἀνεγινώσκοντο χρυσοῖς γράμμασιν αἱ λέξεις :

ΤΟ ΜΕΤΑ ΧΙΛΙΕΤΗΡΙΔΑ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΙΘ' ΑΙΩΝ

Ἐκ χειρογράφου τοῦ Φάλδεμβεργ.

Ἡ ὄψις τοῦ Φάλδεμβεργ κρατοῦντος τὸ βιβλίον καὶ προβαίνοντος εἶχέ τι τὸ ἀπαίσιον. Οἱ τέσσαρες μάρτυρες τῆς σκηνῆς ταύτης σιωπηλοὶ παρετήρουν τὸν ἄνθρωπον προβαίνοντα βραδέως καὶ πλησιάζοντα πρὸς τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου στρογγύλην τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἀπέθεσε τὸ βιβλίον του, ἅμα ἔφθασεν.

— Ἰδοὺ λοιπόν, στραφεὶς πρὸς τοὺς θεατάς του εἶπεν ὁ Φάλδεμβεργ μεθ' ὕφους μεγάλης ἐπισημότητος. Ἰδοὺ τὸ μέγα ἔργον μου· ἰδοὺ τῶν νυκτῶν μου τὸ φῶς, τῆς ἡμέρας μου ἡ νύξ. Ἐπ' αὐτοῦ ἠγρύπνησα, δι' αὐτὸ εἰργάσθην τόσον, ὥστε ἵνα μικρὸν ἀναπαυθῶ ἐγενόμην ὑπηρέτης.

Καὶ ἐνῷ ταῦτα ἔλεγεν, ἤνοιγε μηχανικῶς τὸ βιβλίον καὶ ἠκούσθη ὁ κρότος τῆς πιπτούσης μιᾶς πτέρυγος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀφοῦ τὸ ἤνοιξε, περίπου εἰς τὸ τέλος τῶν σελίδων.

Ὁ Χάϊνε ἐπλησίασεν, ἵνα κύψῃ καὶ ἴδῃ ἐκ περιεργείας ἐντὸς τοῦ βιβλίου· ὁ διευθυντὴς δὲ τοῦ ξενοδοχείου ἐνεὸς ἔβλεπε τὸν τέως ὑπηρέτην του. Καὶ ἐπὶ τέλους ἐψιθύρισε :

— Καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγώ· αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τρελλὸς εἶνε· ἰδοὺ εἶνε συγγραφεύς.

— Αὐτὰ λοιπὸν ἔγραφεν ὅλην τὴν νύκτα, ἔλεγεν ὁ εἷς ὑπηρέτης πρὸς τὸν ἄλλον.

— Σιωπή! ἐφώναξεν ὁ Φάλδεμβεργ βλοσυρῶς εἰς αὐτοὺς ἐμβλέπων.

Οἱ τρεῖς τοῦ ξενοδοχείου ἐμειδίασαν.

Ὁ Χάϊνε ἀνέγνω ἐν τῇ ἀνοικτῇ σελίδι, ἥτις ἔφερεν ἀριθμὸν 725.

† Πατρὶς, οὐσ. θηλ. Ἀπηρχαιωμένη λέξις (ὁ σταυρὸς φαίνεται

ἐσήμαινεν, ὅπως καὶ εἰς τὰ λεξικά μας, λέξιν ἄχρηστον). Μέρος γῆς κατοικουμένης ὑπὸ ἀνθρώπων ἄλλοτε, μήπω συνταυτισθέντων πρὸς τοὺς ἄλλους, διὰ τὸ ὁποῖον μέρος οἱ κάτοικοι χρέος των ἐνόμιζον νὰ λέγουν τὰ ὡραιότερα τῶν πραγμάτων, λησμονοῦντες, ὅτι καὶ ἄλλοι δι' ἄλλα μέρη ἔλεγον ταὐτά. || Ζον μεταφορικῶς σήμερον, μέρος γῆς ἐκτάκτως καλῶς διοικουμένης ὑπὸ ἀνικάνου διοικητοῦ εἰς τὸ διοικεῖν μέγα μέρος γῆς· ἐξ οὗ καὶ ἡ παροιμία διὰ τοὺς κακοὺς διοικητάς : Πάσχει πατριωτισμόν, δηλαδὴ ὁδηγεῖται ὑπὸ πνεύματος μονομεροῦς. || Ζον κατὰ πρόληψιν μία τῶν θεαινῶν, μὲ κεφαλαῖον Π, θεωρουμένη προστάτρια τῶν ἀτομικῶν ἑκάστου κτημάτων. Ἡ πρόληψις αὕτη, παρ' ἀγραμμάτοις ἰσχύουσα ἀκόμη, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξαλείφεται.

Ἱστορικόν. Διὰ τὴν λέξιν ταύτην ἔγιναν 4,674 πόλεμοι μεγάλοι, καὶ δύο ἀρχικαὶ γλῶσσαι διῃρέθησαν εἰς 367 διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων καίτοι τὰς αὐτὰς ἐχούσας ρίζας.

Ὁ Χάϊνε ἔστρεψεν ἀρκετὰ φύλλα καὶ ἀνέγνωσε πάλιν, ἐνῷ ὁ Φάλδεμβεργ ἐσπόγγιζε τὸν κρουνηδὸν στάζοντα ἀπὸ τοῦ μετώπου ἱδρῶτα:

«Γερμανία, ἰδε Γαλλία». Ἐζήτησεν ὁ ποιητὴς τὴν λέξιν.

«Γαλλία, ἰδε Ἰταλία, Ρωσσία, Σουηδία κτλ.»

Τέλος μὲ τὸ ἴδε καὶ τὸ ἴδε κατήντησεν εἰς τὴν λίξιν Ἀτσίν. Καὶ ἀνέγνωσε :

«Λέξις συνώνυμος τῶν λοιπῶν λέξεων, εἰς ἃς παρεπέμψαμεν. Τόπος μικρὸς γῆς φέρων ὄνομα, ὡς ἔφερεν ἄλλοτε κατὰ τμήματα διάφορα τοιαῦτα ἡ ὑφήλιος. Ἴδε Γεωγραφία».

Ὁ Χάϊνε ἀπώλεσε τὴν ὑπομονήν, καὶ ἀντὶ νὰ καταδιώκῃ τὴν σημασίαν, ἣν ἐνόμιζεν ὁ Φάλδεμβεργ, ὅτι θὰ ἔχωσι τὰ ὀνόματα τῶν ἐθνῶν μετὰ χίλια ἔτη, ἐζήτησεν ἄλλην λέξιν καὶ ἀνέγνω :

«Σύνταγμα, οὐσ. οὐδ. Ἐν τῶν 691 πολιτευμάτων, δι' ὧν ἐβασανίσθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὑπὲρ οὗ ἐσφάγη· κἄπως τελειότερον τῶν μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος γνωστῶν, ἀλλ' ἄθλιον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τὴν φιλοσοφικὴν, ὡς ὅλα τὰ πολιτεύματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐνῷ ἦσαν ἐφευρέσεις τινῶν ἀνθρώπων, ἐφηρμόζοντο εἰς ἄλλους ἀνθρώπους μὴ ἐννοοῦντας οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὴν διαφορὰν τούτου ἀπὸ ἄλλου. Καὶ ἕως ὅτου τὸ ἐννοήσωσι, τινὲς προτρέχοντες εὕρισκον κ' ἐζήτουν νὰ ἐφαρμόσωσιν ἄλλο τελειότερον. || Ζον ἔνδυμα πολυποίκιλον τὴν χροιὰν, ὅπερ συνήθως φέρομεν εἰς τοὺς γάμους. || Ζον χειρόγραφόν τι παλαιὸν εὑρισκόμενον εἴς τι κατάστημα ἀρχαιοτήτων ἀθηναϊκὸν,

ISMMNOGIO

δηλοῦν τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐν Ἑλλάδι ἐφηρμόσθη τὸ σύνταγμα. Εἶνε ἀστειότατον, καὶ ὡς τοιοῦτον ἐπετράπη μόνον νὰ ὑπάρχῃ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 2321 πυρπόλησιν ὅλων τῶν λεγομένων βιβλίων, τουτέστι χαρτίων τυπωμένων.»

Ὁ Χάϊνε ἐπὶ μᾶλλον περίεργος ἀνεζήτησεν ἄλλην λέξιν :

«Ἑταίρα, οὐσ. θηλ. Ἡ γυνή, καθ' ἣν στιγμὴν συνδιαλέγεται καὶ συντροφεύει ἄνδρα τινὰ εἰς περίπατον ἢ ἀλλαχοῦ· θηλυκὸν τῆς ἀχρήστου λέξεως ἑταῖρος, ἥτις ἴσχυεν εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἅμα συνηντῶντο προσεποιοῦντο ὅτι εἶνε ἄγνωστοι πρὸς ἀλλήλους, ἐγνωρίζοντο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἐγίνοντο ἑταῖροι. || Ἡ λέξις ἑταίρα ἄλλοτε εἶχε δεινὴν σημασίαν, διότι ἀπεδίδετο εἰς τὰς πρώτας κηρυττούσας εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐλευθερίαν τῶν σχέσεων. Ἐπειδὴ δ' αὐταὶ περιφρονούμεναι δὲν ἠδύναντο νὰ ζῶσιν, ἐὰν μὴ ἔθετον τιμὴν συνδρομῆς εἰς τὸν βίον των, διὰ ταῦτα ἡ λέξις εἶχε σημασίαν πωλήσεως τῶν ἱερωτέρων πραγμάτων. Σήμερον ἡ λέξις, μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἠθῶν, ἥτις ἐπεκράτησε, χαρακτηρίζει στιγμήν τινα μόνον τῶν γυναικῶν, ὡς ὅταν ἐλέγομεν ἄλλοτε : Φίλοι, φίλοι ὁμιληταί, ἔντιμοι ἀκροαταὶ κτλ. || 2ον Τίτλος ἀποδιδόμενος ταῖς κυρίαις ἐν συναναστροφῇ. || 3ον μὲ κεφαλαῖον Ε, ἡ μετὰ τοῦ ἐτησίου προέδρου τῆς παγκοσμίου δημοκρατίας ἐτησίως συμμεριζομένη τὴν διοίκησιν τῆς γῆς· τίτλος αὐτῆς ἀναφαίρετος.»

Καὶ ἄλλην ἐζήτησε λέξιν ὁ ποιητής :

«Θρησκεία, οὐσ. θηλ. Πίστις εἰς πρᾶγμα, ἢ εἰς εἰδησίν τινα, ἀσφαλὴς πηγὴ εἰδήσεως. || 2ον Τὸ ἐξαγόμενον εἰς τοὺς ἰσολογισμοὺς ἀριθμητικὸν συμπέρασμα, ὡς ἀναμφισβήτητον. || 3ον ἐν ταῖς κωμῳδίαις, ἡ ἀπάτη εἰς ἣν περιπίπτει τις μὴ καλῶς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ἄνω ρηθέντων ἀσφαλῶν συμπερασμάτων· ἐν γένει, πλάνη. || 4ον Εἶδος χοροῦ, ὃν εἰς τὰς δημοσίους ἑορτὰς χορεύουσιν οἱ μᾶλλον ζωηροὶ καὶ καθ' ὃν διάφορα παντομιμικὰ κινήματα ποιοῦσι. || 5ον Ἐν συναναστροφαῖς, παιγνίδιόν τι, ὡς τὸ τῶν λογοπαιγνίων καὶ αἰνιγμάτων ἄλλοτε, καθ' ὃ διακρίνεται ὁ μᾶλλον τοὺς ἄλλους δυνάμενος νὰ ἐξαπατήσῃ.»

Ἐνῷ ὅμως ὁ ποιητὴς μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἤρχισε νὰ φυλλολογῇ τὸ βιβλίον καὶ ἀπὸ παράδοξου εἰς ἄλλο παράδοξον ὡδήγει τὴν ἄπληστον αὐτοῦ φαντασίαν, ὁ Φάλδεμβεργ ἐξηγριοῦτο ἐπὶ μᾶλλον, οἱ δ' ὑπηρέται μετὰ τοῦ ξενοδόχου καταληφθέντες ὑπὸ ἀλλοκότου αἰσθήματος μόλις διὰ νευμάτων ἀντήλλασσον φράσεις τινὰς ἀγνοοῦντες τί ὤφειλον νὰ πράξωσιν.

Αἴφνης ἔβαλε κραυγὴν ἀπαισίαν ὁ ταλαίπωρος συγγραφεὺς τοῦ Λεξικοῦ, καὶ μεθ' ὁρμῆς ἁπωθήσας τὸν ποιητὴν ἥρπασε τὸ βιβλίον του λέγων :

— Οὐαί, οὐαὶ ὑμῖν. Ἄθλιοι ! Λοιπὸν τὰ συγγράμματά σας ἀντιλαλεῖ ὁ κόσμος ὅλος, καὶ τὸ ἐμὸν κατάκειται νεκρόν, πρὶν ἔτι ζήσῃ, ἀναμένον χιλιετηρίδος παρέλευσιν ; Τί εἶνε ζωὴ λοιπὸν ἀρχομένη διὰ τοῦ θανάτου ; Φύγετε, φύγετε, σκώληκες ἐπὶ τοῦ φερέτρου μου ἐντρυφῶντες καὶ ζωὴν εὑρίσκοντες ἐν τῇ ζωῇ, τὴν ὁποίαν ἡ νεκρά μου νῦν βίβλος ἐγκλείει, ἀπαραλλάκτως ὅπως ἐγκλείει ζωὴν ὅλην διὰ τὴν φύσιν ὁ νεκρὸς ἐντεταφιασμένος.

Πάντες ἔκπληκτοι ἔβλεπον τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἦτο τρελλός !

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου πρώτην σκέψιν ἔσχε καὶ ἀμέσως ἐτέλεσεν αὐτὴν ἐξελθών, νὰ σπεύσῃ καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τῆς ἀστυνομίας διὰ τὸν δυστυχῆ τρελλὸν Φάλδεμβεργ.

— Τὸ περίεργον εἶνε, ἐτόλμησε σιγὰ νὰ εἰπῇ εἷς ὑπηρέτης πρὸς τὸν ἄλλον, ἐνῷ ὁ τρελλὸς λυσσωδέστερον ἐκραύγαζεν, ὅτι μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲν ἐξωτερικόν του σημεῖον ἐδήλου τὴν τρέλλαν του. Ὁ κακομοίρης !

— Ὁ ταλαίπωρος ! ἐψιθύρισεν ὁ ἄλλος ὑπηρέτης. Κρῖμα !

— Τί μένετε λοιπὸν χάσκοντες ; ἔκραξεν ὁ ποιητὴς ἀδημονῶν. Δὲν βλέπετε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀσθενής ;

— Ἀσθενής, ἀσθενὴς ἐγώ ; Ποτέ ! Μείνατε καὶ θὰ ἰδῆτε. Ἔχω τὴν δύναμιν νὰ καύσω τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἐκ στηθους πάλιν νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Βλέπετε ;

Ταῦτα λέγων ἐστράφη πρὸς τὴν ἑστίαν, ἥτις ἔρριπτε φλόγας μεγάλης ἐν αὐτῇ πυρᾶς, καὶ ἦν ἕτοιμος νὰ ῥίψῃ ἐντὸς αὐτῆς τὸ ὀγκῶδες βιβλίον του· ἀλλ' ὁ Χάϊνε αἰσθανόμενος τελευταῖον οἶκτου αἴσθημα πρὸς τὰς παραδοξολογίας, ἐκινήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸν τρελλόν.

— Ἡσύχασε, ἀνέκραξεν οὗτος βροντωδῶς· καὶ ἁρπάσας τὴν παρὰ τὴν ἑστίαν σιδηρᾶν λαβίδα, βαρυτάτην οὖσαν, ὕψωσεν αὐτὴν ἀπειλητικῶς, ὥστε τοὺς πάντας εἰς ἀπόστασιν νὰ κρατῇ, καὶ ἔρριψε τὸ βιβλίον εἰς τὸ πῦρ.

Ὁ ποιητὴς ἐμειδίασεν.

Ὁ Φάλδεμβεργ τρομερὸς τὴν ὄψιν ἐφρούρει ἐνώπιον τῆς ἑστίας κρατῶν ὑψωμένην τὴν λαβίδα καὶ στηριζόμενος διὰ τῆς ἀριστερᾶς

SISMANOGLIO ARCHIVE

ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ πτύου, ὅπερ ἤρπασεν ἐπίσης. Ἤρχισε δ' ἀπαισίως νὰ γελᾷ, ἐνῷ αἱ τρίχες αὐτοῦ ὠρθοῦντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

Ἠκούετο κρότος ὑπόκωφος τοῦ καιομένου βιβλίου, καὶ ὁ τρελλὸς ἠσθάνετο ἀγρίαν χαράν.

— Ταλαίπωρε! εἶπεν ὁ ποιητής, ἰδοὺ λοιπὸν ὁ τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικὸν τῆς ἀνθρωπότητος συγγράψας! Δὲν κατενόησεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν ἐγνώριζον μόνον τὴν ἐπαύριον, ἢ δὲν θὰ ἔζων, ἢ τρελλοὶ ὁμολογουμένως θὰ ἔζων. Σήμερον εἰμεθα, λεγόμεθα φρόνιμοι, διότι δὲν ἀκούεται ἡ φωνὴ τῆς αὔριον. Ὢ, τί καγχασμοὺς θὰ ἠκούομεν διὰ τὰς μεγαλειτέρας μας πράξεις, ἂν ὡμίλει εἰς τὸ οὖς ἡμῶν τοῦ μέλλοντος ἡ φωνή.

Ἡ θύρα ἠνεῴχθη πάλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν κλητῆρες ἀστυνομικοί, εἰς οὓς διὰ νεύματος ὁ διευθυντὴς ὑπέδειξε τὸν τρελλόν.

Ἠθέλησεν οὗτος ν' ἀντιστῇ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη, κατέπεσε δ' ἐκνευρισμένος καὶ ἀπήχθη ἵνα τεθῇ ἐν φρενοκομείῳ.

Τὸ μετὰ χιλιετηρίδα λεξικὸν ἔγινε τέφρα.

Ἰω. Κ. Καμπουρογλος.

Υ. Γ. Ὁ δυστυχὴς Φάλδεμβεργ, ὁ ὁποῖος ἕνεκα τῆς κακῆς του κεφαλῆς κατήντησε νὰ γίνῃ ὑπηρέτης, καὶ ὅμως δὲν κατώρθωσε ν' ἀλλάξῃ κεφαλήν, πρὸς μεγάλην ἀπελπισίαν τῶν παραδεχομένων ὅτι μόνη ἡ ὑπὸ ζυγὸν θέσις διορθόνει τοὺς παραπλανηθέντας ἀνθρώπους, ὁ δυστυχὴς Φάλδεμβεργ, ὡς εἴδομεν, ἀπήχθη εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεδείχθη, ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἣν ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, ἐξεδηλώθη ἡ τρέλλα του. Μετά τινα καιρὸν ἐλεεινὸς ὁ Χάϊνε ταξειδεύων, ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸ ἐν Πίρνᾳ φρενοκομεῖον. Ἦτο καὶ αὐτὸς τότε εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν, καὶ εἰσερχόμενος ἐκραύγαζεν, ὅτι δὲν ἐγνώριζε ποῦ ἔλληγεν ἡ φρόνησις τῶν ἀνθρώπων καὶ πόθεν ἤρχιζεν ἡ τρέλλα. Ἐμυκτήριζε δὲ τὸν κόσμον, ὅστις ἐπίστευεν, ὅτι ὁ οὐδὸς τῆς θύρας ἑνὸς φρενοκομείου ἦτο τὸ σύνορον τῆς φρονήσεως καὶ τῆς παραφροσύνης. Εἰσελθών, διϊσχυρίζετο, ὅτι οὐδαμοῦ εὗρε φρονιμωτέρους ἀνθρώπους ἢ ἐκεῖ. Ὅτε ὁ διευθυντὴς γελῶν ὡδήγησεν αὐτὸν καὶ εἰς ἰδιαίτερόν τι

δωμάτιον, λέγων ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ὁ παραδοξότατος τῶν τρελλῶν. Ὁ Χάϊνε εἰσῆλθε, καὶ εὗρε τὸν Φάλδεμβεργ αὐτὸν, ἄθλιον τὴν ὄψιν, φαλακρὸν γενόμενον, μὲ μαύρους καὶ βαθεῖς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ μὲ τὰς αὐτὰς πάντοτε ἰδέας. Πῶς ἐξεδηλοῦτο ἡ τρέλλα τοῦ ἀνθρώπου, ἄλλοτε θὰ εἴπωμεν. Νῦν ἐξηγοῦντες τ' ἀνωτέρω, λέγομεν, ὅτι τὰς ὀλίγας σελίδας ἐκ τοῦ καέντος λεξικοῦ του, ἃς ἀνέγνωσεν ὁ Χάϊνε, ἠδυνήθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν, διότι ἔμειναν βαθύτατα ἐγκεχαραγμέναι εἰς τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ, ὅστις εἰς πολλοὺς τὰς εἶπε· καὶ παρ' ἑνὸς τῶν πολλῶν τούτων ἠκούσαμεν αὐτάς.

Ι. Κ. Κ.

ΙΔ'.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ.

(Διήγημα François Coppée.)

I

Ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ νεκροταφείου Μομπαρνὰς ὑπάρχει τάφος πενιχρός, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν διατηρούμενος ἐπιμέλειαν καὶ φιλοκαλίαν. Σταυρὸς ξύλινος ὑψοῦται ἐπ' αὐτοῦ, φέρων τὰς λέξεις ταύτας: Κλαύδιος Λαμβέρ· γλύπτης· εἰκοσιτριῶν ἐτῶν. Περὶ τὸν τάφον τοῦτον τοῦ ἀφανοῦς ἐργάτου τῆς τέχνης εἶνε κηπάριον κομψόν, μετὰ φιλοκαλίας καλλιεργημένον, μὲ ἄνθη ἄφθονα κατεσπαρμένον, στέφανοι δὲ εὐμεγέθεις, αἰωνίου πένθους ἔμβλημα, ἀμάραντοι, ὡσεὶ ἀνανεούμενοι συχνότατα, στολίζουσι τὸ πενιχρὸν μνημεῖον. Πρόδηλον ὅτι χεῖρες φιλικαὶ καλλιεργοῦσι τὸ κηπάριον, καὶ δάκρυα τὸ βρέχουν καὶ τὸ γονιμοποιοῦν.

Ὁ γλύπτης Κλαύδιος Λαμβὲρ, ἐὰν δὲν ἐστερεῖτο τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, θὰ καθίστατο βεβαίως μέγας καλλιτέχνης. Ἦτο μειράκιον ἀφελὲς, χαρίεν τὴν ὄψιν καὶ γενναῖον τὴν ψυχὴν, ἀγαπῶν ὑπὲρ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ μελετῶν τὴν θείαν τέχνην του, ὑπομένον δὲ καρτερικώτατα καὶ φιλοσοφικῶς καὶ τὰ δεινότερα τοῦ βίου πράγματα. Εἶχεν ἤδη παρουσιάσει εἰς συναγωνισμὸν γλυπτικά τινα προϊόντα του, μεστὰ αἰσθήματος καὶ χάριτος, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ βραβείου ἠξιώθη καὶ κολακευτικά τινα συγχαρητήρια ἐπεσπάσατο παρὰ τῶν κριτῶν, ἀλλ' ἵνα ἐδραιώσῃ τὴν ἀρτιγενῆ του φήμην ἐχρειάζετο λαμπρόν τι καλλιτέχνημα, δυνάμενον νὰ τὸν ἀναβιβάσῃ μέχρι τῆς περιωπῆς τελείου γλύπτου.

Καὶ ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἐβράδυνε νὰ γεννηθῇ εἰς τοῦ Κλαυδίου τὸν νοῦν καὶ νὰ σχηματισθῇ εἰς πόθον διάπυρον, εὐθὺς δὲ εὗρε καὶ τὸ

ἀντικείμενον· ἐξέλεξε μεταξὺ τῶν γλυπτικῶν σχεδίων του μίαν ἀλληγορίαν, προσωποποίησιν τῆς νυκτὸς, γυναῖκα γυμνὴν ἢ, τοὐλάχιστον, κεκαλυμμένην διὰ πέπλου ἐλαφροῦ, εἰς δὲ τὸ μέτωπον φέρουσαν ἡμισέληνον. Τὸ σῶμα ἦτο λιγυρὸν, εὐμελὲς, αἰθέριον, ἀλλ' ἡ θέα τῶν ἰδανικῶν αὐτοῦ μελῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γεννήσῃ τὴν ἐλαχίστην ἡδυπαθείας ἰδέαν· ἡ κεφαλὴ ἦτο ρεμβώδης καὶ μελαγχολικὴ, οἱ δὲ βραχίονες διεσταυροῦντο ἐπὶ χιονολεύκου καὶ σφριγῶντος στήθους, ὡσεὶ ὠθούμενοι ὑπὸ παρθενικῆς αἰδοῦς· ἐν γένει τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἦτον ἁρμονικὸν καὶ περικαλλές.

Ὁ Κλαύδιος θὰ ἀνυψοῦτο διὰ τοιούτου τινὸς ἔργου εἰς τὰς πρώτας βαθμῖδας τῶν ἀγαλματοποιῶν, καὶ ὅμως δὲν ἐτόλμα ἔτι νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ. Λόγος, ὅστις τῷ ἐφαίνετο ὡς οὕτως εἰπεῖν ἀναντίρρητος, ἐβίαζεν αὐτὸν ν' ἀναβάλῃ ἐπ' ἀόριστον τοῦ πόθου τούτου τὴν ἐκπλήρωσιν.

Τίς ἐραστὴς, ἐν στιγμῇ μέθης ἐρωτικῆς, δὲν ἐπεπόθησε νὰ ἰδῇ ῥύακα μαργαριτῶν λεπτῶν καὶ πολυτίμων πλημμυροῦντα τῆς ἀγαπωμένης κόρης τὸ αἰγλῆεν μέτωπον, καὶ εἰς τὰ ὦτά της ἀστράπτοντας ἀδάμαντας, καὶ περιδέραιον ἐπὶ τοῦ χιονώδους καταπίπτον στήθους της, καὶ ψέλλια ὁλόχρυσα περὶ τὰς χεῖράς της; Τ' αὐτὰ ἐπόθει καὶ ὁ Κλαύδιος διὰ τὸ ἄγαλμά του· τὸ ἐλάτρευεν ὡς κόρην· ἦτον ἐρωτότροπος πρὸς αὐτὸ, πασαδήποτε δὲ ἄλλη ὕλη, πλὴν μαρμάρου καταλεύκου καὶ καθαρωτάτου, τῷ ἐφαίνετο ἀνάξια τοῦ ἀριστουργήματός του.

Πρὸς δυστυχίαν τοῦ Κλαυδίου τὰ μάρμαρα ἐστοίχιζον πολὺ, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔνδειά του δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ προβαίνῃ εἰς θυσίας, ἐκινδύνευε νὰ περιμείνῃ πολὺν χρόνον.

Φαντάζεται ἤδη ὁ ἀναγνώστης πόσον διακαὴς ἦτον ὁ πόθος τοῦ Κλαυδίου ν' ἀποκτήσῃ ἓν τμῆμα μαρμάρου, ἀλλ' ἡ ἀδυναμία του βεβαίως ἦτο συγγνωστὴ ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὕλην μόνον τὸ μάρμαρον παρέχει τ' ἀποτελέσματα ἅτινα ζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ γλύπτης.

II

Εὐρύχωρον καὶ πενιχρὸν ὑπερῷον, ἐν τῷ ἑβδόμῳ ὀρόφῳ οἰκίας τινὸς τῆς ὁδοῦ τῆς Δύσεως, ἦτο τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ ἥρωός μας. Ἐργαστήριον ἴδιον μὴ ἔχων, εἰργάζετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ φίλου τού

τινος. Ἐκεῖ ὁ Κλαύδιος εἶχε συναθροίσει τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ναστόχαρτα, τὰ σχέδια, τὸ κιβώτιον, τὴν κλίνην καὶ τὰ τρία καθίσματά του.

Πρὸς τῇ πολυτελεῖ ταύτῃ συσκευῇ, ὁ Κλαύδιος ἐκόσμησε τὸν θάλαμον ἢ τὸ ἀνώγαιόν του διὰ παραδόξων τινῶν, ἀσυναρτήτων, ἀνομοίων ἀντικειμένων, εἰς ἃ οἱ καλλιτέχναι δίδουσι τὸν τίτλον «περιεργοτήτων». Ἀνάγλυφα ἠκρωτηριασμένα, γύψοι πρόστυχοι, ὀθόναι ἐσχισμέναι, ὅπλα, βίβλοι παλαιαί, κονισσαλέαι, καὶ μυρία ὅσα ἄλλα πράγματα, ὧν δυσχερὲς νὰ εὕρῃ τις τὴν χρησιμότητα, τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα, ἔκειντο σεσωρευμένα φύρδην μίγδην ἐν φρικώδει ἀταξίᾳ.

Εἰς τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου τούτου, ὡραίαν τινὰ νύκτα θερινὴν, ὁ Κλαύδιος ἐκάθητο καπνίζων τὸ σιγάρον του καὶ ὀνειροπολῶν· ἡ φαντασία του βεβαίως ἐπτερύγιζε περὶ τὸ ποθητόν του μάρμαρον. Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ παραθύρου ἐκείνου ἄλλη πλευρὰ τῆς οἰκοδομῆς ἐσχημάτιζε γωνίαν μετὰ τῆς πλευρᾶς ἐφ' ἧς ὑπῆρχε τὸ ὑπερῷον τοῦ τεχνίτου, μηχανικῶς δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τούτου ἔπεσον πρὸς ἓν παράθυρον τῆς ἐν λόγῳ πλευρᾶς, κείμενον εἰς τὸ αὐτὸ πάτωμα, καὶ θέαμα γοητευτικὸν ἐφείλκυσεν εὐθὺς τὴν προσοχήν του.

Νεᾶνις καθημένη παρὰ τὸ παράθυρον ἐκοιμᾶτο νήδυμον. Θέσις μεστὴ γοήτρου, ἀφελείας, κεφαλὴ ξανθὴ καὶ ῥοδοπάρειος, λεπταὶ δὲ καὶ λευκαὶ ὡς τὸ ἀλάβαστρον αἱ χεῖρες τῆς νεάνιδος κρατοῦσαι ἔτι κέντημα καὶ πίπτουσαι ἐπὶ τὰ γόνατά της, ὅλα ταῦτα ἀπετέλουν χαριεστάτην εἰκόνα, περὶ τὴν ὁποίαν φυσικήν τινα στεφάνην ἐσχημάτιζον τὰ ἄνθη ἢ τὰ φύλλα τῶν εἰς τὸ κιγκλίδωμα τοῦ παραθύρου περιπλεκομένων φυτῶν.

Ἀφ' οὗ ἐπὶ λεπτά τινα εἰς ἄφωνον ἐδόθη ὅλος θεωρίαν τοῦ ζωγραφικοῦ συμπλέγματος, ὁ Κλαύδιος ἐδράξατο τῆς περιστάσεως, λαβὼν δὲ τὰ χρειώδη πρὸς ἰχνογραφίαν ἤρξατο ἀμέσως ζωγραφῶν τὴν κοιμωμένην κόρην· ἀλλὰ, καὶ ἀφ' οὗ ἀπετελείωσε τὸ ἔργον του, δὲν ἔπαυσε καταβιβρώσκων διὰ τῶν ὀμμάτων τὸ ἐπαγωγὸν ἐνώπιόν του θέαμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ. Ὁ πρὸς τὴν τέχνην ἔρως δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Τὴν νύκτα ἐκείνην ὁ Κλαύδιος δὲν ἐκοιμήθη, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν εἰκοσάκις ὑπῆγε νὰ παραμερίσῃ τὸ παραπέτασμά του διὰ νὰ ἴδῃ πρὸς στιγμὴν τὴν ἐρασμίαν γείτονα.

Μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας τῇ ἔγραψεν ἐξομολογούμενος τὸν ἔρωτά του, ἀλλ' ἡ ἐπιστολή του ἔμεινεν ἄνευ ἀπαντήσεως.

Χρόνον τινὰ βραδύτερον, ὁ Κλαύδιος, πάλιν παρὰ τὸ παράθυρόν του, ἐφαίνετο ἀναπνέων αὖραν πρωϊνὴν, ὅτε εἶδε τὴν νεάνιδα ἀνοίγουσαν τὸ παράθυρόν της καὶ ἀναρτῶσαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων της μικρὸν κλωβὸν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καρδερίνα λάλος ἔψαλλεν ἁρμονικώτατα τὸν θρῆνον τῆς αἰχμαλωσίας της. Φαντασιοπληξία φυσικὴ, συνήθης, κατέλαβεν ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν μικρὰν τοῦ καλλιτέχνου γείτονα, διότι ἤνοιξε τὸν κλωβὸν καὶ ἠθέλησε νὰ θωπεύσῃ τὸ πτηνὸν μὲ τοὺς λεπτοφυεῖς δακτύλους της, ἀλλ' ἄπιστον αὐτὸ, μόλις μικρόν τι ἄνοιγμα ἰδὸν, ἐπέταξε μετὰ σπουδῆς ἐκτὸς τῆς φυλακῆς του καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς ἀκριβῶς κατέναντι τοῦ παραθύρου τοῦ Κλαυδίου ὑδρορρόης, πτερυγίζον μὲ χαρὰν διὰ τὴν ἐλευθέρωσίν του.

Ἡ νεᾶνις ἔβαλε κραυγὴν, ἥτις ἠδύνατο νὰ φέρῃ τὸ μειδίαμα εἰς πάντα ἄλλον ἄνθρωπον, ἀλλ' ὁ Κλαύδιος κατεσπαράχθη τὴν καρδίαν, τὸ πρῶτόν του δὲ κίνημα ὑπῆρξε νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, ὅπως συλλάβῃ τὸ πτηνὸν, ἀλλὰ τοῦτο ἐκ νέου πετάξαν ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς στέγης. Ὁ γλύπτης ὅμως δὲν ἀπέβαλε τὸ θάρρος· ἤθελε μὲ πᾶσαν θυσίαν νὰ συλλάβῃ τὸ πτηνὸν, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τῆς στέγης ὥρμησε κατόπιν του. Καὶ ἤρξατο τότε καταδίωξις ἀστεία ἅμα καὶ τρομακτικὴ, καθ' ἣν ὁ Κλαύδιος, ὁτὲ μὲν ἕρπων ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς στέγης, ὁτὲ δὲ ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν καπνοδόχων, ἐκινδύνευε πολλάκις νὰ κατασυντριβῇ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐθριάμβευσεν.

Ἡ πτωχὴ κόρη, ἥτις ἀπὸ τοῦ παραθύρου της δὲν ἔχασεν οὔτε μίαν ἐκ τῶν περιπετειῶν τοῦ ἀγῶνος τὸν ὁποῖον πρὸς χάριν της ἀνέλαβεν ὁ Κλαύδιος, ἔρριξεν ἐπὶ τέλους κραυγὴν ἀγαλλιάσεως, ὅτε εἶδε τὸν γλύπτην εἰσερχόμενον εἰς τὸ δωμάτιόν της, οὐχὶ ἄνευ πολλῆς δυσκολίας, διὰ τοῦ παραθύρου, καὶ παρουσιάζοντα αὐτῇ μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη τὴν ἄπιστον καρδερίναν.

— Θεέ μου! καὶ ἂν ἐκάμνετε κανένα στραβοπάτημα, κύριε; μόνον νὰ τὸ συλλογισθῶ, μὲ πιάνει φρίκη, εἶπεν ἡ νεᾶνις ἀσπαζομένη τὸ πτηνὸν καὶ θέτουσα αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν κλωβόν.

— Βέβαια θὰ ἔπιπτα καὶ θὰ ἐφονευόμην.

— Καὶ διὰ τί νὰ ἐκάμνετε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

— Ἐρωτήσατε μᾶλλον διὰ τίνα.

Ἡ νεᾶνις δὲν εὕρισκε λόγους ἵνα ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἠγάπα τόσον τὸ πουλάκι της αὐτό! Τὸ εἶχε μόνον σύντροφον καὶ μόνην διασκέδασιν ἐντὸς τῆς μοναξίας της. Ὁ Κλαύδιος βαθμηδὸν ἤρχισε νὰ γίνηται ἐράσμιος· συνάπτει συνομιλίαν· γελῶσι καὶ, μεταξὺ λόγων, ὁ καλλιτέχνης περιεργάζεται τὸν θαλαμίσκον. Ἡ κόρη ἦτον ἱκανὴ νὰ λάβῃ βραβεῖον τάξεως καὶ καθαριότητος ἀνεπιλήπτου.

Αἴφνης, ἐφάνη καταληφθεῖσα ὑπὸ ἀμηχανίας καὶ δισταγμοῦ καὶ ἠρώτησε τὸν Κλαύδιον μετὰ δειλίας ἐὰν εὐαρεστεῖται νὰ τῇ κάμῃ μίαν ἐκδούλευσιν. Ὁ Κλαύδιος ἔνευσεν ὅτι προθύμως δέχεται νὰ τῇ φανῇ χρήσιμος.

— Μοῦ ἔστειλαν ἓν γραμματάκι, εἶπε μετὰ συστολῆς ἡ κόρη, καὶ κατὰ δυστυχίαν δὲν εἰξεύρω ν' ἀναγνώσω.

Καὶ ἀνερευνήσασα εἰς τὸ περίζωμά της ἔτεινε πρὸς τὸν Κλαύδιον τὴν ἰδιόγραφόν του ἐπιστολήν.

— Ἐπιθυμεῖτε νὰ σᾶς ἀναγνώσω ἐγὼ αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν; ἀνεφώνησεν ὁ Κλαύδιος, ὀπισθοδρομήσας ὡς ἐνώπιον ἑρπετοῦ.

— Βέβαια.

— Θὰ . . . Μοῦ φαίνεται κἄπως δυσάρεστον νὰ γίνω κοινωνὸς τῶν μυστικῶν σας, δεσποσύνη, καὶ . . .

— Ἀλλ' ἀφ' οὗ σᾶς τὸ παρακαλῶ! . . .

— Νὰ κάμω μίαν ἀδιακρισίαν . . .

— Καθόλου, καθόλου, κύριε.

— Καὶ ἔπειτα, εἶπεν ὁ Κλαύδιος εὑρισκόμενος εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀμηχανίας, ὑπάρχει καὶ ἄλλος λόγος.

— Τί λόγος; ἂς ἀκούσωμεν.

— Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μοὶ φαίνεται ἐρωτική.

— Τὸ εἰξεύρετε;

— Τὸ μαντεύω.

— Τότε δὲν ἐπιμένω πλέον, εἶπε μετὰ ζωηρότητος ἡ νεᾶνις· θὰ βάλω νὰ μοῦ τὴν ἀναγνώσῃ μία φίλη μου.

— Ἢ καλλίτερον, εἶπεν ὁ Κλαύδιος ὡς αἴφνης ἐμπνευσθείς, ἀναβάλετε εἰς ἄλλον καιρὸν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, καὶ, ἂν μὲ δίδητε τὴν ἄδειαν, ἐγὼ σᾶς μανθάνω καὶ ἀναγινώσκετε.

— Καὶ ὁ ἐρωτοκτυπημένος μας, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχῃ τόσην ἀνυπομονησίαν! ἀπήντησε γελῶσα ἡ κόρη.

Ἰδέα τις ὡς ἀστραπὴ διῆλθε τότε τοῦ νοός της. Ἐμάντευσεν ἀπὸ τὴν ὅλως ἀλλόκοτον τοῦ Κλαυδίου πρότασιν, ὅτι αὐτὸς οὗτος ἦτον ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν. Καὶ ἔπαυσε νὰ γελᾷ.

— Θὰ περιμείνῃ, εἶπεν ὁ Κλαύδιος, ἐννοήσας καὶ αὐτὸς ὅτι ἐπροδόθη.

— Καλὰ λοιπόν· δέχομαι.

— Καὶ πότε τὸ πρῶτον μάθημα;

— Ὁπόταν ἀγαπᾶτε . . . καὶ ἀπόψε γίνεται, πῶς;

— Καὶ εἰμπορῶ νὰ μάθω τὸ ὄνομα τῆς ὡραίας μαθητρίας μου; ἠρώτησεν ὁ Κλαύδιος προσκλίνων.

— Ὀνομάζομαι Λουΐζα καὶ εἶμαι ῥάπτρια . . . Καὶ σεῖς;

— Ἐγὼ ὀνομάζομαι Κλαύδιος καὶ εἶμαι ἀγαλματοποιός . . . Τὸ ἑσπέρας λοιπόν.

— Τὸ ἑσπέρας.

III

Ὁ Κλαύδιος τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, κατὰ τὰ ὑποσχεθέντα, μετέβη διὰ νὰ δώσῃ τὸ πρῶτον μάθημα· ἐπανῆλθε καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, καὶ τὴν μετεποιοῦσαν, καθ' ἑκάστην τέλος πάντων. Οἱ δύω νέοι κατέστησαν ἄριστοι φίλοι.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ γλύπτης ἔκαμε λόγον περὶ τῆς τέχνης του, καίτοι δὲ δὲν ἐνοήθη καθ' ὁλοκληρίαν, ἐξηκολούθησεν οὐχ ἧττον νὰ λαλῇ καὶ ὕστερον ἔδειξε πρὸς τὴν Λουΐζαν τὰ σχεδιογραφήματά του, τῇ ἐξεμυστηρεύθη τὴν φιλοδοξίαν, τὰ ὄνειρά του, τῇ ἐλάλησε δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀλληγορικοῦ ἀγάλματός του καὶ τοῦ μαρμαρίνου ὄγκου τὸν ὁποῖον δὲν κατώρθου ν' ἀποκτήσῃ. Ἡ Λουΐζα δὲν ἐβράδυνε νὰ συμμετάσχῃ τῶν ὀνείρων τοῦ Κλαυδίου. Μόνον, τὸ τίμημα τοῦ μαρμάρου τῇ ἐφαίνετο ὑπερβολικόν.

Ἐν τοσούτῳ, μικρὸν κατὰ μικρὸν αἱ καθημεριναὶ αὐταὶ συνεντεύξεις μετέβαλον χαρακτῆρα. Ὁ εἰς τὰ μαθήματα προσδιορισθεὶς χρόνος ἠλαττοῦτο πάντοτε, ἐν ᾧ ηὔξανε παραδόξως ὁ τῆς συνδιαλέξεως.

Τί ἄλλο ἠδύνατο νὰ ᾖνε ἡ συνδιάλεξίς των, ἢ ἐρωτική; Ὁμιλῶν τις περὶ ἔρωτος εἶνε, λέγουσιν, ἐρωτευμένος. Καὶ αὐτοὶ παρετήρησαν μίαν ἡμέραν ὅτι ἠγαπῶντο.

Καὶ ἀντήλλαξαν τοὺς ὅρκους των.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ Κλαύδιος, ἑτοιμάζων τὸ σιγάρον του, ἠ-

SISMANOGLIO MEGARO

ρώτησε τὴν Λουΐζαν πότε θὰ ἐπαναλάβωσι τὰ τῆς ἀναγνώσεως μαθήματα, ἡ δὲ νεᾶνις, μειδιῶσα, ἤνοιξε σύρτην τινὰ καὶ ἐξέβαλε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ γλύπτου, μείνασαν πάντοτε ἐσφραγισμένην, πλησιάσασα δ' αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ, τὴν ὕψωσεν ἔπειτα πυρίφλεκτον πρὸς τὸν Κλαύδιυν διὰ νὰ ἀνάψῃ τὸ σιγάρον του.

— Ὦ! τώρα εἰξεύρω νὰ ἀναγινώσκω! τῷ εἶπεν.

Ὅσοι ἐγνώρισαν, ἠγάπησαν τοὺς καλλιτέχνας,—καὶ εἶνε δύσκολον νὰ τοὺς γνωρίσῃ τις χωρὶς νὰ τοὺς ἀγαπήσῃ,— ὅσοι διήγαγον τὸν ἀλλόκοτον καὶ πλήρη ἀντιθέσεων βίον των, αὐτοὶ καὶ μόνοι εἶνε ἱκανοὶ νὰ ἐννοήσωσι τὰς σκέψεις των, τὰ ὄνειρά των, νὰ συναισθανθῶσι τὰς ἐντυπώσεις των, νὰ δοκιμάσωσι τὸν ἐνθουσιασμόν ἢ τὴν ἀπελπισίαν των.

Ἡ στενὴ οἰκειότης τῶν δύω νέων ἀνέπτυξε πολὺ τὸ συναίσθημα τοῦτο ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Λουΐζης. Ἄλλως τε, εἶχον ἰσχυρότατον βοηθὸν ἀμφοτέροι εἰς τὸ νὰ μεταδίδωσιν ἀλλήλοις τὰ αἰσθήματά των, καὶ ὁ βοηθὸς οὗτος ἦν ὁ ἔρως των.

Πόσας στιγμὰς ἡδονικὰς διῆλθον οἱ δύω ἐρασταὶ, καθήμενοι τὰς νύκτας παρὰ τὴν ἑστίαν των! Ὁ Κλαύδιος ἐλάλει περὶ τῶν σχεδίων, τῶν ἐλπίδων, τῶν ὀνειροπολημάτων του. Μυρίαι ὅσαι χίμαιραι γελόεσσαι τοὺς ἀπησχόλουν ἀμφοτέρους. Ὁ ἀγαλματοποιὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἐσμιλοκόπει ἤδη τὸ ἀντικείμενον τῶν πόθων του· περιέγραφεν εἰς τὴν ἐρωμένην του τὰς ἀπείρους ἡδύτητας τῶν κατανικηθέντων προσκομμάτων· καὶ αὐτὴ τὰς συνεμερίζετο ἐκ τῶν προτέρων. Εἶτα, ἐσήμαινε τῆς ἐμπνεύσεως ἡ στιγμὴ, καὶ ὁ Κλαύδιος λαμβάνων τὴν σμίλην ἀπὸ ἀμόρφου ὄγκου ἡτοίμαζεν ἄγαλμα ἔξοχον, ἀληθὲς ἀριστούργημα.

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμέραις ἔτι πονηραῖς, καθ' ἃς ὁ Κλαύδιος, καταπεπονημένος ἀπὸ κακουχίαν, θλῖψιν καὶ ἀμφιβολίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν ἐσβεσμένην θερμάστραν του, ὁπότε τῆς ἀγαπητῆς του Λουΐζης αἱ εὐφυολογίαι δὲν ἦσαν ἱκαναὶ νὰ τὸν διασκεδάσωσι, τὸ δὲ πνεῦμά του ἐθολοῦτο ἐνίοτε ἀπὸ τὰ σκότη ἀθυμίας καὶ ἀπελπισίας, — σκηναὶ συγκινητικώταται συνέβαινον εἰς τὸ ὑπερῷον τοῦ γλύπτου· διότι ἡ Λουΐζα ἦτο πάντοτε ἐκεῖ διὰ νὰ τῷ εἴπῃ καλόν τινα λόγον, νὰ τῷ ἐμφυσήσῃ γλυκεῖαν ἐλπίδα, νὰ τὸν παρηγορήσῃ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἀναλάβῃ μέρος τοῦ πόνου του. Τέλος πάντων ἡ νεᾶνις ἦτο τὸ ἀγαθοεργὸν πνεῦμα τοῦ πενιχροῦ ἐκείνου κατοικήματος.

Ἐφ' ὅσον ἐσκέπτετο περὶ τῆς ἀφορμῆς τῆς λύπης τοῦ Κλαυδίου, περὶ τοῦ ὑλικοῦ προσκόμματος ὅπερ ἔφραττεν αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν φήμην ὁδὸν, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Λουΐζης ἤρχισε νὰ ἑδραιοῦται ἰδέα τις ἡρωϊκὴ ἅμα καὶ συγκινητικὴ, ἐξ ἐκείνων αἵτινες πηγὴν ἔχουσιν αὐτὴν τὴν καρδίαν. Ἡ νεᾶνις ἀπεφάσισε διὰ τῆς ἐργασίας της νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν πρὸς ἀγορὰν τοῦ μαρμάρου τοῦ ἀγάλματος.

Ἓν τεμάχιον μαρμάρου, ὡς τὸ ἐπεθύμει ὁ Κλαύδιος, στοιχίζει περὶ τὰ δισχίλια φράγκα. Ἡ Λουΐζα ἐκέρδαινε τὴν ἡμέραιν ἓν καὶ ἥμισυ.

Πόσον εὐδαίμονες εἶνε αἱ σπάνιαι καὶ ὡραῖαι ἐκεῖναι φύσεις, δι' ἃς ἡ ἀφοσίωσις εἶνε ἀνάγκη ἅμα καὶ εὐχαρίστησις! Ἐνώπιον τῆς ἀχαριστίας δὲν ἀποβάλλουσι τὸ θάρρος των, διότι δι' αὐτὰς ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν εἶνε νόμισμα, δι' οὗ ἀμείβεται ἡ ἀφοσίωσις, ἀλλ' ἐὰν τοιαύτην ἀπαντήσωσιν ἐνίοτε, τὴν θεωροῦσιν ὡς πλεόνασμα εὐχαριστήσεως. Ἀληθῆ ὅμως ἀμοιβὴν εὑρίσκουσιν ἐν τῇ χαρᾷ των, ὅτι θυσιάζονται ὑπὲρ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγάπης ἢ τοῦ ἔρωτός των.

Ἡ Λουΐζα ὡρκίσθη πρὸς ἑαυτὴν νὰ διπλασιάσῃ, εἰ δυνατὸν, τὸν ζῆλόν της, νὰ ὑπομείνῃ παντοίας στερήσεις, νὰ πράξῃ τέλος τὰ πάντα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ της. Καὶ ἤρξατο λοιπὸν τοῦ ἔργου μετὰ θάρρους καὶ καρτερικότητος. Αἱ ἐρωτοτροπίαι, αἱ ὡραι τοῦ ὕπνου ἐθυσιάσθησαν πλέον πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς ἐργασίας, μετ' ὀλίγον δὲ ἔσχε καὶ τὴν σκληρὰν γενναιότητα νὰ ἐλαττώσῃ τὴν τροφήν της αὐτήν. Πολλάκις, μόνον χεῦμά της ὑπῆρχε τμῆμα ἄρτου καὶ ποτήριον ὕδατος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τῶν παρειῶν της τὰ ῥόδα ἐχάνοντο μικρὸν κατὰ μικρόν· ἡ τρυφερὰ κόρη ἠσθάνετο ὁσημέραι ἐκλειπούσας τὰς δυνάμεις τὰς σωματικὰς ἀπὸ τὸν κάματον· ποτὲ ὅμως δὲν ἔπαυσε νὰ ᾖνε εὔχαρις, γελόεσσα, ἀκτινοβόλος. Ὅλα διὰ τὸν Κλαύδιόν της.

IV

Πρωΐαν τινὰ, ἐν ᾧ εἰργάζετο ἡ Λουΐζα, τῇ ἐκομίσθη ἐπιστολή. Ἡ Λουΐζα ἦτον ὀρφανή· συγγενεῖς εἶχεν, ἀλλὰ μεμακρυσμένους, καὶ φίλον οὐδένα. Τίς τῇ ἔγραφε λοιπόν; Ἐραστὴς ἴσως. Ὄχι· ἡ ἐπιστολὴ ἦτο μεγάλη, ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένη, καὶ εἶχε τύπον τινὰ ἐπισημότητος καὶ μεγαλοπρεπείας.

Τὴν ἀπεσφράγισε καὶ ἀνέγνω . . . διότι ἤδη ἀνεγίνωσκε κάλλι-

στα . . . μόλις ὅμως διεξῆλθε τὰς πρώτας γραμμὰς, ἔβαλε φωνὴν, φωνὴν χαρᾶς καὶ θυμηδίας.

Ἡ ἐπιστολὴ, ἡ μακαρία αὐτὴ ἐπιστολὴ, ἀνήγγελλεν εἰς τὴν Λουΐζαν ὅτι κάποιος ἐξάδελφός της εἶχεν ἀποθάνει πρὸ μικροῦ, καὶ προσεκαλεῖτο ἡ κόρη νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Κ'''', ὅπως λάβῃ δισχίλια φράγκα, διατεθέντα ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ μακαρίτου ἐξαδέλφου.

Δισχίλια φράγκα! . . . ὅ,τι ἐπὶ τόσον καιρὸν ἠγωνίζετο νὰ συλλέξῃ διὰ στερήσεων καὶ ἐργασίας! Δισχίλια φράγκα! . . . ἡ ἐλπὶς τοῦ Κλαυδίου, καὶ αὐτῆς συνάμα!

Δισχίλια φράγκα! . . . ἡ ἀξία δηλαδὴ τοῦ περιποθήτου μαρμάρου.

Ἀφ' οὗ ἀναγνοῦσα καὶ ἐπαναγνοῦσα εἰκοσάκις τὴν ἐπιστολὴν ἐβεβαιώθη ἡ Λουΐζα περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς εὐτυχίας της, ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ δράμῃ πρὸς τὸν Κλαύδιον καὶ τῷ ἀναγγείλῃ τὴν καλὴν ταύτην εἴδησιν· μία ὅμως σκέψις τὴν ἀνεχαίτισεν. Ἐφοβήθη μήπως ὁ Κλαύδιος ἀπορρίψῃ τὴν θυσίαν αὐτὴν, καὶ πρὸς στιγμὴν διετέλεσεν ἐν ἀμηχανίᾳ. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ τῷ προξενήσῃ αἰφνιδίαν εὐχαρίστησιν.

Ἐνθυμήθη ὅτι τὴν προτεραίαν φίλος τις εἶχεν ἐπισκεφθῇ τὸν Κλαύδιον. Ἦτο δὲ οὗτος νεανίας εὐπορώτατος, καλλιεργῶν τὴν γλυπτικὴν ἐκ κλίσεως καὶ ἔχων ἐν τῇ κατοχῇ του τεχνουργεῖον γλύπτου ὡραιότατον. Ἐπεσκέφθη δὲ τὸν Κλαύδιον διὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ μεταβαίνων εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ τῷ προτείνῃ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἐργαστήριόν του κατὰ τὴν ἀπουσίαν του.

Ἡ Λουΐζα μετέβη ἐσπευσμένως πρὸς τὸν νέον τοῦτον, καταγινόμενον εἰς ὁδοιπορικὰς ἑτοιμασίας.

— Ἀγαπᾶτε νὰ μοὶ κάμητε μίαν ἐκδούλευσιν; τὸν ἠρώτησε.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ νεανίας μετά τινος ἐκπλήξεως.

— Ἰδοὺ περὶ τίνος πρόκειται . . . Μοῦ ἔπεσε πρὸ ὀλίγου κληρονομία ἀπὸ δύω χιλιάδας φράγκα· τόσα δὲ καὶ χρειάζονται διὰ νὰ ἀγορασθῇ τὸ μάρμαρον τοῦ Κλαυδίου διὰ τὸ ἄγαλμά του. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν δύω τινά· πρῶτον, νὰ μοὶ κάμητε τὴν χάριν νὰ μὲ βοηθήσητε εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ μαρμάρου,—διότι ἐπιθυμῶ νὰ τοῦ προξενήσω μίαν ἐξαφνικὴν χαράν, — καὶ δεύτερον νὰ λάβητε τὴν καλωσύνην νὰ παραχωρήσητε προσωρινῶς εἰς τὸν Κλαύδιον τὸ ἐργαστήριόν σας.

Ὁ φίλος, ἔνθους καὶ περιχαρὴς διὰ τὴν ὡραίαν πρᾶξιν τῆς Λουΐζης, προθύμως συγκατετέθη νὰ τῇ χορηγήσῃ τὰς ἐκδουλεύσεις του, ἀφ' οὗ δὲ μεταβάντες παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ παρέλαβον τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῆς κληρονομίας, ἠγόρασαν ἀμέσως μεγαλοπρεπὲς μάρμαρον κατάλευκον, ὅπερ μετεκόμισαν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ φίλου τοῦ Κλαυδίου.

Ὅτε ὁ Κλαύδιος εἶδεν ἐπιστρέψασαν τὴν ἐρωμένην του, ἐξεπλάγη ὄχι ὀλίγον διὰ τὴν ἀκτινοβόλον ὄψιν τοῦ προσώπου της.

— Τί ἔχεις δά; τὴν ἠρώτησεν.

Ἡ Λουΐζα τῷ διεκοίνωσε τὰ περὶ τῆς ἀνελπίστου κληρονομίας της, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν εἶπε περὶ τοῦ μαρμάρου.

— Εὖγε! εἶπεν ὁ Κλαύδιος εἰλικρινῶς συγχαίρων αὐτῇ· δύω χιλιάδες φράγκα! ἰδοὺ ἐσχημάτισες τὴν προῖκά σου, Λουΐζα μου. Τίς οἶδεν; ἴσως θὰ εὕρῃς τώρα καὶ ἕνα καλὸν σύζυγον . . . Καὶ τὸν ταλαίπωρον Κλαύδιον, τὸν Κλαυδιόν σου, αἴ, τί θὰ τὸν κάμῃς;

Ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως, ἡ Λουΐζα ὥρμησε καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη.

Ὁ φίλος τοῦ Κλαυδίου προσεκάλεσε τοὺς δύω ἐραστὰς εἰς γεῦμα διὰ τὴν ἐπιοῦσαν, εἰς τὸ οἴκημά του, εἶχε δὲ διατάξει νὰ τοποθετηθῇ ἡ τράπεζα εἰς τὸ τεχνουργεῖόν του, πλησίον τοῦ ἀγορασθέντος μαρμαρίνου ὄγκου. Προοιωνίζετο δὲ τὸ γεῦμα εὐθυμότατον· ἡλιακὴ ἀκτὶς, εἰσδύουσα διὰ τῶν μεγάλων παραπετασμάτων τοῦ ἐργαστηρίου, ἔπιπτεν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τραπεζομανδήλου, καὶ ἐσπινθηροβόλουν τὰ κρυστάλλινα κύπελλα καὶ τ' ἀργυρώματα τῆς τραπέζης.

Ὁ Κλαύδιος καὶ ἡ Λουΐζα προσῆλθον ἀκριβέστατα κατὰ τὴν τεταγμένην ὥραν. Ὅτε δὲ παρεκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ γλύπτης παρετήρησε τὸ μάρμαρον καὶ συνεχάρη τῷ φίλῳ του διὰ τὸ ὡραῖον ἀπόκτημα.

— Ὡραῖον πράγματι, ἀπεκρίνατο οὗτος· δὲν εἶνε ὅμως ἰδικόν μου.

— Καὶ τίνος εἶνε;

Ἀλλ' ἡ Λουΐζα ἠσθάνετο ὅτι σχεδὸν τὴν ἔπνιγε τὸ μυστικόν της· ἐπήδησε λοιπὸν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ γλύπτου, ἔκυψεν εἰς τὸ οὖς του καὶ τῷ ἐψιθύρισεν:

— Ἐλησμόνησες λοιπὸν τὴν κληρονομίαν μου; Μήπως αὐτὸ τὸ μάρμαρον στοιχίζει παραπάνω ἀπὸ δύω χιλιάδας φράγκα;

Ἐνόησε τότε ὁ Κλαύδιος τὴν ἀπέραντον θυσίαν τῆς Λουΐζης καὶ

© SISMANOGLIO MUSEUM

ἔμεινεν ἄναυδος καὶ ἀκίνητος, μὴ εὑρίσκων λόγους διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του, δάκρυα δὲ συγκινήσεως ἤρξαντο καταλειβόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν του.

— Πίωμεν, ἀνεφώνησεν ὁ φίλος, πίωμεν ὑπὲρ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Κλαυδίου.

Καὶ ἡ εὐθυμία ἐξήλειψε μετὰ μικρὸν τὰ δάκρυα τοῦ γλύπτου.

V

Ἐπιληφθεὶς τοῦ ἔργου ὁ Κλαύδιος δὲν ᾐσθάνθη τὸ παράπαν φόβον τινὰ ἢ δισταγμόν, καθότι εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀπεριόριστον ἐκείνην πεποίθησιν, ἣν χορηγεῖ ἡ περὶ τῆς ἐμφύτου δυνάμεως βεβαιότης. Ἡ τέχνη ἐβασίζετο εἰς τὴν εὐφυΐαν. Ἠσθάνετο λοιπὸν ἄρρητον ἡδονὴν κατεργαζόμενος τὸ ὡραῖον καὶ κατάλευκον μάρμαρον καὶ σπείρων περὶ ἑαυτὸν τὰ ὑπὸ τοὺς κτύπους τῆς σμίλης του ἀναπηδῶντα συντρίμματα· καὶ ζηλοτυπῶν πάντα ἄλλον διὰ τὸ ὡραῖον τοῦτο θέαμα, οὔτε προξέστην τοῦ μαρμάρου του παρέλαβεν, οὔτε ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον εἰς οἱονδήποτε πλὴν τῆς Λουΐζης, ἥτις διήρχετο τὴν ἡμέραν ὅλην ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ῥάπτουσα ἢ κεντῶσα, ἐν ᾧ ὁ Κλαύδιος πυρετωδῶς ἐλάξευε τὸ μάρμαρόν του, ἐργαζόμενος ἀπὸ πρωΐας μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἐκ διαλειμμάτων ὁ τεχνίτης κατέλειπε τὴν ἐργασίαν του διὰ νὰ λάβῃ ἐκ τῶν χειρῶν τὴν ἐρωμένην του καὶ τὴν φέρῃ ἔμπροσθεν τοῦ εἰσέτι ἀμορφώτου ἀγάλματος, τοῦ ὁποίου προσεπάθει νὰ τῇ περιγράψῃ τὰς μελλούσας κομψονάς. Καὶ διήρχοντο οὕτω εὐδαιμονεστάτας ἡμέρας, ἃς καθωράϊζον ἡ ἐργασία, ἡ ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως.

Ἐν τούτοις τὸ ἄγαλμα τοῦ Κλαυδίου προώδευε σπουδαίως. Ὑπὸ τὸν εἰσέτι καλύπτοντα αὐτὸ χονδροειδῆ φλοιὸν ἐμάντευέ τις ὑπαναφαινόμενα ὡραῖα σχήματα, εἶχε δὲ φθάσει ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ὁ τεχνίτης μεταδίδει τὴν ἔμπνευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἐμφυσᾷ ψυχὴν εἰς τὸ ἔργον του.

Ἠγνόει, φεῦ! ὁ ἄτυχὴς Κλαύδιος ὅτι τὰ σχέδιά του ἔμελλον νὰ μείνωσιν ἀπραγματοποίητα, καὶ ὅτι τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο, περὶ τὸ ὁποῖον τόσον ἔχυνεν ἱδρῶτα, ἔμελλε νὰ μείνῃ ἄμορφον διὰ παντὸς καὶ ἀτελείωτον. Ὁ ἥλιος τῆς ἐλπίδος ὁ πρὸς στιγμὴν καταθαμβώσας τοῦ Κλαυδίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ καταβυθισθῇ εἰς τὰ σκότη τῆς ἀπελπισίας καὶ τοῦ θανάτου.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν κατὰ τὸ σύνηθες οἱ δύω ἐρασταὶ ἦσαν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ γλύπτου. Ἡ Λουΐζα ἀπό τινων στιγμῶν παρετήρει ἐργαζόμενον τὸν Κλαύδιον. Ἐξαίφνης οὗτος ἔπαυσε τὴν ἐργασίαν του καὶ φέρων βιαίως τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἔπεσε κλονούμενος ἐπὶ ἕδρας.

Ἡ Λουΐζα ἦτον ἤδη πλησίον του καὶ τὸν ἠρώτα μετ' ἀνησυχίας.

— Ὀγρήγορα, Λουΐζα, ὀγρήγορα, ἕνα ἰατρόν, εἶπεν ὁ Κλαύδιος· μικρὰ συντρίμματα μαρμάρου εἰσῆλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· δὲν βλέπω πλέον . . . ὑποφέρω φρικτά!

Μετὰ τέταρτον ὥρας περίπου ἔφθασεν εἷς ἰατρός, ὅστις ἐξετάσας ἐπὶ μακρὸν καὶ προσεκτικῶς τοὺς ἐξωθηκότας καὶ καθημαγμένους ὀφθαλμοὺς τοῦ γλύπτου ἔθηκεν ἐπ' αὐτῶν ἐπίδεσμον καὶ λαβὼν κατὰ μέρος τὴν νεάνιδα τῇ εἶπε χαμηλοφώνως·

— Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀποκρύψω τὴν ἀλήθειαν. Τὰ πετράδια ἐκεῖνα ἦσαν σχεδὸν ἀδιόρατα, καὶ ὅμως ἤγγισαν τὰ οὐσιωδέστερα ὀπτικὰ ὄργανα . . . Εἶνε τυφλός!

Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Λουΐζης καὶ ὕστερον κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν ὁ Κλαύδιος εἶχεν ὑποστῆ φρικτὸν ἀγωνίας μαρτύριον· ἐν τούτοις, εἰσέτι ἀμφέβαλλεν. Ἀλλ' ἡ σπαρακτικὴ κραυγὴ ἣν ἔρριξεν ἡ Λουΐζα ἀκούσασα τὴν γνωμοδότησιν τοῦ ἐπιστήμονος ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν ἀτυχῆ ὅλην τῆς συμφορᾶς του τὴν ἔκτασιν. Ἐνόησεν ὅτι ἀπώλεσε διὰ παντὸς τὴν ὅρασιν.

Ἠγέρθη τότε, σύσσωμος τρέμων, καὶ τὸ μέτωπόν του διὰ τῆς χειρὸς συμπιέζων προϋχώρησε ψηλαφητὶ μέχρι τοῦ πεφιλημένου ἀγάλματός του καὶ περιεπτύξατο αὐτὸ μετὰ πάθους. Εἶτα γονυπετήσας, ἔβαλε φρικαλέαν κραυγήν, κραυγὴν ἀγωνίας καὶ ἀπελπισμοῦ, καὶ ἤρχισε νὰ ὀλολύζῃ ὡς παιδίον.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν σφοδρὸς πυρετὸς κατέλαβε τὸν Κλαύδιον. Ὁ ἰατρὸς τὸν διέταξε νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀλλ' ὁ Κλαύδιος, ἐξ ἀδυναμίας φυσικωτάτης δι' ἀσθενῆ, ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ τῷ ἑτοιμασθῇ κλίνη ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου, πλησίον τοῦ ἀγαπητοῦ μαρμάρου, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ μεταποιήσῃ εἰς ἀριστούργημα, ἀλλ' ὅπερ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἴδῃ. Κατ' ἀνάγκην, ἡ ἰδιοτροπία του ἱκανοποιήθη.

Ἡ Λουΐζα, προνοητικὴ ὅσον καὶ ἀφωσιωμένη, παρετήρησε μετ' ὀλίγον ὅτι δὲν εἶχε πλέον χρήματα. Ἠδύνατο νὰ τρέξῃ καὶ δανεισθῇ παρά τινων φίλων τοῦ Κλαυδίου, ἀλλ' ἔπρεπε τότε ν' ἀφήσῃ

SISMANOGLIO MEGARO

τὸν ἀσθενῆ μόνον, καὶ μυστική τις προαίσθησις τὴν ἐβίαζε νὰ μὴ τὸ πράξῃ.

Τῷ ὡμίλησε περὶ τούτου.

— Θὰ μείνῃς πολὺ ἔξω; τὴν ἠρώτησεν ὁ Κλαύδιος.

— Οὔτ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω . . . δύω ἢ τρεῖς ὥρας ἴσως.

— Ὕπαγε. Θὰ προσπαθήσω νὰ κοιμηθῶ.

Καὶ ἡ Λουΐζα ἐξῆλθεν, ὁ δὲ Κλαύδιος ἐβυθίσθη εἰς τὰς ἰδίας του σκέψεις.

VI

Τὸ ἄλγος τοῦ Κλαυδίου ἦτον ἀπερίγραπτον. Τῆς Λουΐζης μὴ οὔσης ἤδη πλησίον του ὅπως τὸν ἐνθαρρύνῃ καὶ τῷ ἐπιδαψιλεύῃ τὰς περιποιήσεις καὶ φροντίδας της, ἤρχισε νὰ κατατρύχηται ὑπὸ φρικαλεόν βασάνων. Τὸ κατάβρεκτον ὑπὸ ἱδρῶτος σῶμά του συνεστρέφετο ἐπὶ τῆς κλίνης· ἔδακνε τὸ προσκεφάλαιόν του λυσσωδῶς, ἐκ δὲ τῶν βλεφάρων του, τῶν ἤδη ἐσαεὶ κλειστῶν, κατέρρεον λυγρὰ καὶ ἄφθονα δάκρυα. Αὐτὸς, ὁ καλλιτέχνης, ὁ ἐραστὴς τῆς φύσεως, ὁ μόνην ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν εὑρίσκων ἐν τῇ θέᾳ καὶ τῇ μελέτῃ τοῦ ὡραίου, ἦτον ἤδη βεβυθισμένος εἰς αἰωνίαν σκοτίαν· ἐκ περισσοῦ δὲ, τὴν ἀπελπισίαν του ἐπηύξανεν ἡ μνήμη πάντων ὅσα ἄλλοτε ἐθαύμασεν, ἐλάτρευσεν. Ἐν ᾧ πρότερον κατεῖχε τὴν αὐτοπεποίθησιν, τὴν συναίσθησιν τῆς τέχνης του, καὶ τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐπιδείξῃ ταύτην, ἤδη ἔβλεπεν ἐνώπιόν του ἀνυπέρβλητόν τι πρόσκομμα ὁρθούμενον καὶ ἀνατρέπον ὅλα τῆς νεότητος αὐτοῦ τὰ ὄνειρα, τὰς περὶ δόξης καὶ φήμης ἐλπίδας του.

Ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινε βεβυθισμένος εἰς τὰς ζοφερὰς ταύτας σκέψεις, ὁ Κλαύδιος ὑπεχώρησεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν κόπωσιν καὶ ἐκοιμήθη ὕπνον βαρὺν, πυρετώδη, ληθαργικὸν, κοπιωδέστερον τῆς ἐγρηγόρσεως· τότε δὲ ὄνειρον φρικῶδες, ἐφιάλτης δεινὸς, ἐπῆλθε διὰ νὰ αὐξήσῃ τὰς ψυχικάς του βασάνους. Εἰς τὸ ὄνειρόν του τοῦτο ὁ γλύπτης ἔβλεπεν ὡς ἐγρηγορῶν· ἔβλεπε τὸ ἄγαλμα κατάλευκον καὶ φαεινὸν ἐντὸς τοῦ σκότους τοῦ δωματίου, ἀλλ' ἐξ ἀλλοκότου ἰδιοτροπίας τῆς φαντασίας του ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀγάλματος τῶν μαρμαρίνων καὶ περικαλλῶν τὴν κεφαλὴν τῆς ἐρωμένης του, μεστὴν ζωῆς καὶ ῥοδοπάρειον, μὲ τὴν χρυσῆν της κόμην καὶ τοὺς κυανοῦς, μεγάλους ὀφθαλμούς.

Εἰς πάντα ἄλλον, τὸ θέαμα τοῦτο θὰ ἐφαίνετο εἰδεχθὲς καὶ ἀποτρόπαιον· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος γλύπτης ἠσθάνθη συγκίνησιν ὅλως ἀλλοίαν, οἱονεὶ ἀνησυχίαν τρυφερὰν, καὶ ἐπὶ τέλους τῷ ἐφάνη ὅτι τὰ χείλη τοῦ φάσματος ἐκινοῦντο, ἡ εἰκὼν τῆς Λουΐζης ἐλάλει, καὶ ἡ φωνή της τῷ ἔλεγεν: — Ἐλθὲ, παμφίλτατε, ἐλθέ. Ἡ εἱμαρμένη μας τὸ ἀπαιτεῖ· ἐὰν δὲν τελειώσῃς πρὶν ἐξημερώσῃ τὸν κορμὸν αὐτὸν τὸν λίθινον, τὸν ὁποῖον μοὶ κατασκευάζεις, καὶ ὅστις εἶνε ἤδη μόνον πρόπλασμα, τὸ σῶμά μου θὰ μείνῃ ἐσαεὶ ψυχρὸν καὶ ἄκαμπτον, καὶ ἡ πνοή μου θὰ ἀποσβεσθῇ . . .

Ὁ γλύπτης ἀγωνίζεται ἀγῶνα ὑπεράνθρωπον διὰ νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὴν ὀπτασίαν . . . ἀλλὰ τὰ πάντα πίπτουσιν ἐκ νέου εἰς τὸ σκότος. Ὁ Κλαύδιος ἐξυπνᾷ.

Ὤ! πόσον φρικαλέα εἶνε ἡ ἀφύπνησις τοῦ τυφλοῦ! Δι' αὐτὸν ὁ ὕπνος εἶνε ἀνάμνησις, φύσις, ζωὴ, ἀλλ' ἡ ἀφύπνησις εἶνε ἡ σκοτία, τὸ μηδέν!

Ὁ Κλαύδιος ἀναμιμνήσκεται τὴν ἀλλόκοτον ὀπτασίαν, τῆς φρενίτιδος τὸ ἀποκύημα, καὶ βαθυτάτην τῷ ἐμποιεῖ αἴσθησιν ἡ περίεργος αὕτη συνένωσις τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐρωμένης του, τῶν δύω μόνων προσφιλῶν ἀντικειμένων του ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ φαντασία του οἰστρηλατουμένη ὑπὸ τῆς φρενίτιδος δίδει εἰς τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο μυρίας ὅσας σημασίας.

Ὁτὲ μὲν νομίζει ὅτι ἡ συνείδησις τῆς συμφορᾶς του τὸν καταδιώκει μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕπνου του· ὁτὲ δὲ μωρὰ ἐλπίδος ἀκτὶς ἀναζωογονεῖ τὴν πληγωμένην καὶ αἱμάσσουσαν αὐτοῦ ψυχήν . . . Αἴφνης δὲ ἀναμιμνήσκεται ὅτι καὶ πολλοὶ ἄλλοι γλύπται ὡς αὐτὸς παθόντες τύφλωσιν κατώρθωσαν νὰ γλύψωσιν ἀγάλματα. Ναὶ, ναί· τὸ ἐνθυμεῖται κάλλιστα· δὲν ἀπατᾶται . . . Τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο ἦτο μήνυμα τοῦ οὐρανοῦ . . . Θάρρος! θὰ δυνηθῇ νὰ ἐργασθῇ καὶ πάλιν . . . Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται μακροχρόνιος ἐξάσκησις, ὑπομονή. — Ὑπομονή! Καὶ δύναταί ποτε νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν αὐτὸς, ὅστις αἰσθάνεται τὸν νοῦν του βράζοντα ἐντός του, καὶ τὸ πνεῦμά του ὡς καταρρέον πρὸς τὰς χεῖράς του! Ὤ! ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐργασθῇ ἐκείνην τὴν στιγμὴν, εἶνε βέβαιος ὅτι ἤθελε κατασκευάσει ἀριστούργημα. Ἀλλὰ τίς οἶδεν; Ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς εἶνε τόσον ἀνεπτυγμένη! Διὰ τῶν δακτύλων θὰ καθοδηγήσῃ τὸ γλύφανον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου καὶ θ' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπιτυχίαν. Τὸ ὄνειρον ἐκεῖνο ἦτο θεία ἔμπνευσις. Ἤδη γνωρίζει, δύναται, θὰ ἐργασθῇ!

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ οἴστρου του ὁ Κλαύδιος πηδᾷ ἔξω τῆς κλίνης καὶ προχωρεῖ ψηλαφῶν μέχρι τοῦ μαρμάρου, συλλέξας δὲ τὰ ἐργαλεῖά του ἐργάζεται. Πρὸ ἑκάστου κτύπου τῆς σφύρας του, ψαύει προσεκτικῶς τὸ μάρμαρον διὰ τῶν τρεμόντων δακτύλων του, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἡ σμίλη ἄρχεται τοῦ καταστρεπτικοῦ της ἔργου, ὁ Κλαύδιος ἐργάζεται πυρετωδῶς καὶ δὲν ἐννοεῖ ὁ τάλας ὅτι κατακόπτει καὶ καταστρέφει τὸ εἰσέτι ἀτελὲς ἀλλὰ καλλίμορφον ἄγαλμα, ὅπερ ἤδη μεταβάλλεται εἰς ἄμορφον καὶ χυδαῖον ὄγκον.

Ἐν τούτοις ἡ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐπικρατοῦσα ὑγρασία ἐπάγωσε τὸν ἱδρῶτα ἐπὶ τῶν μελῶν τοῦ Κλαυδίου. Πνευστιῶν, τρέμων ὁλόσωμος, πτοηθεὶς καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ἰδίαν του κατάστασιν, ὁ γλύπτης κατέπεσεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν κλίνην του.

Ἡ Λουΐζα, ἐπανελθοῦσα ἐκ τῆς ἐκδρομῆς της, κατετρόμαξε διὰ τὴν ἔξαψιν ἐν ᾗ εὗρε τὸν ἐραστήν της.

— Τί ἔχεις; τὸν ἠρώτησε.

— Τίποτε, ἀπήντησεν ὁ Κλαύδιος . . . Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δὲν αἰσθάνομαι τόσον καλὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἀλλὰ δὲν εἶνε τώρα λόγος δι' αὐτό . . . Ἄκουσον . . . Εἰργάσθην πρὸ ὀλίγου ἀρκετά.

— Εἰργάσθης! καὶ πῶς;

— Τί; μήπως εἶνε καὶ ἀνάγκη νὰ βλέπω διὰ νὰ ἐργασθῶ! . . . ἀλλὰ τότε δὲν θὰ ἤμην σωστὸς γλύπτης . . . Ἰδὲ, ἰδέ . . . νομίζω νὰ ἐτελείωσα πλέον τὸν κορμόν . . . Ἀλλ' εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ· ἐπέτυχα;

Ἡ Λουΐζα ἐξέλαβε τοῦ Κλαυδίου τοὺς λόγους ὡς ἀποτέλεσμα φρενίτιδος· οὐχ ἧττον ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸ ἄγαλμα, ὅτε δὲ εἶδε τὸν φρικτὸν ἀκρωτηριασμὸν, ἐνόησε τὰ πάντα καὶ μικροῦ δεῖν ἔβαλλε κραυγὴν, τὴν ὁποίαν ὅμως κατέπνιξεν, ἐπικαλεσθεῖσα πρὸς τοῦτο ὅλου τοῦ θάρρους της τὴν ἀντίληψιν.

— Αἴ; δὲν ἔγινε καλόν; εἰπὲ, εἰπέ μου, Λουΐζα, δὲν ἐπέτυχα; ἐξηκολούθει λέγων ὁ ἀτυχὴς γλύπτης. Ὦ! σὺ θὰ μοῦ τὸ εἰπῇς καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον . . . διότι σὺ μὲ ἀγαπᾷς . . . σὺ μὲ ἐννοεῖς . . . καὶ σοῦ ἐξήγησα τοσάκις τί ἤθελα νὰ κάμω! . . . Ἄ! τί με μέλει τώρα ἂν ἤμαι τυφλός . . . πολὺ ὡραιότερον εἶνε νὰ ἐργάζηταί τις τὴν νύκτα.

Ἡ Λουΐζα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ Κλαυδίου ἄναυδος, ἀπηλπισμένη, καταβάλλουσα μέγιστον ἐφ' ἑαυτῆς ἀγῶνα ἵνα κρατήσῃ τὴν συγκίνησίν της, ἐν ᾧ ὁ Κλαύδιος, πλησίον της, ὑπεμειδία διὰ

τὸν ἀστεϊσμὸν τὸν πρὸ μικροῦ. Οὐδὲν σπαρακτικώτερον τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύω τούτων φυσιογνωμιῶν, τῆς μὲν γελώσης καὶ ἀκτινοβολούσης ὑπὸ χαρᾶς, τῆς δὲ σκυθρωπῆς καὶ ἀπέλπιδος.

Ἀλλ' ἡ ἀπάτη τοῦ Κλαυδίου δὲν ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ. Δάκρυ θαλερὸν ἔρρευσεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς τῆς Λουΐζης καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ γλύπτου.

— Αὐτὸ τὸ δάκρυ . . . . Λουΐζα. . . . Ἆχ! . . . τὸ ἄγαλμά μου! ἀνεκραύγασεν ὁ Κλαύδιος, καὶ κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τῆς κλίνης του.

Ἐνόησεν ὁ δυστυχὴς τὰ πάντα!

Τῇ πρωΐᾳ τῆς ἐπιούσης ἦλθεν ὁ ἰατρὸς, ἀφοῦ δὲ ἤκουσε τὴν διήγησιν τῆς Λουΐζης, ἐπεδόθη εἰς λεπτομερῆ τοῦ ἀσθενοῦς ἐξέτασιν, μεθ' ἣν ἀπεφήνατο ὅτι ὁ Κλαύδιος ἔπαθε περιπνευμονίαν, προελθοῦσαν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἀφροσύνης του.

VII

Ἀπὸ ἓξ ἤδη ἡμερῶν ὁ Κλαύδιος ἐκυλίετο ἐπὶ τῆς κλίνης του ἀγωνιῶν, μεθ' ὅλας τῆς Λουΐζης τὰς περιποιήσεις. Ἡ συνήθης τῶν τεχνουργείων ὑγρασία ὑπῆρξε πολὺ ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ πάσχοντος, ἀλλὰ τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τοῦ Κλαυδίου, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸν μετακομίσωσιν εἰς ἄλλο μέρος.

Μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου ὢν ὁ Κλαύδιος ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὴν Λουΐζαν.

— Ἀποθνήσκω — τῇ εἶπεν — εὐχαριστημένος . . . διότι μὲ τὴν στέρησιν τῆς ὁράσεώς μου ἡ ζωὴ θὰ μὲ ἦτον ἀπεχθὴς καὶ ἀδυνηρά. . . . Ἀλλὰ, Θεέ μου! ἤθελα νὰ ἤνοιγα μίαν, μίαν τελευταίαν φορὰν, τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδω τὴν ὡραίαν αὐτὴν φύσιν, τὴν ὁποίαν τόσον ἐθαύμασα ἄλλοτε . . . νὰ ἴδω καὶ σὲ, Λουΐζα, λατρεία μου! . . . ἆχ! . . .

Ἐσιώπησεν, ἔθλιψε τὴν Λουΐζαν ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ δὲν ἐχόρταινε περιφέρων τοὺς κατίσχνους αὐτοῦ δακτύλους ἐντὸς τῆς ξανθομάλλου κόμης τῆς ἐρωμένης του.

— Λουΐζα . . . νὰ δώσῃς ὅ,τι ἔμεινεν ἀπὸ τὸ μάρμαρον εἰς τινα τῶν φίλων μου . . . . τὸν Ἰουλιανὸν παραδείγματος χάριν . . . Εἶνε γλύπτης . . . . δὲν εἶνε πλούσιος· θὰ κατασκευάσῃ μὲ αὐτὸ ἀγαλ-

μάτιά τινα . . . Ἄχ! διατί, φιλτάτη μου, διατί ἐπέπρωτο ἡ ἀφοσίωσίς σου ν' ἀποβῇ ἀνωφελής;

Ἐξέπνευσε τῇ ἑσπέρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, κατόπιν σκληρῶν ἀλγηδόνων.

Ἡ Λουΐζα, τὴν ὁποίαν ὁ ἔρως καθίστα ἀκάματον, ἠγρύπνησε μόνη καθ' ὅλην τὴν νύκτα πλησίον τοῦ πτώματος.

Τῇ ἐπιούσῃ δὲ, ἀφοῦ ὁ ἰατρὸς ἐλθὼν ἐξεπλήρωσε τὸ θλιβερὸν αὐτοῦ καθῆκον καὶ οἱ μελανηφόροι ἄνθρωποι προσῆλθον μετὰ τοῦ νεκροφορείου, ἡ μέχρι τότε εἰς κατήφειαν ἀγρίαν δεδομένη κόρη ἤρξατο νὰ ὀλολύζῃ καὶ γονυπετὴς ἐν μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἔκρυψε τὸ πρόσωπόν της διὰ τῶν χειρῶν, ἐν ᾧ οἱ ἄνθρωποι ἐκάρφονον τὸ φέρετρον κ' ἠκούετο ὁ πένθιμος τῆς σφύρας ἦχος. . . . . .

. . . . . .

Ἡ Λουΐζα δὲν ἐλησμόνησε τὸν ἐραστήν της, διότι οὐδέποτε ὁ τάφος τοῦ Κλαυδίου ἐστερήθη νέων κ' εὐθαλῶν ἀνθέων, ὡς ἐὰν ὁ γλύπτης ἀνεπαύετο ἐν κήπῳ χλοερῷ, ἀνθοστολίστῳ. Καὶ νεκρὸς, τῆς φύσεως ὁ λάτρις, τὰ εὐώδη της ἀνέπνεεν ἀρώματα.

(Μετάφρασις **Γ. Α. Ξανθοπούλου**.)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

Α'.

Ο ΗΛΙΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΥΘΟΥΣ

Ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου.

Πρό τινος αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν μετὰ χαρᾶς ἀνήγγειλαν ὅτι ἐποιήσατο ἔναρξιν τῶν παραδόσεων τῆς συγκριτικῆς μυθολογίας ὁ διακεκριμένος ἐξερευνητὴς τῆς παρ' ἡμῖν δημώδους φιλολογίας καὶ ὑφηγητὴς Ν. Γ. Πολίτης.

Τὸ ὄνομα τοῦ φιλτάτου ὑφηγητοῦ δὲν γίνεται νῦν τὸ πρῶτον γνωστὸν, οὐδ' ἀνέμενε νὰ τύχῃ κυκλοφορίας, ὡς τόσων ἄλλων, ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ ὡς ὑφηγητοῦ καὶ τῇ ἐνάρξει τῶν παραδόσεών του. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ὅτε ἔτι ἀνήρχετο μόλις τὰς βαθμίδας τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς τῆς φιλολογίας φοιτητὴς, ὁ Ν. Γ. Πολίτης ὑπῆρχε γνώριμος, οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι,—ἢ μᾶλλον πρὶν ἢ γνωρισθῇ ἐν αὐτῇ, εὔφημος μνεία ἐγίνετο περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ— ἀλλὰ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ἔνθα τὰ ἄριστα τῶν ἀγγλικῶν καὶ γερμανικῶν φιλολογικῶν περιοδικῶν, σμικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα τῶν γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν, λίαν ἐπαινετικὰς βιβλιογραφίας κατεχώριζον σπουδαιοτάτων λογίων περὶ τῆς «Μελέτης ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων». Καίτοι δὲ ὁ εὐφάνταστος ἐξερευνητὴς τῆς δημώδους φιλολογίας καὶ περὶ ἄλλα μετ' ὀλίγον ἠσχολήθη, λεύγας ἀπέχοντα τῆς ἠρεμίας τοῦ φιλολογικοῦ σπουδαστηρίου, οὐχ ἧττον δὲν ἀπεμακρύνθη ὅλως τῶν μελετῶν, ἐν αἷς ἀπὸ φύσεως ἐκλήθη, συνεπίκουρον ἔχων καὶ τὴν ἀπέραντον αὐτοῦ μνήμην, συμβαδίζουσαν τῇ πεφωτισμένῃ κρί-

σει, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, ἅπερ εἰσὶν ἡ προσφιλὴς αὐτοῦ ἐνασχόλησις.

Ὁ εἰσιτήριος αὐτοῦ λόγος κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του, ὃν ἀνέγνωμεν ἐν τῷ «Αἰῶνι» Ἀθηνῶν, μαρτυρεῖ τὴν βαθεῖαν μελέτην τοῦ νεαροῦ ὑφηγητοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἀνέλαβε νὰ διδάξῃ, γινόμενος εἰσηγητὴς παρ' ἡμῖν τῆς διδασκαλίας τῆς συγκριτικῆς μυθολογίας, ὡς καὶ τὴν εὐρεῖαν πολυμάθειαν αὐτοῦ.

Ὡς ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἀναγραφομένῳ ὀλιγοσελιδῳ βιβλίῳ του ἐξαντλεῖ τὰ περὶ Ἡλίου, λεπτομερῶς ἀναπτύσσων τὰς περὶ αὐτοῦ παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συγκρίνων αὐτὰς πρὸς τὰς παραδόσεις ἄλλων λαῶν καὶ διὰ ποικίλων καὶ πλείστων παραπομπῶν, ὧν ἡ ἀναγραφὴ ἐπιμαρτυρεῖ τὴν σπουδαίαν αὐτοῦ ἐργασίαν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, εἰς ἃ ἐνασχολεῖται ὁ πολυμαθέστατος ὑφηγητὴς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, διαφωτίζων καὶ διαλευκαίνων αὐτά.

Ἴσως δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνῃ λόγος ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς» περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Ν. Γ. Πολίτου, ὅπερ ὑπεβλήθη ἐν τῷ Ζωγραφείῳ διαγωνίσματι τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1881—1882 τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ἔτυχε τοῦ βραβείου. Ὁ εἰσηγητὴς τῆς φιλολογικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ εἰρημένου συλλόγου, ἀναγινώσκων τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ τὴν 30ὴν Μαΐου ἐ. ἔ., λέγει: «Ὁ κ. Πολίτης, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἐστὶν ὁ μόνος ἐν τῷ ἑλληνικῷ κόσμῳ μεθοδικῶς τε καὶ ἐπιστημονικῶς συναρμολογῶν εἰς ἓν πάσας τὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῶν σχέσεων τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος πρὸς τὸν ἀρχαῖον συμβαλλούσας παραδόσεις, εἰσαγαγὼν ἐν Ἑλλάδι διὰ τῶν τοιούτων αὐτοῦ μελετημάτων τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν καὶ ἀρχαιολογίαν τοῦ καθόλου ἑλληνικοῦ λαοῦ, κτλ.» Ἀπέναντι λοιπὸν τοιαύτης πανδήμου ὁμολογίας ἀνδρῶν εἰδότων καὶ δυναμένων κρίνειν, ἀπέναντι τῶν περὶ τοῦ νεαροῦ συγγραφέως ἐξενεχθεισῶν εὐμενεστάτων κρίσεων διακεκριμένων σοφῶν Εὐρωπαίων, οἱ λόγοι τοῦ γράφοντος ταῦτα θὰ ἦσαν πάντη περιττοί, ἐὰν μὴ ἄλλον ἐπεδίωκεν ἄγιον σκοπόν, τὸν ἑξῆς:

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἡ θέσις τῶν ἑλλήνων λογίων δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀνθηρά. Ἐὰν ἀλλαχοῦ συγγραφεῖς, ὑπισχνούμενοι μέλλον, ὑποστηρίζωνται, οὐχὶ διὰ μονομερῶν συνδρομῶν καὶ τούτων μετὰ κόπων συναθροιζομένων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐν γένει καταναλώσεως τῶν δημοσιευομένων ἔργων των, καὶ πλουτῶσι, δυνάμενοι οὔτ νὰ ἐρ-ω

γάζωνται ἐν ἀνέσει, παρ' ἡμῖν πολλάκις συμβαίνει ὥστε ὁ ἐκδίδων βιβλίον, ἐὰν μάλιστα στερῆται τῆς τέχνης τοῦ λείχειν καὶ κολακεύειν, οὐδ' αὐτὰς τὰς τυπογραφικὰς δαπάνας ν' ἀπαντᾷ. Πολλάκις ἐλήφθησαν πρωτοβουλίαι, πάντοτε κατόπιν προστασιῶν ἢ ἐνοχλητικῶν παρακλήσεων, πρὸς ἔκδοσιν βιβλίων ἢ ὅλως ἀναξίων λόγου ἢ σμικρὰν ἐχόντων ἀξίαν, σπανιώτατα δὲ σπουδαίων καὶ ἐμβριθῶν, διὰ συνδρομῶν φιλοπατρίδων καὶ βαθυπλούτων ὁμογενῶν, εἰς τὴν φιλοπατρίαν δέ τινων ἐκ τούτων ποιεῖται ἔκκλησιν ὁ γράφων. Ἡ περὶ Ἡλίου πραγματεία τοῦ Ν. Γ. Πολίτου ἀποτελεῖ αὐτοτελὲς κεφάλαιον Νεοελληνικῆς Μυθολογίας ἐκ δύο τόμων, ὧν ἕκαστος ἐκ 35—40 τυπογραφικῶν φύλλων. Ἐκτὸς τῆς Νεοελληνικῆς Μυθολογίας 5—6 τόμοι τοῦ αὐτοῦ περιέχουσι πλήρη συλλογὴν πάντων τῶν ἐκδεδομένων καὶ πλείστων ἀνεκδότων δημοτικῶν ᾀσμάτων μετὰ σημειώσεων, πινάκων, προλεγομένων καὶ λοιπῶν, 1, περιέχων παροιμίας, 1, τὰ περὶ δημώδους λατρείας, 1, περὶ ἠθῶν καὶ ἐθίμων, 2, συλλογὴν δημοτικῶν παραμυθίων ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τῶν ξένων λαῶν, 2, γλωσσάριον τῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ξενικῶν λέξεων κλπ. κλπ. Ἅπαντα ταῦτα, ἐργασία χαλκέντερος καὶ ἐμβριθὴς πεντεκαίδεκα ἐτῶν, θὰ κεῖνται νεκρὰ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ εὐφυοῦς ὑφηγητοῦ, ἐὰν μή τινες τῶν ἐλευθερίων καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους ἀγαπώντων πολυταλάντων ἀνδρῶν ἔλθωσιν ἀρωγοὶ καὶ ἐπίκουροι χρησιμωτάτων καὶ σπουδαίων συγγραμμάτων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συγγραφέως τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα φέροντος ἐφόδια, ἐπισπάσαντος δὲ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν ἐκτίμησιν ἅπαντος τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου, ἡμεδαποῦ καὶ ἀλλοδαποῦ.

Β'.

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ.

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἀπό τινος ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδόμενον ἀποκλειστικῶς ἐμπορικὸν τοῦτο περιοδικὸν τυγχάνει ἀποτελεσματικώτατον διάμεσον συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἄγγλων ἐργοστασιαρ-

χῶν, ἐξαγωγέων καὶ ἐμπόρων, καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καταναλωτῶν.—Κύριος αὐτοῦ σκοπὸς εἶναι ἡ πρὸς τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ἐπεξήγησις τῆς φύσεως, τῆς ποικιλίας καὶ τῶν πλεονεκτημάτων τῶν ἀγγλικῶν προϊόντων, φυσικῶν τε καὶ τεχνητῶν.—Ἐν τοῖς περιεχομένοις αὐτοῦ συγκαταλέγονται πραγματεῖαι καὶ κοινοποιήσεις ἀφορῶσαι εἰς ἁπάσας ἐν γένει τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, τὴν βιομηχανίαν, ἅπαντα τὰ εἴδη τοῦ ἐμπορίου, τὰς οἰκονομολογικὰς ἐν γένει ἐπιχειρήσεις, ὡς καὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἐκπαίδευσιν.

Εἰ καὶ βραχυχρόνιον ἔτι ἀριθμῶν ὕπαρξιν «Ὁ Βρεττανικὸς Ἀποικιακὸς Κόσμος» μεγάλην προσεκτήσατο φήμην καὶ δημοσιότητα, καὶ εἰς ἀνθηρὰν διατελεῖ κατάστασιν, ἀποτέλεσμα τῆς περὶ τὴν δημοσίευσιν καταβαλλομένης ἐνδελεχοῦς προσοχῆς καὶ τῆς ἀφειδοῦς δαπάνης χρημάτων καὶ ἐνεργητικότητος. Ἐκτυποῦται εἰς σχῆμα 4ον ἐπὶ στερεοῦ ἅμα καὶ κομψοῦ χάρτου, καὶ μετὰ πλείστης ὅσης τῆς ἐπιστασίας καὶ φιλοκαλίας. Αἱ εἰδοποιήσεις μάλιστα καταχωρίζονται διὰ τρόπου τὰ μάλα ἑλκύοντος τὴν προσοχὴν, δημοσιεύονται δὲ, κατ' αἴτησιν τοῦ ἀποστέλλοντος αὐτὰς, οὐ μόνον ἀγγλιστὶ, ἀλλὰ καὶ γαλλιστὶ, γερμανιστὶ, ἰταλιστὶ ἢ ἑλληνιστί.—Ἐν ἀρχῇ ἑκάστου φυλλαδίου εὑρηται πίναξ, εἰς ἓξ διαφόρους γλώσσας, τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων γνωστοποιήσεων, κατ' εἴδη τεταγμένων, εἰς τρόπον ὥστε καὶ οἱ μὴ εἰδότες τὴν ἀγγλικὴν δύνανται πάραυτα, διεξερχόμενοι τὸν πίνακα τοῦτον, ν' ἀνεύρωσι τὴν σελίδα ἐν ᾗ εἰσι κατακεχωρισμέναι αἱ περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτοὺς εἰδῶν κοινοποιήσεις.

Ὁ «Βρεττανικὸς Ἀποικιακὸς Κόσμος καὶ Ἐμπορικὴ Ἐφημερὶς» ἐκδίδοται ἅπαξ τοῦ μηνὸς, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ διαφόρους ἐκδόσεις, προωρισμένας διὰ τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ κόσμου, ἤτοι τὴν Ἀγγλίαν καὶ Εὐρώπην ἐν γένει, τὴν Αὐστραλίαν, τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας καὶ Βόρειον Ἀμερικὴν, τὴν Νότιον Ἀφρικὴν, καὶ τὴν Βόρειον καὶ Δυτικὴν Ἀφρικὴν, συμπεριλαμβανομένης καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δι' ἕκαστον τῶν μερῶν τούτων προωρισμένη ἔκδοσις διαλαμβάνει περὶ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων αὐτὸ ἀντικειμένων καὶ εἰδῶν.

Ἕκαστον φυλλάδιον τοῦ «Ἀποικιακοῦ Κόσμου», ἐξ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα σελίδων συγκείμενον, διαιρεῖται εἰς τόσα κεφάλαια ὅσα καὶ τὰ διάφορα ἀντικείμενα καὶ εἴδη περὶ ὧν πραγματεύεται. Οὕτω π. χ. τὸ ἀνὰ χεῖρας ἡμῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 16 ὀκτωβρίου φυλλάδιον—οὗτινος ἀριστουργηματικὴ ὄντως ἡ κομψότης καὶ φιλοκαλία

—ἐξ 110 σελίδων ἀπαρτιζόμενον, διαιρεῖται εἰς ἐννέα κεφάλαια διαλαμβάνοντα περὶ τῶν ἑξῆς:

Κεφάλαιον Α'. Περὶ μετάλλων καὶ μηχανῶν. Κεφ. Β'. Περὶ σιδηρουργίας, ἐπαργύρων σκευῶν, ὡρολογοποιΐας καὶ πολυτίμων κοσμημάτων. Κεφ. Γ'. Περὶ ἀποικιακῶν καὶ ἐδωδίμων ἐν γένει. Κεφ. Δ'. Περὶ φαρμάκων, χημείας, χειρουργικῶν ἐργαλείων, βαφῶν καὶ ἀρωμάτων. Κεφ. Ε'. Περὶ χαρτοποιΐας, τυπογραφίας, βιβλιογραφίας, ἐπιστημονικῶν ὀργάνων, μουσικῆς, μουσικῶν ὀργάνων, κλπ. Κεφ. ΣΤ'. Περὶ ἐπίπλων, σκευῶν, ταπήτων, ἁμαξῶν, κλπ. Κεφ. Ζ'. Περὶ ὑφασμάτων, ἐνδυμάτων, πιλοποιΐας, κλπ. Κεφ. Η'. Περὶ βυρσοδεψίας, ὑποδημάτων, κλπ. Κεφ. Θ'. Περὶ θρησκείας καὶ ἐκπαιδεύσεως.

Ἕκαστον τῶν κεφαλαίων τούτων περιέχει πραγματείας, πληροφορίας, ἀγγελίας νέων ἐφευρέσεων, καὶ εἰδοποιήσεις, ἀφορώσας εἰς τὸ εἶδος εἰς ὃ ἐστιν ἀφιερωμένον.

Περὶ τῆς διευθύνσεως καὶ τῆς συνδρομῆς τοῦ μηνιαίου τούτου περιοδικοῦ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν στήλην τῶν ἀγγελιῶν καὶ προκηρύξεων.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΕΙΣ ΓΡΑΙΑΝ ΕΥΣΚΙΟΝ ΠΕΥΚΗΝ.

Ἐν Χάλκῃ (λόφος Ἁγίας Τριάδος).

Α'.

Ὦ καλλίσκιέ μου πεύκη, πόσον βλέπω εἶσαι γραῖα,
θελκτικὰς ὅμως ἰδέας καὶ αἰσθήματα ὡραῖα
ἡ μορφή σου προκαλεῖ!
Εἶσαι ὅλη, ὦ καλή μου, ποίησις ἐνθουσιῶσα,
καὶ ἡ μοῦσά μου τοσοῦτον θλιβερῶς χρόνον σιγῶσα
διὰ σὲ μικρὸν λαλεῖ!
Ὁ πολύπτυχος κορμός σου πόσας φέρει ἀναμνήσεις,
περὶ σὲ πόσας τοῦ χρόνου παριστᾷ ἀνακυκλήσεις.
—Θνητοὶ πόσοι εὐτυχεῖς
πρὸς σ' ἠτένισαν, ὦ φίλη, ὄμματ' ἀκτινοβολοῦντα,
χαρᾶς κύματ' εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας πλημμυροῦντα
ἔχοντες·—καὶ δυστυχεῖς
πόσοι ἄλλοι πρὸς σὲ ἦλθον μὲ δακρύβρεκτον τὸ ὄμμα,
ὑπὸ τὸ ψιθύρισμά σου τῆς παρηγορίας πόμα
ἵνα πίωσι γλυκύ!
Κ' ἔπινον· ἀλλ' ὅμως πάλιν κρουνοὺς ἔχεον δακρύων,
τότε ἴσως αἰσθανθέντες ὅτι ἔσπευσαν τὸν βίον
νὰ διέλθωσιν εἰκῇ!
Ὦ! χωρὶς νὰ εὐφρανθῶσιν εἰς τῆς φύσεως τοὺς κόλπους
κ' εἰς τοὺς ἤχους τῆς φωνῆς της χωρὶς φεῦ! τοὺς ἡδυμόλπους
νὰ προσέξωσι τὸ οὖς,

Καὶ τὰς χρυσαυγεῖς ἐλπίδας καὶ τοὺς πόθους τῆς καρδίας
νὰ βαπτίσωσιν εἰς ταύτης τῆς ἁγίας ἁρμονίας
τοὺς μελισταγεῖς νασμούς.
Διὰ τοῦτο καὶ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν ἡ εὐτυχία,
ὡς μετέωρον, ἀφεῖσα ἐν δεινῇ αὐτοὺς σκοτίᾳ.
—Τὴν ζωήν του ὁ θνητὸς
πρὸς τῆς φύσεως τοὺς νόμους ἂν συμφώνως δὲν ῥυθμίζῃ,
φίλτατον τῇ εὐτυχίᾳ ἑαυτὸν μάτην νομίζει!
Εἶνε ταύτῃ μισητός!—
Πόσοι ἦλθον πρὸς σὲ, πεύκη! οὐδεὶς ζῇ δ' ἐκείνων ἤδη,
ὡς σκιὰς πάντας ὁ χρόνος παρελθούσας ἔχει ἴδει
ἐκ τῆς ὄψεως τῆς γῆς!
Πλὴν σὺ μένεις, κ' ἡ σκιά σου ἡ τερπνὴ ἐν ᾧ θωπεύει
τὸ ἀπόνηρον ἀρνίον, καὶ ὀδύνας θεραπεύει
καρδιῶν βαρυαλγεῖς.

Β'.

Ὦ σεβάσμιέ μου πεύκη! Ἐκ χρυσῆς νεότητός σου
ὑπὲρ πάσας τὰς εὐκόμους ἀδελφάς σου ἴσως πέριξ
φαίνετ' ἧσο μετριόφρων, καὶ τῆς ὡραιότητός σου
δὲν ἐτάραττε τὴν χάριν ἡ θανατηφόρος πτέρυξ
τοῦ δεινοῦ ἐγωϊσμοῦ!
Δι' αὐτὸ καὶ τὸν κορμόν σου εὐθυτόνως δὲν ἐξύψους
πρὸς τὰ ἄνω, ὥστ' ὀρθίαν κορυφὴν νὰ σχηματίσῃς,
τοὺς εὐμόρφους δέ σου κλώνους ἀγερώχως δὲν ἀνύψους
ὡς κυπάρισσος ζητοῦσα ἐκ νεφῶν νὰ καθελκύσῃς
τοὺς πυρσοὺς ἠλεκτρισμοῦ.
Ἀλλὰ τῆς πυκνῆς σου κόμης τοὺς καλλίτριχας πλοκάμους
μετὰ χάριτος γλυκείας ἤπλωνες ὁριζοντίως
εἰς τῆς γῆς τὸ φίλον στῆθος, καὶ διέγραψες εὐγράμμους
τοὺς καλούς σου τούτους κλῶνας, πλέξασα ἐναρμονίως
στέγην εὐεργετικὴν,
Ἐκσοβοῦσαν τὰ φλογώδη θερινοῦ ἡλίου βέλη,
καὶ τοῦ κρυεροῦ χειμῶνος τὰς βροχὰς καὶ τὰς χιόνας,
κ' ὑπ' αὐτὴν ἀθλίων πόσων τὰ ῥιγῶντα δεινῶς μέλη
προεφύλαξες τοῦ πάγους, δύο τρεῖς ἴσως αἰῶνας
χέουσ' ἀρωματικὴν

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐπ' αὐτῶν πνοὴν ἀέρος, ὅστις ψαύων ἐρασμίως
τὰ τριχοειδῆ σου φύλλα γλυκυθύμως ψιθυρίζει,
Κι' ὡς ἐκ μυστικοῦ ὀργάνου πέμπεταί τις ὕμνος θεῖος
μετὰ μέλους ἐξαισίου, ὅπερ τὰς ψυχὰς βυθίζει
εἰς ἁγίαν ἡδονήν.
—Ὦ! τοιαύτη μελῳδία ἄρρητος, μυστηριώδης
περιβάλλει τοὺς ἡδίστους εὐγενοῦς καρδίας ἤχους,
τὰ φυλλώματά της ὅταν σείῃ αὖρα βαλσαμώδης,
αὖρα τῆς εὐεργεσίας, κι' αὐτὴ πόνους ἐνδομύχους
μὲ τὴν θείαν της φωνὴν
ἱλαρῶς καταπραΰνει.—Ὦ! τῳόντι ὁμοιάζεις
καὶ σὺ, πεύκη γηραλέα, μὲ τὸν εὔκλωνον κορμόν σου,
δι' οὗ τόσους χαριέντως τῶν θνητῶν ἐπιστεγάζεις,
καὶ μὲ τὸν τερπνὸν τοὺς θέλγεις καὶ γλυκὺν ψιθυρισμόν σου,
ὁμοιάζεις πρὸς ἐκείνους
τῶν ἀνθρώπων, οἳ, τῶν ἄλλων δαψιλέστερον πλουτοῦντες
ὑλικῶς ἢ κατὰ πνεῦμα, δὲν ὑψοῦσιν ἀλαζόνως
τὴν ὀφρύν των καὶ τὸν Πλάστην τοῦ παντὸς ὑπερφρονοῦντες
καὶ ἀκούοντες συχνάκις ἀναλγήτως καὶ ἀπόνως
τῶν ὁμοίων των τοὺς θρήνους,
ὡς ποιοῦσι πλεῖστοι ἄλλοι· ἀλλ' αὐτοὶ πρὸς τὴν ἀλγοῦσαν
ἀνθρωπότητα ἑτοίμως τοὺς βραχίονάς των τείνουν
καὶ ψυχὴν ὑπὸ τὸ κῦμα κακῶν μαύρων στοναχοῦσαν
ἄνευ λόγων παρηγόρων, ἄνευ ἔργων δὲν ἀφίνουν
πώποτ' εὐεργετικῶν.
Διὰ τοῦτο καὶ ἐπάνω τοῦ ὡραίου των μετώπου
ὁ φλογώδης τοῦ ὀλέθρου κεραυνὸς δὲν ἐπιπίπτει,
ἐπειδὴ τὸ θεῖον ὅμμα μετὰ φιλοστόργου τρόπου
πάντοτε ζωῆς ἀκμαίας ἐπ' αὐτῶν ἀκτῖνας ῥίπτει
καὶ εἰς γῆρας φθαρτικὸν
Ἐὰν φθάσωσιν, ἡ χάρις τῶν ὀμμάτων των δὲν σβύνει,
ἐντὸς κήπου ἀμαράντου κάλλους ἡ ψυχή των θάλλει,
καὶ μαρμαρυγὰς γλυκείας εἰς τὸ πρόσωπόν των χύνει,
ἡ καρδία των πρὸς πόθους εὐγενεῖς πάντοτε πάλλει·
εἰσὶ γέροντες ὡραῖοι!
Ὡς σὺ, πεύκη, καίτοι γραῖα, ἔχεις χάριν τόσην ὅμως.
Ἐκ τῆς κορυφῆς ἐκείνης τούτου φαίνεται τοῦ λόφου,

ὅθεν ἱερᾶς παιδείας γεραρὸς ὑψοῦται δόμος,
Ἐκδιώκων τὰς νεφέλας ἀνθρωποπλετῆρος ζόφου
φαίνεταί τι ζωῆς νᾶμα εἰς τὴν ῥίζαν σου εἰσρέει
κ' ἵστασ' οὕτω θαλερὸν
δένδρον εὔκομον· ὦ! χαῖρε λοιπὸν, πεύκη, τελευταῖον
κι' ἂν μακρὸς παρέλθῃ χρόνος ἐγὼ δὲν θὰ λησμονήσω
ὑπὸ σὲ ὅτι διῆλθον στιγμῶν χρόνον ἠρεμαίων
ὅτε μεριμνῶν τοῦ βίου μ' ἔκαμες ν' ἀποχωρήσω
τὴν καρδίαν θλιβερῶν!

Ἰούλιος 1882.

Σ. Κ. Λ.

ΤΗ ΠΡΟΣΕΝΕΓΚΟΥΣΗ ΜΟΙ ΚΑΡΔΙΑΝ ΧΡΥΣΗΝ

(médaillon).

Ὄχι!... Εὐδαίμων ὁ θνητὸς ὁ ζῶν χωρὶς καρδίαν
Κ' ἔχων τοῦ βίου σύντροφον ψυχρὰν ἀναισθησίαν.
Τί ὠφελοῦσιν οἱ παλμοὶ ὅταν ἁπλῶς μετρῶσι,
Ὡς χρονομέτρου δόνησις, πόσαι στιγμαὶ πετῶσι;

Τί ὠφελεῖ ἂν ἀγαπῶ τὴν κόρην βασιλέως,
Ἂν ἔρωτα αἰσθάνωμαι πρὸς κόρην ἁλιέως,
Ἀφοῦ ἐκείνης μὲν πολὺ μακρὰν νὰ φεύγω δέον,
Λεμβοῦχον δ' αὕτη προτιμᾷ εὐκίνητον, ἀκμαῖον;

Τί ὠφελεῖ καὶ ν' ἀγαπῶ καὶ νὰ ἀνταγαπῶμαι,
Ἀφοῦ ἐν μέσῳ ὑλιστοῦ κόσμου περιπλανῶμαι;
Ἀφοῦ ὁ ἔρως, ἄπτερος, νομισματοκοπεῖον,
Λίχμάλωτος ὑπηρετεῖ; ἀφοῦ τὸ πᾶν χρυσίον;

Τί ὠφελεῖ νὰ ἐντρυφῶ εἰς φίλης μου τὸ βλέμμα,
Καὶ ἡ πνοή της ὅλον μου νὰ πυρπολῇ τὸ αἷμα,
Ἀφοῦ ἐξαίφνης χωρισμὸν μᾶς φέρ' ἡ εἱμαρμένη
Αἰώνιον, οὐδὲ σκιὰ τῆς εὐτυχίας μένει ;

Χωρὶς καρδίαν ! Ναὶ, πρὸς τί νὰ τὴν διατηρῶμεν,
Ἀφοῦ ἀγάπην δὲν χωρεῖ ὅσην ἡμεῖς διψῶμεν,
Ἀφοῦ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς πλειστάκις καταρᾶται,
Ἀφοῦ 'ς τὸ πῦρ ἐκρήγνυται, 'ς τὸ ψῦχος διαθλᾶται ;

Εἶνε εὐδαίμων ὁ θνητὸς ὁ ρίψας τὴν καρδίαν !
Γαλήνην οὗτος θεωρεῖ τὴν μαύρην τρικυμίαν,
Παράδεισον τὴν κόλασιν, ᾆσμα πτηνῶν τοὺς στόνους,
Τέρψιν τῆς τύχης τὰς φορὰς, ἡδυπαθεῖς τοὺς πόνους.

Καὶ σὺ λοιπὸν, δοκίμασον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ζήσῃς
Χωρὶς καρδίαν· θὰ ἰδῇς πῶς θὰ εὐδαιμονήσῃς.
Τῆς τρυφερᾶς νεότητος τοὺς χρόνους θὰ ἐμπαίζῃς,
Ὁπότε ἵνα ἀγαπᾷς ἐφρόνεις ὅτι ἔζῃς.

Ἂν ὅμως μοὶ προσέφερες καρδίαν νὰ μοὶ δείξῃ
Ὅτ' ἡ ἀναισθησία μου καιρὸς πλέον νὰ λήξῃ,
Μάθε πῶς, ἅμα πρὸς ἐμὲ τὸ δῶρόν σου ἐτράπη,
Εἰς λίθον καὶ εἰς μέταλλον ἀμέσως μετετράπη.

Εἶνε κοινὸν ἀξίωμα ἕκαστος ὅτι πρέπει
Ὅπου τὸ ῥεῦμα τὸ πολὺ ἄκων ἑκὼν νὰ ῥέπῃ.
Ῥῖψον ἓν βλέμμα πέριξ σου κ' εἰπέ μοι ἂν καμμίαν
Εὑρίσκῃς μὴ μεταλλικὴν, μὴ λίθινον καρδίαν.

Ἂν εὕρῃς, ἀσφαλῶς εἰπὲ ὅτι ἀγγέλου εἶνε·
Ἂν δὲ σοὶ εἴπουν εἰς θνητὸν ὅτι ἀνήκει, κρῖνε
Ὁ κύριός της εἰς τὴν γῆν πῶς ἦλθε κατὰ λάθος
Κ' εἶν' ἡ ζωή του θάνατος καὶ ἡ πνοή του πάθος.

Ἰωαν. Δ. Τανταλιδης.

ΜΥΘΟΣ.

ΤΑΩΣ ΚΑΙ ΑΗΔΩΝ.

Συνηντήθησαν εἰς δάσος ὁ Ταὼς κ' ἡ Φιλομήλα
κ' ἐξεθείαζεν ὁ πρῶτος τὰ πτερά του τὰ ποικίλα
καὶ ἡ ἄλλη τὴν γλυκεῖαν
τῆς φωνῆς της μελῳδίαν.

Εἶχεν ὁ Ταὼς ἁπλώσῃ τὰ χρυσίζοντα πτερά του
κέντημα λεπτὸν παρίστα ἡ ἀκτινωτὴ οὐρά του,
πλούσιον ἐφόρει στέμμα,
κ' ἔστρεφε λοξὸν τὸ βλέμμα.

Ἀντικρύ του ἐπὶ κλάδου ἀνθισμένου καθισμένη
ἡ σεμνὴ ἀντίπαλός του, ὅλη ἐνθουσιασμένη
ἔψαλλε, καὶ μελῳδίας
πέριξ ἔχυνε γλυκείας.

«Τώρα τί ζητεῖς νὰ δείξῃς μὲ αὐτὴν τὴν ψαλμῳδίαν,
εἶπεν εἰς τὴν Ἀηδόνα ὁ Ταὼς μὲ εἰρωνείαν,
» τί την θέλω τὴν φωνήν σου ;
» νά μου δείξῃς τὴν στολήν σου.

» Ἔχεις ; δεῖξέ μου, ποῦ εἶνε τὰ ὁλόχρυσα πτερά σου,
» τὰ κεντήματα ποῦ εἶνε τῆς μεταξωτῆς οὐρᾶς σου ;
» ἔχεις εἰς τὴν κεφαλήν σου ; . . .
» ἄ ! ναὶ, ἔχεις τὴν φωνήν σου !

» Ἀλλὰ τοῦ συρμοῦ δὲν εἶνε τώρα πλέον. Ταὼς πρέπει
» Ταὼς σήμερον νὰ εἶσαι, καὶ ὁ κόσμος θὰ σὲ βλέπῃ
» μὲ χαρὰν καὶ θὰ θαυμάζῃ,
» ἄλλως, δὲν σε λογαριάζει . . . . »

Εἶπε κ' ἔρριψεν ἓν βλέμμα εἰς τὰ στίλβοντα πτερά του
καὶ ἡ 'Αηδὼν ἐγέλα διὰ τὴν κουφότητά του.
« — Αἴ, τῷ εἶπε, φίλε, τώρα
» πρὶν παρέλθῃ πολλὴ ὥρα

» Ἔρχεται ἡ Νὺξ τὰς μαύρας πτέρυγάς της νὰ ἁπλώσῃ,
» καὶ ἐκείνη πλέον τέλος εἰς τοὺς λόγους μας θὰ δώσῃ
» κ' εὔμορφα θ' ἀποφασίσῃ
» τίς τῶν δύο θὰ κερδήσῃ...»

Καὶ τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον ἔρθασεν ἡ Νὺξ, κ' ἐχάθη
κ' ὁ Ταὼς κ' ἡ καλλονή του.... μόνον 'ς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη
σκιὰ μαύρη ἐκινεῖτο·
ὁ καλὸς Ταὼς μας ἦτο.

Ἤκουε τὴν 'Αηδόνα ψάλλουσαν ἐκεῖ σιμά του
κ' ἔστρεφε κ' αὐτὸς νὰ ἴδῃ τὰ ὁλόχρυσα πτερά του.
Μαῦρα ἦσαν! κ' ἐλυπεῖτο...
ὁ Ταὼς ὁ πρὶν δὲν ἦτο!

Ἤκουε τὴν 'Αηδόνα· « — Ὦ, κ' ἐγὼ, εἶπεν, ἂς ψάλω.»
Τράχηλον ὀρθὸν ὑψόνει, στόμ' ἀνοίγει... οἴμοι! ἄλλο
δὲν ἀντήχησεν ἢ θρῆνος,
καὶ ἐτρόμαξε κ' ἐκεῖνος!

Πόσοι νέο ι, πόσαι νέαι θέλουν λυπηθῆ ἐπίσης
ἐὰν ἔχουν τὰς γελοίας τοῦ πτηνοῦ μας ἀπαιτήσεις!...
Τὸ πικρόν του πάθημα
μέγα δίδει μάθημα:

Πλούτη, ὄνομα καὶ κάλλη
εἶνε σκοτεινὰ καὶ κρύα,
ἐὰν δὲν τὰ περιβάλλῃ
ἀρετὴ καὶ εὐφυΐα.

'Εν 'Αθήναις.

Παναγιωτης Ι. Φερμπος.

'Επανορθώσεις.

Σελ. 27, στίχ. 14 ἀντὶ «6 Μαΐου, 1 'Ιγιὰρ» ἀναγνωστέον «26 'Απριλίου, 1 'Ιγιάρ».

Σελ. 37, στίχ. 4—5 καὶ ἀλλαχοῦ ἀναγνωστέον «Βυρτεμβέργη».

Σελ. 79, στίχ. 21 ἀναγν. «μαθηταὶ 120» καὶ στίχ. 29 «δημοτικὴ σχολή».

Σελ. 166, ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἀναγν. «... τοῦ «Μὴ Χάνεσαι» καὶ ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τῶν ἐτῶν 1882 καὶ 1883».

Σελ. 235 ἐν τῷ τίτλῳ ἀναγν. «Περί τινων 'Εκκλησιῶν».

Σελ. 237, στίχ. 19, ἀναγν. «γινώσκομεν», καὶ στίχ. 25 «τῆς ἐπὶ πατριάρχου Μηνᾶ συνόδου».

Αὐτόθι ἐν ταῖς ὑποσημ. «Erudit.» καὶ «Eruditorum».

Σελ. 240, στίχ. 24, ἀναγν. «βασιλείαν».

Σελ. 269, στίχ. 33, ἀναγν. «ἦν ἂν πλημμελῆς».

Σελ. 313, στίχ. 8, ἀναγν. «τὴν ἡμέραν».

Μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν δὲ τῶν σχετικῶν σελίδων τοῦ 'Ημερολογίου συνέβησαν αἱ ἑξῆς μεταβολαὶ, ἀναγόμεναι εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν μέρος:

Παυθέντος τοῦ Καστορίας Κωνσταντίου ἐξελέγη μητροπολίτης ἀντ' αὐτοῦ ὁ Βάρνης Κύριλλος, Βάρνης δὲ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος 'Αργυρουπόλεως Καλλίνικος. (Ἴδε σελ. 148.)

'Αποβιώσαντος τοῦ Καθολικοῦ 'Ετσμιατζὶν Κεβὼρκ Δ', ἡ θέσις χηρεύει. (Ἴδε σελ. 160.)

Ὁ παρῃτημένος Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης τῶν 'Αρμενί ν Ναρσῆς ἀποκατέστη ἐκ νέου ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ. (Αὐτόθι.)

Παρουσίασις ὑπὸ
Ν. Γ. Π (= Πολίτου)
Δ. Ι. Ε Ε. Τόμ. Α1 (1883) σελ. 373-4.

Ἀγγελίαι καὶ Προκηρύξεις

ΑΛΗΘΕΙΑ

Ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία ἐκδιδομένη ἐν Λεμησσῷ Κύπρου

ΕΤΟΣ Γ΄.

Ἐκδότης καὶ Συντάκτης Α. Κ. ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΟΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία προπληρωτέα ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Κύπρου Σελίνια δέκα. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Φράγκα εἴκοσι.

ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ἐφημερὶς ἡμερησία ἐκδιδομένη ἐν Βουκουρεστίῳ.

ΕΤΟΣ ΙΑ.΄

Συντάκται καὶ Διευθυνταὶ Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ καὶ Τ. ΡΟΥΜΠΙΝΗΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ρουμανίᾳ φρ. 30. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 40.

ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Ἐφημερὶς ἡμερησία ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις.

ΕΤΟΣ Β΄.

Συντάκτης καὶ Διευθυντὴς Ι. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἀθήναις δραχ. 15. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 22.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΝΕΑΙ ΙΔΕΑΙ

Ἐφημερὶς ἡμερησία ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις.

ΕΤΟΣ ΣΤ'.

Διευθυντὴς Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἀθήναις δρ. 12. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 25.

ΕΡΜΗΣ

Ἐφημερὶς οἰκονομολογικὴ ἑβδομαδιαίως ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις.

ΕΤΟΣ Β'.

Διευθυντὴς καὶ συντάκτης Γ. Π. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἀθήναις δρ. 5. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 8.

Le Messager d'Athènes

Journal international pour l'Orient

paraissant tous les jeudis soir.

Neuvième Année.

A. Z. STEPHANOPOLI, *Propriétaire-Rédacteur en chef.*

—

Abonnements: Grèce, un an fr. 35. Étranger, un an fr. 40.

ΣΦΑΙΡΑ

Ἐφημερὶς πεντάκις τῆς ἑβδομάδος ἐκδιδομ. ἐν Πειραιεῖ

ΕΤΟΣ Δ'.

Διευθυντὴς ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΚΑΛΟΣΤΥΠΗΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Πειραιεῖ καὶ Ἀθήναις δρ. 12. Ἐν Τουρκίᾳ 1 Λίρα ὀθωμ. Ἀλλαχοῦ τοῦ ἐξωτερικοῦ φρ. 25.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΑΡΜΟΝΙΑ

Ἐφημερὶς ἡμερησία ἐκδιδομένη ἐν Σμύρνῃ.

ΕΤΟΣ Δ'.

Διευθυντὴς καὶ συντάκτης Μ. ΣΕΙΖΑΝΗΣ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Σμύρνῃ μετζίτια 5, 50. Ἐν Ἑλλάδι φρ. 30. Ἐν Αἰγύπτῳ φρ. 35. Ἀλλαχοῦ φρ. 40.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ

Ἐφημερὶς φιλολογική,
ἐκκλησιαστικὴ καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

ΕΤΟΣ ΚΓ' (ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ)

ἐκδιδομένη ἑβδομαδιαίως ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἰδιοκτήτης καὶ διευθυντὴς Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν τῇ πρωτευούσῃ εἰκοσάρια ἀργυρᾶ 3. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 4. Ἐκτὸς τοῦ κράτους φρ. 20.

ΑΥΓΗ

Ἐφημερὶς ἡμερησία ἐκδιδομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΕΤΟΣ Β'.

Διευθυντὴς Δ. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ.
Συντάκτης ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ.

—

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν τῇ πρωτευούσῃ φρ. 40. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 50. Ἐν ταῖς μεσογείοις ἐπαρχίαις, Ἑλλάδι, Ἡγεμονίαις καὶ Αἰγύπτῳ 60. Ἐν Εὐρώπῃ 80.

—

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ἐν Περσεμπὲ-Παζὰρ, ἀρ. 31, ἀπέναντι τοῦ Τιτζαρὲτ Χάν.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΕΣΤΙΑ

Ἐκδίδοται κατὰ κυριακὴν ἐν Ἀθήναις

ΕΤΟΣ Η.΄

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἑλλάδι φρ. 12. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Σύγγραμμα ἐπιστημονικὸν

Ἐκδιδόμενον μηνιαίως ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου.

ΕΤΟΣ Ζ΄.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἑλλάδι φρ. 15. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.

ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν

Ἐκδιδόμενον ἑβδομαδιαίως ἐν Ἀθήναις.

ΕΤΟΣ Α΄.

—

Συντάκτης

ΔΑΜ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς συνόδου

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἑλλάδι δρ. 6. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ δρ. 10.

—

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν Ἀθήναις
παρὰ τῷ τυπογραφείῳ Ἀδελφῶν Βαρβαρρήγου.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

THE BRITISH COLONIAL WORLD AND Journal of Commerce

Ο ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΣ ΑΠΟΙΚΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΚΑΙ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Ὄργανον τοῦ ἀγγλικοῦ, εὐρωπαϊκοῦ καὶ ἀποικιακοῦ ἐμπορίου.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, κατὰ μῆνα, ἐκδιδόμενον.

Διευθυντὴς καὶ Ἐκδότης

STANLEY W. KELSEY.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Crown Court, Milton Street, London.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Τουρκίᾳ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, γρ. 50.

ΕΣΠΕΡΟΣ

Σύγγραμμα περιοδικὸν μετὰ εἰκόνων ἐκδιδόμενον

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ

τῇ 1/13 καὶ 15/27 ἑκάστου μηνός.

Ἐκδότης καὶ διευθυντὴς

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥΣ

—

Συνδρομὴ ἐτησία προπληρωτέα φρ. 40 (μάρκαι 32=ρούβλια 16).

—

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται παρὰ τῷ ἐνταῦθα πράκτορι αὐτοῦ
Ι. ΠΑΠΑΔΗ βιβλιοπώλῃ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

Ο ΚΟΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ἐκδιδόμενον ἐν Κωνσταντινουπόλει

τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν λογίων

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ

ΕΤΟΣ Α'.

—

Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Κωνσ)πόλει 1 Λ. Τ. (ἑξάμ. 1/2 Λ. Τ. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μετζ. ἀργ. 6.— Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 30.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ἐν Γαλατᾷ Κουρσοὺμ Χάνι, 10.

Τὰ κυριώτερα τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς μέχρι τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Ἡμερολογίου ἐκδοθεῖσι τεύχεσιν εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Μελέτη περὶ Δάντου καὶ τῶν ἑλληνικῶν αὐτοῦ μεταφράσεων ὑπὸ ΑΛ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.

Ἐπιστημονικὰ ὑπὸ Α. ΣΠΑΘΑΡΗ.

Παιδαγωγικὰ ὑπὸ Κ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Ἡ καρατόμησις τοῦ Μενεκλοῦ ὑπὸ Ξ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ.

Περὶ αὐτοκτονίας ὑπὸ Β. ΛΟΥΣΗ ἰατροῦ.

Περὶ ἀρχῆς καὶ μορφώσεως τῆς ἑλληνικῆς Τραγῳδίας ὑπὸ ΑΛΕΑΝΔΡΟΥ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗ.

Δάντου Κολάσεως τὸ Α' ὑπὸ Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

Τὸ Χρηματιστήριον καὶ ὁ νόμος ὑπὸ Ν. ΦΩΤΙΑΔΟΥ.

Ποιήσεις ΗΛ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ καὶ ἄλλων.

Ἡ ἔναρξις τῶν σχολείων ὑπὸ ΙΩΑΝ. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΟΥ.

Περὶ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΤΩΝ ΕΚΛΕΚΤΟΤΕΡΩΝ ΔΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ἐκδιδομένη ἐν Κωνσταντινουπόλει

ὑπὸ Γ. Λ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ Περιοδικὸν τοῦτο, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν, ἐκδίδοται εἰς σχῆμα 4ον καὶ ἀριθμεῖ τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔτος, διανέμεται δὲ εἰς τόμους ἐκ 200—216 σελίδων ἢ εἰς δράματα χωριστά, ὧν ὁ τιμοκατάλογος μετὰ πολλῶν ἄλλων σχετικῶν πληροφοριῶν ἀποστέλλεται δωρεὰν τῷ αἰτήσοντι.

Ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε τὰ ἑξῆς ἔργα:

Ἄγγελος τοῦ μεσονυκτίου.— Ἀδιάφοροι.— Βραζιλιανή.— Γαλάτεια.— Γαλιλαῖος.— Γάμοι τοῦ Ἀττίλα.— Γάσπαρος ὁ ἁλιεύς.— Γέρω-Δεκανεύς.— Δαλιδά.— Δάφνη.— Δέσποινα τῆς Λυών.— Δέησις ναυαγῶν.— Δήμιος Ἐνετίας.— Δὸν Καῖσαρ.— Εἶνε τρελλή.— Ἐπαΐτις.— Ἔνσαρκον ἄγαλμα.— Ἰωάννα δακρύων καὶ γελώτων.— Ἰωσίας ὁ ἀκτοφύλαξ.— Κακὴ ὥρα.— Κλαβίγιος.— Κυανοῦς μανδύας.— Λησταί— Λιθοξόος.— Μαρτύριον τῆς καρδίας.— Μεμψίμοιρος.— Μαριὼν Δελόρμ.— Ναύτης Βερτράμ.— Ὀθέλλος.— Ὀρφανὰ τῆς Ἐνετίας.— Περιπέτειαι ἐφημεριδογραφίας.— Ποιμενὶς Ἄλπεων.— Πωλημένος εὐπατρίδης.— Παιδοκλόπος.— Πνεύματα.— Σύζυγος τῆς χήρας.— Σωσάννα Ἴμβερτ.— Ταχυδακτυλουργός.— Φίλιππος ὁ Β'.— Χαρτομάντις.— Χαῖρε, Μαρία.

—

Ἀπευθυντέον πρὸς τὸν ἐκδότην (τυπογραφεῖον J. Pallamary, Πέραν).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

Σύγγραμμα ἐκδιδόμενον ἑβδομαδιαίως.

ΕΤΟΣ Γ'.

Συντάκται Μ. Χαμουδόπουλος καὶ Μ. Ι. Γεδεών.

—

Συνδρομὴ ἐτησία μετζίτια ἀργ. 5. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 6. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 30.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ

ΖΑΠΠΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ ΕΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΙ ΒΡΑΒΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ὑπὸ τῆς

ΠΡΟΣ ΕΜΨΥΧΩΣΙΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ἐκδιδομένη

ΑΛΕΞΙΟΥ ΡΙΟΝΔΕ ΓΕΩΠΟΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΑΙΑΣ

ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

ΥΠΟ

Ο. Κ. ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

τελειοδιδάκτου τῆς νομικῆς σχολῆς Παρισίων καὶ ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1882

Τὸ πολλοῦ λόγου ἄξιον τοῦτο βιβλίον, βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς καὶ κοσμούμενον ἐν τῇ προμετωπίδι διὰ τῆς προσφιλοῦς εἰκόνος τοῦ μεγατίμου ἀγωνοθέτου Κωνσταντίνου Ζάππα, συνιστῶμεν ἐκθύμως.

Εἶναι ἀνάγνωσμα σπουδαῖον ἅμα καὶ εὐάρεστον· δύναται δὲ ἕκαστος νὰ ἀποκτήσῃ τὸ πόνημα, ἀποτελούμενον ἐκ 376 σελίδων ὀγδόου σχήματος, δι' 60 καὶ μόνων λεπτῶν.

Πωλεῖται ἀποκλειστικῶς ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Ἀ. Πανωρίου καὶ Ἰ. Ἀλιμπέρτου, κειμένῳ ἐν Γαλατᾷ, ὁδῷ Γεοργαντζιλὰρ, ἀριθ. 17.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ'

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΥΠΟ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ

μητροπολίτου Νικομηδείας

δημοσιευθεὶς τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ», νῦν δὲ ἀναθεωρηθεὶς καὶ ἐν μέρει διασκευασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ,

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΥΘΙΣ

ἐγκρίσει τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1882

Ο ΗΛΙΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΥΘΟΥΣ

ΥΠΟ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΔΟΞΕΩΣ

1882

Ἡ ὡραία αὕτη μελέτη ὑποβληθεῖσα τὸ πρῶτον τῇ πανεπιστημιακῇ συγκλήτῳ ὡς ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβή, ἐβραβεύθη κατόπιν ὑπὸ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ κατὰ τὸ περὶ «ζώντων μνημείων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης» ζωγράφειον διαγώνισμα τοῦ συλλογικοῦ ἔτους 1881—1882.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ἀναφερόμεναι εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν

—

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1882

ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

ΥΠΟ Γ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΟΥ

Ἀδεία τοῦ Αὐτ. Ὀθωμ. Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ε. ἐπιτροπῆς ἐγκριθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων.

—

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1882

ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΙΑΒΑΘΑ

ὑπὸ

LONGFELLOW

μεταφρασθὲν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ

Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ

—

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ, 1882

Τὸ ᾆσμα τοῦ Χιαβάθα, ἔργον ἑνὸς τῶν κρατίστων ποιητῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐπιτυχῶς μεταπεφρασμένον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ Ι. Περβάνογλου, ἐκτετυπωμένον δὲ φιλοκάλως μεθ' ὡραίων εἰκόνων, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ συγγραφέως, καὶ κομψότατα δεδεμένον, συνιστᾶται ὡς προσφορώτατον δῶρον τοῦ νέου ἔτους.

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Ἰ. Παππάδη ἐν Πέρᾳ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΤΣΙΑΚΑ

τελειοφοιτήτου τοῦ ἐν Σέρραις τῆς Μακεδονίας Διδασκαλείου

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑ ΡΗΤΩΝ

Βραβευθεῖσα ἐν τῷ ΚΑΡΑΠΑΝΕΙΩ ΑΓΩΝΙ ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλλην. Φιλολογ. Συλλόγου καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1881.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ τὴν ἄνω κοινὴν ἐπιγραφὴν ἀπαρτίζουσι τὰ ἑπόμενα πέντε τεύχη.

Α'. ΚΥΚΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν Δημ. Σχολῶν περιέχων ἱστορίας ἔκ τε τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης εἰλημμένας καὶ παιδικῶς καὶ βιογραφικῶς ἐκτεθειμένας μετ' εἰκόνων 21.

Β'. ΚΥΚΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μέσων τάξεων τῶν Δημ. Σχολῶν περιέχων ἱστορίας 65 ἔκ τε τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης εἰλημμένας, κατὰ τὸ κείμενον αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκτεθειμένας καὶ βιογραφικῶς συντεταγμένας μετ' εἰκόνων 50.

Γ'. ΚΥΚΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ, ἡμικύκλιον πρῶτον

Πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν Δημοτικῶν Σχολῶν (ἢ ἄλλως τῆς Α' Τάξεως Ἑλλ. Σχολῆς) περιέχον ἐν ἱστορίαις 88 τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὸ κείμενον τῆς Π. Διαθήκης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκτεθειμένην καὶ βιογραφικῶς συντεταγμένην μετὰ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς Παλαιστίνης.

Δ'. ΚΥΚΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ, ἡμικύκλιον δεύτερον

Πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ κειμένου τῆς Κ. Διαθήκης ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῶν Δημ. Σχολῶν, περιέχον παραπομπὰς εἰς αὐτὴν, εὑρετήριον τῶν ἀναγινωσκομένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ περικοπῶν καὶ γεωγραφικὰς σημειώσεις.

Ε'. ΟΔΗΓΗΤΙΚΟΝ ΔΟΚΙΜΙΟΝ

Προωρισμένον διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ περιέχον τὰς ἀναγκαίας πρακτικὰς ὁδηγίας πρὸς τελεσφόρον διδασκαλίαν ἐν γένει μὲν τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος, ἰδίᾳ δὲ τῆς εἰς τρεῖς κύκλους (τοὺς ἄνω) διηρημένης Ἱερᾶς Ἱστορίας μετὰ ῥητῶν.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ φερεπόνου νεαροῦ διδασκάλου Γ. Τσιάκα, δοκιμώτατον κριθὲν, εἰσήχθη εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ἐν Τουρκίᾳ δημοτικὰ σχολεῖα.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ

Συνταχθὲν κατὰ νέαν ὅλως μέθοδον
μεθ' ἑρμηνείας καὶ μεταγραφῆς τοῦ τουρκικοῦ
κειμένου διὰ χαρακτήρων ἑλληνικῶν.

ΥΠΟ

Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΠΑΣΣΑ

Πρώην Μουστεσάρου τοῦ Νομοῦ Θεσσαλονίκης.

Ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Γ. Α. Κοπανάρη, Ζιντὰν Καπουσοῦ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΝΕΑΝ ΟΛΩΣ ΜΕΘΟΔΟΝ

ΥΠΟ

Ν. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταρρυθμισθεῖσα.

Ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1882

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Γ. Α. ΚΟΠΑΝΑΡΗ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ Κ. ΙΩ. ΜΑΡΟΥΔΗ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ

ΑΠΛΟΠΟΙΟΥΝ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ

ὑπὸ

ΚΩΝΣΤ. ΙΩ. ΜΑΡΟΥΔΗ

Ὑποδιευθυντοῦ τῶν τηλεγράφων καὶ ἀρχαίου διδασκάλου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΝΑΤΗ

διασκευασθεῖσα ὅλως ἐπὶ τὸ βέλτιον, πλήρης εἰκόνων καὶ διῃρημένη εἰς τέσσαρα μέρη, δύο τεύχη.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1882

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΘΕΩΡΙΑ

ΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ὑπὸ Ε. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

διδασκάλου τῆς Ἰχνογραφίας καὶ τῆς Καλλιγραφίας ἐν τῇ Ἑλλην. Ἐμπ. Σχολῇ καὶ ἐν τῷ Ῥοδοκανακείῳ Παρθεναγωγείῳ, καὶ τῆς Καλλιγραφίας ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν καὶ ἐν τῷ Ἐπαρχιακῷ τῶν κορασίων σχολείῳ.

ΕΝ ΟΔΗΣΣΩ.

Τύποις Π. Α. Ζελένη, πρώην Οὔλριχ.

1881.

Τὸ βιβλίον τοῦτο πωλεῖται ἀποκλειστικῶς ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Α. Πανωρίου καὶ Ι. Ἀλιμπέρτου, κειμένῳ ἐν Γαλατᾷ, ὁδῷ Γεωργαντζιλὰρ, 17.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MIGLIARO

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ
ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ

Μετὰ 26 λιθογραφημένων σχημάτων, 2 εἰκόνων καὶ 3 πινάκων

ὑπὸ Ε. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

διδασκάλου τῆς Καλλιγραφίας ἐν τῇ ἐν Ὀδησσῷ Σχολῇ τῶν ὡραίων τεχνῶν, κτλ.

ΕΝ ΟΔΗΣΣΩ

Τύποις Σλαυϊκοῦ Τυπογραφείου

1882

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΜΕΤΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΙΩΝ

πρὸς ἄσκησιν

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΜΑΘΗΤΕΥΟΝΤΩΝ

ὑπὸ Γ. Α. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ.

ΕΝ ΟΔΗΣΣΩ, Τύποις Σλαυϊκοῦ Τυπογραφείου

1882

Τὰ ἄνω βιβλία πωλοῦνται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Α. Πανωρίου καὶ Ι. Ἀλιμπέρτου, ἐν Γαλατᾷ, ὁδῷ Γεοργαντζιλάρ, ἀριθ. 17.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΠΡΩΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΣΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

συντεθέντα μὲν

ΥΠΟ

Φ. ΤΕΡΚΣ

ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ δὲ μεταφρασθέντα

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Χ. ΦΛΩΡΑ

Σιατιστέως

ΜΕΤΑ ΟΚΤΩ ΔΙΧΡΩΜΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Ἀδείᾳ καὶ ἐγκρίσει τῆς ἐν Κωνσ)πόλει Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτ. Ἐπιτροπῆς

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητευόντων.

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΕΥΣΕΡΕΡ ΚΑΙ ΒΙΓΑΝΔ

1882

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Ἰ. Παππάζη.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

σχολιασθεὶς

πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων

ὑπὸ

Γ. Ν. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ, ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ.

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Ἀνδρέου Κορομηλᾶ.

ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗΝ

ΕΦΕΥΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

ὑπὸ

ΝΑΗΜ ΒΕΗ ΦΡΑΣΑΡΗ

μέλους τοῦ ἐλεγκτικοῦ γραφείου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΕΚΔΟΘΗΣΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

(ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ)

τομίδιον ἐκ 15 τυπογραφικῶν φύλλων περιέχον καὶ δύο πίνακας πανομοιοτύπων γραφῶν ἀρχαίων αὐτῆς διδασκάλων.

ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΑΘΗΣΑΥΡΙΣΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΝΔΟΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ

Karl Foy:

Vulgärische Grammatik, ἤτοι Ἱστορία τῆς γραμματικῆς τῆς δημώδους ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τοῦ 300 ἔτ. π. Χρ.

ὑπὸ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΦΩΗ

ἐκδιδόντος

Breitkopf et Härtel. — LEIPZIG.

ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν 403.

SISMANOGLIO MEGARO

ΥΠΟ ΤΑ ΠΙΕΣΤΗΡΙΑ

—

ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗΝ

ΛΕΞΙΚΟΝ

ΓΑΛΛΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ

ὑπὸ

ΣΑΜΗ ΒΕΗ ΦΡΑΣΑΡΗ

ἀρχιγραμματέως τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐδρευούσης ἐξελεγκτικῆς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑποθέσεων ἐπιτροπῆς.

ΥΠΟ ΤΑ ΠΙΕΣΤΗΡΙΑ

—

ΕΙΣ ΓΛΩΣΣΑΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗΝ

ἐκδιδόμενα ὑπὸ

ΝΑΗΜ ΒΕΗ ΦΡΑΣΑΡΗ

μέλους τοῦ ἐλεγκτικοῦ γραφείου τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Α'.

ΜΕΛΕΤΑΙ (Τεφεκκουράτ)

ἤτοι

ΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΕΡΣΙΚΑΙ

Β'.

ΑΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΕΠΟΧΑΙ

Μυθιστορία ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΕΠΑΣΤΑ
Ἐν Γαλατᾷ Κωνσ)πόλεως,
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τροχιοδρόμων, ὑπ' ἀριθ. 13,
κάτωθεν τοῦ Τοῦνελ.

Τὸ καλῶς συγκεκροτημένον τοῦτο βιβλιοπωλεῖον διακρίνεται διά τε τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν, πεπλουτισμένον διὰ πάσης ὕλης βιβλίων, διδακτικῶν καὶ φιλολογικῶν. Δέχεται δὲ παραγγελίας οἱουδήποτε βιβλίου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ
Ἐν Γαλατᾷ,
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γιοργαντζιλὰρ, ἀρ. 27.

Τὸ γνωστὸν τοῦτο κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοπωλεῖον διακρίνεται διὰ τὰς πολλὰς, γνησίας καὶ μὴ ἐσφαλμένας στερεοτύπους ἐκδόσεις, ὧν χάριν συνέστησεν ἐνταῦθα βιβλιοπωλικὸν ὑποκατάστημα. Ὑπάρχει δ' ἐν αὐτῷ ἐκλεκτὴ ὕλη ὁσημέραι πλουτιζομένη διὰ διδακτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν βιβλίων τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς γλώσσης.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΛΕΜΟΝΙΔΟΥ

Ἐν Γαλατᾷ,

ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ, ἀρ. 26.

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ ἅπαντα τὰ ἑλληνικὰ διδακτικὰ βιβλία, μυθιστορήματα, δράματα, ἡμερολόγια, ἡμεροδεῖκται κτλ., ὡς καὶ διάφορα χρυσόδετα βιβλία διὰ τὴν 1ην τοῦ ἔτους.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ὁδὸς Κουλὲ-Καπουσοῦ,

ἀριθ. 635.

Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τούτῳ πωλοῦνται ἑλληνικὰ καὶ γαλλικὰ διδακτικὰ βιβλία καὶ ἐκδόσεις συγγραφέων σπανιώτατα καὶ δυσεύρετοι, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ νεώτατα ἔργα τῶν σπουδαιοτέρων Γάλλων μυθιστοριογράφων.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΝΕΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ι. ΠΑΠΑΔΗ

Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν ἐν Κωνσ/πόλει, ἀριθ. 458.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΠ' ΕΥΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Συλλογὴ διδακτικῶν τῆς ἑλληνικῆς, γαλλικῆς, ἀγγλικῆς, τουρκικῆς, ἰταλικῆς καὶ γερμανικῆς γλώσσης.

Σφαῖραι, ἄτλαντες καὶ χάρται γεωγραφικοὶ, βιβλία ἐπιστημονικὰ, ἱστορικὰ, λεξικὰ ταξειδίων καὶ μυθιστορίαι.

Πώλησις καὶ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν εἰς τὰ περιοδικὰ τοῦ συρμοῦ.

Πανοράματα καὶ θέαι Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

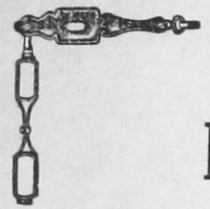
ΓΕΩΡΓ. Α. ΚΟΠΑΝΑΡΗ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει,

ἔσωθεν τοῦ Ζιντὰν-Καπουσοῦ, ἀριθ. 4.

Ἐν τῷ γνωστῷ τούτῳ βιβλιοπωλείῳ πωλοῦνται εἰς τιμὰς συγκαταβατικὰς ἅπαντα τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων βιβλία, πρὸς δὲ καὶ ἄλλα παντὸς εἴδους ἐκκλησιαστικὰ καὶ μουσικὰ, ὡς καὶ μυθιστορήματα διάφορα.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

Η. ΒΙΤΑΛΗΣ ΚΑΙ Σ^ιε

Ἀριθ. 491,

Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν, ἀπέναντι τοῦ ῥωσσικοῦ Προξενείου.

Μεγάλη ποικιλία χάρτου, ἀγγλικοῦ καὶ γαλλικοῦ.
Φάκελλοι παντὸς εἴδους καὶ ποιότητος.
Κατάστιχα γαλλικῆς κατασκευῆς καὶ πάντα τὰ χρειώδη γραφείων.
Σφραγίδες παντὸς εἴδους.
Σφαῖραι, διαδῆται, τετράδια καὶ λοιπὰ πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων.
Χάρτης, σχέδια, χρώματα καὶ ἐργαλεῖα ἰχνογραφίας.

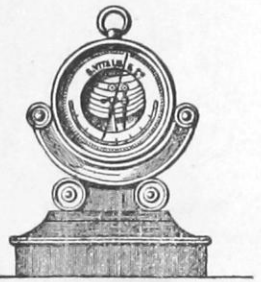
Δίοπτρα κοινῆς χρήσεως Παρισίων ἐκ καθαροῦ κρυστάλλου (grow-glass) χαλύβδινα, ἀργυρᾶ χρυσᾶ καὶ ἄλλα διάφορα.

Διόπτραι τοῦ θεάτρου.
Τηλεσκόπια διαφόρου μεγέθους καὶ δυνάμεως.
Βαρόμετρα καὶ Θερμόμετρα.

Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὑπάρχει καὶ τυπολιθογραφεῖον ἀναλαμβάνον τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς εἴδους ἐργασιῶν, οἷον· ἐπισκεπτηρίων, ἐπικεφαλίδων ἐπιστολῶν, συναλλαγμάτων, ἀρχιτεκτονικῶν σχεδιαγραφημάτων, γεωγραφικῶν χαρτῶν κτλ.

ΣΗΜ. Τὸ κατάστημα δέχεται ἐπὶ μετρίᾳ προμηθείᾳ παραγγελίας τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν χονδρικῶς, ὡς καὶ παντὸς ἐργαλείου, χρησίμου εἰς τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας, πρὸς χρῆσιν σχολείων ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ διευθύνσεων διαφόρων ἑταιριῶν

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ι. ΠΑΛΛΑΜΑΡΗ

403, — ΜΕΓΑΛΗ ΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΑΝ, ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΟΛΛΑΝΔΙΚΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ, — 403.

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ
ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ
ΕΠΙΤΑΓΑΙ, ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ, ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
ΕΤΙΚΕΤΤΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
κτλ. κτλ.

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΑ
ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΣ ΔΙΑ ΤΟΙΧΟΚΟΛΛΗΣΕΙΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΠ ΟΛΑΙ ΤΑΙ ΓΑΜΟΙΣ
κτλ. κτλ.

Τὸ τυπογραφεῖον Ι. ΠΑΛΛΑΜΑΡΗ μετακομισθὲν ἐκ τῆς Impasse Latine εἰς τὴν Μεγάλην Ὁδὸν τοῦ Πέραν, ἀριθ. 403, ἐρωδιάσθη καὶ ἐφέτος διὰ νέου καὶ σπουδαιοτάτου τυπογραφικοῦ ὑλικοῦ καὶ δύναται νὰ ἀναλάβῃ παντοειδεῖς τυπογραφικὰς καὶ λιθογραφικὰς ἐργασίας εἰς παπανδήποτε γλώσσαν καὶ μετὰ μεγίστης ἐντελείας.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΤΑΧΕΙΑ — ΤΙΜΑΙ ΜΕΤΡΙΩΤΑΤΑΙ

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

καὶ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Δημητρίου Θ. Ἰγγλέση

Μεγάλη Ὁδὸς τοῦ Πέραν

ἀριθ. **418**

Ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Santa Maria

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἐν Γαλατᾷ, Ὁδὸς Μερτεμπανὶ,

ἀριθ. **12**

(Τουνὲλ Χὰν) πλησίον τῆς Αὐωνικῆς Τραπέζης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς.

Προσηρτημένον γραφεῖον ἀναδεχόμενον συνδρομὰς καὶ εἰδοποιήσεις εἴς τε τὰς ἐπιτοπίους καὶ ἐξωτερικὰς ἐφημερίδας.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΧΡΗΣΤΟΣ Μ. ΔΕΡΔΕΡΙΣ

ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰχνογράφος τῆς μεσαιωνολογικῆς ἑταιρίας

—

ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΠΛΗΡΗΣ

εἰς ἁγιογραφίας— προσωπογραφίας (ἐλαιογραφία: σκιαγραφία)— ρωπογραφήματα.

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΞΕΤΕΘΗΚΕΝ ΗΔΗ

τὰς προσωπογραφίας τῶν πατριαρχῶν Ἰωακεὶμ Β' καὶ Γ', Σταυρουπόλεως Τυπάλδου, Ἠλία Τανταλίδου, Σεραφεὶμ Καμαράση, Μ. Γεδεὼν καὶ ἄλλας, ἐλαιογραφίαν λαμπρὰν τῆς ἱερᾶς οἰκογενείας: μίμησις τοῦ περικλεοῦς Πέτρου Ροῦβενς.

Ἀπευθυντέον εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ λέσχην «Μνημοσύνην.»

ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ

Σ. ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΟΥ

πρώην ΔΟΥΝΙΑ

ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ Γαλατᾶ, ἀριθ. 178.

Γνησιότης φαρμάκων καὶ ἀκρίβεια περὶ τὴν παρασκευὴν πάσης συνταγῆς καθιστῶσιν ἄξιον πάσης ἐμπιστοσύνης τὸ φαρμακεῖον τοῦτο. Οἱ δὲ φαρμακοποιοὶ εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῷ ἀποθήκην φαρμάκων παντὸς εἴδους, ἀπ' εὐθείας ἐξ Εὐρώπης κομιζομένων, ἀντὶ τιμῆς μετρίας.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

Ν. ΜΑΛΟΥΣΗ

32, Γαλατᾶ Καρά-κιοι, ἀπέναντι τοῦ σταθμοῦ τοῦ τροχιοδρόμου.

Ἡ γνησιότης τῶν φαρμάκων, ἅτινα περιλαμβάνει ἡ πλουσία ἀποθήκη τοῦ γνωστοῦ τούτου φαρμακείου, καὶ ἡ ἀκρίβεια περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συνταγῶν εἰσὶ προσόντα αὐτοῦ ἀναμφισβήτητα·

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ

ΜΑΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ

πρώην

ΜΑΔΕΛΛΑ

Ἐν Γαλατᾷ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καράκιοϊ, ἀριθ. 18.

Τὸ φαρμακεῖον τοῦτο πασίγνωστον, ὡς ἓν τῶν ἀρχαίων καὶ πρώτης τάξεως φαρμακείων, εἶναι αὐτοσύστατον.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέρα, 403.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΙΤΟΥ ΚΑΙ Σ^{ας}

Ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ τοῦ Γαλατᾶ,

ἀριθ. 192-194.

Τὸ γνωστὸν τοῦτο φαρμακεῖον διακρινόμενον ἐπὶ τάξει καὶ ἀκριβείᾳ προσεκτήσατο ἐπ' ἐσχάτων πλουσίαν ἀποθήκην φαρμάκων, κομιζομένων ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς Εὐρώπης καταστημάτων. Ὁ εἰδικὸς περὶ τὴν θεραπείαν τῶν παθήσεων τοῦ στήθους, τοῦ λάρυγγος, τῶν ὤτων, τῆς ῥινὸς, ὡς καὶ τῶν συφιλιτικῶν καὶ δερματικῶν νοσημάτων ἰατρὸς Φ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ εὑρίσκεται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς ὥρας 1—3 μ.μ. ἐν τῷ φαρμακείῳ τούτῳ, ἔνθα πᾶς τις δύναται νὰ συμβουλεύηται αὐτόν.

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΜΕΣΙΤΙΚΟΝ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Γ. Δ. ΖΙΑΝΝΕΤΟΥ

Ἐν Γαλατᾷ, Χάνιον Δημαρχίας, ἀρ. 18.

Τὸ κατάστημα τοῦτο πωλεῖ λαχειοφόρα γραμμάτια πάσης χώρας καὶ ἀναλαμβάνει οἱανδήποτε μεσιτικὴν ἐπὶ χρεωγράφων ἐργασίαν.

Ἀκρίβεια περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν οἱασδήποτε παραγγελίας καὶ τιμιότης περὶ τὰς συναλλαγὰς εἰσὶ τὰ κύρια τοῦ καταστήματος τούτου συστατικὰ, δι' ἃ δικαίως ἀπολαύει τόσης ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπολήψεως παρὰ τῷ δημοσίῳ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΔΕΛΦΟΙ ΙΩΑΝΝΙΔΑΙ ΚΑΙ Σ^{α}

(Fratelli JOANNIDI & Cie)

Κατάστημα ὑφασμάτων
παντοειδῶν (μεταξωτῶν, μαλλίνων, βαμβακερῶν, λινῶν, ἐριούχων, κτλ., κτλ.)

—

ΠΩΛΗΣΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΙΣΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ.

—

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σογλαν Χαμαμ, 3.

—

Οἶκος ἐν Μαγκεστρίᾳ:
Joannidi Brothers & Co, Oxford Street, 6, Hall-Street.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΑΜΒΑΚΕΡ. ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

ΛΕΥΚΩΝ ΕΙΔΩΝ, ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΩΝ, κτλ.

—

Πώλησις χονδρικῶς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Χατζοπούλου Χὰν, ἀριθ. 1, Σουλτὰν Χαμάμ.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΑΘ. Ι. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Παρὰ τῷ καπνοτελωνείῳ, ἀρ. 12.

ΕΛΑΙΑΙ ΤΡΙΓΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΑ ΚΙΟΥ

—

Τὸ κατάστημα τοῦτο εἶναι τὸ πρώτιστον εἰς τὸ εἶδός του καὶ διακρίνεται ἐπὶ τῇ ἀρίστῃ ποιότητι τῶν ἐν αὐτῷ πωλουμένων ἐλαιῶν καὶ ἐλαίων ἀποκλειστικῶς.

Ἀγοραὶ κατὰ μεγάλας ποσότητας γίνονται ἐκ τοῦ πλοίου τοῦ καταστήματος, ὅπερ εὑρίσκεται προσωρμισμένον ἐν Ζεϊτινἰσκελεσῇ, παρὰ τῷ Βαξὲ-Καπουσοῦ.

ΥΕΛΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΚΑΙ

ΛΑΜΠΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΝΤΖΟΥ ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΟΥ

47, Ὁδὸς Ταχμὶς, 47.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ καὶ γνωστῷ τούτῳ καταστήματι πωλοῦνται εἰς μετριωτάτας τιμὰς λάμπαι καὶ παντὸς εἴδους ὑαλικά.— Συνιστᾶται ἰδίως τὸ κατάστημα τοῦτο διὰ τὴν καλὴν ποιότητα καὶ ἐξαιρετικὴν εὐθηνίαν ΥΑΛΙΩΝ τῶν λαμπῶν παντὸς μεγέθους καὶ εἴδους.

Δέχεται παραγγελίας ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐκτελεῖ αὐτὰς ταχέως καὶ ἀνελλιπῶς, διά τε μεγάλας καὶ μικρὰς ποσότητας.

Ἀποστέλλει πραγματείας εἰς τοὺς βουλομένους καὶ ἀπ' εὐθείας ἐξ Εὐρώπης.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

Β. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

63, Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Γαλατᾶ, 63

Ἐντέλεια ἐργασίας καὶ φιλοκαλία, κατὰ τὰ δοκιμώτερα καὶ νεώτερα ὑποδείγματα τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου.

Πωλοῦνται ἕτοιμοι ἢ κατασκευάζονται κατὰ παραγγελίαν πρὸς ταῖς ἀνδρικαῖς ἐνδυμασίαις καὶ γυναικεῖοι καὶ παιδικοὶ ἐπενδύται.

Τὸ κατάστημα τοῦτο εἶναι ἐφωδιασμένον διὰ παντὸς εἴδους ὑφασμάτων τοῦ τελευταίου συρμοῦ. Δέχεται δὲ καὶ πᾶσαν παραγγελίαν ἐπὶ παντὸς εἴδους ἐρισύχων χονδρικῶς καὶ λιανικῶς.

JOSEPH WESSELY

Agent & Représentant des Maisons Étrangères.

AGENT

DE LA GRANDE COMPAGNIE D'ASSURANCES

(Cercle-Transports Réunis)

SOCIÉTÉ ANONYME

au Capital de 50,000,000 de Francs

ET

DE LA COMPAGNIE D'ASSURANCES MARITIMES

La Mamheimer Versicherungs Gesellschaft

au Capital de 6,000,000 de Marcs

SALONIQUE (Turquie d'Europe)

Télégrammes: WESSELY — SALONIQUE.

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΠΟΙΚΙΑΚΩΝ

Π. ΜΑΝΙΑ

12, Ὁδὸς Κιουρεκτσιλὲρ ἐν Γαλατᾷ, 12.

Ἐκλεκτὴ ποιότης ζακχάρεων, καφέδων, ὀρυζονίων, πετρελαίων, γνησίου κονιὰκ, τείου, βουτύρων Σιδηρίας, κτλ.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΩΣ

Δέχεται δὲ τὸ κατάστημα ἐπὶ μετρίᾳ προμηθείᾳ οἱανδήποτε ἐπὶ τῶν εἰδῶν τούτων παραγγελίαν, ἐκτελουμένην ἀκριβῶς καὶ ἀνελλιπῶς.

ΜΕΓΑ ΚΑΠΝΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΠΕΡΑ

Μ. ΧΑΛΙΣ ΚΑΙ Σ^α^

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΟΥ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ

Μεγάλη ὁδὸς Βοεβόδα.

Τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω προσωνυμίαν ἐργοστάσιον καπνῶν διεκρίθη πάντοτε διὰ τὴν ἐκλεκτὴν καὶ ἀρίστην ποιότητα τῶν καπνῶν, δι' ὧν ἐξυπηρετεῖ τὴν πολυάριθμον αὐτοῦ πελατείαν. Οἱ δὲ διευθύνται καὶ ἰδιοκτῆται αὐτοῦ σὺδεμιᾶς ἐφείσθησαν θυσίας ὅπως διατηρῶσιν ἀναλλοίωτον τὴν γνησιότητα τῶν καπνῶν αὐτῶν· διὸ καὶ δικαίας τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο παρὰ τῷ δημοσίῳ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπολαύει φήμης καὶ ὑπολήψεως.

Ταχύτης καὶ ἀκρίβεια περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν οἱασδήποτε παραγγελίας εἰσὶ τὰ πρωτεύοντα τοῦ καταστήματος συστατικά.

Τὸ ἐργοστάσιον διατηρεῖ ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΩΣ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ - ΚΙΛΒΟΥΡΝΟΥ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ

ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩ.

Διευθυντὴς ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΙΒΟΛΗΣ.

Καθαριότης, περιποίησις, θέα ἐξαισία, κατάλληλος διὰ ῥωπογράφους: ἄποψις τοῦ Κερατίου Κόλπου.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΥΘΗΝΙΑ

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

© SISMANOGLIO MEGARO

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΚΑΒΟΠΟΥΛΟΥ

Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν, ἀριθ. 396,

Ἀπέναντι τοῦ τυπο-λιθογραφικοῦ ἐργοστασίου Ι. Παλλαμάρη.

Τὸ κατάστημα τοῦτο εἶναι τόπος κοινῆς συνεντεύξεως καὶ διαχύσεως, ἰδίᾳ δὲ τῶν Γερμανῶν. Ἐν τοῖς γερμανικοῖς ὁδηγοῖς, οὓς φέρουσιν ὑπὸ μάλης οἱ τὴν Ἀνατολὴν περιηγούμενοι Γερμανοί, γίνεται μακρὸς καὶ εὔφημος λόγος περὶ τοῦ ζυθοπωλείου τούτου, γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα: «Ζυθοπωλεῖον τοῦ Γιάννη», καὶ θερμῶς συνιστᾶται αὐτοῖς.

Ζύθος ἐξαίρετος, καρυκεύματα ποικίλα, φαγητὰ πρόχειρα καὶ ὑπηρεσία ἐντελεστάτη.

—

Πᾶσαι αἱ ἔγκριτοι εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες. ὡς καὶ τὰ σπουδαιότερα περιοδικά, μετὰ τῶν ἐγχωρίων.

ΝΙΚΟΛΗ

ΕΛΒΕΤΙΚΟΝ ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

380, Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν, 380

(Ἀπέναντι τῆς ὁλλανδικῆς Πρεσβείας)

Τὸ κατάστημα τοῦτο δικαίως πληρέστατα τὴν προσωνυμίαν. Νομίζεις ὅτι ἡ φιλοκαλία τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ, ἀποσπάσασα βράχον τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων, ἔρριψεν αὐτὸν ἐν μέσῳ Σταυροδρομίῳ μετὰ τῆς καλύβης του. Ἔξω μαίνεται ὁ βορρᾶς, ἐντὸς τῆς ἑλβετικῆς καλύβης τοῦ Νικολῆ ἐπικρατεῖ χλιαρὰ ἀναπαυτικὴ θερμότης. Ἔξω τὸ ψῦχος διώκει τοὺς διαβάτας, μέσα ἡ πρασινάδα καὶ ὁ εἰς τοὺς τοίχους ἀνέρπων κισσὸς σὲ μεταφέρει εἰς χλοερὰν ἐξοχὴν μαΐου. Ἡ αἴθουσά του εἶναι διαρκὲς ἔαρ.

ΕΠΙ ΠΑΣΙΝ

Ζῦθος Βιέννης ἄριστος. — Οἶνοι οὐγγρικοί, γαλλικοί, ἐγχώριοι.

Γεῦμα καὶ δεῖπνον πρόχειρα (à la fourchette).

Πᾶσαι αἱ σπουδαιότεραι ἐγχώριαι καὶ εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες καὶ περιοδικά

Τύποις Ι. Παλλαμάρη, Πέραν, 403.

SISMANOGLIO MEGARO

SISMANOGLIO